Hallituksen esitys Eduskunnalle ampuma-aselaiksi ja laiksi poliisilain 23 §:n sekä laiksi poliisin henkilörekistereistä annetun lain 19 ja 20 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi ampuma-aselaki, jolla kumottaisiin ampuma-aseista ja ampumatarpeista vuonna 1933 annettu laki. Ehdotuksella toteutettaisiin ampuma-aselainsäädännön kokonaisuudistuksen ensimmäinen vaihe. Sillä pantaisiin täytäntöön aseiden hankinnan ja hallussapidon valvonnasta annettu neuvoston direktiivi (91/477/ETY). Ehdotuksella toteutettaisiin myös Euroopan unionin jäsenyyden edellyttämät muutokset palvelujen tarjoamisen vapautta ja sijoittautumisoikeutta koskeviin säännöksiin. Ehdotuksessa on lisäksi otettu huomioon pääosa vuonna 1990 tehdyssä Schengenin yleissopimuksessa ampuma-aseita koskeville säännöksille asetetuista vaatimuksista.

Ampuma-aseisiin ja patruunoihin liittyvä toiminta olisi nykyiseen tapaan sallittua vain viranomaisen luvalla. Kenelläkään ei siten olisi edelleenkään ehdotonta oikeutta ampuma-aseen hankkimiseen ja hallussapitoon. Ehdotuksen mukaan myös aseen osien ja eräiden ammusten hankkiminen ja hallussapito tulisi luvanvaraiseksi. Ampuma-aseiden ja niiden osien kauppa, valmistus, korjaaminen ja muuntaminen kaupallisessa tarkoituksessa säilyisivät luvanvaraisina.

Esityksen tarkoituksena on rajoittaa ampuma-aseisiin liittyvää väkivallan ja tapaturman vaaraa. Sen tarkoituksena on aseiden käyttöön liittyvän turvallisuuden ylläpitäminen ja parantaminen. Tavoitteeseen pyrittäisiin muun muassa täsmentämällä tarvittavien lupien saamisen edellytyksiä sekä ohjaamalla lupaviranomaista antamaan lupa sellaiseen aseeseen, joka soveltuu hyvin hakijan ilmoittamaan hyväksyttyyn käyttötarkoitukseen ja joka ei ole tarpeettoman tulivoimainen ja tehokas. Hyväksyttävät käyttötarkoitukset lueteltaisiin laissa täsmällisesti. Lupa erityisen vaarallisena pidettävän ampuma-aseen hankkimiseen ja hallussapitoon annettaisiin vain täsmällisesti säädetyin edellytyksin tai erityisestä syystä.

Poliisille annettaisiin riittävät valtuudet puuttua aseiden uhkaavaan väärinkäyttöön väliaikaista haltuunottoa koskevien säännösten nojalla. Lisäksi aseiden säilyttämistä koskevia säännöksiä tiukennettaisiin, sekä asekeräilystä ja aseiden tekemisestä pysyvästi ampumakelvottomiksi annettaisiin täsmälliset säännökset.

Edellä mainitut velvoitteemme tuovat mukanaan uusia lupamenettelyjä ja muita niihin rinnastettavia viranomaismenettelyjä, joiden tarkoituksena on osaltaan korvata puuttuva säännönmukainen sisärajavalvonta. Esityksen tarkoituksena on kuitenkin mahdollisuuksien mukaan yksinkertaistaa lupajärjestelmää ja nopeuttaa lupa-asioiden käsittelyä. Nykyisestä poikkeuslupamenettelystä luovuttaisiin, ja entistä useampien lupa-asioiden käsittely keskitettäisiin poliisilaitoksiin. Vain eräiden erityisen vaarallisten ampuma-aseiden lupa-asiat käsiteltäisiin lääninhallituksissa. Esityksellä pyritään myös lupakäytännön yhtenäistämiseen ja kansalaisten yhdenvertaisuuden lisäämiseen.

Ampuma-aseisiin liittyviä rikoksia koskevat rangaistussäännökset sisällytettäisiin ampuma-aselakiin omana lukunaan. Laissa ehdotetaan säädettäväksi myös törkeästä ampuma-aserikoksesta. Vankeusuhkaiset rangaistussäännökset siirrettäisiin myöhemmin rikoslakiin.

Monista ampuma-aseita koskevista asioista säädetään tällä hetkellä asetuksella. Moniin niistä liittyy kuitenkin sellaisia yksilön perusoikeuksiin kuuluvia asioita, joista nykykäsityksen mukaan tulisi säätää lailla. Esityksen mukaan muun muassa elinkeinon har-

joittamisen oikeudellisista rajoituksista, luvan antamisen ja peruuttamisen edellytyksistä sekä rangaistavuuden alan määräytymiseen liittyvistä seikoista säädettäisiin lailla.

Esitykseen sisältyy ehdotus laiksi poliisilain 23 §:n muuttamisesta. Pykälä koskee poliisimiehen oikeutta vaarallisten esineiden ja aineiden haltuunottoon. Pykälästä poistettaisiin maininta aseista, ja siihen otettaisiin viittaus haltuunottoa koskeviin ehdotetun ampuma-aselain säännöksiin. Esitykseen sisältyy myös ehdotus poliisin henkilörekistereistä annetun lain 19 ja 20 §:n muuttamisesta. Ensin mainittu pykälä koskee tietojen luovuttamista poliisin henkilörekistereistä tuomioistuimelle ja syyttäjäviranomaisille ampuma-aseisiin liittyvien asioiden käsittelyä varten. Pykälään lisättäisiin viittaus ehdotetussa ampuma-aselaissa tarkoitettuihin aseen osiin, patruunoihin ja ammuksiin. Lain 20 §:ää muutettaisiin siten, että poliisin henkilörekistereistä voitaisiin luovuttaa ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja eräitä ammuksia koskevia tietoja muun valtion viranomaiselle siten kuin edellä mainitussa neuvoston direktiivissä ja Schengenin yleissopimuksessa edellytetään.

Esityksellä ei ole suoraa vaikutusta valtion talousarvioesitykseen. Esitys ei myöskään edellytä mainittavia organisatorisia järjestelyjä. Edellä mainitun direktiivin säännökset ja Schengenin yleissopimuksen määräykset edellyttävät kuitenkin ampuma-aseiden siirtoihin, hankintaan ja hallussapitoon liittyvän tietojenvaihtojärjestelmän käyttöön ottamista. Järjestelmän mukaisista menettelyistä aiheutuisi lisätyötä sekä lupahallinnon henkilöstölle että tietojenvaihdosta vastaavan keskusrikospoliisin yksikön henkilöstölle.

Edellä mainittu direktiivi on pantava täytäntöön kiireellisesti. Koska lain vahvistamisen jälkeen on kuitenkin varattava aikaa tarvittavalle koulutukselle ja tiedottamiselle, ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1998. Uudistuksen toisessa vaiheessa annettaisiin sellaiset kokonaisuudistukseen kuuluvat säännökset, joiden voimaan saattaminen ei ole kiireellistä. Uudistuksen toinen vaihe toteutettaisiin vuonna 1999.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ 1

YLEISPERUSTELUT 8

1. Johdanto 8

2. Nykytila 12
2.1. Lainsäädäntö 12
2.2. Käytäntö 14
2.3. Ampuma-ase rikoksentekovälineenä 17
2.4. Kansainvälinen kehitys ja ulkomainen lainsäädäntö 18
Johdanto 18
Ruotsi 19
Norja 21
Tanska 22
Iso-Britannia 23
Itävalta 25
Saksa 25
Alankomaat 26
Ranska 26
Espanja 27
2.5. Ampuma-aseita koskevien EY:n säännösten pääasiallinen sisältö 28
2.6. Ampuma-aseita koskevien Schengenin yleissopimuksen määräysten pääasiallinen sisältö 30
2.7. EY:n säännösten ja Schengenin yleissopimuksen ampuma-aseita koskevien määräysten keskinäinen suhde 32
2.8. Nykytilan arviointi 32

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset 35
3.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi 35
3.2. Keskeiset ehdotukset 37
3.2.1. Yleistä 37
3.2.2. Soveltamisala 39
3.2.3. Luvanvaraisuus 41
3.2.4. Asealan elinkeinon harjoittaminen 42
3.2.5. Kaupallinen siirto, tuonti, vienti ja kauttakuljetus 42
3.2.6. Hankkiminen, yksityinen valmistaminen ja muuntaminen sekä hallussapito 44
3.2.7. Yksityinen siirto ja tuonti 47
3.2.8. Luovuttaminen, lainaaminen ja valvottu käyttö 48
3.2.9. Menettelytapasäännökset ja turvaamistoimenpiteet 48
3.2.10. Seuraamukset 49
3.2.11. Erinäiset säännökset 51
3.2.12. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset 52

4. Esityksen vaikutukset 53
4.1. Taloudelliset vaikutukset 53
4.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset 53
4.3. Ympäristövaikutukset 54
4.4. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan 54

5. Asian valmistelu 54
5.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto 54

5.2. Lausunnot 55

6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja 56
6.1. Riippuvuus muista esityksistä 56
6.2. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista 57

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT 57

1. Lakiehdotusten perustelut 57
1.1. Ampuma-aselaki 57
1 luku. Soveltamisala 57
1 §. *Soveltamisala* 57
2 §. *Ampuma-ase* 58
3 §. *Aseen osa* 60
4 §. *Ammus* 60
5 §. *Patruuna* 60
6 §. *Ampuma-aseiden tyypit* 61
7 §. *Ampuma-aseiden toimintatavat* 62
8 §. *Taskuase* 62
9 §. *Erityisen vaarallinen ampuma-ase* 62
10 §. *Erityisen vaaralliset patruunat ja ammukset* 63
11 §. *Kaasusumutin* 65
12 §. *Ampuma-aseen ja aseen osan muuntaminen* 65
13 §. *Kantaminen, kuljettaminen, säilyttäminen ja hallussapito* 66
14 §. *Asealan elinkeino* 66
15 §. *Asekerälijä* 67
16 §. *Kuljettamiseen liittyvät määritelmät* 67
17 §. *Soveltamisalaa koskevat poikkeukset* 68
2 luku. Luvanvaraisuus 70
18 §. *Luvanvaraisuus* 70
19 §. *Poikkeukset luvanvaraisuudesta* 71
3 luku. Asealan elinkeinon harjoittaminen 73
20 §. *Asealan elinkeinolupa* 73
21 §. *Asealan elinkeinoluvan sisältö ja voimassaoloaika* 74
22 §. *Ilmoitus asealan elinkeinoluvan sisältämien tietojen sekä säilytystilojen muutoksesta* 75
23 §. *Asealan elinkeinoluvan raukeaminen ja peruuttaminen* 75
24 §. *Ase-elinkeinonharjoittajan konkurssi tai kuolema* 76
25 §. *Velvollisuus tiedoston pitämiseen* 76
26 §. *Vastuuhenkilö* 76
27 §. *Aseenkäsittelylupa* 77
28 §. *Aseenkäsittelyluvan voimassaoloaika* 78
29 §. *Aseenkäsittelyluvan raukeaminen ja peruuttaminen* 78
30 §. *Varoitus ja uuden vastuuhenkilön nimeäminen* 80
31 §. *Muut patruunoiden kaupallista valmistamista koskevat säännökset* . 80
4 luku. Kaupallinen siirto, tuonti, vienti ja kauttakuljetus 80
32 §. *Kaupallinen ennakkosuostumus* 80
33 §. *Kaupallinen tuontilupa* 81
34 §. *Kaasusumuttimen kaupallinen tuontilupa* 82
35 §. *Kaupallinen siirtolupa* 82
36 §. *Kaupallinen vientilupa ja kaupallinen kauttakuljetuslupa* 83
37 §. *Kaasusumuttimen kaupallinen vientilupa ja kaasusumuttimen kaupallinen kauttakuljetuslupa* 84
38 §. *Kaupallisen ennakkosuostumuksen sekä lupien voimassaoloaika* . . 85
39 §. *Kaupallisen ennakkosuostumuksen sekä lupien raukeaminen ja peruuttaminen* 85

40 §. *Tullilaitoksen ilmoittamisvelvollisuus* 86
41 §. *Puolustustarvikkeiden siirto, vienti ja kauttakuljetus* 86
5 luku. Hankkiminen, yksityinen valmistaminen ja muuntaminen sekä hallussapito 86
42 §. *Hankkimislupa* 86
43 §. *Hyväksyttävät käyttötarkoitukset* 88
44 §. *Hankittavaa ampuma-asetta ja aseen osaa koskevat edellytykset* . . . 90
45 §. *Hankkimisluvan saajaa koskevat edellytykset* 93
46 §. *Hankkimisluvan voimassaoloaika ja lupaehdot* 97
47 §. *Hankkimislupa ulkomailla asuvalle* 98
48 §. *Edellytykset hankkimisluvan antamiselle ulkomailla asuvalle* 98
49 §. *Ulkomailla asuvalle annettavan hankkimisluvan voimassaoloaika* . . 99
50 §. *Yksityinen valmistamislupa* 99
51 §. *Yksityisen valmistamisluvan voimassaoloaika ja lupaehdot* 99
52 §. *Hallussapitolupa* 100
53 §. *Hallussapitoluvan voimassaoloaika ja lupaehdot* 101
54 §. *Rinnakkaislupa* 101
55 §. *Rinnakkaisluvan voimassaoloaika ja lupaehdot* 102
56 §. *Ampuma-aseen kantaminen työtehtävässä* 102
57 §. *Asekeräilijäksi hyväksyminen* 103
58 §. *Asekeräilijälle annettavan hyväksynnän sisältö ja voimassaoloaika* 104
59 §. *Ilmoitus asekeräilijän ampuma-aseiden ja aseen osien säilytystilojen muutoksesta* 105
60 §. *Tiedosto asekeräilijän aseen osista* 105
61 §. *Patruunoiden hankkiminen ja hallussapito* 105
62 §. *Ampumatarvikelupa* 106
63 §. *Ampumatarvikeluvan voimassaoloaika* 107
64 §. *Kansainvälisten valtiovierailujen turvatehtäviin liittyvä lupa* . . . 107
65 §. *Suostumus* 107
66 §. *Lupien ja suostumuksen raukeaminen* 108
67 §. *Lupien peruuttaminen* 109
68 §. *Asekeräilijälle annetun hyväksynnän raukeaminen ja peruuttaminen* 110
69 §. *Varoitus* 111
70 §. *Aseen osasta tehtävä ilmoitus ja aseen osan esittäminen* 111
71 §. *Muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa asuvan ilmoittamisvelvollisuus* 112
72 §. *Muut patruunoiden yksityistä valmistamista koskevat säännökset* 112
6 luku. Yksityinen siirto ja tuonti 112
73 §. *Siirto ja tuonti Suomeen hallussapitoon annettujen lupien nojalla* 112
74 §. *Euroopan ampuma-asepassi* 113
75 §. *Siirto ja tuonti Suomeen sekä hallussapito Euroopan ampuma-asepassin nojalla* 114
76 §. *Yksityinen ennakkosuostumus* 115
77 §. *Yksityisen ennakkosuostumuksen voimassaoloaika* 116
78 §. *Yksityinen tuontilupa* 116
79 §. *Yksityisen tuontiluvan voimassaoloaika* 117
80 §. *Suomesta tapahtuvan siirron luvanvaraisuus* 117
81 §. *Yksityinen siirtolupa* 118
82 §. *Euroopan ampuma-asepassin voimassaolon lakkaaminen ja ennakkosuostumuksen raukeaminen* 118
83 §. *Yksityisen ennakkosuostumuksen, tuontiluvan ja siirtoluvan peruuttaminen* 118
7 luku. Luovuttaminen, lainaaminen ja valvottu käyttö 119
84 §. *Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten luovuttaminen* 119
85 §. *Pysyvään luovuttamiseen oikeutetut* 119
86 §. *Luovutuksen vastaanottajaa koskevat edellytykset* 120

87 §. *Ampuma-aseen ja aseen osan lainaaminen* 121
88 §. *Ampuma-aseen valvottu käyttö* 122
89 §. *Luovutusilmoitus* 122
90 §. *Hallussapitolupaa koskevan todistuksen esittämis- ja luovuttamisvelvollisuus* 122
8 luku. Menettelytapasäännökset ja turvaamistoimenpiteet 122
91 §. *Haltuunotto* 122
92 §. *Väliaikainen haltuunotto* 123
93 §. *Väliaikaisen haltuunoton vaikutus luvan voimassaoloon* 124
94 §. *Väliaikaisen haltuunoton kesto* 125
95 §. *Haltuunottoa ja väliaikaista haltuunottoa koskeva menettely* 125
96 §. *Lupatodistuksen ja suostumuksen luovuttaminen, poliisin haltuun ottaminen ja palauttaminen* 126
97 §. *Kotietsintä* 126
98 §. *Poliisitutkinta* 126
99 §. *Poliisin hallussa olevien esineiden luovuttaminen* 127
100 §. *Myyminen omistajan lukuun ja siirtyminen valtion omistukseen* . 128
9 luku. Seuraamukset 128
101 §. *Ampuma-aserikos* 128
102 §. *Törkeä ampuma-aserikos* 130
103 §. *Ampuma-aserikkomus* 131
104 §. *Menettämisseuraamus* 134
10 luku. Erinäiset säännökset 135
105 §. *Huolellisuusvelvollisuus* 135
106 §. *Säilyttäminen, kantaminen ja kuljettaminen* 135
107 §. *Säilyttämiseen ja kuljettamiseen sekä lupiin, ennakkosuostumuksiin ja suostumukseen liittyvät ehdot* 138
108 §. *Kuolinpesään kuuluvat ampuma-aseet, aseen osat, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset* 138
109 §. *Poliisille luovutetut kuolinpesään kuuluvat ampuma-aseet, aseen osat, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset* 139
110 §. *Ampuma-aseiden ja patruunoiden tarkastus* 140
111 §. *Kadonnut tai anastettu ampuma-ase, aseen osa, lupatodistus tai Euroopan ampuma-asepassi* 140
112 §. *Pysyvästi ampumakelvottomaksi tehdyn ampuma-aseen ja pysyvästi toimintakelvottomaksi tehdyn aseen osan esittäminen* 140
113 §. *Poliisin velvollisuus tiedostojen pitämiseen* 141
114 §. *Luvanhaltijan kotikunnan vaihtuminen* 143
115 §. *Lain noudattamisen valvonta* 143
116 §. *Ase-elinkeinonharjoittajien ja asekerälijöiden valvonta* 143
117 §. *Asiakirjojen ja aseiden esittäminen* 144
118 §. *Muutoksenhaku* 144
119 §. *Tarkemmat säännökset* 145
11 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset 146
120 §. *Voimaantulo* 146
121 §. *Aikaisemman lain nojalla annetut luvat* 146
122 §. *Asealan elinkeinoluvan hankkiminen patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten kaupalliseen valmistamiseen* 146
123 §. *Aseenkäsittelyluvan hankkiminen* 147
124 §. *Luvan hankkiminen ampuma-aseita ja aseen osia varten* 147
125 §. *Luvan hankkiminen erityisen vaarallisia patruunoita ja ammuksia varten* 148
126 §. *Puolustushallinnon alalla annetun luvan nojalla hallussa pidetyt ampuma-aseet* 148
127 §. *Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten luovuttaminen toiselle tai valtiolle* 149

128 §. *Luvan antamisen edellytykset ja lupamaksut* 149
129 §. *Asekeräilyyn liittyvä siirtymäsäännös* 149
130 §. *Aikaisemman lain aikana kuolinpesään tulleet ampuma-aseet, aseen osat, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset* 150
131 §. *Aikaisemman lain aikana vireille tullut lupa- tai valitusasia* . . . 150
1.2. Laki poliisilain 23 §:n muuttamisesta 150
1.3. Laki poliisin henkilörekistereistä annetun lain 19 ja 20 §:n muuttamisesta . . . 151

2. Tarkemmat säännökset 151

3. Voimaantulo 152

4. Säätämisjärjestys 152

LAKIEHDOTUKSET

Ampuma-aselaki 156
Laki poliisilain 23 §:n muuttamisesta 182
Laki poliisin henkilörekistereistä annetun lain 19 ja 20 §:n muuttamisesta 183

LIITTEET
Rinnakkaistekstit
Laki poliisilain 23 §:n muuttamisesta 184
Laki poliisin henkilörekistereistä annetun lain 19 ja 20 §:n muuttamisesta 185

Ampuma-aseasetus 186

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Ampuma-aseisiin liittyvän väkivallan mahdollisuuden ja tapaturman vaaran vuoksi aseiden tulee olla yhteiskunnan erityisen silmälläpidon alaisia ja aseisiin liittyvän toiminnan pääasiallisesti luvanvaraista. Ampuma-aseiden hallussapidon tulee olla sallittua ainoastaan silloin, kun siihen on hyväksyttävä peruste.

Metsästys ja ampumaurheilu sekä ampuma-aseiden keräily ovat maassamme suosittuja harrastuksia. Tämä on tasaisesti kasvattanut sekä aseiden että niiden haltijoiden lukumäärää. Aseiden säilytystä koskevat säännökset ovat kuitenkin puutteellisia. Lisäksi ampuma-aseita voidaan voimassa olevien säännösten mukaan säilyttää jakamattomissa kuolinpesissä jopa vuosikymmeniä lupahallinnon tavoittamattomissa. Tällaiset aseet jäävät usein pysyvästi viranomaisvalvonnan ulkopuolelle. Edellä mainituista syistä melkoinen määrä aseita kulkeutuu vuosittain rikolliseen käyttöön.

Markkinoilla olevien ampuma-asemallien lukumäärä on suuri. Tämä seikka yhdessä säännösten puutteellisuuden ja valtakunnallisen ampuma-aserekisterin puuttumisen kanssa on aikaansaanut lupakäytännön muotoutumisen hyvin epäyhtenäiseksi. Hankkimiseen ja hallussapitoon oikeuttavia lupia on usein annettu aseisiin, jotka eivät ainakaan hyvin sovellu hakijan ilmoittamaan käyttötarkoitukseen. Alun perin sotilaskäyttöön valmistettuja ampuma-aseita on siirtynyt siviilikäyttöön. Asetekniikan kehityksen myötä ampuma-aseista on tullut entistä tehokkaampia ja patruunoista entistä läpäisykykyisempiä.

Kaikki edellä mainitut seikat ovat lisänneet aseisiin liittyvän väkivallan ja onnettomuuksien mahdollisuutta. Tarve suojata yksittäistä kansalaista joutumasta ampuma-aseella aiheutetun tapaturman tai rikoksen uhriksi on lisääntynyt. Suomessa on toisaalta myös pitkä ampuma-aseisiin liittyvä perinne, ja harrastajien keskuudessa vallitsee pääsääntöisesti hyvä asekulttuuri. Asevalvontaa kiristävät viranomaistoimet on pyrittävä tarkoituksenmukaisesti suuntaamaan juuri ongelmallisimpiin tilanteisiin. Ampuma-aseisiin liittyvä ongelmakäyttäytyminen on tosin monesti seurausta yhteiskunnan muista ongelmista, joihin ei ampuma-aselainsäädännön keinoin kyetä juurikaan vaikuttamaan.

Lupaviranomaisella on oltava mahdollisuus saada luvan hakijasta riittävästi luvan antamisen edellytyksiä koskevaa tietoa voidakseen arvioida hakijan sopivuutta aseen hallussapitoon. Ampuma-aseisiin liittyvän väkivallan vaaran ehkäisemiseksi poliisilla on oltava mahdollisuus puuttua uhkaaviin aseiden väärinkäyttötilanteisiin heti uhan ilmetessä. Vaikkei aseella olisikaan tehty rikosta, aseen ottamisen pois luvanhaltijalta tulee olla mahdollista, jos väärinkäytön vaara on ilmeinen.

Ampuma-aseista ja ampumatarpeista on 27 päivänä tammikuuta 1933 annettu laki (33/1933). Laki ja sen nojalla samana päivänä ampuma-aseista ja ampumatarpeista annettu asetus (34/1933) ovat monessa suhteessa sekä sisällöltään että lakiteknisesti vanhentuneita. Yhteiskunnassa tapahtuneet muutokset sekä asetekniikan kehittyminen ovat saaneet aikaan aseenkäyttötilanteita, joita voimassa olevat säännöksemme eivät lainkaan tunne. Lisäksi ampuma-aseista ja ampumatarpeista annettuun asetukseen sisältyy runsaasti sellaisia yksilöön kohdistuvia kieltoja ja määräyksiä sekä hänen toimintavapauttaan rajoittavia säännöksiä, joista nykykäsityksen mukaan on asetuksen sijasta säädettävä lailla.

Esityksen eräänä keskeisenä tavoitteena on ampuma-aseiden käyttöön liittyvän turvallisuuden ylläpitäminen ja parantaminen. Esityksen peruslähtökohdan mukaan tärkein aseiden käyttöön liittyvän turvallisuuden edellytys on se, että lupa annetaan henkilölle, joka on ampuma-aseen hallussapitoon sopiva sekä käyttäytymisensä että terveydentilansa puolesta. Esityksessä on toisaalta pyritty ottamaan huomioon myös se seikka, että luvanhaltijan sopivuus aseen hallussapitoon saattaa muuttua luvan voimassaoloaikana.

Luvan ampuma-aseen hankkimiseen ja hallussapitoon voisi ehdotuksen mukaan saada vain hyväksyttävänä pidettyä käyttötarkoitusta varten. Jos hakijalla on hyväksyttävä käyttötarkoitus ja hakijaa on pidettävä aseen hankkimiseen sopivana, on lupa pyrittävä antamaan aseeseen, joka soveltuu hyvin hakijan ilmoittamaan käyttötarkoitukseen. Esityksen tarkoituksena ei kuitenkaan ole estää aseen käyttämistä muussa kuin siinä käyttötarkoituksessa, jota varten lupa on an-

nettu. Näin ollen ampuma-aseella, jonka hankkimiseen ja hallussapitoon on annettu lupa ampumaurheilun harrastamista varten, voisi myös metsästää, jolleivät metsästyslainsäädännön säännökset tai lupaehdot sitä estä. Tarkoituksenmukaista kuitenkin on, että jos lupaa haetaan metsästyksen harjoittamista varten, lupa annetaan metsästys- eikä sotilasaseeseen. Kaikkein tulivoimaisimpiin tai muuten vaarallisimpiin aseisiin tulisi lupa antaa ainoastaan poikkeuksellisesti.

Esityksen tarkoituksena on lisäksi parantaa ampuma-aseiden käyttöön liittyvää turvallisuutta täsmentämällä luvan antamisen edellytyksiä. Luvan hakija velvoitettaisiin esittämään ennen luvan saamista ampumaharrastuksestaan perusteellinen selvitys. Lupaviranomainen voisi tarvittaessa edellyttää luvan hakijaa esittämään selvityksen myös terveydentilastaan.

Pelkästään ampuma-aseen hankkimisvaiheeseen liittyvä viranomaisvalvonta ei ole riittävää ampuma-aseiden käyttöön liittyvän turvallisuuden kannalta. Aseen hallussapitäjän elinolosuhteissa ja terveydentilassa saattaa tapahtua muutoksia, jotka aiheuttavat aseen väärinkäytön vaaraa. Koska hallitusmuodon säännöksillä turvattu yhdistymisvapaus käsittää myös oikeuden olla liittymättä jäseneksi ampumaseuraan tai vastaavaan yhdistykseen, luvan saamisen jälkeen tapahtuva valvonta on järjestettävä muulla tavoin kuin antamalla vastuu luvanhaltijan valvonnasta jonkin yhdistyksen huoleksi, niin kuin monessa muussa Euroopan valtiossa on menetelty. Esityksessä ehdotetaankin laajennettavaksi mahdollisuutta antaa lupa määräajaksi. Lisäksi lupaviranomainen voisi sisällyttää lupiin yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi tarpeellisia ehtoja.

Esityksellä täsmennettäisiin ampuma-aseen kantamista ja kuljettamista koskevia säännöksiä sekä annettaisiin nykyistä tiukemmat säännökset aseiden säilyttämisestä. Aseiden säilytystä koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettaviksi aseiden käyttöön liittyvän turvallisuuden parantamiseksi siten, että ase olisi pääsääntöisesti säilytettävä lukitussa paikassa tai muuten lukittuna. Tällä pyrittäisiin vähentämään niin aseiden anastuksia kuin äkkipikaistuksissa suoritettuja väkivallantekojakin. Lisäksi poliisille annettaisiin tarpeelliset oikeudet puuttua nopeastikin uhkaavaan aseiden väärinkäyttöön tilanteissa, joissa väärinkäytön vaara on ilmeinen.

Esityksellä täsmennettäisiin asealalla harjoitettavaa elinkeinoa ja asekeräilyä koskevia säännöksiä. Sekä asealan elinkeinoa harjoittavalla (*ase-elinkeinonharjoittaja*) että asekeräilijällä voi olla hallussaan suuria määriä ampuma-aseita. Tästä syystä sekä ase-elinkeinonharjoittajan että asekeräilijän aseiden säilytystilojen tulee olla poliisin hyväksymiä. Esitykseen sisältyy ase-elinkeinonharjoittajia ja asekeräilijöitä koskevia nykyistä täsmällisempiä säännöksiä.

Suurin osa ampuma-aseisiin liittyvistä rikoksista tehdään aseilla, joiden hallussapitoon ei ole annettu lupaa. Käytäntö on osoittanut, että luvattomien aseiden jäljittäminen ja niiden saatavuuteen vaikuttaminen on mahdotonta, jolleivät luvallisesti hallussa pidetyt ampuma-aseet ole tehokkaassa valvonnassa. Valvonnan toteuttamiseksi tarpeellisen tiedon tulee olla täsmällistä ja luotettavaa. Ehdotetulla ampuma-aselailla ja sen nojalla säädettävällä asetuksella annettaisiinkin säännökset, joiden mukaan lupatodistuksiin ja viranomaisten pitämiin tiedostoihin merkittäisiin mahdollisimman tarkat tiedot luvanhaltijan ampuma-aseesta. Koska ampuma-aseiden sijoituspaikkaa koskevat tiedot saattavat vääriin käsiin joutuessaan aiheuttaa vaaraa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle, sekä luvanhaltijoita että heidän hallussapitämiään ampuma-aseita koskevat tiedot olisivat salassa pidettäviä.

Edellä mainitut epäkohdat ovat johtaneet myös lupakäytännön epäyhtenäisyyteen. Luvan hakijat ovat joutuneet eriarvoiseen asemaan, koska on sattumanvaraista, minkä lupaviranomaisen kanssa he joutuvat asioimaan. Esityksellä pyritään yhtenäiseen lupakäytäntöön ja siten kansalaisten yhdenvertaisuuden edistämiseen.

Ampuma-aselainsäädännön eräänä tavoitteena on mahdollisimman pitkälle toteuttaa niin sanottu yhden luukun -periaate, jonka mukaan kansalaisen ei tarvitse asioida samassa asiassa usean eri viranomaisen luona. Luvan hakijan ei tarvitsisi esityksen mukaan asioida muun viranomaisen luona kuin kotikuntansa poliisilaitoksessa, vaikka lupaviranomaisena olisikin joku muu viranomainen.

Esityksen tarkoituksena ei ole aiheuttaa kohtuutonta haittaa niiden henkilöiden ampuma-aseiden hankinnalle, jotka henkilökohtaisten ominaisuuksiensa ja terveydentilansa puolesta ovat sopivia pitämään hallussa ampuma-asetta, ja joilla on aseen hankkimiseen hyväksyttävä peruste. Vastuuntuntoinen ase-

harrastaja, joka säilyttää aseitaan hyväksytyllä tavalla, ei ole uhka yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle. Ampuma-aseen hankkimiseen annettavan luvan voimassaoloajan pidentämisellä nykyisestä ja Euroopan ampuma-asepassia koskevilla säännöksillä helpotettaisiin luvanhaltijan asemaa aiheuttamatta kuitenkaan vaaraa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiselle.

Vaikka esitys sisältääkin useita säännöksiä, joilla parannettaisiin ampuma-aseiden käyttöön liittyvää turvallisuutta sekä yhtenäistettäisiin ja nopeutettaisiin lupamenettelyä, kaikki kokonaisuudistukselle tässä suhteessa asetetut tavoitteet saavutettaisiin vasta siinä vaiheessa, kun koko maassa otetaan käyttöön valtakunnallinen, kaikkia aseita koskeva, automaattiseen tietojenkäsittelyyn pohjautuva ampuma-aserekisteri. Tämä tapahtuisi viimeistään uudistuksen toisen vaiheen yhteydessä. Esitykseen sisältyvät säännökset on valmisteltu ampuma-aserekisterin käyttöönottoa silmällä pitäen.

Ampuma-aserekisteri sisältäisi kaksi osatiedostoa, aseluparekisterin, joka on henkilörekisteri, sekä aseluokitusrekisterin, joka sisältää aseiden teknisiä tietoja digitaalisine kuvineen. Aseluokitusrekisteristä ilmenisi aseiden soveltuvuus eri käyttötarkoituksiin. Näin ollen rekisteri ohjaisi lupaviranomaista antamaan luvan aseeseen, joka soveltuu hakijan käyttötarkoitukseen. Aseluparekisteri nopeuttaisi lupamenettelyä ja olisi aseisiin liittyvän viranomaisvalvonnan kannalta tärkeä apuväline. Ampuma-aserekisteristä olisi monia muitakin etuja. Rekisteri helpottaisi yhdentymiskehitykseen liittyvien kansainvälisten velvoitteidemme hoitamista. Lisäksi ampuma-aserekisteri parantaisi poliisin asetuntemusta ja työturvallisuutta.

Ampuma-aserekisterin aseluokitustiedoston muodostaminen on kesken, eikä rekisterin tietosisältö ole tältä osin vielä riittävän kattava. Aseluokitustiedostoa muodostetaan parhaillaan keskusrikospoliisissa tiiviissä yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa. Rekisteri on tosin mahdollista ottaa käyttöön poliisin yksiköissä jo ennen uudistuksen toista vaihetta poliisin henkilörekistereistä annetun lain (509/1995) nojalla. Rekisteri onkin jo käytössä useissa poliisilaitoksissa. Vuoden 1997 aikana suurin osa poliisilaitoksista ottanee rekisterin ainakin kokeiluluonteiseen käyttöön.

Edellä on selostettu esitykseen ja ampuma-aselainsäädännön kokonaisuudistukseen yleensäkin liittyviä kansallisia näkökohtia. Esityksen antaminen perustuu kuitenkin suuresti myös eräisiin kansainvälisoikeudellisiin määräyksiin. Kansainvälinen yhteistyö on viime vuosina voimakkaasti lisännyt aselainsäädäntöömme kohdistuvia muutospaineita.

Vuonna 1983 Suomi liittyi kannettavien ampuma-aseiden tarkastusleimojen vastavuoroisesta hyväksymisestä tehtyyn sopimukseen (SopS 40/1984), jäljempänä *C.I.P.-sopimus*. Sopimuksessa edellytetään, että jäsenvaltio järjestää sopimuksessa tarkemmin määritellyllä tavalla maassa valmistettujen tai maahan tuotujen, myytäviksi tarkoitettujen ampuma-aseiden ja ampumatarvikkeiden teknisen tarkastuksen niiden käyttöturvallisuuden toteamiseksi. Tarkastusjärjestelmä otettiin käyttöön 1 päivänä heinäkuuta 1983 ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun lain muuttamisesta annetulla lailla (655/1982) ja sen nojalla annetulla asetuksella ampuma-aseiden ja -tarvikkeiden tarkastuksesta (656/1982).

Aseiden hankinnan ja hallussapidon valvonnasta on annettu neuvoston direktiivi (91/477/ETY), jäljempänä *asedirektiivi*. Tavaroiden ja ihmisten vapaan liikkuvuuden periaatteen mukaisesti luovutaan ampuma-aseiden hallussapidon säännönmukaisesta tarkastamisesta yhteisön sisäisillä rajoilla. Asedirektiivissä on muun muassa säännökset ampuma-aseiden hankkimisen ja hallussapidon valvonnasta jäsenvaltioissa sekä ampuma-aseiden siirtämisestä jäsenvaltiosta toiseen. Asedirektiivi on tullut Suomea sitovaksi heti Suomen liityttyä Euroopan unionin (EU) jäseneksi 1 päivänä tammikuuta 1995. Suomi ei ole vielä pannut täytäntöön asedirektiiviä.

Siviilikäyttöön tarkoitettujen räjähdystarvikkeiden markkinoille saattamista ja valvontaa koskevien säännösten yhdenmukaistamisesta on annettu neuvoston direktiivi (93/15/ETY), jäljempänä *räjähdedirektiivi*. Asedirektiivin ohella myös räjähdedirektiivin säännöksissä asetetaan vaatimuksia ampuma-aselainsäädännöllemme. Räjähdedirektiivi on jo pääosiltaan pantu täytäntöön räjähdeasetukseen (473/1993) tehdyillä muutoksilla, mutta patruunoiden siirtoa, toisin sanoen kuljetusta EU:n jäsenvaltiosta toiseen, koskevilta osiltaan kyseinen direktiivi on edelleen panematta täytäntöön. Räjähdedirektiivi on tullut Suomea sitovaksi patruunoiden siirtoa koskevilta osiltaan 1 päivänä heinäkuuta 1994 direktiivin tultua hyväksytyksi Euroo-

pan talousaluetta (*ETA*) koskevan sopimuksen osaksi ETA:n sekakomitean päätöksellä 21 päivänä maaliskuuta 1994 n:o 7/94.

EU:n jäsenyyden myötä Suomi on sitoutunut saattamaan lainsäädäntönsä Euroopan yhteisön (EY) perustamissopimuksen, *Rooman sopimuksen,* määräysten mukaiseksi. Voimassa olevissa säännöksissämme aseliikkeen perustamiselle asetettu ehto Suomen kansalaisuudesta on Rooman sopimuksen palvelujen tarjoamisen vapautta ja sijoittautumisoikeutta koskevien säännösten vastainen.

Tarkastusten asteittaisesta lakkauttamisesta yhteisillä rajoilla on tehty sopimus, jäljempänä *Schengenin sopimus*, Schengenissä 14 päivänä kesäkuuta 1985. Tämän sopimuksen soveltamisesta on 19 päivänä kesäkuuta 1990 tehty Schengenissä yleissopimus, jäljempänä *Schengenin yleissopimus*, jonka Suomi on allekirjoittanut 19 päivänä joulukuuta 1996 (Suomen tasavallan liittymisestä tarkastusten asteittaisesta lakkauttamisesta yhteisillä rajoilla 14 päivänä kesäkuuta 1985 tehdyn Schengenin sopimuksen soveltamisesta Schengenissä 19 päivänä kesäkuuta 1990 tehtyyn yleissopimukseen koskeva sopimus). Schengenin yleissopimuksen 7 luvussa on määräyksiä ampuma-aseista ja ampumatarvikkeista. Kuten asedirektiivikin on myös Schengenin yleissopimus velvoittavaa sääntelyä. Harkinnanvaraa asedirektiivin säännösten ja Schengenin yleissopimuksen määräysten voimaansaattamiselle ei ole. Molemmissa säännellään lisäksi vähimmäisvaatimukset: tiukemmat vaatimukset ovat sallittuja, lievemmät eivät. Asedirektiivin säännökset ovat korvanneet Schengenin yleissopimuksen ampuma-aseita koskevat määräykset suurilta osin. Schengenin yleissopimuksen aseita koskevilla määräyksillä on kuitenkin edelleen merkitystä.

Sekä asedirektiivin säännökset että Schengenin yleissopimuksen määräykset perustuvat Euroopan neuvoston 28 päivänä heinäkuuta 1978 tehtyyn asekonventioon (European convention on the control of the acquisition and possession of firearms by individuals), jäljempänä *Euroopan neuvoston asekonventio*. Suomi ei ole Euroopan valtioiden pääosasta poiketen liittynyt Euroopan neuvoston asekonventioon. Osittain tästä syystä nyt ehdotetut muutokset ampuma-aseita koskeviin säännöksiimme ovat suuria.

Pohjoismaiden neuvosto on antanut vuonna 1991 suosituksen ampuma-aselainsäädäntöjen yhtenäistämiseksi (A 899/j).

Suomen olisi tullut panna asedirektiivi täytäntöön heti EU:n jäsenyyden alussa. Schengenin yleissopimuksen 7 luvun ampuma-aseita koskevat määräykset on puolestaan saatettava Suomessa voimaan ennen kuin Suomi alkaa soveltaa sopimuksen mukaisia menettelyjä. Schengenin yleissopimuksen 7 luvun ampuma-aseita koskevat määräykset eivät ole miltään osiltaan ristiriidassa asedirektiivin säännösten kanssa, mutta ne menevät joiltakin osin asedirektiiviä pidemmälle. Pohjoismaat ovat käytännössä sopineet yhtäaikaisesta liittymisestä soveltamaan Schengenin yleissopimusta. On tarkoituksenmukaista pyrkiä välttämään sellaista tilannetta, että yhteispohjoismainen liittyminen Schengenin yleissopimusta soveltamaan jäisi riippumaan Suomen kansallisista säädöshankkeista. Tämän vuoksi esitykseen sisältyy säännökset, joissa otettaisiin huomioon Schengenin yleissopimuksen aseita koskevat määräykset keskeisiltä osiltaan.

EY:n komissio on päättänyt 20 päivänä joulukuuta 1996 antaa Suomelle perustellun lausunnon asedirektiivin täytäntöönpanon laiminlyömisen vuoksi. EU:n jäsenvaltioista ainoastaan Suomi on edelleen laiminlyönyt asedirektiivin täytäntöönpanon. Suomi on aikaisemmin saanut komissiolta virallisen huomautuksen laiminlyönnin johdosta. Perusteltu lausunto on viimeinen vaihe ennen kuin komissio voi haastaa jäsenvaltion EY:n tuomioistuimeen yhteisöoikeuden rikkomuksen johdosta. Asedirektiivi on siten pantava täytäntöön kiireellisesti.

Esityksellä toteutettaisiin ampuma-aselainsäädännön kokonaisuudistuksen ensimmäinen vaihe. Sillä pantaisiin täytäntöön asedirektiivin säännökset sekä pääosin myös Schengenin yleissopimuksen ampuma-aseita koskevat määräykset. Samalla myös räjähdedirektiivi tulisi kaikilta osiltaan täytäntöönpannuksi. Asiallisesti suurin osa ampuma-aselain kokonaisuudistuksesta tulisi toteutetuksi uudistuksen ensimmäisessä vaiheessa. Toisessa vaiheessa toteutettaisiin lähinnä ampuma-aseiden uudelleenrekisteröinti, otettaisiin käyttöön ampumaseuroille ja vastaaville yhteisöille annettava yhteisölupa sekä toteutettaisiin järjestely, jäljempänä *armovuosijärjestely*, joka mahdollistaisi ilman asianmukaista lupaa hallussa pidettyjen ampuma-aseiden luovuttamisen poliisille ilman rangaistuksen pelkoa. Viimeistään uudistuksen toisen vaiheen yhteydessä otettaisiin kai-

kilta osiltaan käyttöön myös vielä keskeneräinen valtakunnallinen ampuma-aserekisteri.

Ampuma-aselainsäädännön kokonaisuudistuksen toisen vaiheen yhteydessä on tarkoitus uudistaa myös teräaselainsäädäntö. Tämä on tarpeellista muun muussa siitä syystä, etteivät asedirektiivin mukaiset menettelyt koske kaasusumuttimia, joihin voimassa olevien säännöstemme mukaan sovelletaan ampuma-aseita koskevia säännöksiä. Vaikka kaasusumutin ei ole esitykseen sisältyvän ampuma-aseen määritelmän mukainen ampuma-ase, kaasusumuttimia koskevat säännökset säilytettäisiin ampuma-aselainsäädännössä uudistuksen toiseen vaiheeseen asti. Uudistuksen toisen vaiheen yhteydessä selvitettäisiin mahdollisuudet kaasusumuttimia koskevien säännösten siirtämiseksi uuteen teräaselakiin. Uuteen teräaselakiin koottaisiin muutkin sellaisia vaarallisia esineitä koskevat säännökset, jotka eivät ole ampuma-aseita, mutta jotka edellyttävät ampuma-aseita vastaavaa täsmällistä sääntelyä. Tällaisia välineitä ovat muun muassa jousiaseet sekä eräät tehokkaat ilma-aseet. Näitä välineitä koskevat säännökset on monessa muussa valtiossa sisällytetty ampuma-aselainsäädäntöön.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö

Ampuma-aseiden ja ampumatarpeiden hallussapitoa ja käyttämistä koskevia säännöksiä on ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun lain ja ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen ohella useissa muissa säädöksissä.

Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annettu laki on varsin suppea säädös. Se sisältää vain yleissäännökset ampuma-aseisiin ja ampumatarpeisiin liittyvän toiminnan luvanvaraisuudesta, luvan peruuttamisesta sekä aseiden lunastamisesta valtiolle luvan peruuttamistapauksessa. Laissa säädetään myös rangaistus- ja menettämisseuraamukset ampuma-aseiden ja ampumatarvikkeiden hallussapitoa, luovuttamista, muuntamista, valmistamista, maahantuontia, maastavientiä ja kauppaa koskevien säännösten rikkomisesta sekä käyttöturvallisuuden toteamiseksi toimitettavan tarkastuksen laiminlyömisestä. Lain 4 §:n mukaan ampuma-aseen valmistaja ja myyjä on velvollinen luovuttamaan hallussaan olevat ampuma-ase- ja ampumatarvikevarastot väliaikaisesti säilytettäviksi, jos yleisen järjestyksen ja turvallisuuden vuoksi niin määrätään.

Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annettuun lakiin on lisätty 27 päivänä elokuuta 1982 annetulla lailla 1 a §, jonka mukaan asetuksella voidaan säätää myyntiä varten valmistettujen, korjattujen tai maahan tuotujen ampuma-aseiden tarkastamisesta ennen niiden kauppaan laskemista. Säännöksen nojalla on annettu asetus ampuma-aseiden ja -tarvikkeiden tarkastuksesta, joka sisältää C.I.P.-sopimukseen liittymiseksi tarpeelliset kansalliset säännökset ampuma-aseiden ja -tarvikkeiden teknisestä tarkastuksesta. Asetuksen noudattamisen valvonta oli alun perin säädetty teknillisen tarkastuskeskuksen ja poliisin tehtäväksi. Edellä mainitun asetuksen 6 ja 7 §:ää on kuitenkin muutettu 27 päivänä lokakuuta 1995 annetulla asetuksella (1213/1995) siten, että asetuksen noudattamista valvovat turvatekniikan keskus ja poliisi. Tarkastuksesta vastaa Teknillinen tarkastuskeskus

Rangaistussäännökset ja menettämisseuraamuksia koskevat säännökset on uudistettu ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun lain muuttamisesta 22 päivänä elokuuta 1986 annetulla lailla (632/1986). Edellä tarkoitetut säännökset on siirretty asetuksessa olleilta osiltaan lakiin. Lain 5 §:n mukaan ampuma-aseen luvattomasta hallussapidosta, lain tai sen nojalla annettujen säännösten vastaisesta ampuma-aseen ja -tarvikkeiden myynnistä tai muusta luovuttamisesta taikka lainaamisesta, ampuma-aseen muuntamisesta, valmistamisesta, maahantuonnista, maastaviennistä, kaupasta tai ampuma-aseiden ja -tarvikkeiden tarkastuksesta annettujen säännösten rikkomisesta voidaan tuomita sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. Rikoksen nimi on ampuma-aserikos. Laki ei sisällä ampuma-aserikoksen törkeää tekomuotoa koskevia säännöksiä.

Lain 5 a §:ssä säädetään ampuma-aserikkomuksesta, josta voidaan tuomita sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi. Ampuma-aserikokseen tai ampuma-aserikkomukseen syyllistynyt on lain 6 §:n mukaan tuomittava menettämään valtiolle ne ampuma-aseet ja -tarvikkeet, joiden osalta hän on rikkonut lakia.

Ampuma-aserikkomusta koskevan rangaistussäännöksen kirjoittamistapa on nykykäsi-

tyksen mukaan liian epämääräinen.

Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annettu asetus sisältää yksityiskohtaiset säännökset ampuma-aseisiin ja -tarpeisiin liittyvästä lupamenettelystä. Asetuksessa on monia sellaisia kieltoja ja määräyksiä sekä yksilön toimintaa rajoittavia säännöksiä, joista nykyisen käsityksen mukaan on säädettävä lailla. Asetuksella on säädetty ampuma-aseisiin, ampumatarpeisiin ja aseen osiin liittyvästä elinkeinon harjoittamisesta, hankkimis- ja hallussapitoluvan antamisen ja peruuttamisen edellytyksistä, luvan peruuttamisesta aiheutuvista toimenpiteistä, ampuma-aseiden lunastusmenettelystä sekä toimivaltaisesta viranomaisesta. Lisäksi asetus sisältää muun ohessa ampuma-aseen määritelmän. Tämä on laillisuusperiaatteen kannalta ongelmallista, koska laissa tarkoitetun rangaistavuuden ala määräytyy asetuksen perusteella.

Asetuksen 1 luvun 1 ja 2 §:ssä on ampuma-aseen ja ampumatarpeiden määritelmät. Ampuma-aseella tarkoitetaan kaikkia sellaisia aseita, joilla räjähdyspainetta käyttäen voidaan ampua laukauksia siten, että siitä voi aiheutua hengenvaaraa tai terveydelle vahinkoa. Ampuma-aseiksi luetaan myös kaasupistoolit ja muut kaasupanosten laukaisemista varten tarkoitetut tai vaikutukseltaan ja käyttötarkoitukseltaan niihin verrattavat laitteet. Aseina ei pidetä vanhoja ampuma-aseita, joita säilytetään muisto- tai koriste-esineinä. Asetuksessa ei määritellä, milloin ase katsotaan asetuksessa tarkoitetulla tavalla vanhaksi aseeksi. Tämä asia on siten jäänyt lupakäytännössä ratkaistavaksi. Ampumatarpeiksi katsotaan aseisiin soveltuvat valmiit panokset ja niiden räjähtävät osat. Ampuma-aseen kielletystä muuntamisesta helposti kätkettäväksi säädetään asetuksen 1 a §:ssä.

Asetuksen 2 luvussa säädetään ampuma-aseiden ja -tarpeiden valmistamisesta. Lukuun sisältyvät lupamenettelyä, luvan peruuttamista ja valmistajan kirjanpitovelvollisuutta koskevat säännökset. Tilapäistä korjaamista ja siinä tarvittavien osien valmistamista lukuun ottamatta ampuma-aseiden ja niiden osien valmistaminen on luvanvaraista. Lupaviranomaisena on lääninhallitus, tilapäisen valmistamisen osalta kuitenkin poliisipiiri. Lupa voidaan peruuttaa, jos siihen harkitaan olevan syytä. Peruuttamispäätöksessä voidaan määrätä, että poliisin on otettava ampuma-aseet huostaansa. Ampuma-aseiden ja niiden osien sekä ampumatarpeiden valmistaja on oikeutettu myymään valmisteitaan vain sille, jolla on asetuksen mukainen lupa aseiden ja ampumatarpeiden kaupan harjoittamiseen.

Ampuma-aseiden ja -tarpeiden maahantuonnista ja maastaviennistä säädetään asetuksen 3 luvussa. Kauppaa koskevat säännökset sisältyvät asetuksen 4 lukuun, jossa on lupamenettelyä koskevien säännösten ohella säännöksiä kauppiaan kirjanpitovelvollisuudesta sekä erityisestä velvollisuudesta huolehtia hallussaan olevista ampuma-aseista ja -tarpeista. Valmistajan ja kaupan harjoittajan on haettava sekä maahantuontiettä maastavientilupaa sisäasiainministeriöltä. Yksityiselle henkilölle tuontiluvan omaa tarvetta varten antaa kotipaikan poliisi. Luvan ampuma-aseiden, niiden osien ja ampumatarpeiden kauppaan antaa lääninhallitus.

Asetuksen 5 luvussa on säännökset ampuma-aseiden ja -tarpeiden hankkimisesta ja hallussapidosta. Luvussa on määräykset hankkimis- ja hallussapitoluvan antamisen edellytyksistä, lupamenettelystä ja luvan peruuttamisesta. Luvussa säädetään myös siitä, millä edellytyksillä hallussapitoluvan haltija saa luovuttaa aseensa toiselle tai lainata taikka muuten antaa aseensa toisen käyttöön ja miten perintönä saadun aseen suhteen tulee menetellä. Ampuma-aseen luovuttamisesta ja lainaamisesta toiselle samoin kuin aseen antamisesta toisen käyttöön säädetään niin ikään asetuksen 5 luvussa. Pääsäännön mukaan ampuma-aseen saa lainata toiselle. Taskuaseen tai kaasuaseen saa kuitenkin lainata ainoastaan sille, jolla on lupa vastaavan aseen hallussapitoon.

Lupa ampuma-aseen hankkimiseen on haettava kotipaikan poliisilta. Lupa voidaan antaa vain tunnetusti luotettavalle ja huolelliselle henkilölle, joka esittää hyväksyttävän syyn aseen hankkimiselle. Lupa voidaan pääsääntöisesti antaa vain 18 vuotta täyttäneelle, mutta 15 vuotta täyttäneellekin voidaan lupa antaa huoltajien suostumuksella metsästystä ja tarkkuusammuntaa varten. Joka on saamansa luvan perusteella hankkinut ampuma-aseen, on velvollinen viipymättä ja viimeistään 60 päivän kuluessa hankkimisluvan antopäivästä hankkimaan kotipaikkansa poliisiviranomaiselta luvan aseen hallussapitoon. Ase on tällöin esitettävä viranomaiselle aseen yksilöintiä varten.

Hallussapitolupa käsittää myös oikeuden aseen kantamiseen sekä oikeuden hankkia ja pitää hallussa aseeseen soveltuvia ampuma-

tarpeita.

Hallussapitolupa voidaan peruuttaa, milloin syytä siihen harkitaan olevan. Jollei omistaja ole 30 päivän kuluessa peruuttamispäätöksestä tiedon saatuaan luovuttanut asetta sen hankkimiseen oikeutetulle henkilölle, ase lankeaa kohtuullista korvausta vastaan valtiolle. Samoin menetellään niissä tapauksissa, joissa ase on perintönä siirtynyt henkilölle, joka ei saa aseeseen hallussapitolupaa.

Taskuaseen, sarjatuliaseen ja sotilaskäyttöön tarkoitetun muun ampuma-aseen kuin kertalaukauskiväärin hankkimislupa voidaan antaa vain sellaisissa tapauksissa, joissa ase on viran, toimen tai ammatin vuoksi välttämätön. Lääninhallituksella on kuitenkin oikeus antaa poikkeuksia näistä rajoituksista.

Asetuksen 6 luvussa on säännökset ampuma-aseiden ilmoittamisvelvollisuudesta asetuksen tullessa voimaan. Näitä säännöksiä voitiin soveltaa vain lyhyenä määräaikana asetuksen voimaantulon jälkeen. Asetuksen 8 luvussa on muutoksenhakua koskevat säännökset sekä erinäiset määräykset. Poliisipiirin ase-asiassa tekemästä päätöksestä saadaan valittaa 15 päivän kuluessa lääninhallitukseen. Lääninhallituksen valitusviranomaisena antamasta päätöksestä ei saa valittaa. Lääninhallituksen poikkeuslupaviranomaisena antaman päätöksen valitusviranomaisena on korkein hallinto-oikeus. Valitusaika on 30 päivää.

Asetuksen 45 §:n mukaan asetuksen säännökset eivät koske ampuma-aseita ja ampumatarpeita, joita valtion viranomaiset tai puolustuslaitoksessa palvelevat henkilöt virkansa takia käyttävät, vaan niitä koskee, mitä niistä erikseen säädetään. Tämän mukaisesti on 8 päivänä toukokuuta 1933 annettu asetus puolustuslaitoksessa palvelevien ja suojeluskuntiin kuuluvien henkilöiden ampuma-aseista ja ampumatarpeista (128/1933). Tämä asetus ei enää koske suojeluskuntiin kuuluvien ampuma-aseita ja -tarpeita, koska suojeluskuntajärjestö on lakkautettu suojeluskuntajärjestöstä annetun lain kumoamisesta annetulla lailla (770/1944).

Puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetun lain (242/1990) ja puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetun asetuksen (409/1995) mukaan puolustustarvikkeiden maastavienti ja kauttakuljetus on kielletty, jollei valtioneuvosto tai puolustusministeriö ole myöntänyt siihen lupaa. Ampuma-aseita koskevia säännöksiä on lisäksi metsästyslaissa (615/1993) ja metsästysasetuksessa (666/1993), rajavyöhykelaissa (403/1947) ja rikoslaissa (39/1889), jonka 44 luvun 1 §:ssä säädetään rangaistus ampuma-aseen varomattomasta säilyttämisestä ja pitelemisestä. Ampuma-aseen hallussapitoa koskevia säännöksiä on yleisistä kokouksista annetussa laissa (6/1907) ja julkisista huvitilaisuuksista annetussa laissa (492/1968). Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetussa laissa tarkoitetut ampumatarpeet ovat yleensä myös räjähdysvaarallisia aineita koskevassa lainsäädännössä tarkoitettuja räjähdystarvikkeita, joten niihin sovelletaan tältä osin räjähdysvaarallisista aineista annettua lakia (263/1953) ja sen nojalla annettua räjähdeasetusta (473/1993).

2.2. Käytäntö

Ampuma-aseita koskevissa lupa-asioissa noudatettava menettely on poliisilaitoksissa, lääninhallituksissa ja sisäasiainministeriössä perustunut ampuma-aseista ja ampumatarpeista annettuun lakiin ja ampuma-aseista ja ampumatarpeista annettuun asetukseen sekä sisäasiainministeriön mainitun asetuksen nojalla antamiin määräyksiin.

Ampuma-aselainsäädännön vanhentuneisuuden vuoksi lupakäytännössä on kehittynyt myös uusia lupamuotoja. Toisen henkilön omistuksessa olevaan ampuma-aseeseen on käytännössä voitu antaa rinnakkainen hallussapito-oikeus. Voimassa olevissa säädöksissä ei kuitenkaan ole lainkaan tällaista rinnakkaislupaa koskevia säännöksiä. Osa lääninhallituksista on myös käytännössä hyväksynyt asekeräilijöitä ja heidän keräilysuunnitelmiaan, vaikkei asiaa koskevia säännöksiä olekaan. Pääsääntöisesti vain hyväksytyille asekeräilijöille on annettu lupia sarjatuliaseiden hankintaan keräilytarkoituksessa. Lisäksi sisäasiainministeriö on käytännössä antanut luvan ampuma-aseiden kauttakuljetukseen kaupallista tarkoitusta varten, vaikkei sitä koskevia nimenomaisia säännöksiä olekaan voimassa. Tällaisia lupa-asioita on käsitelty yhdistettyinä maahantuonti- ja maastavientilupa-asioina.

Toukokuun alusta 1984 toukokuun loppuun 1986 toimineen aselakityöryhmän tekemän selvityksen mukaan Suomessa oli vuoden 1984 lopussa yhteensä 1 712 600 luvallista ampuma-asetta. Niistä 724 300 (42,3 %) oli haulikoita. Aseista 697 500 (40,7 %)

oli pitkiä rihla-aseita, eli kivääreitä, pienoiskivääreitä ja yhdistelmäaseita (aseita, joissa on sekä hauli- että luotipiippu). Käsiaseita, eli pistooleita, pienoispistooleita, revolvereita ja pienoisrevolvereita, oli 244 600 (14,3 %), ja kaasusumuttimia 29 300 (1,7 %). Muita aseita, eli merkinantopistooleita, kaasupistooleita, suustaladattavia aseita ja sellaisia aseita, jotka eivät kuulu edellä mainittuihin ryhmiin, oli yhteensä 16 900 (1,0 %). Pitkistä rihla-aseista oli kivääreitä 385 800 (22,5 %), pienoiskivääreitä 286 700 (16,7 %) ja yhdistelmäaseita 25 000 (1,5 %).

Eniten aseita oli Uudenmaan läänissä (255 000), Oulun läänissä (223 100) ja Turun ja Porin läänissä (221 800) sekä vähiten Ahvenanmaalla (11 400), Mikkelin läänissä (83 700) ja Pohjois-Karjalan läänissä (99 200).

Asukaslukuun suhteutettuna eniten aseita oli Lapin läänissä (0,59), Pohjois-Karjalan läänissä (0,56) ja Kuopion läänissä (0,53) sekä vähiten Uudenmaan läänissä (0,21), Hämeen läänissä (0,29) ja Kymen läänissä (0,29). Koko maassa ampuma-aseiden lukumäärä oli keskimäärin 0,35 asukasta kohden.

Niissä lääneissä, joissa asukaslukuun suhteutettu ampuma-aseiden lukumäärä oli keskimääräistä suurempi, oli myös haulikoiden, kivääreiden ja yhdistelmäaseiden suhteellinen osuus kaikkien aseiden lukumäärästä keskiarvoa suurempi. Vastaavasti pistoolien ja revolverien osuus oli suurempi niissä lääneissä, joissa aseita oli suhteellisesti vähemmän.

Uusia ampuma-aseen hallussapitolupia annettiin koko maassa vuonna 1984 yhteensä 92 800. Vuonna 1990 annettiin 118 575 ja vuonna 1993 kaikkiaan 125 434 lupaa. Uusimman, vuodelta 1995 olevan tilaston mukaan koko maassa annettiin mainittuna vuonna yhteensä 94 858 hallussapitolupaa. Valo- eli merkinantopistoolin hallussapitoon ei ole 1 päivän kesäkuuta 1989 jälkeen vaadittu lupaa. Muutos toteutettiin ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen muutoksella (434/1989), jolloin asetuksen 1 §:n 2 momentista poistettiin valopistoolia koskeva maininta. Vuonna 1988 annettiin yhteensä 346 valopistoolin hallussapitolupaa.

Asetyypeittäin ovat vuosina 1990, 1993 ja 1995 annetut hallussapitoluvat jakaantuneet seuraavasti:

	1990	1993	1995
haulikko	33,4 %	31,6 %	31,2 %
kivääri	25,5 %	25,4 %	25,3 %
pienoiskivääri	12,5 %	12,9 %	12,6 %
yhdistelmäase	1,8 %	1,8 %	1,8 %
käsiase	19,6 %	20,4 %	19,4 %
kaasusumutin	5,4 %	6,2 %	5,7 %
muu ase	1,7 %	1,8 %	3,6 %

Ampuma-aseiden kokonaislukumäärä ei ole kasvanut annettujen hallussapitolupien määrää vastaavasti, koska osa luvista annetaan säännönmukaisesti aseille, joihin jo aikaisemmin on ollut hallussapitolupa ja jotka näin ollen vain siirtyvät aseen haltijalta toisen henkilön omistukseen. Vuonna 1995 Suomessa annettiin yhteensä 2 249 lupaa sarjatuliaseiden hankkimiseen. Pääosa näistä luvista koostui lääninhallitusten antamista poikkeusluvista. Todellisuudessa sarjatuliaseita hankittiin kyseisenä vuonna annettujen lupien lukumäärää huomattavasti vähemmän, sillä poikkeuslupien saajat eivät yleensä hanki kaikkia niitä aseita, joiden hankkimiseen poikkeuslupa oikeuttaisi.

Vuosina 1985-1992 annettiin koko maassa yhteensä 800 423 ampuma-aseen hallussapitolupaa. Tämä määrä jakaantui lääneittäin seuraavasti:

lääni	annettuja hallussapitolupia
Uudenmaan	121 671
Turun ja Porin	90 823
Hämeen	85 996
Kymen	46 241
Mikkelin	33 284
Kuopion	62 164
Pohjois-Karjalan	42 892
Vaasan	75 904
Keski-Suomen	41 916
Oulun	122 573
Lapin	70 039
Ahvenanmaan maakunta	6 920

Näistäkin ampuma-aseista osa on siirtynyt hallussapitoluvan haltijalta toiselle, joten maassamme olevien aseiden lukumäärä ei ole vastaavasti lisääntynyt. Voitaneen kuitenkin arvioida, että Suomessa oli vuoden 1992 lopussa noin kaksi miljoonaa luvallista ampuma-asetta. Vuonna 1997 luvallisia ampuma-aseita on siten arviolta vähän yli kaksi miljoonaa.

Ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttavia lupia on peruutettu seuraavasti:

1984	850
1990	1 811
1993	2 307
1995	1 162

Koska ampuma-aseen hallussapitolupien peruutuksia on ollut yleensä noin 1,5 prosenttia annettujen hallussapitolupien lukumäärästä, voidaan arvioida, että vuosina 1985-1992 peruutettiin yhteensä noin 12 000 hallussapitolupaa.

Annettujen hallussapitolupien perusteet ovat jakautuneet vuosina 1984, 1990, 1993 ja 1995 seuraavasti:

	1984	1990	1993	1995
metsästys	53,0 %	51,6 %	50,4 %	51,5 %
urheiluammunta	31,4 %	30,3 %	29,3 %	21,1 %
suojelu	7,7 %	6,2 %	6,6 %	6,5 %
keräily	6,3 %	7,0 %	8,8 %	10,9 %
muu peruste	1,6 %	4,9 %	4,9 %	5,6 %

Muuksi hyväksyttäväksi perusteeksi luvan saamiselle on tilastossa katsottu vahinkoeläinten hävittäminen, metsästyskoirien harjoituttaminen, aseiden esittely ja testaus, teurastus, tehostekäyttö teatterissa tai elokuvien filmaamisen yhteydessä, muistoesineenä säilyttäminen ja maastavienti.

Vuoden 1984 lopussa Suomessa oli 1 740 henkilöä, joiden hallussapitämiin ampuma-aseisiin hallussapitolupa tai ainakin osa hallussapitoluvista oli annettu keräilyperusteella. Viimeisten kymmenen vuoden aikana on juuri asekeräilyn suhteellinen osuus lupaperusteena selvästi kasvanut, kun taas ampumaurheilun suhteellinen osuus on tasaisesti vähentynyt. Ampumaurheilun osalta on puolestaan uusimpien ammunnan lajien (practical-, silhuetti- ja kasa-ammunta sekä mustaruutiaseilla ampuminen) suosio viime aikoina kasvanut.

Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 19 §:ää muutettiin 10 päivänä lokakuuta 1986 annetulla asetuksella (723/1986). Muutoksen jälkeen lupakäytäntö on muuttunut siten, että suojeluperusteella annettujen hankkimis- ja hallussapitolupien osuus on vähentynyt edellä olevassa taulukossa mainituista luvuista.

Luvanhaltijoilla oli vuonna 1984 tehdyn otantatutkimuksen mukaan aseita seuraavasti:

1	ase	51,3 %
2-6	asetta	44,8 %
7-20	asetta	3,8 %
yli 20	asetta	0,1 %
		100,0 %

Yli 96 prosenttia kaikista aseista oli tyypillisellä metsästyksen tai ampumaurheilun harrastajalla. Tällaisella henkilöllä oli tavallisesti muutamia eri tyyppisiä, harrastuksessa tarpeellisia aseita. Ampuma-aseiden jakauma lienee vuoden 1984 jälkeen pysynyt suurin piirtein ennallaan.

Vuonna 1984 Suomessa oli 1 046 lääninhallituksen luvalla toimivaa ampuma-asekauppiasta. Vuoden 1991 alussa kauppiaita oli 1 234. Vuosina 1992-1994 ampuma-aseiden valmistusta tai kauppaa harjoitti yhteensä 836 elinkeinonharjoittajaa. Osa kauppiaista toimii tavallisesti vain välittäjinä ilman, että he pitävät omaa varastoa, mutta suurimmalla osalla kauppiaista on aseita ja ampumatarvikkeita sisältävä varasto. Osa kauppiaista harjoittaa liikettä lähinnä omaa harrastustoimintaansa tukeakseen.

Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 39 §:n mukaan poliisin tulee tarkastaa kauppiaiden asekirjanpito ja varasto vuosittain. Tarkastuksen yhteydessä tai muutoin ilmitulleiden väärinkäytösten perusteella kauppalupa voidaan peruuttaa määräajaksi tai kokonaan. Peruuttamispäätökset ovat kuitenkin käytännössä olleet harvinaisia.

Luvan ampuma-aseiden, aseen osien ja ampumatarpeiden maahantuontiin kaupallisessa tarkoituksessa sekä ampuma-aseiden ja ampumatarpeiden maastavientiin kaupallisessa tarkoituksessa antaa voimassa olevien säännösten mukaan sisäasiainministeriö. Lupia on viime vuosina annettu seuraavasti:

	maahantuonti	maastavienti
1993	123	103
1994	101	127
1995	70	126
1996	69	95

Lisäksi EU:n jäsenvaltiosta kaupallisessa tarkoituksessa Suomeen tapahtuvaan siirtoon oikeuttavia ennakkosuostumuksia annettiin vuonna 1995 yhteensä 98 ja vuonna 1996 kaikkiaan 279. Vaikkei asedirektiiviä vielä olekaan pantu täytäntöön Suomessa, sisäasiainministeriössä on kuitenkin katsottu, että

asiallisesti maahantuontilupaa vastaavan ennakkosuostumuksen antaminen on voimassa olevien säännösten mukaan mahdollista. Edellä mainitut, vuotta 1994 koskevat ja sitä vanhemmat maahantuontia ja maastavientiä koskevat luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia vuosien 1995 ja 1996 lukujen kanssa asedirektiivin mukaisten menettelyjen ja niiden soveltamiseen liittyvien hankaluuksien vuoksi.

Kaupalliseen tarkoitukseen annetut maahantuonti- ja maastavientiluvat jakautuivat vuonna 1993 eri asetyyppien kesken seuraavasti:

	maahantuonti	maastavienti
kiväärit	45 925	85 963
pienoiskiväärit	38 570	17 909
haulikot	31 326	18 936
pistoolit ja revolverit	116 275	25 360
kaasuaseet ja -sumuttimet	81 715	2 030 500
muut aseet	5 960	811

Edellä esitetyssä tilastossa on muiksi aseiksi luettu esimerkiksi sarjatuliaseet ja toimintakuntoiset museoaseet. Poikkeuksellisen suuri määrä kaasuaseille ja -sumuttimille annettuja maastavientilupia johtuu eräästä poikkeuksellisesta yksittäistapauksesta eikä vastaa normaalia lukumäärää. Annettujen lupien lukumäärä ei vastaa maahan tuotujen ja maasta vietyjen aseiden ja ampumatarvikkeiden todellista lukumäärää, sillä kaikkia annettuja lupia ei normaalisti käytetä tuontiin tai vientiin. Tullitilastoihin vertaamalla voidaankin havaita, että toteutunutta tuontia ja vientiä kuvaavat luvut ovat huomattavasti annettujen lupien lukumäärää pienemmät.

2.3. Ampuma-ase rikoksentekovälineenä

Täsmällistä tietoa ampuma-aseiden käytöstä eri rikostapausten yhteydessä on vaikeaa saada. Tämä johtuu eri tilastoja pitävien tahojen tilastointiperusteiden erilaisuudesta. Tilastokeskuksen kuolintodistuksiin perustuvien tietojen mukaan ampuma-aseita ja räjähdysaineita on käytetty henkirikoksissa ja itsemurhissa seuraavasti:

	1985	1992	1993	1994	1995
henkirikoksia	37	51	44	44	30
itsemurhia	235	322	318	294	291

Tilastokeskuksen tietojen mukaan räjähdysainetta käyttäen tehtyjen henkirikosten ja itsemurhien lukumäärä on hyvin pieni, joten yllä olevat luvut sisältävät lähes yksinomaan ampuma-asetta käyttäen tehtyjä henkirikoksia ja itsemurhia.

Vertailun vuoksi on alla olevassa taulukossa esitetty tappojen ja murhien vuosittainen lukumäärä viime vuosina. Tapon tai murhan yritysten lukumäärä on merkitty sulkeisiin.

1985	117 (181)	1991	152 (265)
1986	143 (191)	1992	155 (281)
1987	117 (193)	1993	129 (288)
1988	118 (186)	1994	147 (365)
1989	138 (246)	1995	156 (376)
1990	145 (244)	1996	160 (-)

Vuoden 1996 luku on vielä vahvistamaton, mutta sitä on pidettävä miltei varmana ennakkotietona. Lukuun sisältyvät tappojen ja murhien lisäksi surmat.

Ampuma-aseiden käyttö henkirikosten tekovälineenä on siis viime vuosina pysynyt suurin piirtein ennallaan. Täsmällistä tietoa laillisesti ja laittomasti hallussa pidettyjen ampuma-aseiden suhteellisista osuuksista henkirikoksissa ei ole käytettävissä, mutta tiedossa on, että yli puolet ampuma-asetta käyttäen tehdyistä henkirikoksista tehdään luvatta hallussa pidetyillä aseilla. Vertailun vuoksi voidaan todeta, että Yhdysvaltain liittovaltion poliisin FBI:n tietojen mukaan Yhdysvalloissa yli puolet henkirikoksista tehdään ampuma-aseilla.

Keskusrikospoliisin tietojen mukaan rahalaitosryöstön tekijä on Suomessa ollut varustautunut ampuma-aseella seuraavasti:

	1991	1992	1993	1995	1996
ryöstöjä yhteensä	105	117	103	62	51
tapaukset, joissa ampuma-asetta käytettiin	69	85	77	57	32

Rahalaitosryöstöjen lukumäärään on viime vuosina vaikuttanut määrää alentavasti erityisesti pankeissa käyttöön otetut aikaviivelukot. Ampuma-aseet eivät ryöstöjen tekovälineinä muodosta erityisen suurta yhteiskunnallista ongelmaa Suomessa. Silloin, kun asetta on ryöstön yhteydessä käytetty, seuraukset ovat kuitenkin yleensä olleet vakavia. Vuonna 1995 tehtyjen aseellisten ryöstöjen yhteydessä tekijä laukaisi aseensa viidessä tapauksessa. Tämä johti yhdessä tapauksista pankkitoimihenkilön kuolemaan. Lisäksi rahankuljetuksen ryöstön yhteydessä vartioimisliikkeen vartija vahingoittui käteen ja reiteen.

Vuonna 1996 Suomessa kirjattiin 233 liikeryöstöä tai niiden yritystä. Lukuun sisältyy myös rahankuljetusten ryöstöt ja niiden yritykset. Ampuma-ase oli mukana 29 tapauksessa. Aseella ammuttiin viiden jutun yhteydessä.

Henkirikoksissa käytetyimpiä ovat olleet aseet, jotka yleisyytensä vuoksi ovat olleet helposti saatavissa (haulikot) tai jotka kokonsa ja ominaisuuksiensa vuoksi soveltuvat hyvin rikoksentekovälineiksi (pistoolit). Vaikka pienen kokonsa johdosta helposti kätkettävissä olevien taskuaseiden hankkimista on nykyisessä lainsäädännössä vaikeutettu, pistooli on yhä huomattavan yleinen henkirikoksen tekoväline. Tähän vaikuttaa osaltaan luvattomien taskuaseiden suurehko lukumäärä sekä pienikaliiperisten tarkkuuspistoolien helppo saatavuus 1960- ja 1970-luvulla. Rahalaitosryöstöissä selvästi käytetyin asetyyppi on ollut käsiase.

Edellä mainittujen rikosten lisäksi ampuma-asetta on käytetty tekovälineenä lähinnä pahoinpitelyissä, laittomissa uhkauksissa, kiristämisissä, virkamiehen väkivaltaisissa vastustamisissa sekä törkeissä kotirauhan rikkomisissa. Näistä rikoksista ei kuitenkaan ole saatavissa täsmällistä tilastotietoa.

Uutena rikosilmiönä on viime vuosina esiintynyt ampuma-aseiden pysyvästi ampumakelvottomaksi tekemisen eli deaktivoinnin yhteydessä tapahtuneet väärinkäytökset. Suomeen on tuotu huomattavia määriä puutteellisesti deaktivoituja aseita, jotka maahantuonnin jälkeen on myöhemmin tehty yksinkertaisin toimenpitein uudestaan ampumakelpoisiksi. Ainakin osa aseista, joukossa myös sarjatuliaseita, on kulkeutunut rikolliseen käyttöön.

Anastettujen ampuma-aseiden määrä on viime vuosina pysynyt lähes muuttumattomana. Vuonna 1993 Suomessa anastettiin yhteensä 980 ampuma-asetta. Anastetuista aseista 67 prosenttia oli metsästysaseita ja 29 prosenttia käsiaseita. Noin 70 prosenttia aseista anastettiin yksityisasunnoista. Aseliikkeistä anastettujen aseiden osuus oli vain alle 5 prosenttia. Anastetuista aseista saatiin takaisin noin 13 prosenttia.

Vuonna 1994 anastettiin 517 jutun yhteydessä yhteensä 932 ampuma-asetta. Näistä aseista oli tammikuun 1995 loppuun mennessä saatu takaisin 167 eli noin 18 prosenttia. Anastetuista aseista noin 68 prosenttia oli metsästysaseita (haulikoita 370, kivääreitä 257 ja yhdistelmäaseita 7) ja noin 26 prosenttia käsiaseita (pistooleja 196 ja revolvereja 42). Kaasuaseiden ja -sumuttimien osuus oli noin 4 prosenttia. Sarjatuliaseiden osuus oli noin 2 prosenttia (23). Viimeksi mainittuun määrään sisältyy puolustusvoimilta anastetut 17 rynnäkkökivääriä. Vuoden 1994 anastuskohteista ei poliisirekistereiden puutteellisuuden vuoksi voida antaa täsmällisiä tietoja. Arvion mukaan yksityisasunnot olivat anastusrikosten kohteena noin puolessa tapauksista, huvilat noin 20 prosentissa, aseliikkeet noin 5 prosentissa ja muut kohteet noin 30 prosentissa tapauksista.

Vuonna 1995 Suomessa anastettiin 900 ampuma-asetta.

Valtaosa aseista anastetaan yleensä muun rikollisen toiminnan, kuten asunto-, ajoneuvo- ja kellarimurtojen yhteydessä. Puolustuslaitoksen osuus asianomistajana ampuma-aseiden anastustapauksissa on ollut meillä erityisesti muihin pohjoismaihin verrattuna hyvin pieni.

Luvattomien ampuma-aseiden lukumäärästä ei ole saatavissa luotettavaa tietoa. Joidenkin arvioiden perusteella voidaan otaksua niitä olevan maassa jopa satoja tuhansia. Luvattomien ampuma-aseiden määrään sisältyy niin perintönä saatuja kuin myös luvattomasti hankittuja ampuma-aseita.

2.4. Kansainvälinen kehitys ja ulkomainen lainsäädäntö

Johdanto

Viime vuosille on ollut leimaa antavaa asevalvonta-asioiden muodostuminen korostetun kansainväliseksi kysymykseksi. Yhdistyneiden kansakuntien (*YK*) talous- ja sosiaalineuvosto on hyväksynyt julkilausuman 1995/27, jossa neuvosto on pyytänyt pääsih-

teeriä ryhtymään toimenpiteisiin eri jäsenvaltioiden ampuma-aseita koskevien säännösten sisällön selvittämiseksi. Julkilausuman perusteella onkin YK:ssa toteutettu erittäin laaja eri maiden ampuma-aselainsäädäntöjä koskeva kysely, jonka tulokset eivät vielä ole kokonaisuudessaan käytettävissä. Kyselystä laaditun yhteenvedon luonnoksen (United Nations International Study on Firearms Regulation, Commission on Crime Prevention and Criminal Justice, Wien 28.4.-9.5.1997) mukaan ampuma-asetta käyttäen tehtyjen henkirikosten osuus 100 000 asukasta kohden oli vuonna 1994 Suomessa 0,87, vuonna 1992 Ruotsissa 0,31, vuonna 1995 Virossa 6,12, vuonna 1995 Saksassa 0,21, vuonna 1994 Isossa-Britanniassa 0,13, vuonna 1995 Itävallassa 0,53 ja vuonna 1994 USA:ssa 6,24. Hankkeen tarkoituksena on parantaa sekä kansainvälistä asevalvontaa että jäsenvaltioiden kansallista asevalvontaa.

Suomi on sekä EU:n jäsenenä että Schengenin yleissopimukseen liittyneenä valtiona velvollinen saattamaan lainsäädäntönsä asedirektiivin säännösten ja Schengenin yleissopimuksen 7 luvun ampuma-aseita koskevien määräysten mukaiseksi. Suomea lukuun ottamatta kaikki EU:n jäsenvaltiot ovat jo panneet täytäntöön asedirektiivin.

Islanti ja Norja ovat tehneet 19 päivänä joulukuuta 1996 sopimuksen yhteistyöstä Schengenin sopimuksen ja Schengenin yleissopimuksen jäsenvaltioiden kanssa, jäljempänä *Islannin ja Norjan yhteistyösopimus* (Belgian kuningaskunnan, Ranskan tasavallan, Saksan liittotasavallan, Luxemburgin suurherttuakunnan, Alankomaiden kuningaskunnan, Italian tasavallan, Espanjan kuningaskunnan, Portugalin tasavallan, Helleenien tasavallan, Itävallan tasavallan, Tanskan kuningaskunnan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan, jotka ovat Schengenin sopimuksen ja Schengenin yleissopimuksen osapuolia, sekä Islannin tasavallan ja Norjan kuningaskunnan välillä yhteistyöstä henkilöiden tarkastusten lakkauttamiseksi yhteisillä rajoilla tehty sopimus). Islanti ja Norja ovat edellä mainitulla sopimuksella sitoutuneet noudattamaan Schengenin yleissopimuksen ampuma-aseita koskevia määräyksiä. Islannin ja Norjan yhteistyösopimuksen 9 artiklan 1 c kohdan määräys merkitsee käytännössä Islannille ja Norjalle velvollisuutta saattaa myös asedirektiivin säännökset voimaan.

Schengenin yleissopimuksen tarkkailijajäsenyyden 18 päivänä huhtikuuta 1996 saatuaan Suomi on osallistunut aktiivisesti Schengenin yleissopimuksen jäsenvaltioiden väliseen yhteistyöhön. Yhteistyössä on selvinnyt, että vapaan liikkuvuuden vallitessa ja säännönmukaisen sisärajavalvonnan puuttuessa ei kansallinen ampuma-asepolitiikka voi yhdentyvässä Euroopassa olla riippumaton muiden valtioiden harjoittamasta ampuma-asepolitiikasta. Ampuma-aseiden siirtäminen jäsenvaltiosta toiseen tapahtuu vaivattomasti. Tämän vuoksi aseita koskevat asiat koetaan hyvin voimakkaasti jäsenvaltioiden yhteiseksi kysymykseksi. EU:n jäsenvaltioiden piirissä vallitsee edellä lausutusta huolimatta toisistaan hyvinkin paljon poikkeavia suhtautumistapoja ampuma-aseisiin.

Eräs viime aikojen kansainvälinen kehityspiirre on ollut lukuisat hankkeet ampuma-aseita koskevien keskusrekistereiden perustamiseksi. Edellä mainitun YK:n hankkeen eräänä päämääränä on juuri kansainvälisen pienaserekisterin perustaminen. Myös Schengenin yleissopimukseen liittyneiden valtioiden välisessä yhteistyössä on selvitetty jäsenvaltioiden valmiuksia perustaa kussakin jäsenvaltiossa valtakunnallinen automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidettävä ampuma-aseita koskeva keskusrekisteri.

Seuraavassa on lyhyt katsaus ampuma-aseita koskeviin eräiden muiden pohjoismaiden ja EU:n jäsenvaltioiden säännöksiin. Tunnusomaista vertailun kohteena olevien valtioiden ampuma-aseita koskevien säännösten kehitykselle on viime aikoina ollut säännösten huomattava tiukentuminen. Ampuma-aseita ja niihin liittyvää rikollisuutta on pidetty useimmissa Euroopan valtioissa yhä kasvavana ongelmana, johon on pyritty vaikuttamaan kiinnittämällä lisääntyvää huomiota kansallisen aselainsäädännön sisältöön ja kattavuuteen. Laillisten ampuma-aseiden riittävä valvonta ja sääntely on koettu välttämättömäksi edellytykseksi laittomien aseiden määrän lisääntymisen ehkäisemiselle sekä yleensäkin aserikollisuuden hillitsemiselle.

Ruotsi

Vuonna 1993 Ruotsissa oli 781 521 aseluvan haltijaa. Luvallisia ampuma-aseita oli 2 167 591. Ruotsin väkiluku on noin yhdeksän miljoonaa.

Ruotsissa toimii valtion valvonnassa Hemvärn -organisaatio, joka on eräänlainen kodinturvajärjestö. Sen jäsenillä on oikeus soti-

lasaseiden hallussapitoon. Hemvärnetin hallinnassa on noin 70 000 sotilasasetta, joista arviolta noin 2 000 on säilytettävinä niitä varten rakennetuissa varastoissa. Muut aseet ovat säilytettävinä organisaatioon kuuluvien henkilöiden yksityisasunnoissa ja työpaikoilla. Näiden aseiden joukkoon sisältyy myös sarjatuliaseita. Vaikka aseiden säilytyksestä on erityissäännökset, niiden säilytystä on pidetty ongelmana viime aikoina tapahtuneiden lukuisten varkauksien vuoksi. Aseiden yksityisissä tiloissa tapahtuvaa säilyttämistä koskeviin säännöksiin ollaankin Ruotsissa suunnittelemassa tiukennuksia.

Ruotsissa on useiden muiden Euroopan maiden tapaan toimeenpantu armovuosijärjestely, joka mahdollistaa ilman lupaa hallussa pidettyjen ampuma-aseiden luovuttamisen nimettömänä ja ilman rangaistusuhkaa poliisille. Vuonna 1993 toimeenpannun keräyksen tuloksena toimitettiin 17 050 asetta viranomaisille. Näistä aseista ainoastaan viisi prosenttia oli varastettuja tai kadonneita. Ennen keräystä esitetty arvio siitä, että rikolliset saattaisivat käyttää hyväksi armahdusta, osoittautui siten turhaksi. Keräystä suunniteltaessa esitettiin myös näkökantoja, joiden mukaan luvattomille aseille tulisi saada asianmukainen lupa. Tämä ehdotus ei kuitenkaan tullut hyväksytyksi.

Ruotsissa annettiin helmikuussa 1996 uusi aselaki (1996:67) ja -asetus, joilla pantiin täytäntöön asedirektiivin säännökset. Uudet säännökset tulivat voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1996. Ruotsin aselaki koskee kaikkia sellaisia välineitä, joilla voidaan ampua ammuksia ruuti-, ilma- tai hiilihappopaineen avulla taikka muulla vastaavalla tavalla. Laki koskee myös aseen osia, äänenvaimentimia ja kyynelkaasuvälineitä sekä teholtaan tietyn vähimmäisvoimakkuuden ylittäviä jousiaseita. Lain soveltamisalan piiriin eivät kuulu sellaiset toimintakunnottomat aseet, jotka toimintakuntoisina katsottaisiin ampuma-aseiksi.

Ampuma-aseen ja patruunoiden hankkiminen ja hallussapito edellyttää poliisin antamaa lupaa, joka voidaan antaa, jos ase tai patruunat ovat hakijalle tarpeen ja tällä on riittävä taito käsitellä hankittavaa asetta. Lupa voidaan antaa vain, jos voidaan perustellusti olettaa, ettei hakija käytä asetta väärin ja että hän on henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan sopiva pitämään asetta hallussa. Aseeseen, jolla on keräily- tai tunnearvoa, voi saada luvan myös pelkästään säilyttämistä varten, jolloin oikeutta aseella ampumiseen ei ole ilman eri lupaa. Lupa voidaan antaa lisäksi valtion valvomille ampumayhteisöille (Skyttesammanslutningar), tietyille julkisoikeudellisille tai julkisoikeudellista tukea saaville museoille keräilytarkoituksiin sekä hyväksytyille vartioimisliikkeille.

Lupa annetaan ainoastaan hakijan ilmoittamaan käyttötarkoitukseen, johon aseen on myös sovelluttava. Lupa voidaan antaa myös määräaikaisena. Lisäksi lupaan voidaan sisällyttää erityisehtoja aseen säilyttämisestä tai määrätä, että ase saatetaan pysyvästi toimintakunnottomaksi.

Luvan saaminen metsästysperusteella edellyttää metsästystutkinnon suorittamista sekä selvitystä taidosta käsitellä asetta. Luvan saamiseen ampumaurheiluperusteella edellytetään aktiivista lajin harrastamista sekä kuulumista ampumaseuraan ja siinä tietyn ampumataitoa kuvaavan vähimmäistason suorittamista. Sarjatuliaseisiin sekä käsiaseisiin muihin kuin edellä mainittuihin käyttötarkoituksiin voi luvan saada ainoastaan poikkeustapauksissa erityisestä syystä. Luvan saamiseen sarjatuliaseeseen edellytetään yleensä kuulumista julkisessa valvonnassa toimivaan kodinturvajärjestöön ja tietyn sarjatuliasetta koskevan ampumamerkin suorittamista. Keräilyperusteella lupa annetaan yleensä vain aseen säilyttämiseen. Lupa on erityistapauksissa mahdollista saada myös suojeluperusteella eli henkilökohtaisen koskemattomuuden suojelemiseen.

Ruotsissa oli vuonna 1976 yhteensä 1 700 000 ampuma-aseen hallussapitoon annettua lupaa (Vapenutredning, SOU 1989:44). Vuonna 1995 tehdyn selvityksen (Rikspolisstyrelsen, Illegala vapen, 1995:2) mukaan Ruotsissa oli mainittuna vuonna yksityishenkilöiden hallussa 1 013 423 kivääriä, 795 259 haulikkoa, 119 529 yhdistelmäasetta, 92 753 pistoolia, 62 027 revolveria, 3 729 konepistoolia ja 80 871 muuta ampuma-asetta. Edellä mainittuihin lukuihin eivät sisälly Hemvärnetin aseet.

Ruotsissa ei ole käytössä Suomessa voimassa olevien säännösten mukaista kaksivaiheista lupamenettelyä. Tätä on pidetty Ruotsissa ongelmana, koska joissakin tapauksissa hankittu ase ei ole vastannut sitä tarkoitusta, johon lupa alun perin on annettu. Edellä mainitun epäkohdan vuoksi onkin Ruotsissa esitetty säännösten muuttamista siten, että ase tulisi hankkimisen jälkeen esittää poliisille aseen tarkistamiseksi. Annetta-

vassa luvassa mainitaan nimenomaisesti käyttötarkoitus, jonka perusteella luvanhaltija on oikeutettu aseen hallussapitoon.

Poliisin tulee pitää rekisteriä luvallisista ampuma-aseista ja aselupa-asioissa annetuista päätöksistä. Valtakunnallisen automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidettävän ampuma-aserekisterin perustamisesta on tehty esityksiä. Ruotsissa on esitetty myös yhteispohjoismaisen automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidettävän ampuma-aserekisterin perustamista (Rikspolisstyrelsen, Illegala vapen, 1995:2). Ainakin kansallinen automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidettävä aserekisteri tultaneen perustamaan lähimpien vuosien aikana, koska Ruotsi on EU:n jäsen ja liittynyt Schengenin yleissopimukseen.

Ampuma-aseita tulee Ruotsissa säilyttää lukitussa tilassa (laatikko, varmuuskaappi) siten, etteivät ne voi joutua asiattomien henkilöiden haltuun. Jos tämä ei ole mahdollista, ase tulee purkaa osiin siten, ettei se ole toimintakuntoinen. Ase ja sen osat sekä patruunat tulee säilyttää erillään. Lisäksi lupaan voidaan sisällyttää erityisiä säilyttämistä koskevia ehtoja. Ruotsin ampuma-aselainsäädännön erityispiirteenä on, että aseluvan haltija voi jättää aseensa enintään kolmeksi vuodeksi säilytettäväksi henkilölle, joka on 18 vuotta täyttänyt ja jonka ei voida olettaa käyttävän asetta väärin. Tämä järjestely on säädetty sellaisia tapauksissa varten, joissa luvanhaltija ei jostakin syystä voi itse huolehtia aseesta. Järjestelystä ja aseen säilyttäjästä tulee ilmoittaa poliisille kirjallisesti etukäteen. Lisäksi laissa on erityisiä aseen lyhytaikaista toiselle lainaamista koskevia säännöksiä.

Asealalla harjoitettavaa elinkeinoa koskevat säännökset ovat pääosin Suomen lainsäädäntöä vastaavia. Asealan elinkeinon harjoittamiseen voi saada luvan, jos toiminta on ammattimaista ja hakija osoittaa, että hänellä on riittävä tietämys ja taito toimintaan sekä että hän on henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan luotettava. Lisäksi voidaan asettaa ehtoja, joiden mukaan lupa käsittää ainoastaan tietyn tyyppisten aseiden myynnin ja hallussapidon, tai rajoittaa kerrallaan varastossa pidettävien aseiden lukumäärää. Myös aseiden korjaamisen ja romuttamisen harjoittaminen edellyttää viranomaisen antamaa lupaa.

Aseiden ja patruunoiden hallussapitoluvan sekä asealan elinkeinon harjoittamiseen annettavan luvan peruuttaminen on mahdollista, jos siihen on perusteltu syy. Poliisilla ja tietyin edellytyksin myös tulli- ja rajavartioviranomaisilla sekä lääninhallituksen määräämällä metsästyksenvalvojalla on oikeus ottaa aseet ja ammukset pois niiden haltijalta, jos aseiden väärinkäyttöön on vaaraa. Aselain säännösten nojalla valtio on velvoitettu lunastamaan aseet ja patruunat markkina-arvosta, jos hallussapitolupa peruutetaan eikä esineitä luovuteta määräajassa hallussapitoon oikeutetulle henkilölle.

Ruotsin aselaissa lääkäreille on asetettu velvollisuus ilmoittaa poliisille, jos psyykkisten syiden vuoksi hoitoon otetulla henkilöllä on tiettävästi ampuma-aseita hallussaan eikä aseiden hallussapitoa voida pitää potilaan mielenterveyshäiriöiden vuoksi enää soveliaana. Myös veroviranomaisten ja poliisin välille on säädetty ilmoitusmenettely, joka koskee aseluvanhaltijoiden henkilötietoja ja niiden muutoksia.

Aseita koskevista poliisin päätöksistä voi valittaa yleiseen hallintotuomioistuimeen. Laissa on annettu hallitukselle sekä hallituksen määräämälle viranomaiselle (Rikspolisstyrelsen eli poliisin ylijohto) valtuutus antaa tarkempia säännöksiä joistakin erikseen määritellyistä seikoista, kuten aseluvan saamisen edellytyksistä sekä luvan hakemisessa vaadittavista selvityksistä. Ampuma-aserikoksesta voidaan Ruotsin lain mukaan tuomita enimmillään neljäksi vuodeksi vankeuteen.

Ruotsissa anastettiin vuonna 1994 yhteensä 1 482 ampuma-asetta. Vuonna 1995 anastettuja aseita oli 1 487.

Norja

Norjassa arvioidaan olevan noin 720 000 rekisterissä olevaa ampuma-asetta sekä tämän lisäksi noin 500 000 - 600 000 rekisteröimätöntä haulikkoa. Norjan väliluku on noin neljä miljoonaa.

Norjassa ei vielä, kuten muissakaan pohjoismaissa, ole keskitettyä automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidettävää ampuma-aserekisteriä, vaan kussakin poliisipiirissä pidetään pääosin manuaalista aserekisteriä. Aselupakomitea on mietinnössään joulukuussa 1996 ehdottanut uuden armovuosijärjestelyn toteuttamista ja keskitetyn aserekisterin perustamista. Armovuosijärjestelyllä pyrittäisiin sekä rekisteröimään vielä rekisteröimättömät haulikot että keräämään luvattomia aseita pois kansalaisten hallusta. Aselupakomitea on lisäksi ehdottanut ampuma-aseiden säilyttämistä ja lainaamista kos-

kevien säännösten sekä luvansaannin ehtojen tiukentamista. Lisäksi komitea on ehdottanut aseen omistajiin kohdistuvien poliisin tarkastusoikeuksien lisäämistä.

Norjan voimassa oleva aselaki on säädetty vuonna 1961. Lain säätämisen jälkeen oikeusministeriö on toteuttanut vuosina 1963, 1964 ja 1992 armovuosijärjestelyn, jolla on pyritty keräämään pois kansalaisten hallusta pääasiassa toisen maailmansodan aikaisia aseita ilman rangaistusuhkaa. Norjan aselakia on muutettu sekä vuonna 1978, jolloin pumppu- ja puoliautomaattitoimiset haulikot tuli rekisteröidä, että vuonna 1990, jolloin rekisteröintivelvollisuus laajennettiin koskemaan kaikkia haulikoita. Vuoden 1990 lainmuutos ei kuitenkaan koskenut niitä tavallisia haulikoita, jotka oli hankittu ennen lainmuutosta. Norjassa on siten edelleen kansalaisten hallussa täysin laillisesti hallussa pidettyjä haulikoita, joita ei kuitenkaan ole rekisteröity. Tähän Norjassa ongelmallisena koettuun tilanteeseen on edellä mainittu aselupakomitea ehdottanut parannusta.

Norjassa ampuma-aseen ja aseen toiminnan kannalta olennaisen aseen osan hankkiminen edellyttää poliisin antamaa lupaa. Lupa voidaan antaa luotettavalle henkilölle, joka on käytökseltään sopiva pitämään hallussa asetta ja jolla ei ole päihdeongelmia. Lisäksi henkilön tulee esittää hyväksyttävä peruste aseen hankkimiseen sekä kyetä perustelemaan tarve juuri kyseisen tyyppisen aseen hankkimiseen. Luvan hakijan tulee olla vähintään 21 vuotta täyttänyt saadakseen luvan käsiaseeseen. Hankittavien aseiden lukumäärää on rajoitettu siten, että vain erityisestä syystä voi luvan saada useampaan saman tyyppiseen aseeseen. Myös ampumaseura tai muu vastaava yhteisö voi saada erityisellä luvalla oikeuden hankkia aseen.

Lupa voidaan antaa metsästys-, ampumaurheilu-, keräily-, muisto- ja suojeluperusteella. Luvan saaminen metsästysperusteella edellyttää, että hakija on suorittanut metsästyskokeen ja että hänet on merkitty metsästäjärekisteriin. Lupa voidaan antaa ampumaurheiluperusteella, jos hakija on hyväksytyn ampumaseuran jäsen. Käsiaseeseen luvan voi kuitenkin saada vasta kuuden kuukauden aktiivisen jäsenyyden jälkeen. Lupa voidaan poikkeustapauksissa antaa myös suojeluperusteella, jos hakija osoittaa, että hänellä on erityinen tarve suojeluun.

Asekeräilijäksi hyväksyminen edellyttää selvitystä siitä, että hakijalla on jo omistuksessaan kokoelmassa vähintään viisi vanhempaa asetta, joita rekisteröintivelvollisuus ei koske. Keräilyn kohteen tulee olla selvästi rajattu ja keräilyn tulee olla suunnitelmallista. Muistoarvon perusteella luvan voi saada ainoastaan, jos aseella on erityinen tunnearvo. Käytännössä tavallinen peruste on, että hakijan sukuun kuuluva on käyttänyt asetta vastarintatoimintaan toisen maailmansodan aikana. Luvan voi kuitenkin saada lähinnä vain kivääriin tai haulikkoon. Käsiaseita koskevat hakemukset yleensä hylätään.

Ampuma-aseista tulee pitää sellaista huolta, etteivät ne voi joutua asiattomien haltuun. Ase tulee säilyttää lukittuna tai siten, että aseen toiminnan kannalta olennainen osa on irrotettuna ja sitä säilytetään erillisessä lukitussa säilytystilassa. Patruunat tulee aina säilyttää lukittuna erillään aseesta. Poliisi voi antaa erityisiä määräyksiä kokoelmassa pidettävien aseiden säilyttämisestä.

Poliisi voi peruuttaa aseluvan, jollei luvanhaltijaa enää voida pitää riittävän luotettavana tai jos peruuttamiseen on muuten erityisiä perusteita, kuten päihdyttävien aineiden väärinkäyttö tai psyykkisiä syitä. Lisäksi lupa voidaan peruuttaa, jollei luvanhaltijalla enää ole tarvetta aseen hallussapitoon.

Poliisin tekemistä aselupapäätöksistä voidaan valittaa oikeusministeriöön. Aselain säännöksissä on oikeusministeriölle annettu laajat oikeudet määrätä tarkemmin ampuma-aseita koskevista asioista. Ampuma-aserikoksista voidaan tuomita nykyisin tavanomaisissa tapauksissa enintään kolmen kuukauden vankeuteen. Joistakin vakavammista teoista voidaan kuitenkin tuomita enintään vuoden vankeusrangaistukseen. Aselupakomitea on ehdottanut, että enimmäisrangaistusta tulisi nostaa neljään vuoteen ja erityisen törkeistä teoista jopa kuuteen vuoteen.

Norjassa anastettiin vuonna 1994 yhteensä 321 ampuma-asetta ja vuonna 1995 kaikkiaan 399 asetta.

Tanska

Tanskan aselaki on annettu elokuussa 1994. Lisäksi oikeusministeriö on antanut elokuussa 1995 ampuma-aseita koskevia tarkempia säännöksiä asetuksella ja määräyksellä. Myös Tanskassa on vuosina 1970, 1986 ja 1995 toimeenpantu oikeusministeriön päätöksellä armovuosijärjestely eli mainittuina vuosina on ollut mahdollista ilman rangaistusuhkaa ja nimettömänä luovuttaa

hallussa olleet rekisteröimättömät aseet viranomaisille. Tarkoituksena oli vähentää maassa olevien, lähinnä toisen maailmansodan aikaisten rekisteröimättömien aseiden lukumäärää. Viranomaisten haltuun saatiin vapaaehtoisin luovutuksin kerättyksi yli 22 000 asetta. Seuraava armovuosijärjestely toteutetaan loppuvuonna 1997.

Tanskan aselain säännösten mukaan ampuma-aseiden ja niiden toiminnan kannalta olennaisten aseen osien hallussapito edellyttää poliisin antamaa lupaa. Hakijan tulee luvan saadakseen olla huolellisena pidettävä henkilö ja muutoinkin henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan käytöksensä ja elämäntapojensa puolesta sopiva. Jos tiedossa on seikkoja, joiden perusteella hakijaa ei voida pitää sopivana, ei lupaa anneta.

Luvan voi saada metsästys-, ampumaurheilu- tai keräilyperusteella. Myös ammatin tai toimen vuoksi voi saada luvan, jos ase on työssä tarpeen. Virallisen metsästyskokeen suorittaneet henkilöt sekä hyväksytyn ampumaseuran jäsenet, jotka ovat saaneet erityisen asemerkin, saavat metsästyskortin tai asemerkin perusteella pitää hallussaan enintään 12 kaliiperin kaksipatruunaista haulikkoa, jonka piipun pituus on vähintään 55 senttimetriä. Asemerkin saaminen edellyttää poliisin hyväksyntää. Hallussapitolupa käsiaseisiin annetaan vain kahdeksi vuodeksi ja muihin aseisiin yleensä viideksi vuodeksi kerrallaan.

Lupa kivääriin ja haulikkoon voidaan antaa henkilölle, joka on metsästys- tai ampumaseuran jäsen tai joka on suorittanut virallisen metsästyskokeen. Museot ja vastaavat, julkiset laitokset sekä asianmukaisen ampumaradan omistavat metsästys- tai ampumaseurat, joilla on aseille turvallinen säilytyspaikka, voivat myös saada luvan kiväärin tai haulikon hallussapitoon.

Ampumaurheiluperusteella hankittavalta aseelta edellytetään, että se on tyypiltään ja malliltaan Tanskan virallisten ampujajärjestöjen hyväksymä ja että se soveltuu järjestöjen järjestämiin ammuntoihin. Antaessaan jäsenelleen asemerkin ampumaseurat tarkastavat mainitun edellytyksen täyttymisen. Asekeräilyperusteella hankittaviin yksittäisiin aseisiin ei edellytetä asekohtaisia lupia. Keräilyn kohteena olevien aseiden määrää ei ole rajoitettu, joskin luvansaaja voi kerätä vain oikeusministeriön erikseen määrittelemiä asetyyppejä. Keräilijän tulee pitää ajan tasalla olevaa listaa hallussaan olevista aseista. Lisäksi lista on lähetettävä kerran vuodessa poliisille.

Tanskassa on annettu erityiset säännökset erityisen vaarallisista ampuma-aseista, joita ovat käsiaseet, sarjatuli- ja puoliautomaattitoimintoiset aseet, alle 55 senttimetrin pituisella piipulla varustetut haulikot sekä eräät muut vastaavat Tanskassa erityisen vaarallisina pidettävät aseet. Luvan saaminen näiden erityisen vaarallisina pidettyjen aseiden hankkimiseen on muita aseita vaikeampaa. Hakijan tulee olla ehdottoman luotettavana pidettävä henkilö. Asetta voi käyttää ainoastaan virallisten ampujajärjestöjen ohjelmissaan hyväksymiin ammuntoihin, joihin aseen tulee myös soveltua. Hakijalta edellytetään lisäksi vähintään kahden vuoden aktiivista jäsenyyttä ampumaseurassa. Kaliiperiltaan yli 9,65 millimetrin käsiaseisiin haetaan lupa oikeusministeriöltä.

Asetta tulee kuljettaa ja säilyttää huolellisesti. Hallussapitoluvan nojalla asetta voi kuljettaa ainoastaan säilytyspaikasta käyttöpaikkaan taikka myyntiä, ostoa tai korjausta varten. Jos asetta ei säilytetä varmassa lukitussa tilassa tai lukitussa seinätelineessä, aseen toiminnan kannalta olennaiset osat tulee irrottaa ja säilyttää erillään aseesta. Poliisi voi lisäksi asettaa aseita omistaville metsästys- ja ampumaseuroille erityisiä vaatimuksia aseiden säilytyspaikkojen murtosuojauksesta. Edellä tarkoitettujen yhdistysten usein runsaskin aseomistus on aiheuttanut Tanskassa ongelmia etenkin viime aikoina tapahtuneiden lukuisten suurten asevarkauksien vuoksi. Tämän vuoksi Tanskan oikeus- ja poliisiviranomaiset ovatkin suunnittelemassa tiukennuksia yhdistysten hallussa pitämien aseiden säilytysvaatimuksiin.

Tanskan aselaissa on annettu oikeusministeriölle valtuutus antaa tarkempia määräyksiä ampuma-aseita koskevista asioista. Ampuma-aserikoksista voidaan Tanskassa tuomita tällä hetkellä enintään kahdeksi vuodeksi vankeuteen. Mainittu enimmäisrangaistus on kuitenkin todettu liian pieneksi erityisesti sarjatuliaseita koskevien laajojen rikostapausten yhteydessä. Tämän vuoksi enimmäisrangaistusta on ehdotettu nostettavaksi neljään vuoteen vankeutta.

Iso-Britannia

Ampuma-aseiden lukumäärä Isossa-Britanniassa oli vuonna 1995 arviolta hieman yli

kaksi miljoonaa. Aseenkantolupia oli 984 800. Iso-Britannian väkiluku on noin 58 miljoonaa.

Maaliskuussa 1996 tapahtuneen Dunblanen joukkosurman jälkeen maassa toteutettiin luvattomien aseiden vapaaehtoinen luovuttaminen poliisille ilman rangaistusseuraamuksia. Tällöin yksityisiltä kansalaisilta saatiin kerättyksi yli 20 000 luvatonta asetta. Vastaava armovuosijärjestely toteutettiin myös vuonna 1988, jolloin viranomaisille luovutettiin 230 000 asetta.

Dunblanen tapahtuman jälkeen hallitus laati lakiesityksen suurikaliiperisten käsiaseiden kieltämiseksi. Esitys hyväksyttiin parlamentissa kesäkuussa 1997. Uuden lain tultua voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1997 kaikki henkilöt, joilla oli suurikaliiperisia käsiaseita omistuksessaan, joutuivat luovuttamaan ne lunastusta vastaan valtiolle. Vireillä on myös lakiehdotus pienikaliiperisten käsiaseiden kieltämiseksi. Muutoksen jälkeen Ison-Britannian aselaki kuuluu maailman tiukimpien aselakien joukkoon.

Voimassa olevien säännösten mukaan luvan aseen hankkimiseen antaa paikallinen poliisi. Lupa on määräaikainen, ja se on voimassa yleensä kolme vuotta. Poliisi käy tavallisesti ensimmäistä lupaa haettaessa luvan hakijan luona haastattelemassa tätä ja tarkistaa aseiden säilytystavan turvallisuuden. Luvan voi saada metsästys-, ampumaurheilu- tai keräilyperusteella. Suojeluperusteella ei lupaa anneta lukuun ottamatta tiettyjä Pohjois-Irlannissa valtion palveluksessa työskennelleitä henkilöitä. Esimerkiksi ampumaurheiluperusteella lupa voidaan antaa vain, jos hakija on viranomaisen hyväksymän ampumaseuran jäsen.

Kiellettyjä aseita ovat sarjatuliaseet sekä muut kuin .22 kaliiperin puoliautomaatti- tai pumpputoimiset kiväärit ja haulikot lukuun ottamatta haulikoita, joiden kokonaispituus on vähintään 40 tuumaa ja piipun pituus vähintään 24 tuumaa. Kiellettyjä ovat lisäksi myrkyllistä kaasua ampuvat aseet, kuten kyynelkaasusumuttimet, ja sähköaseet. Kiellettyihin aseisiin voi saada luvan sisäasiainministeriöltä ainoastaan poikkeustapauksissa.

Eräisiin vanhoihin antiikkisiin aseisiin ei vaadita lupaa, jos aseita pidetään kokoelmissa. Vanhojen suustaladattavien aseiden hallussapito edellyttää lupaa, jos niillä ammutaan taikka ne on tehty toisen maailmansodan aikana tai sen jälkeen. Lupaa ampumaaseen hallussapitoon ei vaadita, jos asetta käsitellään eräissä työtehtävissä, joissa ase on tarpeen, kuten eläinten kuljetuksessa tai teurastuksessa. Lupaa ei liioin vaadita, jos asetta käsitellään ampumaseuroissa ja eräissä urheilutehtävissä. Edellytyksenä on, että paikallinen poliisi on hyväksynyt aseiden käsittelyn kyseisessä tehtävässä taikka ampumaseurassa.

Poliisi tarkistaa lupaa haettaessa henkilön sopivuuden aseen hankkimiseen. Syyllistyminen rikoksiin tai hakijan mielenterveydelliset ongelmat estävät yleensä luvan saamisen. Poliisi arvioi myös aseen soveltuvuuden haettuun käyttötarkoitukseen. Lisäksi hakijan pitää esittää perusteltu syy aseen hankkimiseen. Lupaa ei anneta, jos siitä voitaisiin katsoa aiheutuvan vaaraa yleisen järjestyksen tai turvallisuuden ylläpitämiselle. Oikeuskäytännössä on katsottu, että hyväksyttävä syy lupahakemuksen hylkäämiseen on hakijan aviopuolison syyllistyminen useisiin vakaviin rikoksiin.

Hallussapitolupaan voidaan sisällyttää ehto, jonka mukaan asetta saadaan käyttää ainoastaan tietyllä ampumaradalla. Lupamenettelyn erityispiirteenä on, että luvan hakijalla tulee olla suosittelija, joka takaa hakijan sopivuuden aseen hallussapitäjäksi ja hakemuksessa esitetyn perusteen aseen hankkimiseen. Suosittelija ei saa olla hakijan sukulainen, ja hänen tulee edustaa tiettyä arvoa tai yleistä luotettavuutta kuvaavaa asemaa yhteiskunnassa. Haulikoidenkin hallussapito edellyttää hallussapitolupaa, mutta suosittelijaa ei tarvita. Kynnys luvan antamiseen haulikoiden hallussapitoon on muutenkin muita aseita matalampi. Jos henkilölle on kerran annettu lupa haulikon hankkimiseen, ei uutta lupaa enää tarvita uuden haulikon hankintaan. Hankkimisesta tulee kuitenkin ilmoittaa poliisille.

Ampuma-aseita tulee säilyttää turvallisesti. Asetta on yleensä säilytettävä lukituissa tiloissa. Mitä useampia aseita luvanhaltija omistaa, sitä korkeammat vaatimukset asetetaan niiden säilyttämiselle. Luvanhaltijan tulee ilmoittaa poliisille aseen katoamisesta sekä osoitteensa muuttumisesta. Lisäksi asekauppiaiden tulee ilmoittaa poliisille aseen myynnistä aserekisterin pitämistä varten. Aserekisteriä pitää paikallispoliisi. Valtakunnallista rekisteriä ei maassa kuitenkaan ole. Kielteisestä aselupapäätöksestä voi valittaa yleiseen tuomioistuimeen.

Isossa-Britanniassa anastettiin vuonna 1993 yhteensä 3 108 ampuma-asetta ja

vuonna 1994 kaikkiaan 2 754 asetta.

Itävalta

Itävallan uusi ampuma-aselaki on tullut voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1997. Itävalta on pannut uudella lailla täytäntöön asedirektiivin säännökset.

Uudella lailla on aiemmin voimassa olleita säännöksiä kiristetty huomattavasti. Uusien säännösten mukaan kiellettyjen ampuma-aseiden luokkaan kuuluvat muun muassa muuksi esineeksi kuin ampuma-aseeksi naamioidut aseet, helposti purettavissa tai lyhennettävissä olevat aseet, pumpputoimiset haulikot, äänenvaimentimella tai pimeätähtäinlaitteella varustetut aseet, sotilasaseet ja haulikot, joiden kokonaispituus on alle 90 senttimetriä tai joiden piipun pituus on alle 45 senttimetriä.

Käsiaseiden, lippaallisella kertatulella toimivien haulikoiden ja kaikkien itselataavalla kertatulella toimivien ampuma-aseiden hankkiminen ja hallussapito edellyttää viranomaisen antamaa lupaa. Asedirektiivin C luokkaan kuuluvien rihlattujen aseiden hankkiminen ja hallussapito edellyttää erityistä viranomaiselle tehtävää ilmoitusta. Asedirektiivin D luokkaan kuuluvien aseiden hankkiminen edellyttää ainoastaan 18 vuoden ikää.

Saksa

Saksassa arvioidaan olevan luvallisia ampuma-aseita ainakin kymmenen miljoonaa. Luvanhaltijoita on noin kaksi miljoonaa. Luvanhaltijoista noin 80 prosenttia on ampumaurheilun harrastajia. Saksan väkiluku on noin 81 miljoonaa.

Viime aikoina Saksan ampuma-aseita koskevaa lainsäädäntöä on muutettu. Tämä johtuu eräistä ilmi tulleista sotilasaseiden laitonta kauppaa koskevista rikostapauksista. Harkittavana on parhaillaan myös ehdotus rangaistusseuraamusten poistamiseksi tapauksissa, joissa luvaton ase ilmoitetaan oma-aloitteisesti viranomaiselle. Saksassa (silloisessa Saksan liittotasavallassa) toteutettiin jo 1970-luvulla armovuosijärjestely tuolloin voimassa olleen aselain voimaantulon jälkeen tarkoituksena saada luvattomat aseet lupahallinnon piiriin. Tällöin luovutettiin yli kolme miljoonaa asetta viranomaisille.

Ampuma-aseen hankkiminen edellyttää Saksassa viranomaisen antamaa lupaa. Paikallinen lupaviranomainen, pääsääntöisesti poliisi, pitää rekisteriä aseiden omistajista yksilöityine asetietoineen. Myös ase-elinkeinonharjoittajat joutuvat pitämään rekisteriä aseiden luovuttamisesta.

Luvan voi saada ampuma-aseen hankkimiseen ja omistamiseen (Waffenbesitzkarte). Lisäksi lupa voidaan antaa jatkuvaan käsiaseen mukana kantamiseen (Waffenschein). Lupaa ei anneta, jos on syytä olettaa, ettei hakija ole riittävän luotettava. Syyllistyminen rikoksiin yleensä estää luvan saamisen. Lupahakemus voidaan hylätä myös terveydellisistä syistä. Syynä hakemuksen hylkäämiseen voi olla niin fyysinen kuin psyykkinenkin sairaus.

Luvan ampuma-aseeseen voi saada metsästys-, ampumaurheilu-, keräily- tai suojeluperusteella. Lupa on voimassa toistaiseksi, mutta se voidaan tarvittaessa peruuttaa. Lupa oikeuttaa aseen käyttämiseen ainoastaan luvassa mainittuun käyttötarkoitukseen. Lisäksi luvassa yleensä mainitaan, että asetta voidaan käyttää ainoastaan tietyssä, luvassa nimenomaisesti mainitussa paikassa, kuten jollakin nimenomaisella ampumaradalla tai metsästysalueella.

Luvan saamiseen metsästysperusteella edellytetään metsästystutkinnon suorittamista ja voimassa olevaa vuosimetsästyskorttia (Jahresjagdschein). Tällöin luvan voi saada yli 60 senttimetrin pituisella piipulla varustettuihin ampuma-aseisiin. Lupaa ei kuitenkaan voi saada yli kahden patruunan lippaalla toimivaan puoliautomaattiaseeseen. Luvan saaminen ampumaurheiluperusteella edellyttää hakijan kuulumista ampumaseuraan ja ampumaurheilun aktiivista harrastamista. Käsiaseita koskee pääsääntö, jonka mukaan luvan voi saada enintään kahteen aseeseen. Käsiaseena pidetään asetta, jonka kokonaispituus on alle 60 senttimetriä.

Luvan saaminen keräilyperusteella edellyttää yleensä sitä, ettei ase ole nykyisen teknologian mukainen eli aseen tulee olla jollakin tavoin historiallisesti arvokas ja siten sillä tulee olla keräilyarvoa. Viranomaiset tarkastavat keräilijöiden asekokoelmat vuosittain. Jos luvan hakija osoittaa olevansa pysyvässä vaarassa joutua hyökkäyksen kohteeksi, voidaan lupa poikkeuksellisesti antaa myös suojeluperusteella käsiaseeseen ja sen jatkuvaan mukana kantamiseen. Suojeluperusteella annettu lupa on voimassa yleensä enintään vuoden kerrallaan.

Luvansaajan henkilökohtaisten ominaisuuksien tulee olla sellaiset, että on syytä

olettaa hänen käyttäytyvän aseen kanssa vastuuntuntoisesti. Hakijan tulee myös osoittaa, että hänellä on aseen hankkimisen edellyttämä riittävä tietämys aseiden teknisestä toiminnasta. Saksassa on lisäksi tarkat säännökset siitä, missä asetta voi kantaa käyttövalmiina, samoin kuin myös siitä, miten asetta tulee kuljettaa sen laillisesta käyttöpaikasta toiseen.

Sotilasaseet, kuten sarjatuliaseet, ovat pääsääntöisesti kiellettyjä. Jos ase luokitellaan sotilasaseeksi, siihen sovelletaan sotilasaselakia. Sotilasaselakia sovelletaan myös aseisiin, jotka ulkoisesti muistuttavat sarjatuliaseita. Sarjatuliaseiden tai niiden jäljitelmien hankkiminen ei ole edes keräilytarkoituksessa sallittua. Sarjatuliaseidenkin osia voidaan sen sijaan kerätä.

Hallussapitolupa voidaan peruuttaa tai sen voimassaoloa voidaan rajoittaa, jos yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sitä edellyttää. Kielteisestä aselupapäätöksestä voidaan valittaa hallinnolliseen tuomioistuimeen.

Saksassa anastettiin vuonna 1993 yhteensä 6 451 ampuma-asetta ja vuonna 1995 kaikkiaan 6 254 asetta.

Alankomaat

Ampuma-aseen hallussapitoluvan haltijoita arvioidaan olevan Alankomaissa vain noin 150 000. Alankomaiden väkiluku on noin 15 miljoonaa.

Maassa on automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidettävä aserekisteri ampuma-aseiden tunnistamista varten. Alankomaissa kiellettiin vuonna 1989 eräät siihen asti sallitut ampuma-aseet. Samassa yhteydessä toteutettiin myös osittainen armovuosijärjestely ilman mahdollisuutta saada lupa luvattomasti hallussa pidettyihin aseisiin.

Ampuma-aseet luokitellaan Alankomaissa neljään luokkaan. Sarjatuliaseet, taitettavalla ja kokoonpantavalla perällä varustetut ampuma-aseet sekä äänenvaimentimet kuuluvat sota-aseiden luokkaan ja ovat pääsääntöisesti kiellettyjä. Pääasiassa kaikkiin muihin aseisiin tarvitaan lupa lukuun ottamatta antiikkisia aseita.

Luvan ampuma-aseeseen antaa pääsääntöisesti paikallispoliisi, joka arvioi hakijan sopivuuden aseen hankkimiseen ja hallussapitoon. Luvan voi saada yleensä vain vuodeksi kerrallaan. Hakijalla tulee olla hyväksyttävä - peruste aseen hankkimiseen. Hyväksyttäviä perusteita ovat metsästys, ampumaurheilu ja asekeräily. Suojeluperusteella voidaan lupa antaa yksityiselle henkilölle joissakin tapauksissa, jos luvan hakija esittää erityisen perustellun syyn suojelun tarpeelle. Lisäedellytyksenä on, ettei hänen turvallisuuttaan voida taata muilla keinoin, kuten viranomaisten antamalla suojelulla.

Metsästys- tai ampumaurheiluperusteella annetulla luvalla saa asetta kantaa vain ampuma-alueella sekä välittömällä matkalla aseen säilytyspaikasta sinne ja takaisin. Lisäksi asetta voidaan kantaa välttämättömällä matkalla poliisiviranomaisen luokse tai asekauppaan. Ampumaurheilua harrastavan henkilön tulee ensimmäisen ampumaseuran jäsenyysvuotensa aikana harjoitella ampumista ampumaseuran omistamalla aseella. Vasta tämän jälkeen hän voi saada luvan oman ampuma-aseen hallussapitoon. Ampumaseuran jäsenten tulee vuosittain esittää selvitys siitä, että he edelleen harrastavat ampumaurheilua aktiivisesti.

Paikallispoliisin tekemästä aselupapäätöksestä voidaan valittaa oikeusministeriöön. Oikeusministeriön päätöksestä voidaan puolestaan valittaa yleiseen tuomioistuimeen.

Ranska

Ranskan ampuma-aseiden hankkimista ja hallussapitoa koskevia, aiemmin kansainvälisesti vertaillen hyvinkin vapaamielisiä säännöksiä on vuosina 1993 ja 1995 kiristetty huomattavasti. Aseita, joiden hankkiminen ja hallussapito ei edellytä lupaa, ovat enää yksipatruunaiset haulikot, jotka toimivat kertatuliperiaatteella ja joiden piipun pituus on yli 60 senttimetriä. Muuten aseen hankkimiseen tarvitaan lupa tai aseen hankkimisesta on ainakin ilmoitettava viranomaiselle. Käsiaseiden ja patruunakapasiteetiiltaan tietynlaisen (yleensä kolmesta kymmeneen patruunaa tai enemmän) pitkien aseiden hankkiminen edellyttää lupaa. Pelkästään viranomaiselle tehtävä ilmoitus on riittävä sellaisten kertatulitoimintoisten käsiaseiden osalta, joiden kokonaispituus on yli 28 senttimetriä ja joissa käytetään reunasytytteistä .22 kaliiperista patruunaa. Pelkkä ilmoitus on lisäksi riittävä enintään kahdella patruunalla toimivista pitkistä ampuma-aseista.

Lupaviranomaisina toimivat poliisikamarit sekä eräiden aseiden osalta läänin maaherra. Lupa annetaan määräaikaisena joko kolmeksi tai viideksi vuodeksi. Luvan hakijan tulee

luvan saadakseen täyttää säännösten mukaiset henkilökohtaisen luotettavuuden ja nuhteettomuuden edellytykset. Sarjatuliaseet ovat kiellettyjä samoin kuin myös eräät niitä muistuttavat pitkät aseet. Ranskassa aseet luokitellaan kahdeksaan luokkaan. Sääntely on riippuvainen siitä, mihin luokkaan ase kuuluu. Asekauppiaat ovat velvollisia lähettämään viranomaiselle yksityiskohtaiset tiedot aseen hankkineesta henkilöstä. Tiedot rekisteröidään viranomaisten tietoverkkoon.

Hyväksyttäviä lupaperusteita ovat metsästys, ampumaurheilu, keräily ja poikkeustapauksissa myös suojelu. Ampumaurheiluperusteella on mahdollista saada lupa myös yli kymmenen patruunan lippaalla varustettuun aseeseen, joka toimii itselataavalla kertatuliperiaatteella. Luvan saaminen edellyttää kuitenkin ampumaseuran jäsenyyttä ja lajin aktiivista harrastamista. Kun henkilö lopettaa ampumaurheiluharrastuksen, lupa mitätöidään.

Ranskassa aseiden mukana kantaminen on pääasiassa kiellettyä, ja niiden kuljettaminenkin on sallittua ainoastaan silloin, kun ase on saatettu toimintakunnottomaksi tai aseen liipasin, patruunapesä tai muu olennainen aseen osa on lukittu erillisellä lukituslaitteella. Aseiden lähettäminen postikuljetuksella on sallittua ainoastaan siten, että ase lähetetään vähintään kahdessa osassa. Postipaketissa ei siis voi olla toimintakuntoiseksi saatettavissa olevaa kokonaista ampumaasetta.

Ranskassa myös tietyn patruunamäärän (yleensä yli kymmenen patruunaa) ylittävät pitkien ampuma-aseiden lippaat ovat valvonnan piirissä. Niiden hankkiminen edellyttää joko lupaa tai viranomaiselle tehtävää ilmoitusta. Sääntelyllä on pyritty rajoittamaan aseen tulivoimaa lisäävien lippaiden hankkimista ilman hyväksyttävää perustetta. Aseiden säilyttämisestä on myös yksityiskohtaisia säännöksiä. Säännökset sisältävät muun ohella määräyksiä aseiden säilyttämiseen käytettävistä varmuussäilöistä.

Espanja

Espanjassa on noin kaksi ja puoli miljoonaa ampuma-aseen hallussapitoluvan haltijaa. Luvallisia ampuma-aseita arvioidaan olevan hieman yli kolme miljoonaa. Aseista 80 prosenttia on metsästysaseita. Espanjan väkiluku on noin 39 miljoonaa.

Kiellettyjä ampuma-aseita ovat tukilliset käsiaseet. Kiellettyjä ovat myös eräät yli viidellä patruunalla ladattavat aseet sekä irrotettavalla tai taitettavalla perällä varustetut pitkät aseet, joiden toimintaperiaate on itselataava kertatuli. Kiellettyjä ovat niin ikään piipusta katkaistut pitkät aseet sekä äänenvaimentimet.

Ampuma-aseen hankkiminen ja hallussapito sekä aseen mukana kantaminen edellyttää asuinpaikan viranomaisen antamaa lupaa. Luvan voi saada metsästys-, ampumaurheilu- tai keräilyperusteella. Luvan voi saada myös suojeluperusteella. Suojeluperusteella ei käsiaseeseen saa lupaa pelkästään yleistä itsensä puolustamisen tarvetta varten, vaan ainoastaan siinä tapauksessa, että luvan hakijalla on yksittäistapauksessa jokin erityinen, hyvin perusteltu suojelun tarve. Historialliset ja antiikkiset aseet sekä starttipistoolit edellyttävät myös tietynlaista lupaa tai vähintään niiden rekisteröintiä viranomaisen pitämään tiedostoon.

Luvan hakijan tulee esittää lupaviranomaiselle rikosrekisteritodistus, henkilöllisyystodistus sekä todistus fyysisestä ja psyykkisestä terveydentilastaan. Hänen on myös esitettävä selvitys riittävästä ampuma-aseen käsittelytaidosta sekä siitä, että hän osaa säilyttää aseen turvallisesti. Luvan hakijan sopivuuden tarkastamisen ja esitetyn hankkimisperusteen tutkimisen jälkeen lupahakemus alistetaan päätettäväksi eräänlaiselle aselupia käsittelevälle johtokunnalle. Jos kysymyksessä on pitkä ase, tarkistetaan myös hakijan ilmoittama metsästys- tai ampumaurheiluperuste. Tässä arvioinnissa käytetään apuna hakemukseen liitettyä metsästyskorttia tai ampumaseuran todistusta. Käsiaseita varten edellytetään tarkkaa selvitystä aseen hankkimisen tarpeellisuudesta.

Lupatodistukseen merkitään myös luvassa mainitun aseen mahdolliset vara- tai vaihtoosat, kuten toiset piiput sekä patruunapesät, edellyttäen, että ne eivät aseeseen kiinnitettyinä muuta asetta toiseen luokkaan kuuluvaksi. Muussa tapauksessa vaaditaan erillinen, kyseistä asetta koskeva lupatodistus. Viranomaiset pitävät rekisteriä luvanhaltijoista. Myös asekauppiaat joutuvat pitämään kirjaa luovuttamistaan aseista. Aseiden säilytyttämisestä yksityisissä kodeissa on tarkat säännökset. Myös erityisten asesäilytyslaatikoiden ja -kaappien vähimmäisvaatimuksista on säännöksiä.

2.5. Ampuma-aseita koskevien EY:n säännösten pääasiallinen sisältö

Pääosa esityksen sisältyvistä, Suomen EU:n jäsenyydestä johtuvista säännösehdotuksista perustuu asedirektiivin säännöksiin. Räjähdedirektiivin sisältyvät, tämän esityksen kannalta olennaiset säännökset koskevat menettelyä, jota on noudatettava siirrettäessä patruunoita EU:n jäsenvaltiosta toiseen. Nämä räjähdedirektiivin 10 artiklan säännökset vastaavat ampuma-aseiden ja aseen osien siirtoa koskevia asedirektiivin säännöksiä. Lisäksi asedirektiivin 10 artiklan mukaan se, mitä säädetään ampuma-aseen hankkimisesta ja hallussapidosta, koskee myös kyseisessä aseessa käytettäviksi tarkoitettuja patruunoita.

Asedirektiivin säännökset ovat jaettavissa kahteen pääryhmään:

1) säännöksiin, jotka koskevat yksityishenkilöiden ampuma-aseiden hankkimisen ja hallussapidon oikeudellisia edellytyksiä;

2) säännöksiin, jotka koskevat muussa jäsenvaltiossa asuvien henkilöiden ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja asedirektiivissä tarkoitettujen ammusten hankkimista ja hallussapitoa sekä jäsenvaltioiden välillä tapahtuvia edellä mainittujen esineiden siirtoihin liittyviä lupa- ja tiedonantomenettelyjä.

Asedirektiivin säännöksillä on pyritty korvaamaan säännönmukaisen sisärajavalvonnan puuttuminen yhdenmukaistamalla ampuma-aseita koskevat jäsenvaltioiden säännökset. Ampuma-aseiden käyttöön liittyvän turvallisuuden edistämiseksi jäsenvaltioille on asetettu ampuma-aseiden hankkimista ja hallussapitoa sekä jäsenvaltiosta toiseen tapahtuvia kuljetuksia, jäljempänä *siirto,* koskeva laaja ilmoitus- ja tiedottamisvelvollisuus muille jäsenvaltioille. Asedirektiivin säännökset poikkeavat räjähdedirektiivistä siten, että muita räjähteitä kuin patruunoita koskevat räjähdedirektiivin säännökset velvoittavat ilmoittamaan myös jäsenvaltion alueella suoritettavista siirroista. Asedirektiivin säännökset ja patruunoita koskevat säännökset räjähdedirektiivissä velvoittavat ilmoittamaan ainoastaan jäsenvaltiosta toiseen suoritettavista siirroista.

Asedirektiivin säännökset määrittelevät kansallisten säännösten vähimmäistason. Lähinnä metsästäjien ja ampumaurheilun harrastajien liikkumista helpottamaan tarkoitetun Euroopan ampuma-asepassin haltijalle annettavaan maahantulo-oikeuteen liittyvää, asedirektiivin 12 artiklan 2 kohdassa säädettyä poikkeusta lukuun ottamatta asedirektiiviä ankarampi kansallinen sääntely on rajoituksetta mahdollinen. Asedirektiivin säännökset eivät asedirektiivin 2 artiklan 2 kohdan mukaan koske poliisin, puolustusvoimien ja muiden viranomaisten ampuma-aseiden hankkimista ja hallussapitoa. Asedirektiivi ei myöskään koske jäsenvaltion hyväksymien asekeräilijöiden eikä ampuma-aseiden sivistyksellisistä ja historiallisista ominaisuuksista kiinnostuneiden järjestöjen ampuma-aseiden hankkimista ja hallussapitoa. Asedirektiiviä ei sovelleta myöskään sotatarvikkeiden kaupallisiin siirtoihin. Jäsenvaltio voi kuitenkin antaa myös edellä mainittuja ryhmiä ja toimintoja koskevia säännöksiä, koska asedirektiivissä määritellään vain kansallisten säännösten vähimmäistaso.

Asedirektiivin liitteessä I määritellään, mitä mainitussa direktiivissä tarkoitetaan ampuma-aseella. Varsinaista ampuma-aseen määritelmää ei asedirektiiviin sisälly. Ampuma-aseena pidetään varsinaisen ampuma-aseen lisäksi aseen toiminnan kannalta olennaisia aseen osia. Nämä osat ovat sulkijamekanismi, patruunapesä ja piippu. Vaikka aseen osat siis sisältyvätkin ampuma-aseen käsitteen piiriin, ei kaikkia asedirektiivin säännöksiä, kuten hankkimista ja hallussapitoa koskevia, sovelleta aseiden osiin.

Ampuma-aseet on jaettu asedirektiivin liitteessä I neljään luokkaan. A luokkaan kuuluvat sarjatuliaseet, ohjukset ja singot sekä muuksi esineeksi kuin ampuma-aseeksi naamioidut aseet. B luokkaan kuuluvat lähes kaikki lyhyet käsiaseet. Siihen kuuluu lisäksi valtaosa pitkistä, kertatuliperiaatteella toimivista lippaallisista aseista sekä pitkistä, itselataava kertatuliperiaatteella toimivista ampuma-aseista. C luokkaan kuuluvat lähinnä B luokan ulkopuolelle suuren pituutensa vuoksi jäävät pitkät lippaalliset ampuma-aseet, joiden toimintaperiaate on kertatuli tai itselataava kertatuli. D luokkaan kuuluvat vain eräät sileäpiippuiset kertatuliperiaatteella toimivat pitkät lippaattomat ampuma-aseet.

A luokkaan kuuluvien ampuma-aseiden hankkimisen ja hallussapidon tulee asedirektiivin 6 artiklan mukaan olla lähtökohtaisesti jäsenvaltiossa kiellettyä. Lupa tähän luokkaan kuuluvan ampuma-aseen hankkimiseen ja hallussapitoon voidaan antaa vain erityistapauksissa, jos yleisen järjestyksen ja tur-

vallisuuden ylläpitäminen ei siitä vaarannu. B luokkaan kuuluvien ampuma-aseiden hankkimisen ja hallussapidon tulee asedirektiivin 5 artiklan mukaan olla luvanvaraista. Lupa voidaan antaa hakijalle, joka on 18 vuotta täyttänyt ja jonka ei voida katsoa olevan vaaraksi itselleen tai yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle. Lupa voidaan antaa 18 vuotta nuoremmallekin, jos käyttötarkoituksena on metsästys tai ampumaurheilu. C luokkaan kuuluvan ampuma-aseen hankkimisesta ja hallussapidosta tulee asedirektiivin 8 artiklan mukaan vähintään ilmoittaa asianomaisen jäsenvaltion viranomaisille. D luokkaan kuuluvan ampuma-aseen hankkimista ja hallussapitoa ei asedirektiivin mukaan tarvitse säätää luvanvaraiseksi eikä ilmoituksenvaraiseksi. Asedirektiivin 5 artiklan mukaan sekä C että D luokkaan kuuluvan ampuma-aseen hankkiminen ja hallussapito voidaan kuitenkin sallia vain 18 vuotta täyttäneelle. Aseen hankkiminen ja hallussapito metsästykseen ja ampumaurheiluun voidaan tosin sallia 18 vuotta nuoremmallekin.

A luokkaan kuuluvien ampuma-aseiden lisäksi asedirektiivissä kielletään eräät patruunat ja ammukset. Kiellettyjä ovat sotilaskäyttöön tarkoitetut lävistävät, räjähtävät ja sytyttävät patruunat sekä näiden patruunoiden ammukset. Kiellettyjä ovat lisäksi käsiaseiden patruunat, joissa on laajeneva ammus. Myös viimeksi mainittujen patruunoiden ammukset ovat lähtökohtaisesti kiellettyjä. Lupa kaikkien edellä mainittujen esineiden hankkimiseen voidaan kuitenkin antaa samoin edellytyksin kuin A luokkaan kuuluvien aseiden hankkimiseenkin. Asedirektiivin mukaan laajenevalla ammuksella varustettujen käsiaseiden patruunoiden hallussapito voidaan lisäksi sallia metsästystä tai tarkkuusammuntaa harrastaville, jotka ovat harjaantuneita tällaisten patruunoiden käyttöön.

Muussa jäsenvaltiossa asuvalle henkilölle ei asedirektiivin 7 artiklan mukaan saa antaa oikeutta B luokkaan kuuluvan ampuma-aseen hankkimiseen ilman hänen asuinvaltionsa viranomaisen etukäteen antamaa hyväksyntää, jäljempänä *suostumus*. Luvansaajan asuinmaan viranomaiselle on asedirektiivin 7 artiklan 2 kohdan ja 8 artiklan 2 kohdan mukaan ilmoitettava C luokkaan kuuluvan aseen hankkimiseen ja B luokkaan kuuluvan aseen hallussapitoon annetusta luvasta. Direktiivin 8 artiklan 2 kohdassa edellytetään lisäksi, että luvansaajan on itse ilmoitettava C luokkaan kuuluvan ampuma-aseen hankkimisesta asuinvaltionsa asianomaiselle viranomaiselle.

Asedirektiivin 11 artiklan 4 kohdan mukaan jokaisen jäsenvaltion on ilmoitettava muille jäsenvaltioille ampuma-aseet, aseen osat, patruunat ja asedirektiivissä tarkoitetut ammukset, joiden siirto sen alueelle ei ole sallittua ilman jäsenvaltion etukäteen antamaa hyväksyntää, jäljempänä *ennakkosuostumus*. Suomi on tehnyt edellä tarkoitetun ilmoituksen ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun lain 1 §:n perusteella tammikuussa 1995. Ilmoituksen mukaan kaikkien ampuma-aseiden ja ampumatarpeiden siirto Suomeen edellyttää suomalaisen viranomaisen ennakkosuostumusta.

Asedirektiivin mukaan ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja asedirektiivissä tarkoitettujen ammusten siirto jäsenvaltiosta toiseen voi tapahtua vain seuraavilla kolmella tavalla:

1) siirtoon annetun siirtoluvan nojalla;

2) Euroopan ampuma-asepassin nojalla silloin, kun siirron tarkoitus on mahdollistaa osallistuminen metsästys- tai ampumaurheilutapahtumaan; tai

3) hankkimalla hallussapitoon oikeuttava lupa erikseen kunkin sellaisen valtion viranomaiselta, jonka kautta esineet kuljetetaan, jäljempänä *kauttakulkumaa*.

Siirtoluvan antaa sen valtion viranomainen, josta kuljetus alkaa. Tämä *lähtömaan* viranomaisen antama siirtolupa sisältää muun muassa tarkat tiedot esineiden lähettäjästä, vastaanottajasta, siirrettävistä esineistä, kuljetusvälineestä, lähtöpäivästä sekä esineiden arvioidusta saapumispäivästä. Lähtömaan viranomaisen on ennen muuta arvioitava, ovatko olosuhteet siirron suorittamiselle turvalliset. Jos vastaanottajavaltio, jäljempänä *määrämaa*, on ilmoittanut, että sen alueelle tapahtuvien siirtojen edellytyksenä on sen viranomaisen ennakkosuostumus, ennakkosuostumuksen esittäminen on niin ikään siirtoluvan antamisen edellytyksenä.

Ennakkosuostumuksen sisällöstä ei ole asedirektiivissä säännöksiä. EU:n jäsenvaltioissa vakiintuneen käytännön mukaan ennakkosuostumus sisältää kuitenkin suurin piirtein samat tiedot kuin ennakkosuostumuksen nojalla annettava siirtolupakin. Lisäksi ennakkosuostumuksessa, kuten siirtoluvassakin, käytettävän lomakkeen malli on vakiintunut. Käytännössä siirtolupa ja ennakkosuostumus muistuttavat ulkoisesti suuresti

toisiaan.

Siirtolupa voidaan antaa sekä yksityiselle henkilölle että ase-elinkeinonharjoittajalle. Asedirektiivin 11 artiklan 3 kohdassa mahdollistetaan ase-elinkeinonharjoittajan vapauttaminen velvollisuudesta hakea siirtolupa jokaiselle sellaiselle siirrolle, jossa vastaanottajana on toinen ase-elinkeinonharjoittaja. Tällainen vapautus voidaan antaa korkeintaan kolmen vuoden määräajaksi.

Euroopan ampuma-asepassin tarkoituksena on helpottaa metsästäjien ja ampumaurheilun harrastajien siirtymistä aseineen jäsenvaltiosta toiseen harrastuksensa takia. Euroopan ampuma-asepassi annetaan pyynnöstä henkilölle, jolla on oikeus ampuma-aseen hallussapitoon. Se ei siten ole luonteeltaan lupa, vaan todistus annetusta luvasta. Euroopan ampuma-asepassi oikeuttaa siinä mainittujen ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja ammusten siirtämiseen ja hallussapitoon, jos tarkoituksena on metsästys- tai ampumaurheilutapahtumaan osallistuminen. Matkan tarkoitus on osoitettava kirjallisen kutsun tai muun vastaavan selvityksen avulla.

Euroopan ampuma-asepassi helpottaa matkustamista myös niissä tapauksissa, joissa matkan tarkoitus ei ole metsästys- tai ampumaurheilutapahtumaan osallistuminen. Näissä tapauksissa EU:n jäsenvaltion viranomaisen yhtä tai useampaa matkaa varten korkeintaan yhden vuoden ajaksi antama lupa siirtää sen alueelle ampuma-aseita voidaan merkitä Euroopan ampuma-asepassiin.

Jäsenvaltio voi kieltää A luokkaan kuuluvien ampuma-aseiden lisäksi myös B, C tai D luokkaan kuuluvien ampuma-aseiden hankkimisen ja hallussapidon alueellaan. Kiellosta on ilmoitettava muille jäsenvaltioille. Tällaisen kielletyn ampuma-aseen tuominen jäsenvaltion alueelle ei ole asedirektiivin 12 artiklan 2 kohdan mukaan sallittua Euroopan ampuma-asepassin nojalla.

Jäsenvaltio on velvollinen tiedottamaan toisen jäsenvaltion viranomaiselle ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja asedirektiivissä tarkoitettujen ammusten siirroista. Lähtömaan on ilmoitettava siirtoluvasta ennen siirron alkamista määrämaan sekä tarvittaessa myös kauttakulkumaan viranomaiselle. Näin ollen määrämaassa ollaan jo ennen siirron alkamista tietoisia maahan siirrettävistä ampuma-aseista.

Asedirektiivin 13 artiklan 3 kohdassa edellytetään, että jäsenvaltiot luovat ilmoitusten välittämiseen soveltuvan tietojenvaihtojärjestelmän. Kunkin jäsenvaltion on ilmoitettava muille jäsenvaltioille kansallinen tietojenvaihdosta vastaava viranomainen. Yleensä tämä tietojenvaihdosta vastaava viranomainen on jokin poliisihallintoon kuuluva yksikkö.

2.6. Ampuma-aseita koskevien Schengenin yleissopimuksen määräysten pääasiallinen sisältö

Schengenin yleissopimuksen määräyksillä on toteutettu eräiden Euroopan valtioiden kesken Euroopan yhteisön aluetta vapaamman liikkuvuuden alue. Kaikki sopimukseen liittyneet valtiot ovat myös EU:n jäseniä. Näin ollen myös asedirektiivin ja räjähdedirektiivin säännökset sitovat Schengenin yleissopimukseen liittyneitä valtioita. Edellä mainitut direktiivit sitovat Islannin ja Norjan yhteistyösopimuksen mukaan myös Islantia ja Norjaa. Vapaampi liikkuvuus merkitsee myös vaaraa ampuma-aseiden laittoman liikuttelun lisääntymisestä. Sopimuksen määräyksillä onkin pyritty täyttämään valtioiden turvallisuusvaatimukset lisäämällä ampuma-aseisiin liittyvää tietojenvaihtoa sekä yhtenäistämällä entisestään ampuma-aseita koskevia jäsenvaltioiden ja niiden kanssa yhteistyösopimuksen tehneiden valtioiden säännöksiä.

Schengenin yleissopimuksen määräykset ovat joiltakin osiltaan asedirektiivin säännöksiä tiukempia. Lisäksi valtioiden välinen tietojenvaihto on asedirektiivissä edellytettyä tietojenvaihtoa kattavampaa.

Schengenin yleissopimuksen 79-81 artiklassa ampuma-aseet on jaettu kiellettyihin aseisiin ja aseisiin, joiden hankkiminen ja hallussapito edellyttää viranomaisen antamaa lupaa tai viranomaiselle tehtävää ilmoitusta. Sopimuksessa ei kuitenkaan ole lainkaan asedirektiivissä tarkoitettuun D luokkaan kuuluvia aseita, eli tavallisia haulikoita, koskevia määräyksiä. Viimeksi mainittujen aseiden voidaan siten katsoa muodostavan ampuma-aseita koskevan neljännen ryhmän.

Kiellettyihin ampuma-aseisiin kuuluvat Schengenin yleissopimuksen 79 artiklan mukaan tavanomaisesti sotilaskäyttöön tarkoitetut ampuma-aseet sekä sarjatuliaseet, vaikkei niitä olisikaan tarkoitettu sotilaskäyttöön. Kiellettyjä aseita ovat asedirektiivin tavoin muuksi esineeksi kuin ampuma-aseeksi naamioidut aseet. Sotilaskäyttöön tarkoitettujen ampuma-aseiden -käsitteen sisältöä on vai-

keaa tulkita. Ainakin sopimuksen englanninkielisen version ilmaisusta *"firearms normally used as war firearms"* on tulkittavissa, että määräys koskee varsinaisia nykyaikaisina pidettäviä taisteluvälineitä. Sopimuksen kiellettyjä aseita koskevan määräyksen sisältöä lienee pidettävä asedirektiivin kiellettyjä ampuma-aseita koskevan säännöksen sisältöä laajempana, koska sopimuksessa ei aseen toimintatavalle ole asetettu merkitystä. Asedirektiivin tavoin sopimuksessa mahdollistetaan luvan antaminen kiellettyihinkin aseisiin erityistapauksissa, jollei yleinen järjestys ja turvallisuus siitä vaarannu.

Schengenin yleissopimus ei sopimuksen 80 artiklan 2 kohdan mukaan edellytä viranomaisen antamaa lupaa merkinantopistoolien ja kaasuaseiden hankkimiselle ja hallussapidolle, jollei niitä voida tavanomaisia työkaluja käyttäen muuntaa luoteja tai vastaavia ammuksia ampuviksi ampuma-aseiksi. Schengenin yleissopimus ei, kuten asedirektiivikään, sisällä ampuma-aseen määritelmää. Sopimuksen 82 artiklan mukaan ennen vuotta 1870 valmistettujen tai kehitettyjen aseiden hankkimisen ja hallussapidon ei välttämättä tule edellyttää lupaa tai viranomaiselle tehtävää ilmoitusta, ellei aseessa voida käyttää kielletyissä tai lupaa edellyttävissä aseissa käytettäviksi tarkoitettuja patruunoita. Vaikka viimeksi mainittu edellytys täyttyisikin, voidaan jotkin asemallit erityistapauksissa jättää lupa- tai ilmoitusmenettelyn ulkopuolelle.

Deaktivoidut ampuma-aseet on Schengenin yleissopimuksen 82 artiklan mukaan varustettava viranomaisen hyväksymisleimalla tai niiden deaktivoinnin on muuten oltava viranomaisen hyväksymä. Määräys poikkeaa asedirektiivin sisällöstä, sillä asedirektiivin liitteen I mukaan ampuma-aseen deaktivointimenetelmän tulee olla viranomaisen hyväksymä.

Schengenin yleissopimuksen määräyksillä on käytännössä melkoisesti laajennettu viranomaisen antamaa lupaa edellyttävien aseiden lukumäärää asedirektiiviin verrattuna. Tämä koskee erityisesti vanhoja ampuma-aseita. Sopimuksessa kielletään asedirektiivin tavoin eräät patruunat ja ammukset. Sopimuksen 79 artiklassa kielletään panssaria lävistävät, räjähtävät ja sytyttävät patruunat ja niiden ammukset sekä käsiaseissa käytettävät reikäpäiset patruunat ja niiden ammukset. Kielletyiksi patruunoiksi on lisäksi erityisesti mainittu käsiaseissa käytettävät, kohteeseen osuessaan laajenevat dum-dum-patruunat ja niiden ammukset.

Toisin kuin asedirektiivissä Schengenin yleissopimuksessa asetetaan vaatimuksia myös ase-elinkeinonharjoittajiin kohdistettavalle valvonnalle. Jäsenvaltion on sopimuksen 85 artiklan mukaan saatettava aseiden valmistajat ja myyjät tehokkaaseen valvontaan. Lisäksi sopimuksessa edellytetään aseita koskevaa täsmällistä kirjanpitoa. Kirjanpidon lisäksi aseet on yksilöitävä tarkasti myös lupatodistuksissa.

Schengenin yleissopimuksessa on asedirektiivin säännöksiä vastaavat määräykset siitä, kenelle saadaan antaa lupa ampuma-aseen hankkimiseen ja hallussapitoon. Asiallisesti nämä määräykset vastaavat asedirektiivin säännöksiä.

Tietojenvaihtoa koskevat Schengenin yleissopimuksen määräykset ovat asedirektiivin säännöksiä tarkempia. Sopimuksen jäsenvaltioita koskevat myös asedirektiivin säännökset. Sopimuksen 91 artiklan mukaan jäsenvaltion on järjestettävä ampuma-aseita koskeva tietojenvaihto Euroopan neuvoston asekonvention määräysten mukaiseksi. Tietojenvaihdon laajuus riippuu siitä, ovatko tietojenvaihdon osapuolet ratifioineet Euroopan neuvoston asekonvention vai eivät. Toisin kuin asedirektiivin osalta on asianlaita, Schengenin yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle ei ole jätetty sotatarvikkeiden kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuvia siirtoja.

Asedirektiivin 7 ja 8 artiklassa edellytetään, että jäsenvaltio ilmoittaa toisen jäsenvaltion viranomaiselle siitä, että viimeksi mainitussa valtiossa asuvalle henkilölle on annettu ensin mainitussa valtiossa lupa, joka oikeuttaa asedirektiivissä tarkoitettuun B tai C luokkaan kuuluvan aseen hankkimiseen. Schengenin yleissopimuksen 91 artiklassa edellytetään, että muussa jäsenvaltiossa tavanomaisesti asuvan henkilön aseen hankkimisesta on ilmoitettava kyseisen jäsenvaltion viranomaiselle. Ilmoitus on siten asedirektiivin mukaan tehtävä luvan antamisesta, mutta Schengenin yleissopimuksen mukaan myös aseen hankkimisesta. Ilmoitus on tehtävä viivytyksettä. Sopimus sisältää hyvin yksityiskohtaiset määräykset tiedoista, jotka tulee sisällyttää ilmoitukseen.

Schengenin yleissopimuksen eräs olennainen osa on sopimuksen tietojärjestelmä eli Schengen Information System, jäljempänä *S.I.S.* Järjestelmän avulla välitetään muun

ohella anastettuja ampuma-aseita koskevia tietoja jäsenvaltiosta toiseen. Sopimuksen määräysten mukaan jäsenvaltio voi kohdistaa toiselle jäsenvaltiolle kyselyn, johon on vastattava vuorokauden sisällä. Tämän velvoitteen toteuttaminen ei ole ampuma-aseita koskevista tiedoista käytännössä mahdollista ilman valtakunnallista automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidettävää ampuma-asekisteriä.

2.7. EY:n säännösten ja Schengenin yleissopimuksen ampuma-aseita koskevien määräysten keskinäinen suhde

Schengenin yleissopimuksen 134 artiklan mukaan Schengenin yleissopimuksen määräyksiä sovelletetaan ainoastaan siltä osin kuin ne ovat yhteisöoikeuden mukaisia. Tämän määräyksen johdosta on arvioitava, miltä osin asedirektiivin ja räjähdedirektiivin säännökset ovat mahdollisesti syrjäyttäneet Schengenin yleissopimuksen ampuma-aseita ja patruunoita koskevat määräykset. Schengenin yleissopimuksen ampuma-aseita ja patruunoita koskevia määräyksiä ei kuitenkaan muodollisesti ole kumottu, vaan ne ovat edelleen voimassa.

Schengenin yleissopimuksen edellä mainitun 134 artiklan valossa lienee pidettävä selvänä, ettei sellaisia Schengenin yleissopimuksen määräyksiä, jotka ovat ristiriidassa yhteisöoikeuden kanssa, tule soveltaa. Schengenin yleissopimuksen määräykset eivät kuitenkaan ole miltään osin ristiriidassa asedirektiivin tai räjähdedirektiivin säännösten kanssa. Schengenin yleissopimuksen määräykset menevät kuitenkin joiltakin osin erityisesti asedirektiivin säännöksiä pidemmälle.

Schengenin yleissopimuksen jäsenvaltioiden piirissä on parhaillaan vireillä hanke sen seikan selvittämiseksi, miten olisi suhtauduttava niihin Schengenin yleissopimuksen määräyksiin, jotka eivät ole yhteisöoikeuden vastaisia, mutta jotka ovat yhteisöoikeuden säännöksiä tiukempia. Vaikkei asiasta olekaan vielä virallista kantaa, on jäsenvaltioiden piirissä vallalla käsitys, jonka mukaan Schengenin yleissopimuksen määräykset eivät ole kokonaan menettäneet merkitystään asedirektiivin ja räjähdedirektiivin myötä, vaan että Schengenin yleissopimuksen määräyksiä on edelleen sovellettava siltä osin, kuin ne ovat yhteisöoikeutta pidemmälle meneviä.

EU:n hallitusten välisessä konferensissa, joka pidettiin Amsterdamissa 16 ja 17 päivänä kesäkuuta 1997, päätettiin sisällyttää Schengenin yleissopimuksen määräykset osaksi EU:n lainsäädäntöä. Tämä yhdentymiskehitys saattaa johtaa siihen, että myös Schengenin yleissopimuksen ampuma-aseita koskevia määräyksiä siirtyy osaksi EU:n säännöstöä.

Asedirektiivin 3 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat sisällyttää kansalliseen lainsäädäntöönsä lähes rajoituksetta säännöksiä, jotka ovat tiukempia kuin asedirektiivin säännökset.

Edellä mainitun perustein hallituksen esityksen selkeänä lähtökohtana on ollut yhteisöoikeudellinen säännösten, asedirektiivin ja räjähdedirektiivin täytäntöönpano. Schengenin yleissopimuksen määräykset on kuitenkin pyritty ottamaan huomioon siltä osin, kuin ne menevät edellä mainittuja direktiivejä pidemmälle eivätkä ole yhteisöoikeuden vastaisia.

2.8. Nykytilan arviointi

Voimassa oleva ampuma-aseiden ja patruunoiden hankkimisen ja hallussapidon oikeudellisten edellytysten sääntely täyttää pääosin asedirektiivissä ja Schengenin yleissopimuksessa asetetut vaatimukset. Eräiltä osin voimassa olevat säännöksemme eivät kuitenkaan täytä asedirektiivin säännöksissä ja Schengenin yleissopimuksen määräyksissä luvan antamiselle asetettuja edellytyksiä. Säännöstemme mukaan alle 18-vuotiaalle voidaan antaa lupa ampuma-aseen hankkimiseen ja hallussapitoon muullakin perusteella kuin metsästyksen tai ampumaurheilun harjoittamista varten. Tämä on asedirektiivin ja Schengenin yleissopimuksen vastaista.

Suomessa kaikkien ampuma-aseiden hankkiminen ja hallussapito on jo pitkään edellyttänyt viranomaisen antamaa lupaa. Asedirektiivissä ja Schengenin yleissopimuksessa ei sen sijaan edellytetä kaikkien ampuma-aseiden luvanvaraisuutta. Sen paremmin asedirektiivissä kuin Schengenin yleissopimuksessakaan ei edellytetä tavallisen haulikon luvanvaraisuutta eikä edes ilmoituksen tekemistä viranomaiselle tavallisen haulikon hankkimisesta. Tältä osin säännöksemme ovat asedirektiiviä ja Schengenin yleissopimusta ankarampia. Sekä asedirektiivin säännöksissä että Schengenin yleissopimuksen määräyksissä määritellään kuitenkin vain

kansallisen lainsäädännön vähimmäisvaatimukset. Näin ollen muissakin jäsenvaltioissa on keskimäärin voimassa asedirektiiviä ja Schengenin yleissopimusta tiukemmat säännökset.

Eräiden sotilaskäyttöön tavanomaisesti tarkoitettujen ampuma-aseiden hankkimisen ja hallussapidon oikeudellisten edellytysten sääntelyä sekä asekeräilyä koskevia säännöksiä on täsmennettävä asedirektiivin ja Schengenin yleissopimuksen johdosta. Sekä asedirektiivissä että Schengenin yleissopimuksessa edellytetään myös ampuma-aseiden eräiden osien luvanvaraisuutta tai ainakin ilmoituksen tekemistä viranomaiselle niiden hankkimisesta. Lisäksi eräiden patruunoiden ja ammusten hankkimisen ja hallussapidon tulee sekä asedirektiivin että Schengenin yleissopimuksen mukaan olla pääsääntöisesti kiellettyä.

Voimassa olevien säännöstemme suurin puute asedirektiivin ja Schengenin yleissopimuksen kannalta tarkasteltuna on kuitenkin se, ettei meillä ole lainkaan ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja eräiden ammusten hankkimiseen, hallussapitoon ja siirtoon liittyviä ilmoitus- ja tiedonantomenettelyjä koskevia säännöksiä. Tämä on luonnollisesti aiheuttanut huolta muiden EU:n jäsenvaltioiden viranomaisille, sillä asedirektiivin säännöksissä peruslähtökohtana on, että lähtömaa arvioi siirron turvallisuuden ja tiedottaa lisäksi siirrosta määrämaan viranomaiselle. Säännöllisen sisärajavalvonnan puuttuessa nämä sisärajavalvontaa korvaavat toimenpiteet ovat erittäin tärkeitä ja itse asiassa valvontaa suorittavalle viranomaiselle satunnaisten pistokokeiden lisäksi ainoita keinoja saada tietää aseista, joita ollaan toimittamassa sen alueelle muusta EU:n jäsenvaltiosta.

Voimassa olevista säännöksistämme puuttuvat niin ikään säännökset, joilla velvoitetaan muussa EU:n jäsenvaltiossa asuva luvan hakija esittämään asuinvaltionsa viranomaisen antama suostumus ampuma-aseen hankkimiseen. Näin ollen henkilö, jota hänen asuinvaltionsa viranomaiset eivät pidä sopivana hankkimaan ja pitämään hallussa ampuma-asetta, voi saada Suomessa luvan aseen hankkimiseen ja siirtää aseen myöhemmin omaan asuinvaltioonsa.

Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun lain 1 §:n mukaan ampuma-aseiden ja ampumatarpeiden valmistus, maahantuonti, kauppa, hankkiminen ja hallussapito on sallittu ainoastaan siihen annetulla luvalla. Lakiin ei kuitenkaan sisälly säännöstä, jonka nojalla aseen osien valmistaminen ja kauppa sekä ampuma-aseiden, ampumatarpeiden ja aseen osien maastavienti ja kauttakuljetus olisivat luvanvaraisia toimintoja. Myöskään elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain (122/1919) 3 §:ssä olevaan yleisvaltuutukseen ei sisälly oikeusperustetta edellä mainittujen toimintojen säätämiseksi luvanvaraisiksi.

Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annettu asetus tuli voimaan samanaikaisesti ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun lain kanssa. Vaikka lakiin ei sisältynyt aseen osien edellä mainittujen toimintojen luvanvaraisuutta koskevia säännöksiä, asetuksen 3 ja 11 §:ään sisällytettiin kuitenkin aseen osien valmistamisen ja kaupan harjoittamisen luvanvaraisuutta koskevat säännökset. Kaupallisessa tarkoituksessa harjoitettavassa toiminnassa lupaviranomaisena on lääninhallitus. Muussa kuin kaupallisessa tarkoituksessa harjoitettavassa toiminnassa lupaviranomaisena on paikallispoliisi.

Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 10 §:ssä säädetään ampuma-aseiden ja ampumatarpeiden kaupallinen maastavienti luvanvaraiseksi, vaikka luvanvaraisuutta koskeva säännös puuttuukin laista. Aseen osien maastavientiä ei edes voimassa olevassa ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetussa asetuksessa säädetä luvanvaraiseksi. Tästä huolimatta ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun lain 5 §:ää muutettiin 22 päivänä elokuuta 1986 annetulla lailla siten, että ampuma-aseiden, ampumatarpeiden ja aseen osien luvaton maastavienti ja kaupanpito tulivat rangaistaviksi. Nämä toiminnot oli aiemmin, aseen osien luvatonta maastavientiä lukuun ottamatta, säädetty rangaistaviksi ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 36 §:ssä. Pykälä kumottiin 10 päivänä lokakuuta 1986 annetulla asetuksella.

Sen lisäksi, että voimassa olevien säännöstemme säädöstaso on monilta osiltaan nykykäsityksen mukaan väärä, myös käytetty käsitteistö on keskeisiltä osiltaan puutteellinen. Rangaistussäännösten soveltamisen kannalta keskeistä hallussapidon käsitettä ei määritellä säännöksissä lainkaan. Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 23 §:n mukaan lupa ampuma-aseen hallussapitoon käsittää oikeuden myös ampuma-aseen kantamiseen. Kantamista ei kuitenkaan määritel-

lä kuten ei myöskään aseiden kuljettamista tai säilyttämistä. Määrittelemättä on jäänyt myös ase-elinkeinonharjoittajan aseiden hallussapidon muoto. Tämä on aiheuttanut käytännössä ongelmia tilanteessa, jossa aseita kuljetetaan elinkeinonharjoittajan toimipaikasta toiseen, ja tilanteessa, jossa aseita esitellään aseliikkeen ampumaradalla myyntiä varten.

Olennaisia puutteita on myös ase-elinkeinonharjoittajien elinkeinon harjoittamisen oikeudellisten edellytysten sääntelyssä. Ase-elinkeinonharjoittajalta ei edellytetä voimassa olevien säännösten mukaan edes 18 vuoden ikää. Täysin sääntelemättä ovat myös ase-elinkeinonharjoittajan palveluksessa olevien henkilöiden aseiden käsittelemisen oikeudelliset edellytykset. Tällaisen henkilön ei tarvitse olla edes viranomaisen hyväksymä, vaikka hänellä saattaa olla hallussaan huomattava määrä ampuma-aseita.

Ampuma-aseen määritelmä on ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 1 §:ssä. Asetuksen säännökset sisältävät lukuisia ampuma-aseen eri alatyyppejä tarkoittavia käsitteitä, joilla on merkitystä luvan saamisen kannalta. Tällaisia käsitteitä ovat taskuase, sotilasase, sarjatuliase ja kaasuase. Käsitteitä ei kuitenkaan määritellä säännöksissä. Tästä on ollut seurauksena hyvin epäyhtenäinen lupakäytäntö, joka on antanut tilaa monenlaisille tulkinnoille. Erityisesti sotilasaseen käsitteen sisältö on osoittautunut äärimmäisen epäselväksi. Tulkinnan vaikeus on johtanut siihen, että sotilasaseen tuntomerkkejä on haettu aseen toiminnan kannalta hyvin epäolennaisistakin seikoista, kuten aseen tähtäinten irrotettavuudesta.

Voimassa olevassa ampuma-aselainsäädännössä ei ole kauttakuljetusta koskevia säännöksiä. Sisäasiainministeriö on kuitenkin käsitellyt ampuma-aseiden, aseen osien ja patruunoiden Suomen kautta kolmansiin maihin tapahtuvaa kuljetusta kauttakuljetuksena. Menettelyssä on noudatettu maahantuontia ja maastavientiä koskevia säännöksiä. Asiallisesti kysymys on kuitenkin kauttakuljetusluvasta.

Ampuma-aseiden hankkimiseen annettava lupa on nykyisin voimassa 60 päivää. Tämä ei käytännössä ole riittävä aika aseen hankkimiseen muusta EU:n jäsenvaltiosta. Lisäksi ulkomailla asuvalle henkilölle ei ainakaan periaatteessa voida antaa lupaa aseen hankkimiseen lainkaan, ellei hänellä ole kotikuntaa Suomessa, sillä ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 18 §:n mukaan lupaa ampuma-aseen hankkimiseen on haettava kotipaikan poliisilta. Vaikka lupa annettaisiinkin, ei ulkomaalaiselle, jonka sopivuudesta aseen hallussapitoon ei yleensä ole Suomessa saatavilla riittävästi tietoa, ole tarkoituksenmukaista antaa asetta haltuun Suomessa. Olisikin tarkoituksenmukaisempaa, että ase toimitettaisiin luvanhaltijan ilmoittamaan osoitteeseen ulkomaille antamatta asetta Suomessa hänen haltuunsa.

Asekeräilyä ei säännellä voimassa olevissa säädöksissä lainkaan. Kuitenkin asekeräilijöillä on usein hallussaan huomattavia määriä ampuma-aseita. Näiden aseiden joukossa on usein myös sarjatuliaseita ja muita erityisen vaarallisina pidettäviä ampuma-aseita. Luvan antaminen asekeräilyyn tapahtuu lupakäytännössä muodostuneiden epäyhtenäisten periaatteiden mukaisesti.

Lupa ampuma-aseen hankkimiseen voidaan antaa ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 19 §:n mukaan henkilölle, joka on tunnetusti luotettava ja huolellinen ja joka esittää hyväksyttävän syyn ampuma-aseen hankkimiseen. Säännöksissä ei ole asetettu muita, harrastustoiminnan aktiivisuuden tai muiden vastaavien seikkojen selvittämistä koskevia edellytyksiä. Lupakäytännössä on muovautunut viranomaiskohtaisia menettelyjä, joiden avulla luvan hakijan edellytyksiä aseen hankkimiseen on pyritty arvioimaan. Tämä on osaltaan johtanut luvan hakijoiden eriarvoisuuteen, mutta myös siihen, että säännöksien puutteellisuutta on tarkoituksellisesti käytetty hyväksi luvan hakemisessa.

Poliisilla on poliisilain (493/1995) 35 §:n 2 momentin mukaan oikeus saada perustellusta pyynnöstä tietoja luvanhaltijan terveydentilaan, päihteiden käyttöön tai väkivaltaiseen käyttäytymiseen liittyvistä seikoista salassapitovelvollisuuden estämättä, jos on syytä epäillä, ettei luvanhaltija enää täytä luvan saamisen edellytyksiä. Selvää ei sen sijaan ole ollut se, voiko lupaviranomainen edellyttää terveydentilaa koskevan selvityksen esittämistä lupaa haettaessa, jos hakijan sopivuutta aseen hankkimiseen ja hallussapitoon on hänen terveydentilansa johdosta syytä epäillä.

Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 28 §:n nojalla on henkilö, joka on saanut ampuma-aseen haltuunsa perinnön, pesänosituksen tai testamentin kautta,

velvollinen viipymättä ja viimeistään 30 päivän kuluessa aseen haltuun saamisesta hakemaan kotipaikkansa poliisilta lupaa aseen hallussapitoon. Tästä johtuu, että kuolinpesässä olevat ampuma-aseet saattavat jäädä lupahallinnon ulkopuolelle jopa kymmeniksi vuosiksi, jos kuolinpesä on jäänyt jakamatta. Nämä aseet jäävät usein lopullisestikin lupahallinnon ulkopuolelle.

Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 29 §:n säännös sisältää ainoastaan yleisluonteisen maininnan siitä, että aseesta ja ampumatarpeista on pidettävä sellaista huolta, etteivät ne joudu lasten tai muiden asiattomien henkilöiden käsiin. Sen sijaan aseiden säilyttämistä koskevia säännöksiä ei ole. Tämä on kansainvälisesti vertaillenkin hyvin poikkeuksellista. Aseita jätetään käytännössä kesäasunnoille talveksi, josta niitä anastetaan vuosittain runsaasti. Anastetut aseet kulkeutuvat lähes poikkeuksetta rikollisten käyttöön. Myöskään aseiden kantamista ja kuljettamista koskevia täsmällisiä säännöksiä ei voimassa olevissa säädöksissä ole.

Ampuma-aseen lainaamista koskevat voimassa olevat säännökset ovat liian yleisluontoisia. Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 26 §:n 2 momentin nojalla voidaan henkilölle, jolla on lupa pienoiskiväärin hallussapitoon, lainata vaikka konekivääri. Ainoastaan taskuaseen ja kaasuaseen saa lainata vain henkilölle, jolla on lupa vastaavan aseen hallussapitoon. Säännösten tavoitteiden kannalta on epäjohdonmukaista, että asetta hankittaessa lupaviranomainen arvioi tarkasti hakijan soveltuvuuden juuri hakemuksessa mainitun aseen hallussapitoon, mutta melkein minkä tahansa aseen voi kuitenkin lainata toiselta luvanhaltijalta.

Voimassa olevien säännösten mukaiset rangaistuseuraamukset ovat joiltakin osin epätarkoituksenmukaisia. Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun lain 5 §:n mukaan enimmäisrangaistus ampuma-aserikoksesta on kaksi vuotta vankeutta. Tämä on eräiden harvojen, ammattimaista ja laajamittaista aseiden salakuljetusta tai laitonta kauppaa koskevien tapausten kyseessä ollessa osoittautunut liian pieneksi rangaistukseksi. Toisaalta ainoastaan yhden kaasusumuttimen luvattomasta hallussapidosta ei nykyisten säännösten mukaan voida antaa rangaistusmääräysmenettelystä annetun lain (692/1993) 1 §:n 1 momentin mukaan rangaistusmääräystä, vaikka se joissakin kokonaisuutena arvostellen lievinä pidettävissä tapauksissa olisikin tarpeellista. Asian käsittely ei ole myöskään mahdollista oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 6 §:ssä tarkoitetussa yhden tuomarin kokoonpanossa. Seuraamuksen määräämistä koskeva menettely ei siten ole nykyisin kaikissa tapauksissa tarkoituksenmukainen.

Voimassa olevat säännökset ovat siis keskeisiltä osiltaan niin ampuma-aseiden käyttöön liittyvän turvallisuuden ylläpitämisen kuin luvan hakijan ja luvansaajan oikeusturvankin kannalta sekä asiallisesti että säädösteknisesti hyvin puutteellisia.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi

Esityksen keskeinen tavoite on ampuma-aseiden käyttöön liittyvän turvallisuuden parantaminen sekä yksilöön kohdistuvan väkivallanteon ja tapaturman vaaran vähentäminen. Ampuma-aseisiin, aseen osiin, patruunoihin ja eräisiin ammuksiin liittyvään toimintaan pitää esityksen mukaan aina olla hyväksyttävä peruste. Lisäedellytyksenä on, ettei ole syytä epäillä lupaa käytettävän väärin. Henkilöiden, jotka käsittelevät edellä mainittuja esineitä, tulee olla siihen henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan sopivia. Vaarattomintakaan ampuma-asetta ei tule antaa sellaisen henkilön haltuun, jota ei ole pidettävä aseen käsittelemiseen sopivana. Lupaedellytysten tulee olla sitä vaativampia ja säilytystilojen sitä turvallisempia mitä suuremmasta määrästä ampuma-aseita tai mitä vaarallisemmista aseista on kysymys.

Ampuma-aseen hyväksyttävänä käyttötarkoituksena voidaan esityksen mukaan pitää metsästyslainsäädännössä tarkoitettua eläinten ampumista, ampumaurheilua sekä sellaista työtä, jossa ase on välttämätön. Varsinaisen kilpailutoimintaan liittyvän ampumaurheilun lisäksi sallittavana käyttötarkoituksena olisi pidettävä myös kilpailutoimintaan suoranaisesti liittymätöntä eri kilpaurheiluammuntalajien harrastamista. Satunnaista tauluun ampumista ei sen sijaan tulisi pitää ampumaurheilun harrastamisena.

Ampuma-aseiden pitäminen asekokoelmassa niiden historiallisen tai aseteknisen arvon vuoksi olisi esityksen mukaan hyväksyttävä

peruste aseen hankkimiseen. Erityisesti asekokoelmaan kuuluvien aseiden säilytysvarmuuteen olisi kuitenkin kiinnitettävä nykyistä suurempaa huomiota. Hyväksyttävänä olisi myös pidettävä aseen käyttämistä merkinantoon. Tämä on perusteltua lähinnä meripelastuskäytössä. Asetta voitaisiin lisäksi joissakin tapauksissa käyttää eräissä näytöksissä, kuvauksissa ja muissa vastaavissa esityksissä.

Vakiintuneen tulkinnan mukaan muisto- tai perintöarvoa ei ole pidettävä hyväksyttävänä perusteena ampuma-aseen hankkimiseen tai hallussapitoon. Tähän pääsääntöön ei esitetä tehtäväksi muutosta. Edellä mainittu tulkinta on kuitenkin joissakin tapauksissa johtanut luvan hakijan kannalta kohtuuttomaan lopputulokseen. Koska lupakäytännössä omaksuttu tulkinta on lisäksi johtanut siihen, ettei vanhoja, erityisesti kuolinpesissä olevia ampuma-aseita saada riittävässä määrin lupajärjestelmän piiriin, luvan saaminen olisi esityksen mukaan rajoitetusti mahdollista myös aseeseen liittyvän erityisen historiallisen tai muun muistoarvon perusteella. Aseen muistoesineenä säilyttäminen olisi kuitenkin poikkeuksellinen lupaperuste.

Hyväksyttävänä käyttötarkoituksena ei yleisesti ottaen voida pitää ampuma-aseen käyttämistä itsepuolustukseen. Pääasiassa yhteiskunnan virallisorganisaatioille, lähinnä poliisille, kuuluu yksilön koskemattomuuden ja omaisuuden turvaaminen tarvittaessa voimakeinoja käyttäen silloin, kun voimakeinot ovat tarpeen. Tästä vakiintuneesta pääperiaatteesta ei ole tarkoitus luopua. Esityksen mukaan suojeluperusteella voisi luvan kuitenkin perustellusta syystä saada kaasusumuttimen hankkimiseen ja hallussapitoon.

Viranomaisille on annettava tarpeelliset keinot puuttua aseiden hallussapitoon nopeastikin, jos osoittautuu, ettei niitä hallussa pitävää henkilöä ole enää pidettävänä hallussapitoon sopivana. Erityisesti eräissä päihde- ja mielenterveysongelmiin sekä perheriitoihin liittyvissä kriisitilanteissa viranomaisen nopea väliintulo aseiden pois ottamiseksi on usein välttämätöntä ihmishenkien suojelemiseksi.

Harrastustoiminnan lisäksi ampuma-aseet muodostavat monille henkilöille elinkeinon ja toimeentulon lähteen. Edellytykset elinkeinotoiminnan jatkumiselle on pyrittävä turvaamaan. Lisäksi elinkeinotoiminnan harjoittamisen edellytyksiä voidaan pyrkiä parantamaan mahdollisimman joustavilla ja nopeilla ampuma-aseiden siirtoihin sekä tuontiin ja vientiin liittyvillä lupamenettelyillä. Ampuma-aseiden ja ampumatarvikkeiden valmistamista ja kauppaa koskevat voimassa olevat säännökset ovat osoittautuneet yleisesti ottaen tarkoituksenmukaisiksi.

Yksin luvansaajan sopivuuden arviointiin ja seurantaan liittyvät toimenpiteet eivät ole yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisen kannalta riittäviä, jos aseita säilytetään niin huolimattomasti, että ne joutuvat helposti anastusrikosten yhteydessä rikollisten haltuun. Ampuma-aseiden säilyttämisen tuleekin tapahtua siten, että vaara aseiden joutumisesta asiattomien henkilöiden käsiin on nykyistä oleellisesti pienempi.

Vastapainona sille, että viranomaisille annetaan nopeat ja tehokkaat keinot peruuttaa annettu lupa tai ottaa aseet väärinkäytösten estämiseksi haltuunsa, luvan hakijan ja luvansaajan oikeusturvan toteutuminen on varmistettava siten, että sekä luvan antamisen että luvan raukeamisen ja peruuttamisen edellytyksistä säädetään täsmällisesti lain tasoisilla säännöksillä. Myös aseen haltuunottoa koskevista menettelyistä tulee antaa täsmälliset säännökset. Kaikista näihin menettelyihin liittyvistä viranomaispäätöksistä tulee lisäksi voida valittaa yleiseen hallintotuomioistuimeen.

Voimassa olevan ampuma-aselainsäädännön mukainen lupien hakemis- ja rekisteröintimenettely on kansalaisten kannalta kankea ja joustamaton. Lisäksi se tuottaa viranomaisten tarpeisiin puutteellista, vanhentunutta ja usein virheellistä tietoa. Säännösten vanhentuneisuus ja tulkinnanvaraisuus aiheuttaa laadultaan epätyydyttäviä hallintopäätöksiä ja hakijoiden eriarvoista kohtelua. Esityksen tärkeänä tavoitteena on lupa- ja rekisteröintimenettelyn kehittäminen sellaiseksi, että se tuottaa joutuisasti ja kohtuullisin kustannuksin sekä kansalaisille mahdollisimman vähäistä vaivaa ja haittaa aiheuttaen yhdenmukaisia ja laadullisesti moitteettomia hallintopäätöksiä. Pyrkimyksenä on myös pitää viranomaistarpeisiin ajan tasalla olevaa ja oikeansisältöistä tiedostoa ampuma-aseista ja niiden haltijoista. Viimeksi mainittuun tavoitteeseen pyrkiminen on välttämätöntä myös S.I.S. -sopimuksen mukaiseen tietojenvaihtojärjestelmään liittymistä silmällä pitäen.

Ampuma-aseita ja ampumatarvikkeita kos-

keva lainsäädäntö ei ole meillä sisältänyt säännöksiä valtion omistamista ampuma-aseista, jotka ovat viranomaisten hallinnassa. Tarvetta yleisen aselainsäädännön laajentamiseen tälle alueelle ei ole. Eräät muutkin valtion harjoittamat aseisiin, aseen osiin, patruunoihin ja eräisiin ammuksiin liittyvät toiminnot on tarkoituksenmukaista jättää lain soveltamisalan ulkopuolelle.

Edellä selvitettyihin tavoitteisiin pääseminen edellyttää pääsääntöisesti aseisiin liittyvien toimintojen luvanvaraisuutta ja eräitä muita nimenomaan viranomaisten toimintoja. Tätä edellytetään lisäksi sekä asedirektiivin säännöksissä että Schengenin yleissopimuksen määräyksissä.

Ampuma-aselainsäädännön kokonaisuudistuksen avulla on tarkoitus pyrkiä vaikuttamaan myös kansalaisten asenteisiin. Vastapainona ampuma-aseen hankkimiseen ja hallussapitoon annettavalle luvalle ja oikeudelle eri aseharrastusmuotojen harjoittamiseen on muiden kansalaisten perustuslailla turvattu oikeus henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Varsinkaan kaupungistuneessa yhteiskunnassa viranomaiset eivät enää henkilökohtaisesti tunne kaikkia luvansaajia ja heidän elinolosuhteissaan tapahtuneita muutoksia. Vaikka poliisilla olisikin yhdessä jo voimassa olevien säännösten nojalla ja esitykseen sisältyvien säännösehdotusten toteuduttua riittävät oikeudet puuttua uhkaaviin aseiden väärinkäyttötilanteisiin, ei uhkaavista tilanteista ole tarvittavaa tietoa aina saatavilla. Uudistuksen yhteydessä annettavalla tiedotuksella on tarkoitus korostaa, että aseturvallisuus on myös kaikkien yhteinen asia. Uudistuksen toteuttaminen edellyttää muutenkin tehokasta tiedottamista, sillä eräät sellaiset esineet, joihin liittyvät toiminnot eivät tällä hetkellä ole luvanvaraisia, tulisivat uudistuksen myötä luvanvaraisiksi.

Ampuma-aseisiin liittyvien säännösten oikeudenmukainen soveltaminen edellyttää myös lupa- ja valvontaviranomaisilta riittävää ampuma-aseisiin liittyvää perehtyneisyyttä. Ampuma-aserekisteri tulisi parantamaan viranomaisten asetuntemusta. Ampuma-aseisiin liittyvää poliisin asiantuntemusta on muutenkin tarkoitus parantaa uudistuksen yhteydessä annettavan koulutuksen avulla.

3.2. Keskeiset ehdotukset

3.2.1. Yleistä

Ampuma-aseista, aseen osista, patruunoista sekä asedirektiivissä ja Schengenin yleissopimuksessa tarkoitetuista ammuksista ehdotetaan säädettäväksi ampuma-aselailla. Lakiin otettaisiin säännökset soveltamisalasta, keskeisistä määritelmistä, toimintojen luvanvaraisuudesta ja alalla harjoitettavan elinkeinotoiminnan sääntelystä. Lakiin sisällytettäisiin säännökset soveltamisalan piiriin kuuluvien esineiden siirrosta ja tuonnista Suomeen, siirrosta ja viennistä Suomesta, kauttakuljetuksesta kaupallisessa tarkoituksessa, hankkimisesta, hallussapidosta, valmistamisesta ja luovuttamisesta. Laissa säädettäisiin myös ampuma-aseiden ja aseen osien korjaamisesta ja muuntamisesta, ampuma-aseiden ja aseen osien lainaamisesta sekä ampuma-aseen antamisesta valvottuun käyttöön. Lisäksi lakiin sisältyisivät säännökset sen soveltamisalan piiriin kuuluviin esineisiin ja toimintoihin liittyvistä seuraamuksista, turvaamistoimenpiteistä ja muutoksenhausta. Lakiin sisällytettäisiin myös yksityiskohtaiset voimaantulo- ja siirtymäsäännökset. Laissa ja sen nojalla annettavissa säännöksissä säädettäisiin lisäksi ampuma-aseiden pysyvästi ampumakunnottomiksi tekemisestä ja aseen osien pysyvästi toimintakelvottomiksi tekemisestä.

Lain rakenteelle ja käsitteistölle olisi keskeistä lupamenettelyjen jakautuminen kaupallisessa ja yksityisessä tarkoituksessa tapahtuviin toimintoihin. Laissa tarkoitettu toiminta tapahtuisi kaupallisessa tarkoituksessa, jos toiminnan tarkoituksena on taloudellisen voiton tavoittelu. Voitolla ei tässä suhteessa tarkoitettaisi satunnaista, yksittäisten esineiden myymisestä tai muista vastaavista toimenpiteistä saatavaa voittoa, vaikka voitto voisi olla kohtuullisen suurikin, vaan voiton tavoittelun tulisi osoittaa ammattimaisuutta, suunnitelmallisuutta taikka muita vastaavia tavanomaisesti elinkeinon harjoittamiseen liittyviä tunnusmerkkejä. Yksityisessä tarkoituksessa tapahtuvana olisi puolestaan lähtökohtaisesti pidettävä toimintaa, joka liittyy harrastuksen harjoittamiseen.

Ehdotuksen käsitteistön ja menettelyjen kannalta tärkeää on myös sääntelyn erilaisuus sen mukaan, suoritetaanko laissa tarkoitettu toiminta EY:n alueella vai sen ulkopuolella. Asedirektiivissä edellytetään, että ase-

direktiivissä tarkoitettujen esineiden valtiosta toiseen suoritettavissa kuljetuksissa noudatetaan erilaisia menettelyjä sen mukaan, onko kyseessä EU:n jäsenvaltio vai muu valtio. Myös aseen hankkimista koskevat menettelyt ovat erilaisia sen mukaan, asuuko aseen hankkija EU:n jäsenvaltiossa vai ei.

Ampuma-aseisiin, aseen osiin, patruunoihin sekä asedirektiivissä ja Schengenin yleissopimuksessa tarkoitettuihin ammuksiin liittyvät toiminnot ehdotetaan säädettäviksi pääsääntöisesti luvanvaraisiksi. Asedirektiivissä ja Schengenin yleissopimuksessa ei edellytetä kaikkien ampuma-aseiden ja aseen osien luvanvaraisuutta. Luvanvaraisuus on välttämätöntä ainoastaan asedirektiivissä tarkoitettuihin A ja B luokkiin kuuluvien aseiden sekä näiden aseiden osien osalta. Vastaavasti Schengenin yleissopimuksessa edellytetään luvanvaraisuutta vain sopimuksessa nimenomaisesti luvanvaraisiksi määrättyjen aseiden ja näiden aseiden osien osalta. Sen paremmin asedirektiivin kuin Schengenin yleissopimuksenkaan mukaan vähintään 30 senttimetrin pituisella piipulla varustetun kertatulitoimintoisen haulikon, jonka kokonaispituus on yli 60 senttimetriä, hankkimisesta ja hallussapidosta ei tarvitse edes ilmoittaa viranomaiselle.

Suomessa kaikki ampuma-aseet ovat olleet luvanvaraisia jo pitkään. Tästä vakiintuneesta periaatteesta ei ehdoteta luovuttavaksi. Tältä osin ehdotus perustuu erityisesti siihen, että eräs tavallisimmista tekovälineistä ampuma-aseilla tehdyissä rikoksissa on juuri edellä kuvatun tyyppinen haulikko.

Asedirektiivissä ja Schengenin yleissopimuksessa määritellään aseen osaksi ampuma-aseesta irrallisena oleva patruunapesä, piippu ja sulkulaite. Sellaisiin ampuma-aseisiin, jotka eivät asedirektiivin tai Schengenin yleissopimuksen mukaan ole luvanvararaisia, kuuluvien aseen osien luvanvaraisuutta ei edellytetä. Näin ollen esimerkiksi eräiden haulikoiden osien hankkimiseen ja hallussapitoon ei ole välttämättä edellytettävä lupaa.

Sellaisten aseen osien luvanvaraisuus, joiden hankkiminen ja hallussapito ei asedirektiivin tai Schengenin yleissopimuksen mukaan edellytä lupaa, ei ole yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisen kannalta välttämätöntä. Näiden aseen osien sulkeminen luvanvaraisuuden ulkopuolelle johtaisi kuitenkin ylipääsemättömiin käytännön ongelmiin. Käytännössä ei nimittäin ole kaikissa tapauksissa mahdollista selvittää, onko kyseessä luvanvarainen aseen osa vai ei. Niinpä luvanvaraisuuden ehdotetaan esityksessä koskevan kaikenlaisia aseen osia. Vaikkei sääntely tältä osin olisikaan asedirektiivissä tai Schengenin yleissopimuksessa edellytetty, se vastaisi kuitenkin muissa EU:n jäsenvaltioissa keskimäärin voimassa olevia säännöksiä.

Nykyisin voimassa olevien säännösten tulkinnassa on ilmennyt aika ajoin tulkintaongelmia sen suhteen, edellyttääkö ampuma-aseiden käsitteleminen tullin vapaavaraston alueella ampuma-aselainsäädännön mukaista lupaa vai ei. Esityksessä on pidetty selvänä, että vapaavaraston tai vastaavan alueen verovapaudesta huolimatta Suomen ampuma-aselainsäädäntöä on sovellettava koko maan alueella. Tämä perusperiaatetta on pidetty esityksessä niin selvänä, ettei nimenomaista säännöstä asiasta ehdoteta sisällytettäväksi lakiin. Näin ollen aseiden kauttakuljetus, jossa aseet ovat edes hetkellisesti Suomessa sijaitsevan vapaavaraston alueella, edellyttäisi asianmukaista lupaa. Ruotsin uuden aselain 2 luvun 14 §:ään sisältyy aseiden tullivarastossa säilyttämistä ja siihen liittyviä ilmoituksia koskeva nimenomainen säännös.

Voimassa olevien säännösten mukaan sisäasiainministeriö antaa luvan ampuma-aseiden, aseen osien ja ampumatarpeiden maahantuontiin kaupallisessa tarkoituksessa sekä ampuma-aseiden ja aseen osien maastavientiin kaupallisessa tarkoituksessa. Lupamenettelyjen keventämisestä ja karsimisesta 10 päivänä marraskuuta 1994 tehdyn valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaan yksittäisiä kansalaisia ja yhteisöjä koskevat luvat on pääsääntöisesti käsiteltävä paikallis- ja aluehallinnossa. Ampuma-aseisiin liittyvien lupa-asioiden käsitteleminen ministeriötasolla on siten edellä mainitun periaatepäätöksen vastaista.

Ampuma-aselainsäädännön kokonaisuudistuksen eräänä tavoitteena on lupajärjestelmän selkeyttäminen ja niin sanotun yhden luukun -periaatteen toteuttaminen. Tavoitteena on aseisiin liittyvien lupa-asioiden käsittelyn siirtäminen pois lääninhallituksista. Tämä tavoite ei ole ristiriidassa lääniuudistuksen kanssa. Tavoitteena on, että kaikki yksityisten kansalaisten aseisiin liittyvät lupa-asiat, joitakin erityisen vaarallisina pidettäviä ampuma-aseita lukuun ottamatta, keskitetään poliisilaitoksiin.

Voimassa olevien säännösten mukaan luvan taskuaseen, sarjatuliaseen ja muun soti-

laskäyttöön tarkoitetun ampuma-aseen kuin kertalaukauskiväärin hankkimiseen antaa pääsääntöisesti lääninhallitus. Poliisilaitos voi antaa luvan vain, jos ase on viran, toimen tai ammatin vuoksi välttämätön. Nykyisestä poikkeuslupamenettelystä ehdotetaan esityksessä luovuttavaksi. Asedirektiivin säännökset ja Schengenin yleissopimuksen määräykset kielletyistä ampuma-aseista otettaisiin huomioon ottamalla käyttöön *erityisen vaarallisen ampuma-aseen* käsite. Luvan erityisen vaarallisiin ampuma-aseisiin voisi saada vain täsmällisesti määriteltyihin käyttötarkoituksiin tai erityisestä syystä. Käytännössä luvan edellä tarkoitettuihin aseisiin voisi saada lähinnä vain asekeräilyyn. Tällöinkin luvan antaminen erityisen vaaralliseen ampuma-aseeseen olisi poikkeuksellista. Asedirektiivissä ja Schengenin yleissopimuksessa kielletyt patruunat ja ammukset otettaisiin huomioon ottamalla käyttöön *erityisen vaarallisten patruunoiden ja ammusten* käsite. Näiden patruunoiden ja ammusten hankkiminen ja hallussapito edellyttäisi erityistä lupaa.

Esityksen mukaan lääninhallituksille jäisivät muuksi esineeksi kuin ampuma-aseeksi naamioituja aseita sekä sarjatuliaseita, sinkoja, kranaatinheittimiä, takaaladattavia tykkejä sekä rakenteeltaan ja käyttötarkoitukseltaan vastaavia ampuma-aseita koskevien lupahakemusten käsitteleminen. Lääninhallitusten tehtäväksi jäisi niin ikään ohjus- ja raketinheitinjärjestelmiä koskevien lupahakemusten käsitteleminen. Lääninhallitukset myös hyväksyisivät asekeräilijät. Kaikkia kaupallisia ampuma-aseisiin liittyviä toimintoja koskevien lupa-asioiden uudelleenorganisointi on tarkoitus suorittaa uudistuksen toisen vaiheen yhteydessä. Samalle lääninhallituksilta siirrettäisiin pois niille vielä tässä vaiheessa jätettävät ampuma-aseiden hankkimiseen ja hallussapitoon sekä asekeräilijöiden hyväksymiseen liittyvät tehtävät.

Kihlakuntauudistuksen myötä paikallispoliisin yksiköiden lukumäärä on vähentynyt. Samalla kun yksiköiden koko on kasvanut, tehtäviä on voitu poliisilaitoksissa keskittää asiakokonaisuuksiin erityisesti perehtyneille henkilöille. Voidaan olettaa, että myös ampuma-aseisiin liittyvän asiantuntemuksen lisääntymisen edellytykset ovat parantuneet poliisilaitoksissa kihlakuntauudistuksen myötä. Tämä kehitys on luonut edellytykset entistä lukuisampien ampuma-aseita koskevien lupa-asioiden keskittämiselle poliisilaitoksiin.

Ehdotuksen mukaan luvan antamisen yleisenä edellytyksenä olisi vaatimus aseen soveltumisesta hakemuksessa ilmoitettuun käyttötarkoitukseen. Ampuma-aseiden soveltuvuus tai ainakin kunkin asemallin tekniset ominaisuudet selviäisivät viimeistään uudistuksen toisessa vaiheessa koko maassa käyttöön otettavasta automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidettävästä ampuma-aserekisteristä. Rekisteristä selviäisivät teknisten tietojen ohella myös muut lupamenettelyn kannalta olennaiset seikat, kuten tieto siitä, onko asetta pidettävä erityisen vaarallisena ampuma-aseena. Tällä tavoin rekisteri yhtenäistäisi lupakäytäntöä. Aseluokitusrekisteri olisi kuitenkin luonteeltaan vain lupaviranomaisen tekninen apuväline, eivätkä siitä ilmenevät tiedot olisi lupaviranomaisen harkintaa oikeudellisesti sitovia.

3.2.2. Soveltamisala

Ampuma-aselain säännöksiä sovellettaisiin ampuma-aseisiin, aseen osiin, patruunoihin ja erityisen vaarallisiin ammuksiin. Lain soveltamisalaan kuuluisivat myös kaasusumuttimet sekä ohjus- ja raketinheitinjärjestelmät.

Kaasusumuttimiin sovelletaan ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 1 §:n 2 momentin nojalla ampuma-aseita koskevia säännöksiä. Kaasusumuttimia koskevat säännökset ehdotetaan jätettäviksi toistaiseksi ampuma-aselainsäädäntöön. Ratkaisu on säädösteknisesti epätyydyttävä, mutta välttämätön, sillä kaasusumuttimia koskeva sääntely on edelleen tarpeellinen. Kaasusumuttimet eroavat kuitenkin toimintaperiaatteeltaan ja vaikutukseltaan oleellisesti ampuma-aseista. Asedirektiivissä ja Schengenin yleissopimuksessa ei edellytetä niitä koskevaa sääntelyä. Teräaselaki (108/1977) on jo monilta osiltaan vanhentunut ja uudistamisen tarpeessa. Mahdollisuudet kaasusumuttimia koskevien säännösten siirtämiseksi uudistettavaan teräaselakiin onkin tarkoitus selvittää ampuma-aselainsäädännön kokonaisuudistuksen toisen vaiheen yhteydessä.

Ohjus- ja raketinheitinjärjestelmät eivät välttämättä täytä esitykseen sisältyvää ampuma-aseen määritelmää. Asedirektiivissä kuitenkin edellytetään räjähtäviä ohjuksia koskevien säännösten antamista. Tarvetta lupien antamiselle näihin välineisiin ei pääsääntöisesti ole, mutta niitä koskevien säännösten

antaminen on joka tapauksessa perusteltua. Ohjusjärjestelmän käsite sisältäisi sekä varsinaisen ohjuksen että sen ampumiseksi tarvittavan ampumalaitteen. Raketinheitinjärjestelmän käsite sisältäisi vastaavasti sekä raketin että sen ampumalaitteen. Toimintatavaltaan ja käyttötarkoitukseltaan ohjusten kaltaisia raketinheittimiä koskevat säännökset on tarkoituksenmukaista antaa samalla, vaikkei sitä asedirektiivissä edellytetäkään.

Asedirektiivin säännökset sisältävät hyvin runsaasti erilaisia lupa- ja tiedonantomenettelyjä. Säännökset ovat lisäksi melkoisen yksityiskohtaisia. Järjestelmän ymmärrettävyys edellyttää, että yksityiskohtaisia ja osittain monimutkaisiakin menettelyjä kuvaavat selkeät käsitteet.

Ampuma-aselain soveltamisalan kannalta keskeisiä ovat ampuma-aseen, aseen osan, patruunan sekä ammuksen määritelmät. Keskeisiä ovat myös ampuma-aseiden tyyppien ja toimintatapojen määritelmät. Ampuma-aseina pidettäisiin kaikkia välineitä, joilla ruutikaasunpaineen, nallimassan räjähdyspaineen tai muun räjähdyspaineen avulla voidaan ampua luoteja, haulejа, muita ammuksia tai lamaannuttavia aineita siten, että siitä voi aiheutua vaaraa ihmiselle. Aineen käsitteen sisällyttäminen luetteloon on välttämätöntä, jotta määritelmä käsittäisi myös kaasupistoolin. Määritelmän ulkopuolelle jäisivät teurastuksessa käytettävä pistoolin kaltainen tainnutusväline, rakennustyössä käytettävä naulain ja eräät hengenpelastuksessa sekä tieteellisessä tai teollisessa käyttötarkoituksessa käytettävät välineet. Määritelmän piiriin sisältyisi sen sijaan lähinnä veneilijöiden käyttämä merkinanto- eli valopistooli. Merkinantopistoolia ei ole viime vuosina pidetty luvanvaraisena.

Ampuma-aseen korkea ikä ei olisi ehdotuksen mukaan peruste sille, etteikö välinettä pidettäisi ampuma-aseena, jos se muuten ominaisuuksiltaan täyttää ampuma-aseen määritelmän. Lain 2 luvussa säädettäisiin tosin joistakin luvanvaraisuuden poikkeuksista, jotka saattavat liittyä myös aseen ikään. Ampuma-aseen määritelmä olisikin nykyistä kattavampi. Ehdotettu muutos perustuu lähinnä Schengenin yleissopimuksen määräyksiin.

Ampuma-aseiden tyypit ja toimintatavat on määriteltävä laissa tarkasti, sillä sekä aseen tyypin että sen toimintatavan luvaton muuntaminen olisi ehdotuksen mukaan rangaistavaa. Kun aseen tyyppi on määriteltävissä osittain ainoastaan siinä käytettävän patruunan avulla, myös patruunoiden määritelmän on sisällyttävä lakiin. Myös ampuma-aseiden tyyppien keskeisiä ominaisuuksia kuvaavat säännökset on sisällytettävä lakiin. Säädöstaso määräytyy tältä osin viime kädessä rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen mukaan. Ennen yleisenä oikeusperiaatteena voimassa ollut laillisuusperiaate on kirjattu perusoikeusuudistuksen yhteydessä hallitusmuodon 6 a §:ään. Ampuma-aselaissa määriteltäisiin myös erityisen vaaralliset ampuma-aseet, patruunat ja ammukset. Määritelmät vastaisivat pääosin kiellettyjä aseita, patruunoita ja ammuksia koskevia asedirektiivin säännöksiä ja Schengenin yleissopimuksen määräyksiä. Luvan näiden esineiden hankkimiseen ja hallussapitoon voisi saada vain erityisestä syystä.

Lain soveltamisen kannalta on erittäin oleellista määritellä tarkasti ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten erilaiset käsittelemisen muodot. Tämän vuoksi lakiin sisältyisi kantamista, kuljettamista, säilyttämistä ja hallussapitoa koskeva määritelmäpykälä. Kantamista olisi ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten käyttäminen siihen hyväksyttävänä pidettävään käyttötarkoitukseen, johon lupa on annettu. Kantamista olisi siten niin aseen käyttäminen metsästykseen kuin sen pitäminen kokoelmassakin. Kantamista ei sen sijaan olisi aseen ilman lupaa tapahtuva käyttäminen sinänsä hyväksyttäväänkään käyttötarkoitukseen. Kyse olisi tällöin laissa rangaistavana pidetystä luvattomasta hallussapidosta. Kuljettaminen olisi määritelmän mukaan esineen siirtämistä paikasta toiseen ja säilyttäminen hallintaa silloin, kun esinettä ei joko kanneta tai kuljeteta. Hallussapito olisi puolestaan kantamista, kuljettamista tai säilyttämistä. Hallussapito olisi siten viimeksi mainittujen toimintojen yläkäsite. Ehdotetussa laissa käytetään useissa kohdin ilmaisua "hallussapitoon oikeuttava lupa". Tällä ilmaisulla tarkoitetaan ehdotuksessa lupaa, joka oikeuttaa sekä kantamaan, kuljettamaan että säilyttämään ampuma-asetta, aseen osaa, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia. Laissa käytetty hallussapidon käsite voi sen sijaan määritelmäpykälän sananmuodonkin mukaan tarkoittaa joko kantamista, kuljettamista tai säilyttämistä.

Ampuma-aselain 1 lukuun sisältyisi myös lukuisia kuljettamiseen liittyviä määritelmiä.

Määritelmien avulla on pyritty selventämään asedirektiivin mukaisia melko monimutkaisia menettelyjä. Lisäksi määritelmillä on pyritty selventämään käsitteidenkin tasolla säännösten ja menettelyjen eroa EY:n alueella ja sen alueen ulkopuolella tapahtuvan toiminnan välillä. Kuten aiemmin on selostettu, EU:n jäsenvaltiosta toiseen tapahtuvaa kuljetusta kutsutaan siirroksi. Muusta kuin EU:n jäsenvaltiosta Suomeen tapahtuvaa kuljetusta kutsuttaisiin tuonniksi ja Suomesta muuhun kuin EU:n jäsenvaltioon tapahtuvaa kuljetusta vienniksi. Kauttakuljetusta olisi kuljetus, joka tapahtuu muusta kuin EU:n jäsenvaltiosta Suomen kautta muuhun kuin EU:n jäsenvaltioon.

Ampuma-aselain 1 luvussa säädettäisiin myös eräiden valtioon liittyvien toimintojen jättämisestä kokonaan ampuma-aselain soveltamisalan ulkopuolelle. Tältä osin säännökset vastaisivat pääosin voimassa olevaa sääntelyä. Muutosta merkitsisi kuitenkin vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön liittyvien harjoitusten ja kilpailujen jättäminen soveltamisalan ulkopuolelle tietyin edellytyksin.

3.2.3. Luvanvaraisuus

Ampuma-aseisiin, aseen osiin, patruunoihin ja erityisen vaarallisiin ammuksiin liittyvä luvanvaraisuuden ala kasvaisi nykyiseen verrattuna. Syynä tähän ovat asedirektiivin säännökset ja Schengenin yleissopimuksen määräykset.

Ampuma-aseiden kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuvan maastaviennin luvanvaraisuudesta säädetään nykyisin ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 10 §:n 1 momentissa. Luvanvaraisuudesta ehdotetaan nyt säädettäväksi laissa. Luvanvaraista olisi lisäksi aseiden siirto Suomesta muuhun EU:n jäsenvaltioon niin kaupallisessa kuin yksityisessäkin tarkoituksessa, kuten asedirektiivin 11 artiklan 1 kohdassa edellytetään. Myös kauttakuljetuksesta tulisi luvanvaraista. Hankkiminen, hallussapito ja valmistaminen samoin kuin kaupan harjoittaminenkin säilyisivät luvanvaraisina.

Aseen osien osalta luvanvaraista on tällä hetkellä vain niiden ammattimainen valmistaminen, maahantuonti kaupallisessa tarkoituksessa ja kaupan harjoittaminen. Esityksen mukaan aseen osien osalta luvanvaraista olisi kaikki se, mikä ampuma-aseidenkin osalta edellyttää lupaa. Tältä osin esitys perustuu siihen, että asedirektiivin liitteen I mukaan direktiivissä tarkoitettuun ampuma-aseen käsitteeseen sisältyvät myös direktiivissä tarkoitetut aseen osat.

Patruunoiden kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuva valmistaminen ei edellytä voimassa olevien ampuma-aseita koskevien säännösten mukaista lupaa. Niiden valmistamista koskevasta luvasta säädetään räjähdeasetuksessa. Lupaviranomaisena on turvatekniikan keskus. Koska räjähdeasetukseen perustuvassa lupaharkinnassa arvioitaviksi tulevat lähinnä vain palo- ja räjähdysturvallisuuteen liittyvät seikat, on perusteltua, että lupaharkinnassa arvioidaan myös yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen liittyviä näkökohtia.

Asedirektiivin 10 artiklassa säädetään, että patruunoiden hankkimisessa ja hallussapidossa on noudatettava samoja menettelyitä kuin niiden ampuma-aseiden osalta, joissa kyseiset patruunat on tarkoitettu käytettäviksi. Näin ollen luvanvaraisten ampuma-aseiden patruunoiden ja ammusten hankkimisen ja hallussapidon tulee olla luvanvaraista ja asedirektiivin liitteessä I mainittujen patruunoiden ja ammusten hankkimisen ja hallussapidon pääsääntöisesti kiellettyä. Voimassa olevien säännöstemme mukaan kaikkien patruunoiden hankkiminen ja hallussapito edellyttää poliisin antamaa lupaa. Tästä periaatteesta ei esitetä luovuttavaksi. Esityksessä ehdotetaankin edellä lausutuin perustein, että patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten luvanvaraisuus vastaisi ampuma-aseiden ja aseen osien luvanvaraisuutta. Poikkeuksena olisivat korjaaminen ja muuntaminen, jotka olisivat vain aseita ja aseen osia koskevia laissa tarkemmin säänneltyjä toimintoja.

Ampuma-aselain 2 luvussa säädettäisiin myös luvanvaraisuuden poikkeuksista. Ennen vuotta 1890 valmistettujen mustaruutiaseiden pitäminen museossa tai kokoelmassa ei olisi ehdotuksen mukaan luvanvaraista, ellei aseilla ammuta. Näitä aseita voitaisiin myös kuljettaa ja säilyttää ilman lupaa. Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 1 §:n 3 momentin mukaan ampuma-aseina ei pidetä vanhoja aseita. Vanhan aseen käsitettä ei kuitenkaan ole määritelty. Käytännössä vanhoina aseina on pidetty aseita, joiden mallivuosi on 1880 tai sitä aikaisempi. Ehdotuksen mukaan vanhatkin ampuma-aseet olisivat siis määritelmän mukaisia ampuma-aseita, mutta edellä mainitut mustaruutiaseet olisi vapautettu luvanvarai-

suudesta.

Esityksen mukaan ampuma-aseasioita käsittelevä ministeriö voisi antaa yksittäisten asemallien osalta säännöksiä niiden vapauttamisesta luvanvaraisuudesta. Säännös vastaisi monissa EU:n jäsenvaltioissa käytössä olevaa järjestelyä, jonka mukaan eräät aseteknisesti selvästi vanhentuneet museoaseet voidaan vapauttaa luvanvaraisuudesta. Tämän tyyppiset aseet eivät käytännössä ole muodostaneet uhkaa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiselle. Käytännössä vanhoja aseita koskeva luvanvaraisuus tulisi esityksen säännöksillä kuitenkin entistä kattavammaksi. Tiukennukset perustuvat Schengenin yleissopimuksen 82 artiklan määräyksiin.

3.2.4. Asealan elinkeinon harjoittaminen

Asealalla harjoitettavaan elinkeinotoimintaan annettavan luvan (*asealan elinkeinolupa*) nojalla voisi harjoittaa ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten kauppaa ja valmistamista sekä ampuma-aseiden ja aseen osien korjaamista ja muuntamista. Luvan antaminen olisi mahdollista myös ulkomaalaiselle, joka muuten on oikeutettu asealan elinkeinon harjoittamiseen. Sääntelyllä saatettaisiin myös ampuma-aseita koskeva lainsäädäntömme tältä osin Rooman sopimuksen mukaiseksi. Luvan antamisen edellytykseksi asetettaisiin asianmukaiset taloudelliset edellytykset toiminnan harjoittamiselle. Luvan antamisen edellytyksenä olisi myös se, että ase-elinkeinonharjoittaja on nimennyt säädetyt edellytykset täyttävän henkilön (*vastuuhenkilö*), joka vastaa asealan elinkeinotoiminnan asianmukaisuudesta.

Eräs voimassa olevien ampuma-aseita koskevien säännösten suurimmista epäkohdista on se, ettei ase-elinkeinonharjoittajan palveluksessa oleville henkilöille ole asetettu minkäänlaisia luotettavuus- ja sopivuusedellytyksiä. Esityksen mukaan sellaisella henkilöllä, joka käsittelee ase-elinkeinonharjoittajan palveluksessa ollessaan aseliikkeen ampuma-aseita, on oltava poliisin antama lupa (*aseenkäsittelylupa*). Lupa oikeuttaisi kuljettamaan ja säilyttämään ase-elinkeinonharjoittajalla kuljetettavina tai säilytettävinä olevia ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia. Lupa oikeuttaisi myös esittely- tai kokeilutarkoituksessa ampumaan ase-elinkeinonharjoittajalla kuljetettavina tai säilytettävinä olevilla aseilla.

Ase-elinkeinonharjoittajille asetettaisiin ampuma-aselailla ja sen nojalla annettavilla säännöksillä täsmälliset vaatimukset asealan elinkeinotoimintaan liittyvien tiedostojen pitämiseen. Säännökset vastaisivat pääsääntöisesti voimassa olevia säännöksiä. Niiden antamisen välttämättömyys perustuu myös Schengenin yleissopimuksen 85 artiklan määräyksiin. Ase-elinkeinonharjoittajan pitämien tiedostojen sisältämät tiedot ovat tärkeitä, sillä niitä ei ole vielä tallennettu viranomaisten pitämiin rekistereihin. Rekisterin kannalta asiaa tarkasteltuna aseen elinkaari ei siis ole alkanut, ennen kuin ase luovutetaan yksityiselle luvansaajalle. Tämän vuoksi on välttämätöntä, että ase-elinkeinonharjoittajalla kuljetettavina tai säilytettävinä olevista esineistä on talletettuna täsmällistä ja viranomaisvalvonnan kannalta riittävää tietoa.

Asealan elinkeinolupa ja aseenkäsittelylupa voitaisiin peruuttaa ampuma-aselain 3 luvussa täsmällisesti mainituin perustein. Luvussa olisi niin ikään lupien raukeamista koskevat täsmälliset säännökset. Luvan peruuttamisen sijasta luvanhaltijalle voitaisiin antaa varoitus. Mahdollista oli myös määrätä ase-elinkeinonharjoittaja ilmoittamaan uusi vastuuhenkilö.

Esitykseen sisältyvien ase-elinkeinonharjoittajia koskevien säännösehdotusten lähtökohtana on ollut asedirektiivistäkin ilmenevä periaate, jonka mukaan ase-elinkeinonharjoittajalta edellytetään paljon, mutta hänelle voidaan toisaalta antaa myös tiettyjä myönnytyksiä. Eräs tällainen asedirektiivin mahdollistama myönnytys on direktiivin 11 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu järjestely, jonka mukaan ase-elinkeinonharjoittaja voidaan vapauttaa enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan velvollisuudesta hakea siirtolupa siirroille, jotka tapahtuvat ase-elinkeinonharjoittajan ja häneen liikesuhteessa olevan, toisessa EU:n jäsenvaltiossa toimivan ase-elinkeinonharjoittajan välillä.

3.2.5. Kaupallinen siirto, tuonti, vienti ja kauttakuljetus

Ampuma-aselain 4 luvun säännökset koskisivat kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuvaa ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoa ja tuontia Suomeen, siirtoa ja vientiä Suomesta sekä kauttakuljetusta. Kaikissa luvissa olisi asiallisesti kysymys siitä, että

luvussa mainittuja esineitä tuodaan maahan, viedään maasta tai kauttakuljetetaan Suomen alueen kautta. Koska EU:n jäsenvaltioita kuitenkin koskevat asedirektiivin mukaan eri menettelyt kuin muita valtioita, lupamenettelytkin olisivat vastaavasti erilaisia ja eri nimisiä.

Kaupallinen ennakkosuostumus olisi asiapaperi, jonka ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia Suomeen siirtämässä oleva ase-elinkeinonharjoittaja esittää muun EU:n jäsenvaltion viranomaiselle saadakseen tältä siirtoluvan esineiden siirtämiseksi Suomeen. Suomen tekemän, asedirektiivin 11 artiklan 4 kohtaan perustuvan ilmoituksen perusteella muun EU:n jäsenvaltion viranomainen ei saa antaa siirtolupaa Suomeen tapahtuviin siirtoihin, ellei suomalainen viranomainen ole hyväksynyt siirtoa etukäteen. Kaupallinen ennakkosuostumus, kuten ampuma-aselain 4 luvussa tarkoitetut luvatkin, olisi voimassa enintään kolme vuotta. Yhdessä ennakkosuostumuksessa mainittuja esineitä voitaisiin siirtää Suomeen ennakkosuostumuksen voimassaoloaikana usean eri siirtoluvan nojalla. Järjestely vastaisi muissa EU:n jäsenvaltioissa tavanomaisesti noudatettua käytäntöä.

Kaupallisen ennakkosuostumuksen vastatessa asiallisesti tuontilupaa olisi kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuvaan vientiin annettavaa lupaa vastaava asiapaperi nimeltään *kaupallinen siirtolupa.* Se annettaisiin ase-elinkeinonharjoittajalle, joka esittää muussa EU:n jäsenvaltiossa annetun ennakkosuostumuksen esineiden siirtämiseksi mainittuun jäsenvaltioon. Jollei siirron kohteena oleva jäsenvaltio ole ilmoittanut edellyttävänsä jokaisen sen alueelle tapahtuvan siirron etukäteistä hyväksymistä, siirtolupa voitaisiin antaa kyseisen jäsenvaltion alueelle tapahtuvaan siirtoon ilman ennakkosuostumustakin, koska tällöin ei siirtoon olisi määrävaltion antaman ilmoituksen perusteella estettä. Käytännössä ennakkosuostumus on lähes aina siirtoluvan antamisen edellytys.

Kaupallinen tuontilupa ja *kaupallinen vientilupa* vastaisivat ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun lain mukaisia tuontiin ja vientiin annettavia lupia. Luvat oikeuttaisivat tuomaan muusta kuin EU:n jäsenvaltiosta tai viemään muuhun kuin EU:n jäsenvaltioon ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia.

Kaasusumuttimista on välttämätöntä säätää eri pykälissä kuin ampuma-aseista, sillä asedirektiivin mukaiset menettelyt eivät koske kaasusumuttimia. Lisäksi säännösten siirtäminen pois ampuma-aselaista on tällöin helpommin toteutettavissa ampuma-aselainsäädännön kokonaisuudistuksen toisen vaiheen yhteydessä. *Kaasusumuttimen kaupallinen tuontilupa* oikeuttaisi siirtämään Suomeen kaasusumuttimia muista EU:n jäsenvaltioista sekä tuomaan niitä muista kuin EU:n jäsenvaltioista. Vastaavasti *kaasusumuttimen kaupallinen vientilupa* oikeuttaisi siirtämään kaasusumuttimia EU:n jäsenvaltioon ja viemään ne muuhun kuin EU:n jäsenvaltioon.

Edellä mainitut luvat ja ennakkosuostumukset voitaisiin ehdotuksen mukaan antaa vain ase-elinkeinonharjoittajalle. Tämä vastaisi voimassa olevaa käytäntöä. Luvan ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten kaupalliseen kauttakuljetukseen (*kaupallinen kauttakuljetuslupa*) samoin kuin kaasusumuttimien kaupalliseen kauttakuljetukseen (*kaasusumuttimen kaupallinen kauttakuljetuslupa*) voisi saada muukin henkilö. Kyse olisi näissä tapauksissa lähinnä vain esineiden kuljettamisesta Suomen alueen kautta ja kuljettamisen toteuttamiseksi tarpeellisesta säilyttämisestä. Tällainen kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuva tavaroiden ammattimainen kuljettaminen ja kuljettamisen suorittamiseksi välttämätön säilyttäminen ei edellyttäisi ampuma-aselain mukaista muuta lupaa siten kuin lain 2 luvussa ehdotetaan säädettäväksi.

Kaasusumuttimien kaupallinen kauttakuljetus voisi tapahtua myös siten, että kuljetuksen lähtö- tai määrämaana taikka molempina on EU:n jäsenvaltio. Ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten osalta tämä ei asedirektiivistä johtuvista syistä olisi mahdollista. Ehdotettu järjestely on kaasusumuttimien osalta säädösteknisesti epätyydyttävä, mutta välttämätön.

Rooman sopimuksen 30 ja 34 artiklan mukaan kaikki määrälliset tuonti- ja vientirajoitukset ovat jäsenvaltioiden välillä kiellettyjä. Kieltoa sovelletaan EY:n tuomioistuimessa hyvin tiukasti. Käytännössä hyvin epäsuoratkin lupa- tai lisenssijärjestelmät on katsottu Rooman sopimuksen 30 ja 34 artiklan vastaisiksi ja näin ollen kielletyiksi.

Ehdotetun ampuma-aselain mukaan ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoihin Suomeen ja siirtoihin Suomesta tarvittaisiin

erillinen viranomaisen antama lupa. Lisäksi asealan elinkeinon harjoittamisen edellytyksenä olisi hakijalle annettu asealan elinkeinolupa. Nämä lupajärjestelmät näyttäisivät lähtökohtaisesti muodostavan Rooman sopimuksen 30 ja 34 artiklassa tarkoitetun ja EY:n tuomioistuimen päätöksillään käytännössä täsmentämän kielletyn kaupan esteen.

Rooman sopimuksen 36 artiklan mukaan sopimuksen 30 ja 34 artiklan vastaiset kaupan esteet ovat kuitenkin sallittuja, jos niiden tavoitteena on yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen. Tällaiset toimenpiteet eivät kuitenkaan saa olla keino mielivaltaiseen syrjintään tai kaupan naamioituun rajoittamiseen jäsenvaltioiden välillä. Rooman sopimuksen 223 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan jokainen jäsenvaltio voi puolestaan ryhtyä toimenpiteisiin, jotka ovat välttämättömiä sen omien turvallisuusetujen suojelemiseksi ja jotka koskevat aseiden, ammusten ja sotatarvikkeiden tuotantoa ja kauppaa. Tällaiset toimenpiteet eivät kuitenkaan saa vaikuttaa haitallisesti sellaisten tuotteiden kilpailun edellytyksiin yhteismarkkinoilla, joita ei ole nimenomaisesti tarkoitettu sotilaallisiin tarkoituksiin.

Ehdotetut lupajärjestelmät eivät loukkaisi tavaroiden vapaalle liikkuvuudelle asetettuja vaatimuksia, sillä ehdotetut rajoitukset olisivat perusteltavissa nimenomaan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisellä. Ampuma-aseisiin liittyvän suuren vaaran ja tapaturman riskin vuoksi on perusteltua valvoa, että aseita Suomeen tai Suomesta siirtävällä on asealan elinkeinolupa ja että hänet näin muodoin on katsottu sopivaksi kuljettamaan ja säilyttämään suuriakin määriä ampuma-aseita. Itsestään selvää on, että aseiden siirtämiseen Suomeen liittyy maan sisäisen turvallisuuden kannalta tärkeitä näkökohtia, mutta niitä liittyy myös aseiden siirtämiseen Suomesta. Maastamme siirrettyjä tai vietyjä ampuma-aseita on ainakin jossain määrin pyritty kuljettamaan takaisin Suomeen laittomia kanavia pitkin. Varsinkin Suomesta lähellä sijaitsevaan EU:n jäsenvaltioon siirretyt aseet voivat säännönmukaisen sisärajavalvonnan puuttuessa kulkeutua helposti takaisin Suomeen.

Koska lupaharkinta siis tapahtuisi edellä mainituin perustein, eikä kyse olisi jonkin tuoteryhmän mielivaltaisesta syrjinnästä tai peitellystä kaupan rajoittamisesta, jonka johdosta eri elinkeinonharjoittajien keskinäiset kilpailun edellytykset markkinoilla muuttuisivat, ovat ehdotetut rajoitukset Rooman sopimuksen määräysten mukaisesti perusteltavissa.

3.2.6. Hankkiminen, yksityinen valmistaminen ja muuntaminen sekä hallussapito

Ampuma-aselain 5 lukuun sisältyisivät ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten yksityiseen käyttöön tapahtuvaa hankkimista ja hallussapitoa koskevat perussäännökset.

Ampuma-aseen ja aseen osan voisi hankkia ostamalla, saamalla lahjana tai muun luovuttamisen kautta taikka aseen tai aseen osan voisi valmistaa itse. Ensin mainituissa tapauksissa soveltuisi *hankkimislupa*, viimeksi mainitussa tapauksessa *yksityinen valmistamislupa*.

Edellä mainitut luvat oikeuttaisivat myös pitämään hallussa ampuma-asetta tai aseen osaa. Ampuma-aseiden käyttöön liittyvän valvonnan kannalta on kuitenkin välttämätöntä, että hankittuja aseita ja aseen osia koskevat tiedot tallennetaan mahdollisimman pian hankkimisesta poliisin pitämään aserekisteriin. Tämän vuoksi hankittua asetta tai aseen osaa koskevaa *hallussapitolupaa* olisi haettava 30 päivän kuluessa aseen tai aseen osan hankkimisesta. Säännös olisi välttämätön poliisin aserekistereiden pitämiseksi ajan tasalla. Hankittu ase tai aseen osa olisi samalla esitettävä. Tämä on ehdottoman välttämätöntä rekisterin tietojen oikeellisuuden takaamiseksi. Se on välttämätöntä erityisesti, jotta lupaviranomainen voi varmistua siitä, että hankittu ase vastaa hankkimiseen oikeuttavassa luvassa mainittua asetta.

Ampuma-aseen hyväksyttävät käyttötarkoitukset lueteltaisiin laissa tyhjentävästi. Henkilökohtaisen koskemattomuuden tai omaisuuden suojelemiseen voisi saada luvan vain kaasusumutinta varten. Ehdotuksessa mainitut hyväksyttävät käyttötarkoitukset vastaisivat pääosin voimassa olevan käytännön mukaisia hyväksyttyinä pidettyjä lupaperusteita. Nykyisestä käytännöstä poiketen sallittaisiin kuitenkin joissakin tapauksissa aseen hankkiminen myös aseen historiallisen tai muun muistoarvon vuoksi. Muistoesineenä säilyttäminen olisi kuitenkin käytännössä erittäin poikkeuksellinen lupaperuste. Työn perusteella, jossa ase on välttämätön, annettu lupa oikeuttaisi pitämään kyseisessä työtehtävässä hallussa vain luvassa mainittua tai sitä vastaavaa ampuma-asetta.

Eräs ongelmallisimmista ampuma-aseen hankkimiseen ja hallussapitoon annettavia lupia koskevista kysymyksistä on se, millä tavoin voitaisiin parhaiten arvioida henkilön sopivuutta aseen hallussapitoon. Kuten esitykseen sisältyvästä kansainvälistä kehitystä ja ulkomaista lainsäädäntöä koskevasta jaksosta ilmenee, monissa EU:n jäsenvaltioissa on edellytetty luvan hakijan olevan metsästys- tai ampumaseuran jäsen. Monissa EU:n jäsenvaltioissa metsästys- tai ampumaseuralle on annettu myös eräänlainen luvanhaltijaa koskeva valvontavastuu luvan antamisen jälkeisenkin ajan osalta. Joissakin EU:n jäsenvaltioissa lupa voidaan peruuttaa, jos aktiivinen harrastustoiminta loppuu.

Hallitusmuodon 10 a §:n 2 momentin nimenomaisen säännöksen mukaan yhdistymisvapauteen kuuluu niin oikeus kuulua kuin olla kuulumatta yhdistykseen. Suomessa on näin ollen lähdettävä siitä, ettei yhdistykseen kuuluminen tai siihen liittymättä jättäminen ole tekijä, jolle voitaisiin antaa merkitystä arvioitaessa luvan antamisen tai peruuttamisen edellytyksiä. Merkitystä voidaan sen sijaan antaa sille seikalle, harrastaako luvan hakija aktiivisesti sellaista ampumaharrastuksen muotoa, jonka perusteella hän hakee lupaa aseen hankkimiseen. Luvan hakija voisi ehdotuksen mukaan osoittaa tämän useilla vapaamuotoisilla keinoilla. Käytännössä eräs kelvollinen tapa olisi osoittaa kuuluvansa yhdistykseen, jossa kyseistä ampumaharrastuksen muotoa harjoitetaan. Yksistään yhdistykseen kuuluminen ei kuitenkaan olisi riittävä näyttö aktiivisesta harrastustoiminnasta.

Esityksen mukaan lupaviranomaisen olisi vaadittava luvan hakijaa esittämään luotettava selvitys harrastuksestaan, jos lupaa haetaan metsästyslainsäädännön mukaan sallittuun eläinten ampumiseen tai ampumaurheiluun ja -harrastukseen. Harrastuksen voisi osoittaa useilla vapaamuotoisilla tavoilla. Ampuma-aselakiin otettavaksi ehdotetun valtuutussäännöksen nojalla käyttöön otettaisiin lupamenettelyssä avuksi olevia lomakkeita, joiden avulla voitaisiin pyrkiä arvioimaan luvan hakijan harrastustoiminnan laatua ja laajuutta.

Ampuma-aselain 5 luvussa olisi myös keskeinen hankittavan ampuma-aseen ominaisuuksia koskeva säännös. Sen lisäksi, että lain sisältämän erityisen vaarallisen ampuma-aseen käsitteen avulla luokiteltaisiin eräitä poikkeuksellisen vaarallisia ampuma-aseita muita aseita tiukemman lupamenettelyn piiriin, lukuun otettaisiin tarpeelliset säännökset aseiden tehokkuuden ja tulivoiman ottamiseksi huomioon muutenkin lupaharkinnassa. Peruslähtökohtana olisi, että aseen olisi sovittava suunnitellussa käyttötarkoituksessa käytettäväksi. Hankkimislupa voitaisiin antaa vain sellaista ampuma-asetta tai aseen osaa varten, joka ei lippaan patruunamäärän, kaliiperin ja muiden ominaisuuksien perustella ole hakijan ilmoittamaan käyttötarkoitukseen nähden tarpeettoman tulivoimainen ja tehokas sekä joka soveltuu hyvin hakijan ilmoittamaan käyttötarkoitukseen.

Edellä kuvatun säännöksen tarkoituksena olisi osaltaan korvata ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 19 §:n säännökset. Mainitun pykälän mukaan lupaviranomaisena on eräiden sotilasaseiden osalta lääninhallitus. Säännöksellä on pyritty saattamaan eräät muita aseita vaarallisemmat ampuma-aseet tavanomaista tiukemman lupaharkinnan piiriin. On edelleenkin perusteltua, että kaikkein tehokkaimpien ampuma-aseiden hankkimiseen annetaan lupa vain erityisestä syystä. Käytännössä kuitenkin juuri voimassa oleviin säännöksiin sisältyvä sotilasaseen käsite on aiheuttanut jatkuvia tulkintaongelmia. Monien aseiden osalta on erittäin vaikeaa ja jopa mahdotonta selvittää, onko ase valmistettu alun perin sotilaskäyttöön tarkoitetuksi vai käytetäänkö sitä jossakin sotilasaseena. Lisäksi sotilas- ja muussa viranomaiskäytössä on aseita, joita ei alun perin ole tehty sotilaskäyttöön. Sotilasaseen käsitteestä muita aseita tiukemman lupamenettelyn perusteena onkin tarkoituksenmukaista luopua.

Esityksen mukaan lupaviranomainen velvoitettaisiin noudattamaan erityistä harkintaa ja huolellisuutta kaikkein tehokkaimpien ja tulivoimaisimpien aseiden kohdalla niiden alkuperäisestä käyttötarkoituksesta riippumatta. Säännös koskisi siten muitakin aseita kuin sotilasaseita. Lupaharkinnassa tulisikin ampuma-aseen osalta ratkaisevina tekijöinä olla aseen ominaisuudet eikä sen alkuperäinen käyttötarkoitus tai ulkonäkö. Luvan voisi kuitenkin pääsääntöisesti saada myös kaikkein tehokkaimpiin ja tulivoimaisimpiin aseisiin, jos hakija kykenee luotettavasti osoittamaan harrastavansa sellaista ammunnan lajia, jossa tehokas ja tulivoimainen ase on tarpeellinen.

Aiemmin on jo todettu olevan tulkinnanvaraista, mitä aseita Schengenin yleissopi-

muksen 79 artiklan tavanomaisesti sotilaskäyttöön tarkoitettuja ampuma-aseita koskevalla kiellolla on haluttu kieltää. Selvänä on joka tapauksessa pidettävä, etteivät kiellon piiriin kuulu pelkästään sarjatulitoimintoiset aseet, koska ne on kielletty kyseisessä artiklassa erikseen. Rynnäkkökiväärien itselataavat kertatulitoimintoiset muunnokset ovat tavanomaisesti muissa Schengenin yleissopimuksen jäsenvaltioissa muita aseita tiukemman lupamenettelyn kohteena. Vaikka tämän tyyppiset aseet eivät sisällykään lakiehdotuksessa tarkoitetun erityisen vaarallisen ampuma-aseen käsitteen piiriin, lupaviranomainen velvoitettaisiin kuitenkin noudattamaan erityistä huolellisuutta ja harkintaa antaessaan luvan tämän tyyppisiin kaikkein tulivoimaisimpiin ja tehokkaimpiin aseisiin. Erityistä harkintaa olisi luonnollisesti noudatettava myös muiden aseiden, kuten kaikkein tulivoimaisimpien tai muuten tehokkaimpien käsiaseiden osalta. Yleensä tällaiset aseet ovat nykyaikaisia sotilasaseita, niiden muunnoksia tai niitä muuten ominaisuuksiltaan vastaavia. Tämän vuoksi Schengenin yleissopimuksessa asetetut vaatimukset tulisivat esityksen mukaisella sääntelyllä joka tapauksessa täytetyiksi. Ehdotetulle sääntelylle on myös kansalliset perusteensa. Mitä vaarallisemmasta aseesta on kysymys, sitä suurempaa harkintaa luvan antamisessa on noudatettava.

Ampuma-aselain 5 lukuun sisältyisi myös keskeinen säännös luvan hakijan edellytyksistä saada lupa ampuma-aseen hankkimisen ja hallussapitoon. Luvansaajan tulisi lähtökohtaisesti olla 18 vuotta täyttänyt. Hänen tulisi lisäksi olla terveydentilansa ja käyttäytymisensä puolesta sopiva pitämään hallussa asetta ja aseen osia. Luvan hakijan sopivuutta aseen hankkimiseen alentaisi erityisesti hänen syyllistymisensä eräisiin rikoksiin. Hakijan sopivuutta arvioitaessa voitaisiin apuna käyttää luvan peruuttamisen edellytyksiä koskevia säännöksiä.

Poliisilain 35 §:n 2 momentin mukaan poliisilla on oikeus saada pyynnöstä tietoja luvanhaltijan terveydentilaan, päihteiden käyttöön tai väkivaltaiseen käyttäytymiseen liittyvistä seikoista salassapitovelvollisuuden estämättä, jos on syytä epäillä, ettei luvanhaltija enää täytä luvan saamisen edellytyksiä. Voimassa olevien säännösten nojalla ei sen sijaan ole selvää, voidaanko luvan hakijaa velvoittaa esittämään selvitys terveydentilastaan. Ehdotuksen mukaan luvan saamisen yhtenä edellytyksenä olisi se, että hakijaa on pidettävä myös terveydentilansa puolesta sopivana pitämään hallussa ampuma-asetta. Lupaviranomainen voisi näin ollen edellyttää luvan hakijaa esittämään selvityksen myös terveydentilastaan silloin, kun sitä on syytä epäillä.

Esitykseen sisältyy myös *hankkimislupaa ulkomailla asuvalle* koskeva pykälä. Säännöksen mukaan ulkomailla asuvalle, joka esittää asuinmaansa viranomaisen antaman suostumuksen, voisi antaa luvan aseen hankkimiseen Suomessa. Asetta ei kuitenkaan saisi antaa luvansaajan haltuun, vaan se tulisi toimittaa luvansaajan ilmoittamaan osoitteeseen ulkomaille. Säännöksen tarkoituksena on mahdollistaa ulkomaalaisten Suomessa tapahtuva aseiden hankinta. Tarkoituksena on toisaalta ehkäistä aseiden käyttöön liittyvän turvallisuuden vaarantuminen. Ampuma-asetta ei annettaisi sellaisen henkilön haltuun, jonka sopivuudesta aseen hallussapitoon lupaviranomaisella ei ole riittäviä tietoja.

Ampuma-aseeseen ja aseen osaan voisi nykykäytännön tapaan saada myös rinnakkaisen hallussapito-oikeuden eli *rinnakkaisluvan*. Luvan voisi saada esineen omistajan suostumuksella. Jos suostumus peruutetaan, olisi myös rinnakkaislupa peruutettava. Rinnakkaislupaa koskevan säännöksen tarkoituksena on mahdollistaa usein kalliiden ampuma-aseiden hallussapito myös henkilöille, joilla ei itsellään ole varaa niiden hankkimiseen. Säännöksellä ennakoitaisiin myös uudistuksen toisessa vaiheessa käyttöön otettavaksi kaavailtua yhteisölupaa. Yhteisölupa annettaisiin tavallisesti metsästys- tai ampumaseuralle. Henkilölle, joka käyttää yhteisöluvan nojalla hankittua asetta, annettaisiin aseen hallussapitoon oikeuttava rinnakkaislupa.

Muiden kuin asedirektiivissä ja Schengenin yleissopimuksessa kiellettyjen patruunoiden hankkiminen olisi mahdollista esittämällä ampuma-aseen hallussapito-oikeutta osoittava todistus. Tällaisten patruunoiden hankkiminen olisi siten mahdollista nykykäytäntöä vastaavasti. Asedirektiivissä ja Schengenin yleissopimuksessa kiellettyjen patruunoiden ja ammusten hankkiminen ja hallussapito edellyttäisi sen sijaan erityisen *ampumatarvikeluvan* hankkimista. Tällä tavoin otettaisiin huomioon asedirektiivin 6 artiklan säännös ja Schengenin yleissopimuksen 79 artiklan 2 kappaleen määräys, joiden mu-

kaan lähtökohtaisesti kiellettyjenkin patruunoiden ja ammusten hankkimiseen voidaan antaa lupa, jollei yleinen järjestys ja turvallisuus siitä vaarannu. Tämä näkökohta otettaisiin ampumatarvikelupaa koskevassa lupaharkinnassa huomioon.

Asedirektiivin 2 artiklan 2 kohdan soveltamisalaa koskeva säännös edellyttää epäsuorasti, että asekeräilystä annetaan täsmälliset säännökset. Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetussa laissa ja ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetussa asetuksessa ei ole lainkaan asekeräilyä koskevia säännöksiä. Ehdotuksen mukaan lupa ampuma-aseen tai aseen osien hankkimiseen museossa tai kokoelmassa pitämistä varten voitaisiin antaa vain lääninhallituksen hyväksymälle asekeräilijälle. Vaikka lääninhallitus hyväksyisikin asekeräilijän, luvan keräilyaseen hankkimiseen ja hallussapitoon antaisi viranomainen, jolle tehtävä muutenkin kuuluu, eli poliisilaitos tai lääninhallitus. Ennen luvan antamista olisi poliisin tarkastettava aseiden ja aseen osien säilytystilat.

3.2.7. Yksityinen siirto ja tuonti

Ampuma-aselain 6 lukuun sisältyisivät ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten yksityisessä tarkoituksessa tapahtuvaa siirtoa ja tuontia koskevat säännökset. Luvussa olisi erilliset säännökset EY:n alueella tapahtuvista siirroista sekä muista kuin EU:n jäsenvaltioista tapahtuvasta tuonnista ja niihin tapahtuvasta viennistä. Yksityisessä tarkoituksessa tapahtuva vienti ei edellyttäisi erityistä lupaa.

Asedirektiivin säännökset ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirroista koskevat sekä kaupallisia että yksityisiä siirtoja. Siirtolupaa ja ennakkosuostumusta koskevat asedirektiivin säännökset ovat siten saman sisältöisiä sekä kaupallisessa että yksityisessä tarkoituksessa suoritettavien siirtojen osalta. Esineiden yksityisessä tarkoituksessa tapahtuva siirto on sen sijaan asedirektiivin mukaan mahdollista paitsi siirtoluvan nojalla myös Euroopan ampuma-asepassin nojalla sekä hankkimalla jokaisesta asianomaisesta EU:n jäsenvaltiosta erikseen esineiden hallussapitoon oikeuttava lupa.

Ruotsin uuden aselain 2 luvun 13 §:n b kohdan mukaan se, joka on saanut Tanskassa, Suomessa tai Norjassa pysyvän luvan metsästys- tai urheiluaseen hallussapitoon, saa tuoda aseen ja siinä käytettäviä patruunoita Ruotsiin tilapäisesti, jos tarkoituksena on osallistua metsästys- tai ampumaurheilutapahtumaan. Lupa oikeuttaa myös pitämään asetta ja patruunoita hallussa enintään kolmen kuukauden ajan.

Asedirektiivin 12 artiklan 3 kohdan mukaan kaksi jäsenvaltiota tai useampi jäsenvaltio voi säätää kyseisessä artiklassa säädettyjä menettelyjä joustavammasta menettelystä, joka koskee liikkumista ampuma-aseiden kanssa kyseisten jäsenvaltioiden alueella. Pohjoismainen yhteistyö on myös ampuma-aseiden osalta ollut perinteisesti tiivistä. Vaikka Norja ei olekaan EU:n jäsenvaltio, se on Islannin ja Norjan yhteistyösopimuksen 1 artiklan mukaan sitoutunut noudattamaan ampuma-aseita koskevia Schengenin yleissopimuksen määräyksiä.

Esityksessä ehdotetaan edellä mainituin perustein, että Norjassa, Tanskassa tai Ruotsissa aseen hallussapitoon annettu lupa oikeuttaisi siirtämään ja tuomaan Suomeen luvassa mainitun ampuma-aseen ja aseen osan sekä tarpeellisen määrän aseessa käytettäviksi soveltuvia muita kuin erityisen vaarallisia patruunoita. Lupa oikeuttaisi myös pitämään esineitä hallussa enintään kolme kuukautta maahantulosta. Siirron tai tuonnin tarkoituksena olisi oltava osallistuminen Norjassa, Ruotsissa, Tanskassa tai Suomessa järjestettävään ampumaurheilu- tai metsästystapahtumaan. Islannin sisällyttäminen edellä mainittujen maiden joukkoon ei ole perusteltua, sillä käytännön tarve vastaavaan järjestelyyn Islannin kanssa on hyvin vähäinen.

Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 9 §:n 2 momentin mukaan yksityiselle henkilölle voidaan antaa lupa ampuma-aseen ja ampumatarpeiden maahantuontiin. Säännöstä on yleensä sovellettu tilanteissa, joissa ulkomailla asuva henkilö on tulossa Suomeen joko metsästystä harjoittaakseen tai osallistuakseen Suomessa järjestettävään ampumaurheilutapahtumaan. Esitykseen sisältyy edellä kuvattua säännöstä asiallisesti vastaava *yksityistä tuontilupaa* koskeva säännös. Yksityinen tuontilupa olisi asedirektiivin 12 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu kussakin jäsenvaltiossa erikseen aseen hallussapitoon annettu lupa, joka siirtoluvan ja Euroopan ampuma-asepassin ohella oikeuttaa aseen siirtämiseen EY:n alueella.

3.2.8. Luovuttaminen, lainaaminen ja valvottu käyttö

Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon luvan saaneen tulee voida käyttää omistamiaan esineitä omistusoikeutensa nojalla siten, että esineiden järkevä käyttö on yleisen järjestyksen ja turvallisuuden asettamissa rajoissa mahdollista. Luvanhaltijan tulee harkintansa mukaan voida myös vapaasti luopua omistamistaan esineistä. Ampuma-aseiden käyttöön liittyvä turvallisuus kuitenkin edellyttää, että esineiden luovuttamisesta annetaan täsmälliset säännökset.

Esityksen mukaan ampuma-ase, aseen osa, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset saadaan luovuttaa pysyvästi vain henkilölle, jolla on oikeus niiden hankkimiseen. Pysyvästi luovuttaminen tarkoittaisi luovuttamista, jossa esinettä ei ole tarkoitus palauttaa sen luovuttajalle. Näin ollen pysyvästi luovuttamista ei olisi aseen luovuttaminen korjausta varten asesepälle eikä muukaan luovuttaminen, jolla on tarkoitus mahdollistaa lyhytaikaiseksi tarkoitettu esineiden hallussapito. Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia saisi ehdotuksen mukaan kaupallisessa tarkoituksessa luovuttaa pysyvästi vain ase-elinkeinonharjoittaja. Yksityisessä tarkoituksessa tapahtuvaan pysyvään luovuttamiseen olisi oikeutettu eräiden hallussapitoon oikeuttavien lupien haltija.

Ampuma-asetta, aseen osaa, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia ei esityksen mukaan saisi lyhytaikaisestikaan antaa henkilölle, jolla ei ole oikeutta niiden hallussapitoon. Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 26 §:n 2 momentin nojalla ampuma-aseen saa tilapäisesti lainata henkilölle, jolla on lupa aseen hallussapitoon. Taskuaseen tai kaasuaseen saa kuitenkin lainata vain sille, jolla on oikeus sellaisen aseen hallussapitoon. Myös ehdotuksen mukaan aseen saisi lainata toiselle. Lainaamisen oikeutta ehdotetaan kuitenkin rajoitettavaksi ja täsmennettäväksi siten, että toiselle saisi lainata vain vastaavanlaisen tai sitä vaarattomamman aseen, jonka hallussapitoon hänellä on oikeus. Voimassa olevien säännösten mukaan esimerkiksi sarjatuliaseen saa lainata kenelle tahansa, jolle on annettu lupa jonkin ampuma-aseen hallussapitoon.

Ampuma-aseen saisi esityksen mukaan antaa myös luvanhaltijan välittömässä valvonnassa käytettäväksi. Säännöksessä korostettaisiin vaatimusta, jonka mukaan luvanhaltijan tulee kyetä tehokkaasti valvomaan ja ohjaamaan aseen käyttämistä siten, ettei aseen käyttämisestä aiheudu kenellekään vaaraa. Säännös on tarpeellinen erityisesti ampumakoulutuksen järjestämisen kannalta.

Ampuma-aselain 7 luvussa säädettäisiin myös ampuma-aseen ja aseen osan pysyvästi luovuttamiseen liittyvän *luovutusilmoituksen* tekemisestä. Velvollisuus luovutusilmoituksen tekemiseen ei koskisi ase-elinkeinonharjoittajien välisiä luovutuksia. Ilmoituksen tekeminen on tarpeellista ampuma-aseisiin liittyvän valvonnan järjestämiseksi. Sillä pyrittäisiin rekisteritietojen oikeellisuuteen, sillä poliisi saisi tiedon aseen luovutuksesta sekä aseen luovuttajalta että luovutuksensaajalta. Luovutusilmoituksen tekemisellä olisi tärkeä merkitys myös Schengenin yleissopimuksen velvoitteiden täyttämiseksi. Sopimuksen 91 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on luotava Euroopan neuvoston asekonvention määräyksiin perustuva tietojenvaihtojärjestelmä, jonka avulla jäsenvaltiolle ilmoitetaan jäsenvaltiossa asuvalle henkilölle muussa Schengenin yleissopimuksen jäsenvaltiossa luovutetusta aseesta. Ehdotuksen mukaisella sääntelyllä luotaisiin edellytykset tietojenvaihtojärjestelmän käyttöön ottamiselle siltä osin, kuin kyse on muista kuin ase-elinkeinonharjoittajien välisistä luovutuksista.

3.2.9. Menettelytapasäännökset ja turvaamistoimenpiteet

Ampuma-aselain 8 luvussa säädettäisiin ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten haltuunotosta ja väliaikaisesta haltuunotosta. Edellä mainittujen esineiden hallussapidon on oltava sallittua vain sille, jolla on viranomaisen antama hallussapitoon oikeuttava lupa. Poliisi olisi velvollinen tekemään esineiden *haltuunottoa* koskevan päätöksen luvan rauetessa tai tullessa peruutetuksi. Päätöksen tekeminen ja esineiden ottaminen pois niiden haltijalta ei kuitenkaan olisi tarpeen, jos esineet on jo luovutettu asianmukaisen luvan haltijalle. Tavallisesti ampuma-ase myydään ennen luvan voimassaoloajan päättymistä.

Käytäntö on osoittanut, että ampuma-aseiden uhkaaviin väärinkäyttötilanteisiin on puututtava nopeasti. Jos on perusteltua syytä epäillä, että ampuma-asetta, aseen osaa, pat-

ruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia käytetään väärin, poliisin olisi tehtävä päätös esineiden *väliaikaisesta haltuunotosta.* Väliaikaisen haltuunoton voisi suorittaa poliisimieskin ilman nimenomaista päätöstä, jos väärinkäytön vaara on ilmeinen. Luvanhaltijan oikeusturvan toteutuminen tällaisissa tapauksissa varmistettaisiin sillä, että poliisin olisi 14 vuorokauden kuluessa esineiden pois ottamisesta ryhdyttävä toimenpiteisiin päätöksen tekemiseksi esineiden väliaikaisesta haltuunotosta tai palautettava esineet niiden haltijalle. Päätöksen tekisi sen paikan poliisilaitos, jossa esineet on otettu pois niiden haltijalta, tai luvanhaltijan kotikunnan poliisilaitos.

Ampuma-aseisiin liittyvä lupahallinto poikkeaa monesta muusta viranomaisen lupahallintotehtävästä siten, että ampuma-aseiden asianmukaisesti hoidetulla valvonnalla on poikkeuksellisen suuri merkitys yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiselle. Muiden nimenomaisten säännösten puuttuessa on ampuma-aseisiin liittyvin lupien peruuttamisessa noudatettava hallintomenettelylain (598/1982) säännöksiä. Ampuma-aselupien peruuttamisessa sovelletaan kuitenkin poliisilaitoksissa käytännössä usein poliisilain poliisitutkintaa koskevia säännöksiä. Ampuma-aseiden erityisluonteen vuoksi ei hallintomenettelylain säännöksiä voida useinkaan pitää asian selvittämisen kannalta riittävinä. Erityisesti todistajien kuulemista koskevat hallintomenettelylain säännökset ovat ampuma-aseiden peruuttamismenettelyn osalta riittämättömät. Esityksessä ehdotetaankin, että ampuma-aseisiin, aseen osiin, patruunoihin ja erityisen vaarallisiin ammuksiin liittyvien lupien peruuttamismenettelyssä noudatettaisiin poliisilain 4 luvun poliisitutkintaa koskevia säännöksiä. Tämä antaisi poliisille riittävät keinot asian selvittämiseksi. Järjestely olisi myös luvanhaltijan oikeusturvan kannalta perusteltu, sillä esille tulleet tiedot on poliisitutkinnassa kirjattava tarkasti.

Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 24 §:n 1 momentin nojalla voidaan ampuma-ase, jota koskeva lupa on peruutettu, luovuttaa 30 päivän kuluessa aseen hankkimiseen oikeuttavan luvan haltijalle. Muussa tapauksessa ase siirtyy kohtuullista, arvion mukaista korvausta vastaan valtion omistukseen. Arvioimisen suorittaa kaksi tehtävään määrättyä esteetöntä henkilöä. Jollei valtio voi käyttää asetta tarkoituksiinsa, ase myydään julkisella huutokaupalla omistajan lukuun.

Edellä selostettu säännös on tarpeettoman monimutkainen eikä vastaa enää sisällöllisestikään nykyajan vaatimuksia. Esityksessä ehdotetaankin, että poliisin haltuun joutuneet aseet voitaisiin kolmen kuukauden kuluessa haltuunottoa koskevasta päätöksestä luovuttaa asianmukaisen luvan haltijalle. Tällöin henkilöllä, jonka lupa peruutetaan, olisi riittävästi aikaa löytää aseilleen sopiva ostaja. Varsinkin suurien asekokoelmien kyseessä ollessa määräaikaa olisi mahdollista vielä jatkaakin kolmella kuukaudella. Jos aseet edelleen jäisivät määräaikojen kuluttuakin poliisin haltuun, poliisi myisi ne omistajan lukuun julkisella huutokaupalla.

Kotietsinnän tekemisestä tapauksissa, joissa on syytä epäillä, että on tehty rikos, säädetään pakkokeinolain (450/1987) 5 luvun 1 §:ssä. Poliisilain 16 §:ssä säädetään poliisimiehen oikeudesta päästä kotirauhan suojaamaan paikkaan vaarallisen teon estämiseksi tai räjähdysaineiden, aseiden tai muiden vaarallisten aineiden ja esineiden etsimiseksi ja haltuun ottamiseksi. Pakkokeinolain mukainen kotietsintä olisi esityksen ampuma-aserikosta koskevien säännösten mukaan mahdollista suorittaa aina, kun asetta pidetään luvatta hallussa. Poliisilain 16 §:n säännös mahdollistaa puolestaan kotirauhan suojaamaan paikkaan pääsemisen kiireellisissä tapauksissa, vaikkei lupaa olisikaan vielä ehditty peruuttaa. Esitykseen ehdotetaan sisällytettäväksi edellä mainittuja, käytännön poliisitoiminnan kannalta olennaisen tärkeitä pykäliä koskeva viittaussäännös.

Poliisilain 23 §:ään sisältyy räjähdysaineiden, aseiden ja muiden vaarallisten esineiden haltuunottoa koskevia säännöksiä. Lain 24 §:ssä säädetään haltuun otettujen esineiden käsittelystä. Koska esityksessä on ampuma-aseita koskevat, edellä mainittujen poliisilain pykälien kanssa osittain päällekkäiset säännökset, ehdotetaan, että poliisilain 23 §:stä poistetaan aseita koskevat maininnat. Poliisilain asianomaiset pykälät olisivat kuitenkin edelleen tarpeellisia räjähdysaineiden, teräaseiden ja muiden vaarallisten esineiden ja aineiden osalta.

3.2.10. Seuraamukset

Ampuma-aseisiin, aseen osiin, patruunoihin ja erityisen vaarallisiin ammuksiin liittyvät rangaistussäännökset ehdotetaan sisälly-

tettäviksi ampuma-aselakiin omana lukunaan. Rikosoikeuden kokonaisuudistukselle asetettujen tavoitteiden ja siinä noudatettujen periaatteiden mukaisesti kaikki vankeusuhkaiset rangaistussäännökset tulisi keskittää rikoslakiin. Tarkoituksena on, että ampuma-aselakiin nyt sisällytettäviksi ehdotetut rangaistussäännökset siirretään myöhemmin rikoslakiin. Ampuma-aselain 9 lukuun sisältyisivät säännökset ampuma-aserikoksesta, törkeästä ampuma-aserikoksesta ja ampuma-aserikkomuksesta. Luvussa olisi lisäksi menettämisseuraamusta koskeva pykälä.

Ampuma-aserikosta koskeva tunnusmerkistö vastaisi suurin piirtein voimassa olevaa sääntelyä. Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun lain 5 §:n nojalla voi ampuma-aserikoksena tulla arvioitavaksi ilman lupaa tapahtuva ampuma-aseen hallussapito, ampuma-aseen tai -tarvikkeiden myynti, muu luovutus tai lainaaminen sekä ampuma-aseen, aseen osan ja ampumatarvikkeiden valmistaminen, maahantuonti, maastavienti ja kaupanpito. Yhdenmukaisesti muiden esitykseen sisältyvien säännösehdotusten kanssa esitetään, että ampuma-aserikoksena rangaistava teko voisi kohdistua myös erityisen vaarallisiin ammuksiin. Rangaistavina tekoina mainittaisiin myös ilman lupaa tapahtuva siirto Suomeen ja siirto Suomesta. Uutena tekomuotona esitetään ampuma-aserikoksena rangaistavaksi ilman asianmukaista lupaa tapahtuva kauttakuljetus. Ampuma-aseen luvaton muuntaminen, kuten haulikon pituuden lyhentäminen, säilyisi rangaistavana.

Schengenin yleissopimuksen 85 artiklan 3 kappaleessa edellytetään, että ase-elinkeinonharjoittajat pitävät tiedostoa kaikista ampuma-aseista, joiden hankkiminen edellyttää sopimuksen määräysten mukaan joko viranomaisen antamaa lupaa tai sille tehtyä ilmoitusta. Asedirektiivin 16 artiklassa ja Schengenin yleissopimuksen 87 artiklan 2 kohdassa edellytetään, että asedirektiivin säännöksissä ja Schengenin yleissopimuksen määräyksissä asetettujen velvoitteiden tehostamiseksi annetaan riittävät seuraamuksia koskevat säännökset. Ampuma-aselain kokonaisuudistuksen eräänä tavoitteena on osaltaan parantaa ase-elinkeinonharjoittajien luotettavuutta. Tähän on tarkoitus pyrkiä muun ohella korottamalla ase-elinkeinonharjoittajien pätevyysvaatimuksia. Toimintansa asianmukaisella tavalla hoitaville ase-elinkeinonharjoittajille voitaisiin uudistuksen myöhemmässä vaiheessa antaa erilaisia vapautuksia lupamenettelyistä. Tämä edellyttää kuitenkin, että ase-elinkeinonharjoittajien ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia koskevat tiedostot ovat ehdottoman luotettavia. Tämän vuoksi ehdotetaan, että tiedoston pitämiseen liittyvät laiminlyönnit säädettäisiin pääsääntöisesti ampuma-aserikoksina rangaistaviksi.

Myös eräät muut nimenomaisesti asealan elinkeinon harjoittamiseen liittyvät väärinkäytökset ja laiminlyönnit olisivat pääsääntöisesti ampuma-aserikoksina rangaistavia. On kohtuullista edellyttää, että ase-elinkeinonharjoittajalla on tarkka tieto lainsäädännössä hänelle asetetuista vaatimuksista.

Voimassa olevista säännöksistä poiketen lakiin ehdotetaan sisällytettäväksi myös törkeää ampuma-aserikosta koskeva pykälä. Viime vuosina on tullut ilmi eräitä tapauksia, joissa ampuma-aseisiin liittyvä rikollisuus on ollut hyvin suunniteltua ja laittomasti hallussa pidetyt tai maahan tuodut asemäärät suuria. Laajimpiin juttuihin on liittynyt useita sarjatuliaseitakin. Ampuma-aserikos voisi olla törkeä, jos sen kohteena on suuri määrä aseita tai aseen osia. Ampuma-aserikos voisi olla törkeä myös silloin, jos se tehdään erityisen suunnitelmallisesti, sillä tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä tai sen kohteena on erityisen vaarallinen ampuma-ase.

Teot ja laiminlyönnit, jotka täyttävät ampuma-aserikoksen tunnusmerkistön, mutta jotka ovat ampuma-aserikosta koskevassa pykälässä tarkoitettua tekoa keskimääräistä vähemmän moitittavia, tulisivat arvioitaviksi ampuma-aserikkomusta koskevien säännösten mukaan. Tämä on välttämätöntä, jotta lievemmistä väärinkäytöksistä ja laiminlyönneistä olisi mahdollista määrätä seuraamus rangaistusmääräysmenettelystä annetun lain mukaisessa järjestyksessä. On myös tarkoituksenmukaista, ettei kaikkia ampuma-aserikoksen tunnusmerkistön täyttäviä väärinkäytöksiä ja laiminlyöntejä tarvitse käsitellä alioikeudessa oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetussa kokoonpanossa. Vaikka vähäisinä pidettävissä tapauksissa ampuma-aserikoksestakin voisi ehdotuksen mukaan tuomita sakkorangaistukseen, on erityisesti edellä mainittujen syiden vuoksi välttämätöntä, että kaasusumuttimia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia koskevat vähäiset väärinkäytökset ja laiminlyönnit voitaisiin käsitellä ampuma-aserikkomuksina. Varsinaista määritelmän mukaista

ampuma-asetta koskeva luvaton hallussapito ei kuitenkaan voisi esityksen mukaan koskaan olla vähäisenä pidettävä. Se ei siten voisi koskaan tulla ampuma-aserikkomuksena arvioitavaksi.

Ampuma-aserikkomuksia olisivat edellä mainittujen ampuma-aserikoksen tunnusmerkistön täyttävien, vähäisenä pidettävien tekojen lisäksi lakiin ehdotettujen lukuisten esittämis- ja ilmoittamisvelvollisuuksien laiminlyönnit sekä eräät muut vastaavan tyyppiset laiminlyönnit. Kaikkein vähäisimmät väärinkäytökset ja laiminlyönnit eivät olisi lainkaan rangaistavia. Ne saattaisivat kuitenkin johtaa luvan peruuttamiseen.

3.2.11. Erinäiset säännökset

Ampuma-aselainsäädäntöömme ei nykyisin sisälly lainkaan ampuma-aseiden säilyttämistä koskevia säännöksiä. Tämä on kansainvälisesti vertaillen hyvin poikkeuksellista. Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 29 §:ssä on ainoastaan yleinen mainita, jonka mukaan luvanhaltijan on pidettävä ampuma-aseista ja ampumatarpeista sellaista huolta, ettei vaaraa niiden joutumisesta lasten tai muiden asiattomien henkilöiden käsiin ole. Kuitenkin Suomessa anastetaan vuosittain noin tuhat asetta, joista takaisin saadaan vain noin viidennes. Kateisiin jää siten joka vuosi useita satoja aseita.

Yleinen huolellisuusvelvollisuutta korostava säännös on edelleenkin tarpeellinen. Esityksessä ehdotetaan, että ampuma-asetta tulee säilyttää lukitussa paikassa tai muuten lukittuna. Asetta voitaisiin kuitenkin säilyttää myös siten, että ainakin yhtä ehdotettuun ampuma-aselakiin sisältyvän aseen osan määritelmän mukaista aseen osaa säilytetään erillään ampuma-aseesta. Tällöin ei asiaton henkilö saisi ainakaan toimintakuntoista asetta haltuunsa. Järjestely saattaisi myös joissakin tapauksissa estää aseen omistajan itsensä äkkipikaistuksissa tekemiä väkivallantekoja. Asetta ei kuitenkaan saisi lukittuna tai osat erillään pidettynäkään pitää paikassa, josta se on helposti anastettavissa. Säännöksen tarkoituksena on vaikuttaa erityisesti siihen, ettei aseita jätettäisi lukittuinakaan kesäasunnolle talven ajaksi säilytettäviksi.

Aseen voisi lukita monella vaihtoehtoisella tavalla. Monessa EU:n jäsenvaltiossa käytössä olevaa asekaappia ei esityksessä edellytettäisi. Lakiin sisällyttäisiin kuitenkin valtuussäännös, jonka nojalla asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä aseiden säilyttämisestä. Lisäksi ampuma-aseasioita käsittelevä ministeriö voisi antaa tarkempia säännöksiä aseiden säilyttämisessä edellytettävistä teknistä turvarakenteista. Valtuussäännösten tarkoituksena on mahdollistaa se, että tietyn lukumäärän aseita ylittävien asekokoelmien samoin kuin tietyn tyyppisiä aseita sisältävien kokoelmien säilyttämisessä voitaisiin uudistuksen myöhemmässä vaiheessa edellyttää käyttöön otettavaksi tavanomaista turvallisempia säilytystiloja. Käytännössä järjestely voitaisiin toteuttaa uudistuksen toisen vaiheen yhteydessä, jolloin aseiden laatua ja lukumäärää koskevat tiedot olisivat tallennettuina automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidettävään ampuma-aserekisteriin.

Eräs voimassa olevien säännöstemme puutteellisuuksista on aseiden kantamista koskevien säännösten puuttuminen ampuma-aselainsäädännöstämme. Aseiden kantamista yleisellä paikalla koskevia rajoituksia on jossakin määrin muualla kuin ampuma-aseita koskevassa lainsäädännössä. Asiaa koskevia säännöksiä on yleisistä kokouksista annetun lain 6 §:ssä ja julkisista huvitilaisuuksista annetun lain 8 §:ssä. Sääntely on kuitenkin nykyisin hyvin aukollista. Ampuma-aselakiin ehdotetaankin säännöstä, jonka mukaan asetta saisi yleisellä paikalla sekä tiloissa, joihin yleisöllä on pääsy, kuljettaa vain lataamattomana suojuksessa sekä kantaa ja kuljettaa vain silloin, kun siihen on hyväksyttävä syy. Tällä estettäisiin aseen kantaminen mukana ravitsemusliikkeissä ja vastaavissa paikoissa ilman hyväksyttävää syytä. Myös aseen kuljettamisesta ja kantamisesta moottorikäyttöisessä kulkuneuvossa annettaisiin täsmentäviä säännöksiä.

Eräs voimassa olevan ampuma-aselainsäädännön keskeinen puute on myös kuolinpesissä olevia ampuma-aseita koskevan sääntelyn puutteellisuus. Jollei kukaan saa luvanhaltijan kuoltua asetta omistukseensa, ei kenenkään myöskään tarvitse hakea lupaa aseen hallussapitoon. Kuolinpesissä olevat aseet jäävätkin usein pysyvästi lupahallinnon ulkopuolelle. Esityksessä ehdotetaan, että henkilön, jonka hallussa kuolinpesän omaisuus on, tulee ottaa pesään kuuluvat ampuma-aseet, aseen osat, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset haltuunsa välittömästi luvanhaltijan kuoltua. Esineet voisi ehdotuksen mukaan luovuttaa kuuden kuukauden kuluessa luvanhaltijan kuolemasta niiden

hankkimiseen oikeutetulle tai poliisille. Kuolinpesän hoitaja voisi myös itse hakea luvan esineiden hallussapitoon tai tehdä aseet pysyvästi ampumakelvottomiksi taikka aseen osat pysyvästi toimintakelvottomiksi.

Ampuma-aselain 10 luvussa säädettäisiin poliisin velvollisuudesta pitää ampuma-aseista, aseen osista, patruunoista ja erityisen vaarallisista ammuksista poliisin lupahallinto- ja valvontatehtävien suorittamiseksi sekä asedirektiivissä, räjähdedirektiivissä ja Schengenin yleissopimuksessa tarkoitettujen tietojen välittämiseksi tarpeellista tiedostoa siten kuin poliisin henkilörekistereistä annetussa laissa ja sen nojalla säädetään. Koska poliisin nykyisin pitämien tiedostojen julkisuudesta on käytännössä ollut jonkin verran epäselvyyttä, ehdotetaan, että edellä mainitut poliisin pitämät tiedostot ovat salassa pidettäviä. Myös edellä tarkoitettuja esineitä koskeva lupahakemus ja -päätös olisivat salassa pidettäviä. Tämä on erittäin tärkeää yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi.

Lain 10 luvussa säädettäisiin lisäksi aseelinkeinonharjoittajien ja asekeräilijöiden valvonnasta sekä muutoksenhausta. Muutoksenhakumenettely muuttuisi voimassa olevasta menettelystä, sillä muutoksenhaussa tulisi noudattaa hallintolainkäyttölain (586/1996) säännöksiä. Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 42 §:n nojalla poliisin tekemästä lupapäätöksestä tehdyn valituksen käsittelee lääninhallitus. Lääninhallituksessa valituksen käsittelee yleensä poliisitoimisto. Voimassa olevissa säännöksissä ei myöskään ole toteutettu kolmiportaista valitusmenettelyä. Esityksen mukaan ensimmäisenä valitusviranomaisena olisi lääninoikeus, jonka päätöksestä voitaisiin puolestaan valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Koska valitusmenettely muuttuisi nykyisestä oleellisesti ja koska ampuma-aseita koskevilla päätöksillä on välitön vaikutus yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen, ehdotetaan, että lääninoikeudessa valtion puhevaltaa käyttäisi lääninhallituksen tehtävään määräämä poliisin lääninjohdon virkamies. Järjestelystä voitaisiin mahdollisesti luopua uudistuksen toisen vaiheen yhteydessä. Tällöin valtakunnallinen ampuma-aserekisteri olisi kaikilta osiltaan käyttövalmiina. Ampuma-aseita koskevaa tietoa olisi siten tuolloin riittävästi saatavissa lupapäätösten perustelemiseksi tyydyttävällä tavalla. Asiamiesjärjestelmä on perusteltavissa erityisesti juuri sillä, ettei kielteisiä lupapäätöksiä ole aina riittävästi perusteltu poliisipiirien luottaessa käytännössä poliisin lääninjohdon toimintaan valitusviranomaisena. Valitusviranomaisen vaihtuessa olisi päätösten perustelemiseen kiinnitettävä nykyistä suurempaa huomiota. Tätä edellyttää myös luvan hakijan oikeusturvan toteutuminen.

3.2.12. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Ampuma-aselakiin ehdotettujen siirtymäsäännösten perusperiaatteena olisi se, että kaikki ehdotuksen mukaiset luvat, joita ei nykyisin voimassa olevien säännösten nojalla tarvita, saisi ilman, että viranomainen suorittaisi tavanomaisen lupaharkinnan. Lisäksi kaikki lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten aikana annetut luvat jäisivät mahdollisine lupaehtoineen voimaan. Ampuma-aselain 11 luvussa asetettaisiin kuitenkin useille henkilöille velvollisuus määräajassa lain voimaantulosta hakea lupa, jota nykyisen lain mukaan ei tarvita.

Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 45 §:n nojalla on annettu asetus puolustuslaitoksessa palvelevien ja suojeluskuntiin kuuluvien henkilöiden ampuma-aseista ja ampumatarpeista. Viimeksi mainitun asetuksen 2 §:n 1 momentin nojalla joukko-osaston komentaja sekä viraston tai laitoksen päällikkö on voinut antaa puolustuslaitoksessa palvelevalle henkilölle luvan aseen hankkimiseen. Järjestelmä ei koske viranhoidossa tarvittavia, valtion omistamia ampuma-aseita, vaan säännöksen nojalla on hankittu erilaisia harrastuksissa tarvittavia aseita nimenomaan yksityiseen käyttöön.

Voimassa olevien säännösten mukainen päällekkäinen lupajärjestelmä on epätarkoituksenmukainen ja aseiden käyttöön liittyvän turvallisuuden kannalta epätyydyttävä ratkaisu. Asevalvonnan toteuttaminen edellyttää, että poliisilla on tieto kaikista maassamme olevista harrastusaseista. Tätä edellyttää muun ohella myös poliisin työturvallisuus. Puolustusvoimien antamia ampuma-aseen hankkimiseen oikeuttavia lupia koskevasta järjestelmästä ehdotetaan luovuttavaksi. Tätä edellytetään lisäksi asedirektiivin säännöksissä ja Schengenin yleissopimuksen määräyksissä, sillä niissä asetetaan luvan antamiselle ja peruuttamiselle täsmälliset edellytykset. Näitä edellytyksiä eivät puolustuslaitoksessa palvelevien ja suojeluskuntiin kuuluvi-

en henkilöiden ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen säännökset täytä.

Ampuma-aselailla kumottaisiin ampuma-aseista ja ampumatarpeista annettu laki. Samalla kumoutuisi ampuma-aseista ja ampumatarpeista annettu asetus sekä puolustuslaitoksessa palvelevien ja suojeluskuntiin kuuluvien henkilöiden ampuma-aseista ja ampumatarpeista annettu asetus. Ampuma-aseista ja -tarvikkeista annettu asetus jätettäisiin voimaan.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole mainittavaa vaikutusta valtion talousarvioon. Eräiden uusien lomakkeiden ja Euroopan ampuma-asepassin käyttöönotosta sekä eri viranomaisille annettavan koulutuksen järjestämisestä aiheutuisi kaikkiaan noin 300 000 markan menot.

Esityksellä toteutettaisiin ampuma-aselainsäädännön kokonaisuudistuksen ensimmäinen vaihe. Niinpä myös uudistuksen taloudellisia vaikutuksia on tarkoituksenmukaista pyrkiä tarkastelemaan kokonaisuutena ottaen huomioon myös uudistuksen toisen vaiheen toteuttamisen kustannusvaikutukset.

Esityksen sisältämät ehdotukset koskettavat laajoja kansalaisryhmiä. Eräät aiemmin sääntelemättömät toiminnot sekä eräiden esineiden hallussapito, joka ei voimassa olevien säännösten nojalla edellytä lupaa, tulisivat esityksen mukaan edellyttämään viranomaisen antamaa lupaa. Esityksen yhteydessä olisi tarkoituksenmukaista pyrkiä vaikuttamaan myös kansalaisten asenteisiin ampuma-aseiden käyttöön liittyvää turvallisuutta lisäävästi. Edellä mainittujen seikkojen vuoksi on ehdotettujen muutosten yhteydessä järjestettävä tehokas tiedotus. Tähän tarkoitukseen on varattu uudistuksen ensimmäistä vaihetta varten 400 000 markkaa.

Ampuma-aselainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä on tarkoitus ottaa käyttöön valtakunnallinen automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidettävä ampuma-aserekisteri. Rekisteri otettaisiin kokonaisuudessaan käyttöön viimeistään uudistuksen toisen vaiheen yhteydessä. Rekisterin käyttöönotto on kansallisista, lupamenettelyn yhdenmukaistamiseen ja nopeuttamiseen liittyvistä syistä tarpeellinen. Lisäksi rekisterin käyttöönotto tulee olemaan käytännössä välttämätön edellytys Schengenin yleissopimuksen tietojärjestelmän S.I.S.:n soveltamiseksi ampuma-aseisiin.

Ampuma-aserekisteriä aseluokitustietokantoineen on perustettu aktiivisesti jo yli vuoden ajan. Jo tätä ennen on tehty rekisterin perustamiseen liittyviä valmisteluja. Rekisterin perustaminen edellyttää kaikkien Suomessa markkinoilla olevien ampuma-asemallien teknisten tietojen tallettamista rekisterin aseluokitustietokantaan. Tähän tehtävään kuluu arviolta kahden henkilön työpanos rekisterin aseluokitustietokannan valmistumiseen asti. Tietokanta valmistuisi suunnitelmien mukaisesti rekisterin viralliseen käyttöön ottamiseen eli ampuma-aselain kokonaisuudistuksen toisen vaiheen toteuttamiseen mennessä. Tämä tapahtuisi kaavailujen mukaan vuoden 1999 aikana.

Ampuma-aserekisterin perustamisen kokonaiskustannukset olisivat vuoden 1999 alkuun mennessä palkkakuluineen arviolta 2,5 miljoonaa markkaa. Tämän ajankohdan jälkeen rekisterin ajan tasalla pitäminen edellyttäisi yhden henkilön osapäiväisen työpanoksen. Lisäksi asedirektiivin ja räjähdedirektiivin säännösten sekä Schengenin yleissopimuksen määräysten mukaisen tietojenvaihdon järjestäminen edellyttää arviolta yhden henkilön osapäiväisen työpanoksen. Voidaan arvioida, että rekisterin pitämiseen ja sen sisältämien tietojen ajan tasalla pitämiseen sekä tietojenvaihdon järjestämiseen kuluu yhteensä yhden henkilön työpanos. Tähän tarkoitukseen olisi varattava vuosittain arviolta 150 000 markkaa.

4.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Ehdotetut säännökset eivät edellytä merkittäviä organisatorisia muutoksia. Viranomaisten välinen toimivallanjako muuttuisi, koska nykyisin voimassa olevien säännösten mukaan lääninhallituksen antamia poikkeuslupia koskevat säännökset kumottaisiin. Luvan hakijan kotikunnan poliisilaitos käsittelisi nykyistä useampia ampuma-aseita koskevia lupahakemuksia. Nykyisistä säännöksistä poiketen ampuma-aseen hankkimista koskevan lupahakemuksen voisi erityisestä syystä jättää myös muuhun poliisilaitokseen kuin kotikunnan poliisilaitokseen sekä lisäksi Suomen ulkomaan edustustoon. Lääninhallituksille keskitettäisiin asekeräilijöiden hyväksymistä koskeva päätöksenteko. Mainituista vähäisistä muutoksista aiheutuva työ-

määrän lisäys ei edellytä mainittavia henkilöstö- eikä toimitilajärjestelyitä.

Ehdotuksen mukaan poliisilaitosten antamista ampuma-aseiden hankkimista koskevista lupapäätöksistä sekä myös muista ehdotetun lain nojalla annetuista päätöksistä voisi valittaa lääninoikeuteen. Tämä merkitsisi lääninoikeuksien työmäärän lisääntymistä. Vuonna 1996 valitettiin yhteensä 162:sta poliisilaitosten tekemästä ampuma-aseisiin liittyvästä päätöksestä. Lukuun sisältyvät sekä lupapäätökset että luvan peruuttamista koskevat päätökset.

Ampuma-aseasioita käsittelevälle ministeriölle, joka on tällä hetkellä sisäasiainministeriö, kuuluisi vielä uudistuksen ensimmäisen vaiheen toteuttamisen jälkeenkin ampuma-aseita koskevia lupatehtäviä, joita sille ei lupamenettelyjen keventämisestä ja karsimisesta 10 päivänä marraskuuta 1994 tehdyn valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaan tulisi kuulua. Asedirektiivin ja räjähdedirektiivin säännösten sekä Schengenin yleissopimuksen määräysten mukaiset menettelyt aiheuttavat lisätyötä sekä ampuma-aseasioita käsittelevän ministeriön aselupa-asioista vastaaville henkilöille että keskusrikospoliisin tietojenvaihdosta vastaaville henkilöille. Jonkin verran lisätyötä aiheutuisi myös poliisilaitosten henkilöstölle.

Ministeriötasolle vielä jätettäväksi ehdotetut aselupahallintotehtävät siirrettäisiin alemmalle hallinnon tasolle uudistuksen toisen vaiheen yhteydessä. Samalla järjestettäisiin asedirektiivissä, räjähdedirektiivissä ja Schengenin yleissopimuksessa edellytetty tietojenvaihto tarkoituksenmukaisella tavalla.

4.3. Ympäristövaikutukset

Esityksellä ei ole ympäristövaikutuksia. Ainoa ehdotettujen säännösten soveltamisalan piiriin liittyvä asia, jolla voisi olla ympäristövaikutuksia, on ampumaratojen rakentaminen ja ylläpitäminen. Niitä koskevaa uutta sääntelyä ei ehdoteta annettavaksi ainakaan uudistuksen ensimmäisen vaiheen yhteydessä.

4.4. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan

Ehdotetun lainsäädännön voimaan tullessa kumoutuisi puolustuslaitoksessa palvelevien ja suojeluskuntiin kuuluvien henkilöiden ampuma-aseista ja ampumatarpeista annettu asetus. Tällöin puolustusvoimien henkilökuntaan sovellettaisiin samoja säännöksiä kuin muihinkin kansalaisiin. Tämä parantaisi hallitusmuodon 5 §:n 1 momentissa tarkoitetun kansalaisten yhdenvertaisuuden toteutumista. Lupamenettelyn yhdenmukaistuessa säännösmuutosten ja valtakunnallisen ampuma-aserekisterin käyttöönoton myötä paranisi maamme eri osissa asuvien kansalaisten yhdenvertaisuus.

Ehdotetuilla muutoksilla ei vaarannettaisi kansalaisten yhdistymisvapautta, koska luvan saamisen edellytyksenä sen paremmin kuin sen saamisen esteenäkään ei olisi minkään yhdistyksen jäsenyys.

5. Asian valmistelu

5.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Sisäasiainministeriö asetti vuonna 1969 toimikunnan, jonka tehtävänä oli laatia ehdotukset hallituksen esitykseksi laiksi ampuma-aseista, ampumatarvikkeista ja ampumaradoista sekä vastaavaksi asetukseksi. Toimikunta jätti mietintönsä (Komiteanmietintö 1971:B 71) vuonna 1971. Mietintö ei johtanut lainsäädäntötoimiin.

Toimikunnan mietinnön pohjalta valmisteltiin sisäasiainministeriössä vuonna 1976 uusi lakiluonnos, josta pyydetyn lausunnon antoi lähes 30 intressi- ja asiantuntijatahoa.

Aikaisemmin syntyneen aineiston pohjalta sisäasiainministeriön 2 päivänä toukokuuta 1984 asettama työryhmä laati hallituksen esityksen muotoon kirjoitetun ehdotuksen ampuma-aseita koskevaksi laiksi. Työryhmän ehdotuksessa ehdotettiin säädettäväksi ampuma-aselaki ja ampuma-aseasetus, jotka korvaisivat ampuma-aseista ja ampumatarpeista vuonna 1933 annetun lain ja ampuma-aseista ja ampumatarpeista samana vuonna annetun asetuksen. Säännökset olisivat korvanneet myös ampuma-aseiden ja ampumatarpeiden ostamisesta ja hallussapidosta sekä ampumaratojen laittamisesta ja kunnossapidosta 4 päivänä joulukuuta 1915 annetun asetuksen (92/1915). Viimeksi mainittu on voimassa enää siltä osin, kuin se koskee ampuma-ratojen laittamista ja kunnossapitoa. Ehdotetut säännökset olisivat korvanneet myös ampuma-aseiden ja ampumatarpeiden kaupasta, aseiden hallussapidosta ja mukanakantamisesta sekä ampumaratojen laittamisesta ja kunnossapidosta 25 päivänä hei-

näkuuta 1916 annetun senaatin päätöksen (52/1916), josta ovat voimassa enää ampumaratoja ja ampumapaviljonkeja koskevat säännökset. Ehdotuksesta pyydettiin lausunto noin 50:ltä intressi- ja asiantuntijataholta. Ehdotus ei johtanut hallituksen esitykseen.

Valmistelua on sen jälkeen jatkettu sisäasiainministeriössä virkatyönä. Uuden lakiluonnoksen pohjalta pyydettiin lausuntoa vuonna 1993. Lausunnon antoi 57 intressi- ja asiantuntijatahoa. Näiden joukossa olivat muun muassa uudistuksen kannalta keskeiset ministeriöt, lääninhallitukset, eräät poliisipiirit, ampumaurheilu- ja metsästäjäjärjestöt, asehistorialliset yhteisöt, kunnalliset keskusjärjestöt, poliisin valtakunnalliset yksiköt ja poliisialan ammattijärjestöt. Lausunnonantajien enemmistö suhtautui myönteisesti tehtyihin ehdotuksiin. Monissa lausunnoissa esitettiin kuitenkin huomautuksia useista yksityiskohdista.

Edellä tarkoitetun luonnoksen mukaista hallituksen esitystä ei kuitenkaan annettu. Syynä olivat sisäasiainministeriön muut vireillä olleet säädösvalmisteluhankkeet sekä ampuma-aserekisterin perustamiseen ja poliisin henkilörekistereistä annetun lain säätämiseen liittyvät seikat.

Suomen liityttyä EU:n jäseneksi piti asedirektiivin säännökset panna täytäntöön kiireellisesti. Myös räjähdedirektiivin patruunoita koskevat säännökset tuli panna täytäntöön ampuma-aseita koskevia säännöksiä muuttamalla. Kuten aiemmin on todettu, räjähdedirektiivin säännökset pantiin keskeisiltä osiltaan täytäntöön räjähdeasetuksen muutoksella. Ampuma-aselainsäädännön kannalta tarpeellisia säännöksiä ei voitu sisällyttää uutta ampuma-aselakia koskevaan luonnokseen, sillä näiden säännösten suunniteltu soveltaminen perustui ampuma-aserekisterin samanaikaiselle käyttöön ottamiselle lain voimaantulon kanssa. Rekisteri puolestaan ei ollut vielä tuolloin valmis käyttöön otettavaksi erityisesti aseluokitustietokannan muodostamisen keskeneräisyyden vuoksi. Lakiluonnos ei muutenkaan ollut vielä valmis hallituksen esityksenä eduskunnalle annettavaksi.

Edellä lausutun johdosta asedirektiivin ja räjähdedirektiivin täytäntöönpano edellä mainituilta osiltaan päätettiin pyrkiä toteuttamaan siten, että tarvittavat säännökset sisällytettäisiin ampuma-aseista ja ampumatarpeista annettuun asetukseen. Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annettua lakia päätettiin esittää muutettavaksi vain tarpeellisten valtuussäännösten lisäämiseksi lakiin. Tällöin ampuma-aselain kokonaisuudistus olisi voitu suorittaa yhtenä kokonaisuutena ampuma-aserekisterinkin ollessa valmis käyttöön otettavaksi. Hallituksen esitys laiksi ampuma-aseista ja ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun lain muuttamisesta (HE 81/1996 vp) annettiin eduskunnalle 15 päivänä toukokuuta 1996. Laaja asetusluonnos oli hallituksen esityksen liitteenä. Esityksestä oli pyydetty lausunto 38:lta intressi- ja asiantuntijataholta.

Eduskuntakäsittelyn yhteydessä kävi ilmeiseksi, ettei hallituksen esitystä voitaisi käsitellä tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä, vaan että perusoikeusuudistuksesta johtuvista, erityisesti hallitusmuodon 15 §:n sisältöön liittyvistä syistä se olisi käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyssä perustuslainsäätämisjärjestyksessä. Oleelliseksi muodostui eduskunnan perustuslakivaliokunnan esityksestä antama lausunto (PeVL 15/1996 vp). Lausunnossaan valiokunta katsoi, ettei elinkeinotoiminnan rajoituksista voida säätää asetuksella. Valiokunta katsoi myös, että lupamenettelystä, luvan antamisen ja peruuttamisen sekä raukeamisen edellytyksistä, luvan raukeamisesta ja peruuttamisesta aiheutuvista toimenpiteistä samoin kuin valtiolle tulevien ampuma-aseiden, ampumatarpeiden ja aseen osien lunastusmenettelystä ja toimivaltaisesta viranomaisesta tulee ottaa keskeiset perussäännökset lakiin. Hallituksen ehdotus esityksen käsittelemisestä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentin nojalla kiireellisenä ei johtanut ehdotettuun lopputulokseen. Esitys on edelleen eduskunnan käsiteltävänä.

Edellä mainitun eduskuntakäsittelyn jälkeen ampuma-aselainsäädännön kokonaisuudistukseen liittyvät säännökset päätettiin valmistella siten, että uudistus toteutettaisiin kahdessa vaiheessa. Käsillä olevalla esityksellä toteutettaisiin uudistuksen ensimmäinen vaihe.

5.2. Lausunnot

Esityksestä pyydettiin lausunto 40:ltä intressi- ja asiantuntijataholta. Näistä lausunnon antoi 37 tahoa. Ministeriöistä lausunnon antoivat kauppa- ja teollisuusministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, oikeusministeriö, puolustusministeriö ja ulkoasiainministeriö. Keskusvirastoista ja poliisin valtakunnallisis-

ta yksiköistä lausunnon antoivat Puolustusvoimien pääesikunta, tietosuojavaltuutettu, Ilmailulaitos, rajavartiolaitos, tullilaitos, keskusrikospoliisi, liikkuva poliisi, Poliisiopisto, Poliisin tekniikkakeskus ja suojelupoliisi. Kaikki lääninhallitukset Pohjois-Karjalan ja Vaasan lääninhallituksia lukuun ottamatta antoivat pyydetyn lausunnon. Muita lausunnon antaneita viranomaisia olivat Sotamuseo, Metsästäjäin keskusjärjestö ja Helsingin poliisilaitos. Maarianhaminan poliisilaitos ei antanut pyydettyä lausuntoa.

Yksityisoikeudellisista yhteisöistä ja yhdistyksistä lausunnon antoivat Teknillinen tarkastuskeskus, Suomen Ampujainliitto r.y., Suomen Asehistorian Liitto r.y., Suomen Asehistoriallinen Seura r.y., Suomen Aseseppien Yhdistys r.y., Suomen Metsästäjä- ja Kalastajaliitto r.y., Suomen Metsästäjäliitto - Finlands Jägarförbund r.y., Reserviläisurheiluliitto r.y. sekä Urheilu- ja metsästysaseiden ja -tarvikkeiden vastuulliset maahantuojat r.y.

Lausunnonantajien ehdoton enemmistö suhtautui esitykseen myönteisesti. Ampumaaseiden käyttöön liittyvän turvallisuuden parantamista ja säännösten selkeyttämistä pidettiin yleisesti tärkeinä tavoitteina. Valtaosa harrastajajärjestöistä katsoi esityksen kuitenkin mahdollistavan myös harrastustoiminnan jatkumisen. Myös tavoitteisiin pääsemiseksi valittuja keinoja pidettiin yleisesti ottaen tarkoituksenmukaisina. Joissakin lausunnoissa kiinnitettiin kuitenkin huomioita säännösten vaikeaselkoisuuteen, esityksen mukaisten menettelyjen monimutkaisuuteen ja poliisin työmäärän kasvuun. Kuten edellä on jo todettu, asedirektiivin mukaiset menettelyt ovat joiltakin osin monimutkaisia. Harkinnanvaraa niiden käyttöön ottamiselle ei kuitenkaan ole.

Maa- ja metsätalousministeriön lausunnossa katsottiin, ettei ampuma-aselain kokonaisuuudistusta tulisi toteuttaa kahdessa vaiheessa. Lausunnon mukaan säännösten uudistaminen tulisikin tässä vaiheessa rajoittaa vain kansainvälisten sopimusten ehdottomasti edellyttämiin muutostarpeisiin. Muut säännösmuutokset tulisi maa- ja metsätalousministeriön lausunnon mukaan siirtää uudistuksen toiseen vaiheeseen.

Asedirektiivin säännösten ja Schengenin yleissopimuksen määräysten sisällyttäminen vain suppeaan hallituksen esitykseen ei ole säädösteknisesti mahdollista. Tämä johtuu voimassa olevien säännösten säädösteknisistä ja asiallisista puutteellisuuksista. Vaikka asedirektiivin täytäntöönpanolla onkin kiire, säännösten uudistaminen on myös kansallisista syistä tarpeen suorittaa nopeasti, kuten pääosassa lausunnoista todetaan. Näin ollen maa- ja metsätalousministeriön lausunnossa ehdotettu järjestely ei ole säädösteknisesti toteuttavissa, eikä sen mukainen menettely ole myöskään asiallisesti perusteltavissa.

Harrastajajärjestöt suhtautuivat Reserviläisurheiluliitto r.y.:tä lukuun ottamatta esitykseen myönteisesti. Reserviläisurheiluliitto r.y.:n pääasiallisin arvostelu kohdistui siihen, että esityksellä vaikeutettaisiin reserviläisjärjestöjen toiminnassaan käyttämien rynnäkkökiväärien itselataavien kertatulitoimintoisten muunnosten hankkimista. Näiden tulivoimaisten, sarjatulitoimintoa lukuun ottamatta nykyaikaista rynnäkkökiväriä kaikin puolin vastaavien aseiden hankkimisen edellytyksiä on kuitenkin sekä Schengenin yleissopimuksesta johtuvista että kansallisista syistä tarpeellista täsmentää. Kertatulihan on sarjatulen sijasta myös sotilaan pääasiallinen tulilaji. Nimenomaan vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestelmän piirissä toimiville voitaisiin lupa edellä mainittujen tai niitä vastaavien aseiden hankkimiseen kuitenkin esityksen mukaan edelleen antaa. Ehdotetun ampumaaselain soveltamisalaa koskevilla säännöksillä parannettaisiin muutenkin vapaaehtoisen maanpuolustustyön toimintaedellytyksiä.

Maa- ja metsätalousministeriö katsoi ainoana lausunnon antajana, ettei ampuma-aseiden säilyttäminen lukitussa tilassa tai lukittuna ole perusteltavissa. Esityksen jaksosta, jossa käsitellään ampuma-asetta rikoksentekovälineenä, ilmenee kuitenkin, että merkittävä määrä aseita jää huolimattoman säilyttämisen vuoksi vuosittain rikollisten haltuun. Aseiden säilyttämistä koskevien säännösten puuttuminen on myös kansainvälisesti vertaillen erittäin poikkeuksellista.

Annetuista lausunnoista on laadittu sisäasiainministeriössä yhteenveto.

6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

6.1. Riippuvuus muista esityksistä

Esitys ei liity valtion talousarvioesitykseen. Eduskunnan käsiteltävänä on 15 päivä-

nä toukokuuta 1996 annettu hallituksen esitys 81/1996 vp laiksi ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun lain muuttamisesta.

6.2. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista

Esityksellä on tarkoitus saattaa kansalliset ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja eräitä ammuksia koskevat säännökset vastaamaan Rooman sopimuksen määräyksiä. Voimassa olevat säännöksemme erityisesti asealan elinkeinon harjoittamisesta ovat Rooman sopimuksen vastaisia. Esityksellä pantaisiin täytäntöön asedirektiivi sekä räjähdedirektiivi siltä osin, kuin se koskee patruunoita.

Esityksellä pantaisiin täytäntöön myös ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja eräitä ammuksia koskevat Schengenin yleissopimuksen määräykset keskeisiltä osiltaan. Suomen on pantava täytäntöön Schengenin yleissopimuksen määräykset ennen kuin Suomen viranomaiset alkavat soveltaa sopimuksen mukaisia menettelyitä. Sopimuksen ampuma-aselainsäädännön alaan kuuluvat määräykset olisi pantavissa kaikilta osiltaan täytäntöön tekemällä vain pieniä teknisluontoisia lisäyksiä ehdotettuihin säännöksiin. Lisäksi lain nojalla annettavaa asetusta ja muita lakia alemman tasoisia säännöksiä olisi mahdollisesti muutettava vähäisessä määrin. Ampuma-aseita koskevat Schengenin yleis sopimuksen määräykset olisi lisäksi otettava huomioon teräaselain uudistamisen yhteydessä. Uuden teräaselain on tarkoitus tulla voimaan samanaikaisesti ampuma-aselain kokonaisuudistuksen toisen vaiheen kanssa.

Ampuma- ja teräaselainsäädännön edellä kuvattujen kokonaisuudistusten jälkeen Suomessa voimassa olevat säännökset täyttäisivät myös Euroopan neuvoston asekonvention määräykset keskeisiltä osiltaan. Suomi ei ole allekirjoittanut sopimusta. Sekä asedirektiivin että Schengenin yleissopimuksen määräykset perustuvat suurelta osin Euroopan neuvoston asekonvention määräyksiin.

Eduskunta on hyväksynyt 26 päivänä toukokuuta 1997 hallituksen esityksen Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimusvaltioiden ja muiden rauhankumppanuuteen osallistuvien valtioiden välisen sopimuksen niiden joukkojen asemasta ja sen lisäpöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä (HE 19/1997 vp). Edellä lausutun johdosta esityksessä mahdollistettaisiin vieraan valtion sotavoimille kuuluvien ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hallussapito ja muut edellä tarkoitettuihin esineisiin liittyvät tarpeelliset toiminnat Suomessa ilman ehdotetun ampuma-aselain mukaista lupaa. Edellytyksenä olisi, että toiminta perustuu Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimusvaltioiden ja muiden rauhankumppanuuteen osallistuvien valtioiden välillä niiden joukkojen asemasta tehtyyn sopimukseen (SopS 65/97).

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Ampuma-aselaki

1 luku. **Soveltamisala**

1 §. *Soveltamisala. 1 mom.* Lain soveltamisala olisi laajempi kuin voimassa olevien säännösten. Laki koskisi asedirektiivissä ja Schengenin yleissopimuksessa edellytetyllä tavalla myös eräitä ammuksia. Soveltamisalaan kuuluisivat asedirektiivissä tai Schengenin yleissopimuksessa lähtökohtaisesti kiellettyinä pidetyt ammukset. Näistä ammuksista käytetään ehdotuksessa nimitystä erityisen vaaralliset ammukset. Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetussa laissa ja ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetussa asetuksessa säädetään ampuma-aseiden lisäksi ampumatarpeista. Ampumatarpeisiin on katsottu kuuluvan lähinnä aseen patruunat. Ilmaisu ampumatarpeet ehdotetaankin korvattavaksi sanalla patruunat. Lisäksi laissa säädettäisiin aseen osista.

2 mom. Ehdotettu laki koskisi 2 momentin mukaan myös ohjus- ja raketinheitinjärjestelmiä. Kumpaakaan järjestelmää ei voitaisi ainakaan kaikissa tapauksissa pitää ehdotuksen määritelmän mukaisina ampuma-aseina, sillä sekä ohjuksessa että raketissa voi olla oma raketti- tai vastaava reaktiomoottori voimanlähteenä. Niitä ei siten välttämättä ammuta ruutikaasunpaineen tai nallimassan räjähdyspaineen avulla samalla tavoin kuin

ampuma-aseen ammukselle on tyypillistä, vaan ne saattavat lentää oman moottorinsa kuljettamana tai liikkeeseen saattamana. Asedirektiivin liitteessä I kuitenkin luetaan ampuma-aseiksi myös räjähtävät sotilaskäyttöön valmistetut ohjukset ja niiden laukaisualustat. Koska raketinheittimet ovat paljolti ohjuksia vastaavia aseita, myös niiden sisällyttäminen ehdotetun lain soveltamisalaan on perusteltua.

Ehdotetussa laissa käytetään ohjus- ja raketinheitinjärjestelmän käsitteitä. Käsitteisiin on katsottava sisältyvän sekä varsinaisen ohjuksen ja raketin, jotka sisältävät taistelulatauksen tai muun sotilaallisen hyötykuorman, että niiden laukaisemiseen tarvittavan lavetin tai ampumalaitteen. Lavettia kutsutaan kannettavissa järjestelmissä ampumalaitteeksi. Muut kuin edellä mainitut, järjestelmiin mahdollisesti kuuluvat osat eivät kuuluisi lain soveltamisalaan. Ohjukselle on ominaista sen hakeutuminen kohteeseen ohjattuna tai itsenäisesti hakeutuen. Raketin lentorataan ei sen sijaan voida enää laukaisun jälkeen vaikuttaa. Raketin ampumaalustana voidaan joissakin sotilaskäyttöön valmistetuissa sovelluksissa käyttää myös tavanomaista rynnäkkökivääriä. Tällöin kokonaisuutta olisi pidettävä raketinheitinjärjestelmänä.

Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 1 §:n 2 momentin mukaan ampuma-aseiksi luetaan myös kaasupistoolit ja muut kaasupanosten laukaisemista varten tarkoitetut tai vaikutukseltaan ja käyttötarkoitukseltaan niihin verrattavat laitteet. Kaasusumuttimien on katsottu kuuluvan näihin laitteisiin. Ehdotuksen mukaan ampuma-aseita koskevia säännöksiä sovellettaisiin edelleenkin kaasusumuttimiin. Kaasupistoolit kuuluisivat puolestaan ehdotuksessa tarkoitettuihin ampuma-aseisiin, joten ne kuuluisivat jo siitä syystä lain soveltamisalaan. Kaasusumuttimia koskevien säännösten sisällyttäminen ampuma-aseinsäädäntöön ei kuitenkaan ole ongelmatonta. Asedirektiivin säännökset ja Schengenin yleissopimuksen määräykset eivät koske kaasusumuttimia. Näin ollen niihin ei voida soveltaa asedirektiivin mukaisia menettelyjä.

Kaasusumuttimet voivat olla sisältämänsä aineen mukaan joko lamaannuttavia tai jopa terveydelle hyvinkin vaarallisia välineitä. Eräiden vahvoja kyynelkaasu- tai muiden aineiden pitoisuuksia sisältävien kaasusumuttimien käytöstä voi aiheutua jopa kohdehenkilön sokeutuminen. Kaasusumuttimet soveltuvat itsepuolustuksen lisäksi myös hyökkäykseen. Tämän vuoksi näitä välineitä koskeva sääntely on edelleenkin tarpeellinen, vaikkei asedirektiivissä tai Schengenin yleissopimuksessa edellytetäkään niiden luvanvaraisuutta. Koska kyseessä kuitenkin on ampuma-aseesta monessa oleellisessa suhteessa poikkeava väline, kaasusumuttimista olisi tarkoituksenmukaista säätää muussa säädöksessä kuin ampuma-aselaissa. Mahdollisuudet kaasusumuttimia koskevien säännösten siirtämiseksi pois ampuma-aselaista onkin tarkoitus arvioida ampuma-aselainsäädännön kokonaisuudistuksen toisen vaiheen yhteydessä

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lisäksi niistä ehdotetun lain säännöksistä, joita ei sovellettaisi kaasusumuttimiin. Kaasusumuttimien osalta soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät muun ohella asedirektiivin mukaisia menettelyjä ja asekeräilyä koskevat pykälät.

2 §. *Ampuma-ase. 1 mom.* Momentissa määriteltäisiin ampuma-ase. Määritelmässä on käytetty ilmaisua "ruutikaasunpaine", koska ampuma-aseissa kysymyksessä on yleensä ruudin palaminen patruunassa eikä räjähtäminen. Palaminen patruunassa on räjähtämistä hitaampaa, eikä se siten aiheuta räjähdyspainetta. Eräissä harvinaisissa tapauksissa voi patruunassa oleva ruuti räjähtää ja samalla rikkoa aseen. Tällöin voidaan puhua aseen räjähtämisestä. Teknisesti on mahdollista, joskin käytännössä hyvin harvinaista, että luoteja ammutaan myös räjähdyspaineen avulla. Tällöin luoti ei saa liikeenergiaansa ruudista, vaan patruunassa olevan nallimassan räjähtämisen aiheuttamasta tai vastaavasta paineesta.

Ammuksen käsite on tarkoitettu sisällöltään laajaksi. Se käsittää periaatteessa kaikki sellaiset ampuma-aseella ammuttavat kappaleet, kuten luodit, haulit ja kranaatit, joita voidaan ampua. Ammukset voivat olla joko räjähtäviä tai räjähtämättömiä. Lamaannuttavan aineen sisällyttäminen määritelmässä olevaan luetteloon on välttämätöntä, jotta kaasupistoolikin voitaisiin katsoa määritelmän mukaiseksi ampuma-aseeksi. Kaasupistoolista ei kaikissa tapauksissa lennä ammusta, vaan ammus voi myös hajota aseen piipussa olevaan siivilään. Aseen piipusta lentää näin ollen vain lamaannuttavaa ainetta eikä kiinteää ammusta.

Momentti merkitsisi muutosta ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuk-

sen 1 §:n 1 momentissa olevaan ampuma-aseen määritelmään. Ehdotetussa säännöksessä ei nimenomaisesti edellytettäisi ampumisen voivan aiheuttaa hengenvaaraa. Tällaisen vaaran mahdollisuuden on kuitenkin aina katsottava liittyvän aseisiin. Säännöksen mukaan ampumisesta olisi kuitenkin oltava seurauksena, että se voi aiheuttaa vaaraa ihmiselle. Vaaraa olisi jo suhteellisen pienenkin vamman aiheutumisen mahdollisuus, kuten kaasusuihkeen aiheuttama silmien ärsyyntyminen tai lamaantumisesta aiheutuva kaatuminen. Sen sijaan pelkästään voimakasta ääntä laukaistaessa aikaansaavaa esinettä, kuten niin sanottua starttipistoolia, laki ei koskisi.

Ampuma-aseena ei määritelmän mukaan voitaisi pitää ulkomuodoltaan ampuma-asetta muistuttavia leluja, koska niistä puuttuu aseen käyttöön liittyvä vaaran mahdollisuus. Samoin olisi arvioitava ampuma-aseiden jäljitelmiä eli replica-aseita.

Ampuma-aseisiin kuuluisivat merkinanto- eli valopistoolit. Ne olivat aiemmin ampuma-aselainsäädännön mukaista lupaa edellyttäviä välineitä, kunnes vuonna 1989 ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 1 §:n 2 momentista poistettiin niitä koskeva maininta asetuksen muuttamisesta annetulla asetuksella. Merkinantopistoolien hankkiminen ja hallussapito ei ole edellyttänyt lupaa 1 päivän kesäkuuta 1989 jälkeen. Ehdotus niiden sisällyttämisestä luvanvaraisuuden piiriin perustuu siihen, että merkinantopistooleilla on tehty Suomessa henkirikoksia. Markkinoilla on kaksipiippuisia hyvin lyhyitä merkinantopistooleita, joihin voidaan helposti asettaa metalliputkesta valmistettu sisäpiippu, jolloin niissä voidaan käyttää samaa patruunaa kuin haulikossakin. Lisäksi eräät EU:n jäsenvaltiot ovat käytännössä edellyttäneet, että merkinantopistoolia saadaan pitää hallussa niiden alueella vain, jos hallussapitäjä esittää asuinvaltionsa viranomaisen antaman luvan merkinantopistoolin hallussapitoon. Koska lupaa ei Suomessa voida antaa, tästä on aiheutunut erityisesti joillekin veneilijöille käytännön ongelmia.

2 mom. Asedirektiivi ja Schengenin yleissopimus eivät sisällä ampuma-aseen määritelmää. Direktiivissä on kuitenkin säännöksiä ja sopimuksessa määräyksiä siitä, mitkä välineet voidaan jättää ampuma-aseita koskevien säännösten soveltamisalan tai luvanvaraisuuden ulkopuolelle. Schengenin yleissopimus on tässäkin suhteessa asedirektiiviä tiukempi. Sen 80 artiklan 2 kohdan nojalla luvanvaraisuuden ulkopuolelle voidaan jättää merkinantoon ja hälytyksen antamiseen käytetyt aseet sekä kyynelkaasua sisältävät aseet. Edellytyksenä kuitenkin on, ettei näillä välineillä voida ampua luodin tyyppisiä ammuksia eikä aineita, jotka voivat aiheuttaa pysyvää vahinkoa terveydelle.

Ehdotetun ampuma-aseen määritelmän ulkopuolelle jäisi eläinten teurastuksessa käytettävä tainnutusväline, josta ei lennä ammusta vaan josta ruutikaasunpaineen tai muun voimanlähteen avulla työntyy ulos metallitappi tai vastaava esine. Määritelmän ulkopuolelle jäisi myös rakennustyössä käytettävä naulain, koska siinä ei käytetä ammuksena luotia tai haulia taikka vastaavaa ammusta, vaan naulaa tai muuta naulan kaltaista rakennusvälinettä. Naulain ei kuitenkaan saisi olla ilman erityistietoja ja -taitoja muutettavissa välineeksi, jolla voidaan ampua luoteja tai hauleja siten, että siitä voi aiheutua vaaraa ihmiselle. Luodilla ja haulilla tarkoitettaisiin momentissa nimenomaan tavanomaisessa ampuma-aseessa käytettäviä ammuksia.

Ampuma-aseena ei myöskään pidettäisi hengenpelastuksessa tai tieteellisessä taikka teollisessa käyttötarkoituksessa käytettäväksi suunniteltua ja valmistettua välinettä. Nämäkään välineet eivät kuitenkaan saisi olla ilman erityistietoja ja -taitoja muutettavissa välineiksi, joilla voidaan ampua luoteja tai hauleja siten, että siitä voi aiheutua vaaraa ihmiselle. Määritelmän ulkopuolelle jäisivät näin ollen eräät teollisuustykit ja meripelastuksessa käytettävät pelastusköyden heittolaitteet. Muita määritelmän ulkopuolelle jääviä välineitä olisivat muun muassa eräät lujuusmittauksissa käytettävät koestusvälineet.

Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 1 §:n 3 momentin nojalla ampuma-aseina ei pidetä vanhoja aseita, joita muisto- tai koriste-esineinä säilytetään julkisissa kokoelmissa tai yksityisissä kodeissa. Asetukseen ei kuitenkaan sisälly vanhan aseen tarkempaa määritelmää. Käytännössä vanhoina aseina on pidetty aseita, joiden valmistusvuosi on 1880 tai sitä aikaisempi.

Schengenin yleissopimuksen 82 artiklan nojalla ampuma-aseet, joiden malli on varhaisemmalta ajalta kuin vuodelta 1870 tai jotka on valmistettu ennen mainittua vuotta, voidaan jättää säännösten soveltamisalan ulkopuolelle, jollei näillä aseilla voida am-

pua Schengenin yleissopimuksessa tarkoitetuissa kielletyissä tai luvanvaraisissa aseissa käytettäviksi tarkoitettuja patruunoita. Muut aseet on sisällytettävä soveltamisalan piiriin, vaikka erityistapauksissa niidenkin osalta voidaan tehdä poikkeuksia.

Esityksen mukaan muiden ampuma-aseiden kuin mustaruutiaseiden iälle ei asetettaisi lain soveltamisalan suhteen merkitystä. Schengenin yleissopimuksessa kansallisille säännöksille jätetty harkinnanvara on tässä suhteessa niin pieni, ettei sillä ole käytännön merkitystä. Näin ollen kaikki luoteja, hauleja tai muita ammuksia taikka lamaannuttavia aineita ampuvat aseet olisivat ehdotuksen määritelmän mukaisia ampuma-aseita, jollei niiden olisi ehdotetun momentin perusteella katsottava olevan lain soveltamisalan ulkopuolella. Mustaruutiaseita, jotka siis nekin olisivat ampuma-aseen määritelmän mukaisia ampuma-aseita, koskevasta luvanvaraisuuden poikkeuksesta säädettäisiin 19 §:n 2 momentissa.

3 mom. Asedirektiivin liitteen I mukaan ampuma-aseina ei pidetä pysyvästi ampumakelvottomiksi tehtyjä aseita. Deaktivointimenetelmän on kuitenkin oltava viranomaisen hyväksymä. Schengenin yleissopimuksen 82 artiklan mukaan deaktivointi on varustettava viranomaisen aseeseen tekemällä hyväksymismerkinnällä tai deaktivoinnin on muuten oltava viranomaisen hyväksymä. Ampuma-aselainsäädännön kokonaisuudistuksen toisessa vaiheessa annettaisiin tarpeelliset säännökset, jotta kaikki yksittäiset deaktivoidut aseet varustettaisiin viranomaisen hyväksymisleimalla.

Esityksen mukaan asetuksella voitaisiin säätää ampuma-aseen tekemisestä pysyvästi ampumakelvottomaksi. Aseen voisi asetuksen mukaan tehdä pysyvästi ampumakelvottomaksi joko deaktivoimalla tai romuttamalla. Ehdotetun lain 119 §:n 3 momentin valtuussäännöksen nojalla annettaisiin tarpeelliset säännökset teknisiksi ohjeiksi, joiden mukaisesti deaktivoitua asetta ei enää pidettäisi ampuma-aseena.

Velvoite ampuma-aseen tekemisestä pysyvästi ampumakelvottomaksi voisi syntyä lähinnä hallussapitoon oikeuttavan luvan voimassaoloajan päättymisen vuoksi, jollei asetta haluta luovuttaa asianmukaisen luvan haltijalle. Lisäksi on mahdollista, että ase saadaan perintönä, mutta luvan saamiselle ei ole edellytyksiä. Tällöin aseen deaktivointi antaa mahdollisuuden aseen säilyttämiseksi muistoesineenä. Käytännössä deaktivoidut ampuma-aseet ovat myös joidenkin asekeräilijöiden keräilykohteita.

3 §. *Aseen osa.* Ampuma-aseen osat määritellään samalla tavoin sekä asedirektiivin liitteessä I että Schengenin yleissopimuksen 78 artiklan 2 kappaleessa. Ehdotuksessa aseen osina pidettäisiin aseesta irrallisena olevaa patruunapesää ja sitä vastaavaa osaa, piippua ja putkea sekä sulkulaitetta. Mainintа irrallisesta patruunapesästä ei kuitenkaan ole teknisesti yksiselitteinen. Revolverissa patruunapesänä on aseen rumpu tai itse asiassa pelkkä reikä siinä aseen osassa, johon patruuna asetetaan asetta ladattaessa. Näin ollen patruunapesänä tulisi pitää aseen tai sen piipun ja putken sellaista osaa, johon patruuna tai muu ruutilatauksen kaltainen ammuksen liikkeelle saattava voimanlähde asetetaan asetta ladattaessa. Aseen piippua kutsutaan vakiintuneesti putkeksi, jos sen halkaisija on enemmän kuin 20 millimetriä. Sulkulaite tarkoittaisi käytännössä aseen lukkokoneistoa.

Aseen osana tulisi pitää ainoastaan edellä mainittuja toiminnallisia kokonaisuuksia, ei sen sijaan aseen osien osia. Irrallisuudella tarkoitetaan sitä, ettei aseeseen kiinnitettynä olevaa aseen osaa ole pidettävä itsenäisenä aseen osana.

Pykälässä tarkoitetut aseen osat olisivat aseen toiminnan kannalta olennaisia, ruutikaasunpaineen tai muun räjähdyspaineen alaisia osia. Ilman niitä kaikkia ei ole mahdollista koota toimivaa ampuma-asetta. Vaikka aseen piippuun kiinnitettävä äänenvaimennin onkin ammuttaessa osittain ruutikaasunpaineen tai muun räjähdyspaineen alaisena, ei sitä kuitenkaan pidettäisi aseen osana, koska se ei ole aseen toiminnan kannalta välttämätön osa. Aseen osana ei myöskään pidettäisi aseesta irrallisena olevaa aseen runkoa, tähtäinlaitetta eikä patruunalipasta.

4 §. *Ammus.* Ammuksen käsitettä olisi tulkittava laajasti. Ammuksina pidettäisiin kaikkia ampuma-aseella ammuttavia kappaleita. Niinpä käsitteen piiriin kuuluisivatkin ainakin luodit, haulit, kranaatit, naulat ja muut metallinpalat. Ammukset voisivat olla joko räjähtäviä tai räjähtämättömiä.

5 §. *Patruuna. 1 mom.* Sanalla "patruuna" ehdotetaan korvattavaksi ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetussa laissa ja ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetussa asetuksessa käytetyt ilmaisut "ampumatar-

peet" ja "ampumatarvike". Ampumatarvike on yleiskäsite, jolla tarkoitetaan muun muassa käyttövalmiita patruunoita, kranaatteja, sytyttimiä, ruutipanoksia, nalleja ja pohjanalleja. Patruuna olisi käyttövalmis hylsyn, nallin, ruudin ja ammuksen taikka nallin, ruudin ja ammuksen yhdistelmä. Patruunalla tarkoitettaisiin myös muuta vastaavaa tarviketta. Vastaavia tarvikkeita koskeva ilmaisu on tarpeellinen, koska on vaikeasti arvioitavissa, minkälaisia patruunoita asetekniikan kehittyminen tuo tullessaan. Jo nykyisin on käytössä hylsyttömiä patruunoita. Nämä sisältyisivät patruunan käsitteeseen. Sen sijaan sellaisia luoteja ja hylsyjä ei olisi pidettävä patruunoina, joissa ei ole ruutia tai muuta räjähdysainetta.

2 mom. Momentissa määriteltäisiin eri patruunatyypit täsmällisesti. Määritelmien sisällyttäminen lakiin on välttämätöntä, sillä ampuma-aseiden tyypit on käytännössä määriteltävissä osittain juuri eri asetyypeissä käytettäviksi soveltuvien patruunoiden avulla. Koska aseen tyypin muuntaminen ilman asianmukaista lupaa olisi esityksen mukaan rangaistavaa, on katsottava myös hallitusmuodon 6 a §:ssä ilmaistun laillisuusperiaatteen kannalta olevan välttämätöntä määritellä kaikki rangaistavuuden alan määräytymisen kannalta merkitykselliset käsitteet lain tasolla. Näin ollen myös patruunoiden yksityiskohtaisten määritelmien on sisällyttävä lakiin.

Patruunoiden määrittelyissä oleellinen tekijä on jako haulikon patruunoihin sekä keski- ja reunasytytteisiin patruunoihin. Keskisytytteisiä patruunoita käytetään pääsääntöisesti muissa kuin .22 kaliiperisissa aseissa, eli esimerkiksi tavallisissa kivääreissä ja pistooleissa, kun taas reunasytytteisiä patruunoita käytetään pääsääntöisesti .22 kaliiperisissa aseissa eli esimerkiksi pienoiskivääreissä ja -pistooleissa. Edellä mainittu sääntö ei ole poikkeukseton, mutta on looginen jakoperuste eri asetyypeille. Haulikon patruunan käsitteeseen sisältyisivät sekä metsästysasetuksen 18 §:ssä tarkoitettu haulipatruuna että täyteispatruuna, jossa käytetään haulikkoa varten valmistettua luotia. Merkinantopatruunalla tarkoitettaisiin patruunaa, joka soveltuu sekä merkinantoon että valaisuun. Näin ollen pelkästään laukaistaessa kovan äänen aikaansaava paukkupatruuna ei olisi lain soveltamisalaan kuuluva patruuna.

3 mom. Momentissa olisi ehdotetun lain informatiivisuuden kannalta tarpeellinen viittaus räjähdysvaarallisista aineista annettuun lakiin ja sen nojalla annettuihin säännöksiin.

6 §. *Ampuma-aseiden tyypit. 1 mom.* Momentissa lueteltaisiin tyhjentävästi ampuma-aseiden tyypit. Luokittelu on tarpeellinen, jotta erilaisia ampuma-aseita voitaisiin käsitellä lupahallinnossa niiden ominaisuuksien edellyttämällä tarkoituksenmukaisella tavalla. Aseiden ehdotettu jako tyyppeihin vastaa varsin pitkälle käytännössä jo vakiintunutta luokitustapaa ja kielenkäyttöä. Rakenteeltaan ja toiminnaltaan epätavalliset ampuma-aseet sisältyisivät tyyppiin "muu ampuma-ase".

2 mom. Edellä 5 §:n perusteluissa on jo selvitetty, miksi näin yksityiskohtaiset ja luonteeltaan tekniset määritelmät on välttämätöntä ehdottaa otettaviksi lakiin. Sekä patruunoiden että ampuma-aseiden osalta kyse on myös koko lain kannalta keskeisistä määritelmistä. Myös tästä syystä on ainakin eri asetyyppien määritelmien olennaiset osat välttämätöntä sijoittaa lakiin.

Haulikko määriteltäisiin aseeksi, jossa käytetään haulikon patruunaa. Haulikot ovat yleensä sileäpiippuisia. Näiden sileäpiippuisten, rihlattomien haulikoiden lisäksi valmistetaan nykyisin kuitenkin myös rihlapiipulla varustettuja haulikoita. Näillä haulikoilla on erityisesti tarkoitettu ammuttavaksi haulikon täyteispatruunaa.

Kiväärillä tarkoitettaisiin muita kuin .22 kaliiperisia kivääriluokan aseita, sillä .22 kaliiperin kivääriluokan aseet ovat ehdotuksen mukaan *pienoiskiväärejä.* Kivääreissä käytetään joko keski- tai reunasytytteistä patruunaa. Ammuksena voi olla luoti tai hauleja. Pienoiskiväärissä käytettävän patruunan kaliiperi on .22, ja patruuna on reunasytytteinen. Ammuksena voi pienoiskiväärissäkin olla luoti tai hauleja. Vastaava ero olisi ehdotuksen mukaan myös *pistoolin* ja *pienoispistoolin* sekä *revolverin* ja *pienoisrevolverin* välillä.

Yhdistelmäase on kivääriluokan ase, jossa käytetään sekä keski- tai reunasytytteistä patruunaa että haulikon patruunaa. Näissä aseissa on siten sekä kivääri- että haulipiippu. *Kaasuaseella* tarkoitetaan ehdotetussa säännöksessä välinettä, jolla voidaan ampua ainoastaan kaasupatruunaa. Kaasuaseella ei siten tarkoitettaisi kaasusumutinta. *Merkinantopistoolilla* tarkoitettaisiin asetta, jossa voidaan käyttää ainoastaan merkinantopatruunaa. Merkinantopistoolia kutsutaan myös valopistooliksi. Koska merkinantopistoolin tulisi merkinantopatruunan määritelmä huo-

mioon ottaen olla valmistettu sekä merkinantoon että valaisuun, ei pelkkää laukaistaessa voimakkaan äänen aikaansaavaa asetta tulisi pitää merkinantopistoolina. Tällaiset tavallisesti nalli- tai starttipistooleiksi kutsutut välineet eivät kuuluisi ehdotetun lain 2 §:n 1 momentin nojalla lainkaan lain soveltamisalan piiriin. *Mustaruutiaseella* tarkoitettaisiin asetta, joka on tarkoitettu käyttämään mustaa ruutia ja jota ei ole tehty tai vahvennettu savuttomalla ruudilla varustettuja latauksia varten.

Muihin ampuma-aseisiin kuuluisivat kaikki sellaiset ampuma-aseet, jotka eivät ole momentin 1—11 kohdassa tarkoitettuja ampuma-aseita. Muihin ampuma-aseisiin kuuluisivat muun ohella erilaiset teollisessa tarkoituksessa käytettävät ampuma-aseet sekä kokonaispituutensa tai piippunsa pituuden puolesta momentissa määriteltyjen mittojen ulkopuolelle jäävät kiväärit ja haulikot. Tällaisia aseita on valmistettu erityisesti poliisija muuhun viranomaiskäyttöön.

7 §. *Ampuma-aseiden toimintatavat. 1 mom.* Momentissa lueteltaisiin tyhjentävästi ampuma-aseiden toimintatavat. Jaottelu perustuu asedirektiivin liitteessä I olevaan aseiden luokitteluun. Ampuma-aseiden toimintatapojen väliset erot merkitsevät suuria eroavaisuuksia myös aseiden tulivoimassa. Tästä syystä aseiden toimintatavat on lupamenettelynkin kannalta tarkoituksenmukaista erottaa toisistaan. Jaottelu on näin ollen tarpeellinen paitsi asedirektiivin myös kansallisten syiden vuoksi. Kuten patruunoista ja ampuma-aseiden tyypeistä, myös ampuma-aseiden toimintatavoista on välttämätöntä säätää lain tasolla, sillä aseen toimintatavan ilman lupaa tapahtuva muuntaminen ehdotetaan rangaistavaksi.

2 mom. Kertatulen ja *lippaallisen kertatulen* välinen ero on siinä, että ensin mainitussa toimintatavassa uusi patruuna on aina laukauksen jälkeen asetettava aseeseen, kun sen sijaan viimeksi mainitussa toimintatavassa uusi patruuna saadaan patruunapesään käsin tehtävällä latausliikkeellä. Erityisesti kertatulen määritelmän piiriin kuuluisivat myös useampipiippuiset aseet, joissa ase voidaan kunkin piipun tai putken osalta laukaista kerran ilman että asetta tarvitsee välillä virittää. Tällaisia aseita ovat muun muassa päällekkäis- ja rinnakkaispiippuiset haulikot. Uusi laukaus on pääsääntöisesti nopeammin ammuttavissa aseella, jonka toimintatapa on lippaallinen kertatuli, kuin aseella, jonka toimintatapa on kertatuli. *Itselataava kertatuli* on toimintatapa, jossa ase suorittaa latausliikkeen itse. Tällaisella aseella voi siis ampua hyvin nopeita peräkkäisiä tähdättyjä laukauksia. Tällaista asetta kutsutaan tavallisesti puoliautomaattiseksi. *Sarjatuli* on toimintatapa, jossa yhdellä liipaisimen painalluksella voidaan ampua jatkuvaa tulta. Sarjatuliasetta kutsutaan usein automaattiaseeksi tai sarjaautomaatiksi.

8 §. *Taskuase. 1 mom.* Voimassa olevissa ampuma-aseita koskevissa säännöksissä ei määritellä taskuasetta. Tämä on johtanut siihen epäkohtaan, että eri lupaviranomaiset ovat pitäneet taskuaseina jossakin määrin erikokoisia aseita. Perusteena taskuasetta koskevan määritelmän sisällyttämiselle lakiin on pienikokoisen ampuma-aseen helppo kätkettävyys. On tarkoituksenmukaista, ettei lupaa taskuaseen hankkimiseen ja hallussapitoon anneta kuin ainoastaan sellaiseen käyttötarkoitukseen, jossa aseen helppoa kätkettävyyttä voidaan pitää hyväksyttävänä.

Taskuase määriteltäisiin antamalla momentissa taskuaseen kokoa koskevat täsmälliset mitat. Tavoitteena on, että mittaus olisi mahdollisimman helposti suoritettavissa. Mittaus ehdotetaan toteutettavaksi erityisen aselaatikon avulla. Ampuma-ase, joka mahtuu aselaatikkoon, olisi taskuase. Laatikon ulkopuolelle jäävää asetta ei puolestaan olisi pidettävä taskuaseena. Määritelmän mukaiset mitat olisivat erilaiset revolvereille kuin muille ampuma-aseille. Tältä osin esitys perustuu siihen, että revolverit ovat rakenteensa puolesta pistooleja paksumpia aseita. Näin ollen niiden mittaamiseen käytettävä laatikkokin voi olla mitoiltaan pienempi kuin muiden aseiden mittaamiseen käytettävä laatikko.

2 mom. Ampuma-aseen tulisi mittausta suoritettaessa olla varustettuna aseen vakiovarusteilla. Siinä ei saisi olla aseen mittoja tarkoituksellisesti lisääviä osia ja varusteita. Myös aseen lippaan tulisi olla irrotettuna. Momentin tarkoituksena on estää yritykset muuttaa aseen mittoja keinotekoisilla ja aseen ulkomittoja tarkoituksellisesti kasvattavilla rakenteilla.

9 §. *Erityisen vaarallinen ampuma-ase.* Sekä asedirektiivissä että Schengenin yleissopimuksessa edellytetään, että tiettyjen ampuma-aseiden hankkimisen ja hallussapidon tulee olla lähtökohtaisesti kiellettyä. Tämä velvoite täytettäisiin määrittelemällä nämä kiellettyinä pidetyt aseet erityisen vaarallisiksi ampuma-aseiksi sekä säätämällä niiden

hankkimiselle ja hallussapidolle muita aseita tiukempia ja täsmällisempiä edellytyksiä.

Ehdotettu säännös täyttäisi asedirektiivissä asetetut vaatimukset. Schengenin yleissopimuksen määräykset ovat kiellettyjen ampuma-aseiden osalta asedirektiivin säännöksiä vaikeammin tulkittavia, mutta säännös täyttäisi myös ainakin Schengenin yleissopimuksen 79 artiklassa selkeästi ilmaistut velvoitteet.

Tykistä erityisen vaarallisina on pidettävä kaikkia nykyaikaisia tykkejä. Ne ovat säännönmukaisesti takaaladattavia. Suustaladattavat tykit ovat vanhoja ampuma-aseita, yleensä museoaseita, joilla on keräilyarvoa. Singoilla, kranaatinheittimillä ja vastaavilla ampuma-aseilla sekä ohjus- ja raketinheitinjärjestelmillä ei pääsääntöisesti ole hyväksyttävää käyttötarkoitusta puolustusvoimien ulkopuolella. Kranaatinheittimenä olisi pidettävä myös viranomaiskäyttöön valmistettua kranaattikivääriä, jonka yksinomaisena tarkoituksena on erilaisten kranaattien ampuminen. Lisäksi tavanomaisella rynnäkkökiväärillä ja haulikolla on usein mahdollista ampua kranaatteja. Tällaisen kiväärikranaatin ampumisen mahdollistava lisävaruste ei kuitenkaan tekisi aseesta kranaatinheitintä. Kyseisen aseen hallussapitoon oikeuttavan luvan tulisi kuitenkin sisältää myös oikeus kranaattien hallussapitoon ja niiden ampumiseen. Erityisen vaarallisen ampuma-aseen käsitteeseen kuuluisivat myös sarjatuliaseet niiden käyttötarkoituksesta riippumatta, kuten sekä asedirektiivissä että Schengenin yleissopimuksessa edellytetään.

Muuksi esineeksi kuin ampuma-aseeksi naamioidulla ampuma-aseella tarkoitetaan esityksessä kynäksi naamioitua pistoolia, kävelykepiksi tai sateenvarjoksi naamioitua kivääriä, salkuksi naamioitua konepistoolia ja vastaavia aseita. Muuksi esineeksi kuin ampuma-aseeksi naamioituna aseena olisi esityksen mukaan pidettävä muutakin ampuma-asetta, josta on tarkoituksellisesti valmistettu ampuma-aseeksi ulkomuodoltaan epätyypillinen esine tarkoituksena harhauttaa asetta tarkasteleva henkilö pitämään sitä muuna esineenä kuin ampuma-aseena.

10 §. *Erityisen vaaralliset patruunat ja ammukset. 1 mom.* Asedirektiivissä ja Schengenin yleissopimuksessa edellytetään eräiden patruunoiden ja näiden patruunoiden ammusten kieltämistä. Kielto ehdotetaan toteutettavaksi kansallisesti siten, että kiellettyinä pidetyt patruunat sisällytettäisiin erityisen vaarallisten patruunoiden käsitteeseen. Näidenkin patruunoiden hankkimiseen ja hallussapitoon voisi saada luvan, mutta luvan saamisen edellytykset olisivat tavanomaisia patruunoita tiukemmat ja täsmällisemmät. Muista patruunoista poiketen erityisen vaarallisia patruunoita ei voisi hankkia ampuma-aseen hallussapitoon annetun luvan nojalla. Luvan erityisen vaarallisten patruunoiden hankkimiseen voisi kuitenkin erityisestä syystä saada ehdotetun lain 62 §:ssä tarkoitetun ampumatarvikeluvan nojalla. Menettelyllä otettaisiin huomioon niiden aseharrastajien tarpeet, joilla on perusteltu tarve hankkia edellä tarkoitettuja patruunoita. Menettelyllä täytettäisiin myös asedirektiivin 6 artiklan säännöksen ja Schengenin yleissopimuksen 79 artiklan 2 kappaleen määräyksen vaatimukset, joiden mukaan lupa lähtökohtaisesti kiellettyjen patruunoiden hankkimiseen ja hallussapitoon voidaan antaa vain erityistapauksessa ja vain jollei yleinen järjestys ja turvallisuus siitä vaarannu.

Asedirektiivin liitteessä I kielletään sotilaskäyttöön tarkoitetut lävistävät, räjähtävät ja sytyttävät patruunat. Asedirektiivissä kielletään lisäksi käsiaseissa käytettäviksi tarkoitetut laajenevat patruunat. Viimeksi mainittujen patruunoiden hankkiminen ja hallussapito voidaan kuitenkin sallia ampuma-aseiden käyttöön harjaantuneiden henkilöiden ampumaurheilu- ja metsästysharrastuksessa. Kiellettyjä ovat myös kaikkien asedirektiivissä kielletyiksi säädettyjen patruunoiden ammukset.

Schengenin yleissopimuksen 79 artiklan 1 kappalessa kielletään pääsääntöisesti samat patruunat ja ammukset kuin asedirektiivissäkin. Edellytykseksi ei kuitenkaan ole asetettu sitä, että patruunat on valmistettu sotilaskäyttöön. Tässä mielessä Schengenin yleissopimus on asedirektiiviä tiukempi. Lävistävien patruunoiden osalta käytetään sopimuksessa ilmaisua "panssaria lävistävät patruunat". Ottaen huomioon asedirektiivin liitteen I lopussa olevat patruunoiden tarkemmat määritelmät voidaan edellä mainittuja asedirektiivin ja Schengenin yleissopimuksen ilmaisuja pitää asedirektiivissä sotilaskäytölle annettua merkitystä lukuun ottamatta saman sisältöisinä. Käsiaseissa käytettävistä patruunoista ovat Schengenin yleissopimuksen mukaan kiellettyjä asedirektiivissä käytetyn laajenevan patruunan käsitteen sijasta reikäpäiset patruunat ja dum-dum-patruunat.

Erityisen vaarallisten patruunoiden käsit-

teeseen kuuluviksi luettaisiin panssarin lävistämiseen suunnitellut ja valmistetut sekä räjähtävät ja sytyttävät patruunat. Panssaria lävistävillä patruunoilla tarkoitettaisiin ammuksia, joissa on kova läpäisevä ydin. Räjähtävillä patruunoilla tarkoitettaisiin patruunoita, joiden ammus sisältää ammuksen osuessa kohteeseen ammuksen räjähtämisen aikaansaavaa räjähdysainetta. Sytyttävillä ammuksilla tarkoitettaisiin patruunoita, joiden ammus sisältää ammuksen osuessa kohteeseen tuleen syttyvää ainetta. Sytyttävillä ammuksilla ei siten tarkoitettaisi haulikon harjoitusammunnoissa käytettäviä, vain muutamien kymmenien metrien matkan loistavia ammuksia, eikä myöskään ammuttaessa ammuksen lentoradan valojuovan avulla ilmaisevia valojuovaluoteja. Sytyttävinä patruunoina ei pidettäisi myöskään tavanomaisen merkinantopistoolin patruunoita. Sille, missä tarkoituksessa käytettäviksi patruunat on valmistettu, ei asetettaisi momentissa merkitystä. Kaikkia momentissa tarkoitettuja patruunoita olisi siten pidettävä erityisen vaarallisina riippumatta siitä, onko ne valmistettu sotilaskäyttöön vai ei.

Erityisen vaarallisina patruunoina pidettäisiin momentin nojalla myös muissa käsiaseissa kuin pienoispistoolissa ja pienoisrevolverissa käytettäviksi suunniteltuja ja valmistettuja keskisytytteisiä patruunoita, joissa on reikäpäinen ammus tai kohteeseen osuessaan vaikutukseltaan laajenevuuteen perustuva ammus. Schengenin yleissopimuksen 79 artiklan 1 kappaleessa velvoitetaan kiellettäviksi kaikki reikäpäiset patruunat niiden kaliiperista riippumatta. Kiellolla ei kuitenkaan voitane tarkoittaa pienoispistooleissa ja pienoisrevolvereissa käytettäviä reunasytytteisiä .22 kaliiperin patruunoita, joita ei voida pitää teholtaan erityisen vaarallisina.

Reikäpäisiä luoteja valmistetaan useista eri syistä. Syynä reikäpäisen luodin valmistamiselle voivat olla valmistustekniset syyt tai luodin tasapainoisemman lentoradan ja tehokkaamman iskemän tavoittelu. Syynä voi myös olla tavoite aiheuttaa elävän kohteen pehmytkudoksiin tavanomaista luotia suurempi haavakanava tai muu vastaava vamma. Viimeksi mainitussa tarkoituksessa valmistettuja luoteja käytetään lähinnä metsästyksessä. Niitä on myös eri viranomaisten käytössä. Muunlaisia reikäpäisiä luoteja kuin suuren haavakanavan aiheuttamiseen erityisesti valmistettuja käytetään kuitenkin käsiaseissa myös eräissä hyväksyttävinä pidettävissä ammunnan lajeissa. Schengenin yleissopimuksen määräyksissä ei kuitenkaan jätetä asiassa harkinnanvaltaa. Sopimuksessa määrätään käsiaseiden reikäpäiset patruunat kiellettäviksi niiden käyttötarkoituksesta riippumatta.

Kaikki ammukset laajenevat jossakin määrin kohteeseen osuessaan. Tämän vuoksi ehdotetussa momentissa tarkoitettaisiin erityisen vaarallisilla patruunoilla keskisytytteisiä patruunoita, joiden vaikutus kohteeseen osuessaan perustuu ammuksen laajenevuuteen. Tällä tavoin määritelmään saataisiin sisällytetyksi patruunat, joiden ammuksen nimenomaisena tarkoituksena on laajeta kohteessa ja aiheuttaa tällä tavoin pehmytkudokseen suuri haavakanava ja vamma. Tällaisia patruunoita olisivat myös Schengenin yleissopimuksessa tarkoitetut dum-dum-patruunat. Dum-dum-patruunalla tarkoitetaan yleensä vaipalla varustettua luotia, jota on heikennetty kärjestään luodin leviämisen tai pirstoutumisen aikaansaamiseksi. Momentissa mainittuun käsitteeseen eivät sen sijaan kuuluisi tavanomaiset osa- ja puolivaipalla varustetut patruunat. Viimeksi mainittujen patruunoiden tarkoituksena on pääasiassa pitää luoti koossa, sallia luodin suuremmat lähtönopeudet ja estää luodissa käytetyn lyijyn pääsy kosketuksiin ruudin palokaasujen ja piipun seinämän kanssa. Tällaisten patruunoiden lyijypäästöt erityisesti hengitysilmaan ja ampujan iholle ovat huomattavasti kokolyijyisellä luodilla varustettua patruunaa pienemmät.

Momentissa sisällytettäisiin erityisen vaarallisten patruunoiden käsitteeseen asedirektiivissä ja Schengenin yleissopimuksessa kiellettyinä pidettyjen patruunoiden lisäksi myös eräitä muita patruunoita, kuten sirpaloitumaan suunnitellut ja valmistetut patruunat. Erityisen vaarallisten patruunoiden käsitteeseen kuuluisivat myös patruunat, joissa on nuoliammus, ja patruunat, joissa on useampi kuin yksi luoti. Sirpaloituvilla patruunoilla ei ole sotilaskäytön ulkopuolella hyväksyttävää käyttötarkoitusta. Sama koskee nuoliammusta, josta usein käytetään ranskankielistä nimitystä *flechette*. Nuoliammukset ovat yleensä alikaliiperisia, teräväkärkisiä ammuksia, jotka on evä- tai siipivakautettu. Niitä voidaan ladata useita yhteen patruunaan. Niiden tarkoituksena on aiheuttaa suurta tuhoa elävässä kohteessa. Patruunoiden sisältämät nuolet leviävät ammuttaessa laajalle alueelle, ja niiden pois-

taminen pehmytkudoksesta on vaikeaa. Patruunoilla, joissa on useampi kuin yksi luoti, tarkoitettaisiin patruunoita, joissa on monta ammusta peräkkäin. Näiden patruunoiden tarkoituksena on saattaa yhdellä laukauksella matkaan monta luotia tai muuta ammusta, jotka lentäessään hieman hajaantuvat. Ammusten vaikutus vastaa tällöin sarjatuliaseella ammuttua lyhyttä sarjaa. Tällaisina patruunoina ei pidettäisi hauleja sisältäviä patruunoita, kuten tavanomaista haulikon patruunaa.

2 mom. Momentin mukaan erityisen vaarallisilla ammuksilla tarkoitettaisiin niiden 1 momentissa mainittujen patruunoiden ammuksia, jotka on kielletty asedirektiivissä tai Schengenin yleissopimuksessa. Erityisen vaaralliset patruunat ja ammukset voitaisiin määritellä lakiehdotuksen 119 §:n 1 momentin 2 kohtaan sisältyvän valtuussäännöksen nojalla tarkemmin asetuksessa.

11 §. *Kaasusumutin.* Kaasusumuttimella tarkoitettaisiin ehdotuksessa välinettä, jolla voidaan ponnekaasun avulla tai muulla tavalla levittää ilmaan kyynelkaasua tai käyttötarkoitukseltaan ja vaikutukseltaan siihen verrattavaa lamaannuttavaa ainetta. Kaasusumuttimen käytön tarkoituksena on kohdehenkilön tilapäinen lamaannuttaminen ja hänen toimintakykynsä poistaminen. Kaasusumuttimia käytetään yleisesti itsepuolustusvälineinä. Kaasumuttimena ei olisi määritelmän nojalla pidettävä kohteen värjäävää turvasuihketta, koska sillä ei ole lamaannuttavaa vaikutusta. Kaasusumuttimena ei myöskään pidettäisi ponnekaasulla varustettua hiuslakkapulloa, sillä sen käyttötarkoitus ei ole kohteen lamaannuttaminen.

Tavallisesti kyynelkaasuksi kutsuttu yhdiste ei ole itse asiassa kaasumaista, vaan hyvin paljon ulkoisesti pöytäsuolaa muistuttavaa ainetta. Kyynelkaasusumuttimet otettiin poliisin käyttöön 1960-luvulla. Tehoaineena sumuttimissa on perinteisesti käytetty CN -tyyppistä kyynelkaasua. Jossain määrin käytössä on ollut myös CS -tyyppistä, valmistuskustannuksiltaan edullisempaa kyynelkaasua. Vaikutukseltaan CN-kaasu on nopeatehoinen, CS-kaasu sen sijaan hidastehoinen. Edellä mainittujen tuotteiden lisäksi käytössä on ainakin CN/OC -tyyppistä kaasua, jossa on sekoitettuna kyynelkaasua ja pippurivalmistetta.

Kaasusumuttimen sisältämän lamaannuttavan aineen pitoisuudella on ratkaiseva merkitys kaasusumuttimen tehokkuudelle ja vaarallisuudelle. Lievät lamaannuttavan aineen pitoisuudet aiheuttavat yleensä kohdehenkilössä silmien ja nenän limakalvojen ärtymistä, silmien sulkeutumista sekä hapensaannin vaikeutumista. Tällaisella aineella varustettujen kaasusumuttimien käytöstä ei yleensä aiheudu kohdehenkilölle hengenvaaraa. Jos lamaannuttavan aineen pitoisuus on korkea, kaasusumuttimen käyttö voi aiheuttaa palovammoja. Kaasusumutin voi joissakin tapauksissa olla jopa hengenvaarallinen väline. Lääkintöhallituksen mukaan yli viiden prosentin kyynelkaasupitoisuuudet ovat terveydelle vaarallisia. Sisäasiainministeriö onkin asettanut Suomeen tuotavien kaasusumuttimien kyynelkaasupitoisuuden rajaksi kaksi prosenttia. Vastaava pitoisuus pippurivalmisteissa on viisi prosenttia.

Tekninen kehitys on vaikeasti ennakoitavissa. Pykälän määritelmän mukaan kyynelkaasua, pippurivalmistetta tai tulevaisuudessa mahdollisesti markkinoille tulevia muunlaisia, käyttötarkoitukseltaan ja vaikutukseltaan vastaavia lamaannuttavia aineita sisältäviä välineitä olisi pidettävä kaasusumuttimina.

12 §. *Ampuma-aseen ja aseen osan muuntaminen. 1 mom.* Ampuma-aseiden käyttöön liittyvä turvallisuus edellyttää, että lupaviranomainen harkitsee kussakin yksittäistapauksessa, minkälaiseen ampuma-aseeseen lupa annetaan. Aseen oleellisia ominaisuuksia ovat tässä suhteessa ainakin tyyppi, toimintatapa ja kaliiperi. Ampuma-aseiden tulivoima ja tehokkuus riippuu suuresti aseen edellä mainituista ominaisuuksista. Myös aseen helppo kätkettävyys on otettava lupaharkinnassa huomioon. Näin ollen on myös selvää, ettei luvanhaltijan voida sallia ilman viranomaisen antamaa lupaa muuttaa aseen edellä mainittuja keskeisiä ominaisuuksia. Ampuma-aseen teknisen rakenteen muuttamista siten, että aseen edellä mainitut ominaisuudet muuttuvat, pidettäisiin momentissa tarkoitettuna ampuma-aseen muuntamisena. Aseen muuntamista olisivat siten kaikki toimenpiteet, joiden seurauksena aseen tyyppi, toimintatapa tai kaliiperi muuttuu taikka muusta aseesta kuin taskuaseesta tulee taskuase.

On selvää, että aseen edellä mainittujen ominaisuuksien muuttamista tavalla, jolla aseesta tulee aiempaa tehokkaampi, on pidettävä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta ongelmallisempana asiana kuin sellaista aseen muuntamista, jonka seurauksena

aseesta tulee aiempaa tehottomampi tai vaikeammin kätkettävä. Aseen muuntamista olisi kuitenkin sekä kertatulitoimintoisen kiväärin muuntaminen sarjatuliaseeksi että isokaliiperisen pistoolin muuntaminen siten, että sen kaliiperi muuttuu aiempaa pienemmäksi. Edellä mainittujen toimenpiteiden tuomittavuuden erot otettaisiin huomioon rangaistusten mittaamisessa sikäli kun kyseessä on luvaton aseen muuntaminen.

2 mom. Aseen osien luvanvaraisuudesta johtuu, että myös aseen osan voisi ehdotuksen mukaan muuntaa. Sääntely toteutettaisiin momenttiin otettavalla viittauksella pykälän 1 momenttiin. Aseen osan muuntamisena olisi pidettävä toimenpidettä, jonka seurauksena ampuma-aseen 1 momentissa mainitut ominaisuudet muuttuvat, jos kyseinen aseen osa kiinnitetään aseeseen. Lähtökohtana on pidettävä ampuma-asetta sellaisena kuin se olisi, jos aseen osa kiinnitettäisiin aseeseen ennen aseen osalle suoritettua toimenpidettä. Muuntamista olisi siten aseen piipun poraaminen väljemmäksi, koska tällöin aseen kaliiperi muuttuisi, jos piippu kiinnitettäisiin aseeseen. Aseen osan muuntamista olisi myös aseen osalle suoritettu toimenpide, jonka seurauksena aseen toimintatapa ja tyyppi muuttuisivat, jos kyseinen aseen osa kiinnitettäisiin aseeseen. Muuntamista olisi niin ikään piipun katkaiseminen siten, että aseesta tulisi taskuase piipun katkaisun seurauksena, jos kyseinen piippu kiinnitettäisiin ampuma-aseeseen.

13 §. *Kantaminen, kuljettaminen, säilyttäminen ja hallussapito.* Eräs voimassa olevien ampuma-aseita koskevien säännöstemme keskeinen heikkous on ampuma-aseiden hallussapitoa ja kantamista koskevien, lain soveltamisen kannalta keskeisten määritelmien puuttuminen kokonaan ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetusta laista ja ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetusta asetuksesta. Näitä käsitteitä kuitenkin käytetään nykyisissäkin säännöksissä. Ehdotetussa pykälässä määriteltäisiin lain soveltamisen kannalta tärkeät ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten käsittelemiseen liittyvät käsitteet.

Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten *kantaminen* olisi ehdotuksen mukaan niiden käyttämistä laissa määriteltyyn hyväksyttävänä pidettyyn käyttötarkoitukseen. Lain 43 §:n 1 momentissa olisi tyhjentävästi lueteltu hyväksyttävinä pidettävät käyttötarkoitukset. Aseen kantamista olisi siten aseen käyttäminen niin metsästykseen ja ampumaurheiluun kuin sen pitäminen museossa taikka kokoelmassakin. Aseen kantamista ei vastaavasti olisi aseen käyttäminen metsästykseen, jos aseen hallussapitäjällä ei ole aseen kantamiseen oikeuttavaa lupaa. Kyse olisi tällöin luvattomasta hallussapidosta. Kantaminen liittyisi siten aina viranomaisen antamaan lupaan. Luvan antaminen perustuisi puolestaan aina lain 43 §:n 1 momentissa tarkoitettuun hyväksyttävään käyttötarkoitukseen.

Kuljettaminen olisi ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten siirtämistä paikasta toiseen. Toiminnan tarkoituksena olisi siten yksinomaan esineiden fyysisen olinpaikan vaihtaminen. Aseita kuljetettaisiin silloin, kun luvanhaltija toimittaa aseensa korjattavaksi asesepälle postin välityksellä. *Säilyttäminen* olisi puolestaan edellä mainittujen esineiden hallintaa silloin, kun niitä ei kanneta tai kuljeteta. Asetta voitaisiin säilyttää aseliikkeen varastossa, asetelineessä, kuolinpesässä tai vaikkapa pöytälaatikossa.

Hallussapito olisi kantamisen, kuljettamisen ja säilyttämisen yläkäsite. Niinpä sekä kantaminen, kuljettaminen että säilyttäminen olisivat hallussapitoa. Ilman kaikkia näitä osatekijöitä ei kuitenkaan voitaisi puhua oikeudesta hallussapitoon, koska kyseinen oikeus ei tällöin olisi täydellinen. Oikeus pitää asetta hallussa hallussapitoon oikeuttavan luvan nojalla antaisi oikeuden sekä kantamiseen, kuljettamiseen että säilyttämiseen. Henkilöllä, jonka hallussa kuolinpesän omaisuus on, olisi ehdotetun lain 108 §:n 1 momentin nojalla oikeus tietyin edellytyksin aseen kuljettamiseen ja säilyttämiseen, mutta ei sen sijaan aseen hallussapitoon, sillä hänellä ei olisi suoraan edellä mainitun pykälän nojalla oikeutta kantaa kyseistä asetta. Kuten edellä on todettu, sekä kuljettaminen että säilyttäminen olisivat kuitenkin hallussapitoa. Oikeutta hallussapitoon ei siis kuitenkaan tässä tapauksessa olisi, koska oikeus kantamiseen puuttuu.

Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten luvattoman hallussapidon osalta sillä seikalla, mikä hallussapidon muoto kulloinkin on kyseessä, ei olisi suurta merkitystä. Näin ollen olisi yhdentekevää, onko kyseessä aseen säilyttäminen vai kantaminen, sillä kyse olisi joka tapauksessa luvattomasta hallussapidosta.

14 §. *A sealan elinkeino.* Ampuma-aseisiin,

aseen osiin, patruunoihin ja erityisen vaarallisiin ammuksiin liittyvässä toiminnassa on erotettava kaupallisessa ja yksityisessä tarkoituksessa tapahtuva toiminta. *Asealan elinkeinolla* tarkoitettaisiin ammattimaista, taloudellisen voiton tavoittelemiseen liittyvää toimintaa. Esityksessä noudatetun käsitteistön mukaan tämän kaltaista toimintaa kutsuttaisiin kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuvaksi toiminnaksi. Asealan elinkeino voisi käsittää edellä mainittujen esineiden kaupan harjoittamista ja valmistamista sekä ampuma-aseiden ja aseen osien korjaamista tai muuntamista.

Pykälä vastaisi sisällöltään pääosiltaan voimassa olevaa sääntelyä. Patruunoiden valmistaminen ja erityisen vaarallisiin ammuksiin liittyvät toiminnot eivät kuitenkaan ole nykyisten ampuma-aseita koskevien säännösten mukaan luvanvaraisia toimintoja.

15 §. *Asekeräilijä.* Voimassa olevissa ampuma-aseita koskevissa säännöksissä ei määritellä henkilöä, joka kerää ampuma-aseita kokoelmaan ennalta laaditun suunnitelman nojalla tallentaakseen ja tutkiakseen asehistoriaan ja -tekniikkaan liittyviä seikkoja. Käytännössä tällaisten, esityksessä *asekeräilijöiksi* määriteltyjen henkilöiden aseiden keräilysuunnitelmien hyväksyminen on kuitenkin yleensä ollut edellytyksenä luvan saamiselle keräilykokoelmaan kuuluvan ampuma-aseen hankkimiselle ja hallussapidolle. Asekeräilijät ovat käytännössä hankkineet merkittävän osan aseistaan puolustusvoimilta. Puolustusvoimilla on puolestaan ollut käytäntönä luovuttaa käytöstä poistettuja ampuma-aseitaan vain poliisin hyväksymille asekeräilijöille.

Asedirektiivin 2 artiklan 2 kohdassa mahdollistetaan asekeräilijöiden jättäminen kokonaan ampuma-aseita koskevien säännösten soveltamisalan ulkopuolelle. Tämä kuitenkin edellyttäisi käytännössä asekeräilijöitä koskevien täsmällisten säännösten antamista. Schengenin yleissopimuksessa ei sen sijaan mahdollisteta asekeräilijöiden jättämistä ampuma-aseita koskevien säännösten soveltamisalan ulkopuolelle. Esityksen mukaan asekeräilijät kuuluisivat ampuma-aselain soveltamisalan piiriin. Esitykseen sisältyy asekeräilyä koskevia, sitä merkittävästi täsmentäviä säännöksiä.

Asekeräilijöillä on usein hallussaan suuria määriä ampuma-aseita. Joukossa saattaa olla myös lukuisia sarjatuliaseita. On tarkoituksenmukaista, että luvanvaraista asealan elinkeinoa harjoittavien ase-elinkeinonharjoittajien lisäksi myös asekeräilijöille säädetään täsmälliset hyväksymisen edellytykset. Tämä on tarpeellista vastapainoksi molemmille edellä mainituille ryhmille annettavaksi ehdotetulle erityiselle luottamusasemalle.

Asekeräilijän hyväksyisi lääninhallitus. Asekeräilijä voisi ehdotuksen mukaan olla ainoastaan luonnollinen henkilö. Ampuma-aselainsäädännön kokonaisuudistuksen toisen vaiheen yhteydessä on perusteltua arvioida, voisiko asekeräilijä olla myös yhteisö. Samassa yhteydessä olisi mahdollista arvioida uudelleen myös sitä, voitaisiinko asealalla harjoitettavien luvanvaraisten elinkeinojen piiriin sisällyttää asemuseon pitäminen. Näiden säännösten valmisteleminen ei kuitenkaan ole käytettävissä olevassa ajassa mahdollista uudistuksen ensimmäisen vaiheen yhteydessä.

16 §. *Kuljettamiseen liittyvät määritelmät.* Pykälässä ehdotetaan määriteltäviksi keskeiset siirtoihin, tuontiin, vientiin ja kauttakuljetukseen liittyvät käsitteet. Kaikille pykälän sisältämille määritelmille olisi yhteistä niiden liittyminen ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten kuljettamiseen valtiosta toiseen.

Asedirektiivissä ja räjähdedirektiivissä edellytetään, että ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten EU:n jäsenvaltiosta toiseen tapahtuvissa siirroissa noudatetaan mainituissa direktiiveissä yksityiskohtaisesti säädettyjä lupa- ja tiedonantomenettelyitä. Tämän vuoksi pykälään ehdotetaan otettaviksi erilliset säännökset siirroista EU:n jäsenvaltiosta toiseen sekä tuonnista, viennistä ja kauttakuljetuksesta, joka koskee muuta valtiota kuin EU:n jäsenvaltiota.

1 mom. Lähtömaalla tarkoitettaisiin maata, jossa sijaitsee ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten maiden välisen kuljetuksen lähtöpaikka. *Määrämaalla* tarkoitettaisiin maata, jonka alueella on edellä mainittuja esineitä koskevan maiden välisen kuljetuksen päätepaikka. *Kauttakulkumaalla* tarkoitettaisiin puolestaan maata, jonka kautta kuljetus lähtömaasta määrämaahan suoritetaan. Sekä lähtömaana, määrämaana että kauttakulkumaana voisi tulla kysymykseen sekä EU:n jäsenvaltio että muu valtio.

Ennakkosuostumus on pääsäännön mukaan edellytys toisesta EU:n jäsenvaltiosta annettavan siirtoluvan saamiselle. Se on jäsenval-

tion viranomaisen antama todistus, joka on nimenomaisesti tarkoitettu toisen jäsenvaltion viranomaiselle esitettäväksi. Ennakkosuostumuksen antamisen lisäksi siirron määrämaana olevalta jäsenvaltiolta ei edellytetä muita hallinnollisia toimenpiteitä. Ennakkosuostumus onkin itse asiassa luonteeltaan maahantuontilupa. Sen antamisen seurauksena lähtömaan viranomainen antaa yleensä automaattisesti siirtoluvan. Ennakkosuostumus on siten todistus siitä, ettei ole esteitä, joiden nojalla ennakkosuostumuksen saaneelle ei voitaisi antaa lähtömaassa oikeutta siirtää määrämaahan ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia.

Ennakkosuostumuksen sisällöstä ei ole asedirektiivissä yksityiskohtaisia säännöksiä. Käytännössä eri jäsenvaltioiden antamat ennakkosuostumukset ovat ulkoisesti lähes samanlaisia. Tämä helpottaa tavallisesti jäsenvaltion omalla kielellä laaditun ennakkosuostumuksen luettavuutta muussa jäsenvaltiossa.

Loppukäyttäjätodistuksen tarkoituksena on antaa lupaviranomaiselle luotettava selvitys siitä, mihin tarkoitukseen ja kenen käyttöön siirrettävien, tuotavien tai vietävien ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten on lopullisesti tarkoitus päätyä. Kaikkien valtioiden viranomaiset eivät käytännössä anna loppukäyttäjätodistuksia. Tämän vuoksi ehdotetaan, että loppukäyttäjätodistus voisi olla muunkin tahon kuin nimenomaisesti viranomaisen antama todistus edellä mainittujen esineiden lopullisesta käyttäjästä. Muun kuin viranomaisen antaman todistuksen tulisi kuitenkin olla sellainen, että sitä voitaisiin pitää sen esittämistä edellyttävän lupaviranomaisen käsityksen mukaan luotettavana.

Siirtoluvalla tarkoitetaan esityksessä lupaa, joka annetaan ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten siirtoon toiseen EU:n jäsenvaltioon. Siirtoluvan sisällöstä on asedirektiivin 11 artiklan 2 kohdassa erittäin yksityiskohtaiset säännökset. Räjähdedirektiivin 10 artiklan 2 kohdassa on vastaavat patruunoita koskevat säännökset. Siirtoluvan antaminen edellyttää määrämaana olevan jäsenvaltion antamaa ennakkosuostumusta, jos määrämaana oleva jäsenvaltio on antanut asiaa koskevan, asedirektiivin 11 artiklan 4 kohtaan perustuvan ilmoituksen muille jäsenvaltioille. Kuten ennakkosuostumus myös siirtolupa on tavallisesti laadittu sen antaneen jäsenvaltion kielellä. Ulkoisesti siirtolupa ja ennakkosuostumus ovat hyvin samanlaisia. Myös niiden tietosisältö on lähes sama.

Euroopan ampuma-asepassi on EU:n jäsenvaltion viranomaisen antama todistus siitä, että passissa mainitulla henkilöllä on siinä jäsenvaltiossa, jossa passi on annettu, oikeus passissa mainittujen ampuma-aseiden ja aseen osien hallussapitoon. Euroopan ampuma-asepassi on siten todistus hallussapitoon annetuista luvista. Sen tarkoituksena on ensisijaisesti helpottaa ampumaurheilun harrastajien ja metsästäjien siirtymistä aseineen jäsenvaltiosta toiseen harrastustaan harjoittaakseen. Euroopan ampuma-asepassiin sisältyvä teksti on kirjoitettava kaikilla EU:n kielillä. Euroopan ampuma-asepassin sisällöstä on annettu komission suositus (93/216/ETY).

2 *mom. Tuonnilla* tarkoitettaisiin ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten kuljetusta Suomeen muualta kuin EU:n jäsenvaltiosta. *Viennillä* tarkoitettaisiin edellä mainittujen esineiden kuljetusta Suomesta mualle kuin EU:n jäsenvaltioon. *Siirrolla* tarkoitettaisiin kuljetusta EU:n jäsenvaltiosta toiseen. Kuljetuksen olisi kuitenkin asedirektiivin säännökset huomioon ottaen tapahduttava kokonaisuudessaan EY:n alueella. Räjähdeasetuksessa olevissa, räjähdedirektiivin säännöksiin perustuvissa pykälissä siirroksi katsotaan myös sellainen EY:n alueella tapahtuva kuljetus, jossa ei ylitetä EU:n jäsenvaltion rajaa. Asedirektiivissä säädettyjen menettelyjen erilaisuuden vuoksi katsottaisiin ehdotuksessa siirroksi kuitenkin vain EU:n jäsenvaltion rajan ylittävä, kokonaisuudessaan EY:n alueella tapahtuva kuljetus. Jos kuljetettavat esineet käyvät edes lyhytaikaisesti EY:n ulkopuolella, ei kyseessä olisi esityksen mukainen siirto. Ehdotettu siirron määritelmä vastaa muissa EU:n jäsenvaltioissa vastaavasta kuljetuksesta käytettävää käsitettä.

Kauttakuljetuksella tarkoitettaisiin kuljetusta muualta kuin EU:n jäsenvaltiosta Suomen kautta muualle kuin EU:n jäsenvaltioon. Kauttakuljetusta ei siten olisi kuljetus, jonka lähtö- tai määrämaana on EU:n jäsenvaltio. Tältä osin ehdotuksen käsitteistö perustuu siihen, ettei EY:n alueella tapahtuvalle kauttakuljetukselle voida antaa lupaa yksinkertaistetussa lupamenettelyssä yksinomaan jäsenvaltion harkinnan perusteella.

17 §. *Soveltamisalaa koskevat poikkeukset.* Ampuma-aseista ja ampumatarpeista

annetun asetuksen 45 §:n 1 momentin mukaan asetuksen säännökset eivät koske ampuma-aseita ja -tarpeita, joita valtion viranomaiset ja puolustuslaitoksessa palvelevat virkansa takia käyttävät. Pykälän 2 momentin mukaan aseiden ja ampumatarpeiden valmistuksesta annetut säännökset eivät koske niiden valmistamista valtion omissa laitoksissa eivätkä maahantuonnista annetut säännökset maahantuontia valtion tarpeiksi.

Sekä asedirektiivin 2 artiklan 2 kohdan säännökset että Schengenin yleissopimuksen 77 artiklan 2 kappaleen määräykset mahdollistavat varsin kattavasti valtion harjoittaman ampuma-aseisiin, aseen osiin, patruunoihin ja erityisen vaarallisiin ammuksiin liittyvän toiminnan sulkemisen ampuma-aseita koskevien säännösten soveltamisalan ulkopuolelle. Ehdotettu lakikaan ei koskisi valtion harjoittamaa edellä mainittujen esineiden siirtoa, tuontia, vientiä, hankkimista eikä luovuttamista valtion tarkoituksiin. Laki ei koskisi myöskään valtion käytöstään poistamien edellä mainittujen esineiden luovuttamista ulkopuoliselle, eikä sitä sovellettaisi näiden esineiden valmistamiseen valtion laitoksissa. Soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät niin ikään aseiden ja aseen osien korjaaminen ja muuntaminen valtion laitoksissa sekä valtion omistamien aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten kuljettaminen ja säilyttäminen. Sulkemalla edellä mainitut toiminnot lain soveltamisalan ulkopuolelle varmistettaisiin valtion turvallisuusetujen huomioon ottaminen ja vältettäisiin lupahallinnon tarpeeton kuormittuminen.

Valtion omistamia ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia on ainakin puolustusvoimien ja poliisin sekä rajavartio-, vankeinhoito- ja tullilaitoksen käytössä. Valtion palveluksessa olevat, valtion oppilaitoksessa opiskelevat ja asevelvollisuuteen perustuvaa asepalvelusta tai vapaaehtoista asepalvelusta suorittavat henkilöt pitävät tehtäviensä vuoksi hallussaan valtion omistamia ampuma-aseita. Kun hallussapito perustuu edellä mainittuun asemaan, on perusteltua, ettei ehdotetun lain soveltamisalaa uloteta näihin tehtäviin. Oleellista ei pykälän mukaan olisi tehtävän liittyminen virkaan, vaan kyseessä voisi yhtä hyvin olla työsuhteinenkin henkilö, joka esimerkiksi vastaa viranomaisen asehuollosta.

Asevelvollisuudesta säädetään asevelvollisuuslaissa (452/1950). Henkilö, joka suorittaa asevelvollisuuslakiin perustuvaa asepalvelustaan, ei tarvitsisi esityksen mukaan lupaa aseen hallussapitoon. Lupaa ei tarvitsisi myöskään henkilö, joka suorittaa vapaaehtoista asepalvelusta naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun asetuksen (266/1995) nojalla. Tältä osin pykälän säännökset vastaisivat nykyistä käytäntöä. Lupaa ei tarvitsisi ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 45 §:n 1 momentista poiketen myöskään valtion oppilaitoksessa opiskeleva henkilö, jolla ei ole virka-asemaa, esimerkiksi poliisikokelas.

Pykälän nojalla poliisimies tai muu pykälässä tarkoitettu, valtion omistamaa ampuma-asetta tehtävänsä hoitamisessa tarvitseva henkilö saisi pitää hallussaan valtion omistamaa asetta ilman ampuma-aselainsäädännön mukaista lupaa. Tämä oikeus ei rajoittuisi ainoastaan varsinaiseen työaikaan, vaan säännöstä olisi tässä suhteessa tulkittava laajasti. Kun poliisimiehellä on poliisilain 9 §:n 3 momentin nojalla velvollisuus vapaa-aikanaankin ryhtyä kiireellisiin toimiin vakavan rikoksen estämiseksi, ei aseen hallussapidon oikeutta voitaisi ainakaan poliisin osalta liittää ainoastaan virka-aikaan. Poliisiasetuksen (1112/1995) 10 ja 11 §:n mukaan vuosilomalla tai virkavapaallakin olevalla poliisimiehellä on velvollisuus saapua palvelukseen tai olemaan hälytysvalmiudessa. Poliisimies voi joutua virka-ajan ulkopuolellakin tilanteeseen, jossa aseen hallussapito on välttämätöntä. Säännöstä tulisikin tulkita vastaavalla tavalla muidenkin virkamiesten kuin poliisimiehen osalta. Pykälässä tarkoitetun tehtävän hoitamiseen liittyvän ampumaharjoittelun tulee olla mahdollista vapaa-ajallakin. Mahdolliset väärinkäytökset aseen hallussapidossa tulisivat arvioitaviksi lähinnä virkamiesoikeudellisten säännösten valossa.

Pykälää olisi kuitenkin tulkittava suppeasti arvioitaessa aseen hallussapidon tarpeellisuutta tehtävän hoitamisessa. Niinpä esimerkiksi varusmiehen, joka osallistuu varusmiesaikanaan puolustusvoimien ulkopuolella järjestettävään ampumakilpailuun puolustusvoimien omistamalla aseella, ei voitaisi katsoa hoitavan pykälässä tarkoitetulla tavalla tehtäväänsä ampumakilpailuissa. Hänen olisikin tämän kaltaisissa tapauksissa hankittava ehdotetun lain mukainen lupa aseen hallussapitoon. Hänen olisi ehdotetun lain 54 §:n 1 momentin nojalla mahdollista saada rinnakkaislupa valtion omistamaan aseeseen.

Voimassa olevien säännösten mukaan vir-

ka-asetta hallussaan pitävät henkilöt joutuvat hankkimaan ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttavan luvan voidakseen hankkia itselleen ylimääräisiä patruunoita ampumaharjoittelua varten. Järjestelmä kuormittaa turhaan lupajärjestelmää ja on muutenkin epätarkoituksenmukainen. Esityksessä ehdotetaankin, että valtion palveluksessa olevien ja sen oppilaitoksessa opiskelevien henkilöiden olisi mahdollista hankkia patruunoita pelkästään palvelussuhteen nojalla tai sillä perusteella, että kyseinen henkilö opiskelee valtion oppilaitoksessa. Säännös ei kuitenkaan koskisi asepalvelusta suorittavia.

Pykälän nojalla vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön liittyvät, puolustusvoimien palveluksessa olevan henkilön johdolla tapahtuvat harjoitukset ja kilpailut olisivat ehdotetun lain soveltamisalan ulkopuolella. Säännöksen perusteella reserviläistoiminnassa mukana olevat voisivat osallistua joukkoosastotasolla ampumakilpailuihin sekä muihin kilpailuihin, joissa käytetään puolustusvoimien aseita. Ehdottomana edellytyksenä olisi kuitenkin se, että edellä mainitut tilaisuudet järjestettäisiin puolustusvoimien suostumuksella ja sen henkilökuntaan kuuluvan henkilön johdolla ja valvonnassa. Tällaisen toiminnan voidaan katsoa olevan tarkasti puolustusvoimien valvonnassa.

Valtion viranomaisten hallussa voi lisäksi olla yksityisten omistamia ampuma-aseita viranomaisten toimivaltaan liittyvien tehtävien hoitamisen vuoksi. Tällaisia saattavat olla esimerkiksi puolustusvoimille tutkimustarkoituksessa tulleet aseet sekä poliisin tai tullin takavarikoimat aseet. Lisäksi ulosottomiehen haltuun on voinut joutua aseita. Ehdotettu laki ei koskisi tällaisia ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia.

Vaikkei pykälän 1—9 kohdassa sitä nimenomaisesti todeta, valtiolla tarkoitettaisiin kussakin kohdassa nimenomaan Suomen valtiota. Pykälän 10 kohta koskisi sen sijaan vierasta valtiota. Eduskunta on hyväksynyt 26 päivänä toukokuuta 1997 hallituksen esityksen Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimusvaltioiden ja muiden rauhankumppanuuteen osallistuvien valtioiden välisen sopimuksen niiden joukkojen asemasta ja sen lisäpöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä (HE 19/1997 vp). Sopimuksen VI artiklan mukaan joukkojen jäsenet voivat pitää ampuma-aseita hallussaan sillä edellytyksellä, että niillä on siihen määräystensä nojalla oikeus.

Pykälän 10 kohdassa ehdotetaan edellä mainitulla perusteella säädettäväksi, että lain soveltamisalan ulkopuolelle jätettäisiin toiminta, joka perustuu Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimusvaltioiden ja muiden rauhankumppanuuteen osallistuvien valtioiden välillä niiden joukkojen asemasta tehtyyn sopimukseen. Kyseessä on toiminta, joka on tarpeellista vieraan valtion maa-, meri- tai ilmavoimiin kuuluvien henkilöiden osallistumiseksi rauhankumppanuuden puitteissa järjestettäviin harjoituksiin Suomessa. Sopimuksen VI artiklan määräykset koskevat ainoastaan sotilaita, eivätkä siten esimerkiksi vieraan valtion poliisin henkilöstöä tai vartijoita. Artiklan mukaan lähettäjävaltion tulee suhtautua myönteisesti vastaanottajavaltion tekemiin pyyntöihin, jotka liittyvät aseiden kantamiseen. Vastaanottajavaltio voi esimerkiksi pyytää ennakkoilmoitusta maahan siirrettävistä tai tuotavista aseista. Järjestelyyn liittyy lisäksi aina harjoitusasiakirja, jossa voidaan aseiden kantamisesta sopia yksityiskohtaisesti.

2 luku. **Luvanvaraisuus**

18 §. *Luvanvaraisuus.* Ampuma-aseiden käyttöön liittyvä turvallisuus edellyttää, että ampuma-aseet ovat viranomaisten valvonnassa. Riittävän tehokas valvonta voidaan toteuttaa vain säätämällä ampuma-aseisiin ja patruunoihin liittyvät toiminnot luvanvaraisiksi. Luvanvaraisuus on monessa suhteessa välttämätöntä myös asedirektiivin ja Schengenin yleissopimuksen vuoksi. Ehdotettu pykälä olisi perussäännös, jossa määriteltäisiin luvanvaraisuuden laajuus ja luvan antamisen yleiset edellytykset.

1 mom. Momentissa lueteltaisiin luvanvaraiset toiminnot. Luvanvaraisuuden ala laajenisi hieman nykyisestä. Laajennusta merkitsisivät lähinnä erityisen vaarallisiin ammuksiin liittyvien toimintojen ja kauttakuljetuksen tuleminen luvanvaraiseksi. Syynä luvanvaraisuuden alan laajennuksille olisivat kansalliset syyt, asedirektiivin säännökset ja Schengenin yleissopimuksen määräykset sekä nykyisten säännösten säädöstekniset puutteet. Esimerkkinä viimeksi mainitusta mainittakoon, ettei ampuma-aseiden vientiä ole ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetussa laissa säädetty luvanvaraiseksi, vaikka kyseisen lain nojalla ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetussa asetuksessa on asei-

den viennin luvanvaraisuutta koskevia säännöksiä.

2 mom. Momentissa säädettäisiin yleiset edellytykset kaikkien ehdotetussa ampuma-aselaissa tarkoitettujen lupien antamiselle. Kaikkien lain nojalla annettavien lupien antamisen edellytyksenä olisi, että luvan antamiselle on hyväksyttävä peruste eikä ole syytä epäillä lupaa tai esineitä käytettävän väärin. Väärinkäytön vaara olisi arvioitava niiden tietojen perusteella, jotka viranomaisella on hakijasta ja hakemuksen kohteesta. Ilmaisulla "lupa voidaan antaa" korostettaisiin, ettei kenelläkään ole ehdotonta oikeutta ampuma-aseeseen, aseen osaan, patruunoihin tai erityisen vaarallisiin ammuksiin liittyvän luvan saamiseen.

19 §. *Poikkeukset luvanvaraisuudesta. 1 mom.* Asedirektiivissä edellytetään, että ampuma-aseita saadaan siirtää EY:n alueella vain asedirektiivin mukaisia menettelyjä noudattaen. Räjähdedirektiivissä puolestaan edellytetään, että patruunoiden siirroista annetaan asedirektiivin säännöksiä vastaavat säännökset. Asedirektiivin mukaiset menettelyt edellyttävät käytännössä, että siirto Suomesta muihin EU:n jäsenvaltioihin säädetään luvanvaraiseksi. Tarvetta yksityisessä tarkoituksessa tapahtuvan viennin säätämiseksi luvanvaraiseksi ei kuitenkaan ole. Näin ollen ampuma-aseen saisi ehdotuksen mukaan viedä yksityisessä tarkoituksessa Suomesta muuhun kuin EU:n jäsenvaltioon, kuten Norjaan, ilman erityistä lupaa. Viejällä olisi luonnollisesti kuitenkin oltava oikeus aseen hallussapitoon Suomessa.

Vaikka esityksessä ehdotetaankin, että aseen osien hankkiminen ja hallussapito edellyttäisi viranomaisen antamaa lupaa, ei erillisen luvan hankkiminen aseen osille ole tarkoituksenmukaista, jos aseen osien hankkijalla on oikeus kyseisiä aseen osia vastaavista aseen osista kootun ampuma-aseen hallussapitoon. Käytännössä haulikoihin ja muihinkin aseisiin hankitaan vaihtopiippuja. Momentin 2 kohdan säännöksen nojalla niihin ei tarvitsisi hankkia erillistä lupaa. On kuitenkin selvää, ettei kokonaan uutta ampuma-asetta saisi koota aseen osista. Tällöin tekijä syyllistyisi ampuma-aseen luvattomaan hallussapitoon. Uudistuksen yhteydessä käyttöön otettava automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidettävä ampuma-aserekisteri tulee helpottamaan asiaan liittyvän valvonnan järjestämistä. Vaikka osien hankkiminen olisikin säännöksen mukaan mahdollista ilman lupaa, olisi hankkimisesta kuitenkin ilmoitettava poliisille siten kuin lain 70 §:ssä ehdotetaan tarkemmin säädettäväksi. Jos ase myöhemmin myydään, olisi aseen osat luovutettava samalla tai niiden hallussapitoon olisi hankittava lupa.

Asekeräilijöillä on yleensä hallussaan suuria määriä aseen osia. Lupajärjestelmän kuormittaminen näillä aseen osilla ei olisi momentin 3 kohdan nojalla tarpeellista, jos asekeräilijä pitää aseen osistaan ehdotetussa 60 §:ssä tarkoitettua tiedostoa.

Ampuma-aseita kuljettavat tavallisesti niin luvanvaraista asealan elinkeinoa harjoittavat kuin ammattimaista tavaroiden kuljettamista harjoittavat elinkeinonharjoittajat, kuten kuljetusliikkeet ja posti. Varsinkin siirtoihin, tuontiin, vientiin ja kauttakuljetukseen liittyviä kuljetuksia hoitavat usein myös huolintaliikkeet. Kuljetusvälineinä voivat olla auton lisäksi laiva, lentokone ja juna. Vaikka ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten kuljettajalla voi olla hallussaan huomattaviakin määriä ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia, ei kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuvaa kuljettamista voida säätää ampuma-aseita koskevien säännösten mukaista lupaa edellyttäväksi toiminnaksi. Säännöstä olisi käytännössä mahdotonta valvoa. Lisäksi säännös olisi helposti tulkittavissa tavaroiden vapaata liikkuvuutta rajoittavaksi ja siten kielletyksi yhteisöoikeutta loukkaavaksi säännökseksi.

Esityksessä ehdotetaankin, että kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuva ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten kuljettaminen ja kuljettamisen suorittamiseksi välttämätön säilyttäminen olisi toimintaa, joka ei edellyttäisi ampuma-aselain mukaista lupaa. Välttämättömällä säilyttämisellä tarkoitettaisiin esineiden säilyttämistä rahtiterminaalissa, tullin vapaavarastossa tai vastaavassa paikassa, jos säilyttämisellä on läheinen yhteys kuljettamiseen. Kuljettajan olisi kuitenkin harjoitettava ammattimaista tavaroiden kuljettamista. Tällä ei tarkoitettaisi sitä, että kuljettajalla tulisi olla luvanvaraisesta tavaraliikenteestä tiellä annetun lain (342/1991) mukainen lupa, vaan ammattimaisen tavaroiden kuljettamisen sisältö olisi laajempi. Siihen kuuluisi kaikki ammattimainen kuljettaminen, kuten postikuljetukset. Kuljettamisen ammattimaisuutta voitaisiin arvioida muun muassa rahtikirjojen perusteella. Kuljettajalla ei olisi oi-

keutta kuljetettavien esineiden muuhun käsittelemiseen, kuten aseilla ampumiseen. Kuljetettavalla aseella ampuessaan kuljettaja syyllistyisi ampuma-aseen laittomaan hallussapitoon.

Muiden patruunoiden kuin erityisen vaarallisten patruunoiden valmistamista yksityisessä tarkoituksessa ei esitetä erityistä lupaa edellyttäväksi. Edellytyksenä sille, ettei erityistä lupaa tarvittaisi edellä mainittujen patruunoiden valmistamiseen, olisi se, että valmistajalla on kyseisten patruunoiden hallussapitoon oikeuttava lupa. Ehdotettu säännös liittyy räjähdeasetuksen 3 §:n 1 momentin 2 kohdan säännökseen, jonka mukaan mainitun asetuksen säännökset eivät koske yksityisen henkilön suorittamaa asianomaisella luvalla hallussa pidettävien ampuma-aseiden patruunoiden lataamista omaa tarvetta varten. Ehdotuksen mukaan patruunoiden hankkiminen ja hallussapito olisi nykykäytäntöä vastaavasti yleisestikin sallittua hallussapitoon oikeuttavan luvan nojalla. Esityksen mukaan erityisen vaarallisina pidettävien patruunoiden valmistamiseen olisi hankittava lain 62 §:n mukainen ampumatarvikelupa.

Ampuma-aseen korjaaminen yksityisessä tarkoituksessa ei edellyttäisi lupaa. Myös ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 3 §:n 2 momentissa on vastaavan sisältöinen säännös.

Asedirektiivin 2 artiklan 2 kohdassa mahdollistetaan sotatarvikkeina pidettävien ampuma-aseiden ja patruunoiden kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuvien siirtojen jättäminen aseita koskevien säännösten soveltamisalan ulkopuolelle. Schengenin yleissopimukseen ei sisälly vastaavaa säännöstä. Edellä tarkoitettujen esineiden viennin ja kauttakuljetuksen luvanvaraisuudesta säädetään puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetussa laissa. Muilta osin edellä tarkoitettuja esineitä koskeva sääntely kuuluisi ehdotetun ampuma-aselain piiriin.

2 mom. Vanhatkin ampuma-aseet ovat usein ampumakelpoisia, joten niiden haltijalta on edellytettävä samanlaista varovaisuutta ja huolellisuutta kuin uusienkin ampuma-aseiden haltijoilta. Tätä edellytetään pääsääntöisesti myös Schengenin yleissopimuksessa. Tämän vuoksi myös vanhoja ampuma-aseita pidettäisiin laissa tarkoitettuina ampuma-aseina. Useissa Euroopan maissa on kuitenkin luvanvaraisuuden ulkopuolelle jätetty joitakin kaikkein vanhimpia aseita, joilla on lähinnä vain keräilyarvoa ja joilla ei juurikaan ole tehty rikoksia.

Schengenin yleissopimuksen määräykset velvoittavat käytännössä säätämään luvanvaraisiksi ampuma-aseet niiden ikään katsomatta, jos niillä voidaan ampua sopimuksen mukaan kielletyissä tai viranomaisen lupaa edellyttävissä aseissa käytettäviksi tarkoitettuja patruunoita. Aseet, jotka on valmistettu ennen vuotta 1870 tai joiden mallivuosi on mainittua vuotta varhaisemmalta ajalta, voidaan sopimuksen 82 artiklan nojalla jättää luvanvaraisuuden ulkopuolelle, mutta vain sillä edellytyksellä, ettei kyseisillä aseilla voida ampua kielletyissä tai luvanvaraisissa aseissa käytettäviksi tarkoitettuja patruunoita. Schengenin yleissopimuksen mukaan tästäkin säännöstä voidaan kuitenkin tehdä erityistapauksissa poikkeuksia.

Musta ruuti ja savuton ruuti muodostavat tavanomaisissa vanhoissa aseissa järkevän jakoperusteen vanhan ja luvanvaraisen aseen välillä. Esityksessä ennen vuotta 1890 valmistetut mustaruutiaseet on jätetty luvanvaraisuuden ulkopuolelle. Edellytyksenä on kuitenkin, ettei aseilla ammuta. Kaikki muut aseet olisivat viranomaisen antamaa lupaa edellyttäviä, jollei ehdotetussa laissa tai sen nojalla erikseen toisin säädetä. Momentissa tarkoitettuna mustaruutiaseena olisi pidettävä sellaista oman aikansa alkuperäisasetta, joka on valmistettu käyttämään mustaa ruutia ja jota ei ole vahvennettu tai muuten muutettu savuttomalla ruudilla varustettuja latauksia varten. Näin ollen pääasiallisesti nykyaikaisista keräilysarjoista koottavissa olevien, vanhaa asetta muistuttavien mustaruutiaseiden hankkiminen ja hallussapito edellyttäisi lupaa.

Momentissa tarkoitettuja mustaruutiaseita olisi mahdollista pitää museossa tai kokoelmassa ilman lupaa. Tällaisia mustaruutiaseita olisi myös mahdollista kuljettaa paikasta toiseen ilman velvollisuutta hakea niiden hallussapitoon oikeuttavaa lupaa. Jos aseilla sen sijaan ammutaan, siihen olisi oltava viranomaisen antama hallussapitoon oikeuttava lupa. Muussa tapauksessa aseella ampuva syyllistyisi ampuma-aseen luvattomaan hallussapitoon.

Momentissa olisi myös valtuussäännös, jonka nojalla ampuma-aseasioita käsittelevä ministeriö voisi antaa säännöksiä joidenkin vanhojen, keräilyllisesti arvokkaiden ampuma-aseiden vapauttamisesta luvanvaraisuudesta. Tämä vastaisi kansainvälistä käytän-

töä. Menettely ei loukkaisi laillisuusperiaatetta, sillä se merkitsisi rikosoikeuden soveltamisalan kaventumista. Säännöstä tulisi kuitenkin Schengenin yleissopimuksen määräyksetkin huomioon ottaen soveltaa poikkeuksellisesti ja vain joihinkin harvoihin, selvästi vanhentuneisiin asemalleihin. Tämä ei merkitsisi muutosta nykyiseen käytäntöön, sillä ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 1 §:n 3 momentin mukaan ampuma-aseina ei pidetä vanhoja aseita.

3 mom. Momentissa annettaisiin valtuus säätää asetuksella siitä, mitä aseiden osia voitaisiin pitää pykälän 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla vastaavina aseen osina. Tällä tavoin yksinomaan teknisiä määritelmiä koskeva säännös voitaisiin sijoittaa asetukseen.

3 luku. **Asealan elinkeinon harjoittaminen**

20 §. *Asealan elinkeinolupa. 1 mom.* Ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten kaupan harjoittaminen ja ammattimainen valmistaminen sekä ampuma-aseiden ja aseen osien ammattimainen korjaaminen ja muuntaminen olisivat vapaaharkintaiseen viranomaispäätökseen perustuvia luvanvaraisia elinkeinoja. Luvan asealan elinkeinon harjoittamiseen eli ase-elinkeinoluvan antaisi lääninhallitus, jolle ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 3 ja 11 §:n nojalla kuuluu nykyisinkin luvan antaminen ampuma-aseiden ja niiden osien valmistamiseen sekä aseiden, niiden osien ja ampumatarpeiden kaupan harjoittamiseen.

2 mom. Momentissa säädettäisiin, että asealan elinkeinolupa voitaisiin antaa kolmenlaiseen toimintaan. Annettavat lupatyypit olisi luokiteltu tarkoituksenmukaisiin ryhmiin. Luvan saaminen minkä tahansa momentissa mainitun toiminnon harjoittamiseen mahdollistaisi myös ehdotuksen 4 luvun säännösten mukaisen luvan saamisen ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuvaan siirtoon, tuontiin ja vientiin. Lupien ehdotettu jaottelu vastaa käytännön tarpeita. Osa ase-elinkeinonharjoittajista käy yksinomaan kauppaa ampuma-aseilla, aseen osilla, patruunoilla ja erityisen vaarallisilla ammuksilla. Edellä mainittuja esineitä valmistaa käytännössä maassamme vain muutama asetehdas. Asesepät puolestaan korjaavat ja muuntavat ampuma-aseita ja aseen osia sekä usein myös valmistavat aseita ja niiden osia.

3 mom. Elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annettua lakia on muutettu 19 päivänä helmikuuta 1993 annetulla lailla (228/1993) siten, että oikeus liikkeen perustamiseen on suomalaisen yhteisön ja säätiön lisäksi sillä, jolla on asuinpaikka ETA:aan kuuluvassa valtiossa, sekä yhteisöllä ja säätiöllä, joka on rekisteröity tai jolla on sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka jossakin ETA:n jäsenvaltiossa. Myös muilla henkilöillä ja yhteisöillä on elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 1 §:n 2 momentin nojalla vastaava oikeus liikkeen perustamiseen, jos kauppa- ja teollisuusministeriö myöntää siihen erikseen luvan. Edellä mainituilla säännöksillä on siten mahdollistettu elinkeinon harjoittamisen oikeus Rooman sopimuksessa edellytetyllä tavalla.

Suomen ampuma-aselainsäädäntö koskee myös Ahvenanmaata. Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 27 §:n 27 kohdan mukaan valtakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat ampuma-aseita ja ampumatarvikkeita. Elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annettu laki ei sen sijaan koske Ahvenanmaata, vaan tältä osin Ahvenanmaan maakunnalla on oma lainsäädäntövalta. Ahvenanmaan itsehallintolain 11 §:n mukaan elinkeino-oikeudesta voidaan säätää maakuntalailla.

Asealan elinkeinoluvan saamisen edellytyksiä koskevassa momentissa ei edellä lausutun perusteella viitattaisi elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 1 §:n 1 momenttiin, vaan asealan elinkeinoluvan saamisen edellytykseksi säädettäisiin yleisesti, että hakija on elinkeinon harjoittamiseen oikeutettu. Oikeus elinkeinon harjoittamiseen määräytyisi siten muun lainsäädännön perusteella. Voimassa olevien säännöstemme mukaan luvan saaminen on rajoitettu Rooman sopimuksen määräysten vastaisesti Suomen kansalaisuuteen. Ehdotetun muutoksen jälkeen ampuma-aseita koskeva lainsäädäntömme olisi kaikilta osin yhdenmukainen Rooman sopimuksen määräysten kanssa.

Ampuma-aseisiin, aseen osiin, patruunoihin ja erityisen vaarallisiin ammuksiin liittyvän elinkeinotoiminnan harjoittaminen edellyttää erityistä luottamusasemaa. Esityksen mukaan ase-elinkeinonharjoittajan palveluksessa olisi oltava viranomaisen nimeämä vastuuhenkilö, joka vastaa toiminnan asian-

mukaisuudesta. Tämä vastaisi voimassa olevia säännöksiä. Vastuuhenkilöstä säädettäisiin lain 26 §:ssä.

Käytännössä on havaittu, että taloudellisissa vaikeuksissa olevien aseliikkeiden toimintaan liittyy tavanomaista useammin myös ampuma-aseita koskevien säännösten rikkomista. Houkutus taloudellisen hyödyn saamiseen laittomin keinoin kasvaa, kun kannattavan liiketoiminnan edellytykset ovat muuten huonot. Taloudellisiin väärinkäytöksiin ja erityisesti kirjanpidon laiminlyönteihin liittyy usein muitakin epäselvyyksiä.

Taloudellisia suhdanteita on vaikeaa ennakoida. Ei voida edellyttää, etteikö jokainen elinkeinonharjoittaja toimialastaan riippumatta voisi joskus ajautua taloudellisiin vaikeuksiin. Ampuma-aseisiin liittyvän suuren tapaturman ja väkivallan vaaran vuoksi on kuitenkin perusteltua edellyttää, että ase-elinkeinonharjoittajalla on toimintansa aloittaessaan myös riittävät taloudelliset edellytykset toiminnan asianmukaiseen harjoittamiseen. Tämän vuoksi momenttiin ehdotetaan sisällytettäväksi luvan hakijan taloudellisia edellytyksiä koskeva säännös. Täsmällisiä raja-arvoja hakijan taloudellisille edellytyksille ei voida kuitenkaan antaa. Taloudellisten edellytysten tulisi joka tapauksessa olla riittävät suunnitellun toiminnan laajuuteen nähden, eikä luvan hakija saisi olla ylivelkaantunut. Lupaharkinnassa olisi yleisen järjestyksen ja turvallisuuden säilymistä pidettävä tärkeimpänä näkökohtana. Vasta toissijaisesti voitaisiin lupaharkinnassa antaa merkitystä työllisyysnäkökohdille ja vastaaville seikoille.

Luvan hakijan taloudellista tilaa voitaisiin arvioida vapaamuotoisten selvitysten pohjalta. Lupaviranomainen voisi myös velvoittaa hakijaa esittämään asian selvittämiseksi tarpeellisia selvityksiä. Taloudellisten edellytysten riittämättömyys voitaisiin huomioida lupaharkinnassa myös siten, että lupa annettaisiin vain rajoitettuna.

Ase-elinkeinonharjoittajilla on yleensä hallussaan suuria määriä ampuma-aseita, aseen osia ja patruunoita. Tällaisia esineitä sisältävät säilytystilat ovat rikollisille kiinnostavia kohteita. Tämän vuoksi ehdotetaan, että asealan elinkeinoluvan antamisen eräänä edellytyksenä olisi se, että säilytystilojen sijaintipaikan poliisi on hyväksynyt aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten säilytystilat. Lain 116 §:n 1 momentissa asetettaisiin poliisille vastaavasti velvollisuus tarkastaa säilytystilat. Jo nykyisinkin poliisi on yleensä hyväksynyt säilytystilat.

Asealan elinkeinolupaa hakevalla luonnollisella henkilöllä tulisi olla ehdotuksen 27 §:ssä tarkoitettu aseenkäsittelylupa. Tällä varmistauduttaisiin siitä, että hakija on henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan sopiva ampuma-aseiden käsittelemiseen. Luvan edellyttäminen on muutenkin tarkoituksenmukaista, sillä käytännössä ase-elinkeinonharjoittajan aseilla on ainakin esittelytarkoituksessa joskus tarpeen ampua. Aseenkäsittelylupa oikeuttaisi rajoitetusti myös aseilla ampumiseen.

21 §. *Asealan elinkeinoluvan sisältö ja voimassaoloaika. 1 mom.* Asealan elinkeinoluvassa olisi mainittava toiminnot, joita lupa koskee. Luvassa olisi myös mainittava ampuma-aseet, aseen osat, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset, joita lupa koskee. Luvassa voisi näin ollen olla esimerkiksi merkintä, jonka mukaan lupa oikeuttaa metsästyskiväärien valmistamiseen. Lupa voitaisiin myös rajata oikeuttamaan vain tietyllä toimintatavalla, kuten kertatulella, varustettujen kiväärien valmistamiseen. Myös tämän kaltaiset rajoitukset olisi merkittävä lupaan. Asealan elinkeinoluvan haltijaa kutsuttaisiin ase-elinkeinonharjoittajaksi.

Asealan elinkeinolupa oikeuttaisi harjoittamaan asealan elinkeinoon liittyvää toimintaa vain luvassa mainitussa liikkeessä, tehtaassa tai työpajassa. Säännöksen tarkoituksena ei ole rajoittaa normaalia asealan elinkeinotoiminnan harjoittamista estämällä aseiden esittely messuilla tai ampuma-radalla. Asealan elinkeinon harjoittamiseen liittyvien toimintojen, kuten aseiden korjaamisen, tulisi kuitenkin pääsääntöisesti tapahtua luvassa mainituissa toimitiloissa, jossa olevien aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisten vaarallisten ammusten säilytystilat poliisi on hyväksynyt. Aseita ei tulisi viedä ase-elinkeinonharjoittajan kotiin tai vastaaviin paikkoihin minkäänlaisia toimenpiteitä varten. Säännös on välttämätön, sillä lupaharkinnassa otetaan huomioon muiden seikkojen ohella juuri toimitilojen sijainti ja niiden rakenteen merkitys yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle. Näin ollen asealan elinkeinotoiminnan piiriin kuuluvien ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten säilyttämistä muissa tiloissa kuin asealan elinkeinoluvassa mainituissa olisi pidettävä ehdotetun säännöksen vastaisena.

2 mom. Asealan elinkeinolupa annettaisiin

pääsäännön mukaan toistaiseksi. Käytännössä lupa saattaa joissakin tapauksissa olla perusteltua antaa määräajaksikin. Tämä voi olla tarpeellista ainakin lupaedellytyksiin liittyvien vähäisten epävarmuustekijöiden vuoksi. Niinpä hakijalle, jonka taloudellisiin edellytyksiin liittyy sellaisia epävarmuustekijöitä, joiden ei voida katsoa estävän luvan saantia, voitaisiin antaa lupa koeajaksi määräaikaisena.

22 §. *Ilmoitus asealan elinkeinoluvan sisältämien tietojen sekä säilytystilojen muutoksesta. 1 mom.* Asealan elinkeinotoimintaan liittyvän viranomaisvalvonnan toteutuminen edellyttää, että lupaviranomainen saa tiedon ase-elinkeinonharjoittajan toiminnassa tapahtuvista yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta merkityksellisistä muutoksista. Momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että ase-elinkeinonharjoittajan olisi ilmoitettava kohtuullisena pidettävän 30 päivän kuluessa lupaviranomaiselle momentissa mainituista tapahtumista. Merkityksellisiä tietoja olisivat yhtiömuodon ja liikkeen sijaintipaikan muutokset sekä asealan elinkeinotoiminnan lopettaminen.

2 mom. Ase-elinkeinonharjoittajan hallussa olevien ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten asianmukainen säilyttäminen on yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta erittäin merkittävä asia. Säilytystilojen sijaintipaikan poliisi olisi ehdotuksen 116 §:n 1 momentin nojalla velvollinen tarkastamaan säilytystilat ennen asealan elinkeinotoiminnan aloittamista. Elinkeinotoiminnan aikana säilytystilojen sijaintia tai rakennetta saatetaan muuttaa. Momentissa asetettaisiin ase-elinkeinonharjoittajalle velvollisuus ilmoittaa poliisille säilytystiloissa tapahtuneista muutoksista. Muutoksina olisi pidettävä säilytystilojen sijaintipaikan muuttumista sekä kaikkia säilytystilojen turvallisuuteen vaikuttavia teknisiä muutoksia.

23 §. *Asealan elinkeinoluvan raukeaminen ja peruuttaminen. 1 mom.* Voimassa olevissa säännöksissämme ei ole säädetty mitään ampuma-aseita ja -tarvikkeita koskevan elinkeinoluvan raukeamisesta eli luvan voimassaolon lakkaamisesta ilman viranomaisen toimia.

Ehdotetun momentin mukaan asealan elinkeinolupa raukeaisi, jollei elinkeinotoimintaa olisi aloitettu vuoden kuluessa luvan antopäivästä. Jollei toimintaa olisi aloitettu mainitun ajan kuluessa, se olisi momentin mukaan riittävä osoitus siitä, ettei asealan elinkeinoa aiotakaan harjoittaa. Lupa olisi tällöin siis ilmeisen tarpeeton.

2 mom. Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun lain 1 §:ssä säädetään, että ampuma-aseiden valmistamiseen ja kauppaan annettu lupa voidaan peruuttaa, jos syytä siihen harkitaan olevan. Nykykäsityksen mukaan viranomaisen oikeus peruuttaa elinkeinon harjoittamiseen oikeuttava lupa ei voi olla näin väljän ja tulkinnanvaraisen säännöksen varassa. Sen vuoksi asealan elinkeinoluvan peruuttamisesta ehdotetaan säädettäväksi nykyistä yksityiskohtaisemmin.

Peruuttamisperusteita olisi ehdotuksen mukaan kahdenlaisia. Pykälän 2 momentissa lueteltaisiin ehdottomat peruuttamisperusteet, joiden vallitessa lupa olisi aina peruutettava. Pykälän 3 momentissa lueteltaisiin harkinnanvaraiset peruuttamisperusteet, jotka olisivat sikäli lievempiä, että niiden vallitessa luvan peruuttaminen jäisi riippumaan viranomaisen harkinnasta.

Lupa olisi ensinnäkin peruutettava, jos luvanhaltija sitä pyytää. Tämä tilanne lienee käytännössä harvinainen, mutta saattaa tulla kysymykseen erityisesti liikkeen luovuttamisen yhteydessä, jolloin liikkeen edellinen omistaja pyytää tarpeettomaksi käyneen lupansa peruuttamista. Lupa olisi myös aina peruutettava, jos luvanhaltija ei enää täytä luvan saamisen edellytyksiä. Perusteeksi riittäisi siten, että luvanhaltija menettää aseenkäsittelyluvan tai että muu ehdotuksen 20 §:n 3 momentissa tarkoitettu lupaedellytys puuttuu.

3 mom. Asealan elinkeinolupa voitaisiin harkinnanvaraisesti peruuttaa, jos elinkeinotoiminta on lopetettu. Tässä tapauksessa lupa voitaisiin peruuttaa, jos elinkeinotoiminta olisi keskeytyneenä vähintään kolmen kuukauden ajan. Tällaista seisokkia voitaisiin pitää riittävänä osoituksena toiminnan lopullisesta keskeytymisestä.

Luvan peruuttaminen olisi harkinnanvaraista myös silloin, kun luvanhaltija tai tämän palveluksessa oleva vastuuhenkilö on rikkonut ehdotetun ampuma-aselain säännöksiä tai sen nojalla annettuja säännöksiä taikka lupaehtoja. Luvan peruuttaminen olisi mahdollista myös siinä tapauksessa, että luvanhaltija tai vastuuhenkilö on rikkonut muita säännöksiä siten, että häntä sen nojalla tai muuten käyttäytymisensä perusteella voitaisiin pitää sopimattomana harjoittamaan asealan elinkeinotoimintaa.

24 §. *Ase-elinkeinonharjoittajan konkurssi tai kuolema. 1 mom.* Jos asealan elinkeinoluvan haltija asetetaan konkurssiin tai kun hän kuolee, on ratkaistava, miten menetellään pesään jääneiden ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten suhteen. Yleensä paras ratkaisu olisi sekä taloudellisesti että ampuma-aseiden käyttöön liittyvän turvallisuuden kannalta se, että edellä mainitut esineet voitaisiin tavanomaisessa järjestyksessä luovuttaa niiden hankkimiseen oikeutetulle. Tämän vuoksi ehdotetaan, että luvanhaltijan konkurssi- tai kuolinpesällä olisi oikeus harjoittaa liikettä määräajan konkurssin alkamisen tai kuolintapauksen jälkeen. Tavanomaisessa tapauksessa pesä saataneen selvitetyksi vuoden kuluessa. Tämän vuoksi pesällä olisi ehdotuksen mukaan oikeus jatkaa liikkeen harjoittamista asealan elinkeinoluvan haltijan konkurssi- tai kuolintapauksessa vuoden ajan konkurssin alkamisesta tai kuolinpäivästä. Liikkeellä tulisi kuitenkin tänäkin aikana olla vastuuhenkilö, joka vastaa toiminnasta siten kuin lain 26 §:n 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi.

Valvonnan vuoksi on välttämätöntä, että lupaviranomainen saa tiedon asealan elinkeinoluvan haltijan konkurssista ja konkurssista. Pesänhoitaja olisi velvollinen tekemään ilmoituksen 30 päivän kuluessa luvanhaltijan kuolemasta tai konkurssin alkamisesta. Pesänhoitajalla tarkoitettaisiin momentissa niitä henkilöitä, jotka eri vaiheissa hoitavat kuolin- tai konkurssipesän asioita.

2 mom. Luvanhaltijan kuolemaan tai konkurssiin ehdotetaan rinnastettaviksi muut yhtiön tai säätiön olemassaolon lakkaamismuodot. Tällaisia olisivat esimerkiksi yhdistyksen purkautuminen taikka sen julistaminen purkautuneeksi tai lakkautetuksi, osakeyhtiön purkautuminen tai sulautuminen sekä säätiön lakkauttaminen tai sulautuminen. Kunkin yhtiön ja säätiön osalta lakkaamista olisi arvioitava sitä koskevien erityissäännösten nojalla.

25 §. *Velvollisuus tiedoston pitämiseen. 1 mom.* Ase-elinkeinonharjoittajalla olisi velvollisuus pitää tiedostoja ampuma-aseista, aseen osista, patruunoista ja erityisen vaarallisista ammuksista. Velvollisuudesta tiedoston pitämiseen säädetään ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 8 ja 15 §:ssä. Ehdotettu velvollisuus pitää tiedostoa vastaisi siten voimassa olevaa sääntelyä. Muuna välittömänä syynä ehdotetulle säännökselle ovat Schengenin yleissopimuksen määräykset. Sopimuksen 85 artiklan mukaan jäsenvaltiot ovat sitoutuneet velvoittamaan aseiden valmistajat ja myyjät pitämään luetteloa kaikista luvan- ja ilmoituksenvaraisista aseista. Luettelosta tulee pystyä nopeasti selvittämään ampuma-aseen yksilöintitiedot sekä aseen ostaja. Säännös on tarpeellinen myös kansallisista syistä. Se on asevalvonnan toteuttamisen kannalta välttämätön. Lisäksi tiedostojen pitämisellä helpotettaisiin eräissä tapauksissa rikosten selvittämistä.

Ase-elinkeinonharjoittajien pitämät tiedostot ovat erityisen tärkeitä siitä syystä, että ampuma-ase merkitään poliisin pitämään rekisteriin tavallisesti vasta silloin, kun aseeseen haetaan ensimmäinen hallussapitoon oikeuttava lupa. Ase-elinkeinonharjoittajan hallussa olevien aseiden tiedot eivät toisin sanoen pääsääntöisesti sisälly poliisin pitämiin tiedostoihin.

Ase-elinkeinonharjoittajan pitämän tiedoston muodosta, tietosisällöstä ja muista teknisluontoisista asioista voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä asetuksella.

2 mom. Poliisilla olisi ehdotetun lain 116 §:n 1 momentin nojalla velvollisuus tarkastaa määräajoin ase-elinkeinonharjoittajien ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia koskevat tiedostot. Säännös vastaisi ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 39 §:n säännöstä. Jotta valvonnan suorittaminen olisi mahdollista, ase-elinkeinonharjoittaja velvoitettaisiin esittämään pitämänsä tiedosto poliisille siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Tiedosto olisi myös luovutettava lupaviranomaiselle asealan elinkeinotoiminnan päättyessä.

3 mom. Momentissa säädettäisiin velvollisuudesta säilyttää pykälässä tarkoitettu tiedosto vähintään kymmenen vuoden ajan siihen viimeksi tehdyn merkinnän jälkeen. Säännös on tarpeellinen sen vuoksi, että ampuma-aseisiin liittyvät väärinkäytökset voivat tulla ilmi pitkienkin aikojen kuluttua tiedostoon tehdystä merkinnästä.

26 §. *Vastuuhenkilö.* Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 4 §:n 1 momentin ja 12 §:n 1 momentin mukaan ampuma-aseiden tai niiden osien valmistamiseen taikka aseiden, niiden osien ja ampumatarpeiden kauppaan annettavaa lupaa haettaessa on ilmoitettava, kuka toimii liikkeen vastuunalaisena hoitajana. Vastuunalaisen hoitajan tehtävistä tai pätevyydestä ei

sen sijaan säädetä mitään. Jotta aseiden käyttöön liittyvä turvallisuus saataisiin asealan elinkeinotoiminnankin osalta mahdollisimman hyväksi, ehdotetaan pykälässä säädettäväksi vastuuhenkilön tehtävistä, ammatillisesta pätevyydestä ja sopivuudesta.

1 mom. Ase-elinkeinonharjoittajalla olisi aina oltava vähintään yksi vastuuhenkilö. Vastuuhenkilö vastaisi siitä, että asealan elinkeinotoiminnassa noudatetaan, mitä ehdotetussa laissa ja sen nojalla säädetään. Vastuuhenkilö vastaisi myös siitä, että toiminnassa noudatettaisiin lupaviranomaisen mahdollisesti asettamia lupaehtoja. Lisäksi vastuuhenkilö vastaisi siitä, että ase-elinkeinonharjoittajan työt ja tehtävät järjestetään siten, että ampuma-aseita käsittelevillä henkilöillä on aseenkäsittelylupa. Vastuuhenkilöllä olisi siten hallinnollinen vastuu ampuma-aselain, sen nojalla annettujen säännösten ja lupaehtojen noudattamisesta. Ampuma-aselain vastuuhenkilöitä koskevat säännökset olisivat vastaavan tyyppiset kuin vastaavia hoitajia koskevat vartioimisliikelain (237/1983) säännökset. Vastuu olisi hallinnollista. Vastuuhenkilön vakaviin laiminlyönteihin ja väärinkäytöksiin sovellettaisiin rikosoikeudellisen vastuun kohdentumista koskevia säännöksiä ja asiassa muotoutunutta oikeuskäytäntöä.

2 mom. Vastuuhenkilön olisi nykyiseen tapaan oltava lupaviranomaisen hyväksymä. Asealalla harjoitettavan elinkeinotoiminnan laajuuden sitä edellyttäessä vastuuhenkilöitä voitaisiin edellyttää olevan useampia kuin yksi. Tämä olisi tarkoituksenmukaista myös niissä tapauksissa, joissa ase-elinkeinonharjoittajalla on useampia toimipisteitä. Tällaisissa tapauksissa asealan elinkeinotoiminnan asianmukaista harjoittamista ei välttämättä voida valvoa yhdestä toimipaikasta käsin. Vastaavien hoitajien lukumäärää arvioitaessa olisikin ratkaisevana tekijänä pidettävä juuri käytännön valvonnan järjestämisen edellytyksiä. Yhdenmukaisesti edellä lausutun kanssa bulvaaninomaista vastuuhenkilöjärjestelyä ei tulisi ilman erityistä syytä sallia.

3 mom. Vastuuhenkilöltä edellytettäisiin ampuma-aseisiin, aseen osiin, patruunoihin ja erityisen vaarallisiin ammuksiin liittyvää perehtyneisyyttä. Olisi tarkoituksenmukaista, että vastuuhenkilön ammatillista pätevyyttä koskeva kelpoisuus osoitettaisiin erityisellä kuulustelulla. Tarkoituksena onkin valmistella ammattitietojen toteamista koskevat säännökset annettaviksi ampuma-aselain kokonaisuudistuksen toisen vaiheen yhteydessä. Tämän esityksen mukaan asealan elinkeinotoiminnan harjoittamisen edellyttämä osaaminen voitaisiin pääsääntöisesti selvittää todistuksella alan koulutuksesta ja työkokemuksesta.

Vastuuhenkilön erityisen luottamusaseman vuoksi edellytettäisiin, että hän on luotettava ja asealan elinkeinon harjoittamiseen sopivana pidettävä henkilö. Vastuuhenkilöksi hyväksymisen eräänä edellytyksenä olisi aseenkäsittelylupa. Tämä vaatimus asettaisi edellytyksiä vastuuhenkilön terveydentilalle ja käyttäytymiselle. Edellyttämällä vastuuhenkilöltä myös yleistä luotettavuutta ja sopivuutta asealan elinkeinon harjoittamiseen varmistettaisiin, että vastuuhenkilöllä olisi myös esimerkiksi toiminnan laajuuteen nähden riittävänä pidettävä kyky huolehtia aseiden turvallisesta säilyttämisestä.

Vastuuhenkilöllä tulisi olla aseenkäsittelylupa. Hänen tulisi näin ollen täyttää aseenkäsittelyluvan saamisen yleiset edellytykset, eli hänen tulisi olla ikänsä, terveydentilansa ja käyttäytymisensä perusteella sopiva pitämään hallussaan ampuma-asetta. Ehdotetun sääntelyn johdosta vastuuhenkilön olisi siten oltava myös henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan sovelias aseiden käsittelemiseen. Voimassa olevissa säännöksissä ase-elinkeinonharjoittajalle ei aseteta edes alaikärajaa.

27 §. *Aseenkäsittelylupa. 1 mom.* Voimassa olevien säännösten mukaan aseliikkeessä työskentelevällä henkilöllä ei tarvitse olla ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttavaa lupaa. Hänellä saattaa kuitenkin olla valvonnassaan tai mahdollisesti kuljettavanaan jopa satoja ampuma-aseita. Periaatteellista estettä ei nykysäännösten mukaan ole sille, etteikö joku, jolla on huomattavakin rikollinen menneisyys, voisi työskennellä ase-elinkeinonharjoittajan palveluksessa käsitellen ampuma-aseita. On melkoinen epäkohta, ettei aseliikkeissä työskentelevien henkilöiden tule olla viranomaisen hyväksymiä.

Viranomaishyväksynnän puuttumisesta on aiheutunut myös muunlaisia ongelmia. Aseliikkeen myyntiedustaja on saattanut joutua poliisin tarkastamaksi myyntimatkallaan, kun hänellä on ollut autossaan lukuisia ampuma-aseita ilman niiden hallussapitoon oikeuttavaa lupaa. Lisäksi aseiden esittely ampumalla joko messujen tai tavanomaisten myyntitapahtumien yhteydessä saattaa joskus olla tarpeellista. Aseella ampuminen saattaa olla tarpeellista myös kokeilutarkoituksessa. Ase-

elinkeinonharjoittajien palveluksessa olevat henkilöt ovat itsekin kokeneet sääntelyn puuttumisen aiheuttaman epäselvän tilanteen kiusalliseksi. He ovat tämän vuoksi käytännössä usein hankkineet hallussapitolupia elinkeinotoiminnassaan hallussa pitämilleen asemalleille. Tämä taas on kuormittanut lupajärjestelmää tarpeettomasti. Järjestely ei ole muutenkaan tarkoituksenmukainen.

Esityksen käsitteistön mukaan ase-elinkeinonharjoittajalla olevat ampuma-aseet ja aseen osat ovat joko säilytettävinä tai kuljetettavina. Niitä ei sen sijaan kannettaisi, sillä kantaminen edellyttäisi yksityiselle henkilölle annettavaa lupaa käyttää asetta tai aseen osaa lakiehdotuksen 43 §:n 1 momentissa tarkoitettuun hyväksyttävään käyttötarkoitukseen.

Ampuma-aseisiin liittyy välitön yleisen järjestyksen ja turvallisuuden vaarantumisen riski. Aseiden käyttöön liittyvä turvallisuus edellyttää, että henkilöt, joilla on mahdollisuus käsitellä aseita, ovat viranomaisen hyväksymiä. Edellä lausutuin perustein ehdotetaan, että henkilöllä, joka ase-elinkeinonharjoittajan palveluksessa ollessaan kuljettaa, säilyttää tai muuten käsittelee ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia, tulee olla toimintaan oikeuttava aseenkäsittelylupa.

Aseenkäsittelylupa oikeuttaisi esittely- ja kokeilutarkoituksessa myös ampuma-aseella ampumiseen, jos se on asealan elinkeinotoiminnan harjoittamisen kannalta tarpeellista. Tältä osin aseenkäsittelylupa olisi luonteeltaan avoin hallussapitolupa. Säännöstä olisi kuitenkin tulkittava sillä tavoin suppeasti, ettei aseella ampuminen olisi sallittua aseenkäsittelyluvan nojalla silloin, kun ampumisella ei ole selkeää yhteyttä asealalla harjoitettavaan elinkeinotoimintaan. Metsästäminen aseliikkeen aseella olisi lähtökohtaisesti tulkittava ampuma-aseen luvattomaksi hallussapidoksi.

2 mom. Aseenkäsittelyluvan saamisen henkilöä koskevat edellytykset vastaisivat ehdotuksen 45 §:n 1 momentissa tarkoitettuja hankkimisluvan saajaa koskevia edellytyksiä.

3 mom. Aseenkäsittelyluvan antaisi hakijan kotikunnan poliisilaitos, jolla olisi parhaat edellytykset arvioida hakijan henkilökohtaisia ominaisuuksia ja sopivuutta.

28 §. *Aseenkäsittelyluvan voimassaoloaika.* Aseenkäsittelyluvan tarpeellisuus on sidoksissa työsuhteen kestoon. Tämän vuoksi on tarkoituksenmukaista, että lupa annetaan ainostaan työsuhteen voimassaoloajaksi. Jos työsuhde on määräaikainen, olisi lupa annettava työsuhteen ajaksi. Toistaiseksi voimassa olevan työsuhteen osalta luvan voimassaoloajan enimmäispituus olisi pykälän mukaan rajoitettu viiteen vuoteen. Lupa voitaisiin kuitenkin antaa perustellusta syystä lyhyemmäksikin määräajaksi kuin viideksi vuodeksi.

29 §. *Aseenkäsittelyluvan raukeaminen ja peruuttaminen.* Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 24 §:n 1 momentissa poliisille annetaan valta peruuttaa aseen hallussapitoon annettu lupa, kun siihen harkitaan olevan syytä. Sääntely on luvanhaltijan oikeusturvan toteutumisen kannalta liian epämääräinen. Jokaisella on oikeus edellyttää oikeusjärjestelmältä tietyn asteista ennakoitavuutta. Lakiehdotukseen onkin haluttu sisällyttää yksilön oikeusturvan toteutumisen kannalta oleellisen tärkeät lupien antamisen, raukeamisen ja peruuttamisen edellytykset mahdollisimman täsmällisessä muodossa. Lakiin ehdotetaan nykyistä yksityiskohtaisempia säännöksiä, jotta voitaisiin määritellä mahdollisimman tarkasti suoraan lain perusteella ne tapaukset, joissa luvan raukeaminen ja peruuttaminen tulee kysymykseen. Yksityiskohtaisilla säännöksillä pyritään myös lupakäytännön yhtenäistymiseen.

Edellä lausuttu koskee myös aseenkäsittelyluvan raukeamisen ja peruuttamisen edellytyksiä. Hallitusmuodon 15 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla ja elinkeinolla. Näin ollen on selvää, että kun aseenkäsittelylupa olisi ehdotuksen mukaan edellytys toimimiselle ainakin tietyissä tehtävissä ase-elinkeinonharjoittajan palveluksessa, sekä luvan saamisen että sen raukeamisen ja peruuttamisen edellytyksistä on säädettävä mahdollisimman täsmällisesti laissa.

1 mom. Selvyyden vuoksi ehdotetaan säädettäväksi, että aseenkäsittelylupa raukeaa, kun luvanhaltija kuolee.

2 mom. Momentissa säädettäisiin, että aseenkäsittelylupa olisi peruutettava luvanhaltijan pyynnöstä. On mahdollista, että luvanhaltija haluaa hankkiutua eroon hänelle tarpeettomaksi käyneestä luvasta työsuhteen syystä tai toisesta päättyessä. Säännös olisi tästä syystä tarpeellinen.

3 mom. Momentissa mainituissa tapauksissa aseenkäsittelyluvan peruuttaminen olisi

harkinnanvaraista. Peruuttamisen edellytysten täyttymisen suhteen on lupaviranomaiselle jätettävä riittävästi harkinnanvaraa, sillä momentissa mainittuihin väärinkäytöksiin mahtuu moitittavuudeltaan hyvinkin erilaisia tekoja ja laiminlyöntejä. Hyvin vähäisissä tapauksissa voi luvanhaltijalle annettava, säännöksiin perustumaton epävirallinen huomautus olla käytännössä hyvinkin tehokas ojennuskeino. Luvanhaltijalle voitaisiin useissa tapauksissa antaa ehdotuksen 30 §:n 2 momentin nojalla luvan peruuttamisen sijasta varoitus.

Aseenkäsittelylupa voitaisiin peruuttaa momentin 1 kohdan perusteella luvanhaltijan syyllistyessä väkivaltaista käyttäytymistä osoittavaan rikokseen taikka huumausainerikokseen, törkeään huumausainerikokseen, huumausainerikoksen valmisteluun tai huumausainerikoksen edistämiseen. Kohdassa tarkoitettuina väkivaltarikoksina olisi pidettävä ainakin henkeen tai terveyteen kohdistuvia rikoslain 21 luvussa tarkoitettuja rikoksia lievää pahoinpitelyä lukuun ottamatta, rikoslain 31 luvussa tarkoitettua ryöstöä ja törkeää ryöstöä sekä rikoslain 34 luvussa tarkoitettuja tahallisina rikoksina rangaistavia tekoja.

Myös muiden kuin edellä tarkoitettujen lainkohtien mukaiset, tekijässään väkivaltaista käyttäytymistä osoittavat rikokset voisivat johtaa luvan peruuttamiseen. Jos luvanhaltija olisi ampuma-asetta käyttäen syyllistynyt väkivaltaiseen tai väkivallalla uhkaavaan käyttäytymiseen, olisi lupa yleensä peruutettava ainakin momentin 4 kohdan perusteella. Sen sijaan sellaiset rikokset, joihin ei lainkaan liity väkivaltaa tai sillä uhkaamista, eivät välttämättä johtaisi luvan peruuttamiseen. Niinpä vähäiset liikenne- tai omaisuusrikokset eivät ainakaan kaikissa tapauksissa aiheuttaisi luvan peruuttamista. Ainakin lukuisiin pieniinkin omaisuusrikoksiin syyllistymistä yhdistettynä rikolliseen ystäväpiiriin voitaisiin toisaalta pitää sellaisena seikkana, jonka perusteella ampuma-aseiden turvallisen käsittelemisen edellytysten voitaisiin katsoa vaarantuneen.

Momentin 2 kohdassa on peruuttamisen perusteina mainittu ampuma-aserikos, törkeä ampuma-aserikos ja ampuma-aserikkomus sekä muut ampuma-asetta käyttäen tehdyt rangaistavat teot. Muuna ampuma-asetta käyttäen tehtynä rangaistavana tekona voisi kyseeseen tulla vaikkapa ampuma-asetta käyttäen tehty vahingonteko tai syyllistyminen metsästyslain 72 §:ssä tarkoitettuun metsästysrikokseen, kuten riistaeläimen metsästämiseen rauhoitusaikana.

Aseenkäsittelylupa voitaisiin momentin 3 kohdan perusteella peruuttaa lupaehtojen rikkomisen ja sellaisen käyttäytymisen perusteella, joka osoittaa piittaamattomuutta ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia koskevia säännöksiä kohtaan. Lupa voitaisiin siis peruuttaa esimerkiksi julkisista huvitilaisuuksista annetun lain 8 §:n säännösten rikkomisen vuoksi. Kyseisessä pykälässä kielletään aseiden hallussapito julkisessa huvitilaisuudessa. Lupa voitaisiin peruuttaa myös ampuma-aseita koskevien kunnallisen järjestyssäännön säännösten rikkomisen vuoksi. Lievissä tapauksissa tulisi lupaviranomaisen kuitenkin aina harkita, olisiko 30 §:n 2 momentissa tarkoitettua varoitusta pidettävä riittävänä seuraamuksena.

Momentin 4 kohdassa mainitut luvan peruuttamisen perusteet eivät olisi samat kuin luvan antamisen edellytykset. Lupaa ei siten voitaisi kaikissa tapauksissa peruuttaa sellaisen luvanhaltijan sairauden vuoksi, joka lain 45 §:n 1 momentin nojalla voisi estää luvan saamisen. Kynnys luvan peruuttamiselle olisi siten pääsääntöisesti hieman korkeampi kuin luvan antamatta jättämiselle. Perusteena luvan peruuttamiselle voisivat olla luvanhaltijan terveydentilaa, elämäntapaa tai käyttäytymistä koskevat seikat. Jotta lupa voitaisiin peruuttaa luvanhaltijan elämäntavan tai käyttäytymisen perusteella, luvanhaltijan elämäntavan tai käyttäytymisen olisi oltava joko luvanhaltijan omaa tai toisten henkilöiden turvallisuutta vaarantavaa. Alkoholin tai huumausaineiden jatkuvaa väärinkäyttöä voidaan pitää sellaisena turvallisuutta vaarantavana elämäntapana, jonka perusteella lupa voitaisiin peruuttaa. Turvallisuuden vaarantumisen ei välttämättä tarvitsisi liittyä ampuma-aseisiin, vaan myös ilman ampuma-asetta tapahtunut väkivaltainen, vaarallinen tai uhkaava käyttäytyminen voisi olla perusteena luvan peruuttamiselle. Lupa tulisi peruuttaa, jos luvanhaltijan elämäntapaa olisi pidettävä siinä määrin ongelmallisena, että siihen liittyy ampuma-aseen väärinkäytön vaara. Käyttäytymisen tulisi kuitenkin aina osoittaa, että luvanhaltijaa on pidettävä sopimattomana käsittelemään ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia.

Huolimatta esitykseen sisältyvistä yksityis-

kohtaisista säännöksistä olisi luvan peruuttamisen edellytysten täyttyminen kuitenkin harkittava erikseen kussakin tapauksessa esiin tulleiden seikkojen ja olosuhteiden perusteella. Täsmällisiä säännöksiä asiasta ei kyetä antamaan, vaan ratkaisut on tehtävä yksittäistapauksissa teon kokonaisarvostelun perusteella. Ratkaisevana olisi pidettävä teon merkitystä henkilön sopivuudelle käsitellä ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia.

Käytännössä on ollut ongelmallista arvioida sitä, kuinka pitkän ajan kuluttua luvan peruuttamiseen johtaneen väärinkäytöksen jälkeen lupa voitaisiin antaa uudestaan. Tähän ei voida antaa yksiselitteistä säännöstä, vaan ratkaisun tulisi perustua tilanteen kokonaisarviointiin. Joidenkin momentissa tarkoitettujen luvan peruuttamisperusteiden, kuten aseiden käyttöön liittyvän turvallisuuden kannalta väärän elämäntavan, voitaisiin katsoa estävän uuden luvan saamisen pidempään kuin yksittäisen, vähäisenä pidettävän väärinkäytöksen.

30 §. *Varoitus ja uuden vastuuhenkilön nimeäminen. 1 mom.* Muissa kuin asealan elinkeinotoiminnan keskeytymiseen liittyvissä tapauksissa, joissa asealan elinkeinoluvan peruuttaminen olisi harkinnanvaraista ja rikkomus tai laiminlyönti olisi lisäksi vähäinen, luvanhaltijalle voitaisiin antaa luvan peruuttamisen sijasta varoitus. Varoituksella saataisiin ilmeisesti useissa tapauksissa huolimattomasti tai moitittavasti menetellyt luvanhaltija ojentumaan, sillä kyseessä on hänen elinkeinonsa harjoittamisen edellytysten säilyminen. Edellytyksenä varoituksen antamiselle olisi, että havaitut puutteet on korjattu. Luvan peruuttamista olisi lisäksi pidettävä olosuhteisiin nähden kohtuuttomana.

Tapauksissa, joissa vastuuhenkilö on syyllistynyt tämän lain, sen nojalla annettujen säännösten tai lupaehtojen rikkomiseen, voitaisiin ase-elinkeinonharjoittaja velvoittaa ilmoittamaan uusi vastuuhenkilö.

2 mom. Aseenkäsittelyluvan peruuttamisedellytysten käsillä ollessa voitaisiin luvanhaltijalle antaa luvan peruuttamisen sijasta varoitus, jos luvan peruuttaminen olisi olosuhteisiin nähden kohtuutonta. Tämä olisi käyttökelpoinen seuraamus vähäisten väärinkäytösten ja rikkomusten kyseessä ollessa. Varoituksen käyttökelpoisuus seuraamuksena paranee ampuma-aserekisterin käyttöönoton yhteydessä, sillä luvanhaltijalle annettu varoitus olisi tällöin kaikkien lupa- ja valvontaviranomaisten nähtävissä.

31 §. *Muut patruunoiden kaupallista valmistamista koskevat säännökset.* Pykälässä olisi informatiivinen säännös, jonka mukaan patruunoiden ja räjähdysainetta sisältävien erityisen vaarallisten ammusten valmistamisessa kaupallista tarkoitusta varten on noudatettava, mitä räjähdysvaarallisista aineista annetussa laissa ja sen nojalla säädetään. Räjähdysaine määritellään räjähdeasetuksen 4 §:n 2 kohdassa. Vaikka esitykseen sisältyykin voimassa olevista ampuma-aseita koskevista säännöksistä poiketen myös patruunoiden kaupallisen valmistamisen luvanvaraisuutta koskevia säännöksiä, patruunoiden valmistamisesta kaupallista tarkoitusta varten säädetään hyvin tarkasti räjähdeasetuksessa.

4 luku. Kaupallinen siirto, tuonti, vienti ja kauttakuljetus

32 §. *Kaupallinen ennakkosuostumus.* EU:n jäsenvaltiosta toiseen tapahtuva ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirto edellyttää asedirektiivin mukaan pääsääntöisesti määrämaana olevan jäsenvaltion ennalta antamaa suostumusta siirrolle. Ennakkosuostumus on välttämätön, jos määrämaana oleva jäsenvaltio on tehnyt siirtojen luvanvaraisuutta koskevan, asedirektiivin 11 artiklan 4 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen muille jäsenvaltioille. Suomen tehtyä mainitun ilmoituksen ehdotetaan pykälässä säädettäväksi siirroille annettavasta kaupallisesta ennakkosuostumuksesta. Asiallisesti kaupallinen ennakkosuostumus vastaisi kaupallista tarkoitusta varten annettavaa tuontilupaa.

Ehdotettu pykälä korvaisi ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 9 §:n 1 momentin säännöksen siltä osin, kuin kyse on ampuma-aseiden, aseen osien ja patruunoiden siirrosta Suomeen. Muusta valtiosta kuin EU:n jäsenvaltiosta kaupallista tarkoitusta varten tapahtuvasta tuonnista säädettäisiin ehdotuksen 33 §:ssä.

1 mom. Voimassa olevien säännösten mukaan ampuma-aseasioita käsittelevänä ministeriönä toimii sisäasiainministeriö. Tähän asiantilaan ei ole tarkoitus tehdä tässä yhteydessä muutosta. Luvan peruuttavasta viranomaisesta ei ole voimassa olevissa säännöksissä lainkaan mainintaa. Esityksen mukaan kaupallista tarkoitusta varten annetta-

van kaupallisen ennakkosuostumuksen antaisi ja peruuttaisi ampuma-aseasioita käsittelevä ministeriö. Käytännön lupa-asioita ei kuitenkaan tulisi käsitellä ministeriötasolla. Kaikkia kaupallisia ampuma-aseisiin liittyviä toimintoja koskevien lupa-asioiden uudelleenorganisointi on tarkoitus toteuttaa ampuma-aselainsäädännön kokonaisuudistuksen toisen vaiheen yhteydessä.

2 mom. Kaupallinen ennakkosuostumus voitaisiin ehdotuksen mukaan antaa vain ase-elinkeinonharjoittajalle. Edellytyksenä olisi näin ollen asealan elinkeinolupa. Myös asealan elinkeinoluvan sisällöllä olisi merkitystä. Kaupallinen ennakkosuostumus voitaisiin antaa ainoastaan sellaisten esineiden siirtoon Suomeen, joilla ase-elinkeinonharjoittajalla on oikeus harjoittaa elinkeinoaan. Ennakkosuostumukselle asetettavat edellytykset vastaisivat asiallisesti niitä edellytyksiä, jotka ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 9 §:n 1 momentin nojalla asetetaan kaupallista tarkoitusta varten annettavalle tuontiluvalle. Asiallisesti ehdotettu säännös vastaisi nykyistä käytäntöä. Kaupallisen ennakkosuostumuksen antamisen perusedellytyksenä olisi myös se, ettei siirrolla vaaranneta yleistä järjestystä ja turvallisuutta.

3 mom. Asedirektiivin liitteessä I tarkoitettuun A luokkaan kuuluvien aseiden osalta edellytettäisiin loppukäyttäjätodistuksen esittämistä. A luokkaan kuuluvat aseet olisivat lakiehdotuksen 9 §:ssä tarkoitettuja erityisen vaarallisia ampuma-aseita. Tällaisten asedirektiivissä ja myös Schengenin yleissopimuksessa lähtökohtaisesti kiellettyinä pidettyjen ampuma-aseiden siirtoa Suomeen ei tule sallia ilman varmuutta siitä, kenelle aseet lopulta päätyvät, sillä jo niiden maassaolo saattaa vaarantaa yleistä järjestystä ja turvallisuutta sen mukaan, missä ja miten aseita säilytetään. Käytännössä loppukäyttäjätodistukseksi riittäisi aseen hankkimiseen oikeuttava, ehdotuksen 42 §:ssä tarkoitettu hankkimislupa. Loppukäyttäjätodistukseksi riittäisi muukin luotettava selvitys aseen käyttäjästä ja käyttötarkoituksesta silloin, kun hankkimislupaa ei voitaisi esittää aseen päätyessä esimerkiksi aseteollisuuden kokeilukäyttöön.

33 §. *Kaupallinen tuontilupa.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi muista kuin EU:n jäsenvaltioista kaupallista tarkoitusta varten tapahtuvaan ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten kuljettamiseen annettavasta luvasta. Ehdotetun käsitteistön mukaisesti tällaista EY:n ulkopuolelta tapahtuvaa kuljetusta kutsuttaisiin tuonniksi erotuksena EY:n alueella tapahtuvista siirroista. Kaupallista tarkoitusta varten tapahtuvaan tuontiin annettava lupa olisi siten nimeltään kaupallinen tuontilupa.

1 mom. Lupaviranomaisena olisi nykyistä sääntelyä vastaavasti ampuma-aseasioita käsittelevä ministeriö, joka tarvittaessa myös peruuttaisi luvan.

2 mom. Maamme aseiden käyttöön liittyvän turvallisuuden kannalta ei sillä seikalla, tapahtuuko aseiden kuljetus Suomeen EU:n jäsenvaltiosta tai muusta valtiosta, ole merkitystä. Tästä syystä momentissa säädettäisiin, että kaupallinen tuontilupa voitaisiin antaa samoin edellytyksin kuin kaupallinen ennakkosuostumuskin.

3 mom. Asedirektiivin 11 artiklan 2 kohdassa edellytetään siirtoluvan yhteydessä ilmoitettavaksi, onko siirrettävät ampuma-aseet ja patruunat tarkastettu C.I.P.-sopimuksessa edellytetyllä tavalla. Ampuma-aseasioita käsittelevä ministeriö saa asedirektiivin mukaisen tietojenvaihtojärjestelmän perusteella tiedon antamansa ennakkosuostumuksen nojalla annetuista siirtoluvista. Ampuma-aseasioita käsittelevä ministeriö saa siten tiedon kaikkien maahan siirrettävien aseiden ja patruunoiden C.I.P.-sopimukseen perustuvasta tarkastuksesta.

Ampuma-aseiden ja -tarvikkeiden tarkastuksesta annetun asetuksen 19 §:n nojalla ampuma-aseiden ja -tarvikkeiden maahantuojan oli annettava ennakolta tekniliselle tarkastuslaitokselle kirjallinen selvitys tuontierän laadusta, valmistajasta ja alkuperämaasta sekä siitä, onko ampuma-aseet ja -tarvikkeet tarkastettu C.I.P.-sopimuksessa edellytetyllä tavalla. Mainitusta ennakkoilmoitusmenettelystä kuitenkin luovuttiin 1 päivänä marraskuuta 1995 voimaan tulleella ampuma-aseiden ja -tarvikkeiden tarkastuksesta annetun asetuksen muuttamisesta annetulla asetuksella.

Ampuma-aseiden ja patruunoiden vaarallisuuden vuoksi pelkkää jälkikäteistä markkinavalvontaa ei voida pitää esineiden käyttöturvallisuuden kannalta riittävänä valvontakeinona. Lisäksi valvonnan tehokkaan järjestämisen kannalta on tarkoituksenmukaista, että kaikki valvonnan kannalta tarpeellinen tieto on keskitetty yhdelle viranomaiselle. Ampuma-aseiden ja patruunoiden C.I.P.-sopimuksen mukaiseen tarkastukseen liittyvä

valvonta onkin tarkoitus keskittää ampuma-aselainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä ainakin keskeisiltä osiltaan ampuma-aseasioita käsittelevän ministeriön hallinnon alalle.

Esityksessä ehdotetaan, että koska ampuma-aseasioita käsittelevä ministeriö saa asedirektiivin mukaisten menettelyjen välityksellä tiedon Suomeen siirrettävien ampuma-aseiden ja patruunoiden tarkastuksesta, edellä mainittuja esineitä Suomeen tuovan olisi annettava tullilaitokselle selvitys siitä, onko tuotavat aseet ja patruunat tarkastettu C.I.P.-sopimuksessa edellytetyllä tavalla. Tullilaitos velvoitettaisiin puolestaan lakiehdotuksen 40 §:n ja sen nojalla annettavien säännösten nojalla ilmoittamaan asiasta ampuma-aseasioita käsittelevälle ministeriölle.

Järjestely olisi tarkoituksenmukainen myös ampuma-aselainsäädännönkokonaisuudistuksen toisessa vaiheessa toteutettavaksi suunniteltua ampuma-aseisiin, aseen osiin, patruunoihin ja erityisen vaarallisin ammuksiin kaupallisessa tarkoituksessa annettavien lupien uudelleenjärjestelyä silmällä pitäen. Tässä yhteydessä kaikki edellä mainittuihin esineisiin liittyvät kaupalliset lupa- ja valvontatoiminnot pyrittäisiin keskittämään yhdelle viranomaiselle. Tämä merkitsisi luvan hakijan kannalta niin sanotun yhden luukun periaatteen toteutumista.

34 §. *Kaasusumuttimen kaupallinen tuontilupa. 1 mom.* Asedirektiivin säännökset eivät koske kaasusumuttimia. Tämän vuoksi kaasusumuttimien kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuvalle siirrolle Suomeen ei voida asettaa edellytykseksi ennakkosuostumuksen antamista, vaikka kaasusumuttimiin ehdotetaankin lain 1 §:n 2 momentin nojalla pääsääntöisesti sovellettavaksi ampuma-aseita koskevia säännöksiä. Kaasusumuttimien siirto ja tuonti Suomeen olisi siten ehdotuksen mukaan voimassa olevia säännöksiä vastaavasti edelleen luvanvaraista. Vaikka asedirektiivin säännökset eivät koskekaan kaasusumuttimia, niiden Suomeen tapahtuvan siirron luvanvaraisuudesta on mahdollista säätää Rooman sopimuksen 36 artiklan määräyksen ja asedirektiivin 14 artiklan säännöksen nojalla. Asedirektiivin säännökset ja Rooman sopimuksen määräykset eivät siten estä säätämästä kaasusumuttimien tuontia luvanvaraiseksi.

Kaasusumuttimen kaupallinen tuontilupa oikeuttaisi sekä siirtämään että tuomaan kaasusumuttimia Suomeen kaupallista tarkoitusta varten. Se voitaisiin siten antaa sekä kaasusumuttimien kaupallista tarkoitusta varten EU:n jäsenvaltiosta Suomeen tapahtuvaan siirtoon että muusta valtiosta tapahtuvaan tuontiin. Luvan antaisi nykyisiä säännöksiä vastaavasti ampuma-aseasioita käsittelevä ministeriö, joka myös tarvittaessa peruuttaisi luvan.

2 mom. Kaasusumuttimen kaupallinen tuontilupa voitaisiin antaa sillä edellytyksellä, ettei siirrosta tai tuonnista aiheudu vaaraa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiselle.

35 §. *Kaupallinen siirtolupa. 1 mom.* Luvan ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoon Suomesta kaupallista tarkoitusta varten antaisi ja peruuttaisi ehdotuksen mukaan ampuma-aseasioita käsittelevä ministeriö. Edellä mainittujen esineiden viennistä säädettäisiin ehdotuksen 36 §:ssä. Siirtoon annettava lupa olisi nimeltään kaupallinen siirtolupa. Tällä hetkellä ampuma-aseiden ja ampumatarpeiden viennistä säädetään ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 10 §:n 1 momentissa.

Asedirektiivin 11 artiklan 2 kohta sisältää varsin yksityiskohtaiset säännökset siirtoluvassa mainittavista seikoista ja luvan antamisessa noudatettavasta menettelystä. Siirtolupa poikkeaa ennakkosuostumuksesta siten, että siirtolupa koskee aina tiettyä kuljetusta, jonka reitti, kuljetusväline, aikataulu ja vastaavat seikat ovat jo lupaa haettaessa tiedossa. Siirtolupa annetaan siten aina erikseen kullekin siirrolle. Ennakkosuostumus ei sitä vastoin ole välttämättä sidoksissa tiettyyn siirtoon, vaan sen nojalla voidaan yleensä ennakkosuostumuksessa mainittujen ehtojen ja ennakkosuostumuksen voimassaoloajan rajoissa hakea useitakin siirtolupia.

Asedirektiivin 11 artiklan 3 kohdassa mahdollistetaan järjestely, jonka mukaan ase-elinkeinonharjoittaja voidaan vapauttaa enintään kolmen vuoden määräajaksi velvollisuudesta hakea erikseen siirtolupa kullekin siirrolle. Vapautus voi koskea ainoastaan siirtoja, jotka suoritetaan tietylle, päätöksessä nimenomaisesti mainitulle toisessa jäsenvaltiossa toimivalle ase-elinkeinonharjoittajalle. Siirroista on kuitenkin asedirektiivin mukaan aina ilmoitettava lähtömaan viranomaiselle ennen siirtoa. Esityksessä ei ehdoteta toteutettavaksi edellä kuvattua asedirektiivin mukaista järjestelyä. Mahdollisuudet tämän kaltaisen järjestelyn rajoitetulle käyttöön ot-

tamiselle arvioitaisiin ampuma-aselainsäädännön kokonaisuudistuksen toisen vaiheen yhteydessä.

2 mom. Kaupallinen siirtolupa voitaisiin antaa vain ase-elinkeinonharjoittajalle. Säännös vastaisi nykyisin noudatettua käytäntöä. Luvan antaminen ainoastaan ase-elinkeinonharjoittajalle olisi edelleen perusteltua, sillä aseisiin liittyvän vaaran ja tapaturman riskin vuoksi oikeus suurien ase-erien käsittelyyn on syytä jättää viranomaiselta asianmukaisen luvan saaneelle ase-elinkeinonharjoittajalle, jonka aseiden säilytystilat viranomaiset ovat asianmukaisesti tarkastaneet. Ase-elinkeinonharjoittajalla tulisi luonnollisesti olla oikeus harjoittaa elinkeinoaan juuri siirrettävillä esineillä.

Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 10 §:n 2 momentin nojalla sisäasiainministeriön on ennen maastaviantiasian ratkaisua hankittava asiassa ulkoasiainministeriön lausunto. Tämä menettely ei ole tarpeellinen EU:n jäsenvaltioiden välillä tapahtuvissa siirroissa, joten siitä ehdotetaan luovuttavaksi.

Siirtoluvan antamisen edellytyksistä olisi säädettävä asedirektiivissä edellytetyllä tavalla. Kaupallisen siirtoluvan antamiselle olisi kaksi edellytystä. Ensimmäisenä edellytyksenä olisi, ettei luvan antamiselle ole määrämaan viranomaisen antaman ilmoituksen mukaan estettä. Käytännössä tämä edellytys voisi toteutua joko siten, että määrämaana on jäsenvaltio, joka ei asedirektiivin 11 artiklan 4 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen perusteella edellytä siirrolle ennakkosuostumusta, tai siten, että hakija esittää määrämaana olevan jäsenvaltion viranomaisen antaman ennakkosuostumuksen.

Siirtoluvan antamisen toisena edellytyksenä olisi, että siirto aiotaan suorittaa olosuhteissa, joita voidaan pitää turvallisina. Säännöksen väljä sanamuoto jättäisi lupaviranomaiselle riittävän harkintavallan siirrolle turvallisten edellytysten harkinnassa. Siirron turvallisuus voitaisiin pyrkiä varmistamaan eri tavoin, kuten asettamalla siirrolle ehdotuksen 107 §:n 2 momentin nojalla tarpeellisia kuljetusvälinettä, -aikaa tai -reittiä koskevia ehtoja.

3 mom. Asedirektiivin 11 artiklan 2 kohtaan sisältyvän nimenomaisen säännöksen nojalla siirtolupa on pidettävä mukana luvassa mainittuja esineitä kuljetettaessa. Tätä velvoitetta koskeva säännös otettaisiin pykälän 3 momenttiin. Säännöksen tarkoituksena on mahdollistaa viranomaisvalvonnan toteutuminen. Käytännössä olisi riittävää pitää mukana siirtoluvan jäljennöstä.

36 §. *Kaupallinen vientilupa ja kaupallinen kauttakuljetuslupa. 1 mom.* Luvan ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuvaan vientiin antaisi ja peruuttaisi ampuma-aseasioita käsittelevä ministeriö. Lupa olisi nimeltään kaupallinen vientilupa. Voimassa oleviin säännöksiin nähden ehdotus merkitsisi tältä osin muutosta vain siten, että myös aseen osat ja erityisen vaaralliset ammukset otettaisiin sääntelyn piiriin. Tätä voidaan pitää perusteltuna, sillä viemällä ase maasta osina voidaan kiertää ampuma-aseiden vientiä koskevia säännöksiä. Myös asedirektiivin säännöksissä ja Schengenin yleissopimuksen määräyksissä edellytetään aseen osien ja erityisen vaarallisten ammusten Suomesta tapahtuvien siirtojen luvanvaraisuutta.

Kaupallisen vientiluvan lisäksi pykälässä ehdotetaan säädettäväksi kaupallisesta kauttakuljetusluvasta, jonka niin ikään antaisi ja peruuttaisi ampuma-aseasioita käsittelevä ministeriö. Voimassa olevaan ampuma-aselainsäädäntöön ei sisälly kauttakuljetusta koskevia säännöksiä. Lupa annettaisiin ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten kauttakuljetukseen kaupallista tarkoitusta varten. Kaupallinen kauttakuljetuslupa olisi tarkoituksenmukainen sen vuoksi, että muussa tapauksessa samalle tavaraerälle jouduttaisiin antamaan sekä kaupallinen tuontilupa että kaupallinen vientilupa. Kaupallisessa kauttakuljetusluvassa olisi siten kysymys lähinnä yksinkertaistetusta lupamenettelystä.

Kaupallisesta kauttakuljetuksesta olisi kysymys vain siinä tapauksessa, että kuljetettava tavaraerä tuodaan Suomeen yksinomaan saman tavaraerän viemiseksi kohtuullisen nopeasti edelleen Suomesta muualle. Kuljetuksen lähtö- ja määrämaana ei kuitenkaan voisi ehdotuksen 16 §:n 2 momentin 4 kohdan nojalla olla EU:n jäsenvaltio. Kuljetuksen olisi muutenkin Suomea lukuun ottamatta tapahduttava kokonaisuudessaan EY:n ulkopuolella. Tämä johtuu siitä, että EY:n alueella ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia kuljetettaessa on noudatettava asedirektiivissä ja räjähdedirektiivissä yksityiskohtaisesti säänneltyjä, kaupallisesta kauttakuljetusluvasta poikkeavia menettelytapoja.

2 mom. Kaupallinen vientilupa voitaisiin momentin mukaan antaa vain ase-elinkeinonharjoittajalle. Tämä on perusteltua, sillä kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuva vienti edellyttää käytännössä asealan elinkeinotoiminnan harjoittamista Suomessa. Vastaavan edellytyksen asettaminen kaupallisen kauttakuljetusluvan antamiselle ei sen sijaan ole perusteltua, sillä tavaraerää ei kauttakuljetuksen yhteydessä käsitellä ainakaan mainittavasti Suomessa.

Lupaviranomainen voisi vaatia kaupallisen vientiluvan osalta esitettäväksi loppukäyttäjätodistuksen tai muun luotettavan selvityksen siitä, ettei luvan antamiselle ole estettä. Vaatimuksen asettaminen olisi harkinnanvaraista, koska kaupallisen vientiluvan voivat saada vain ase-elinkeinonharjoittajat, jotka ovat jo muutenkin viranomaisvalvonnan piirissä.

3 mom. Kaupallinen kauttakuljetuslupa voitaisiin antaa muullekin kuin ase-elinkeinonharjoittajalle. On kuitenkin huomattava, että ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia saadaan Suomessa pitää pääsääntöisesti hallussa vain viranomaisen antaman luvan nojalla. Asealan elinkeinoluvan ja siten myös aseenkäsittelyluvan puuttuessa hallussapito olisi kuitenkin mahdollista ehdotuksen 19 §:n 1 momentin 4 kohdan nojalla sille, joka harjoittaa ammattimaista tavaroiden kuljettamista. Tämä lainkohta mahdollistaisi kauttakuljetuksen ilman edellä mainittuja lupia, sillä tällöin esineiden kuljettaminen ja kuljettamisen suorittamiseksi välttämätön säilyttäminen olisi sallittua ilman lupaa.

Kaupallisen kauttakuljetusluvan antamisen ehdottomana edellytyksenä olisi se, että hakija esittää loppukäyttäjätodistuksen tai muun luotettavan selvityksen siitä, ettei luvan antamiselle ole estettä. Vaatimuksen asettaminen on välttämätöntä, sillä kauttakuljetuksen harjoittaja ei välttämättä ole lainkaan Suomen viranomaisten tuntema. Säännöksellä pyrittäisiin osaltaan välttämään myös Suomen joutuminen laittoman kansainvälisen asekaupan kauttakulkumaaksi.

4 mom. Ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten viennillä ja kauttakuljetuksella on Suomeen tapahtuvista siirroista ja tuonnista poiketen myös ulkopoliittista merkitystä. Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 10 §:n 2 momentin mukaan sisäasiainministeriön on ennen maastavientiasian ratkaisemista hankittava ulkoasiainministeriön lausunto. Asia voidaan lisäksi saattaa valtioneuvoston ratkaistavaksi, jollei sisäasiainministeriö voi yhtyä ulkoasiainministeriön kantaan luvan epäämisestä. Käytännössä lausunnon hankkiminen ulkoasiainministeriöltä on osoittautunut liian hankalaksi menettelyksi. Tarvetta maastavientiasioiden saattamiselle valtioneuvoston ratkaistavaksi ei myöskään ole ollut.

Momenttiin esitetään edellä lausutun vuoksi sisällytettäväksi voimassa olevaa joustavampi menettelytapa, jonka mukaan lupaviranomaisen on tarvittaessa selvitettävä ulkoasioita käsittelevältä ministeriöltä, ettei luvan antamiselle ole ulko- tai turvallisuuspoliittista estettä. Esteiden selvittäminen voisi tällöin tapahtua vapaamuotoisesti joustavaa menettelytapaa noudattaen.

37 §. *Kaasusumuttimen kaupallinen vientilupa ja kaasusumuttimen kaupallinen kauttakuljetuslupa. 1 mom.* Asedirektiivin säännökset eivät koske kaasusumuttimia, joten kaasusumuttimien siirtoon ei voida antaa siirtolupaa. Myöskään Schengenin yleissopimuksen määräykset eivät koske tavanomaisia kaasusumuttimia. Esityksessä ehdotetaankin, että kaasusumuttimien siirtoon ja vientiin Suomesta voitaisiin antaa kaasusumuttimen kaupallinen vientilupa. Lupa vastaisi ampuma-aseille, aseen osille, patruunoille ja erityisen vaarallisille ammuksille annettavaa kaupallista vientilupaa. Lupa voitaisiin kuitenkin antaa sekä EU:n jäsenvaltioon tapahtuvaan siirtoon että muuhun valtioon tapahtuvaan vientiin.

Ampuma-aseiden kauttakuljetukseen EY:n alueella ei voida antaa kaupallista kauttakuljetuslupaa, koska asedirektiivin mukaiset menettelyt eivät sitä mahdollista. Kaasusumuttimien suhteen tämä sen sijaan on mahdollista, koska asedirektiivin säännökset eivät niitä koske. Tämän vuoksi kaasusumuttimien kaupalliseen kauttakuljetukseen ehdotetaan annettavaksi kaasusumuttimen kaupallinen kauttakuljetuslupa, joka ampuma-aseille annettavasta kaupallisesta kauttakuljetusluvasta poiketen voitaisiin antaa myös EY:n alueelle. Vaikka kaupallisen kauttakuljetusluvan kyseessä ollessa sekä lähtö- että määrämaan tulisi lakiehdotuksen 16 §:n 2 momentin 4 kohdan määritelmä ja 36 §:n 1 momentti huomioon ottaen olla muu kuin EU:n jäsenvaltio, kaasusumuttimen kaupallinen kauttakuljetuslupa voitaisiin antaa tämän lisäksi myös sellaiselle kauttakuljetukselle,

jossa jompikumpi tai molemmat lähtö- ja määrämaista on EU:n jäsenvaltio. Tämä on lakiehdotuksen 16 §:n 2 momentin 4 kohdan määritelmän kannalta arvioituna säädösteknisesti epäjohdonmukainen ratkaisu. Säännös on kuitenkin välttämätön. Se on myös siitä syystä perusteltu, että ampuma-aselain kokonaisuudistuksen toisessa vaiheessa on tarkoituksenmukaista arvioida, voitaisiinko kaasusumuttimia koskevat säännökset siirtää kokonaan pois ampuma-aselaista ja sijoittaa teräaselainsäädännön piiriin. Viimeksi mainitusta syystä lakiehdotuksen 4 lukuun on ylipäätäänkin katsottu voitavan sisällyttää muista lain soveltamisalaan kuuluvista esineistä täysin erilliset kaasusumuttimia koskevat pykälät.

Kaasusumuttimen kaupallisen vientiluvan ja kaupallisen kauttakuljetusluvan antaisi ja peruuttaisi ampuma-aseasioita käsittelevä ministeriö. Tämä vastaisi nykyistä sääntelyä.

2-4 mom. Pykälässä tarkoitettujen lupien antamisen edellytysten sekä esitettävien ja hankittavien selvitysten osalta viitataan asiallisesti täysin saman sisältöisen 36 §:n 2-4 momentin perusteluihin.

38 §. *Kaupallisen ennakkosuostumuksen sekä lupien voimassaoloaika.* Asedirektiivissä ei ole ennakkosuostumuksen voimassaoloaikaa koskevia säännöksiä. Siirtolupa on sen sijaan vain yhtä siirtoa koskeva, ja näin ollen jo asian luonteen vuoksi sen voimassaoloaika rajoittuu siirron kestoon.

Lakiehdotuksen 4 luvussa tarkoitettujen lupien antamisen edellytyksissä saattaa tapahtua muutoksia. Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen edellyttää, että lupien voimassaoloaikaa rajoitetaan. Sisäasiainministeriö, joka voimassa olevien säännösten nojalla on lupaviranomainen ampuma-aseiden, aseen osien ja ampumatarpeiden tuontiin ja vientiin kaupallista tarkoitusta varten annettavissa luvissa, on käytännössä antanut enintään yhden vuoden pituisia tuontiin tai vientiin oikeuttavia lupia. Tämä on pääsääntöisesti osoittautunut tarkoituksenmukaiseksi luvan voimassaoloajaksi.

Joissakin tapauksissa, erityisesti eräille laajaa ja säännöllistä ulkomaankauppaa käyville ase-elinkeinonharjoittajille yhden vuoden mittaiset luvat ovat kuitenkin osoittautuneet liian lyhyiksi. Ongelmalliseksi on myös muodostunut säännöksiin perustumaton käytäntö, jonka mukaan luvat on annettu kalenterivuodeksi kerrallaan. Lupahakemukset ovat tämän käytännön takia ruuhkautuneet vuodenvaihteen tienoilla. Tämä puolestaan on hidastanut luvan saantia.

Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että kaupallinen ennakkosuostumus sekä muut luvussa tarkoitetut luvat kuin kaupallinen siirtolupa voitaisiin antaa enintään kolmeksi vuodeksi. Kaupallisen siirtoluvan voimassaoloaika rajoittuisi siirron kestoon. Lupien ja ennakkosuostumuksen voimassaoloaika olisi luonnollisesti kuitenkin rajoitettava asealan elinkeinoluvan voimassaoloajaksi.

39 §. *Kaupallisen ennakkosuostumuksen sekä lupien raukeaminen ja peruuttaminen.* Lupien peruuttaminen edellyttäisi lupaviranomaisen nimenomaista päätöstä luvan voimassaolon päättymisestä. Luvan raukeaminen tapahtuisi sen sijaan suoraan lain säännöksen perusteella, eikä se näin ollen edellyttäisi peruuttamispäätöksen tekemistä.

1 mom. On luonnollista, että kun kaupallinen ennakkosuostumus ja lakiehdotuksen 4 luvussa tarkoitetut luvat voidaan antaa vain ase-elinkeinonharjoittajalle, ennakkosuostumuksen ja luvussa tarkoitettujen lupien on myös rauettava, jos asealan elinkeinoluvan voimassaolo päättyy. Asealan elinkeinoluvan voimassaolo voisi päättyä joko luvan raukeamiseen tai sen peruuttamiseen.

2 mom. Momentissa säädettäisiin, että lupaviranomaisen on ilman harkinnanvaraa peruutettava antamansa kaupallinen siirtolupa, kaupallinen vientilupa, kaupallinen kauttakuljetuslupa, kaasusumuttimen kaupallinen vientilupa ja kaasusumuttimen kaupallinen kauttakuljetuslupa, jos määrämaan viranomainen ilmoittaa, että siirrolle, viennille tai kauttakuljetukselle on ilmennyt este. Kaikki edellä mainitut luvat oikeuttaisivat esineiden kuljettamiseen Suomesta muuhun valtioon. Näin ollen on kohtuullista, että lupa peruutetaan, jos kuljetuksen määrämaan viranomainen katsoo, ettei kuljetusta tulekaan toteuttaa. Määrämään tekemälle ilmoitukselle ei asetettaisi minkäänlaista määrämuotoa.

Asedirektiivin 11 artiklan 2 kohdassa asetetaan siirron turvallisuudelle erityinen merkitys. Momentissa säädettäisiinkin, että kaupallinen siirtolupa olisi peruutettava määrämaan tekemästä ilmoituksesta riippumatta, jos ilmenee, ettei siirtoa voida toteuttaa turvallisesti.

3 mom. Momentissa säädettäisiin kaupallisen ennakkosuostumuksen sekä sellaisten lupien peruuttamisesta, jotka mahdollistavat kaupallista tarkoitusta varten Suomeen tapahtuvia kuljetuksia. Kaupallisen ennak-

kosuostumuksen ja edellä tarkoitettujen lupien peruuttamisen edellytykset on syytä säätää harkinnanvaraisiksi, sillä Suomeen tapahtuvissa kuljetuksissa kyse ei ole muiden valtioiden turvallisuuteen vaikuttavista seikoista. Kaupallinen ennakkosuostumus ja momentissa mainitut luvat tulisi harkinnan mukaan peruuttaa, jos siirrosta tai tuonnista voi aiheutua vaaraa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiselle.

40 §. *Tullilaitoksen ilmoittamisvelvollisuus.* Ampuma-aseasioita käsittelevä ministeriö antaisi esityksen mukaan kaupallisen ennakkosuostumuksen ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisten vaarallisten ammusten siirtoon Suomeen kaupallista tarkoitusta varten. Muussa jäsenvaltiossa annettaisiin ennakkosuostumuksen perusteella siirtolupa. Ministeriö saisi asedirektiivin mukaisen tietojenvaihtojärjestelmän perusteella tiedon muissa EU:n jäsenvaltioissa annetuista, Suomeen tapahtuvaan siirtoon oikeuttavista siirtoluvista. Siirtoluvista ilmenisi maahamme todellisuudessa siirrettyjen esineiden lukumäärä. Näin ollen ministeriöllä olisi ajan tasalla oleva tieto maahamme siirretyistä ampuma-aseista, aseen osista, patruunoista ja erityisen vaarallisista ammuksista.

Ampuma-aseasioita käsittelevä ministeriö antaisi esityksen mukaan kaupallisen tuontiluvan ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten tuomiseen Suomeen. Annetuissa luvissa mainitut esineiden lukumäärät eivät yleensä vastaa likimainkaan maahan todellisuudessa tuotujen esineiden lukumäärää. Tämä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta tärkeä tieto on täsmällisenä ainoastaan tullilaitoksen tiedossa.

C.I.P.-sopimuksen mukainen valvonta keskitettäisiin ampuma-aselainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä ampuma-aseasioita käsittelevän ministeriön hallinnonalalle. Apuma-aseasioita käsittelevä ministeriö saisi tiedon maahamme siirrettyjen ampuma-aseiden ja patruunoiden C.I.P.-sopimuksen mukaisesta tarkastuksesta muussa EU:n jäsenvaltiossa annetun siirtoluvan perusteella. Kaupallisen tuontiluvan haltijan olisi sen sijaan ehdotetun lain 33 §:n 3 momentin nojalla ilmoitettava tullilaitokselle, onko tuotavat ampuma-aseet ja patruunat tarkastettu lain 110 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla eli C.I.P.-sopimuksen mukaisesti.

Edellä lausutuin perustein pykälässä säädettäisiin, että tullilaitoksen olisi ilmoitettava yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta tärkeä maahan todellisuudessa tuotujen ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten määrä ja muut edellä mainittuihin esineisiin liittyvät tiedot ampuma-aseasioita käsittelevälle ministeriölle kolmen kuukauden välein. Tullilaitoksen olisi ilmoitettava myös maahan tuotujen aseiden ja patruunoiden C.I.P.-sopimukseen perustuvasta tarkastuksesta niin ikään kolmen kuukauden välein. Koska edellä mainitut tiedot sisältäisivät myös henkilötietoja, niiden luovuttamisesta olisi välttämätöntä säätää hallitusmuodon 8 §:n 1 momentti huomioon ottaen lain tasolla.

41 §. *Puolustustarvikkeiden siirto, vienti ja kauttakuljetus.* Puolustustarvikkeiden viennistä ja kauttakuljetuksesta säädetään puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetussa laissa. Puolustustarvikkeiden maastavienti ja kauttakuljetus on mainitun lain 2 §:n 1 momentin nojalla sallittua ainoastaan siihen annetulla luvalla. Lupaviranomaisena on lain 2 §:n 2 momentin nojalla joko valtioneuvosto tai puolustusministeriö. Lain nojalla on annettu asetus puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta, jonka 2 §:n nojalla puolustustarvikkeiksi katsotaan muun muassa automaattiaseet, tarkkuuskiväärit, isokaliiperiset aseet, raketit ja ohjukset.

Edellä lausutun perusteella ehdotetun ampuma-aselain säännökset olisivat osittain päällekkäisiä sen kanssa, mitä puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetussa laissa ja sen nojalla säädetään. Tämän vuoksi pykälässä säädettäisiin, että puolustustarvikkeiksi katsottavien ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirrossa, viennissä ja kauttakuljetuksessa noudatetaan, mitä puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetussa laissa ja sen nojalla säädetään. Tällä tarkoitettaisiin nimenomaan lupamenettelyä ja siihen liittyviä asioita. Ehdotetun ampuma-aselain säännöksiä sovellettaisiin muilta osin puolustustarvikkeiksikin katsottaviin, ehdotetun lain soveltamisalaan kuuluviin esineisiin.

5 luku. Hankkiminen, yksityinen valmistaminen ja muuntaminen sekä hallussapito

42 §. *Hankkimislupa.* Nykyisin käytössä olevista erillisistä hankkimis- ja hallussapitoluvasta ei esitetä luovuttavaksi. Järjestely on tarpeellinen, jotta ennen varsinaisen hallussapitoon oikeuttavan luvan antamista ja ampuma-aseen tai aseen osan poliisin tiedostoihin merkitsemistä voitaisiin varmistua siitä, että hankittu ase tai aseen osa vastaa sitä esinettä, jonka hankkimiseen lupa on annettu. Yksiportainen lupajärjestelmä merkitsisi aseen merkitsemistä poliisin pitämään tiedostoon yksinomaan luvansaajan ja esineen luovuttajan ilmoitusten perusteella. Osa poliisin tiedostoihin merkittävistä tiedoista, kuten aseen sarjanumero, on käytännössä mahdollista merkitä tiedostoon vasta aseen tai aseen osan hankkimisen jälkeen. Schengenin yleissopimuksen 85 artiklan 2 ja 4 kappaleessa edellytetään kaikkien ampuma-aseiden merkitsemistä sarjanumerolla.

1 mom. Ampuma-aseen tai aseen osan hankkimiseen annettava lupa olisi nimeltään hankkimislupa. Lupaviranomaisena olisi pääsäännön mukaan luvan hakijan kotikunnan poliisilaitos. Luvan hakijan kotikunta määräytyisi kotikuntalain (201/1994) säännösten perusteella. Esityksen tarkoituksena on keskittää aiempaa suurempi osa ampuma-aseisiin liittyvistä yksityisten kansalaisten lupa-asioista heitä lääninhallituksia lähempänä oleviin poliisilaitoksiin. Luvan hakijan ja luvansaajan kannalta tämä merkitsisi niin sanotun yhden luukun periaatteen toteutumista.

Lääninhallitukselle kuuluu ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 19 §:n 5 momentin nojalla poikkeusluvan antaminen taskuaseisiin, sarjatuliaseisiin ja muihin sotilaskäyttöön tarkoitettuihin aseisiin kuin kertalaukauskivääreihin. Esityksen mukaan lääninhallitusten tehtäviä täsmennettäisiin tässä suhteessa siten, että lääninhallitus antaisi ja peruuttaisi luvan erityisen vaarallisten ampuma-aseiden ja niiden osien hankkimiseen. Asedirektiivissä ja Schengenin yleissopimuksessa edellytetään, että näiden esineiden hankkiminen on pääsääntöisesti kiellettyä. Käytännössä erityisen vaarallisia ampuma-aseita voitaisiin hankkia lähinnä vain keräilykokoelmassa pitämistä varten. Koska lääninhallitus hyväksyisi esityksen 57 §:n 1 momentin mukaan myös asekeräilijät, järjestely merkitsisi selkeästi muista aselupa-asioista erillisen tehtäväkokonaisuuden keskittämistä lääninhallituksille. Ratkaisu olisi valvonnan kannalta tarpeellinen ja vastaisi paljolti myös nykyistä käytäntöä.

Voimassa olevia säännöksiä vastaavasti hankkimislupa toimisi myös väliaikaisena ampuma-aseen tai aseen osan hallussapitoon oikeuttavana lupana. Tämä on käytännössä välttämätön järjestely, sillä muussa tapauksessa aseen hankkinut henkilö syyllistyisi heti luovutuksen jälkeen aseen luvattomaan hallussapitoon. Pysyvään hallussapitoon annettavasta hallussapitoluvasta säädettäisiin lain 52 §:ssä.

2 mom. Asedirektiivin 7 artiklan 1 kohdan mukaan muussa EU:n jäsenvaltiossa asuvalle ei saada antaa lupaa asedirektiivin liitteessä I tarkoitettuun B luokkaan kuuluvan ampuma-aseen hankkimiseen, ellei hänen asuinmaansa viranomainen ole etukäteen antanut suostumusta aseen hankkimiseen. Jos kyseessä on C luokkaan kuuluva ampuma-ase, luvan antamisesta on ilmoitettava 8 artiklan 2 kohdan nojalla aseen hankkijan asuinmaan viranomaiselle.

Asedirektiivin 3 artiklan mukaan jäsenvaltio voi antaa asedirektiivin säännöksiä tiukempia säännöksiä 12 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua Euroopan ampuma-asepassiin liittyvää maahantulo-oikeutta koskevaa säännöstä lukuun ottamatta. Tämän nojalla esityksessä ehdotetaan, että jottei lupahallintoa turhaan rasitettaisi liian yksityiskohtaisella sääntelyllä, olisi sen, jolla ei ole kotikuntaa Suomessa, esitettävä kaikkien hankittavien ampuma-aseiden ja aseen osien osalta, niiden asedirektiivissä tarkoitetusta luokasta riippumatta, oman asuinmaansa viranomaisen antama suostumus esineiden hankkimiseen. Tämä koskisi EU:n jäsenvaltioissa asuvien lisäksi kaikkia muitakin luvan hakijoita, joilla ei ole kotikuntaa Suomessa.

Asedirektiivissä ei suoranaisesti määritellä, millä edellytyksin jotakin jäsenvaltiota on pidettävä luvan hakijan asuinmaana. Asedirektiivin 1 artiklan 3 kohdassa todetaan asuinmaan ilmenevän henkilön passista tai henkilöllisyystodistuksesta. Esityksessä on katsottu asedirektiivin 1 artiklan 3 kohdan melkoisen epämääräisen luvan hakijan asuinmaata koskevan säännöksen lainsäädännöllemme asettamien velvoitteiden täyttyvän viittaamalla ehdotetussa laissa kotikuntalain säännöksiin. Luvan hakijan kansalaisuudella ei olisi asiassa merkitystä.

Hankkimislupa annettaisiin vain sille, jonka aikomuksena on pysyvästi pitää ampuma-asetta tai aseen osaa hallussa Suomessa. Asedirektiivin 9 artiklassa edellytetään, että muussa jäsenvaltiossa asuvalle voidaan luovuttaa asedirektiivin liitteessä I tarkoitettuun A, B tai C luokkaan kuuluva ampuma-ase tai aseen osa ainoastaan siinä tapauksessa, että hänelle on jo annettu siirtolupa aseen siirtämiseksi hänen omaan asuinmaahansa. Vaihtoehtoisesti hän voi esittää kirjallisen sitoumuksen, jossa hän selvittää aikomuksensa pitää asetta hallussaan hankkimismaassa. Hänen on lisäksi sitouduttava noudattamaan hankkimismaan ampuma-aseita koskevia säännöksiä.

Ehdotetun lain 47 ja 48 §:ssä säädettäisiin ulkomailla asuvalle annettavasta hankkimisluvasta, joka ei oikeuttaisi aseen tai aseen osan hallussapitoon Suomessa. Hankkimislupa ulkomailla asuvalle on tarkoitettu ulkomailla asuvalle, joka haluaa ostaa aseen tai aseen osan Suomesta. Lain 48 §:n 2 momentin mukaan edellytyksenä hankkimisluvan antamiselle ulkomailla asuvalle olisi siirtoon annettu siirtolupa. Asedirektiivissä tarkoitettua menettelyä, jossa asetta tai aseen osaa on tarkoitus pitää hallussa hankkimismaassa, koskeva säännös sisällytettäisiin lain 42 §:n 2 momenttiin. Sen, jolla ei ole kotikuntaa Suomessa, olisi annettava kirjallinen selvitys aikomuksestaan pitää hankkimisluvan nojalla asetta tai aseen osaa hallussa Suomessa.

3 mom. Luvan hakijan henkilökohtaisten ominaisuuksien arvioimisen vuoksi on erittäin tärkeää, että luvan hakija esittäytyy lupaviranomaiselle. Tämän vuoksi momenttiin esitetään säännöstä, jonka mukaan lupahakemus olisi jätettävä hakijan kotikunnan poliisilaitokseen henkilökohtaisesti. Säännöksen tarkoituksena on, että lupapäätöksen tekevä henkilö myös pääsääntöisesti tapaisi luvan hakijan.

Koska esimerkiksi luvan hakijan työpaikka saattaa sijaita muuallakin kuin hänen kotikuntansa alueella ja asioiminen kotikunnan poliisilaitoksessa voi näin ollen olla käytännössä vaikeaa, lupahakemuksen voisi erityisestä syystä jättää myös muuhun kuin kotikunnan poliisilaitokseen. Tällöinkin luvan hakijaa olisi pääsääntöisesti haastateltava. Käytännössä saattaa esiintyä myös tapauksia, joissa luvan hakija on hankkinut aseen ulkomailla ja hän tarvitsee hankkimisluvan saadakseen aseen siirretyksi tai tuoduksi Suomeen. Tämän vuoksi ehdotetaan säädettäväksi, että erityisestä syystä lupahakemuksen voisi jättää myös Suomen ulkomaan edustustoon.

43 §. *Hyväksyttävät käyttötarkoitukset.* Toisin kuin nykyisissä säännöksissä, laissa olisi tyhjentävästi lueteltu ampuma-aseen hyväksyttävät käyttötarkoitukset. Lupaviranomainen voisi lakiehdotuksen mukaan antaa luvan ampuma-aseen tai aseen osan hankkimiseen, jos käyttötarkoitus olisi ehdotetun pykälän mukaan hyväksyttävä ja hankittavaa ampuma-asetta ja aseen osaa koskevat 44 §:n mukaiset edellytykset sekä hankkimisluvan saajaa koskevat 45 §:n mukaiset edellytykset täyttyisivät. Perusedellytyksenä kaikille ehdotetun lain mukaisille luville olisi lain 18 §:n 2 momentin mukaan se, ettei ole syytä epäillä lupaa tai sen nojalla hankittua tai hallussapidettyä esinettä käytettävän väärin.

1 mom. Luvan hakijan olisi selvitettävä, että hänellä on momentissa tarkoitettu hyväksyttävä syy ampuma-aseen tai aseen osan hankkimiseen. Hänellä olisi lisäksi oltava myös käytännössä mahdollisuus käyttää asetta ilmoittamaansa tarkoitukseen. Luvan antaminen riippuisi viranomaisen harkinnasta. Suomessa vakiintuneen periaatteen mukaan kenelläkään ei ole ehdotonta oikeutta ampuma-aseen hankkimiseen ja hallussapitoon. Tämä viranomaisen suorittama tarkoituksenmukaisuusharkinta olisi ilmaistu momentissa sanoilla "voidaan antaa".

Momentin 1 kohdan mukaan hyväksyttävänä käyttötarkoituksena pidettäisiin aseen käyttämistä metsästyslainsäädännön mukaan sallittuun eläinten ampumiseen. Hyväksyttävänä olisi pidettävä varsinaisen metsästyksen lisäksi rauhoittamattoman eläimen tappamista ja metsästysasetuksen 19 §:ssä tarkoitettua luolaan tai loukkuun menneen eläimen tappamista. Metsästyksen käsite on määritelty metsästyslain 2 §:ssä. Metsästyksellä tarkoitetaan luonnonvaraisena olevan riistaeläimen pyydystämistä ja tappamista sekä saaliin ottamista metsästäjän haltuun. Riistaeläimistä säädetään metsästyslain 5 §:n 1 momentissa. Metsästyslain 7 luvussa säädetään rauhoittamattomien eläinten pyydystämisestä ja tappamisesta. Rauhoittamattomista eläimistä säädetään metsästyslain 5 §:n 2 momentissa. Ammuttavina eläiminä tulisivat kysymykseen lähinnä metsästyslain 5 §:n 2 momentin 2 kohdassa mainitut rauhoittamattomat linnut, kun taas 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen eläinten tappamiseen ampuma-ase

soveltuu yleensä huonommin.

Momentin 1 kohdassa tarkoitettuna hyväksyttävänä käyttötarkoituksena ei olisi pidettävä eläinsuojelulainsäädännössä tarkoitettua eläinten lopettamista. Eläinten lopettamisesta säädetään eläinsuojelulain (247/1996) nojalla annetun eläinsuojeluasetuksen (396/1996) 10 luvussa. Joissakin harvoissa tapauksissa luvan saaminen ampuma-aseen hankkimiseen eläinten lopettamista varten voisi kuitenkin olla mahdollista sellaisen työn perusteella, jossa ase on välttämätön. Luvan saamisesta työn perusteella ehdotetaan säädettäväksi momentin 3 kohdassa.

Momentin 2 kohdassa mainittaisiin hyväksyttävänä käyttötarkoituksena ampumaurheilu ja -harrastus. Säännöksessä ei edellytettäisi, että luvan saaminen olisi mahdollista vain varsinaisen kilpa-ammunnan perusteella. Riittävänä olisi pidettävä myös jonkin kilpaammunnan lajin aktiivista harrastamista, vaikkei luvan hakijalla olisikaan tarkoitusta osallistua varsinaisiin kilpailuihin. Satunnaista maaliin ampumista ei kuitenkaan voitaisi pitää momentissa tarkoitettuna ampumaurheiluna ja -harrastuksena, vaan ampuma-urheilun ja -harrastuksen tulisi käsittää jonkin sellaisen ammunnan lajin aktiivista harrastamista, jossa järjestetään kilpailuja.

Momentin 3 kohdan nojalla voitaisiin lupa antaa silloin, kun ase on välttämätön työssä. Välttämättömyydellä tarkoitettaisiin sitä, että työn menestyksellinen suorittaminen ei onnistu ilman asetta. Pelkkä ampuma-aseen tarpeellisuus tai hyödyllisyys työtehtävässä ei siten riittäisi luvan saamiseen.

Työtehtäviä, joissa ase on välttämätön, voi olla monenlaisia. Luvan saaminen työn perusteella voisi olla perusteltua muun muassa sellaiselle lakiehdotuksen 17 §:n 2 kohdassa tarkoitetulle valtion palveluksessa olevalle henkilölle, jolle jostakin syystä on tarpeellista antaa lupa oman aseen hallussapitoon tämän valtion palveluksessa ollessa. Lupa voitaisiin antaa myös ammattimaista eläinten teurastamista ja vastaavaa tehtävää varten.

Ampuma-aseen kantaminen mukana työtehtävässä lisää yleensä aseisiin liittyvien vaaratekijöiden määrää. Asetta työssä kannettaessa liikutaan usein yleisellä paikalla. Tällöin on mahdollista, että ase joutuu asiattomien henkilöiden haltuun. On perusteltua, että lupa aseen edellä kuvatun kaltaiseen hallussapitoon annetaan vain henkilölle, jolla on riittävä koulutus aseen käsittelemiseen. Ampuma-aseen hallussapito työtehtävässä tulee sallia pääsääntöisesti vain viranomaisille. Joissakin harvoissa tapauksissa luvan voisi saada myös riittävän koulutuksen saanut vartioimisliikelaissa tarkoitettu vartija. Perusteena luvan saamiselle voisivat olla lähinnä eräät vaarallisina pidettävät arvokuljetustehtävät ja murtohälytysten tarkastustehtävät. Sen sijaan tavanomaisen vartijan varustukseen varsinaisen ampuma-aseen ei varsinkaan yleisillä paikoilla tulisi koskaan kuulua.

Luvan voisi momentin 3 kohdan nojalla saada lakiehdotuksen 2 §:ssä olevan ampuma-aseen määritelmän mukaista välinettä, jäljempänä *varsinainen ampuma-ase*, helpommin kaasusumuttimen hankkimiseen. Luvan antaminen voisi olla perusteltua sellaiselle, joka voi työssään tai työmatkalla kohdata väkivaltaista käyttäytymistä joko työn luonteen tai työn ajankohdan takia. Erityisesti varsinaisten ampuma-aseiden osalta olisi aina edellytettävä, että luvan antaminen on välttämätöntä työn menestyksellisen hoitamisen ja työntekijän turvallisuuden takia. Välttämättömyyden vaatimuksella onkin ehdotuksessa pyritty siihen, ettei hankkimislupaa annettaisi työtehtävää varten muuhun välineeseen kuin kaasusumuttimeen muuten kuin erityistapauksissa.

Momentin 4 kohdan mukaan olisi mahdollista saada hankkimislupa aseen käyttämiseksi näytöksessä, kuvauksessa tai muussa vastaavassa esityksessä. Käytännössä ampuma-aseita on välttämätöntä käyttää erityisesti joidenkin elokuvien tekemisessä. Jos lupa annettaisiin tämän kohdan perusteella, siihen olisi tarkoituksenmukaista sisällyttää lakiehdotuksen 107 §:n 2 momenttiin perustuva ehto, jonka mukaan aseen hallussapito rajoitettaisiin ainoastaan elokuvan tekemiseen. Momentin 4 kohdan mukaisissa käyttötarkoituksissa olisi lisäksi aina pyrittävä ensisijaisesti käyttämään muita esineitä kuin toimintakuntoisia ampuma-aseita, kuten pysyvästi ampumakelvottomiksi tehtyjä aseita tai replica-aseita.

Voimassa olevan ampuma-aselainsäädännön puutteena voidaan pitää sitä, ettei siinä säännellä asekeräilijöiden asemaa ja asekokoelmia. Momentin 5 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että hyväksyttäväksi käyttötarkoitukseksi katsottaisiin aseen pitäminen museossa tai kokoelmassa. Asekeräilijöistä ja asekeräilystä annettaisiin täsmälliset säännökset lain 57-60 §:ssä ja lain nojalla annettavissa säännöksissä.

Momentin 5 kohdan säännös mahdollistaisi

aseiden pitämisen kokoelmissa niiden historiallisen, teknisen, taiteellisen tai muun vastaavan arvon vuoksi. Sen sijaan aseen pitäminen muistoesineenä ei pääsääntöisesti olisi lain mukainen hyväksyttävänä pidettävä käyttötarkoitus. Pykälän 6 momentin mukaan luvan saaminen olisi kuitenkin poikkeustapauksissa mahdollista myös muistoarvon vuoksi. Tällä perusteella annettavan luvan edellytyksistä säädettäisiin tarkemmin pykälän 2 momentissa.

Merkinanto- eli valopistoolien hankkimisesta ja hallussapidosta tulisi esityksen mukaan luvanvaraista. Tämän vuoksi momentin 7 kohtaan ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan hyväksyttäväksi käyttötarkoitukseksi olisi katsottava myös merkinanto. Käytännössä merkinantopistooleita käytetään lähinnä vesiliikenteessä hätämerkinantovälineinä.

Momentin 8 kohdan mukaan hankkimislupa voitaisiin antaa henkilökohtaisen koskemattomuuden tai omaisuuden suojelemista varten. Suojeltava omaisuus voisi olla yksityistä tai julkista. Tähän käyttötarkoitukseen ei voitaisi pykälän 3 momentin nojalla antaa lupaa varsinaisen ampuma-aseen hankkimiseen.

Lupahakemusta ei lähtökohtaisesti tulisi hylätä sillä perusteella, että luvan hakijalla on jo useita ampuma-aseita hallussaan. Sillä seikalla, onko hakijalla jo entuudestaan vastaavaan tarkoitukseen soveltuva ase, voisi kylläkin olla merkitystä lupaharkinnassa. Monissa kilpa-ammunnan ja muissa harrastusammunnan lajeissa on kuitenkin tarpeellista hankkia useita toisiaan vastaaviakin ampuma-aseita. Näin ollen lupaviranomaisen ei lähtökohtaisesti tulisi hylätä hakemusta sillä perusteella, että luvan hakijalla on jo entuudestaan hakemuksen kohteena olevaa asetta vastaava ampuma-ase. Jos ampuma-aseita on paljon, niiden säilyttämiselle voitaisiin kuitenkin asettaa tavanomaista korkeammat turvallisuusvaatimukset lakiehdotuksen 107 §:n 1 momentin nojalla.

2 mom. Nykyisin noudatetun lupakäytännön mukaan muisto- tai tunnearvoa ei yksinään ole pidettävä riittävänä perusteena luvan saamiselle ampuma-aseen hankkimiseen ja hallussapitoon. Tämä on johtanut joissakin tapauksissa luvan hakijan kannalta kohtuuttomaan lopputulokseen. Se on lisäksi johtanut siihen, ettei kaikkia kuolinpesistä löytyviä aseita ilmoiteta käytännössä poliisille. Jotta edellä mainitut epäkohdat saataisiin ainakin osittain korjatuiksi, esitetään, että luvan voisi rajoitetusti saada myös muistoesineenä säilyttämistä varten. Hakijan olisi kyettävä osoittamaan, että ampuma-aseella tai aseen osalla on hänelle erityistä historiallista tai muuta muistoarvoa. Pelkästään aseen saaminen perintönä tai testamentilla ei siten olisi riittävä peruste luvan saamiselle. Luvan hakijan olisi luotettavalla tavalla kyettävä osoittamaan aseen tai aseen osan saannon laillisuus sekä ne tekijät, joiden johdosta esineellä on juuri hänelle erityistä historiallista tai muuta muistoarvoa.

3 mom. Pykälän 1 momentin 8 kohdan nojalla luvan voisi saada myös henkilökohtaisen koskemattomuuden tai omaisuuden suojelemiseen. Luvan saamisen mahdollistaminen tällä perusteella myös varsinaisen ampuma-aseen hankkimiseen ja hallussapitoon voisi kuitenkin johtaa seurauksiltaan arvaamattomiin aseenkäyttötilanteisiin. Itseään puolustava henkilö saattaisi kokea olevansa erityisen oikeutettu ampuma-aseella puolustautumiseen, jos lupa aseen hankkimiseen ja hallussapitoon olisi annettu juuri tällä perusteella. Voimakeinojen käytön rajat määräytyisivät kuitenkin näissäkin tapauksissa lähinnä rikoslain 3 luvun hätävarjelua koskevien säännösten mukaisesti. Koska kaasusumutinta voidaan kuitenkin pitää olennaisesti vaarattomampana välineenä kuin varsinaista ampuma-asetta, lupa voitaisiin antaa edellä mainitulla perusteella kaasusumuttimen hankkimiseen. Riittävä edellytys luvan antamiselle olisi aseen tarpeellisuus.

Käytännössä saattaa syntyä tilanne, jossa luvan hakijalle olisi mahdollista antaa hankkimislupa sekä työn perusteella että henkilökohtaisen koskemattomuuden tai omaisuuden suojelemiseksi. Tällaisissa tapauksissa tulisi lupa antaa aina ensisijaisesti työn perusteella, jos asianomaisessa lainkohdassa mainittu välttämättömyyden edellytys ja muut luvan saamisen edellytykset täyttyvät. Lupa kaasusumuttimeen voitaisiin antaa momentin 8 kohdan nojalla myös työtehtävässä kannettavaksi, jos se luvan hakijan henkilökohtaisen turvallisuuden vuoksi on tarpeen, vaikkei aseen kantamista voitaisikaan pitää välttämättömänä työn hoitamisen kannalta.

44 §. *Hankittavaa ampuma-asetta ja aseen osaa koskevat edellytykset.* Ampuma-aseiden käyttöön liittyvä turvallisuus edellyttää, että hankkimislupa annetaan vain sellaiseen ampuma-aseeseen tai aseen osaan, joka soveltuu hyvin hakijan ilmoittamaan hyväksyttävään käyttötarkoitukseen. Eräitä ampuma-

aseita on tulivoimansa, tehonsa, käsiteltävyytensä, helpon kätkettävyytensä, epätavanomaisen ulkomuotonsa tai muiden ominaisuuksiensa vuoksi pidettävä muita aseita vaaralliseempina. Siksi on tarkoituksenmukaista, että näiden aseiden hankkimiselle asetetaan erityisiä ehtoja ja rajoituksia. Tätä edellytetään monilta osin myös asedirektiivin säännöksissä ja Schengenin yleissopimuksen määräyksissä.

1 mom. Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 19 §:n 2 momentin mukaan poliisilaitos voi antaa luvan minkälaisen ampuma-aseen hankkimiseen tahansa, jos ase on tarpeen viran, toimen tai ammatin vuoksi. Edellä mainitun asetuksen 19 §:n 5 momentin nojalla lääninhallitus antaa poikkeusluvan taskuaseen, sarjatuliaseen ja muun sotilasaseen kuin kertalaukauskiväärin hankkimiseen, jollei ase ole viran, toimen tai ammatin vuoksi tarpeen. Säännöksillä on haluttu saattaa eräät muita aseita tulivoimaisemmat, muuten tehokkaammat tai helpommin kätkettävät aseet tavanomaista tiukemman lupaharkinnan piiriin.

Ampuma-aseen alkuperäinen käyttötarkoitus on joissakin tapauksissa erittäin vaikeasti määriteltävissä. Erityisesti sotilasaseen käsite on ollut kaiken aikaa tulkinnanvarainen. Tulkinnan vaikeus on johtanut joihinkin asiaa koskeviin hallintotuomioistuinten ratkaisuihinkin. Erityisesti vanhemmista sotilasaseista on valmistettu urheilu- ja metsästysaseita. Nykyaikaisista sotilasaseista, lähinnä rynnäkkökiväärreistä, on tehty siviiliversioita muuntamalla niiden laukaisukoneisto sarjatulitoimintoisesta itselataavalla kertatulella toimivaksi. Kuitenkin tällaiset aseet ovat edelleen sarjatulitoiminnon puuttumisesta huolimatta täysin nykyaikaisia sotilasaseita vastaavia. Markkinoilla on toisaalta myös aseita, jotka eivät ominaisuuksiltaan ole poikkeuksellisia, mutta joista on tarkoituksellisesti valmistettu nykyaikaisia sotilasaseita ulkoisesti muistuttavia. Eräät metsästysaseet, kuten hirvikiväärit, ovat sotilaallisen käyttötarkoituksen puuttumisesta huolimatta erittäin tehokkaita. Sama koskee myös ainakin tehokkaimpia revolvereita.

Kaiken kaikkiaan on tarkoituksenmukaista, että perusteena muita aseita tiukemmalle lupaharkinnalle ovat ampuma-aseen ominaisuudet eikä se, mihin käyttötarkoitukseen ase on alun perin valmistettu tai missä käyttötarkoituksessa sitä tosiasiallisesti käytetään. Vaikka kaikki ampuma-aseet ovatkin vääriissä käsissä vaarallisia, on kuitenkin perusteltua, että lupaharkinta on muita aseita tiukempaa kaikkein vaarallisimpien ampuma-aseiden osalta. On aina olemassa vaara, että asetta hallussaan pitävä käyttää asetta väärin. Lisäksi ampuma-ase voi kulkeutua vääriin käsiin rikoksen kautta. Ampuma-aseen ulkonäölle ei sen sijaan tulisi antaa lupaharkinnassa merkitystä.

Esityksen mukaan hankkimislupa voidaan antaa vain sellaiselle ampuma-aseelle tai aseen osalle, joka soveltuu hyvin hakijan ilmoittamaan käyttötarkoitukseen. Tällä säännöksellä lupaviranomainen velvoitettaisiin arvioimaan hakemuksen kohteena olevan aseen ominaisuuksia suhteessa hakijan ilmoittamaan hyväksyttävänä pidettävään käyttötarkoitukseen. Tämä edellyttää, että lupaviranomainen on kohtuullisen hyvin selvillä sekä markkinoilla olevista ampuma-asemalleista että erilaisista ampuma-harrastuksen lajeista. Ainoastaan tällä tavoin päästään lupamenettelyssä sekä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden että luvan hakijan kannalta tyydyttävään lopputulokseen.

Poliisin paikallisyksiköiden lukumäärän pienentymisen myötä on luotu edellytykset myös aseasiantuntemuksen lisääntymiselle poliisilaitoksissa. Lisäksi käyttöön otettava ampuma-aserekisteri tulee merkittävästi parantamaan poliisin asetietouden tasoa. Rekisteriin olisi sen valmistuttua tallennettu kaikkien Suomessa markkinoilla olevien ampuma-aseiden tekniset tiedot tunnistamista helpottavine automaattiseen tietojenkäsittelyjärjestelmään tallennettuine kuvineen. Vaikka ampuma-aserekisteri helpottaakin lupaviranomaisen päätöksentekoa, lupaviranomaisen on aina tarkoin miellettävä, millaiseen aseeseen lupa annetaan ja mikä on hakijan käyttötarkoitus. Erilaiset tietolähteet, kuten ampuma-aserekisteri, voivat olla vain lupapäätöksen teknisiä apuvälineitä.

Sen lisäksi, että ampuma-aseen tai aseen osan tulisi esityksen mukaan soveltua hyvin hakijan ilmoittamaan käyttötarkoitukseen, ei hankittava ase tai aseen osa saisi olla käyttötarkoitukseensa nähden tarpeettoman tulivoimainen ja tehokas. Aseessa ei myöskään saisi olla lipasta, jonka patruunamäärä on tarpeettoman suuri. Vaikka edellä mainittujen säännösten soveltamiseen voikin liittyä ongelmia, sääntely on kuitenkin välttämätön. Vastapainona sille, että säännöksistä poistettaisiin sotilasaseen käsite ja siihen liittyvä tiukennettu lupamenettely, olisi kuitenkin

oltava säännös, jonka perusteella lupaviranomainen voi hylätä lupahakemuksen silloin, kun lupaa haetaan selvästi liian voimakastehoisten tai muuten tarpeettoman vaarallisten aseiden hankkimiseen.

Kilpa-ammunnan lajeissa on yleisesti ottaen varsin tarkat säännökset kussakin lajissa sallituista ampuma-aseista. Lisäksi metsästyslainsäädännössä asetetaan joitakin edellytyksiä hankittaville metsästysaseille. Lupaviranomaisen tulisikin arvioida aseen soveltuvuutta aiottuun käyttötarkoitukseen juuri näiden seikkojen perusteella. Tässä harkinnassa ei luonnollisestikaan aseen hinnalle tai vastaaville yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisen kannalta toisarvoisille seikoille tulisi antaa merkitystä.

Kuten sarjatuliaseiden on myös suuritehoisten, suurilla lippailla varustettujen itselataavien kertatuliaseiden katsottava olevan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta hyvin ongelmallisia ampuma-aseita vääriin käsiin joutuessaan. Tähän ampuma-aseiden ryhmään kuuluu joitakin metsästysaseita, alun perin sotilaskäyttöön suunniteltuja ja valmistettuja pistooleita sekä alun perin sotilaskäyttöön valmistettuja kivääreitä. Käytännössä lähes jokaiseen itselataavaan kertatuliaseeseen on hankittavissa suurikapasiteettinen lipas. Tämä on seikka, jota ei voida käytännössä estää, vaikka joissakin maissa onkin pyritty puuttumaan asiaan saattamalla myös aseiden lippaat tarkan sääntelyn piiriin. Tämäkin on ongelmallista, sillä ampuma-aseissa voidaan usein käyttää ilman lupaa ostettavissa olevien replica-aseiden lippaita.

Esityksen mukaan kaikkein vaarallisimmat ampuma-aseet olisi kielletty asedirektiivissä ja Schengenin yleissopimuksessa edellytetyllä tavalla sisällyttämällä ne erityisen vaarallisen ampuma-aseen käsitteeseen. Lupaviranomaisen tulisi kuitenkin momentin mukaan noudattaa asteittain kiristyvää lupaharkintaa myös muiden vaarallisina pidettävien aseiden osalta.

Vaikka asedirektiivissä ja Schengenin yleissopimuksessa yksiselitteisesti kielletäänkin sarjatuliaseet, myös isolla lipaskapasiteetilla varustetut isokaliiperiset tai muuten tehokkaat itselataavat kertatuliaseet ovat erittäin vaarallisia aseita. Näillä aseilla voidaan ampua lippaan patruunamäärän mukaan jopa kymmeniä nopeita peräkkäisiä tähdättyjä laukauksia. Tähän ryhmään kuuluu sekä käsiaseita että kiväärejä. Esimerkiksi rynnäkkökiväärien itselataavat kertatuliversiot ovat tehokkaita, tulivoimaisia ja suuren patruunakapasiteetin aseita, jotka käsiteltävyydeltään vastaavat rynnäkkökiväärjä. Sotilaallakin pääasiallinen tulilaji on kertatuli. Myös isokaliiperisia, suurella lipaskapasiteetilla varustettuja käsiaseita on pidettävä erityisen vaarallisina ja tulivoimaisina aseina. Maininnan arvoisia ovat lisäksi ainakin nykyaikaiset tarkka-ampujan kiväärit, joiden kaliiperi on hyvin suuri ja joilla käytännössä voidaan osua ihmisen kokoiseen maaliin jopa parin kilometrin päästä. Erityisen ongelmallisina voidaan pitää myös eräitä pelkästään suojaliivien läpäisemiseen suunniteltuja ja valmistettuja ampuma-aseita. Viimeksi mainitun tyyppisten aseiden hankkimiseen olisi tuskin koskaan lain 43 §:n 1 momentissa tarkoitettua hyväksyttävää käyttötarkoitusta.

Edellä on jo todettu Schengenin yleissopimuksen 79 artiklan 1 kappaleen tulkinnan olevan ongelmallista siltä osin, mitä ampuma-aseita on tarkoitettu kuuluviksi tavanomaisesti sotilaskäyttöön tarkoitettuihin aseisiin. Ehdotetun 9 §:n mukainen erityisen vaarallisen ampuma-aseen määritelmä ja erityisen vaarallisiin ampuma-aseisiin liittyvä poikkeuksellinen lupamenettely yhdessä ehdotetun momentin kanssa johtaisi kuitenkin käytännössä siihen, että nykyaikaiset sotilasaseet olisivat joka tapauksessa sekä Schengenin yleissopimuksen että kansallisten syiden kannalta riittävän tiukan lupaharkinnan piirissä.

Vaikka edellä onkin todettu, että lupaviranomaisen olisi suhtauduttava erityisellä harkinnalla teholtaan ja tulivoimaltaan erityisen vaarallisia aseita koskeviin lupahakemuksiin, lupa olisi toisaalta aina annettava käyttötarkoitukseen sopivaan ampuma-aseeseen, jos luvan saamisen edellytykset muuten täyttyvät. Eräissä ammunnan lajeissa, lähinnä practical-ammunnassa ja joissakin vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön liittyvissä reserviläisammunnan lajeissa tehokas ja tulivoimainen, usein alun perin sotilaskäyttöön valmistettu itselataava kertatulitoimintoinen ampuma-ase on välttämätön. Näissä tapauksissa lupaviranomaisen tulisi antaa lupa harrastuksessa tarvittavan aseen hankkimiseen sen vaarallisista ominaisuuksista huolimatta, jos muut luvan antamisen edellytykset, kuten ehdotetussa 45 §:n 2 momentissa tarkoitettu luotettava selvitys harrastuksesta, täyttyvät. Erityisen tehokkaita aseita käytetään myös ainakin silhuetti- ja

kasa-ammunnassa.

Metsästyslainsäädännössä on säännöksiä metsästyksessä käytettävistä ampuma-aseista ja patruunoista. Esityksellä ei ole pyritty vaikeuttamaan riittävän tehokkaiden aseiden hankkimista metsästykseen. Metsästyksessä tärkeänä tavoitteena on eläimen nopea tappaminen ja tällä tavoin myös eläimen kärsimysten vähentäminen. Metsästyslain 20 §:n 1 momentin mukaan metsästystä on harjoitettava siten, ettei eläimelle tuoteta tarpeetonta kärsimystä. Metsästyasetuksen 16 §:ssä säädetään yleisistä ampuma-asevaatimuksista. Viimeksi mainitussa pykälässä säädetään luodin vähimmäispainosta ja vähimmäisosumaenergiasta eri riistaeläinten ampumisessa. Tämän vuoksi säännökset koskevat epäsuorasti myös käytettävää ampuma-asetta.

Ehdotettuun momenttiin sisällytettäisiinkin viittaus metsästyslakiin ja sen nojalla annettaviin säännöksiin. Metsästyslain 33 §:n 1 momentin 7 kohdassa on kielletty sarjatuliaseiden ja itselaatavien kertatuliaseiden käyttäminen metsästyksessä, jos viimeksi mainittuihin mahtuu enemmän kuin kolme patruunaa. Jos itselataava kertatulikivääri on metsästyksessä ylipäätään tarpeen, ei lippaan patruunamäärän tulisi siten ainakaan lähtökohtaisesti ylittää metsästyslain 33 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaista enimmäispatruunamäärää.

Metsästyslainsäädännössä ei aseteta ylärajaa luodin painolle ja osumaenergialle. Niinpä hyvinkin tehokkaat aseet ovat metsästyslainsäädännön kannalta arvioiden sallittuja. Ylitehokkaan aseen hankkiminen voi olla luvan hakijan kannalta perusteltua, sillä tällöin hänen ei tarvitsisi hankkia uutta kallista ampuma-asetta siirtyessään entistä suurempien eläinten metsästämiseen. Varsinaisten metsästysaseiden osalta noudatettu lupakäytäntö ei ole osoittautunut ongelmalliseksi. Esityksellä pyritään toisaalta kuitenkin estämään luvan antaminen metsästyksen perusteella aseisiin, jotka eivät metsästykseen hyvin sovellu, vaikka niillä metsästyslainsäädännön mukaan saisikin ampua riistaeläimiä.

On mahdotonta ennakoida, minkälaisia uusia aseharrastuksen lajeja tulevaisuudessa kehitetään. Momentissa määriteltäisiin kuitenkin yleiset periaatteet, joiden perusteella lupaviranomaisen tulisi suorittaa aseiden soveltuvuuden arviointi.

2 mom. Taskuase on kokonsa vuoksi helposti kätkettävissä vaatteisiin tai kämmenen suojaan. Tämä tekee siitä rikollisuuden torjunnan kannalta ongelmallisen välineen. Momentissa määriteltäisiin täsmälliset edellytykset, joiden nojalla hankkimisluvan voisi saada taskuaseen hankkimiseen. Hyväksyttävinä lupaperusteina voisivat olla vain museossa tai kokoelmassa pitäminen, muistoesineenä säilyttäminen sekä työ, jossa ase on välttämätön. Lupaviranomaisena olisi hakijan kotikunnan poliisilaitos. Voimassa olevien säännösten mukaan lupaviranomaisena on lääninhallitus, jollei ase ole tarpeen työtehtävässä käytettäväksi.

3 mom. Momentissa säädettäisiin täsmälliset edellytykset pääosalle asedirektiivissä ja Schengenin yleissopimuksessa kiellettyjen ampuma-aseiden hankkimiselle. Luvan näiden pääsääntöisesti taistelukäyttöön valmistettujen ampuma-aseiden tai niiden osien hankkimiseen voisi saada vain näytöstä, kuvausta tai vastaavaa esitystä taikka museossa tai kokoelmassa pitämistä varten. Tarkoituksena on mahdollistaa näiden aseiden hankkiminen määräajaksi joissakin harvoissa tapauksissa filmaus- tai vastaavia töitä varten. Lisäksi momentissa tarkoitettujen aseiden, lähinnä sarjatuliaseiden, hankkiminen olisi erittäin rajoitetusti mahdollista myös asekeräilijöille.

Joissakin äärimmäisen harvoissa tapauksissa saattaa olla tarpeellista hankkia momentissa tarkoitettu ampuma-ase myös työtä varten, jossa ase on välttämätön. Tämä voisi joissakin tapauksissa olla perusteltua tieteellistä tutkimustyötä tai teollisuuden tutkimus- ja kokeilukäyttöä varten. Yleensä hankkimisluvan saaminen ei kuitenkaan olisi näissä tapauksissa tarpeellista, koska aseen hallussapidon oikeus voisi mainituissa tapauksissa perustua pääsääntöisesti asealan elinkeinolupaan

4 mom. Muuksi esineeksi kuin ampuma-aseeksi naamioituja ampuma-aseita on pidettävä erityisen vaarallisina, sillä ne on tarkoituksellisesti valmistettu muistuttamaan ulkoisesti jotakin muuta esinettä kuin ampuma-asetta. Kyseessä voi olla yhtä hyvin kynäpistooli kuin sateenvarjokiväärikin. Näiden esineiden hankkimiseen voisi luvan saada vain erityisestä syystä. Erityisenä syynä voisi olla joissakin tapauksissa lähinnä asekeräily. Työtehtävää ei tulisi pitää momentissa tarkoitettuna erityisenä syynä.

45 §. *Hankkimisluvan saajaa koskevat edellytykset.* Edellä on painotettu, että lupaviranomaisen olisi esityksen mukaan osoitet-

tava tavanomaista suurempaa harkintaa eräitä muita ampuma-aseita vaarallisempia aseita koskevia lupahakemuksia kohtaan. Ampuma-aseiden käyttöön liittyvän turvallisuuden säilymisen kaikkein tärkein edellytys on kuitenkin se, ettei minkäänlaista ampuma-asetta luovuteta henkilölle, jota ei ole pidettävä aseen hallussapitoon sopivana.

1 mom. Yleinen järjestys ja turvallisuus edellyttävät, että ampuma-aseita pitävät hallussaan ja niitä käyttävät vain sellaiset henkilöt, jotka täyttävät laissa säädetyt vaatimukset. Lainsäädännöllemme asetetaan tässä suhteessa vaatimuksia myös asedirektiivin 5 artiklassa ja Schengenin yleissopimuksen 83 artiklassa.

Esityksen mukaan ehdottomana edellytyksenä hankkimisluvan saamiselle olisi laissa säädetyn vähimmäisiän saavuttaminen. Luvan hakijan korkea ikä ei toisaalta ainakaan yksinään olisi esteenä luvan saamiselle, elleivät hänen terveydentilansa tai käyttäytymisensä aiheuttaisi luvan epäämistä. Yleinen alaikäraja luvan saamiselle olisi täysi-ikäisyys eli 18 vuoden ikä. Huoltajien suostumuksella hankkimislupa metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista taikka ampumaurheilua tai -harrastusta varten voitaisiin antaa myös 15 vuotta täyttäneelle, joka muuten täyttää hankkimisluvan saajaa koskevat edellytykset. Asedirektiivissä ja Schengenin yleissopimuksessa mahdollistetaan tämän poikkeuksen tekeminen pääsäännöstä, jonka mukaan lupa voidaan antaa vain 18-vuotta täyttäneelle. Esityksen mukaan alle 18-vuotiaan luvan hakijan terveydentilalle ja käyttäytymiselle olisi asetettava vähintään samat vaatimukset kuin 18-vuotta täyttäneellekin. Alle 15-vuotias, joka ei ole rikosoikeudellisesti vastuunalainen teoistaan tai laiminlyönneistään, ei voisi saada hankkimislupaa.

Henkilön julistaminen holhottavaksi estäisi pääsääntöisesti hankkimisluvan saamisen, sillä tällaista henkilöä on pidettävä kykenemättömänä huolehtimaan itsestään ja omaisuudestaan. Vajaavaltaisen puhevallan käyttämisestä hallintomenettelyssä säädetään hallintomenettelylain 16 §:ssä.

Luvan hakijan sopivuudella tarkoitettaisiin hänen terveydentilansa ja käyttäytymisensä perusteella tehtävää kokonaisarviota. Luvan hakijan käyttäytymistä olisi arvioitava niin hänen menneen kuin nykyisenkin käyttäytymisensä valossa. Hänen aiemman käyttäytymisensä arvioinnissa olisi käytettävä apuna kaikkia niitä keinoja, joita lupaviranomaisella on käytettävissään. Oleellisena apuna olisivat nykyiseen tapaan poliisin pitämät rekisterit. Ampuma-aselainsäädännön mukaisen luvan aiempaa peruuttamista olisi pidettävä luvan hakijan sopivuutta alentavana tekijänä. Joidenkin luvan peruuttamisen perusteina olleiden tekijöiden voitaisiin katsoa estävän uuden luvan saamisen pidempään kuin muiden. Ainakin aseiden käyttöön liittyvän turvallisuuden kannalta väärän elämäntavan voitaisiin katsoa estävän uuden luvan saamisen melkoisen pitkään, yleensä useita vuosia.

Luvan hakijan terveydentilaa arvioitaessa olisi kiinnitettävä huomiota sellaisiin vammoihin ja sairauksiin, jotka saattavat heikentää hänen kykyään kantaa, kuljettaa ja säilyttää ampuma-asetta ja muita lain soveltamisalaan kuuluvia esineitä turvallisesti. Tämän voidaan katsoa asettavan vaatimuksia ainakin hänen näköaistilleen ja kyvylleen hallita omien raajojensa toimintaa. Sellainen mielisairaus tai muu mielenterveydellinen ongelma, johon liittyy vaara vahingoittaa itseään tai muita, olisi ehdoton este luvan saamiselle. Luvan hakijan iän ja terveydentilan vaikutuksia olisi arvioitava objektiivisesti pitäen silmällä hänen kykyään selviytyä luvanhaltijan velvollisuuksista.

Poliisilla on poliisilain 35 §:n 2 momentin nojalla oikeus saada ampuma-aseluvan voimassaolon harkitsemiseksi perustellusta pyynnöstä salassapitovelvollisuuden estämättä tietoja luvanhaltijan terveydentilasta sekä päihteiden käyttöön tai väkivaltaiseen käyttäytymiseen liittyvistä seikoista. Edellytyksenä tietojen saamiselle on syy epäillä, ettei luvanhaltija enää täytä luvan saamisen edellytyksiä. Momentin sanamuodon ja poliisilain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen (HE 57/1994 vp) perustelujen mukaan poliisilla ei ole oikeutta saada momentissa tarkoitettuja tietoja harkittaessa uuden luvan antamista. Momentin perustelujen mukaan poliisin on kulloinkin kyseessä olevan luvan osalta arvioitava, millaista selvitystä luvan hakijalta edellytetään.

Esityksen mukaan lupaviranomaisella olisi oikeus edellyttää, että luvan hakija esittää lupaviranomaisen tarpeelliseksi katsoman selvityksen myös terveydentilastaan tai päihteiden käyttöön liittyvistä seikoista. Edellytyksenä tämän kaltaisten lisäselvitysten pyytämiselle olisi, että henkilön sopivuutta ampuma-aseen hankkimiseen on syytä epäillä. Edellä tarkoitetulla menettelyllä, jonka käy-

tännön toteuttamisesta säädettäisiin tarkemmin asetuksella, ei loukattaisi luvan hakijan yksityisyyden suojaa, sillä poliisille ei annettaisi oikeutta saada ja hankkia luvan hakijan terveydentilaa koskevia tietoja ilman hänen suostumustaan. Luvan hakijan olisi itse esitettävä pyydetty selvitys. Jos pyydettyä selvitystä ei esitettäisi, ei haettua lupaa myöskään annettaisi.

Luvan hakijan käyttäytymistä arvioitaessa tulisi pyrkiä selvittämään hänen kykynsä ja halunsa täyttää asetetut velvollisuudet. Harkinnassa olisi otettava huomioon ainakin rikokset, joihin henkilö mahdollisesti on syyllistynyt. Huomioon otettavia olisivat niin ikään alkoholin tai muiden huumaavien aineiden väärinkäyttö, väkivaltaisuus sekä muu vaarallinen ja epäsosiaalinen käyttäytyminen.

Henkilölle, joka ei täyttäisi ehdotetussa momentissa tarkoitettuja luvan saamisen edellytyksiä, ei voitaisi antaa hankkimislupaa. Momentin mukaiset ja muut laissa säädetyt edellytykset täyttävälläkään henkilöllä ei olisi ehdotonta oikeutta hankkimisluvan saamiseen. Luvan antaminen riippuisi aina viranomaisen harkinnasta. Tältä osin ehdotus vastaa nykyistä käytäntöä. Hallintopäätösten olisi luonnollisesti oltava yleisten hallintooikeudellisten periaatteiden mukaisia. Vaikka luvan hakija siis täyttäisikin kaikki ehdotetussa laissa säädetyt luvan saamisen edellytykset, voisi päätös olla lupa-asiassa kielteinen. Syynä tähän voisi olla muun muassa luvan hakijan kanssa yhdessä asuva henkilö, jonka voitaisiin epäillä käyttävän väärin luvan hakijan asetta. Luvan antaminen olisi tällöin ehdotuksen 18 §:n 2 momentin vastaista.

2 *mom.* Hallitusmuodon 10 a §:ssä turvatun yhdistymisvapauden vuoksi luvan hakijalta ei voida edellyttää ampuma- tai metsästysseuran jäsenyyttä. Pelkästään jäsenyys edellä mainituissa yhdistyksissä ei muutoinkaan ole riittävä osoitus siitä, että luvan hakija todella harrastaa sellaista aseharrastuksen lajia, jossa hakemuksen kohteena oleva ampuma-ase on tarpeellinen.

Erityisesti suurimpien poliisilaitosten alueilla lupahakemuksia käsittelevillä virkamiehellä ei käytännössä ole minkäänlaisia mahdollisuuksia henkilökohtaisesti varmistua siitä, että luvan hakija todella harrastaa ilmoittamaansa aseharrastusta. Tämä on johtanut hyvinkin monenlaisten menetelmien ja käytäntöjen käyttöön ottamiseen lupaharkinnassa. Joidenkin poliisilaitosten alueella on käytännössä edellytetty kuulumista hyväksyttyyn harrastajajoukkoon. Joidenkin poliisilaitosten alueella lupaviranomainen on solminut luottamukselliset yhteydet ammunnan eri lajien vastuuhenkilöihin, kuten aktiivisiin harrastajiin, joilta sitten on saatu lisätietoa luvan hakijan harrastuksen aktiivisuudesta ja todenperäisyydestä.

Kysymys luvan hakijan ilmoittaman harrastuksen olemassaolosta on hyvin keskeinen ja vaikeasti ratkaistavissa. Ampuma-aselain säännöksillä ei sitä voida kokonaisuudessaan ratkaista. Niissäkään maissa, joissa yhdistymisvapauden periaate ei ole estänyt edellyttämästä ampumaseuraan kuulumista edellytyksenä luvan saamiselle, ei järjestelmä ole aina toiminut moitteettomalla tavalla. Lisäksi yhdistysten puheenjohtajat ja vastaavat avainhenkilöt, jotka eivät edusta viranomaista, ovat saaneet yhdistyksen jäseniin nähden hyvin vaikutusvaltaisen aseman. Järjestelmä onkin johtanut joissakin maissa näiden yhdistysten puoliviralliseen asemaan. Tämä puolestaan saattaa johtaa kansalaisten yhdenvertaisuuden vaarantumiseen.

Momentin mukaan haettaessa lupaa metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista taikka ampumaurheilua tai -harrastusta varten luvan hakijan on annettava harrastuksestaan luotettava selvitys. Tällä yleislausekkeella metsästystä harrastava luvan hakija velvoitettaisiin esittämään selvitys siitä, mitä hän aikoo metsästää ja missä metsästyksen on tarkoitus tapahtua. Hyvänä apuna harrastuksen arvioinnissa olisivat metsästyslainsäädännössä asetettujen edellytysten täyttyminen. Esimerkiksi hirvieläintä tai karhua saa metsästyslain 21 §:n 1 momentin nojalla ampua vain sellainen henkilö, joka on suorittanut maa- ja metsätalousministeriön määräysten mukaisen ampumakokeen tai ministeriön hyväksymän, muussa maassa suoritetun vastaavanlaisen kokeen. Hirvieläimen metsästäminen edellyttää metsästyslain 10 §:ssä tarkoitettua pyyntilupaa. Hirven metsästykseen ei voi käytännössä osallistua kuulumatta metsästysseuraan tai vastaavaan jahtijoukkoon.

Jokaisen, joka harjoittaa metsästystä, on metsästysvuosittain maksettava riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain (616/1993) 1 §:n 1 momentin mukaan valtiolle riistanhoitomaksu. Maksun suorittaneelle annetaan metsästyskortti. Ennen maksun suorittamista on suoritettava mainitun

lain 2 §:n 1 momentin mukainen metsästäjätutkinto riistanhoitoyhdistyksen tai riistanhoitopiirin asettamalle tutkijalle. Näin ollen metsästyskortin osoittamista voidaan pitää selvityksenä metsästysharrastuksesta. Metsästyslaissa ja sen nojalla annetussa metsästysasetuksessa on lukuisia vastaavia säännöksiä, jotka tulisi ottaa lupaharkinnassa huomioon haettaessa lupaa metsästysaseen hankkimiseen.

Ampumaurheilua harjoitetaan pääsääntöisesti ampumakilpailuun osallistumista varten. Ampumista voitaisiin esityksen mukaan harjoittaa kuitenkin myös harrastuksen vuoksi ilman aikomusta osallistua kilpailuihin. Tällöin voitaisiin puhua ampumaharrastuksesta. Kuten metsästystä myös ampumaurheilua voi harjoittaa pääsääntöisesti yksinkin. Yhdistymisvapaus estää muutenkin edellyttämästä luvan saamisen edellytykseksi yhdistyksen jäsenyyttä. Joissakin ammunnan lajeissa on kuitenkin asetettu aseen turvallista käsittelemistä koskevia erityisiä vaatimuksia. Joissakin lajeissa edellytetään erityisen turvakurssin suorittamista edellytyksenä ampumaradalle pääsylle tai kilpailuun osallistumiselle. Henkilö, joka ei täytä vaatimuksia, ei saa osallistua kilpailuihin tai harjoitusammuntoihin. Tämä vaikeuttaa huomattavasti harrastuksen harjoittamista. Tämän tyyppisten vaatimusten huomioon ottamista lupaharkinnassa ei olisi pidettävä yhdistymisvapauden vastaisena. Lupaviranomaisen olisikin riittävästi perehdyttävä ammunnan eri lajeihin ja edellytettävä luvan saamiseksi kyseiselle ammunnan lajille tunnusomaisten edellytysten täyttämistä. Turvatestin kaltaisen kokeen tai vastaavien vaatimusten hyväksytty suorittaminen on myös lupaviranomaiselle selvitys siitä, että luvan hakija todella harrastaa ilmoittamaansa lajia ja kykenee käyttämään ampuma-asetta turvallisesti.

Lupaviranomaisen tulisi kiinnittää lupaharkinnassa huomiota juuri edellä mainitun kaltaisiin vakavaa aseharrastusta ilmentäviin tekijöihin. Ampuma-aserikokset tehdään pääsääntöisesti luvattomilla aseilla ja erittäin harvoin tekijänä on jonkin urheiluammunnan lajin aktiivinen harrastaja. Lupaviranomaisen olisi kaikin käytettävissä olevin keinoin pyrittävä selvittämään erityisesti kaikkein tulivoimaisimpien ja tehokkaimpien aseiden osalta luvan hakijan harrastustoiminnan laatu ja aktiivisuus. Merkkejä vakavasta harrastuksesta on ainakin osallistuminen kilpailuihin. Aloittelevien ampujien osalta selvitys voisi kuitenkin olla vapaamuotoisempi. Eräissä uusissa ammunnan lajeissa, muun muassa practical-ammunnassa ja sovelletuissa reserviläisammunnoissa, järjestetään turvatestien kaltaisia turvallisen aseenkäsittelyn kursseja. Tämän tyyppisen kurssin läpäiseminen muodostaisi ainakin hyvän lähtökohdan lupaharkinnalle.

Esityksen mukaan luvan ampuma-aseeseen voisi saada myös työtä varten, jossa ase on välttämätön. Poliisin, puolustusvoimien, rajavartiolaitoksen ja tullin virkamiehet ovat niitä, jotka eniten pitävät hallussa asetta työn yhteydessä. Ehdotettu laki ei 17 §:n 2 kohdan säännöksen perusteella koskisi aseen hallussapitoa näissä tapauksissa, jos ase on valtion omistama. Jos kyseessä sen sijaan olisi virkamiehen oma ampuma-ase, sen hallussapidolle olisi hankittava ehdotetun lain mukainen lupa.

Jos lupaa ampuma-aseeseen haetaan työtä varten, luvan hakijan olisi esitettävä selvitys, jonka mukaan hän on koulutuksessaan tai muuten riittävästi perehtynyt ampuma-aseen turvalliseen käsittelemiseen. Edellä tarkoitetuilla virkamiehillä, joilla on oikeus pitää hallussa valtion omistamaa virka-asetta, on katsottava olevan tässä suhteessa riittävä aseisiin liittyvä perehtyneisyys. Käytännössä varsinaisen ampuma-aseen hallussapito työtehtävissä voisi edellä mainittujen ryhmien lisäksi olla perusteltua lähinnä eläinten kuljettamisesta tai teurastamisesta vastaaville henkilöille ja joissakin harvoissa tapauksissa vartioimisliikkeiden vartijoille. Heidän kohdallaan olisi edellytettävä riittävän perusteellista aseen käsittelemiseen annettua koulutusta. Erityisesti vartijat saattavat joissakin tapauksissa joutua kulkemaan yleisillä paikoilla aseistautuneina. Käytännössä vartioimisliikkeet antavatkin usein vartioimisliikkeitä koskevissa säännöksissä edellytettyä hyvin vaatimatonta koulutusta perusteellisemman asekoulutuksen työntekijöilleen.

Kaasusumutinta on pidettävä oleellisesti vaarattomampana välineenä kuin varsinaista ampuma-asetta. Kaasusumuttimen osalta ei momentissa tarkoitettu perehtyneisyys sumuttimen turvalliseen käsittelemiseen olisi yhtä tärkeää kuin ampuma-aseen osalta. Kaasusumutinkin voi kuitenkin erityisesti sen käytön puutteellisen jälkihoidon seurauksena aiheuttaa jopa kohdehenkilön sokeutumisen. Tämän vuoksi lupaviranomaisen olisi edellytettävä luvan hakijalta ainakin jonkinlaista selvitystä siitä, että hän osaa käsitellä

kaasusumutinta ja että hän myös tarvittaessa osaa järjestää kohdehenkilön jälkihoidon.

3 mom. Esityksen eräänä tarkoituksena on asekeräilyä koskevien säännösten täsmentäminen. Luvan ampuma-aseen tai aseen osan museossa tai kokoelmassa pitämiseen voisi saada ainoastaan lääninhallituksen hyväksymä asekeräilijä. Asekeräilijän hyväksymisestä säädettäisiin lain 57 ja 58 §:ssä. Varsinaisista ampuma-aseista ja aseen osista poiketen asekeräilyä koskevat säännökset eivät koskisi kaasusumuttimia. Niitä voisi siten hankkia museossa tai kokoelmassa pitämistä varten ilman lääninhallituksen antamaa hyväksyntää. Tämän vuoksi momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että lupa muuta ampuma-asetta kuin kaasusumutinta sekä aseen osaa varten voitaisiin antaa museossa tai kokoelmassa pitämiseen vain hyväksytylle asekeräilijälle.

Asekeräilijöiden ampuma-asekokoelmat käsittävät usein suuriakin määriä aseita. Niiden joukossa saattaa olla myös sarjatuliaseita. Tämän vuoksi on perusteltua, että hankkimislupa keräilykokoelmaan kuuluvaan aseeseen voidaan antaa vain, jos säilytystilojen sijaintipaikan poliisilaitos on hyväksynyt aseiden ja aseen osien säilytystilat.

Ehdotetun 119 §:n 1 momentin 6 kohdan valtuussäännöksen nojalla asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä ampuma-aseiden säilyttämisestä. Lisäksi ampuma-aseasioita käsittelevä ministeriö voisi lakiehdotuksen 119 §:n 2 momentin 3 kohdan nojalla antaa tarkempia säännöksiä säilytystilojen turvarakenteista. Edellä mainittujen valtuussäännösten nojalla asekeräilijöiden aseiden säilytystiloista voitaisiin antaa tarvittaessa hyvinkin täsmälliset säännökset.

Ehdotettuihin valtuussäännöksiin perustuvilla säännöksillä annettaisiin myös ampuma-aseiden deaktivoinnin suorittamista koskevat täsmälliset tekniset ohjeet. Säännösten mukaisella tavalla deaktivoitu ampuma-ase vastaisi ulkoisesti toimivaa ampuma-asetta, vaikka aseella ei voitaisikaan ampua. Aseella voisi tällöin olla vielä asekeräilijää tyydyttävää muistoarvoa.

46 §. *Hankkimisluvan voimassaoloaika ja lupaehdot. 1 mom.* Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 21 §:n mukaan se, joka on hankkinut ampuma-aseen, on velvollinen viipymättä ja viimeistään 60 päivän kuluessa hankkimisluvan antopäivästä hankkimaan kotikuntansa poliisilta luvan ampuma-aseen hallussapitoon. Määräaika ehdotetaan nyt pidennettäväksi kuuteen kuukauteen. Tämä on tarpeellista erityisesti niissä tapauksissa, joissa ase hankitaan ulkomailta. Tarvetta erityisen lyhyeen määräaikaan ei muutenkaan ole, sillä hakijan sopivuus aseen hallussapitoon tulee arvioiduksi jo hankkimisluvan antamisen yhteydessä. Hakijan sopivuutta ei ilman erityistä syytä arvioida uudelleen enää tämän jälkeen. Lisäksi hankittava ase tulee aseiden käyttöön liittyvän turvallisuuden kannalta riittävällä tavalla yksilöidyksi jo hankkimisluvassa. Lupa voitaisiin kuitenkin antaa lyhyemmäksikin määräajaksi, jollei tarvetta kuuden kuukauden pituiselle voimassaoloajalle olisi.

Kuuden kuukauden voimassaoloaika on asekeräilijöiden kannalta usein tarpeettoman lyhyt. Liian lyhyt määräaika johtaisi osaksi täsmälleen samoja aseita koskevan lupamenettelyn toistumiseen. Tämä kuormittaisi lupajärjestelmää turhaan ja aiheuttaisi luvan hakijalle tarpeettomia kustannuksia. Tämän vuoksi ehdotetaan, että asekeräilijälle annettava lupa voisi olla voimassa enintään vuoden.

2 mom. Voimassa olevien säännösten mukaan on epäselvää, voiko lupaviranomainen nimenomaisen säännöksen puuttuessa sisällyttää ampuma-asetta koskevaan lupaan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi tarpeellisia ehtoja. Tämän vuoksi lain 107 §:n 2 momenttiin ehdotetaan sisällytettäväksi asiaa koskeva yleissäännös. Lisäksi ehdotettuun 46 §:ään ja joihinkin muihinkin pykäliin sisältyisi säännös, joka oikeuttaisi keräilykokoelmaan kuuluvalla aseella ampumisen kieltävän ehdon asettamiseen.

Keräilykokoelmaan kuuluva ampuma-ase soveltuu yleensä käytettäväksi myös muissa käyttötarkoituksissa. Osa keräilykokoelmaan kuuluvista ampuma-aseista on kuitenkin tyypiltään sellaisia, ettei niillä ampumista voida pääsääntöisesti pitää hyväksyttävänä. Keräilyaseella ampuminen ei pääsääntöisesti ole myöskään asekeräilyn perusajatuksen mukaista. Momentin nojalla lupaan voitaisiin sisällyttää ehto, jonka mukaan keräilykokoelmaan kuuluvalla aseella ei saa ampua. Erityisesti sarjatuliasetta koskevaan hankkimislupaan tulisikin pääsääntöisesti sisällyttää aseella ampumisen kieltävä ehto. Tämän tyyppisillä aseilla ampuminen aiheuttaa yleensä lähiympäristössä turvattomuuden ja hämmennyksen tunnetta.

Koska kyse kuitenkin olisi vain lupaehdosta, ampuminen voitaisiin erityistapauksissa,

kuten perinneammuntakilpailujen ja -näytösten yhteydessä, sallia asetetusta lupaehdosta huolimatta. Ampumiseen olisi kuitenkin saatava kussakin tapauksessa edeltäkäsin lupaviranomaisen lupa.

Keräilykokoelmaan kuuluvia ampuma-aseita koskeviin lupiin voitaisiin lain 61 §:n nojalla sisällyttää ehto, jonka mukaan lupa ei oikeutta hankkimaan aseeseen sopivia patruunoita.

47 §. *Hankkimislupa ulkomailla asuvalle.* Rooman sopimuksen määräyksissä edellytetään, että myös muussa EU:n jäsenvaltiossa asuvalle voidaan antaa oikeus ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen Suomessa. Myöskään muussa kuin EU:n jäsenvaltiossa asuvan henkilön osalta ei edellä mainittujen esineiden hankkimista ole tarkoituksenmukaista kieltää. Silloin kun hankkimisen tarkoituksena ei kuitenkaan ole esineiden hallussapito Suomessa, on tarkoituksenmukaista antaa lupa, jonka nojalla edellä mainitut esineet voidaan hankkia Suomessa ja toimittaa hankkijan ilmoittamaan osoitteeseen hänen asuinmaahansa ilman, että esineet luovutetaan hänelle Suomessa. Ehdotettu lupa olisi nimeltään hankkimislupa ulkomailla asuvalle.

Ulkomailla asuvalle annettavan hankkimisluvan tarkoituksena olisi ainoastaan edellä mainittujen esineiden hankkimisen mahdollistaminen. Jos ampuma-asetta haluttaisiin pitää pysyvästi hallussa Suomessa, tähän tarkoitukseen olisi haettava ehdotuksen 42 §:n mukainen hankkimislupa ja sen jälkeen 52 §:n mukainen hallussapitolupa. Ulkomaalaiselle, joka haluaa pitää ulkomailta Suomeen siirtämäänsä tai tuomaansa asetta lyhytaikaisesti hallussa esimerkiksi metsästystä varten, soveltuisi puolestaan lain 78 §:n mukainen yksityinen tuontilupa. EU:n jäsenvaltiossa asuvalle olisi käyttökelpoinen ratkaisu Euroopan ampuma-asepassin hankkiminen.

Hankkimislupa ulkomailla asuvalle ei oikeuttaisi hankittavan ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon. Hankittuja esineitä ei näin ollen saisi Suomessa luovuttaa luvansaajalle, vaan ne olisi viipymättä toimitettava luvansaajan ilmoittamaan osoitteeseen hänen asuinmaahansa. Käytännössä tämä tapahtuisi jättämällä esineet postin, kuljetusliikkeen tai muun vastaavan ehdotetun lain 19 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun tavaroiden ammattimaista kuljettamista harjoittavan kuljetettaviksi. Edellä mainitut esineet saataisiin lain 86 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla luovuttaa näille kuljetettaviksi.

Lupaviranomaisena olisi ulkomailla asuvalle annettavan hankkimisluvan osalta luvan hakijan oleskelupaikan tai esineiden hankkimispaikan poliisilaitos. Säännökset mahdollistaisivat myös sellaisen menettelyn, että kyseessä oleva esine hankitaan Suomesta lähettämällä suomalaiselle aseliikkeelle lain 48 §:n 1 momentissa tarkoitettu suostumus tai selvitys. Ulkomailla asuvan hankkijan ei näin ollen tarvitsisi tulla itse Suomeen esineen hankkiakseen. Aselikkeen henkilökunta voisi suorittaa luvan hakemisen edellyttämät käytännön toimet.

Luvan hakijan kansalaisuudella ei olisi luvan saamisen kannalta merkitystä. Pykälässä ei myöskään viitattaisi kotikuntalain säännöksiin. Näin ollen sen seikan arvioiminen, asuuko luvan hakija ulkomailla, tapahtuisi harkinnanvaraisesti. Jos ei olisi selvää, asuuko hakija ulkomailla, ei lupaa tulisi yleensä antaa. Koska hankittavat esineet kuljetettaisiin pois Suomesta, ei asia kuitenkaan olisi maamme yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta merkityksellinen. Koska luvan antamisen edellytyksenä olisi lain 48 §:n 1 momentin nojalla luvan hakijan asuinmaan antama suostumus esineiden hankkimiseen, olisi luvan antaminen myös luvan hakijan asuinmaan viranomaisen hyväksymä. Lisäksi epäselvissä tapauksissa lupahakemus voitaisiin evätä ehdotetun lain 18 §:n 2 momentin nojalla.

48 §. *Edellytykset hankkimisluvan antamiselle ulkomailla asuvalle. 1 mom.* Asedirektiivin 7 artiklan 1 kohdassa edellytetään, ettei muussa EU:n jäsenvaltiossa asuvalle henkilölle saada antaa asedirektiivin liitteen I mukaiseen B luokkaan kuuluvan ampuma-aseen hankkimiseen oikeuttavaa lupaa, ellei luvan hakijan asuinmaan viranomainen ole antanut suostumustaan hankkimiselle. Ehdotetun lain mukaan vastaava suostumus vaadittaisiin kuitenkin kaikkiin asedirektiivin liitteen I mukaisiin luokkiin kuuluvien aseiden hankkimiselle. Koska asedirektiivissä säädetään vähimmäisvaatimuksista, ei estettä esitetyn kaltaiselle menettelylle ole.

Käytännössä myös muissa kuin EU:n jäsenvaltioissa asuvat haluavat hankkia ampuma-aseita Suomesta. On tarkoituksenmukaista, että erityisesti Suomen lähialueilla sijaitsevien valtioiden asukkaille annetaan ampu-

ma-aseen Suomessa hankkimiseen oikeuttavia lupia vain, jos heidän asuinmaansa viranomaiset ovat hyväksyneet hankkimisen. Momentissa ehdotetaankin säädettäväksi, että edellytyksenä hankkimisluvan saamiselle ulkomailla asuvalle on luvan hakijan asuinmaan viranomaisen antama suostumus ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hankkimiselle. Tämä vaatimus koskisi siten sekä EU:n jäsenvaltioita että muita valtioita. Luvan hakija voisi vaihtoehtoisesti esittää lupaviranomaisen luotettavana pitämän selvityksen, jonka mukaan luvan antamiselle ei ole estettä. Tällainen selvitys voisi olla luvan hakijan asuinmaan viranomaisen antama ilmoitus, jonka mukaan kyseessä olevan esineen hankkiminen ei asianomaisessa maassa edellytä lupaa.

2 mom. Asedirektiivin 9 artiklassa edellytetään, että muussa EU:n jäsenvaltiossa asuvalle voidaan luovuttaa asedirektiivin liitteessä I tarkoitettuun A, B tai C luokkaan kuuluva ampuma-ase tai aseen osa ainoastaan, jos hänelle on jo annettu siirtolupa aseen siirtämiseksi hänen omaan asuinmaahansa. Vaihtoehtoisesti hän voi esittää kirjallisen selvityksen aikomuksestaan pitää hankittua esinettä hallussaan hankkimismaassa.

Edellä mainitusta asedirektiivin mukaisesta menettelystä, johon liittyy kirjallisen selvityksen antaminen, säädettäisiin lain 42 §:n 2 momentissa. Toista edellä mainittua asedirektiivin mukaista menettelyä koskevat säännökset sisällytettäisiin puolestaan ehdotettuun momenttiin. Näin ollen muussa EU:n jäsenvaltiossa asuvalla, joka hakee lupaa ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen, tulee olla Suomessa annettu yksityinen siirtolupa esineiden siirtämiseksi asuinmaahansa. Momentti ei koskisi kaasusumuttimia. Käytännössä hankkimisluvan ulkomailla asuvalle antavan viranomaisen olisi tehtävä samanaikaisesti päätös siirtoluvan ja ulkomailla asuvan hankkimisluvan antamisesta.

49 §. *Ulkomailla asuvalle annettavan hankkimisluvan voimassaoloaika.* Ulkomailla asuvan hankkimisluvan voimassaoloajan ei ole tarpeellista olla kovin pitkä. Hankittava ampuma-ase, aseen osa, patruunat tai erityisen vaaralliset ammukset samoin kuin niiden luovuttaja ovat usein jo tiedossa lupaa haettaessa. Luvan voimassaoloajaksi ehdotetaankin enintään 30 päivää. Luvan voisi antaa lyhyemmäksikin ajaksi.

50 §. *Yksityinen valmistamislupa. 1 mom.* Luvan ampuma-aseen tai aseen osan tilapäiseen valmistamiseen antaa ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 4 §:n 4 momentin nojalla paikkakunnan poliisiviranomainen. Esityksen mukaan ampuma-aseen tai aseen osan voisi hankkia voimassa olevaa sääntelyä vastaavasti myös valmistamalla sen itse. Mahdollista olisi myös ampuma-aseen ja aseen osan muuntaminen, kuten pistoolin kaliiperin muuttaminen. Muuntaminen määriteltäisiin lain 12 §:ssä. Näihin edellä mainittuihin, luonteeltaan samankaltaisiin toimenpiteisiin annettavan luvan nimi olisi yksityinen valmistamislupa. Molempien toimenpiteiden seurauksena valmistuisi kokonaan uusi tai uudenlainen ase tai aseen osa. Sen sijaan ampuma-aseen tai aseen osan korjaaminen yksityistä tarkoitusta varten ei ole lakiehdotuksen 19 §:n 1 momentin 6 kohdan nojalla luvanvaraista.

Pykälässä tarkoitettu muuta kuin kaupallisessa tarkoituksessa suoritettavaa valmistamista ja muuntamista koskeva lupa olisi aina tapauskohtainen, tiettyyn esineeseen liittyvä. Lupaviranomaisena olisi sama viranomainen kuin hankkimisluvassa. Lupa oikeuttaisi hankkimisluvan tapaan väliaikaisesti pitämään hallussa hankittua ampuma-asetta tai aseen osaa. Koska aseen tai aseen osan valmistamiseksi saattaa myös olla tarpeellista hankkia joitakin aseen osia valmiina, lupa oikeuttaisi lisäksi hankkimaan luvassa mainitun aseen tai aseen osan valmistamisessa tai muuntamisessa tarpeellisen aseen osan. Lupa oikeuttaisi myös edellä mainitun aseen osan väliaikaiseen hallussapitoon

Yksityiseen valmistamislupaan olisi lakiehdotuksen 110 §:n 2 momentin nojalla mahdollista sisällyttää ehto, jonka mukaan ampuma-ase on tarkastutettava sen käyttöturvallisuuden toteamiseksi. Tällaisen ehdon sisällyttäminen yksityiseen valmistamislupaan olisi yleisesti ottaen suositeltavaa aseen valmistajan tai muuntajan oman turvallisuuden takia.

2 mom. Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta ei sillä seikalla, valmistetaanko ampuma-ase itse vai hankitaanko se muilla keinoin, ole oleellista merkitystä. Niinpä yksityisen valmistamisluvan saamisen edellytykset vastaisivat hankkimisluvan saamisen edellytyksiä.

51 §. *Yksityisen valmistamisluvan voimassaoloaika ja lupaehdot. 1 mom.* Yksityinen valmistamislupa annettaisiin enintään yhden

vuoden määräajaksi. Ampuma-aseen tai aseen osan valmistaminen olisi tavallisesti mahdollista tässä ajassa. Jos ase tai aseen osa ei tulisi valmistumaan luvan voimassaoloaikana, voitaisiin uusi lupa antaa tarvittavaksi ajaksi.

2 mom. Lupaan voitaisiin hankkimisluvan tapaan sisällyttää ehto, jonka mukaan keräilykokoelmaan kuuluvalla ampuma-aseella ei saa ampua. Tämä itsevalmistetulla aseella ampumista koskeva kielto voisi joissakin harvoissa tapauksissa olla tarpeellista joidenkin keräilykokoelmaan kuuluvien aseiden osalta. Keräilykokoelmaan kuuluvia aseita ei kylläkään yleensä valmisteta tai muunneta itse.

52 §. *Hallussapitolupa. 1 mom.* Ampuma-aseen tai aseen tultua hankituksi hankkimisluvan nojalla taikka valmistetuksi tai muunnetuksi yksityisen valmistamisluvan nojalla olisi lupa ehdotuksen mukaan vaihdettava varsinaiseen hallussapitoon oikeuttavaan hallussapitolupaan. Lupaviranomaisena olisi luvan hakijan kotikunnan poliisilaitos, vaikka hankkimisluvan tai yksityisen valmistamisluvan olisikin antanut lääninhallitus. Voimassa olevien säännösten mukaisesta lupamenettelyn kaksivaiheisuudesta ei siten esitetä luovuttavaksi. Väliaikaiseen hallussapitoon oikeuttavan hankkimisluvan ja yksityisen valmistamisluvan vaihtaminen hallussapitolupaan sekä aseen esittäminen samassa yhteydessä lupaviranomaiselle on välttämätöntä rekisteritietojen oikeellisuuden vuoksi.

Sekä hankkimislupa että yksityinen valmistamislupa oikeuttaisivat ampuma-aseen tai aseen osan hallussapitoon voimassaoloaikansa ajan. Tästä huolimatta on tarkoituksenmukaista, että ampuma-ase tai aseen osa esitetään hankkimisen, valmistamisen tai muuntamisen jälkeen mahdollisimman pian poliisille hallussapitoluvan saamiseksi. Poliisin pitämän aserekisterin kannalta asiaa tarkasteltuna aseen haltija ja sijaintipaikka ovat aseen hankkimisen jälkeen viranomaisille tuntemattomia, kunnes joko aseen luovuttaja tai luovutuksensaaja tekee asiaa koskevan ilmoituksen poliisille. Hankkimislupa voisi ehdotetun 46 §:n 1 momentin nojalla olla tavanomaisessakin tapauksessa voimassa kuusi kuukautta. Tämä on valvonnan kannalta liian pitkä aika aseen haltijaa ja sijaintipaikkaa koskevien rekisteritietojen puutteellisuudelle.

Esityksen mukaan sekä luovuttajan että luovutuksensaajan olisi ilmoitettava poliisille ampuma-aseen tai aseen osan luovutuksesta. Luovutuksensaajan ilmoitus tapahtuisi ehdotetun pykälän mukaan siten, että hän hakee hallussapitolupaa. Aseen luovuttajan velvollisuudesta ilmoituksen tekemiseen säädettäisiin lain 89 §:ssä. Molempia luovutuksen osapuolia velvoittava ilmoitusjärjestelmä on tarpeellinen valvonnan toteutumisen vuoksi.

Ampuma-asetta tai aseen osaa koskevaa hallussapitolupaa olisi ehdotetun momentin nojalla haettava hankkimisluvan tai yksityisen valmistamisluvan voimassaoloaikana. Lupaa olisi kuitenkin haettava viimeistään 30 päivän kuluessa siitä, kun ase tai aseen osa on hankittu hankkimisluvan nojalla taikka valmistettu tai muunnettu yksityisen valmistamisluvan nojalla. Säännösten tarkoituksena on mahdollistaa aseisiin ja aseen osiin liittyvä valvonta ja varmistaa rekisteritietojen oikeellisuus. Jos hallussapitolupaa ei haettaisi momentissa tarkoitetun ajan kuluessa, hankkimisluvan tai yksityisen valmistamisluvan haltija syyllistyisi ehdotuksen 103 §:n 2 momentin 3 kohdan nojalla ampuma-aserikkomukseen. Hänellä olisi edellä lausutusta huolimatta oikeus pitää hankittua, valmistettua tai muunnettua asetta taikka aseen osaa hallussa niin kauan kuin hankkimislupa tai yksityinen valmistamislupa on voimassa. Hän ei siten syyllistyisi aseen tai aseen osan luvattomaan hallussapitoon pelkästään laiminlyömällä hallussapitoluvan hakemisen momentissa säädetyssä 30 päivän määräajassa. Hallussapidon oikeutta olisikin arvioitava itsenäisesti riippumatta momentissa tarkoitetusta velvollisuudesta hakea hallussapitolupa määräajassa. Käytännössä hallussapitolupaa tulisi hakea niin varhain ennen väliaikaiseen hallussapitoon oikeuttavan hankkimisluvan tai yksityisen valmistamisluvan voimassaoloajan päättymistä, että hakemuksen johdosta ehdittäisiin tehdä lupapäätös.

2 mom. Ampuma-ase tai aseen osa olisi esitettävä hallussapitolupaa haettaessa, jotta lupaviranomainen voisi varmistua siitä, että hankittu, valmistettu taikka muunnettu ase tai aseen osa vastaa sitä esinettä, jonka hankkimiseen, valmistamiseen taikka muuntamiseen lupa on annettu. Samalla lupaviranomainen tarkistaisi esineen ja merkitsisi asetta tai aseen osaa koskevat yksilöintitiedot pitämäänsä tiedostoon. Tiedostoon merkittäisiin muun muassa aseen malli ja sarjanumero. Käytetty lupatodistus olisi samalla esitettävä sekä pyydettäessä luovutettava poliisille. Jollei hallussapitolupaa koskeva

lupatodistus olisi heti annettavissa luvanhaltijalle, hankkimislupaa tai yksityistä valmistamislupaa koskeva lupatodistus toimisi väliaikaisena hallussapitolupaa koskevana lupatodistuksena.

Henkilön, joka ei hanki saamansa lupatodistuksen nojalla ampuma-asetta tai aseen osaa, olisi momentin mukaan luovutettava käyttämätön lupatodistus 30 päivän kuluessa hankkimisluvan tai yksityisen valmistamisluvan voimassaoloajan päättymisestä kotikuntansa poliisilaitokselle. Tämä on tarpeellista, jottei ampuma-aseen tai aseen osan hankkimiseen, valmistamiseen taikka muuntamiseen oikeuttava lupatodistus jäisi voimassaoloaikansa päättymisen jälkeenkään vääriin käsiin. Lupatodistuksen voisi toimittaa muullekin kuin luvansaajan kotikunnan poliisilaitokselle.

53 §. *Hallussapitoluvan voimassaoloaika ja lupaehdot. 1 mom.* Ampuma-aseen pysyvään hallussapitoon oikeuttava hallussapitolupa annettaisiin tavallisesti luvan voimassaoloaikaa rajoittamatta. Hallussapitolupa olisi siten pääsääntöisesti annettava toistaiseksi voimassa olevana. Erityisestä syystä hallussapitoluvan voisi kuitenkin antaa määräaikaisena. Tämä voisi olla perusteltua muun ohella silloin, kun kyseessä on luvansaajan ensimmäinen ampuma-ase. Jos luvan hakija ei kykene tarkoin selvittämään aseharrastuksensa laatua ja aktiivisuutta, lupahakemus tulisi yleensä hylätä, koska lakiehdotuksen 45 §:n 2 momentissa tarkoitetut lupaedellytykset eivät tuolloin täyttyisi. Tapauksissa, joissa luvan hakijan antama selvitys aseharrastuksestaan ei täysin tyydytä lupaviranomaista, luvan antaminen määräaikaisena voisi olla kuitenkin perusteltua.

Kaasusumutin on rakenteensa vuoksi väline, joka ei ole käyttökelpoinen kuin korkeintaan viiden vuoden ajan. Tämän vuoksi on perusteltua, että hallussapitolupa annetaan kaasusumutinta varten enintään viideksi vuodeksi. Suurin osa kaasusumuttimelle annetuista hallussapitoluvista annetaan käytännössä luvan hakijan työn takia. Työn perusteella annetaan hallussapitolupia jonkin verran myös varsinaisiin ampuma-aseisiin. Näissä tapauksissa aseen hallussapidon oikeutus on kiinteässä yhteydessä palvelussuhteen kestoon. Jos työ- tai virkasuhde katkeaa, ei perusteita aseen hallussapidolle enää ole. Tämän vuoksi on perusteltua rajoittaa luvan voimassaoloaika enintään viiteen vuoteen myös, jos hallussapitolupa on annettu työn takia, jossa ase on välttämätön.

2 mom. Kuten hankkimislupaan ja yksityiseen valmistamislupaan myös hallussapitolupaan olisi mahdollista sisällyttää ehto, jonka mukaan keräilykokoelmaan kuuluvalla ampuma-aseella ei saa ampua. Perustelujen osalta voidaan viitata hankkimislupaa koskeviin perusteluihin.

Määräaikaisen työ- tai virkasuhteen osalta on perusteltua rajoittaa luvan voimassaoloaika työ- tai virkasuhteen kestoon. Momenttiin sisältyisi velvoittava säännös, jonka mukaan luvan voimassaoloaika olisi aina rajoitettava työ- tai virkasuhteen kestoon. Yhdenmukaisesti edellä lausutun kanssa hallussapitoon oikeuttava lupa olisi lain 67 §:n 2 momentin 5 kohdan nojalla mahdollista peruuttaa, jollei aseen hallussapito ole enää työn vuoksi välttämätöntä.

54 §. *Rinnakkaislupa. 1 mom.* Esityksen mukaan jokaiseen ampuma-aseeseen ja aseen osaan tulisi pääsääntöisesti olla vain yksi varsinainen hallussapitoon oikeuttava lupa. Ampuma-aseeseen tai aseen osaan voitaisiin kuitenkin antaa myös yksi tai useampi rinnakkaislupa. Näin on menetelty käytännössä tähänkin saakka, vaikka nykyiseen ampuma-aselainsäädäntöön ei sisällykään asiaa koskevia nimenomaisia säännöksiä. Rinnakkaislupa mahdollistaisi ampuma-aseen käyttämisen myös niille, jotka eivät voi tai eivät halua hankkia omaa asetta. Rinnakkaislupa on usein tarkoitettu välivaiheeksi siihen saakka, kunnes hankitaan oma ase.

Koska ampuma-aseen tai aseen osan, jonka hallussapitoon rinnakkaislupa oikeuttaisi, omistaa joku muu henkilö, rinnakkaisluvan antamiseen olisi saatava tämän suostumus. Rinnakkaislupa voitaisiin valtion suostumuksella antaa myös valtion omistamaan aseeseen ja aseen osaan. Tämä mahdollistaisi muun muassa puolustusvoimien palveluksessa olevien tai siellä asepalvelustaan suorittavien osallistumisen puolustusvoimien ulkopuolella järjestettäviin ampumakilpailuihin valtion omistamaa asetta käyttäen.

Ampuma-aselainsäädännön kokonaisuudistuksen toisessa vaiheessa on tarkoitus valmistella eräille yhteisöille tarkoitettua yhteisölupaa koskevat säännökset. Tällöin ainakin jotkin ampuma-aseet voitaisiin säilyttää yhteisön säilytystiloissa ja antaa tarpeen vaatiessa rinnakkaisluvan nojalla hallussa pidettäviksi niille, joiden harrastustoiminta tai työtehtävät kulloinkin edellyttävät aseen hallussapitoa. Esitykseen nyt sisältyvä rinnak-

kaislupa olisi siten välttämätön edellytys myös yhteisöluvan myöhemmälle käyttöön ottamiselle.

Keräilykokoelmaan omistukseen liittyvä sukupolvenvaihdos saattaa joissakin tapauksissa edellyttää, että rinnakkaislupa voidaan antaa myös keräilykokoelmaan kuuluvaan ampuma-aseeseen tai aseen osaan. Rinnakkaisluvan saajan olisi kuitenkin näissä tapauksissa oltava itsekin lääninhallituksen lakiehdotuksen 57 §:n nojalla hyväksymä asekeräilijä.

Rinnakkaisluvan antaisi ja peruuttaisi sama viranomainen kuin hankkimisluvankin eli aseen ja aseen osan mukaan kotikunnan lääninhallitus tai poliisilaitos.

2 mom. Vaikka rinnakkaislupa olisikin hallussapitoluvalle alisteinen lupa, se oikeuttaisi kuitenkin ampuma-aseen tai aseen osan hallussapitoon yhtäläisesti muiden ampuma-aseen tai aseen osan hallussapitoon oikeuttavien lupien kanssa. Tämän vuoksi rinnakkaislupa voitaisiin antaa samoin edellytyksin kuin hankkimislupakin. Momentin viittaussäännöksistä johtuisi muun muassa, että lupahakemus olisi jätettävä poliisilaitokseen henkilökohtaisesti ja että harrastuksesta olisi esitettävä ehdotetun lain 45 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu selvitys.

3 mom. Rinnakkaislupaa koskevan hakemuksen kohteena oleva ampuma-ase tai aseen osa on jo merkitty poliisin pitämiin tiedostoihin. Tapauksen mukaan hallussapitolupaa koskevat aseen tai aseen osan yksilöintitiedot voivat kuitenkin olla riittämättömiä. Tästä syystä momenttiin ehdotetaan sisällytettäväksi säännös, jonka mukaan lupaviranomainen voisi vaatia, että ampuma-ase tai aseen osa esitetään poliisille. Jos asiassa toimivaltainen viranomainen olisi lääninhallitus, lääninhallitus voisi edellyttää aseen tai aseen osan esitettäväksi sopivaksi katsomassaan poliisilaitoksessa.

Lupamenettely poikkeaisi hallussapitoluvan hakemisesta, sillä rinnakkaislupaa ei edeltäisi erillisen hankkimisluvan hakeminen. Luvan hakijan olisi rinnakkaislupaa haettaessa esitettävä sekä hallussapitolupa että hallussapitoluvan haltijan suostumus rinnakkaisluvan antamiselle. Viimeksi mainittu voisi tapahtua joko kirjallisen todistuksen avulla tai siten, että hallussapitoluvan haltija käy itse poliisilaitoksessa. Jos rinnakkaislupaa haetaan valtion omistamaan aseeseen tai aseen osaan, olisi esitettävä valtion antama suostumus rinnakkaisluvan antamiseen. Jos lupaviranomainen edellyttää aseen tai aseen osan esitettäväksi, olisi hallussapitoluvan haltijan itse esitettävä esine poliisille, sillä rinnakkaisluvan hakijalla ei vielä ole oikeutta esineen hallussapitoon.

55 §. *Rinnakkaisluvan voimassaoloaika ja lupaehdot. 1 mom.* On selvää, ettei rinnakkaislupa voi olla voimassa pidempään kuin hallussapitolupa, jonka voimassaoloon rinnakkaisluvankin voimassaolo perustuu. Tämän vuoksi momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että rinnakkaislupa annettaisiin ainoastaan hallussapitoluvan voimassaoloajaksi. Rinnakkaislupa voitaisiin kuitenkin erityisestä syystä antaa lyhemmäksikin määräajaksi. Näin voitaisiin menetellä vastaavin perustein kuin hallussapitolupakin voidaan antaa määräajaksi. Koska rinnakkaislupa kuitenkin on hallussapitoluvalle alisteinen lupa, sen voimassaoloaika ehdotetaan rajoitettavaksi enintään kymmeneen vuoteen.

2 mom. Esityksen mukaan rinnakkaislupa voitaisiin antaa myös keräilykokoelmaan kuuluvaan ampuma-aseeseen. Tämän vuoksi myös rinnakkaislupaan voitaisiin liittää ehto, jonka mukaan keräilykokoelmaan kuuluvalla aseella ei saa ampua.

56 §. *Ampuma-aseen kantaminen työtehtävässä.* Lakiehdotuksen 43 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla hankkimisluvan voisi joissakin tapauksissa saada ampuma-aseen hankkimiseksi sellaista työtä varten, jossa ase on välttämätön. Erityisesti varsinaisen ampuma-aseen osalta aseen kantamista, kun asetta kantaa muu kuin virkamies, on pidettävä poikkeuksellisena järjestelynä, joka edellyttää erityistä valvontaa.

Lakiehdotuksen 106 §:n 2 momentin nojalla ampuma-asetta saisi yleisellä paikalla sekä tiloissa, joihin yleisöllä on pääsy, kantaa vain silloin, kun siihen on hyväksyttävä syy. Työtä, jossa aseen kantaminen on välttämättöntä, voitaisiin pitää mainitussa pykälässä tarkoitettuna hyväksyttävänä syynä. Esityksessä ei pääsääntöisesti sidottaisi ampuma-aseen hallussapidon oikeutta vain siinä käyttötarkoituksessa käytettäväksi, jonka perusteella hankkimis- ja hallussapitolupa on annettu. Aseella, johon on annettu lupa ampumaurheilun harjoittamista varten, saisi siten myös metsästää, jos se olisi metsästyslainsäädännön mukaan sallittua. Ehdotettu pykälä merkitsisikin poikkeuksen tekemistä edellä mainittuun pääsääntöön. On tarkoituksenmukaista, että lupaviranomainen arvioi tarkoin kyseessä kulloinkin olevan aseen

soveltuvuuden juuri kyseisessä työtehtävässä kannettavaksi. Ilman ehdotettua pykälää minkä tahansa aseen, jonka hallussapitoon on lupa, kantaminen työtehtävässä ja näin ollen myös aseen hallussapito yleisellä paikalla olisi mahdollista, jollei muusta lainsäädännöstä muuta johtuisi.

Pykälän mukaan sallittua olisi myös luvassa mainittua asetta ominaisuuksiltaan vastaavan aseen kantaminen työtehtävässä. Säännös mahdollistaisi aseen lainaamisen työtehtävän vuoksi. Lainattava ase ei kuitenkaan saisi olla ominaisuuksiltaan siitä aseesta poikkeava, johon lupa on annettu. Tällä estettäisiin säännöksen kiertäminen siten, että työtehtävässä olisi mahdollista lainaamalla kantaa liian tehokasta tai tulivoimaista ja siten työtehtävään soveltumatonta asetta.

57 §. *Asekeräilijäksi hyväksyminen.* Esityksen mukaan ainoastaan hyväksytyllä asekeräilijällä olisi mahdollisuus saada lupa ampuma-aseen tai aseen osan keräilykokoelmassa pitämiseen. Asiaa koskeva säännös sisältyisi lain 45 §:n 3 momenttiin.

Asekeräily voi kiinnostuksen kohteen ja keräilyalan mukaan kohdistua hyvinkin erilaisten ampuma-aseiden ja aseen osien hankkimiseen. Keräilyn kohteena voivat olla ainakin vanhat mustaruutiaseet sekä erilaiset metsästys- ja sotilasaseet. Joillakin asekeräilijöillä on kokoelmissaan jopa sarjatuliaseita. Aseiden tyypistä riippumatta asekeräilijöillä voi joka tapauksessa olla hallussaan suuria määriä ampuma-aseita, joista osaa on lisäksi pidettävä poikkeuksellisen vaarallisina välineinä. Asekeräilyharrastukseen liittyy näin ollen yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta erityisiä vaaratekijöitä. Tästä syystä esityksessä ehdotetaan annettaviksi täsmälliset asekeräilyä koskevat säännökset. Vastapainona täsmälliselle ja nykytilaan verrattuna tiukallekin sääntelylle asekeräilijöille voitaisiin antaa eräitä erivapauksia aseen osien hankkimisen ja hallussapidon luvanvaraisuudesta sen mukaan kuin lain 19 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädettäisiin.

Ehdotetut säännökset mahdollistaisivat ampuma-aseiden ja aseen osien pitämisen kokoelmassa niiden historiallisen, teknisen, taiteellisen tai muun vastaavan arvon vuoksi. Pelkästään lukuisten ampuma-aseiden tai aseen osien hankkiminen ei olisi asekeräilyä. Asekeräilyä ei myöskään olisi 43 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettu aseen säilyttäminen muistoesineenä.

Käytännössä myös patruunoita hankitaan jonkin verran keräilykokoelmassa pitämistä varten. Ehdotetun pykälän mukainen asekeräilijälle annettava hyväksyntä ei olisi edellytyksenä patruunoiden kokoelmassa pitämiselle. Patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia olisi käytännössä mahdollista hankkia keräilykokoelmaan pelkästään ehdotuksen 62 §:n mukaisen ampumatarvikeluvan nojalla.

1 mom. Asekeräilijän hyväksyisi ja hyväksynnän peruuttaisi hyväksynnän hakijan kotikunnan lääninhallitus. Momentissa käytettäisiin ilmaisua "hyväksyä". Kyse ei siten olisi luvasta, vaan hyväksytty asekeräilijäkin tarvitsisi muiden aseita ja aseen osia hankkivien ja hallussa pitävien tapaan luvan ampuma-aseen tai aseen osan hankkimiseen ja hallussapitoon. Hyväksynnän antamisen keskittäminen lääninhallituksille olisi tarkoituksenmukaista riittävän yhtenäisen viranomaiskäytännön aikaansaamiseksi. Se olisi perusteltua myös siitä syystä, että lääninhallitus antaisi ehdotuksen 42 §:n 1 momentin nojalla luvan erityisen vaarallisen ampuma-aseen ja sen osan hankkimiseen. Näiden esineiden hankkiminen olisi ehdotuksen mukaan mahdollista pääsääntöisesti vain asekeräilijöille. Asekeräily on muutenkin siinä määrin keskitettyä erityisvalvontaa edellyttävä aseharrastuksen muoto, ettei hyväksynnän antamista ole perusteltua säätää poliisilaitosten tehtäväksi.

2 mom. Asekeräilijä voisi momentin mukaan olla vain luonnollinen henkilö. Nykyisten säännösten eräänä epäkohtana voidaan pitää sitä, että erittäin suurienkin, museon tavoin ylläpidettyjen asekokoelmien kaikille ampuma-aseille on hankittava hallussapitoon oikeuttava lupa. Luvanhaltijana on usein museon johtaja tai vastaava henkilö. Tällainen järjestely kuormittaa lupajärjestelmää tarpeettomasti. Järjestely voi lisäksi olla erityisesti vastuukysymysten suhteen luvanhaltijan kannalta kohtuuttoman ankara. Varsinkin kaikkein suurimpien asekokoelmien ylläpitäminen olisi tarkoituksenmukaista katsoa useissa tapauksissa yhdeksi asealan elinkeinon harjoittamisen muodoksi. Vaikkei toimintaa voitaisikaan katsoa erääksi asealan elinkeinotoiminnan muodoksi, luvan antamisen mahdollistamista muullekin kuin luonnolliselle henkilölle olisi harkittava.

Ampuma-aselainsäädännön kokonaisuudistuksen toisessa vaiheessa on tarkoitus arvioida, voitaisiinko myös yhteisö hyväksyä asekeräilijäksi. Tämä edellyttäisi yhteisöluvan

käyttöönottoa. Lisäksi olisi arvioitava, voitaisiinko asemuseon ylläpitäminen katsoa asealan elinkeinoluvan nojalla harjoitettavaksi asealan elinkeinotoiminnaksi. Näiden kysymysten ratkaiseminen ja tarpeellisten säännösten valmisteleminen ei kuitenkaan ole mahdollista uudistuksen ensimmäisessä vaiheessa valmisteluun käytettävissä olevassa ajassa. Tästä syystä vallitsevaa käytäntöä ehdotetaan jatkettavaksi toistaiseksi.

Asekeräilijän tulisi täyttää samat henkilökohtaisen sopivuuden edellytykset kuin muunkin ampuma-aseen hankkijan ja hallussapitäjän. Tältä osin momenttiin sisällytettäisiin viittaussäännös lain 45 §:n 1 momenttiin. Asekeräilijän kohdalla olisi siten noudatettava samoja terveydentilaa ja käyttäytymistä koskevia arviointiperusteita kuin hankkimisluvan hakijankin kohdalla. Hyväksyntä ei vielä yksinään oikeuttaisi ampuma-aseen tai aseen osan hankkimiseen. Asekeräilijänkin olisi näin ollen hankittava aseen tai aseen osan hankkimiseen ja hallussapitoon oikeuttava lupa säädetyssä järjestyksessä.

Asekeräilijäksi on tarkoituksenmukaista hyväksyä ainoastaan sellainen henkilö, jolla on ampuma-aseiden kehityksen perustiedot. Hänellä tulisi olla selkeä, järjestelmällistä harrastusta ilmentävä keräilysuunnitelma, josta ilmenee keräilysuunnitelman toteutumisen arvioitu aikataulu sekä keräilyala. Keräilyalalla tarkoitettaisiin niitä ampuma-aseita ja aseen osia, jotka asekeräilijä aikoo hankkia kokoelmaansa. Hänen olisi myös perusteltava mielenkiintonsa juuri keräilyalaan kuuluvien ampuma-aseiden hankkimiseen sekä osoitettava, että hänellä on aseisiin liittyvän perustietouden lisäksi erityistietämystä juuri keräilyalaan kuuluvien aseiden tai aseen osien osalta. Tavallisesti voitaisiin edellyttää, että hakija on jo hankkinut keräilyalaan kuuluvien esineiden taustatietoja sekä aseisiin liittyvää esineistöä ja kirjallisuutta.

Lääninhallitus voisi käyttää apunaan edellä mainittujen seikkojen arvioinnissa muun muassa asealan museoiden asiantuntemusta. Uudistuksen toisessa vaiheessa tulisi arvioitavaksi, voitaisiinko asekeräilijäksi hyväksymisen ehdoksi asettaa aseasiantuntijoista kootun lautakunnan järjestämän pätevyyskokeen hyväksytty suorittaminen.

3 mom. Asekeräilijäksi hyväksymistä koskeva hakemus olisi hankkimisluvan tapaan jätettävä kotikunnan poliisilaitokseen henkilökohtaisesti. Erityisestä syystä sen voisi jättää myös muuhun poliisilaitokseen. Lain nojalla annettavalla asetuksella säädettäisiin lääninhallituksen velvollisuudesta hankkia hyväksynnän hakijasta hänen kotikuntansa poliisilaitoksen lausunto.

58 §. *Asekeräilijälle annettavan hyväksynnän sisältö ja voimassaoloaika. 1 mom.* Hyväksynnän antaminen olisi hankkimisluvan antamisen kaltainen vapaaharkintainen viranomaistoimi. Lääninhallitus voisi harkintansa mukaan hyväksyä asekeräilijän tai hylätä hakemuksen. Hakijan esittämä keräilysuunnitelma voitaisiin hyväksyä joko kokonaan tai osittain. Hyväksynnässä olisi mainittava, minkälaisia ampuma-aseita ja aseen osia hyväksyntä koskee. Hyväksyntää koskevan hakemuksen hylkääminen tai rajoitusten asettaminen ehdotetulle keräilysuunnitelmalle voisi perustua lähinnä lääninhallituksen käsitykseen hakijan asiantuntemuksesta sekä hänen harrastuksestaan tehtyyn kokonaisarviointiin.

Asekeräilyssä tulisi lähtökohtana pitää keräilyharrastuksen aloittamista tavanomaisista ampuma-aseista. Vasta kaikkein ansioituneimmat keräilijät voisivat saada luvan erilaisten taisteluvälineiden, kuten sarjatuliaseiden, hankkimiseen. Vaikka asedirektiivin 2 artiklan 2 kohdassa mahdollistetaankin asekeräilijöiden jättäminen aselainsäädännön soveltamisalan ulkopuolelle, ei nykykäytäntöä, että asekeräilijät hankkivat suuria määriä sarjatuliaseita, voida pitää hyväksyttävänä. On lisäksi huomattava, ettei Schengenin yleissopimukseen sisälly asedirektiivin edellä tarkoitettua säännöstä vastaavaa määräystä. Tältä osin lupakäytäntöä esitetäänkin selvästi tiukennettavaksi. Poikkeustapauksissa voisi hyväksynnän kuitenkin saada myös sarjatuliaseiden ja vastaavien välineiden hankkimiseen. Erityisesti säilytysturvallisuuteen tulisi kuitenkin näissä tapauksissa kiinnittää aivan erityistä huomiota.

Hyväksynnässä olisi aina tarkoin mainittava, minkälaisia ampuma-aseita tai aseen osia se koskee. Esineet olisi yksilöitävä tarkasti ampuma-aseen tyypin ja toimintatavan sekä tarvittaessa myös aseen iän ja käyttötarkoituksen avulla. Hyväksynnän sisältämien tietojen tulisi olla täsmällisiä, jotta sen nojalla voitaisiin suorittaa hankkimislupaan liittyvä lupaharkinta. Hankkimisluvan antavan viranomaisen olisi otettava huomioon, että vaikka keräilysuunnitelman mukaiset aseet tai aseen osat olisikin jo hankittu, asekeräilijät haluavat usein täydentää kokoelmaansa entistä

paremmilla aseilla tai aseen osilla.

2 mom. Asekeräilijälle annettava hyväksyntä olisi pääsäännön mukaan voimassa toistaiseksi. Sen voimassaoloaikaa ei näin ollen tulisi ilman erityistä syytä rajoittaa hakijan keräilysuunnitelman täyttymiseen arvioidun ajan mittaiseksi. Asekeräily on pitkäjänteisyyttä edellyttävä harrastus, eikä kokoelma yleensä valmistu koskaan.

59 §. *Ilmoitus asekeräilijän ampuma-aseiden ja aseen osien säilytystilojen muutoksesta.* Asekeräilijän ampuma-aseiden ja aseen osien säilytys on yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta erittäin tärkeä asia. Poliisi olisi ehdotuksen 116 §:n 2 momentin nojalla velvollinen tarkastamaan tilat, joissa aseita ja aseen osia säilytetään. Tarkastus olisi uusittava, jos säilytystiloissa tapahtuu muutoksia. Säilytystilojen tarkastaminen olisi vastaavasti 45 §:n 3 momentin nojalla edellytys hankkimisluvan saamiselle aseen tai aseen osan museossa tai kokoelmassa pitämiseen.

Jotta poliisi saisi tiedon muuttuneista säilytysjärjestelyistä, asekeräilijän olisi ehdotetun pykälän mukaan viipymättä ilmoitettava säilytystilojen sijaintipaikan poliisille säilytystiloja koskevista muutoksista. Muutoksina olisi pidettävä kaikkia teknisiä muutoksia, jotka muuttavat säilytystilojen rakennetta. Muutoksena olisi pidettävä myös säilytystilojen sijaintipaikan muuttumista, kuten aseita sisältävän asekaapin siirtämistä muuton yhteydessä.

60 §. *Tiedosto asekeräilijän aseen osista. 1 mom.* Asedirektiivin 2 artiklan 2 kohdan mukaan asekeräilijät voidaan jättää aselainsäädännön soveltamisalan ulkopuolelle. Kansallisten säännösten ulottamiselle koskemaan myös asekeräilijöitä ei toisaalta ole esteitä, koska asedirektiiviä tiukempi sääntely on pääsääntöisesti mahdollinen.

Asekeräilijöitä ei olisi esitykseen sisältyvillä säännöksillä vapautettu ampuma-aseiden hankkimisen ja hallussapidon luvanvaraisuudesta. Asekeräilijöillä on käytännössä hallussaan myös suuria määriä aseiden osia. Nämä aseen osat ovat tälläkin hetkellä asekeräilijöiden hallussa ilman merkittävän vaaran aiheutumista yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiselle. Esityksellä täsmennettäisiin asekeräilyä koskevia säännöksiä. Esityksellä annettaisiin asekeräilijöiden aseiden ja aseen osien säilytystiloja sekä asekeräilijöiden valvontaa koskevia säännöksiä. Edellä lausutun vuoksi ehdotetaan, että asekeräilijöille annettaisiin mahdollisuus harkintansa mukaan pitää hankkimistaan ja hallussapitämistään aseen osista tiedostoa. Tiedostoa pitävä asekeräilijä ei olisi velvollinen hankkimaan aseen osien hankkimiseen ja hallussapitoon oikeuttavaa lupaa. Tiedoston pitäminen ei olisi myöskään tarpeellista, jos asekeräilijällä olisi oikeus lakiehdotuksen 19 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla pitää hallussaan kyseisiä aseen osia vastaavista osista koottua ampuma-asetta. Tiedoston pitämisestä ehdotetaan säädettäväksi tarkemmin asetuksella.

Säädettyä tiedostoa pitävä asekeräilijä voisi ostaa aseen osan ilman hankkimiseen oikeuttavaa lupaa esittämällä luovuttajalle lääninhallituksen antaman hyväksynnän asekeräilijäksi. Hankittavan aseen osan olisi luonnollisesti kuuluttava hyväksyttyyn keräilysuunnitelmaan.

2 mom. Momentissa säädettäisiin asekeräilijöihin kohdistuvan valvonnan kannalta tarpeellisista seikoista. Asekeräilijän olisi vaadittaessa esitettävä aseen osia koskeva tiedosto poliisille. Poliisilla olisi lakiehdotuksen 116 §:n 2 momentin nojalla oikeus tarvittaessa tutustua aseen osia koskevaan tiedostoon. Tiedosto olisi myös luovutettava hyväksynnän rauetessa tai tullessa peruutetuksi. Tiedoston luovuttamista koskeva säännös olisi sisällöltään vastaavanlainen kuin ase-elinkeinonharjoittajia koskeva lain 25 §:n 2 momentin säännös. Asetuksella säädettäisiin tarkemmin tiedoston luovuttamiseen ja esittämiseen liittyvästä menettelystä.

61 §. *Patruunoiden hankkiminen ja hallussapito.* Ampuma-aseen käyttäminen ehdotuksen 43 §:n 1 momentin mukaisiin hyväksyttäviin käyttötarkoituksiin edellyttää pääsääntöisesti, että aseen haltijalla on mahdollisuus hankkia aseessa käytettäväksi soveltuvia patruunoita. Asedirektiivin säännöksissä ja Schengenin yleissopimuksen määräyksissä edellytetään kuitenkin, että lupa asedirektiivissä ja Schengenin yleissopimuksessa kiellettyinä pidettyjen, esityksessä tarkoitettuihin erityisen vaarallisiin patruunoihin ja ammuksiin kuuluvien patruunoiden ja ammusten hankkimiseen annetaan vain poikkeustapauksissa.

Edellä esitetyn perusteella ehdotetaan, että hankkimislupa, yksityinen valmistamislupa, hallussapitolupa ja rinnakkaislupa oikeuttaisivat luvanhaltijan hankkimaan myös aseeseen soveltuvia muita kuin erityisen vaarallisia patruunoita. Edellä mainitut luvat eivät

siten oikeuttaisi hankkimaan aseeseen kaliiperiltaan soveltumattomia patruunoita. Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 25 §:n 1 momentin mukaan ampuma-aseen hankkimiseen tai hallussapitoon oikeuttava lupa oikeuttaa hankkimaan minkälaisia tahansa aseeseen soveltuvia, myös asedirektiivissä ja Schengenin yleissopimuksessa kiellettyinä pidettyjä patruunoita.

Eri patruunoiden samoillakin kaliipereilla on usein lukuisia eri merkintätapoja. Momentissa mainitut luvat oikeuttaisivat kuitenkin hankkimaan erityisen vaarallisia patruunoita lukuun ottamatta kaikkia luvassa mainitussa aseessa käytettäviksi soveltuvia patruunoita. Ratkaisevaa merkitystä ei tässä suhteessa tulisi antaa luvassa mainitulle kaliiperimerkinnälle, ellei lupaan erityisesti olisi liitetty ehdotuksen 107 §:n 2 momentin nojalla jotakin tiettyä kaliiperia koskevaa kieltoa tai rajoitusta.

62 §. *Ampumatarvikelupa.* Ampumatarvikelupa olisi pelkästään patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen, valmistamiseen ja hallussapitoon oikeuttava lupa. Sen antamisella ei olisi välttämättä mitään yhteyttä ampuma-aseen hallussapitoon. Ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttava lupa mahdollistaisi tavanomaisissa tapauksissa ehdotetun lain 61 §:n nojalla hankkimaan ja pitämään hallussa aseessa käytettäviksi soveltuvia patruunoita. Tavanomaisten, muiden kuin erityisen vaarallisten patruunoiden valmistaminen olisi puolestaan lain 19 §:n 1 momentin 5 kohdan nojalla mahdollista patruunoiden hallussapitoon oikeuttavan luvan nojalla. Tällainen lupa voisi olla esimerkiksi hallussapitolupa, joka oikeuttaisi lain 61 §:n nojalla tavanomaisten patruunoiden hallussapitoon. Järjestely vastaisi keskeisiltä osiltaan voimassa olevaa sääntelyä.

Erityisen vaarallisia patruunoita ja ammuksia koskevista säännöksistä kuitenkin johtuu, että käytännössä ampumatarvikeluvan hankkiminen olisi ainoa mahdollisuus hankkia eräissä metsästyksen ja ampumaurheilun lajeissa tarpeellisia patruunoita ja ammuksia. Ampumatarvikeluvan hankkiminen olisi yleensä tarpeellista joko edellä mainitusta syystä tai siksi, että patruunoita halutaan hankkia ja pitää hallussa, vaikkei vastaavan ampuma-aseen hallussapitoon olekaan lupaa. Ampumatarvikelupa voitaisiin siten antaa myös sille, joka harrastaa patruunoiden keräilyä. Ehdotettu sääntely olisi yhdenmukainen Schengenin yleissopimuksen 88 artiklan 2 kappaleen määräyksen kanssa.

1 mom. Ampumatarvikeluvan antaisi ampuma-aseita koskevien lupien tapaan hakijan kotikunnan poliisilaitos. Myös erityisen vaarallisten patruunoiden osalta olisi lupaviranomaisena kotikunnan poliisilaitos. Patruunoiden ja ammusten hankkimiseen ja hallussapitoon ei sisälly sellaista yleisen järjestyksen ja turvallisuuden vaaraa, että niitä koskevat lupa-asiat tulisi edes erityisen vaarallisten patruunoiden ja ammusten osalta käsitellä lääninhallituksessa. Vaikka jotkin patruunoista ja ammuksista ovatkin muita vaarallisempia, niiden kaikkien laukaisemiseen tarvitaan kuitenkin ampuma-ase.

Ampumatarvikelupa poikkeaisi ampuma-asetta koskevista luvista siten, ettei ampumatarvikelupa olisi tiettyyn patruuna- tai ammusyksilöön sidoksissa. Tämä johtuu siitä, ettei patruunoita ja ammuksia voida ampuma-aseiden ja aseen osien tavoin yksilöidä. Tarvetta yksittäistä patruunaa tai ammusta koskevien lupien antamiselle ei muutenkaan ole. Näin ollen tietyn kaliiperin patruunoille annettu ampumatarvikelupa oikeuttaisi luvan voimassaoloaikana hankkimaan, valmistamaan ja pitämään hallussa kyseisen kaliiperisia patruunoita. Jollei ampumatarvikelupaa nimenomaisesti haluta antaa erityisen vaarallisten patruunoiden tai ammusten hallussapitoon, olisi asiaa koskeva maininta sisällytettävä lupaan.

2 mom. Ampumatarvikeluvan antamisessa olisi noudatettava soveltuvin osin ampuma-aseita koskevien lupien antamisessa noudatettavia säännöksiä. Momenttiin sisältyisi tarpeelliset viittaukset asianomaisiin hankkimislupaa koskeviin säännöksiin. Viittaussäännösten mukaan ulkomailla asuvalle henkilölle voitaisiin antaa ampumatarvikelupa vain siinä tapauksessa, että hän esittää asuinmaansa viranomaisen antaman suostumuksen kyseisten patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen. Ulkomailla asuvalle henkilölle, joka ei halua pitää patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia hallussaan Suomessa, soveltuisi ehdotuksen 47 §:n mukainen hankkimislupa ulkomailla asuvalle.

3 mom. Asedirektiivissä ja Schengenin yleissopimuksessa edellytetään, että lupa asedirektiivissä tai Schengenin yleissopimuksessa kiellettyjen patruunoiden ja ammusten hankkimiseen ja hallussapitoon annetaan vain poikkeustapauksissa ja vain jollei ylei-

nen järjestys ja turvallisuus siitä vaarannu. Käytännössä edellä mainittujen patruunoiden ja ammusten joukkoon sisältyy joitakin sellaisiakin esineitä, joita käytetään maassamme yleisesti eräissä ampumaurheilun lajeissa. Kaikki määritelmän piiriin kuuluvat patruunat ja ammukset eivät muutenkaan ole suunniteltuja haavakanavan suurentamiseen, vaan erityisesti reikäpäisten patruunoiden valmistamiselle saattaa joissakin tapauksissa olla jopa valmistusteknisiä syitä. Reikäpäiset patruunat eivät muutenkaan ole osoittautuneet suureksi ongelmaksi yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle.

Asedirektiivin liitteen I mukaan edellä mainittujen asedirektiivissä tarkoitettujen patruunoiden ja ammusten hankkimiseen ja hallussapitoon voidaan erityistapauksissa antaa lupa metsästystä ja ampumaurheilua varten. Schengenin yleissopimuksen 79 artiklan 2 kappaleeseen sisältyy vastaavan sisältöinen määräys. Esityksen mukaan ampumatarvikeluvan erityisen vaarallisten patruunoiden ja ammusten hankkimiseen voisi saada vain erityisestä syystä. Momentissa tarkoitettuna erityisenä syynä voitaisiin pitää ainakin tarvetta hankkia, valmistaa ja pitää hallussa joissakin uusimmissa ampumaurheilun lajeissa tavallisesti käytössä olevia erityisen vaarallisia patruunoita ja ammuksia, joita ei nimenomaisesti ole suunniteltu suuren haavakanavan tai vastaavan vamman aikaansaamiseen. Luvan hakijan olisi kuitenkin kyettävä luotettavasti osoittamaan harrastavansa jotakin sellaista ampumaharrastuksen lajia, jossa tämän tyyppiset patruunat ja ammukset ovat tarpeellisia. Kyseeseen voisivat tulla silhuetti- ja practical-ammunnan lisäksi muutkin vastaavat lajit.

Ehdotetun 128 §:n 1 momentin siirtymäsäännöksen mukaan ennen ehdotetun lain voimaantuloa itselleen erityisen vaarallisen patruunan tai ammuksen hankkinut saisi luvan esineen hallussapitoon hakemalla luvan kotikuntansa poliisilta.

63 §. *Ampumatarvikeluvan voimassaoloaika.* Ampumatarvikelupa annettaisiin normaalisti toistaiseksi voimassa olevana. Se voitaisiin kuitenkin antaa myös määräaikaisena. Jos lupa annettaisiin jossakin tietyssä ampuma-aseessa käytettäviä patruunoita tai ammuksia varten, luvan voimassaoloaika olisi tarkoituksenmukaista sitoa ampuma-asetta koskevan luvan voimassaoloaikaan.

64 §. *Kansainvälisten valtiovierailujen turvatehtäviin liittyvä lupa.* Kansainvälisten valtiovierailujen turvatehtävissä on lähes säännönmukaisesti mukana ulkomaisia turvamiehiä, jotka ovat asianomaisen valtion palveluksessa. Näiden henkilöiden ampuma-aseiden hallussapito voitaisiin asedirektiivin 2 artiklan 2 kohdan ja Schengenin yleissopimuksen 77 artiklan 2 kappaleen nojalla jättää kokonaisuudessaan ampuma-aselainsäädännön soveltamisalan ulkopuolelle. Esityksen mukaan näiden henkilöiden hallussa olevien, pykälässä tarkoitetun tehtävän suorittamiseen liittyvien ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten osalta noudatettaisiin ehdotetun pykälän mukaista erityissääntelyä.

1 mom. Ulkomaalaisten turvamiesten ampuma-aseiden etukäteinen yksilöinti, rekisteröinti ja luvan hakeminen on usein käytännössä hyvin hankalaa. Aseiden etukäteinen rekisteröinti ja luvan hakeminen niiden hallussapitoon ei myöskään vastaisi kansainvälisesti noudatettua käytäntöä. Hallussa pidetyt ampuma-aseet, aseen osat, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset ovat lisäksi usein tavanomaisista ampuma-aseista poikkeavia välineitä. Menettelyn erityisluonteen vuoksi esitetään, että luvan ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon kansainvälisten valtiovierailujen turvatehtävien järjestämiseksi antaa ja peruuttaa ampuma-aseasioita käsittelevä ministeriö. Kyseisten lupatehtävien erityisen luonteen vuoksi nämä määrältään vähäiset lupahallintotehtävät voitaisiin keskittää ministeriötasolle.

2 mom. Luvan antamisen edellytyksenä olisi, että lupa on tarpeellinen erityissuojelua nauttivien henkilöiden henkilökohtaisen koskemattomuuden tai omaisuuden suojelemiseksi. Edellytykseksi ei asetettaisi sitä, että suojeltavalla henkilöllä olisi nimenomaisesti muodollinen valtiovieraan asema, vaan suojeltava henkilö voisi joissakin tapauksissa myös kuulua suojeltavaan seurueeseen ilman, että hänellä on valtiovieraan asema. Hänen tulisi kuitenkin aina kuulua erityissuojelun piiriin. Koska lupa voitaisiin antaa vain valtiovierailujen turvatehtäviin, olisi kyse käytännössä aina ulkomaisten valtiovieraiden henkilökohtaisen koskemattomuuden suojelemisesta. Valtiovierailun yhteydessä voi eräissä tapauksissa olla tarpeellista suojella myös omaisuutta, kuten kulkuvälineenä olevaa laivaa tai lentokonetta. Lupa voitaisiinkin antaa myös omaisuuden suojelemiseen.

3 mom. Lupa annettaisiin määräajaksi. Lupa annettaisiin pääsääntöisesti vain valtiovierailun ajaksi.

65 §. *Suostumus.* Asedirektiivin 7 artiklan 1 kohdassa edellytetään, että asedirektiivin liitteessä I tarkoitettuun B luokkaan kuuluvan ampuma-aseen ja aseen osan hankkimisen saadaan antaa muussa EU:n jäsenvaltiossa asuvalle lupa vain siinä tapauksessa, että hän esittää asuinmaansa viranomaisen antaman suostumuksen luvan antamiselle kyseisen aseen hankkimiseen. Koska asedirektiiviä tiukempia säännöksiä voidaan lähes rajoituksetta antaa, muiden EU:n jäsenvaltioiden viranomaiset voivat edellyttää, että Suomessa asuvalle luvan hakijalle voidaan antaa lupa muidenkin kuin B luokkaan kuuluvien aseiden ja aseen osien hankkimiseen vain, jos hän esittää suomalaisen viranomaisen antaman asiaa koskevan suostumuksen. Lisäksi suostumus voidaan asettaa ehdoksi patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hankkimiselle. Myös muiden kuin EU:n jäsenvaltioiden viranomaiset voivat edellyttää suostumuksen esittämistä.

Lakiehdotuksen 42 §:n 2 momentin mukaan hankkimisluvan hakijan, jolla ei ole kotikuntaa Suomessa, on esitettävä asuinmaansa viranomaisen antama suostumus hakemuksessa tarkoitetun ampuma-aseen tai aseen osan hankkimiseen Suomessa. Vastaava edellytys asetettaisiin 62 §:n 2 momentissa ampumatarvikeluvan hakijalle. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin sen sijaan Suomessa annettavasta suostumuksesta.

1 mom. Suostumuksen antaisi suostumuksen hakijan kotikunnan poliisilaitos. Suostumus annettaisiin siten vain sille, jolla on kotikunta Suomessa. Kotikunta määräytyisi kotikuntalain säännösten perusteella. Henkilön kotikuntana on kotikuntalain 2 §:n 1 momentin mukaan pidettävä lähtökohtaisesti sitä kuntaa, jossa tämä asuu.

Suostumus tulisi antaa vain sen hakijan nimenomaisesta pyynnöstä. Lisäksi suostumus tulisi antaa ainoastaan pyynnön esittäneelle henkilölle itselleen eikä esimerkiksi muun maan viranomaiselle. Vaikka suostumukseen ei merkittäisikään henkilöä koskevia arkaluontoisia tietoja, vaan ainoastaan myönteinen kanta ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen, ei tarvetta suostumuksen antamiseen muille kuin asianomaiselle henkilölle itselleen ole. Suostumuksen haltijan itsensä asiana olisi toimittaa suostumus muun maan asianomaiselle viranomaiselle.

2 mom. Suostumuksen antamisen seurauksena suostumuksen saanut henkilö voi hankkia suostumuksessa mainitun esineen muussa maassa. Vaikka pelkän suostumuksen nojalla ei voitaisikaan antaa muussa EU:n jäsenvaltiossa esineiden Suomeen siirtämiseksi tarpeellista siirtolupaa, vaan siihen tarvittaisiin erillinen ennakkosuostumus, hankitut esineet olisivat kuitenkin käytännössä yleensä vaivatta siirrettävissä Suomeen muusta EU:n jäsenvaltiosta. Tästä syystä suostumus tulisi antaa ainoastaan henkilölle, jolla on Suomessa oikeus hankittavien esineiden hallussapitoon. Koska suostumus liittyy nimenomaan esineiden hankkimiseen, tulisi ampuma-asetta tai aseen osaa koskeva suostumus antaa ainoastaan hankkimisluvan tai yksityisen valmistamisluvan haltijalle. Patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia koskeva suostumus voitaisiin antaa henkilölle, jolla on oikeus kyseisten esineiden hankkimiseen ja hallussapitoon. Näin ollen patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia koskeva suostumus voitaisiin antaa muun muassa ampumatarvikeluvan ja hallussapitoluvan haltijalle. Asianomainen lupatodistus olisi esitettävä suostumusta haettaessa.

3 mom. Suostumusta ei voitaisi momentin nojalla antaa pidemmäksi ajaksi kuin niiden lupien voimassaoloajaksi, joiden perusteella suostumus annetaan. Näin ollen hankkimislupaan perustuva suostumus voisi olla voimassa korkeintaan hankkimisluvan pisimmän mahdollisen voimassaoloajan eli kuuden kuukauden ajan. Suostumus voisi kuitenkin olla voimassa enintään yhden vuoden.

66 §. *Lupien ja suostumuksen raukeaminen.* Pykälässä olisi lueteltu sellaiset luvan päättymistilanteet, joissa luvan tai suostumuksen voimassaolo lakkaisi suoraan lain säännöksen perusteella. Pykälä koskisi muitakin kuin ehdotetussa 5 luvussa säädettyjä lupia, jos ne oikeuttavat ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon. Pykälä koskisi siten myös lakiehdotuksen 78 §:ssä tarkoitettua yksityistä tuontilupaa.

1 mom. Jos ampuma-ase tai aseen osa luovutetaan toiselle pysyvästi, on tarkoituksenmukaista, että myös luvan voimassaolo päättyy ilman viranomaistoimia. Pysyvästi luovuttamisella tarkoitettaisiin esityksessä luovuttamista, jota ei ole tarkoitettu väliaikaiseksi. Kyseeseen voisi siten tulla esimerkiksi

lahja tai myynti. Aseen tilapäistä luovuttamista voisi puolestaan olla muun muassa aseen luovuttaminen asesepälle aseen korjaamista varten.

Tuomioistuimen päätöksellä valtiolle menetetyiksi tuomittuja ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia koskeva lupa samoin kuin pysyvästi ampumakelvottomaksi tehtyä ampuma-asetta ja pysyvästi toimintakunnottomaksi tehtyä aseen osaa koskeva lupa raukeaisi suoraan lain säännöksen nojalla. Lisäksi momentissa säädettäisiin selvyyden vuoksi, että lupa raukeaa, kun luvanhaltija kuolee.

2 mom. Rinnakkaisluvan voimassaolo perustuu hallussapitoluvan voimassaoloon. On selvää, että rinnakkaisluvan voimassaolon tulee päättyä, jos hallussapitoluvankin voimassaolo päättyy. Hallussapitoluvan voimassaolo voisi päättyä joko luvan peruuttamisen tai raukeamisen seurauksena.

3 mom. Suostumus annettaisiin lakiehdotuksen 65 §:n 2 momentin nojalla henkilölle, jolla on hankkimisluvan tai yksityisen valmistamisluvan nojalla oikeus ampuma-aseen tai aseen osan hankkimiseen, valmistamiseen tai muuntamiseen taikka jolla on oikeus patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen ja hallussapitoon. Siinä tapauksessa, että edellä mainittujen suostumuksen antamisen edellytyksenä olevien lupien voimassaolo päättyy, olisi myös suostumuksen rauettava. Momenttiin sisältyisi tätä asiaa koskeva säännös.

67 §. *Lupien peruuttaminen. 1 mom.* Momenttiin sisällytettäisiin säännökset niistä tilanteista, joissa lupaviranomaisella ei olisi harkinnanvaraa luvan peruuttamisessa. Pykälä koskisi kaikkien hankkimiseen ja hallussapitoon oikeuttavien lupien peruuttamista. Se koskisi näin ollen myös lakiehdotuksen 78 §:ssä tarkoitettua yksityistä tuontilupaa.

Hankkimiseen tai hallussapitoon annettu lupa olisi aina peruutettava, jollei luvanhaltija itse halua sen voimassaolon jatkuvan. Koska alle 18-vuotias voisi lain 45 §:n 1 momentin nojalla saada luvan ampuma-aseen hankkimiseen ainoastaan huoltajiensa suostumuksella, on tarkoituksenmukaista, että lupa peruutetaan, jos huoltajat peruuttavat suostumuksensa. On oletettavaa, että juuri huoltajat ovat parhaiten tietoisia seikoista, joiden vuoksi luvan voimassaolon on syytä antaa päättyä. Rinnakkaislupa olisi myös aina peruutettava, jos hallussapitoluvan haltija tai valtio ilmoittaa, ettei rinnakkaisluvan voimassaolon haluta enää jatkuvan. Tätä edellyttää jo omaisuudensuojakin, josta säädetään hallitusmuodon 12 §:n 1 momentissa. Ampuma-aseen tai aseen osan omistajan on saatava käyttää omistamaansa esinettä niin halutessaan rinnakkaisluvan haltijan käyttöoikeuden rasittamatta.

2 mom. Momentissa mainituissa tapauksissa ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen tai hallussapitoon oikeuttavan luvan peruuttaminen olisi harkinnanvaraista. Lupaviranomaiselle on jätettävä peruuttamisen edellytysten täyttymisessä riittävästi harkinnanvaraa, sillä momentissa mainittuihin väärinkäytöksiin mahtuu moitittavuudeltaan hyvinkin erilaisia tekoja ja laiminlyöntejä. Moitittavuudeltaan kaikkein vähäisimmissä tapauksissa voi luvan haltijalle annettava, säännöksiin perustumaton epävirallinen huomautus olla käytännössä hyvinkin tehokas ojennuskeino. Lisäksi luvanhaltijalle voitaisiin useissa tapauksissa antaa lakiehdotuksen 69 §:n nojalla luvan peruuttamisen sijasta varoitus.

Lupa voitaisiin peruuttaa momentin 1 kohdan nojalla luvanhaltijan syyllistyttyä väkivaltaista käyttäytymistä osoittavaan rikokseen taikka huumausainerikokseen, törkeään huumausainerikokseen,huumausainerikoksen valmisteluun tai huumausainerikoksen edistämiseen. Kohdassa tarkoitettuina väkivaltarikoksina olisi pidettävä ainakin henkeen tai terveyteen kohdistuvia, rikoslain 21 luvussa tarkoitettuja rikoksia lievää pahoinpitelyä lukuun ottamatta, rikoslain 31 luvussa tarkoitettua ryöstöä ja törkeää ryöstöä sekä rikoslain 34 luvussa tarkoitettuja tahallisina rikoksina rangaistavia tekoja. Lupa voitaisiin peruuttaa myös muiden sellaisten rikosten takia, jotka osoittavat luvanhaltijan sopimattomaksi hankkimaan tai pitämään hallussa ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia. Perustelujen osalta viitataan lisäksi 29 §:n 3 momentin 1 kohdan perusteluihin.

Momentin 2 kohdassa olisi luvan peruuttamisen harkinnanvaraisina perusteina mainittu ampuma-aserikos, törkeä ampuma-aserikos ja ampuma-aserikkomus sekä muut ampuma-asetta käyttäen tehdyt rangaistavat teot. Ampuma-asetta käyttäen tehdyt rangaistavat teot voisivat olla varsin vähäisiäkin väärinkäytöksiä, kuten eräät metsästyslain 74 §:n mukaiset metsästysrikkomukset. Luvan peruuttamisessa olisikin otettava huomioon

teon moitittavuuteen liittyvä kokonaisarvostelu. Vähäisissä tapauksissa voitaisiin muun muassa antaa lakiehdotuksen 69 §:n mukainen varoitus. Perustelujen osalta viitataan muilta osin 29 §:n 3 momentin 2 kohdan perusteluihin.

Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen tai hallussapitoon oikeuttava lupa voitaisiin momentin 3 kohdan perusteella peruuttaa lupaehtojen rikkomisen ja sellaisen käyttäytymisen perusteella, joka osoittaa piittaamattomuutta ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia koskevia säännöksiä kohtaan. Perustelujen osalta viitataan lisäksi siihen, mitä 29 §:n 3 momentin 3 kohdan perusteluissa on esitetty.

Momentin 4 kohdan mukaan lupa voitaisiin peruuttaa, jos luvanhaltijaa olisi hänen terveydentilansa taikka omaa tai toisen turvallisuutta vaarantavan elämäntapansa tai käyttäytymisensä vuoksi pidettävä sopimattomana hankkimaan tai pitämään hallussa ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia. Perustelujen osalta viitataan lisäksi siihen, mitä 29 §:n 3 momentin 4 kohdan perusteluissa on todettu.

Momentin 5 kohdan mukaan lupa voitaisiin peruuttaa, jollei ampuma-ase ole enää työn vuoksi välttämätön. Ampuma-aseen hallussapitoluvan antaminen työtehtävän takia on erityislaatuinen lupaperuste. Koska aseen hallussapidon perusteena on työ, jossa ase on välttämätön, ei hallussapitoa voida pitää tarpeellisena, jos luvanhaltija ei enää ole sellaisessa työssä tai palvelussuhteessa, jonka perusteella lupa on alun perin annettu. Tämän vuoksi lupa voitaisiin edellä mainitussa tapauksessa peruuttaa. Tämä on perusteltua siitäkin syystä, että työtä varten voisi esityksen mukaan saada luvan myös taskuaseen hankkimiseen ja hallussapitoon, mikä muuten olisi pääsääntöisesti mahdotonta. Säännös olisi tältä osin yhdenmukainen ehdotetun 53 §:n 2 momentin kanssa. Kyseisessä momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että työtä varten annettuun hallussapitolupaan tulisi aina sisällyttää ehto, jonka mukaan lupa on voimassa vain niin kauan kuin luvansaaja toimii asianomaisessa työtehtävässä.

Momentin 6 kohdan nojalla lupa voitaisiin peruuttaa, kun ampuma-ase tai aseen osa on kadonnut tai anastettu. Kun asetta tai aseen osaa ei enää ole luvanhaltijalla, ei ole myöskään tarvetta luvan voimassaolon jatkumiselle. Jos asetta tai aseen osaa on säilytetty niin huolimattomasti, että se on siitä syystä kadonnut, lupa voitaisiin peruuttaa myös ehdotetun momentin 3 tai 4 kohdan nojalla.

Edellä on lueteltu edellytyksiä, joiden vallitessa lupa tulisi peruuttaa tai se voitaisiin peruuttaa. Luvan peruuttamisen edellytykset olisi kuitenkin aina harkittava erikseen kussakin tapauksessa esiin tulleiden seikkojen ja olosuhteiden perusteella. Täysin tyhjentäviä säännöksiä luvan peruuttamisen edellytyksistä ei voida antaa, vaan ratkaisut on tehtävä yksittäistapauksissa teon kokonaisarvostelun perusteella. Ratkaisevana olisi kuitenkin aina pidettävä teon tai laiminlyönnin merkitystä henkilön sopivuudelle käsitellä ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia.

Luvan peruuttamista koskevien edellytysten ollessa olemassa olisi pääsääntöisesti kaikki saman luvanhaltijan ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia koskevat luvat peruutettava. Jos luvanhaltija katsotaan sopimattomaksi pitämään hallussa jotakin tiettyä ampuma-asetta, ei häntä silloin voitaisi pitää sopivana toisen tyyppisenkään aseen hallussapitoon.

Käytännössä on osoittautunut ongelmalliseksi myös sen seikan arvioiminen, kuinka pitkän ajan kuluttua luvan peruuttamiseen johtaneen väärinkäytöksen tai laiminlyönnin jälkeen voidaan väärinkäytökseen tai laiminlyöntiin syyllistyneelle antaa uusi lupa. Tämän luvan peruuttamisen vaikutusta koskevan vaikean kysymyksen osalta viitataan 29 §:n 3 momentin perusteluihin. Täsmällisiä säännöksiä ei asiasta voida antaa.

68 §. *Asekeräilijälle annetun hyväksynnän raukeaminen ja peruuttaminen.* Asekeräilijälle annettu hyväksyntä ei oikeuta ampuma-aseen tai aseen osan hankkimiseen eikä hallussapitoon. Hyväksyntä olisi esityksen mukaan kuitenkin välttämätön edellytys luvan saamiselle keräilykokoelmaan kuuluvan aseen ja aseen osan hankkimiseen ja hallussapitoon.

1 mom. Momentin mukaan hyväksyntä raukeaisi hankkimiseen tai hallussapitoon annettuja lupia vastaavasti, kun asekeräilijä kuolee. Säännös on selvyyden vuoksi tarpeellinen.

2 mom. Hyväksynnän peruuttaminen olisi pakollista, jos asekeräilijä sitä itse pyytää. Tämä voisi olla mahdollista esimerkiksi harrastustoiminnan lopettamisen yhteydessä.

3 mom. Momentissa annettaisiin viranomaiselle laaja harkintavalta hyväksynnän peruuttamisessa. Asekeräilijältä olisi esityksen mukaan edellytettävä korostettua sopivuutta. Vastapainoksi asekeräilijälle annettaisiin esityksen mukaan erityinen luottamusasema. Jos tämän erityisen luottamuksen on katsottava horjuneen, lupien lisäksi myös hyväksyntä olisi peruutettava. Asekeräilijän erityisen luottamusaseman vuoksi hyväksyntä olisi voitava peruuttaa siinäkin tapauksessa, ettei ampuma-aseen tai aseen osan hankkimiseen tai hallussapitoon oikeuttavaa lupaa olisi peruutettu. Onhan mahdollista, ettei asekeräilijälle ole annettu yhtään aseen tai aseen osan hallussapitoon oikeuttavaa lupaa.

Ehdotetun pykälän mukaan olisi myös mahdollista, että hyväksyntä peruutetaan, eikä keräilijä näin ollen voisi jatkaa keräilyharrastustaan, mutta asekeräilijän aseiden hallussapitoon oikeuttavia lupia ei kuitenkaan katsottaisi tarpeelliseksi peruuttaa. Luvan ja hyväksynnän peruuttava viranomainenkaan ei kaikissa tapauksissa olisi sama. Lähtökohtana olisi pidettävä lupien ja hyväksynnän yhtäaikaista peruuttamista. Hyväksynnän peruuttamisen edellytyksiä olisi kuitenkin arvioitava objektiivisesti väärinkäytöksen tai laiminlyönnin kokonaisarviointi huomioon ottaen. Lisäksi asekeräilijällekin voitaisiin vähäisissä tapauksissa antaa ehdotetun lain 69 §:n nojalla varoitus.

Momentin mukaan asekeräilijälle annettu hyväksyntä voitaisiin peruuttaa 67 §:n 2 momentin 1-4 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa. Ehdotetun 67 §:n 2 momentin 5 kohdassa tarkoitettu luvan peruuttamisperuste ei asian luonteen vuoksi soveltuisi asekeräilijöihin. Myöskään aseen osan katoamisen tai anastetuksi tulemisen vuoksi ei hyväksyntää olisi tarpeellista peruuttaa, ellei kysymykseen voisi samalla tulla aseiden tai aseen osien huolimaton säilyttäminen. Tällöin hyväksyntä voitaisiin peruuttaa 67 §:n 2 momentin 3 tai 4 kohdan perusteella.

69 §. *Varoitus.* Luvan peruuttaminen merkitsee usein luvanhaltijalle varsin suuria menetyksiä. Se saattaa merkitä harrastuksen loppumista ja joskus jopa merkittäviä taloudellisia tappioita. Ampuma-aseiden erityisen luonteen vuoksi nämä ovat kuitenkin seikkoja, jotka luvanhaltijan tulee aina toiminnassaan mieltää. Erityisesti metsästysseurueen kuuluvalle luvan peruuttaminen voi olla myös sosiaalisesti raskas, kaikin tavoin erittäin kiusallinen kokemus. Käytännössä on myös osoittautunut, että luvan peruuttaminen jää vähäisissä tapauksissa usein tekemättä, koska se johtaisi luvanhaltijan kannalta kohtuuttomaan lopputulokseen. Kuitenkin on usein selvää, että luvanhaltijalle tulisi määrätä jokin luvan peruuttamista lievempi seuraamus. Edellä lausutusta johtuu, että kynnys luvan peruuttamiselle nousee joissakin tapauksissa tarpeettoman suureksi.

Edellä esitetyt epäkohdat ehdotetaan korjattavaksi ottamalla käyttöön uusi luvanhaltijalle annettava seuraamus, joka olisi nimeltään varoitus. Varoituksen käyttömahdollisuuksia parantaisi viimeistään uudistuksen toisen vaiheen yhteydessä käyttöön otettava ampuma-aserekisteri, sillä tällöin luvanhaltijalle annettu varoitus olisi kaikkien rekisterin käyttäjien nähtävissä.

Varoitus voitaisiin antaa niin ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen tai hallussapitoon oikeuttavien lupien kuin asekeräilijälle annetun hyväksynnänkin haltijalle. Varoitus voitaisiin näin ollen antaa myös lakiehdotuksen 78 §:ssä tarkoitetun yksityisen tuontiluvan haltijalle. Varoituksella ei olisi välittömiä suoranaisia seurauksia, mutta sen tulisi kuitenkin vaikuttaa ainakin jonkin aikaa haitallisesti uusien lupien saamiseen. Varoituksen saaja voisi valittaa varoituksesta siinä järjestyksessä, kuin lakiehdotuksen mukaisista päätöksistä muutenkin voitaisiin valittaa. Muutoksenhausta säädettäisiin lain 118 §:ssä.

70 §. *Aseen osasta tehtävä ilmoitus ja aseen osan esittäminen.* Aseen osan hankkiminen ja hallussapito olisi esityksen mukaan sallittua ilman lupaa, jos hankkijalla tai hallussapitäjällä on oikeus lakiehdotuksen 19 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuista vastaavista aseen osista kootun ampuma-aseen hallussapitoon. Järjestely koskisi muun muassa vaihtopiippuja.

Poliisin pitämien aserekistereiden tietosisällön oikeellisuuden vuoksi on tärkeää, että hankittu aseen osa merkitään rekisteriin. Tästä syystä aseen osan hankkimisesta olisi ilmoitettava 30 päivän kuluessa kotikunnan poliisilaitokselle. Aseen osa olisi samalla esitettävä yksilöintitietojen tarkastamista ja mahdollista rekisteriin kirjaamista varten.

Pykälässä ehdotettu menettely olisi myös asedirektiivin säännösten mukainen. Se merkitsisi käytännössä pykälässä tarkoitetuissa tapauksissa ilmoituksen tekemistä aseen osan hankkimisesta. Asedirektiivin 7 artiklan 1

kohdassa edellytetään, että asedirektiivin liitteessä I tarkoitettuun B luokkaan kuuluvan aseen osan hankkimisen tulee olla luvanvaraista. Artiklassa edellytetty luvanvaraisuus toteutuisikin, sillä aseen osan hankkijalla ja hallussapitäjällä tulisi joka tapauksessa olla oikeus vastaavista aseen osista kootun ampuma-aseen hallussapitoon. Ampuma-aseen hallussapito edellyttäisi puolestaan esityksen mukaan aina lupaa riippumatta siitä, mihin asedirektiivissä tarkoitettuun luokkaan ase kuuluu.

71 §. *Muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa asuvan ilmoittamisvelvollisuus.* Asedirektiivin 8 artiklan 2 kohdan mukaan EU:n jäsenvaltiossa asuvan, joka hankkii muussa jäsenvaltiossa kuin asuinmaassaan asedirektiivin liitteessä I tarkoitettuun C luokkaan kuuluvan ampuma-aseen tai aseen osan, on ilmoitettava siitä asuinmaansa asianomaiselle viranomaiselle. Pykälään sisältyisi asiaa koskeva säännös. Ilmoitus olisi tehtävä kaikista asedirektiivin liitteessä I tarkoitettuihin luokkiin kuuluvista aseista ja aseen osista.

72 §. *Muut patruunoiden yksityistä valmistamista koskevat säännökset.* Pykälään sisältyisi informatiivinen säännös, jonka mukaan patruunoiden valmistamisessa yksityistä tarkoitusta varten olisi ehdotetun 5 luvun säännösten lisäksi noudatettava, mitä räjähdysvaarallisista aineista annetussa laissa ja sen nojalla säädetään. Käytännössä viittauksella tarkoitettaisiin erityisesti räjähdeasetuksen säännöksiä. Ehdotettu pykälä vastaisi lakiehdotuksen 31 §:ää, jossa olisi vastaavanlainen viittaussäännös kaupallista tarkoitusta varten tapahtuvasta valmistamisesta.

6 luku. **Yksityinen siirto ja tuonti**

73 §. *Siirto ja tuonti Suomeen hallussapitoon annettujen lupien nojalla.* Voimassa olevien säännösten ja noudatetun käytännön mukaan ampuma-aseen hallussapitoon annettu lupa oikeuttaa yksityistä tarkoitusta varten tuomaan maahan luvassa mainitun ampuma-aseen. Tämä mahdollisuus esitetään säilytettäväksi.

1 mom. Momentissa säädettäisiin täsmällisesti niistä luvista, jotka oikeuttaisivat yksityistä tarkoitusta varten siirtämään tai tuomaan Suomeen luvassa mainitun ampuma-aseen ja aseen osan. Hankkimislupa, yksityinen valmistamislupa, hallussapitolupa ja rinnakkaislupa oikeuttaisivat aseen ja aseen osan lisäksi siirtämään tai tuomaan Suomeen myös aseessa käytettäviksi soveltuvia muita kuin erityisen vaarallisia patruunoita. Oikeutta erityisen vaarallisten patruunoiden siirtämiseen tai tuomiseen Suomeen ei siten olisi momentin perusteella. Luvan erityisen vaarallisten patruunoiden ja ammusten hankkimiseen yksityistä tarkoitusta varten voisi Suomessakin saada asedirektiivistä ja Schengenin yleissopimuksesta johtuvista syistä vain lakiehdotuksen 62 §:ssä tarkoitetun ampumatarvikeluvan nojalla.

Ampuma-aseen mukana siirrettävien tai Suomeen tuotavien patruunoiden määrän tulisi olla kohtuullinen, jotta niiden voitaisiin katsoa olevan tarkoitettuja yksityisessä tarkoituksessa käytettäviksi.

2 mom. Yhdenmukaisesti 1 momentissa tarkoitettujen ampuma-aseen tai aseen osan hallussapitoon oikeuttavien lupien kanssa voisi patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia siirtää tai tuoda Suomeen ampumatarvikeluvan nojalla, sillä ampumatarvikelupa oikeuttaa luvassa mainittujen patruunoiden ja ammusten hallussapitoon Suomessa. Ampumatarvikelupa oikeuttaisi siirtämään ja tuomaan Suomeen myös luvassa mainittuja erityisen vaarallisia patruunoita ja ammuksia.

Pykälän 1 ja 2 momentti koskisivat ainoastaan sitä, miten ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoa ja tuontia Suomeen tulisi arvioida momenteissa mainittujen lupien nojalla. Momenteissa mainittujen lupien nojalla siirto ja tuonti Suomeen olisi sallittua samoin kuin luvissa mainittujen esineiden hallussapito. Muusta EU:n jäsenvaltiosta Suomeen tapahtuva siirto edellyttää käytännössä yleensä lisäksi tuossa jäsenvaltiossa annettua siirtolupaa.

3 mom. Ehdotettu momentti vastaisi sisällöltään Ruotsin aselain 2 luvun 13 §:n b kohdan säännöstä. Momentissa oikeutettaisiin Norjassa, Ruotsissa tai Tanskassa ampuma-aseen tai aseen osan hallussapitoon annetun luvan nojalla siirtämään ja tuomaan Suomeen luvassa mainittu ase tai aseen osa sekä tarpeellinen määrä aseessa käytettäviksi soveltuvia muita kuin erityisen vaarallisia patruunoita. Säännös olisi tarpeellinen, koska erityisesti Ruotsin vastaisen maarajan kohdalla liikkuminen rajan yli on vilkasta. Euroopan yhdentymiskehityksen vuoksi momentissa mainittujen pohjoismaiden ennestäänkin melkoisesti toisiaan vastaavat ampuma-aselainsäädännöt lähentyvät edelleen.

Erityisesti Schengenin yleissopimuksen myötä säännönmukainen rajavalvonta vähenee sopimuksen jäsenvaltioiden välisillä rajoilla entisestään. Tämä koskee myös Islantia ja Norjaa niiden tekemän Islannin ja Norjan yhteistyösopimuksen vuoksi. Lisäksi asedirektiivin 12 artiklan 3 kohdan nojalla kaksi EU:n jäsenvaltiota tai useampi EU:n jäsenvaltio voi säätää esityksessä ehdotetun kaltaisesta, asedirektiivissä tarkoitettuja menettelyitä joustavammasta menettelystä, joka koskee liikkumista ampuma-aseiden kanssa näiden jäsenvaltioiden alueella.

Momentissa oikeutettaisiin sekä tuomaan että siirtämään ampuma-ase ja aseen osa Suomeen. Tämä on tarpeellista, sillä kyseessä saattaisi olla yhtä hyvin Ruotsista Suomeen tehtävä metsästysmatka kuin Norjasta Suomeen suuntautuva kilpailumatkakin. Kyse voisi siten olla edellä mainittujen pohjoismaiden kesken niin siirrosta kuin tuonnista sen mukaan, onko asianomainen maa EU:n jäsenvaltio vai ei. Edellytyksenä momentin mukaiselle siirrolle ja tuonnille olisi kuitenkin se, että siirron tai tuonnin tarkoituksena on osallistuminen ampumaurheilukilpailuun tai metsästystapahtumaan. Matkan tarkoitus olisi valvontaviranomaisen vaatimuksesta kyettävä jollakin luotettavalla tavalla selvittämään. Tähän tarkoitukseen soveltuisi esimerkiksi kutsukirje tai maksettua kilpailumaksua koskeva tosite.

Lakiehdotuksen 19 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan luvanvaraista ei ole ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten vienti yksityistä tarkoitusta varten. Suomesta tapahtuva siirto olisi sen sijaan ehdotuksen 18 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla luvanvaraista sekä yksityistä että kaupallista tarkoitusta varten niin kuin asedirektiivissä edellytetään. Tämän vuoksi momentissa olisi tarpeellista säätää erikseen, että Suomeen momentin nojalla siirretyt tai tuodut esineet saadaan myös siirtää takaisin Ruotsiin tai Tanskaan. Esineitä ei kuitenkaan saisi tämän momentin nojalla siirtää muihin EU:n jäsenvaltioihin. Norjaan tapahtuvassa kuljetuksessa olisi kysymys viennistä yksityistä tarkoitusta varten, joka ei siis esityksen mukaan olisi luvanvaraista.

Momentissa mainituissa pohjoismaissa annettu lupa oikeuttaisi siirtämisen ja tuomisen lisäksi myös pitämään hallussa ampuma-asetta ja aseen osaa sekä tarpeellista määrää aseessa käytettäviksi soveltuvia muita kuin erityisen vaarallisia ammuksia. Tarpeellisella määrällä tarkoitettaisiin sellaista kohtuullista määrää patruunoita, joita esitetyssä käyttötarkoituksessa käytettävissä olevan ajan puitteissa tavanomaisesti tarvitaan. Suomeen siirretyt tai tuodut esineet olisi tarkoituksenmukaista velvoittaa siirtämään tai viemään kohtuullisessa ajassa ampumaurheilu- tai metsästystapahtuman jälkeen Suomesta. Koska tätä ei kuitenkaan käytännössä kyettäisi valvomaan, ehdotetaan momenttiin säännöstä, jonka mukaan siirron tai viennin tulisi tapahtua viimeistään kolmen kuukauden kuluessa esineiden maahantulosta. Ruotsin aselain edellä viitattuun pykälään sisältyy vastaavansisältöinen säännös.

74 §. *Euroopan ampuma-asepassi.* Asedirektiivin 1 artiklan 4 kohdassa on yksityiskohtaiset säännökset Euroopan ampuma-asepassista. Ehdotetussa pykälässä annettaisiin asedirektiivin edellä mainitun artiklan mukaiset säännökset.

1 mom. Euroopan ampuma-asepassi ei ole lupa, vaan se on todistus hallussapitoon oikeuttavasta luvasta. Näin ollen sen antamiseen ei esityksen mukaan liittyisi lupaharkintaa, vaan se annettaisiin hakemuksesta henkilölle, jolla on ampuma-aseen tai aseen osan pysyvään hallussapitoon oikeuttava hallussapitolupa tai rinnakkaislupa. Ampuma-asepassia ei siten annettaisi hankkimisluvan eikä yksityisen valmistamisluvan haltijalle, sillä nämä luvat on tarkoitettu ainoastaan väliaikaiseen hallussapitoon. Sitä ei myöskään annettaisi muussa EU:n jäsenvaltiossa aseen tai aseen osan hallussapitoon oikeuttavan luvan saaneelle henkilölle. Euroopan ampuma-asepassin antaisi esityksen mukaan luvanhaltijan kotikunnan poliisilaitos. Hallussapitolupa tai rinnakkaislupa olisi esitettävä ampuma-asepassia haettaessa, jotta aseen tai aseen osan hallussapito-oikeudesta voidaan varmistua.

Euroopan ampuma-asepassi voitaisiin antaa myös rinnakkaisluvan haltijalle. Tämä mahdollistaisi monenlaiset käytännössä tarpeelliset järjestelyt. Mahdollista olisi muun muassa sellainen järjestely, että asepalvelustaan suorittavalle varusmiehelle annetaan lakiehdotuksen 54 §:n 1 momentin nojalla rinnakkaislupa valtion omistamaan aseeseen. Tällöin hän saisi hakemuksesta Euroopan ampuma-asepassin. Tämä puolestaan mahdollistaisi käytännössä varusmiehille osallistumisen muissa EU:n jäsenvaltiossa järjestettäviin ampumakilpailuihin myös varusmiesaikana.

2 mom. Euroopan ampuma-asepassiin merkittävistä tiedoista säädettäisiin lakiehdotuksen 119 §:n 1 momentin 4 kohdan nojalla tarkemmin asetuksella. Asedirektiivissä edellytetään, että Euroopan ampuma-asepassiin merkityissä tiedoissa tapahtuvista muutoksista tehdään merkintä ampuma-asepassiin. Yksityiselle passinhaltijalle näissä tapauksissa säädettävästä toimimisvelvollisuudesta olisi säädettävä laissa. Tämän vuoksi momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että passinhaltija olisi velvollinen esittämään ampuma-asepassin kotikuntansa poliisilaitokselle merkintöjen tekemiseksi momentissa mainituista seikoista.

Momentissa olisi tarpeellista mahdollistaa myös se, että ampuma-asepassin esittämisen sijasta ampuma-asepassin haltija velvoitettaisiin luovuttamaan ampuma-asepassi poliisilaitokselle. Tämä olisi välttämätöntä, jollei muuttuneita tietoja koskevia merkintöjä kyettäisi teknisesti tekemään ampuma-asepassiin. Tällaisessa tapauksessa ampuma-asepassin haltijalle annettaisiin hänen pyynnöstään uusi ampuma-asepassi.

3 mom. Euroopan ampuma-asepassi olisi momentin nojalla esitettävä ja pyydettäessä luovutettava poliisilaitokselle 30 päivän kuluessa 2 momentissa mainituista tapahtumista. Ehdotettua määräaikaa olisi pidettävä ampuma-asepassin haltijan kannalta kohtuullisena ja asedirektiivissä asetettujen velvoitteiden kannalta riittävänä.

4 mom. Asedirektiivin 1 artiklan 4 kohdan mukaan Euroopan ampuma-asepassin voimassaoloaika voi olla enintään kymmenen vuotta, jos ampuma-asepassiin on merkitty ainoastaan asedirektiivin liitteessä I tarkoitettuun D luokkaan kuuluvia ampuma-aseita ja aseen osia. Muihin luokkiin kuuluvien aseiden ja aseen osien osalta voimassaoloaika voi olla enintään viisi vuotta.

Euroopan ampuma-asepassiin saattaisi olla merkittynä useitakin ampuma-aseen tai aseen osan hallussapitoon oikeuttavia lupia koskevia tietoja. Kunkin luvan voimassaoloaika voisi päättyä eri aikana. Näin ollen osa ampuma-asepassiin alun perin merkityistä hallussapito- tai rinnakkaisluvista olisi jo saattanut lakata olemasta voimassa. Jos kaikkien ampuma-asepassiin merkittyjen lupien voimassaolo olisi päättynyt, lakkaisi momentin perusteella myös ampuma-asepassin voimassaolo. Ampuma-asepassi olisi siten voimassa niin kauan, kuin yksikin siihen merkityistä luvista on voimassa. Ampuma-asepassi voisi kuitenkin olla voimassa enintään viisi vuotta. Järjestely, jonka mukaan ampuma-asepassi voisi olla voimassa eri pituisen ajan sen mukaan, mitä asedirektiivin liitteessä I tarkoitettuihin luokkiin kuuluvia aseita siihen on merkitty, olisi käytännössä hyvin hankala.

75 §. *Siirto ja tuonti Suomeen sekä hallussapito Euroopan ampuma-asepassin nojalla. 1 mom.* Asedirektiivin 12 artiklan 2 kohdan mukaan Euroopan ampuma-asepassin nojalla saadaan jäsenvaltioon siirtää ja tuoda ampumaurheilun perusteella asedirektiivin liitteessä I tarkoitettuun B, C tai D luokkaan kuuluva ampuma-ase ja aseen osa. Metsästyksen harjoittamisen perusteella saadaan jäsenvaltioon siirtää ja tuoda C tai D luokkaan kuuluva ase ja aseen osa. Jäsenvaltio voi kuitenkin kieltää sellaisen aseen ja aseen osan siirtämisen ja tuomisen alueelleen ampuma-asepassin nojalla, jonka hankkiminen ja hallussapito sen alueella on kiellettyä tai luvanvaraista. Tätä asiaa koskeva merkintä on tehtävä jäsenvaltion antamaan Euroopan ampuma-asepassiin. Asiasta säädetään asedirektiivin 8 artiklan 3 momentissa.

Koska kaikkien ampuma-aseiden hankkiminen ja hallussapito olisi esityksen mukaan Suomessa nykykäytäntöä vastaavasti luvanvaraista, Suomi voisi asettaa rajoituksia edellä selostettuun asedirektiivin mukaiseen pääsääntöön, jonka mukaan Euroopan ampuma-asepassin nojalla voidaan siirtää ja tuoda jäsenvaltioon tiettyyn luokkaan kuuluva ase ja aseen osa. Esityksessä ehdotetaan kuitenkin, että ampuma-aseen ja aseen osan siirto ja tuonti Suomeen olisi sallittua Euroopan ampuma-asepassin nojalla asedirektiivin 12 artiklan 2 kohdan pääsäännön mukaisesti. Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta aseen kaliiperilla ja vastaavilla seikoilla ei tämän säännöksen soveltamisen kannalta ole olennaisen suurta merkitystä. Kaikkein tulivoimaisimpien, asedirektiivin liitteessä I tarkoitettuun A luokkaan kuuluvien aseiden siirto ja tuonti Suomeen ei kuitenkaan olisi tämän säännöksen perusteella mahdollista. Lisäksi hyvin yksityiskohtainen sääntely, jonka muun muassa Tanska on tässä suhteessa toteuttanut, lisäisi vaikeuksia muutenkin yksityiskohtaisen asedirektiivin soveltamisessa ja heikentäisi sen nojalla annettujen säännösten ymmärrettävyyttä.

Euroopan ampuma-asepassin nojalla voitaisiin Suomeen siirtää ja tuoda myös aseessa käytettäviksi soveltuvia muita kuin erityi-

sen vaarallisia patruunoita. Edellytyksenä olisi, että siirto tai tuonti on tarpeellinen ampumaurheilu- tai metsästystapahtumaan osallistumiseksi. Momentissa tarkoitetun ampumaurheilu- tai metsästystapahtuman ei välttämättä tarvitsisi olla EU:n jäsenvaltiossa järjestetty.

Ampuma-asetta tai aseen osaa ampuma-asepassin nojalla maahan siirtävä tai tuova henkilö olisi pyydettäessä velvollinen esittämään asedirektiivin 12 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla matkansa tarkoituksen. Hänen olisi näin ollen kyettävä esittämään joko kirjallinen kutsu tai muu luotettava selvitys, josta ilmenee, että hänen matkansa tarkoituksena on osallistuminen ampumaurheilu- tai metsästystapahtumaan. Asian luonteen vuoksi suullista selvitystä ei lähtökohtaisesti tulisi pitää riittävänä. Riittävänä voitaisiin sen sijaan pitää valvontaviranomaisen harkinnan mukaan muutakin kirjallista selvitystä kuin asedirektiivissä mainittua nimenomaista kutsukirjettä, kuten ampumakilpailun osallistumismaksun suorittamisesta annettua tositetta. Ratkaisevana olisi pidettävä sitä, että selvitystä voitaisiin viranomaisen harkinnan mukaan pitää luotettavana.

Asedirektiivissä ei tarkemmin määritellä, minkälaatuinen järjestettävän ampumaurheilu- tai metsästystapahtuman tulisi olla. Esityksen mukaan olisi kuitenkin lähdettävä siitä, että ampumaurheilun nimissä tapahtuvan matkan tulisi jollakin tavalla liittyä jonkin yleisesti hyväksytyn ampumaurheilun lajin kilpailuihin tai keskitetysti järjestettyihin harjoituksiin. Satunnainen maaliin ammuskelu ei siten täyttäisi momentissa tarkoitettuja edellytyksiä. Metsästykseltä olisi yleensä edellytettävä keskitetysti järjestettyä metsästystapahtumaa, kuten hirvijahtiin osallistumista, tai muuta selvästi todennettavissa olevaa metsästystapahtumaa. Kyseessä ei kuitenkaan välttämättä tarvitsisi olla alan harrastajillekaan avoin tai muuten keskitetysti järjestetty metsästystilaisuus. Riittävänä olisi pidettävä esimerkiksi, jos joku, jolla on oikeus metsästykseen, on esittänyt kutsun saapua hänen vieraakseen metsästämään.

Euroopan ampuma-asepassi oikeuttaisi myös pitämään hallussa momentissa mainittuja esineitä niin kauan, kuin se on välttämätöntä ampumaurheilu- tai metsästystapahtumaan osallistumista varten. Jos esineitä pidettäisiin hallussa huomattavasti kauemmin kuin se on tarpeellista, kyseessä olisi esineiden luvaton hallussapito. Välttämättömyyden käsitteen määrittelemiseen liittyvä vaikeus ja tulkinnanvaraisuus puoltaisi kuitenkin tässä suhteessa säännöksen lievää tulkintaa.

2 mom. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin siirrosta ja tuonnista sekä hallussapidosta Euroopan ampuma-asepassin nojalla. Pykälässä ei siten säädettäisi niistä tapauksista, joissa edellä mainitut toiminnot perustuvat esimerkiksi Suomessa annettuun lupaan. Jos sen sijaan ampuma-aseen tai aseen osan hallussapito perustuu sellaiseen muussa EU:n jäsenvaltiossa annettuun lupaan, josta ampuma-asepassi on todisteena, Euroopan ampuma-asepassi olisi ehdotetun momentin mukaan pidettävä mukana asetta, aseen osaa tai aseessa käytettäviksi soveltuvia patruunoita kannettaessa tai kuljetettaessa. Vaatimus ei siten koskisi henkilöä, jolla on ampuma-asepassin lisäksi myös Suomessa annettu hallussapito- tai rinnakkaislupa aseen tai aseen osan hallussapitoon. Se ei myöskään koskisi Tanskassa tai Ruotsissa aseen hallussapitoon oikeuttavan luvan saanutta, jos tällaisella henkilöllä olisi lakiehdotuksen 73 §:n 3 momentin nojalla oikeus aseen hallussapitoon Suomessa. Säännöksen tarkoituksena on helpottaa viranomaisvalvonnan toteuttamista. Säännös on myös asedirektiivin 1 artiklan 4 kohdassa edellytetty.

76 §. *Yksityinen ennakkosuostumus.* Esityksen mukaan kaupallista ja yksityistä tarkoitusta varten annettavista ennakkosuostumuksista ja siirtoluvista säädettäisiin selvyyden vuoksi eri luvuissa. Asedirektiivin mukaiset säännökset ovat kuitenkin tässä suhteessa täysin samat sekä kaupallisessa että yksityisessä tarkoituksessa tapahtuvan toiminnan osalta.

1 mom. Yksityistä tarkoitusta varten tapahtuvaan siirtoon annettavan yksityisen ennakkosuostumuksen antaisi ja peruuttaisi pääsääntöisesti ennakkosuostumuksen hakijan kotikunnan poliisilaitos. Koska yksityisen ennakkosuostumuksen antamisen edellytyksistä säädettäisiin varsin täsmällisesti pykälän 2 momentissa, yksityisen ennakkosuostumuksen voisi antaa myös hakijan oleskelupaikan poliisilaitos. Yksityisen ennakkosuostumuksen antaminen ei 2 momentin mukaan edellyttäisi enää minkäänlaista hakijan sopivuuden arviointia, vaan sen antamisen edellytyksenä olisi oikeus yksityiseen ennakkosuostumukseen merkittävien esineiden hallussapitoon.

Käytännössä ehdotettu yksityisen ennakkosuostumuksen antavaa viranomaista kos-

keva järjestely voisi olla tarpeellinen muun muassa siinä tapauksessa, että muuhun EU:n jäsenvaltioon matkalla oleva henkilö havaitsee vasta rajanylityspaikalla, että hän on unohtanut hakea yksityisen ennakkosuostumuksen, vaikka hän täyttää sen saamisen edellytykset ja vaikka matkan tarkoituksena on juuri aseen ostaminen muusta EU:n jäsenvaltiosta. Ennakkosuostumus on tässä tarkoituksessa ehdottoman tarpeellinen, sillä sen perusteella muussa EU:n jäsenvaltiossa voidaan antaa siirtolupa aseen siirtämiseksi Suomeen.

2 mom. Kun hakijalle annetaan Suomessa yksityinen ennakkosuostumus, sen seurauksena on siirtoluvan antaminen muussa EU:n jäsenvaltiossa ennakkosuostumuksessa mainitun ampuma-aseen ja aseen osan sekä ennakkosuostumuksessa mainittujen patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtämiseen Suomeen. Muun jäsenvaltion viranomaisen tulee voida edellyttää sille esitetyn Suomessa annetun ennakkosuostumuksen olevan riittävä osoitus siitä, etteivät Suomen viranomaiset näe estettä ennakkosuostumuksessa mainittujen esineiden maahantulolle.

Edellä esitetyn perusteella on selvää, että yksityinen ennakkosuostumus tulee voida antaa ainoastaan sille, jolla on oikeus Suomessa pitää hallussaan ennakkosuostumuksessa mainittuja esineitä. Tämän vuoksi yksityinen ennakkosuostumus voitaisiin momentin mukaan antaa vain sille, jolla on oikeus kyseisen ampuma-aseen tai aseen osan taikka kyseisten patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon. Yksityisen ennakkosuostumuksen antamisen perusteena voisi siten olla esimerkiksi hankkimislupa tai hallussapitolupa.

Momentissa säädettäisiin ennakkosuostumuksen antamisen yleiseksi edellytykseksi lisäksi, ettei siirrosta aiheudu vaaraa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle.

77 §. *Yksityisen ennakkosuostumuksen voimassaoloaika.* On luonnollista, ettei ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoa Suomeen voida sallia, ellei esineitä siirtävällä ole oikeutta esineiden hallussapitoon. Pykälässä säädettäisiinkin, että yksityinen ennakkosuostumus annetaan vain sen antamisen edellytyksenä olevan luvan voimassaoloajaksi. Valvonnallisista syistä ennakkosuostumus voisi kuitenkin olla voimassa enintään yhden vuoden.

78 §. *Yksityinen tuontilupa.* Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 9 §:n 2 momentin mukaan yksityiselle henkilölle, joka omaa tarvettaan varten haluaa ulkomailta tuoda mukanaan ampuma-aseen ja siihen kuuluvia ampumatarpeita, tuontiluvan antaa kotipaikan poliisi. Säännöksessä tarkoitettu lupa oli alun perin tarkoitettu Suomessa asuvalle henkilölle annettavaksi. Ampuma-aseita koskevien säännösten soveltamiskäytännön mukaan säännöksen perusteella on kuitenkin ryhdytty antamaan lupia Suomeen metsästystä tai muuta aseharrastusta varten saapuville ulkomaalaisille, jotka haluavat tuoda aseen mukanaan ja pitää sitä tilapäisesti hallussaan Suomessa. Näin on menetelty siitä huolimatta, ettei ulkomaalaisella ole kotipaikkaa Suomessa. Näin ollen ei myöskään ole toimivaltaista viranomaista lupaa antamaan. Käytännössä on ongelmia esiintynyt myös siinä, antaako luvan ulkomaalaiselle rajanylityspaikan vai aseen käyttöpaikan poliisi.

1 mom. Edellä selostettu säännös on edelleen tarpeellinen. Se on välttämätön ensinnäkin niitä tilanteita varten, joissa muussa kuin EU:n jäsenvaltiossa asuva haluaa tilapäisesti tuoda ampuma-aseen tai aseen osan maahan. Toiseksi se on tarpeellinen myös EU:n jäsenvaltiossa asuvalle, joka ei halua hankkia Euroopan ampuma-asepassia tai joka ei voi siirtää asetta tai aseen osaa ampuma-asepassin tavanomaisen käyttötarkoituksen puitteissa. Viimeksi mainittu tilanne voi syntyä ainakin kaasusumuttimen ja asedirektiivin liitteessä I tarkoitettuun A luokkaan kuuluvan aseen tai sen osan osalta. Käytännössä myös A luokkaan kuuluva ase voi joissakin harvoissa tapauksissa olla tarpeellista siirtää tai tuoda Suomeen asekeräilyyn liittyvän näyttelyn takia.

Pykälässä ehdotetun yksityisen tuontiluvan antaisi luvan hakijan kotikunnan tai oleskelupaikan poliisilaitos. Käytännössä luvan voisi siten antaa mikä poliisilaitos tahansa. Ulkomaalaiselle, saapuupa hän sitten Suomeen EU:n jäsenvaltiosta tai muusta valtiosta, olisi tavanomainen menettely se, että lupaa haetaan etukäteen kirjeitse. Luvan hakeminen ei edellyttäisi henkilökohtaista asiointia poliisilaitoksessa. Metsästäjälle luvan voisi hakea asiamiehenä toimiva, metsästäjän kanssa samaan jahtiseurueeseen kuuluva Suomessa asuva henkilö. Vastaava menettely tulisi kysymykseen muissakin aseharrastuksen lajeissa. Tämä menettely vastaisi nykyisin noudatettua käytäntöä.

Yksityisen tuontiluvan kolmantena käyttötarkoituksena olisi se, että joku, jolla on Suomessa kotipaikka mutta jolla jostakin syystä ei ole ampuma-aseen ja aseen osan Suomeen siirtämiseen tai tuontiin oikeuttavaa lupaa, voisi maahan saapuessaan saada yksityisen tuontiluvan rajanylityspaikan poliisilta. Lupa olisi kuitenkin hankittava ennen esineen siirtämistä tai tuomista Suomen alueelle, koska muussa tapauksessa kysymyksessä olisi esineen hallussapito ilman asianmukaista lupaa. Tällaisissa säännöksen soveltamisalan kannalta epätyypillisinä pidettävissä tapauksissa poliisin olisi asetukseen otettavan säännöksen nojalla varmistettava hakijan kotikunnan poliisilaitokselta, ettei luvan antamiselle ole estettä. Lähtökohtana olisikin pidettävä sitä, että Suomessa pysyvästi asuva hankkii aseen tai aseen osan hankkimisluvan nojalla. Jos ase tai aseen osa hankitaan ulkomailta, se saataisiin lakiehdotuksen 73 §:n 1 momentin nojalla siirtää ja tuoda maahan hankkimisluvan nojalla. Hankkimislupa oikeuttaisi myös aseen ja aseen osan hallussapitoon Suomessa. Hankkimislupa oikeuttaisi lisäksi lain 76 §:n 2 momentin nojalla saamaan tarvittavan ennakkosuostumuksen sekä saamaan 65 §:n nojalla suostumuksen, milloin ennakkosuostumus tai suostumus on tarpeen esittää ulkomaan viranomaiselle.

Yksityinen tuontilupa oikeuttaisi myös pitämään hallussa ampuma-asetta ja aseen osaa. Lisäksi lupa oikeuttaisi siirtämään ja tuomaan Suomeen sekä pitämään hallussa aseessa käytettäviksi soveltuvia muita kuin erityisen vaarallisia patruunoita. Patruunoita saisi olla vain tarpeellisena pidettävä määrä. Tämä olisi ulkomailla asuvan henkilön osalta tarpeellista siitä syystä, ettei yksityinen tuontilupa oikeuttaisi esityksen mukaan hankkimaan patruunoita Suomessa. Yksityistä tuontilupaa ei sen sijaan koskaan voitaisi antaa pelkästään patruunoiden siirtoa tai tuontia varten. Sitä ei myöskään voitaisi antaa muita kuin aseessa käytettäviksi soveltuvia patruunoita varten.

2 mom. Yksityinen tuontilupa voitaisiin antaa sille, jota on pidettävä sopivana pitämään hallussa ampuma-aseita ja aseen osia. Momentissa olisi viittaussäännökset hankkimislupaa koskeviin asianomaisiin säännöksiin. Koska lupaviranomaisella ei käytännössä olisi ainakaan ulkomailla asuvasta luvan hakijasta riittäviä tietoja lupaharkinnan suorittamiseksi, olisi sen, jolla ei ole kotikuntaa Suomessa, esitettävä asuinmaansa viranomaisen antama todistus, josta ilmenee, että hänellä on asuinmaassaan oikeus pitää hakemuksessa mainittua asetta tai aseen osaa hallussaan. Käytännössä ulkomailla asuvan luvan hakijan olisi siten lupaviranomaisen harkinnan mukaan esitettävä ainakin asuinmaansa viranomaisen antama hallussapitolupa.

79 §. *Yksityisen tuontiluvan voimassaoloaika.* Yksityinen tuontilupa voitaisiin antaa enintään kolmeksi kuukaudeksi. Tämä vastaisi nykyisin voimassa olevia säännöksiä. Kolmen kuukauden määräaikaa voidaan pitää riittävänä aikana ulkomailla asuvalle hänen harrastuksensa harjoittamista varten tapahtuvalle ampuma-aseen ja aseen osan hallussapidolle Suomessa.

80 §. *Suomesta tapahtuvan siirron luvanvaraisuus.* Asedirektiivin 12 artiklassa edellytetään, että ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia siirretään muihin EU:n jäsenvaltioihin vain siirtoluvan, Euroopan ampuma-asepassin tai kustakin EU:hun kuuluvasta kauttakulkumaasta ja määrämaasta erikseen esineiden hallussapitoon saadun luvan nojalla. Tämän vuoksi edellä mainittujen esineiden siirto, toisin kuin vienti, olisi esityksen mukaan luvanvaraista myös yksityistä tarkoitusta varten. Suomalaiset viranomaiset olisivat siten velvollisia valvomaan, ettei ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia siirretä Suomesta yksityistä tarkoitusta varten muuten kuin mainittuja menettelyjä noudattaen.

1 mom. Yksityistä tarkoitusta varten tapahtuvien siirtojen osalta voivat kaikki edellä mainitut kolme siirron mahdollistavaa menettelyä tulla kysymykseen. Asedirektiivin 12 artiklan 1 kohdassa mainitaan ensimmäisenä vaihtoehtoisista menettelytavoista siirtäjällä oleva, siirtoon oikeuttava siirtolupa. Momentissa annettaisiin tähän asedirektiivin säännökseen liittyvä säännös.

2 mom. Momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta siirtää ampuma-aseita, aseen osia ja muita kuin erityisen vaarallisia patruunoita Euroopan ampuma-asepassin nojalla. Koska asedirektiivin 12 artiklan 2 kohdassa niin edellytetään, siirtäjällä olisi oltava hallussaan myös kirjallinen selvitys ampumaurheilu- tai metsästystapahtumaan osallistumisesta. Momentin mukaan siirto Suomesta muuhun EU:n jäsenvaltioon ei siten olisi oikeutettu Euroopan ampuma-passin nojalla, ellei siir-

täjällä ole hallussaan edellä mainittua kirjallista selvitystä.

3 mom. Momentissa säädettäisiin asedirektiivin 12 artiklan 1 kohdan säännöstä vastaavasti, ettei yksityistä tarkoitusta varten toteutettava siirto edellytä erityistä lupaa, jos siirtäjällä on hallussaan kunkin EU:hun kuuluvan kauttakulkumaan ja määrämaan viranomaisen antama, siirrettävien ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon oikeuttava lupa. Suomessa tällaisena momentissa mainittuna lupana olisi lähinnä lakiehdotuksen 78 §:ssä tarkoitettu yksityinen tuontilupa.

81 §. *Yksityinen siirtolupa.* Pykälään otettaisiin yksityistä tarkoitusta varten annettavaa siirtolupaa koskevat säännökset. Yksityinen siirtolupa vastaisi monilta osin kaupallista siirtolupaa, jota koskevat säännökset ehdotetaan otettaviksi lain 35 §:ään.

1 mom. Yksityisen siirtoluvan antaisi hakijan kotikunnan tai oleskelupaikan poliisilaitos. Lupaviranomaisena voisi käytännössä olla siten mikä poliisilaitos tahansa. Tämä on perusteltua, sillä luvan antamisen edellytysten suhteen ei sillä seikalla, tunteeko lupaviranomainen luvan hakijan, olisi minkäänlaista merkitystä.

2 mom. Siirtoluvan antamisessa olisi ratkaiseva merkitys määrämaan viranomaisen antamalla ilmoituksella, joka käytännössä on yleensä ennakkosuostumus, sekä siirron turvallisuuteen liittyvien tekijöiden arvioimisella. Edellä tarkoitettuna ilmoituksena voisi kuitenkin olla myös määrämaan viranomaisen antama asedirektiivin 11 artiklan 4 kohdan mukainen ilmoitus, jonka mukaan siirtoluvan antamiselle kyseiseen jäsenvaltioon toteutettaviin siirtoihin ei edellytetä etukäteen annettavaa hyväksyntää.

Asedirektiiviin ei sisälly säännöksiä siirron turvallisuuden arvioimisesta. Lupaviranomainen voisi puuttua lähinnä joihinkin selvästi epätarkoituksenmukaisiin ja epävarmoihin siirtokeinoihin asettamalla siirrolle erityisiä ehtoja lain 107 §:n 2 momentin nojalla. Ehdot voisivat koskea muun muassa siirtoon käytettävää kuljetusvälinettä ja -henkilöstöä.

3 mom. Kaupallisen siirtoluvan tapaan yksityinen siirtolupa olisi asedirektiivin 11 artiklan 2 kohdan säännöksen vuoksi pidettävä mukana ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia siirrettäessä. Käytännössä siirtoluvan jäljennöksen mukana pitäminen olisi riittävää.

82 §. *Euroopan ampuma-asepassin voimassaolon lakkaaminen ja ennakkosuostumuksen raukeaminen. 1 mom.* Euroopan ampuma-asepassi on todistus sen haltijalle annetusta ampuma-aseen tai aseen osan hallussapitoon oikeuttavasta luvasta. Ampuma-asepassiin saattaa olla merkittynä useita ampuma-aseiden ja aseen osien hallussapitoon oikeuttavia lupia koskevia tietoja. Jos kaikkien lupien voimassaolo päättyy, ei ampuma-asepassillakaan ole enää käyttötarkoitusta. Momentissa ehdotetaan säädettäväksi ampuma-asepassin voimassaolon lakkaamisesta edellä mainitussa tapauksessa. Ampuma-asepassi ei siten lakkaisi olemasta voimassa sille 74 §:n 4 momentissa säädettyjen enimmäisvoimassaoloaikojen puitteissa, jos yksikin siihen merkitty lupa olisi edelleen voimassa.

2 mom. Yksityisen ennakkosuostumuksen antamisen edellytyksenä olisi ehdotuksen 76 §:n 2 momentin mukaan ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon oikeuttava lupa. Jos ennakkosuostumuksen antamisen edellytyksenä olevan luvan voimassaolo lakkaa joko luvan peruuttamisen tai raukeamisen vuoksi, raukeaisi ehdotetun momentin nojalla myös ennakkosuostumus.

83 §. *Yksityisen ennakkosuostumuksen, tuontiluvan ja siirtoluvan peruuttaminen. 1 mom.* Yksityisen ennakkosuostumuksen antamisen eräänä edellytyksenä olisi lakiehdotuksen 76 §:n 2 momentin mukaan se, ettei siirrosta aiheudu vaaraa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiselle. Vaaran aiheutuminen on kuitenkin yleensä siinä määrin vaikeasti arvioitavissa, että tämän kaltaisen ennakkosuostumuksen peruuttamisperusteen olemassaolo on tarkoituksenmukaista jättää viranomaisen harkintaan. Momenttiin sisältyisi tätä harkinnanvaraista peruuttamisperustetta koskeva säännös.

2 mom. Yksityinen tuontilupa oikeuttaisi esityksen mukaan ampuma-aseen ja aseen osan sekä eräiden aseessa käytettäviksi soveltuvien patruunoiden hallussapitoon. Tämän vuoksi luvan peruuttamisperusteiden on tarkoituksenmukaista vastata muiden hallussapitoon oikeuttavien lupien peruuttamisperusteita. Momenttiin ehdotetaan sisällytettäväksi tämän tavoitteen saavuttamiseksi tarpeellinen viittaus ehdotettuun 67 §:ään.

3 mom. Yksityisen siirtoluvan antamisen toisena edellytyksenä olisi lain 81 §:n 2 momentin nojalla määrämaan viranomaisen an-

tama ilmoitus, jonka mukaan siirtoon ei ole estettä. Tällä tarkoitettaisiin joko ennakkosuostumusta tai sitä tilannetta, ettei määrämaa ole asedirektiivin 11 artiklan 4 kohdan mukaisessa ilmoituksessaan edellyttänyt sen alueelle tapahtuvilta siirroilta kullekin siirrolle etukäteen annettavaa ennakkosuostumusta. Olipa kysymys kummasta tahansa, siirtolupa olisi momentin nojalla aina peruutettava, jos siirrolle on määrämaan viranomaisen ilmoituksen mukaan ilmennyt este.

Toisena yksityisen siirtoluvan antamisen edellytyksenä olisi siirron turvallisuus. Lähtömaana olevan jäsenvaltion tehtävänä on asedirektiivin 11 artiklan 2 kohdan mukaan erityisesti arvioida, että siirto toteutetaan turvallisesti. Annettu siirtolupa olisikin momentin mukaan aina peruutettava, jos ilmenee, ettei siirtoa luvan antamisen jälkeen ilmi tulleiden seikkojen vuoksi voitaisi enää pitää turvallisena.

7 luku. Luovuttaminen, lainaaminen ja valvottu käyttö

84 §. *Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten luovuttaminen. 1 mom.* Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen edellyttää, ettei ampuma-asetta, aseen osaa, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia luovuteta kuin sille, jolla on oikeus niiden vastaanottamiseen. Luovuttamisen tulee siten pääsääntöisesti olla mahdollista vain sille, jolle viranomainen on antanut asianmukaisen edellä tarkoitettujen esineiden hallussapitoon, kuljettamiseen tai säilyttämiseen oikeuttavan luvan. Momenttiin sisältyisi esineiden luovuttamista koskeva kielto.

Ehdotetun lain mukaan edellä tarkoitettuihin esineisiin liittyvä toiminta olisi joissakin tapauksissa sallittua ilman lupaakin. Tämä olisi lain 19 §:n 1 momentin 4 kohdan nojalla mahdollista ammattimaista tavaroiden kuljettamista harjoittavan osalta ja lain 108 §:n 1 momentin nojalla sen osalta, jonka hallussa kuolinpesän omaisuus on. Tämän vuoksi momentissa säädettäisiin, ettei esineitä saa luovuttaa, ellei ehdotetussa laissa toisin säädetä. Luovuttamisella tarkoitettaisiin kaikkea edellä tarkoitettujen esineiden hallinnan luovuttamista riippumatta siitä, onko hallinnan luovutuksen tarkoitus olla lyhyt- tai pitkäaikainen.

2 mom. Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten luovuttamisen tulisi 1 momentin estämättä olla aina mahdollista sille, joka haluaa luovuttaa esineet poliisille tai muulle viranomaiselle, jonka toimivaltaan ampuma-aseasiat kuuluvat. Tästä nykykäytäntöä vastaavasta periaatteesta ehdotetaan säädettäväksi 2 momentissa.

85 §. *Pysyvään luovuttamiseen oikeutetut.* Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 7 §:n mukaan ampuma-aseiden ja niiden osien sekä ampumatarpeiden valmistaja saa myydä valmisteitaan vain edellä tarkoitettujen esineiden kaupan harjoittamiseen oikeutetulle ase-elinkeinonharjoittajalle. Asetuksen 26 §:n 1 momentin mukaan se, joka on saanut luvan ampuma-aseen hallussapitoon, ei saa luovuttaa asetta eikä siihen kuuluvia ampumatarpeita muulle kuin sille, joka esittää asianmukaisen luvan niiden hankkimiseen.

Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia saisi ehdotetun lain mukaan luovuttaa vain sille, jolla on oikeus esineiden vastaanottamiseen. Lupajärjestelmän tarkoituksenmukainen toiminta, aserekisteritietojen oikeellisuus sekä ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten käyttöön liittyvän valvonnan järjestäminen kuitenkin edellyttävät, että myös oikeus edellä mainittujen esineiden pysyvään luovuttamiseen rajoitetaan pääsääntöisesti vain tietyille luvanhaltijoille. Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisen vuoksi on välttämätöntä, että viranomaiset ovat tietoisia erityisesti ampuma-aseiden kulloisestakin haltijasta. Aseiden pysyvästä luovuttamisesta olisi nykykäytäntöä vastaavasti tehtävä pääsääntöisesti merkintä viranomaisen pitämään rekisteriin.

Pysyvällä luovuttamisella tarkoitettaisiin muuta kuin tilapäiseksi tarkoitettua luovuttamista. Pääsääntöisesti kyseessä olisi esineen myyminen uudelle omistajalle. Kyseeseen voisi luonnollisesti tulla myös lahja. Korjattavaksi tai kuljetettavaksi luovuttaminen olisivat tilapäistä luovuttamista. Luovuttaminen olisi esityksessä tarkoitetussa mielessä pysyvää, kun esinettä ei ole enää tarkoitus palauttaa sen luovuttajalle.

1 mom. Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia saisi kaupallisessa tarkoituksessa luovuttaa pysyvästi vain ase-elinkeinonharjoittaja, jolla on siihen asealan elinkeinoluvan nojalla oikeus. Näin ollen esimerkiksi aseseppä, jolla

ei ole oikeutta korjata tietyn tyyppistä ampuma-asetta, ei saisi sellaista myöskään luovuttaa toiselle pysyvästi. Momentin tarkoituksena on mahdollistaa asealan elinkeinon harjoittaminen ainoastaan asianmukaisen asealan elinkeinoluvan haltijoille.

2 mom. Yksityistä tarkoitusta varten tapahtuva pysyvä luovuttaminen olisi ampuma-aseiden ja aseen osien osalta rajoitettava esityksen mukaan vain sellaisille luvanhaltijoille, joiden aseiden ja aseen osien hallinta on rekisteröity viranomaisen pitämään rekisteriin ja jotka itse omistavat luovutettavan esineen. Käytännössä tämä merkitsisi aseiden ja aseen osien pysyvän luovutuksen sallimista yksityistä tarkoitusta varten vain hallussapitoluvan haltijalle. Jos luovuttaminen sallittaisiin esimerkiksi hankkimisluvan haltijalle, seurauksena olisi rekistereiden kannalta hallitsematon siirtoketju, jossa aseen tai aseen osan voisi luovuttaa montakin kertaa, ennen kuin poliisilla on tieto ensimmäisestäkään luovutuksesta. Hallussapitoluvan haltijan osalta aseen tai aseen hallinta on sen sijaan jo merkitty viranomaisen pitämään rekisteriin. Myöskään rinnakkaisluvan haltija ei saisi luovuttaa pysyvästi asetta tai aseen osaa, sillä rinnakkaisluvan kyseessä ollessa aseen tai aseen osan omistaa joku muu.

Patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten luovuttamiseen olisi oikeutettu vain hallussapitoluvan, rinnakkaisluvan ja ampumatarvikeluvan haltija. Sallittua olisi siten esimerkiksi vähäisen patruunamäärän luovuttaminen toiselle ampujalle ampumaradalla tai hirvenmetsästyksen yhteydessä. Luovutuksesta voisi periä lähinnä omakustannushintaa vastaavan maksun tai muun vastikkeen. Luovutuksen tarkoitus ei kuitenkaan saisi olla kaupallinen. Hankkimisluvan haltija ei saisi luovuttaa patruunoita, koska hänellä on oikeus vain aseen tilapäiseen hallussapitoon.

Lakiehdotuksen 108 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla se, jonka hallussa kuolinpesän omaisuus on, saisi kuitenkin luovuttaa kuolinpesän ampuma-aseen, aseen osan, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset niiden hankkimiseen oikeutetulle. Tämän vuoksi momentissa säädettäisiin, että edellä tarkoitetut esineet saisi pysyvästi luovuttaa vain momentissa mainittujen lupien haltija, jollei ehdotetussa laissa toisin säädetä. Viimeksi mainitulla viittauksella tarkoitettaisiin nimenomaan kuolinpesään kuuluvien esineiden luovuttamista.

86 §. *Luovutuksen vastaanottajaa koskevat edellytykset. 1 mom.* On selvää, ettei ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten kaltaisia vaarallisia ja pääsääntöisesti luvanvaraisia esineitä tulisi saada luovuttaa henkilölle, jolla ei itsellään ole oikeutta näiden esineiden hallussapitoon, kuljettamiseen, säilyttämiseen tai muuhun käsittelemiseen. Momenttiin otettaisiin asiasta täsmälliset säännökset, jotka koskisivat sekä pysyväksi että tilapäiseksi tarkoitettua luovuttamista.

Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten luovuttaminen toiselle pysyvästi olisi momentin 1 kohdan mukaan sallittua vain, jos luovutuksensaajalla on oikeus kyseessä olevan esineen hankkimiseen. Näin ollen esimerkiksi ampuma-aseen voisi luovuttaa pysyvästi kyseisen aseen hankkimiseen oikeuttavan hankkimisluvan haltijalle. Aseen pysyvästi luovuttaminen olisi sallittua myös ase-elinkeinonharjoittajalle, jolla on oikeus asealan elinkeinoluvan puitteissa harjoittaa elinkeinoa ja hankkia kyseessä olevan aseen tyyppisiä aseita. Patruunoita saisi puolestaan luovuttaa pysyvästi esimerkiksi sille, jolla on patruunoiden hankkimiseen oikeuttava hallussapitolupa tai ampumatarvikelupa.

Momentin 2 kohdan nojalla ampuma-aseen, aseen osan, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia saisi luovuttaa kuljettavaksi henkilölle, jolla on oikeus kyseisten esineiden kuljettamiseen. Tällainen oikeus olisi esityksen mukaan esimerkiksi ase-elinkeinonharjoittajalla ja ammattimaisella tavaroiden kuljettajalla. Oikeus esineiden kuljettamiseen olisi esityksen mukaan myös sillä, jolla on oikeus kyseisen esineen hallussapitoon, sillä hallussapidon käsitteeseen sisältyisi lakiehdotuksen 13 §:n nojalla myös oikeus esineen kuljettamiseen. Momentin 3 kohdan mukaan esineen säilyttämistä koskisi vastaava sääntely. Aseen saisi siten jättää säilytettäväksi esimerkiksi aseliikkeeseen aseen myymiseksi asiakkaan lukuun myyntitoimeksiantona.

2 mom. Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 7 §:n mukaan ampuma-aseiden ja niiden osien sekä ampumatarpeiden valmistaja on oikeutettu myymään valmisteitaan vain sille, jolla on oikeus näiden esineiden kaupan harjoittamiseen. Vastaava säännös ehdotetaan otettavaksi ampuma-aselakiin. Näin ollen esimerkiksi aseseppä, jolla on oikeus valmistaa aseita, ei

saisi myydä niitä yksityisille henkilöille, ellei hänellä ole aseiden valmistamiseen oikeuttavan asealan elinkeinoluvan lisäksi oikeutta ampuma-aseiden kaupan harjoittamiseen.

87 §. *Ampuma-aseen ja aseen osan lainaaminen.* Ilmaisulla "lainaaminen" olisi ehdotetussa pykälässä yleiskielen mukainen sisältö. Mahdollisuus ampuma-aseen lainaamiseen on erittäin tärkeää monien aseharrastuksen lajien käytännön toiminnan järjestämiseksi. Vaikka aseen ja aseen osan lainaaminen onkin mahdollistettava, ei sääntely saa johtaa hankkimista ja hallussapitoa koskevien säännösten kiertämiseen.

Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 26 §:n 2 momentin nojalla ampuma-aseen saa lähtökohtaisesti lainata toiselle, jos tällä on lupa aseen hallussapitoon. Taskuaseen tai kaasuaseen saa kuitenkin lainata vain sille, jolla on oikeus vastaavan aseen hallussapitoon. Momentin nojalla saa esimerkiksi konekiväärin lainata pienoiskiväärin hallussapitoon oikeutetulle henkilölle. Tätä ei voida pitää aseisiin liittyvän lupajärjestelmän tavoitteiden kannalta hyväksyttävänä. Jos aseiden ja aseen osien lainaaminen mahdollistetaan, lainaamista koskevien säännösten on oltava riittävän yksityiskohtaiset, jottei lupajärjestelmän perustarkoitusta päästäisi kiertämään. Lähtökohtana tulisi olla, että lupaviranomainen arvioi tapauskohtaisesti sekä luvan hakijan sopivuuden että ampuma-aseen soveltuvuuden juuri aiottuun käyttötarkoitukseen.

1 mom. Ehdotuksen mukaan ampuma-aseen saisi pääsääntöisesti lainata toiselle aseen hallussapitoon oikeuttavan luvan haltijalle. Lainaksisaajalle ei kuitenkaan saisi lainata kuin vastaavanlaisen tai sitä vaarattomamman ampuma-aseen kuin hänellä itsellään on oikeus pitää hallussa. Momentin säännöksissä käytettäisiin hyväksi lakiehdotuksen mukaisia ampuma-aseiden tyyppi- ja toimintatapaluokituksia sekä taskuaseen, erityisen vaarallisen ampuma-aseen ja kaasusumuttimen käsitteitä.

Momentin 6 kohdan nojalla saisi suhteellisen vaarattomana pidettävän kaasuaseen lainata vain sille, jolla on oikeus kaasuaseen hallussapitoon. Vastaavasti niin ikään kohtuullisen vaarattomana pidettävän kaasusumuttimen saisi momentin 11 kohdan nojalla lainata vain sille, jolla on viranomaisen antama lupa kaasusumuttimen hallussapitoon. Tältä osin ehdotus perustuisi siihen, että peruste luvan saamiselle näiden yksinomaan itsepuolustuksessa käytettäviksi suunniteltujen välineiden hallussapidolle poikkeaa olennaisesti niistä perusteista, joiden nojalla lupa ampuma-aseen hallussapitoon tavanomaisesti annetaan. Koska myös merkinantopistoolin osalta lupaperusteet poikkeavat muista ampuma-aseista, merkinantopistoolin saisi lainata momentin 7 kohdan nojalla vain sille, jolla on oikeus merkinantopistoolin hallussapitoon. Momentin 8 kohdan mukaan lakiehdotuksen 6 §:n 2 momentin 12 kohdassa tarkoitetun muun ampuma-aseen, kuten esimerkiksi tavanomaista lyhyemmän haulikon, saisi lainata vain rakenteeltaan, mitoiltaan ja muilta ominaisuuksiltaan vastaavan ampuma-aseen hallussapitoon oikeutetulle. Edellä kuvattu ase ei siten olisi määritelmän mukainen haulikko, vaan sitä olisi pidettävä muuna ampuma-aseena.

2 mom. On tarkoituksenmukaista, että ampuma-aseen lainaamisen yhteydessä saadaan luovuttaa myös aseessa käytettäviksi soveltuvia muita kuin erityisen vaarallisia patruunoita. Muussa tapauksessa aseen lainaaminen ei mahdollistaisi aseella ampumista. Ehdotetun momentin säännös vastaisi nykyistä käytäntöä.

3 mom. Lakiehdotuksen mukaan myös keräilykokoelmaan kuuluvan ampuma-aseen saisi lainata. Keräilykokoelmaan kuuluvan aseen lainaamisen mahdollistaminen olisi välttämätön edellytys esimerkiksi erilaisten asekeräilyyn liittyvien näyttelyiden järjestämiseksi. Keräilykokoelmaan kuuluvaa ampuma-asetta koskevaan hallussapitolupaan voitaisiin lain 53 §:n 2 momentin nojalla sisällyttää ehto, jonka mukaan aseella ei saada ampua. Käytännössä mainittu ehto olisi yleensä tarkoituksenmukaista sisällyttää erityisesti sarjatuliaseita koskeviin lupiin. Olisi epätarkoituksenmukaista, jos ehtoa voitaisiin kiertää lainaamalla ase toiselle. Tämän vuoksi lainaksiantajan olisi ilmoitettava ampumisen kieltävästä ehdosta lainansaajalle. Viimeksi mainitun olisi puolestaan noudatettava hänelle ilmoitettua ehtoa. Momentin vastaisesta menettelystä voisi olla seurauksena ainakin varoitus tai luvan ja asekeräilijälle annetun hyväksynnän peruuttaminen.

4 mom. Ampuma-aseiden luvanvaraisuutta koskeva sääntely olisi esityksen mukaan ulotettu koskemaan myös aseen osia. Tämän vuoksi olisi tarpeellista mahdollistaa myös aseen osien lainaaminen. On johdonmukais-

ta, että sille, jolle pykälän 1 momentin nojalla saisi lainata ampuma-aseen, saisi lainata myös kyseisen aseen osan. Aseen osan saisi momentin nojalla lainata lisäksi sille, jolla muuten on oikeus kyseisen aseen osan hallussapitoon. Tällä tarkoitettaisiin aseen osan hallussapitoon annettua hallussapitolupaa.

88 §. *Ampuma-aseen valvottu käyttö.* Ampuma-aseen antamisesta välittömän valvonnan alla käytettäväksi säädetään ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 26 §:n 3 momentissa. Ampuma-ase saataisiin myös ehdotetun pykälän nojalla antaa sellaisen henkilön käytettäväksi, jolla ei ole lainkaan aseen hallussapitoon oikeuttavaa lupaa. Edellytyksenä olisi, että aseen käyttäminen tapahtuisi sellaisen 18 vuotta täyttäneen henkilön välittömän valvonnan alaisena, jolla on oikeus kyseisen aseen hallussapitoon. Valvojalla tulisi siten olla jonkin luvan nojalla oikeus käytettävän aseen hallussapitoon. Kysymykseen voisi siten tulla esimerkiksi hallussapitolupa tai rinnakkaislupa. Henkilöllä, jonka valvonnassa ampuminen tapahtuu, voisi olla oikeus käytettävän aseen hallussapitoon myös lainaamisen perusteella.

Valvonnan voitaisiin katsoa olevan pykälässä tarkoitetulla tavalla välitöntä silloin, kun valvoja on koko ajan näköyhteydessä ampujaan ja sellaisen etäisyyden päässä tästä, että hän voi ilman teknisiä apuvälineitä tehokkaasti ohjata tämän toimintaa. Hänellä olisi siten oltava tosiasiallinen mahdollisuus puuttua välittömästi hänen valvonnassaan olevan henkilön aseen käsittelyyn.

Muutosta voimassa olevaan sääntelyyn merkitsisi se, että ampuma-ase voitaisiin antaa alle 15-vuotiaan käyttöön valvonnan alaisena ilman huoltajan läsnäoloa. Muutoksella helpotettaisiin esimerkiksi ampumaseurojen toimintaa, koska niiden järjestämissä nuorille tarkoitetuissa ampumaharjoituksissa voisivat valvojina toimia pelkästään seuran omat valmentajat ilman huoltajien läsnäoloa. Tarkoituksenmukaisella tavalla järjestetyissä ampumarataolosuhteissa saattaisi yksi harjaantunut valvoja pitää tehokkaasti silmällä myös useampaa kuin yhtä ampujaa kerrallaan.

89 §. *Luovutusilmoitus.* Esityksen mukaan ampuma-aseen tai aseen osan pysyvästä luovuttamisesta olisi tehtävä luovutusilmoitus 30 päivän kuluessa luovutuksesta. Ilmoitus olisi tehtävä hankkimiseen oikeuttavan luvan antaneelle tai muulle poliisilaitokselle. Velvollisuus koskisi sekä ase-elinkeinonharjoittajia että yksityisiä henkilöitä. Ilmoitusvelvollisuus ei kuitenkaan koskisi ase-elinkeinonharjoittajien välisiä luovutuksia. Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluisivat sen sijaan esimerkiksi yksityisten henkilöiden aseiden luovutukset pysyvästi asekauppiaalle.

Luovutusilmoitus voitaisiin käytännössä tehdä vaivattomasti postitse hankkimislupaan liitetyllä lomakkeella. Ehdotettu menettely ei siten aiheuttaisi tavalliselle aseharrastajalle tai asekauppiaalle kohtuutonta vaivaa.

Luovutusilmoituksen välityksellä saataisiin luovuttajan ilmoitus ampuma-aseen tai aseen osan pysyvästä luovutuksesta, vaikkei luovutuksensaaja hakisikaan poliisilaitokselta hallussapitolupaa siten kuin lain 52 §:n 1 momentissa säädettäisiin. Luovutusilmoitus olisi siten valvonnan toteutumisen kannalta erittäin tärkeä apuväline. Muussa tapauksessa viranomaiset olisivat riippuvaisia pelkästään luovutuksensaajan tekemästä ilmoituksesta. Ehdotettu uusi sääntely vaikeuttaisi esimerkiksi aseen hankkimista pelkästään hankkimisluvan väärentämällä, koska poliisi saisi tiedon luovutuksesta myös aseen luovuttajalta.

90 §. *Hallussapitolupaa koskevan todistuksen esittämis- ja luovuttamisvelvollisuus.* Kun ampuma-aseen tai aseen osan hallussapitäjä luovuttaa toiselle pysyvästi aseen tai aseen osan, esinettä koskeva lupatodistus käy hänelle tarpeettomaksi. Hänellä ei ole enää oikeutta lupatodistuksessa mainitun esineen hallussapitoon. Lisäksi aseen tai aseen osan hallussapitoon oikeuttava lupa olisi lain 66 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan rauennut. Tästä syystä ja koska lupatodistuksen esittämällä voisi vielä käytännössä hankkia esimerkiksi patruunoita tai lainata toiselta ampuma-aseen, lupatodistuksen haltija olisi velvollinen luovuttamaan lupatodistuksen kotikuntansa poliisilaitokselle. Tämän tulisi tapahtua 30 päivän kuluessa luovutuksesta.

Samaan lupatodistukseen voi käytännössä olla merkittynä useampia aseita koskevia lupia. Tällaisessa tapauksessa voisi riittävää olla, että poliisi tekisi asianmukaiset luovutusta koskevat merkinnät lupatodistukseen. Tämän vuoksi lupatodistus olisi joko esitettävä tai pyydettäessä luovutettava poliisille. Käytännössä edellä mainitun toimenpiteen ja luovutusilmoituksen jättämisen poliisilaitokselle voisi toteuttaa samassa yhteydessä.

8 luku. **Menettelytapasäännökset ja turvaamistoimenpiteet**

91 §. *Haltuunotto.* Poliisiviranomaisella on ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 24 §:n 2 momentin nojalla oikeus ottaa haltuunsa ampuma-ase, jota koskeva lupa on peruutettu.

Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen edellyttää, että ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hallussapitäjää voidaan pitää luotettavana. Luottamuksen syystä tai toisesta päättyessä on nämä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta ongelmalliset välineet syytä ottaa poliisin haltuun, jollei niitä jo ole esimerkiksi myyty asianmukaisen luvan haltijalle. Poliisi olisi ehdotetun säännöksen mukaan velvollinen suorittamaan esineiden haltuunoton eli ottamaan edellä mainitut esineet pois niiden haltijalta poliisin haltuun, kun asealan elinkeinolupa tai yksityistä käyttöä varten annettu hallussapitoon oikeuttava lupa on rauennut tai tullut peruutetuksi. Edellä esitetyn perusteella ei esimerkiksi pelkän siirtoluvan peruuttaminen siten yksinään edellyttäisi esineiden haltuunottoa.

Esineiden haltijan oikeusturvan toteutumisen kannalta on välttämätöntä, että haltuunotto edellyttää poliisin nimenomaista päätöstä. Esityksen mukaan tämä päätös olisi valituskelpoinen. Hallitusmuodon 16 §:n 1 momentissa edellytetään, että jokaisella on oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen ratkaistavaksi.

Haltuunoton käytännön suorittamiseksi on yleensä tarjolla monia erilaisia keinoja. Pääasia olisi, että asiattomien henkilöiden pääsy haltuun otettujen esineiden luo olisi estetty. Käytettävät keinot riippuisivat muun muassa haltuun otettavien esineiden lukumäärästä. Pääsääntöisesti esineet olisi kuitenkin toimitettava säilytettäviksi poliisin tiloihin.

Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten haltuunotto voisi tapahtua muullakin perusteella. Tässä suhteessa ehdotettu säännös olisi toissijainen. Pakkokeinolain mukainen rikosperusteinen takavarikko syrjäyttäisi ehdotetun lain mukaisen haltuunoton.

92 §. *Väliaikainen haltuunotto.* Käytännön poliisityössä poliisimiehet ovat ottaneet oma-aloitteisestikin ampuma-aseita poliisin haltuun sellaisissa tilanteissa, joissa on ollut ilmeistä, että niitä koskeva lupa tullaan peruuttamaan. Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 24 §:n 1 momentin nojalla lupa voidaan peruuttaa, kun siihen harkitaan olevan syytä. Tämä säännös yhdessä edellä selostetun käytännön kanssa on antanut poliisille mahdollisuuden ryhtyä toimenpiteisiin monissa hyvinkin eri tyyppisissä tilanteissa.

1 mom. Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten väliaikainen haltuunotto olisi momentin nojalla mahdollinen tilanteissa, joissa edellä tarkoitettuja esineitä koskevan luvan peruuttaminen on pantu vireille. Väliaikainen haltuunotto olisi mahdollista myös tilanteissa, joissa on syytä epäillä edellä mainittuja esineitä käytettävän väärin, mutta luvan peruuttamiseen ei ole vielä ryhdytty, tai joissa lupaa ei voida peruuttaa, koska väärinkäyttöön syyllistyväksi epäilty ei ole luvanhaltija.

Luvan peruuttaminen tulisi lakiehdotuksen mukaan kysymykseen yleensä sellaisissa tilanteissa, joissa luvanhaltija on syyllistynyt rikokseen, rikkonut muuten ampuma-aseita koskevia säännöksiä tai lupaehtoja taikka muulla tavalla vaarantanut aseiden käyttöön liittyvää turvallisuutta. Näissä tilanteissa olisi yleensä tarpeen ottaa esine väliaikaisesti poliisin haltuun heti peruuttamisperusteen tultua ilmi.

Väliaikainen haltuunotto olisi luvan peruuttamiseen liittyvissä tilanteissa usein mahdollinen myös sillä perusteella, että esinettä voitaisiin epäillä käytettävän väärin. Kaikissa ampuma-aseen väärinkäyttötilanteissa ei kuitenkaan ole edellytyksiä luvan peruuttamiseen. Jos aseen väärinkäyttöön syyllistyisi esimerkiksi se, jonka hallussa kuolinpesän omaisuus on, ei lupaa voitaisi peruuttaa, koska aseiden hallussapito ei tuolloin perustuisi lupaan. Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten säilyttäminen ja kuljettaminen olisi lain 108 §:n 1 momentin nojalla mahdollista kuolinpesässä määräajan ilman lupaa kuolinpesän selvittämiseksi. Väliaikaisen haltuunoton tulisi kuitenkin myös näissä tapauksissa olla mahdollista.

Väliaikainen haltuunotto olisi siten ehdotetun momentin nojalla mahdollinen kaikissa sellaisissa tilanteissa, joissa on ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten väärinkäytön vaara, olipa mahdollinen väärinkäyttäjä sitten lu-

vanhaltija tai joku muu. Ehdotetussa momentissa tarkoitettuna väärinkäyttönä voitaisiin pitää kaikkea sellaista toimintaa, joka on omiaan aiheuttamaan vaaraa, vahinkoa tai ampuma-aseen asianmukaiseen käyttöön liittymätöntä olennaista häiriötä. Väärinkäyttöä olisi esimerkiksi aseen käyttäminen toisen ihmisen tai omaisuuden tahalliseen vahingoittamiseen, uhkaamiseen tai ilkivaltaiseen häiriön tuottamiseen. Myös aseen käyttämistä tahalliseen itsensä vahingoittamiseen voitaisiin pitää riittävänä syynä aseen väliaikaiseen haltuunottoon. Väärinkäytön vaara voisi kohdistua keneen tahansa. Väärinkäytön vaaraa voisi aiheuttaa pelkästään sekin, ettei esineiden haltijalla ole kykyä arvioida esineiden hallussapitoon liittyviä turvallisuusriskejä, kuten esineiden epäasianmukaisen säilyttämisen aiheuttamaa vaaraa.

Väliaikainen haltuunotto voisi koskea kaikkia niitä luvanhaltijan ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia, joita koskevan luvan peruuttaminen on pantu vireille. Se voisi lisäksi koskea luvasta ja esineiden omistajasta riippumatta kaikkia ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia, joita on syytä epäillä käytettävän väärin.

Myös väliaikaisesta haltuunotosta olisi tehtävä valituskelpoinen päätös siinä järjestyksessä, kuin se kussakin poliisin yksikössä on voimassa olevien säännösten mukaan tehtävä.

2 mom. Poliisimiehellä, jolla tässä tarkoitettaisiin poliisiasetuksen 1 §:ssä lueteltuja virkamiehiä, olisi ehdotetun momentin nojalla velvollisuus ottaa oma-aloitteisesti ampuma-ase, aseen osa, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset pois niiden haltijalta silloin, kun väärinkäytön vaara on ilmeinen. Uhkaavassa väärinkäyttötilanteessa on ihmishenkien suojelemiseksi ja muiden vahinkojen välttämiseksi välttämätöntä toimia nopeasti. Edellytyksenä olisi siis se, että väärinkäytön mahdollisuus on yleisen elämänkokemuksen mukaan selvästi olemassa. Lisäedellytyksenä olisi pidettävä sitä, ettei lupaviranomaisen päätöstä voitaisi vaikeuksitta tai ilman kohtuutonta viivytystä saada.

Poliisimiehen olisi viipymättä ilmoitettava pois ottamisesta joko sille poliisilaitokselle, jonka toimialueella esineet on otettu pois niiden haltijalta, tai luvanhaltijan kotikunnan poliisilaitokselle. Poliisilaitoksella olisi puolestaan 14 vuorokauden kuluessa esineiden pois ottamisesta velvollisuus joko ryhtyä toimenpiteisiin 1 momentissa tarkoitetun esineiden väliaikaista haltuunottoa koskevan päätöksen tekemiseksi tai luovuttaa haltuun otetut esineet takaisin niiden haltijalle. Viimeksi mainittu henkilö olisi pääsääntöisesti luvanhaltija, mutta kyseessä saattaisi olla myös ehdotuksen 108 §:n 1 momentissa tarkoitettu henkilö, jonka hallussa kuolinpesän omaisuus on.

Ehdotettu 14 vuorokauden määräaika vastaisi poliisilain 24 §:n 1 momentissa säädettyä määräaikaa, jonka kuluessa poliisilain 23 §:n 1 momentin nojalla haltuun otettua omaisuutta koskevan luvan peruuttamiseen on ryhdyttävä tai haltuun otetut esineet on palautettava. Poliisilain 23 §:ää ehdotetaan esityksessä muutettavaksi.

93 §. *Väliaikaisen haltuunoton vaikutus luvan voimassaoloon. 1 mom.* Henkilöltä, jonka ampuma-ase otetaan väliaikaisesti poliisin haltuun, estetään mahdollisuus käyttää ja muutenkin käsitellä kyseistä asetta. Väliaikaisen haltuunoton perusteena olisi aina jokin sellainen seikka, jonka perusteella aseen käyttömahdollisuuden estäminen on aseiden käyttöön liittyvän turvallisuuden kannalta perusteltua. Näin ollen on myös tarkoituksenmukaista, että vaikka väliaikainen haltuunotto voisikin lain mukaan koskea vain yhtä asetta, väliaikainen haltuunotto tulisi ulottaa koskemaan kaikkia kyseessä olevan luvanhaltijan aseita.

Jos väliaikaisen haltuunoton merkitykseksi jäisi ainoastaan haltuun otetun ampuma-aseen käytön estäminen, ase voitaisiin edelleen lainata henkilölle, jonka ase on otettu väliaikaisesti poliisin haltuun. Ase-elinkeinonharjoittaja voisi niin ikään esimerkiksi siirtää ja tuoda lisää aseita maahan ja jatkaa näin asealan elinkeinon harjoittamista. Tämän vuoksi momentissa säädettäisiin, että yksityistä käyttöä varten annettu hallussapitoon oikeuttava lupa ja asealan elinkeinolupa lakkaavat väliaikaisen haltuunoton seurauksena olemasta voimassa. Kyseessä olisi siten suoraan lain säännöksen perusteella tapahtuva luvan voimassaolon lakkaaminen, jota ei tulisi sekoittaa luvan raukeamiseen tai peruuttamiseen. Jos luvan voimassaolo lakkaa väliaikaisen haltuunoton seurauksena, voimassaolo voisi palautua 94 §:n 1 momentin 3 tai 4 kohdan perusteella. Väliaikaisesti haltuun otettua esinettä koskeva lupatodistus olisi lain 96 §:n 1 momentin nojalla luovutettava poliisille.

2 mom. Ampuma-aseeseen ja aseen osaan

voisi ehdotuksen mukaan saada rinnakkaisluvan. Yhteen ampuma-aseeseen voisi olla annettu useitakin rinnakkaislupia. Muiden rinnakkaisluvan haltijoiden kannalta olisi epätarkoituksenmukaista ja usein kohtuutonta sekä hallussapitoluvan haltijan kannalta hänen omistusoikeuttaan rajoittavaa, jos rinnakkaisluvan haltijalta väliaikaisesti poliisin haltuun otettua asetta tai aseen osaa koskevat kaikki luvat lakkaisivat olemasta voimassa. Seurauksena olisi lisäksi lupahallintoa merkittävästi työllistäviä lupatodistusten palautus- ja vastaavia toimenpiteitä. Tämän vuoksi momentissa säädettäisiin, ettei väliaikaisella haltuunotolla olisi ainakaan välitöntä vaikutusta muun rinnakkaisluvan tai hallussapitoluvan haltijan luvan voimassaoloon.

Käytännössä saattaa syntyä tilanteita, joissa väliaikainen haltuunotto olisi tarpeellista ulottaa koskemaan myös hallussapitoluvan haltijaa tai muita rinnakkaisluvan haltijoita. Tämä voisi olla perusteltua esimerkiksi samassa taloudessa asuvien henkilöiden osalta. Tällöin väliaikainen haltuunotto voitaisiin ulottaa koskemaan useitakin henkilöitä, sillä toimenpiteeseen voisi tällaisissa tapauksissa olla lain 92 §:n 1 momentissa tarkoitetut edellytykset. Ratkaisevana olisi siten pidettävä väärinkäytön vaaraa koskevaa epäilyä. Väliaikaisesta haltuunotosta olisi laadittava lakiehdotuksen 95 §:n 2 momentin nojalla pöytäkirja tai tehtävä merkintä muuhun asiakirjaan. Pöytäkirjassa tai muussa asiakirjassa olisi mainittava, keitä väliaikainen haltuunotto koskee. Kyseisten henkilöiden lupien voimassaolo lakkaisi.

94 §. *Väliaikaisen haltuunoton kesto. 1 mom.* Väliaikainen haltuunotto olisi nimensä mukaisesti tarkoitettu melko lyhytaikaiseksi turvaamistoimenpiteeksi. Väliaikaiselle haltuunotolle ehdotetaan säädettäväksi kolmen kuukauden enimmäisaika, jonka kuluessa poliisin olisi tehtävä asiassa ratkaisu. Ratkaisu voisi pääsääntöisesti olla joko luvan peruuttaminen taikka ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten palauttaminen niiden haltijalle. Mahdollista oli myös antaa luvanhaltijalle varoitus ja palauttaa haltuun otetut esineet hänelle. Jos poliisin haltuun olisi otettu kuolinpesässä säilytettyjä edellä mainittuja esineitä, ei niitä koskevaa lupaa voitaisi peruuttaa, koska esineiden säilyttäminen kuolinpesässä ei perustuisi lupaan. Tällaisissa tapauksissa poliisin olisi tehtävä päätös kuolinpesään kuuluvien esineiden haltuunotosta, jollei niitä voitaisi palauttaa takaisin kuolinpesään.

Poliisi voisi erityisestä syystä tehdä päätöksen väliaikaisen haltuunoton voimassaoloajan jatkamisesta enintään kuudella kuukaudella kerrallaan. Päätös voimassaoloajan jatkamisesta olisi tehtävä väliaikaista haltuunottoa koskevan päätöksen voimassa ollessa. Päätöksen voimassaoloajan jatkaminen olisi tarpeellista lähinnä silloin, kun luvan peruuttamisen edellytyksiä koskeva oikeudenkäynti on vireillä. Tämä voi käytännössä kestää vuosiakin.

2 mom. Lakiehdotuksen 93 §:ssä säädettäisiin väliaikaisen haltuunoton vaikutuksesta luvan voimassaoloon. Mainitun pykälän mukaan väliaikaisesti haltuun otettua ampuma-asetta, aseen osaa, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia koskeva asealan elinkeinolupa tai yksityistä käyttöä varten annettu hallussapitoon oikeuttava lupa lakkaisi olemasta voimassa. Ehdotetussa momentissa säädettäisiin, että lupa tulee uudelleen voimaan, jos poliisi palauttaa pykälän 1 momentin 3 tai 4 kohdan nojalla poliisin hallussa olleet esineet takaisin luvanhaltijalle.

3 mom. Hallitusmuodon 12 §:n 1 momentin mukaan jokaisen omaisuus on turvattu. Säännös edellyttää, ettei esimerkiksi ampuma-aseen omistajan käyttöoikeutta omistamaansa aseeseen tarpeettomasti rajoiteta. Tämän vuoksi momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta palauttaa 1 momentin säännösten estämättä rinnakkaisluvan haltijalta väliaikaisesti haltuun otettu ase tai aseen osa hallussapitoluvan haltijalle. Edellytyksenä olisi kuitenkin pidettävä, ettei esineen palauttaminen vaaranna yleistä järjestystä ja turvallisuutta.

95 §. *Haltuunottoa ja väliaikaista haltuunottoa koskeva menettely. 1 mom.* Kansalaisten oikeusturva edellyttää, että haltuunotosta, väliaikaisesta haltuunotosta ja väliaikaisen haltuunoton voimassaoloajan jatkamisesta tehdään päätös, joka on perusteltava ainakin siten, että toimenpiteen peruste käy selvästi ilmi. Edellä mainituista päätöksistä olisi ehdotetun momentin nojalla myös ilmoitettava niille, joita päätös koskee, eli luvanhaltijalle tai sille, jonka hallussa kuolinpesän omaisuus on. Koska väliaikaisella haltuunotolla olisi lain 93 §:n mukaan vaikutus myös luvan voimassaoloon, olisi erityisesti tästä seikasta ilmoitettava luvanhaltijalle. Jos poliisin haltuun olisi otettu rinnakkaisluvan nojalla hallussa pidetty esi-

ne, olisi päätöksestä ilmoitettava viipymättä myös hallussapitoluvan haltijalle. Ilmoitus voitaisiin tehdä joko toimittamalla asianomaiselle henkilölle edellä tarkoitetun päätöksen jäljennös ja tarvittaessa sen sijasta tai lisäksi myös vapaamuotoisesti.

2 mom. Ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten haltuunotto merkitsee puuttumista hallitusmuodon 12 §:ssä turvattuun omistusoikeuden suojaan. Tämän vuoksi haltuunoton, väliaikaisen haltuunoton ja väliaikaisen haltuunoton voimassaoloajan jatkamisen perusteiden on oltava todettavissa myös jälkikäteen. Edellä mainituista toimenpiteistä olisi tämän vuoksi laadittava pöytäkirja tai tehtävä merkintä muuhun asiakirjaan.

96 §. *Lupatodistuksen ja suostumuksen luovuttaminen, poliisin haltuun ottaminen ja palauttaminen. 1 mom.* Kun asealan elinkeinolupa tai yksityistä käyttöä varten annettu hankkimiseen tai hallussapitoon oikeuttava lupa tai suostumus syystä tai toisesta lakkaa olemasta voimassa, ei luvan tai suostumuksen haltijan ole syytä antaa pitää hallussaan asiakirjoja, joiden osoittamaa oikeutta hänellä ei enää ole. Momentissa säädettäisiin näiden asiakirjojen luovutusvelvollisuudesta. Momentissa annettaisiin myös poliisille vastaavasti oikeus ottaa edellä mainitut asiakirjat poliisin haltuun.

2 mom. Momentissa säädettäisiin johdonmukaisesti 1 momenttiin otettaviksi ehdotettujen säännösten kanssa oikeudesta saada asiakirjat takaisin, jos 1 momentissa tarkoitettu lupa tulee uudelleen voimaan. Käytännössä tämä saattaisi koskea vain asealan elinkeinolupaa ja yksityistä käyttöä varten annettua hallussapitoon oikeuttavaa lupaa, jotka voisivat lain 94 §:n 2 momentin nojalla tulla uudelleen voimaan.

97 §. *Kotietsintä.* Henkilö, joka pitää ampuma-asetta, aseen osaa, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia hallussaan ilman asianmukaista lupaa, syyllistyisi ehdotetun lain 101 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla pääsääntöisesti ampuma-aserikokseen. Ampuma-aserikoksesta voitaisiin tuomita sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. Näin ollen edellä mainittujen esineiden luvaton hallussapito mahdollistaisi pakkokeinolain 5 luvun 1 §:n 1 momentin nojalla kotietsinnän tekemisen kotirauhan suojaamassa paikassa. Poliisilain 16 §:n mukaan poliisimiehellä on oikeus päästä kotirauhan suojaamaan paikkaan tai kulkuneuvoon, jos on perusteltua syytä olettaa, että henkeä, henkilökohtaista vapautta tai terveyttä vakavasti vaarantava taikka huomattavaa omaisuus- tai ympäristövahinkoa aiheutuva teko tai tapahtuma on meneillään tai uhkaamassa. Lisäksi edellytyksenä on, että toimenpide on välttämätön vaaran estämiseksi tai räjähdysaineiden, aseiden tai muiden vaarallisten aineiden ja esineiden etsimiseksi ja haltuun ottamiseksi.

Edellä selostetut pakkokeinolain ja poliisilain säännökset mahdollistavat käytännössä kotirauhan suojaamaan paikkaan pääsemisen niissä tapauksissa, joissa se on tarpeellista ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten löytämiseksi ja ottamiseksi pois niiden haltijalta. Säännökset ovat erittäin keskeisiä käytännön poliisityön kannalta. Tämän vuoksi lakiin ehdotetaan otettavaksi viittaus kyseisiin säännöksiin.

98 §. *Poliisitutkinta.* Ampuma-aseita koskevien lupien peruuttamisessa noudatettavaa menettelyä ei säännellä voimassa olevissa säännöksissä lainkaan. Sääntelemättömyys on johtanut hyvin monenlaisten toimintatapojen käyttämiseen peruuttamismenettelyssä.

Esityksen mukaan luvan peruuttamista koskevassa tutkinnassa olisi noudatettava poliisitutkintaa koskevia poliisilain 4 luvun säännöksiä. Poliisitutkinnan tarkoituksena on virallisen selvityksen hankkiminen muissa kuin rikosasioissa silloin, kun poliisi on siihen muussa lainsäädännössä olevien säännösten perusteella velvollinen.

Ampuma-aseisiin liittyvä lupahallinto poikkeaa monesta muusta poliisin lupahallintotehtävästä siten, että aseiden käytön asianmukaisen valvonnan merkitys yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiselle on hyvin suuri. Siinä tapauksessa, ettei luvan peruuttamista koskevasta menettelystä muuta säädettäisi, menettelyssä noudatettaisiin hallintomenettelylain 1 §:n nojalla hallintomenettelylain säännöksiä. Hallintomenettelylain soveltaminen ei kuitenkaan mahdollistaisi asian vakavuuden kannalta riittävien selvittämiskeinojen käyttöä. Asian selvittämisvastuu jäisi hallintomenettelylain 17 §:n nojalla poliisille. Hallintomenettelylain 19 §:n mukaan hallintomenettelylain mukaisessa menettelyssä ei, toisin kuin poliisitutkinnassa, voida kuulla ulkopuolisia henkilöitä todistajina selvitettäessä luvan peruuttamisen edellytyksiä muuten kuin erityisestä syystä. Todistajien kuuleminen olisi lisäksi toimitet-

tava lääninoikeudessa. Menettely olisi siten erittäin hankala sovellettavaksi käytännössä. Sanamuotonsa mukaan suullinen todistelu on myös tarkoitettu vain poikkeustapauksissa sovellettavaksi. Kuitenkin juuri luvanhaltijan lähisukulaiset ja muut ulkopuoliset henkilöt tuovat yleensä luvan peruuttamisen kannalta oleellisimmat ja tärkeimmät seikat poliisin tietoon.

Ampuma-aseeseen, aseen osaan, patruunoihin tai erityisen vaarallisiin ammuksiin liittyvän luvan peruuttamisen edellytykset olisi lueteltu ampuma-aselaissa yksityiskohtaisesti ja tyhjentävästi. Tämän vuoksi luvan peruuttamisen perusteiden selvittäminen edellyttäisi myös riittäviä tutkintakeinoja. Poliisitutkinta mahdollistaisi myös muun kuin asianosaisen kuulemisen. Muulla kuin asianosaisella on poliisilain 38 §:n 1 momentin mukaan velvollisuus pysyä totuudessa.

Poliisilain 38 §:n 2 momentin mukaan sen asemaan, jolle on tuomittava tai määrättävä rangaistukseen verrattava seuraamus, on sovellettava rikoksesta epäiltyä koskevia säännöksiä. Tällaisella henkilöllä ei toisin sanoen ole velvollisuutta pysyä totuudessa. Luvan peruuttamista voidaan pitää siinä määrin kielteisenä seuraamuksena, että sitä on pidettävä lähes rangaistukseen verrattavana seuraamuksena. Tärkeä peruste sille, ettei luvanhaltijalla olisi velvollisuutta pysyä totuudessa, olisi myös se, että luvan peruuttamisen vireille saattaminen johtuu yleensä jonkinlaisesta väärinkäytöksestä. Tutkinnan yhteydessä saattaa ilmetä, että luvanhaltijan asema muuttuu rikoksesta epäillyksi. Tällöin häntä alun perin koskenut velvollisuus pysyä totuudessa olisi hyvin ongelmallinen asia. Jo esitutkinnassakin on ohjeena, että jos henkilön asema saattaa muodostua syylliseksi epäillyksi, tämä on otettava alusta alkaen huomioon.

Luvanhaltijalla ei näin ollen olisi velvollisuutta pysyä totuudessa. Luvanhaltijan oikeussuojankin kannalta poliisitutkinta on asianmukainen menettely. Sen noudattaminen varmistaa, että päätöksen perusteet ovat oikeat eikä päätös perustu pelkästään viranomaisen saamiin toisen käden tietoihin. Tutkinnan kulku ja siinä ilmenneet seikat tulevat samalla kirjatuiksi asianmukaisesti.

99 §. *Poliisin hallussa olevien esineiden luovuttaminen.* Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 24 §:n 1 momentin mukaan ampuma-ase lankeaa 30 päivän kuluessa siitä, kun luvanhaltija on saanut tiedon peruutuspäätöksestä, kohtuullista korvausta vastaan valtiolle. Jos valtio ei voi käyttää asetta tarkoituksiinsa, se myydään julkisella huutokaupalla omistajan lukuun. Lisäksi edellä mainitussa asetuksessa sekä ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetussa laissa on säännöksiä esineen arvon määrittämisessä noudatettavasta menettelystä. Lain 7 §:n mukaan arvioimisen toimittaa kaksi tehtävään määrättyä esteetöntä ja asiantuntevaa henkilöä poliisiviranomaisen läsnä ollessa.

Haltuunottoa koskevan päätöksen nojalla poliisin haltuun joutuneet ampuma-aseet, aseen osat, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset ovat edelleen joko luvanhaltijan tai kuolinpesän omaisuutta. Heidän omistusoikeutensa loukkaamista tulee pyrkiä välttämään mahdollisuuksien mukaan. Aseiden käyttöön liittyvä turvallisuus puolestaan edellyttää, ettei edellä tarkoitettuja haltuun otettuja esineitä luovuteta muulle kuin sellaiselle luvanhaltijalle, jolla on oikeus hankkia haltuun otetut esineet.

Valtiolla ei ole enää nykyisin tarvetta lunastaa käyttöönsä poliisin haltuun luvan peruuttamisen takia otettuja ampuma-aseita. Nykyisin voimassa olevissa säännöksissä ampuma-aseiden omistajalle annettu 30 päivän määräaika aseiden luovuttamiseksi niiden hankkimiseen luvan saaneelle on puolestaan usein liian lyhyt. Esityksen mukaan ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten omistajalla olisi kolme kuukautta aikaa etsiä esineille uusi, asianmukaisen luvan omaava omistaja. Kyseessä voisi olla esimerkiksi asealan elinkeinoluvan, hankkimisluvan tai ampumatarvikeluvan haltija. Tällä tavoin menetellen esineiden luovutushintakin muodostuisi omistajan kannalta parhaaksi mahdolliseksi. Näin menetellen luvan peruuttamisesta aiheutuvat taloudelliset menetykset olisivat mahdollisimman pienet.

Joissakin tapauksissa pääsäännön mukainen kolmen kuukauden määräaika saattaisi osoittautua liian lyhyeksi. Lähinnä ase-elinkeinonharjoittajan tai asekeräilijän kyseessä ollessa määräaikaa olisi mahdollista jatkaa kolmella kuukaudella. Tämä saattaisi olla perusteltua myös siinä tapauksessa, että haltuun otettuihin esineisiin muissa kuin edellä mainituissa tapauksissa kuuluisi jokin poikkeuksellisen harvinainen ja arvokas esine, jonka myyminen olisi mahdollista vain esimerkiksi tiettyjen asealan messujen yh-

teydessä. Määräajan jatkamisen tulisi kuitenkin pääsääntöisesti olla poikkeuksellista ja edellyttää, että kysymys on joko suuresta määrästä tai erityisen harvinaisista ja vaikeasti myytävistä ampuma-aseista, aseen osista, patruunoista tai erityisen vaarallisista ammuksista.

100 §. *Myyminen omistajan lukuun ja siirtyminen valtion omistukseen. 1 mom.* Jollei haltuun otettuja esineitä saataisi 99 §:n mukaisesti menetellen myydyksi asianmukaisen luvan haltijalle, esineet olisi myytävä julkisella huutokaupalla siten kuin ulosottolaissa (37/1895) säädetään irtaimen omaisuuden huutokaupasta. Myyntihinnasta saataisiin kuitenkin vähentää huutokaupan toimittamisesta aiheutuneet tarpeelliset kustannukset.

2 mom. On mahdollista, ettei joitakin haltuun otetuista esineistä saataisi myydyksi edes huutokaupalla. On olettavaa, että huutokaupankin jälkeen myymättä jääneet esineet olisivat kaikkein vähäarvoisimpia. Nämä esineet siirtyisivät momentin nojalla lunastuksetta valtion omistukseen.

9 luku. **Seuraamukset**

101 §. *Ampuma-aserikos.* Ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia koskevien rangaistavien tekojen perusmuoto olisi nimeltään *ampuma-aserikos*. Tältä osin esitys vastaisi varsin pitkälle ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun lain 5 §:n sisältöä. Voimassa olevien säännösten mukaan ammuksiin liittyvä toiminta ei tosin ole luvanvaraista, eikä ilman lupaa tapahtuva ammuksiin liittyvä toiminta voi näin ollen myöskään olla rangaistavaa. Esityksen mukaan pääsääntönä olisi erityisen vaarallisiin ammuksiin ja nykyistä sääntelyä vastaten myös ampuma-aseisiin, aseen osiin ja patruunoihin liittyvän toiminnan luvanvaraisuus. Luvanvaraisuuden vastainen teko olisi rangaistavaa. Asedirektiivin 16 artiklassa edellytetään, että jäsenvaltiot säätävät asedirektiivin vastaisten tekojen varalle riittävät rangaistusuhat.

Ampuma-aserikoksen rangaistusasteikko noudattaisi voimassa olevien säännösten mukaista ampuma-aserikoksen rangaistusasteikkoa. Vähimmäisrangaistus olisi sakko ja enimmäisrangaistus kaksi vuotta vankeutta. Yksittäisten tekojen kohteena olevien esineiden vaarallisuus tulisi nykyiseen tapaan arvioitavaksi lähinnä rangaistuksen mittaamisessa.

Maassamme on käytännössä runsaasti ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia, jotka ovat kadonneet toisen maailmansodan aikana. Esineet ovat kuuluneet joko Suomen puolustusvoimille tai vieraan valtion sotavoimille. Puolustusvoimille kuuluneen tavaran löytämisestä ja pelastamisesta annetun asetuksen (84/1983) 1 §:n 1 momentin mukaan edellä tarkoitettujen esineiden löytymisestä tulee ilmoittaa viipymättä sotilasviranomaiselle. Edellä mainitun asetuksen 4 §:n ja löytötavaralain (778/1988) 30 §:n nojalla säädetään löydetyn esineen ilmoittamatta jättämisestä ja luvattomasta haltuun ottamisesta rangaistus rikoslain 28 luvussa. Edellä mainitut säännökset olisi otettava huomioon ehdotetun lain rangaistussäännösten ohella.

1 mom. Momentin 1 kohdassa säädettäisiin rangaistavaksi ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten ehdotetun lain vastainen, ilman lupaa tapahtuva siirto ja tuonti Suomeen, siirto Suomesta, kaupallinen vienti, kaupallinen kauttakuljetus, kaupallinen valmistaminen, kaupan harjoittaminen, hankkiminen, hallussapito ja luovuttaminen. Tällainen toiminta edellyttäisi lain 18 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan pääsääntöisesti viranomaisen antamaa lupaa. Toimintaan oikeuttava lupa voisi olla esimerkiksi hallussapitolupa, hankkimislupa, aseenkäsittelylupa, asealan elinkeinolupa, kaupallinen tuontilupa ja yksityinen siirtolupa. Jos asianmukaista lupaa ei olisi lainkaan tai lupaan sisältyvä oikeus ylitettäisiin, tekoa olisi pidettävä ampuma-aserikoksena.

Voimassa olevissa säännöksissä ei ampuma-aseen yksityisessä tarkoituksessa tapahtuvaa vientiä ole säädetty luvanvaraiseksi. Lakiehdotuksen 19 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten vienti yksityistä tarkoitusta varten ei edelleenkään edellyttäisi lupaa. Sen sijaan edellä mainittujen esineiden muuhun EU:n jäsenvaltioon yksityisessäkin tarkoituksessa tapahtuva siirto olisi lain 18 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan luvanvaraista. Ehdotetun momentin nojalla ilman lupaa toteutettu siirto olisi ampuma-aserikoksena rangaistavaa. Rangaistusuhan asettaminen luvatta Suomesta tapahtuvalle siirrolle on perusteltua paitsi siitä syystä, että asedirektiivin säännöksissä käytännössä edellytetään siirron luvanvaraisuutta, myös siksi, että asedirektiivin sään-

nösten mukaan lähtömaan viranomainen vastaa siirron turvallisuudesta.

Pykälässä ei ole ehdotettu rangaistavaksi tekomuodoksi yksityisessä tarkoituksessa tapahtuvaa ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten valmistamista tai muuntamista, koska kyseessä olisi heti esineen valmistuttua lain 2-5 §:ssä määritelty esine, jonka hallussapito edellyttää lupaa. Kyseisen esineen luvatta valmistanut tai muuntanut syyllistyisi näin ollen luvattomaan hallussapitoon ja siten ampuma-aserikokseen. Ehdotetuissa rangaistussäännöksissä tarkoitettuja tekoja tulisikin aina arvioida ensisijaisesti hallussapidon sallittavuuden kannalta. Edellä selostetun valossa olisi arvioitava esimerkiksi sitä, että maahan tuodaan kaupallisessa tarkoituksessa ampuma-aseita, jotka eivät vastaa kaliiperiltaan, tyypiltään tai toimintatavaltaan kaupallisessa tuontiluvassa mainittuja esineitä. Jos kyseessä olisi sellainen esine, jota ase-elinkeinonharjoittajalla ei ylipäätään ole asealan elinkeinoluvan nojalla oikeutta säilyttää, kuljettaa ja muuten käsitellä, tekoa olisi pidettävä laittomana hallussapitona. Jos kyse olisi ainoastaan kaupallisen tuontiluvan sisällön vastainen teko, esimerkiksi luvassa mainitun suurimman sallitun kappalemäärän ylittäminen, kyseessä olisi laiton tuonti. Molemmissa edellä mainituissa tapauksissa tekoa olisi kuitenkin ehdotetun 101 §:n nojalla pidettävä ampuma-aserikoksena. Tekojen moitittavuuserot otettaisiin huomioon rangaistuksen mittaamisessa.

Ampuma-aserikoksen perustekomuotona olisi edelleenkin pidettävä sellaisen ampuma-aseen hallussapitoa, jota ei ehdotetussa laissa tarkoitetussa luvassa olisi nimenomaisesti mainittu. Tyypillisenä ampuma-aserikoksena olisi niin ikään pidettävä tekoa, jossa asetta pidetään hallussa hallussapitoon oikeuttavan luvan voimassaoloajan päätyttyä.

Lähtökohtana olisi esityksen mukaan se, että jos rangaistavan teon tekemisen muotoa ei pystyttäisi yksittäisessä tapauksessa selvästi määrittelemään, tekoa olisi joka tapauksessa pidettävä luvattomana hallussapitona. Luvaton hallussapito olisi siten yleinen tekemisen muoto luvattomille ja näin ollen lain vastaisille ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia koskeville teoille. Jos esineiden säilyttämiseen ja kuljettamiseen olisi jonkin laissa tarkoitetun luvan, kuten asealan elinkeinoluvan, nojalla oikeus, mutta lupaa ei olisi esimerkiksi tuontiin, siirtoon tai valmistamiseen, olisi kyseessä tekemisen muodon mukaan kulloinenkin luvaton toiminta, kuten luvaton tuonti, siirto tai valmistus.

Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten luovuttaminen ei olisi esityksen mukaan luvanvaraista. Lain 84 §:ssä kuitenkin kiellettäisiin edellä mainittujen esineiden luovuttaminen muulle kuin sille, jolle luovuttaminen olisi ehdotetun lain mukaan sallittua. Lain vastaiseen luovuttamiseen ja näin ollen ampuma-aserikokseen syyllistyisi se, jolla itsellään olisi oikeus pitää luovutettavaa esinettä hallussa, kun taas luovutuksensaaja syyllistyisi luvattomaan hallussapitoon ja näin ollen myös ampuma-aserikokseen. Jos luovuttajallakaan ei olisi oikeutta esineen hallussapitoon, olisi hänenkin tekoaan arvioitava luvattomana hallussapitona. Kaikissa edellä mainituissa tapauksissa teossa olisi kuitenkin kysymys ampuma-aserikoksesta.

Momentin 2 kohdan mukaan rangaistavaa olisi kaupallisessa tarkoituksessa ampuma-aselain vastaisesti tapahtuva ampuma-aseen tai aseen osan korjaaminen tai muuntaminen. Ammattimaisesti harjoitetussa toiminnassa käsitellään yleensä suuria määriä aseita ja aseen osia. Asiakkaalla on oikeus luottaa siihen, että aseiden korjaajalla tai muuntajalla, kuten asesepällä, on asianmukainen lupa ja myös riittävä pätevyys toiminnan harjoittamiseen. Mitä ampuma-aseen ja aseen osan muuntamisella tarkoitetaan, määriteltäisiin lain 12 §:ssä. Edellä on jo momentin 1 kohdan osalta todettu, että yksityisessä tarkoituksessa tapahtuvan muuntamisen kyseessä ollessa tekoa olisi pidettävä luvattomana hallussapitona, jollei lupaa olisi hankittu muunnetun aseen hallussapitoon. Kyseessä voisi olla esimerkiksi haulikon piipun katkaiseminen siten, ettei ase enää vastaa tyypiltään haulikkoa. Tällöin lain 6 §:ssä tarkoitettu aseen tyyppi muuttuisi. Ase-elinkeinonharjoittajan hallussa olevan aseen muuntamisen osalta ratkaisevana olisi pidettävä asealan elinkeinoluvan sisältöä eli sitä, onko ase-elinkeinonharjoittajalla oikeus säilyttää, kuljettaa ja muuten käsitellä kysymyksessä olevan tyyppistä asetta. Kielteisessä tapauksessa kyseessä olisi luvaton hallussapito. Jos ase-elinkeinonharjoittajalla olisi oikeus harjoittaa asealan elinkeinoa kyseisen tyyppisillä aseilla, muttei hänellä olisi oikeutta muuntaa aseita, kyseessä olisi luvaton muuntaminen. Molempia tekoja olisi kuitenkin arvioitava

ampuma-aserikoksena.

Edellä selostetun kanssa vastaavat säännöt koskisivat ampuma-aseen korjaamista. Korjaamisena ei tulisi pitää kaikkein pienimuotoisimpia toimenpiteitä. Niinpä esimerkiksi ase-elinkeinonharjoittaja, jolla on oikeus vain aseiden kaupan harjoittamiseen, ei syyllistyisi ampuma-aserikokseen säätäessään ilman korjaamiseen oikeuttavaa lupaa myymänsä aseen tähtäinlaitteita.

Momentin 3 kohdassa säädettäisiin rangaistavaksi lakiehdotuksen 87 §:n vastainen ampuma-aseen tai aseen osan lainaaminen toiselle. Rangaistavaa olisi lainaksiantajan toiminta. Esineen lainannut henkilö syyllistyisi puolestaan luvattomaan hallussapitoon. Lainaamisessa on kyse esineen luovuttamisesta. Momentin 1 kohdassa säädettäisiin rangaistavaksi lain soveltamisalan piiriin kuuluvan esineen lain vastainen luovuttaminen. Vaikka lainaamisessa olisikin kyse esineen luovuttamisesta, säädettäisiin lain vastaisesta lainaamisesta selvyyden vuoksi erikseen momentin 3 kohdassa, jottei rangaistussäännöstä voitaisi miltään osin pitää tulkinnanvaraisena.

Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun lain 5 a §:n 5 kohdan mukaan ampuma-aserikkomukseen syyllistyy ase-elinkeinonharjoittaja, joka laiminlyö kirjanpidon taikka velvollisuuden säilyttää kirjanpitoaineisto tai luovuttaa se poliisille. Esityksen mukaan ase-elinkeinonharjoittajalle säädettäisiin lain 25 §:n 1 momentissa velvollisuus ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia koskevan tiedoston pitämiseen. Tiedoston pitämisen laiminlyönti säädettäisiin momentin 4 kohdassa rangaistavaksi ampuma-aserikoksena. Ehdotettu sääntely ei siten tältä osin vastaisi nykyistä sääntelyä, vaan merkitsisi rangaistavuuden tason nousua.

Schengenin yleissopimuksen 85 artiklan 1 kappaleen määräyksessä velvoitetaan antamaan ase-elinkeinonharjoittajiin kohdistuvan valvonnan kannalta tarpeelliset säännökset. Ase-elinkeinonharjoittajilla olisi ehdotuksen mukaan erityinen luottamusasema ja mahdollisuus laajamuotoiseenkin asealan elinkeinotoiminnan harjoittamiseen, jota ei voida käytännössä jatkuvasti valvoa. Ase-elinkeinonharjoittajan hallussa voi olla jopa tuhansia aseita ja satoja tuhansia patruunoita. Käytännössä joidenkin ase-elinkeinonharjoittajien toimintaan ja erityisesti tiedostojen pitämiseen on liittynyt merkittävää epäselvyyttä. Rikosten ennaltaehkäisemisen ja valvonnan kannalta on tärkeää, että ase-elinkeinonharjoittajan tiedoston pitämistä koskevan laiminlyönnin kyseessä ollessa voitaisiin rangaistus tuomita ampuma-aserikkomuksen sijasta ampuma-aserikoksesta. Vähäisissä tapauksissa seuraamukseksi olisi kuitenkin aina mahdollista tuomita sakkorangaistus.

Ase-elinkeinonharjoittajan hallussa olevia ampuma-aseita koskevat tiedot eivät pääsääntöisesti ole poliisin pitämien rekistereiden piirissä. Aseita koskevat tiedot tallennetaan poliisirekistereihin vasta, kun ase luovutetaan yksityiselle henkilölle tälle annetun hankkimiseen oikeuttavan luvan nojalla. Yleinen järjestys ja turvallisuus sekä käytännön valvontatoimien järjestäminen kuitenkin edellyttävät, että maassa olevien aseiden haltija on aina nopeasti valvontaviranomaisen selvitettävissä. Myös tämän vuoksi on tärkeää, että ase-elinkeinonharjoittajien tiedostojen pitämiselle säädettäisiin riittävä rangaistusuhka.

Yksityisille kuluttajille tarkoitettujen ampuma-aseiden ja patruunoiden tarkastuttamista niiden käyttöturvallisuuden toteamiseksi on pidettävä siinä määrin tärkeänä asiana, että myös aseiden ja aseen osien tarkastuttamisen laiminlyönti tulisi säätää rangaistavaksi ampuma-aserikoksena. Tästä ehdotetaan säädettäväksi momentin 5 kohdassa. Tältä osin ehdotus vastaa voimassa olevaa sääntelyä. Velvollisuus edellä mainittujen esineiden tarkastuttamiseen perustuu C.I.P.-sopimuksen määräyksiin.

2 mom. Momentissa säädettäisiin rangaistavaksi ampuma-aserikoksen yritys.

102 §. *Törkeä ampuma-aserikos.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi voimassa olevasta sääntelystä poiketen myös *törkeästä ampuma-aserikoksesta.* Törkeää ampuma-aserikosta koskevan tekomuodon sisällyttäminen ehdotettuun lakiin olisi tarpeellista erityisesti eräiden viime aikoina ilmi tulleiden sellaisten rikostapausten vuoksi, joissa ampuma-aserikoksen kohteena on ollut huomattava määrä laittomasti hallussa pidettyjä aseita, ja joissa teot ovat olleet erittäin hyvin edeltä käsin suunniteltuja. Myös Euroopan yhdentyminen ja säännönmukaisen sisärajavalvonnan poistaminen edellyttää riittävien rangaistusuhkien olemassaoloa vakavia tekomuotoja varten. EU:n jäsenvaltio, jonka ampuma-aseita koskevaan kansalliseen lainsäädäntöön ei sisälly riittäviä rangaistusuhkia, voi helposti muodostua kansainvälisen laittoman

asekaupan keskukseksi tai ainakin kauttakulkumaaksi. Mainitusta kehityksestä on jo olemassa viitteitä eräissä EU:n jäsenvaltioissa, minkä vuoksi useimmat jäsenvaltiot ovat viime aikoina kiinnittäneet huomiota aselainsäädäntönsä sisältämien rangaistusten kiristämiseen.

1 mom. Momentin 1 kohdan mukaan ampuma-aserikos voisi olla törkeä, jos sen kohteena on lain 9 §:ssä tarkoitettu erityisen vaarallinen ampuma-ase. Teko voisi näin ollen olla törkeä, jos hallussa pidetään ilman asianmukaista lupaa esimerkiksi konekivääriä tai sinkoa ja tekoa olisi myös kokonaisuutena arvostellen pidettävä törkeänä.

Teko voisi momentin 1 kohdan nojalla olla törkeä myös siitä syystä, että se kohdistuu suureen määrään ampuma-aseita tai aseen osia. Määrän ohella kokonaisarvosteluun vaikuttaisi luonnollisesti teon kohteena olevien ampuma-aseiden tai aseen osien tyyppi sekä se, kohdistuuko teko aseisiin vai aseen osiin. Aseen osien osalta kynnys törkeästä tekomuodosta tuomitsemiseen olisi melkoisesti korkeampi kuin aseiden osalta. Suurena määränä ampuma-aseita ei yleensä voitane pitää alle kymmentä asetta.

Laitonta asekauppaa on pidettävä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta erityisen tuomittavana ilmiönä. Laittomasti kaupatut ampuma-aseet päätyvät useimmiten rikollisten käyttöön. Momentin 2 kohdan nojalla ampuma-aserikosta voitaisiin pitää törkeänä, jos sillä tavoitellaan huomattavaa taloudellista höytyä. Tämän kohdan nojalla voitaisiin yleensä puuttua nimenomaan hyvin järjestettyyn laittomaan asekauppaan, jossa tavoitellut voitot ovat suuria.

Teon erityinen suunnitelmallisuus olisi momentin 3 kohdan mukaan kolmas teon törkeäksi arvostelemisen peruste. Suunnitelmallisuus ilmenee usein järjestäytyneisyytenä. Suunnitelmallinen toiminta on usein myös ainakin tietyllä tavalla jatkuvaksi aiottua, ammattimaista toimintaa. Momentin 3 kohdan perusteella voitaisiin laiton asekauppa sekä luvallisen asealan elinkeinotoiminnan puitteissa harjoitettu laajamittainen laiton toiminta katsoa törkeänä ampuma-aserikoksena rangaistavaksi. Usein teko olisi tämän kaltaisissa tapauksissa törkeä myös jo momentin 1 kohdan perusteella sen vuoksi, että sen kohteena on suuri määrä aseita tai aseen osia. Teolla saatettaisiin myös tavoitella huomattavaa taloudellista hyötyä, jolloin myös momentin 2 kohtaa voitaisiin soveltaa rinnakkain 3 kohdan kanssa.

Törkeästä ampuma-aserikoksesta tuomittaisiin vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi. Teon edellytettäisiin kuitenkin rikoslain kokonaisuudistuksessa omaksuttujen periaatteiden edellyttämällä tavalla olevan aina myös kokonaisuutena arvostellen törkeä. Pykälän soveltamisen välttämättömänä edellytyksenä olisi se, että teko täyttäisi perustunnusmerkistöltään jonkin ampuma-aserikokseksi määritellyn toiminnan. Useimmat tavallisesti ampuma-aserikoksena tuomittavat teot olisi siten mahdollista katsoa törkeiksi, jos edellä mainitut törkeän ampuma-aserikoksen edellytykset muutoin olisivat olemassa.

2 mom. Kuten ampuma-aserikoksen, olisi myös törkeän ampuma-aserikoksen yritys rangaistava.

103 §. *Ampuma-aserikkomus.* Kaikkein vähäisimmät ampuma-aseisiin, aseen osiin, patruunoihin ja erityisen vaarallisiin ammuksiin liittyvät väärinkäytökset ja laiminlyönnit tulisivat nykyiseen tapaan *ampuma-aserikkomuksina* rangaistaviksi. Ampuma-aserikkomuksena rangaistaisiin lähinnä eräitä luvanhaltijan velvollisuudeksi säädettyjen ilmoitusten tekemättä jättämisiä sekä eräiden esineiden viranomaiselle esittämättä jättämisiä. Ampuma-aserikkomuksena rangaistavan teon tekijänä voisi pääsääntöisesti olla vain luvanhaltija. Pykälässä tarkoitettuihin tekoihin sisältyisi siten yleensä rinnakkaisena seuraamuksena myös mahdollisuus luvan peruuttamiseen. Edellä sanotun vuoksi sakkorangaistus olisi katsottava riittäväksi rangaistukseksi ampuma-aserikkomuksesta. Ampuma-aserikkomuksen yritystä itsenäisenä tekona ei ole tarvetta säätää rangaistavaksi.

1 mom. Lakiehdotuksen 101 §:ssä tarkoitetun ampuma-aserikoksen kohteena voisi olla ampuma-ase, aseen osa, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia. Teon kohde voisi siten vaihdella melkoisesti tapauksen mukaan. Kyseessä voisi esimerkiksi olla yhtä hyvin usean ampuma-aseen kuin muutaman patruunankin luvaton hallussapito. Vaikka teon kohde voitaisiinkin ottaa rangaistuksen mittaamisessa huomioon ja vaikka kaikkein vähäisimmissä tapauksissa poliisi voisi luopua toimenpiteistä ja syyttäjä jättää syytteen nostamatta, teon lukemisella ampuma-aserikokseksi olisi kuitenkin merkitystä käytettävissä olevien menettelytapojen suhteen. Koska ampuma-aserikoksen enimmäisrangaistuksena olisi kaksi vuotta van-

keutta, ei ampuma-aserikoksesta voitaisi vähäisissäkään tapauksissa antaa rangaistusmääräysmenettelystä annetun lain 1 §:n 1 momentin nojalla rangaistusmääräystä eikä juttua käsitellä oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 6 §:n mukaan yhden tuomarin kokoonpanossa.

Edellä lausutun vuoksi momentissa säädettäisiin, että jos ampuma-aserikos, huomioon ottaen rikoksen kohteena olleiden esineiden laatu tai määrä taikka muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, tekijä on tuomittava ampuma-aserikoksen sijasta ampumarikkomuksesta sakkoon. Säännös mahdollistaisi väärinkäytöksen tai laiminlyönnin käsittelemisen tarkoituksenmukaisessa kokoonpanossa ja asian laatuun nähden sopivaa menettelytapaa noudattaen.

Ampuma-aserikkomuksena voisi momentin nojalla tulla arvioitavaksi tapauksen mukaan esimerkiksi muutamien aseen osien tai muutamien kymmenien patruunoiden taikka erityisen vaarallisten ammusten luvaton hallussapito tai vastaava teko. Kyseeseen voisi joissakin tapauksissa tulla myös kaasusumuttimen luvaton hallussapito. Sen sijaan varsinaista, ehdotetun lain 2 §:n määritelmän mukaista ampuma-asetta koskeva teko ei koskaan voisi tulla ampuma-aserikkomuksena arvioitavaksi. Varsinaisen ampuma-aseen osalta olisi kyse siten aina ampuma-aserikoksesta. Ratkaisevana olisi kaasusumuttimienkin osalta lisäksi aina pidettävä teon kokonaisarvostelua.

2 mom. Momentin 1 kohdan mukaan olisi ampuma-aserikkomuksena rangaistavaa lain 22 §:n 1 momentissa ase-elinkeinonharjoittajalle säädetyn, ase-elinkeinonharjoittajan asealan elinkeinotoiminnan lopettamista, liikkeen yhtiömuodon muutosta sekä liikkeen, tehtaan tai työpajan sijainnin muutosta koskevan ilmoituksen tekemättä jättäminen säädetyssä 30 päivän määräajassa. Rangaistavaa olisi myös ase-elinkeinonharjoittajan konkurssista tai kuolemasta ilmoittamatta jättäminen lain 24 §:n 1 momentissa säädetyssä 30 päivän määräajassa sekä lain 89 §:ssä säädetyn luovutusilmoituksen tekemättä jättäminen niin ikään säädetyssä 30 päivän määräajassa. Lisäksi ampuma-aserikkomuksena olisi pidettävänä kadonnutta tai anastettua ampuma-asetta tai aseen osaa koskevan ilmoituksen tekemättä jättämistä siten kuin lain 111 §:n 1 momentissa säädettäisiin.

Lain 22 §:n 2 momentin nojalla ase-elinkeinonharjoittajalla olisi velvollisuus viipymättä ilmoittaa säilytystilojen sijaintipaikan poliisilaitokselle ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten säilytystiloja koskevasta muutoksesta. Asekeräilijällä olisi lain 59 §:n nojalla vastaava velvollisuus ilmoittaa aseiden ja aseen osien säilytystiloja koskevista muutoksista. Näiden ilmoitusten tekemisen laiminlyönti olisi momentin 2 kohdan nojalla ampuma-aserikkomuksena rangaistava teko.

Lakiehdotuksen 52 §:n 1 momentin mukaan ampuma-aseelle tai aseen osalle olisi haettava hallussapitolupaa hankkimisluvan tai yksityisen valmistamisluvan voimassa ollessa. Hallussapitolupaa olisi kuitenkin haettava viimeistään 30 päivän kuluessa aseen tai aseen osan hankkimisesta, valmistamisesta tai muuntamisesta. Velvollisuus hallussapitoluvan hakemiseen saattaisi siten perustua joko esineen hankkimiseen, valmistamiseen tai muuntamiseen. Poliisirekistereiden luotettavuus ja aseiden käyttöön liittyvä valvonta edellyttää, että hankittu, valmistettu tai muunnettu esine esitetään mahdollisimman pian viranomaiselle. Tämän vuoksi hallussapitoluvan hakematta jättäminen lain 52 §:n 1 momentissa säädetyssä määräajassa hankkimisesta, valmistamisesta tai muuntamisesta olisi momentin 3 kohdan nojalla ampuma-aserikkomuksena rangaistava teko. Luvanhaltija täyttäisi siten hänelle 52 §:ssä säädetyn velvollisuuden hakiessaan lupaa säädetyssä ajassa, vaikkei hän saisikaan hakemaansa lupaa luvan hakemiselle säädetyn ajan kuluessa. Momentin 3 kohdan tarkoituksena olisi ainoastaan aserekistereiden ajan tasalla pitäminen ja samalla ampuma-aseisiin liittyvän valvonnan tehostaminen. Jos ampuma-asetta tai aseen osaa pidettäisiin hallussa hankkimisluvan tai yksityisen valmistamisluvan voimassaoloajan päätyttyä, kyseessä olisi lain 101 §:ssä tarkoitettu ampuma-aserikos.

Esityksen mukaan asekeräilijällä olisi mahdollisuus halutessaan pitää hankkimistaan ja hallussa pitämistään aseen osista tiedostoa. Tämä lain 60 §:n 1 momentissa tarkemmin säädetty menettely korvaisi asekeräilijän osalta viranomaisen aseen osan hankkimiseen tai hallussapitoon antaman luvan. Joissakin tapauksissa aseen osa olisi tosin lain 19 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla mahdollista hankkia ja pitää hallussa ilman lupaa myös sillä perusteella, että henkilöllä on jo

oikeus vastaavista aseen osista kootun ampuma-aseen hallussapitoon. Jos asekeräilijä on valinnut luvan sijasta tiedoston pitämisen, tiedoston sisältämien tietojen on oltava täsmällisiä ja ajan tasalla olevia. Tiedoston pitämisen laiminlyöntiä olisi momentin 4 kohdan nojalla pidettävä ampuma-aserikkomuksena.

Momentin 5 kohdan nojassa säädettäisiin ampuma-aserikkomuksina rangaistaviksi joidenkin ehdotetussa laissa tarkoitettujen lupatodistusten sekä suostumuksen ja Euroopan ampuma-asepassin esittämisen tai luovuttamisen laiminlyönti. Hallussapitolupaa koskevan 52 §:n 2 momentin mukaan hankkimislupaa tai yksityistä valmistamislupaa koskeva lupatodistus olisi esitettävä sekä pyydettäessä luovutettava poliisille. Jos hankkimisluvan tai yksityisen valmistamisluvan nojalla ei ole hankittu asetta tai aseen osaa, lupatodistus olisi toimitettava 30 päivän kuluessa luvan voimassaolon päättymisestä poliisille. Edellä tarkoitettujen velvollisuuksien laiminlyöntiä olisi pidettävä momentin 5 kohdan nojalla ampuma-aserikkomuksena.

Momentin 5 kohdan mukaan ampuma-aserikkomuksena olisi pidettävä myös Euroopan ampuma-asepassin esittämättä jättämistä ja pyydettäessä luovuttamatta jättämistä 30 päivän määräajassa lain 74 §:n 2 momentissa mainituista tapahtumista siten kuin 74 §:n 3 momentissa säädettäisiin. Hallussapitoluvan haltijan olisi lain 90 §:n nojalla esitettävä sekä pyydettäessä luovutettava hallussapitolupaa koskeva lupatodistus kotikuntansa poliisilaitokselle 30 päivän kuluessa ampuma-aseen tai aseen osan pysyvästä luovuttamisesta. Kun ase-alan elinkeinolupa, yksityistä käyttöä varten annettu hankkimiseen tai hallussapitoon oikeuttava lupa tai suostumus lakkaavat olemasta voimassa, edellä mainitut asiakirjat olisi luovutettava lakiehdotuksen 96 §:n 1 momentin nojalla viipymättä poliisille. Pysyvästi ampumakelvottomaksi tehtyä asetta tai pysyvästi toimintakelvottomaksi tehtyä aseen osaa koskeva lupatodistus olisi lain 112 §:n nojalla esitettävä ja pyydettäessä luovutettava poliisille. Kotikuntaansa toisen kihlakunnan alueelle vaihtava luvanhaltija olisi lain 114 §:n nojalla velvollinen kolmen kuukauden kuluessa kotikuntansa vaihtumisesta esittämään lupatodistuksensa uuden kotikunnan poliisilaitoksella. Jokaista edellä tarkoitetun esittämis- tai luovuttamisvelvollisuuden laiminlyöntiä olisi momentin 5 kohdan nojalla pidettävä ampuma-aserikkomuksena.

Esityksen mukaan aseen osan hankkiminen ja hallussapito olisi pääsääntöisesti luvanvaraista. Jos luvanhaltijalla kuitenkin olisi oikeus kyseisiä aseen osia vastaavista aseen osista kootun ampuma-aseen hallussapitoon, ei aseen osan hankkiminen ja hallussapito edellyttäisi erityistä lupaa. Jotta viranomaisella kuitenkin olisi tieto aseen osan haltijasta, ja jotta tämä tieto voitaisiin merkitä asianomaiseen viranomaisen pitämään rekisteriin, hankkimisesta olisi lain 70 §:n nojalla ilmoitettava kotikunnan poliisilaitokselle. Aseen osa olisi samalla esitettävä, jotta poliisi voisi kirjata rekisteriin aseen osaa koskevat tekniset tiedot ja erityistuntomerkit. Momentin 6 kohdassa säädettäisiin ampuma-aserikkomuksena rangaistavaksi mainitun ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti säädetyssä 30 päivän määräajassa. Rangaistavaa olisi myös aseen osan esittämättä jättäminen.

Lain 88 §:ssä säädetyn valvontavelvollisuuden laiminlyönti säädettäisiin ampuma-aserikkomuksena rangaistavaksi momentin 7 kohdassa. Säännöksen mukaan rangaistavaa olisi ampuma-aseen antaminen toisen käytettäväksi siten, että aseen käyttöön liittyvän valvonnan järjestäminen laiminlyötäisiin, jolloin aseen käytöstä saattaisi aiheutua vaaraa. Momentissa tarkoitettuna laiminlyöntinä olisi pidettävä esimerkiksi valvottavan jättämistä yksin tai valvojan oleminen siinä määrin päihdyttävien aineiden vaikutuksen alaisena, ettei hän kykene tyydyttävällä tavalla valvomaan aseen käyttöä. Teon tekijänä voisi olla ainoastaan aseen luovuttaja, ja tekomuotona tulisi kysymykseen vain valvonnan laiminlyönti. Tilanteessa voisi tapauksen mukaan tulla sovellettavaksi myös muu ehdotetun lain mukaan rangaistava käyttäytyminen, kuten esimerkiksi aseen luvaton hallussapito tai luovuttaminen.

Momentin 8 kohdan mukaan ampuma-aserikkomuksena rangaistavaa olisi ehdotetun lain vastaisesti tapahtuva ampuma-aseen tai aseen osan säilyttäminen sekä ampuma-aseen kantaminen tai kuljettaminen. Tämän kohdan mukaiseen ampuma-aserikkomukseen voisi syyllistyä esimerkiksi henkilö, jolla on oikeus pitää asetta hallussa, mutta jolla ei lain 106 §:n 2 momentin nojalla ole oikeutta kantaa sitä yleisellä paikalla. Kyseessä voisi olla esimerkiksi vartioimisliikkeen vartija, jolla on poliisin antama lupa kyseessä olevan aseen hallussapitoon, mutta jolle vartioimisliike ei ole antanut vartioi-

misliikeasetuksen (743/1983) 15 a §:n 1 momentin nojalla hyväksyntää aseen kantamiseen kyseisessä työtehtävässä. Tällaisessa tapauksessa aseen kantamiselle yleisellä paikalla ei olisi lain 106 §:n 2 momentissa tarkoitettua hyväksyttyä syytä, vaikka aseen hallussapitoon olisikin asianmukainen lupa.

Kyseeseen voisi tulla myös aseen tai aseen osan säilyttäminen lain 106 §:n 1 momentin vastaisesti. Momentin vastaista olisi esimerkiksi aseen säilyttäminen seinällä ilman, että se olisi lukittuna. Ampuma-aserikkomuksena olisi 8 kohdan nojalla pidettävä myös aseen tai aseen osan säilyttämistä paikassa, josta ne ovat helposti anastettavissa. Lain 106 §:n 1 momentin mukaan asetta ja aseen osaa ei saisi jättää pitkäksi aikaa syrjäiseen asumattomaan paikkaan, kuten kesäasunnolle, säilytettäväksi.

Lain 108 §:n 1 momentin nojalla olisi sillä, jonka hallussa kuolinpesän omaisuus on, oikeus säilyttää ja hyväksyttävästä syystä myös kuljettaa kuolinpesään kuuluvaa ampuma-asetta. Jos hän kuljettaisi asetta ilman hyväksyttävää syytä, ei kyseessä olisi momentin 8 kohdassa tarkoitettu ampuma-aserikkomus, vaan lain 101 §:ssä tarkoitettu ampuma-aserikos, koska asetta pidettäisiin tuolloin hallussa ilman siihen oikeuttavaa lupaa ja ilman, että hallussapitoon muutenkaan olisi ehdotetun lain nojalla oikeutta. Tekoa olisikin pidettävä momentin 8 kohdassa tarkoitettuna ampuma-aserikkomuksena vain niissä tapauksissa, joissa henkilöllä on lähtökohtaisesti oikeus aseen tai aseen osan säilyttämiseen taikka aseen kantamiseen tai kuljettamiseen, mutta toiminnassa rikottaisiin muulla tavoin ehdotetun lain säännöksiä säilyttämisestä, kantamisesta tai kuljettamisesta.

Ampuma-aseen ja aseen osan määritelmät sisältyisivät ehdotetun lain 2 ja 3 §:ään. Mainittujen pykälien mukaan ampuma-aseen tekemisestä pysyvästi ampumakelvottomaksi ja aseen osan tekemisestä pysyvästi toimintakelvottomaksi säädetään asetuksella. Jos aseelle tai aseen osalle tehdään edellä tarkoitettu toimenpide, ei esinettä ole enää pidettävä luvanvaraisena, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta merkityksellisenä välineenä. Näin ollen sitä koskevat merkinnät olisi poistettava poliisin pitämistä rekistereistä. Koska nimenomaan deaktivoitujen aseiden osalta on käytännössä ilmennyt lukuisia väärinkäytöksiä, on tarpeen, että poliisi tarkastaa deaktivoinnit. Tämän vuoksi pysyvästi ampumakelvottomaksi tehty ampuma-ase ja pysyvästi toimintakelvottomaksi tehty aseen osa olisi lain 108 §:n 1 momentin 3 kohdan ja 112 §:n nojalla esitettävä poliisille. Momentin 9 kohdassa säädettäisiin rangaistavaksi edellä tarkoitetun esittämisvelvollisuuden laiminlyönti. Näin voitaisiin osaltaan välttää erityisesti deaktivoituihin aseisiin liittyvät väärinkäytökset.

Suomi on sitoutunut C.I.P.-sopimuksen määräyksillä järjestämään markkinoille tulevien ampuma-aseiden ja patruunoiden tarkastuksen niiden käyttöturvallisuuden toteamiseksi. Kaupalliseen toimintaan liittyvästä tarkastuttamisvelvollisuudesta säädettäisiin lain 110 §:n 1 momentissa. Rangaistus tarkastuttamisvelvollisuutta koskevista laiminlyönnistä määrättäisiin lain 101 §:n 1 momentin 5 kohdan perusteella. Kyseessä olisi kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuvan toiminnan osalta lähtökohtaisesti aina ampuma-aserikos. Lain 110 §:n 2 momentin nojalla myös yksityiseen valmistamislupaan voitaisiin sisällyttää ehto, jonka mukaan omaa käyttöä varten valmistettu ampuma-ase olisi tarkastutettava aseen käyttöturvallisuuden toteamiseksi. Ehdotetun pykälän 2 momentin 10 kohdassa säädettäisiin yksityiseen valmistamislupaan liittyvän tarkastuttamisvelvollisuuden laiminlyöminen rangaistavaksi ampuma-aserikkomuksena.

Momentin 11 kohdan nojalla tulisi ampuma-aserikkomuksena rangaistavaksi lain 117 §:ssä säädetyn esittämisvelvollisuuden laiminlyönti tämän lain noudattamisen valvontaa suorittavalle viranomaiselle. Mainitussa pykälässä velvoitettaisiin lupatodistuksen ja Euroopan ampuma-asepassin haltija pyynnöstä esittämään edellä mainitut asiakirjat sekä lupatodistuksen tai Euroopan ampuma-asepassiin merkittyjen lupien nojalla hallussa pidetyt ampuma-aseet, aseen osat, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset poliisille sekä rajavartio- ja tulliviranomaiselle. Esittämisvelvollisuuden laiminlyöntiin voisi syyllistyä vain edellä tarkoitettujen esineiden hallussapitoon oikeutettu henkilö tilanteessa, jossa tämä kieltäytyisi viranomaisen nimenomaisesta pyynnöstä huolimatta esittämästä kyseisiä esineitä tai asiakirjoja. Rangaistavuus edellyttäisi lisäksi, että esittämispyynnön tekevällä viranomaisella olisi kyseisessä tilanteessa lain mukainen oikeus asiakirjoihin ja esineisiin tutustumiseen. Rangaistusuhan liittäminen esittämisvelvollisuuden laiminlyöntiin olisi tarpeen valvonnan

kannalta.

104 §. *Menettämisseuraamus.* Pykälässä säädettäisiin ampuma-aserikoksen, törkeän ampuma-aserikoksen ja ampuma-aserikkomuksen kohteena olleen esineen tai sen arvon menettämisseuraamuksesta. Menettämisseuraamus vastaisi pääsääntöisesti yleistä rikoslain 2 luvun 16 §:n 3 momentissa säädettyä rikosesineen tai rikoksen kohteena olleen omaisuuden valtiolle menetetyksi tuomitsemista koskevaa säännöstä.

1 mom. Momentin mukaan menettämisseuraamuksen tuomitseminen edellyttäisi jonkun syyllistymistä ampuma-aserikokseen, törkeään ampuma-aserikokseen tai ampuma-aserikkomukseen, mutta ei välttämättä rangaistuksen määräämistä kyseisestä teosta. Käytännössä on mahdollista, että esine on menettämisseuraamuksen välttämiseksi kätketty tai hävitetty. Tämän vuoksi ehdotetaan, että jollei teon kohteena ollutta esinettä voitaisi tuomita valtiolle menetetyksi, voitaisiin menetetyksi tuomita esineen arvo. Jos ampuma-ase tuomittaisiin menetetyksi valtiolle, olisi samalla valtiolle menetetyiksi tuomittava myös kyseisen aseen osat ja aseessa käytettäviksi soveltuvat patruunat ja ammukset, sillä ne liittyvät kiinteästi teon kohteena olevan ampuma-aseen käyttämiseen.

2 mom. Momentissa säädettäisiin menettämisseuraamuksen määräämisen edellytyksistä siten, että muulle kuin rikoksentekijälle, rikokseen osalliselle tai sille, jonka puolesta tai suostumuksin rikos on tehty, kokonaan tai osaksi kuuluvaa esinettä ei saisi tuomita menetetyksi. Säännöksellä turvattaisiin siten perusoikeuksiin kuuluvan omaisuuden suojan toteutuminen. Tarkoituksena on, ettei suojaa saisi se, joka on jollakin tavoin ollut mukana rikoksessa. Omaisuuden siirtäminen rikoksen jälkeen jonkun rikokseen nähden ulkopuolisen henkilön omistukseen ei säännöksen mukaan kuitenkaan estäisi menettämisseuraamuksen tuomitsemista, jos tämä omaisuuden vastaanottaessaan on tiennyt rikoksesta. Tällä tavoin pyrittäisiin estämään menettämisseuraamuksen tarkoituksellinen ja tietoinen välttäminen esineen omistusoikeuden siirtämisellä.

3 mom. Kohtuuttoman menettämisseuraamuksen kiellosta säädettäisiin pykälän 3 momentissa. Menettämisseuraamuksen tuomitsemista harkittaessa tulisi ottaa huomioon ainakin itse varsinainen teko ja sen moitittavuus, tekoon kokonaisuudessaan liittyvät muut mahdolliset seuraamukset sekä teon kohteena olleen esineen omistajan syyllisyyden aste. Lisäksi tulisi ottaa huomioon menettämisseuraamuksen tuomitsematta jättämiseen liittyvät vaarat. Lähinnä ampuma-aserikkomusten osalta vaikutusta voisi olla myös sillä, voitaisiinko menettämisseuraamuksen kohteena olevan esineen omistajalla katsoa olevan mahdollisuus edelleenkin säilyttää oikeus esineen hallussapitoon lainvastaisesta teosta huolimatta. Arvioinnissa voitaisiin ottaa huomioon muitakin seikkoja. Jos menettämisseuraamus olisi olosuhteisiin nähden kohtuuton, se tulisi jättää tuomitsematta. Käytännössä se voitaisiin myös rajoittaa koskemaan vain osaa teon kohteena olevista esineistä. Ratkaisu tulisi tehdä kokonaisarvioinnin perusteella erikseen jokaisen tekoon osallisen henkilön osalta samoin kuin jokaisen teon kohteena olevan esineen osalta. Erityisesti vähäisinä pidettävissä tapauksissa olisi myös mahdollista määrätä ampuma-ase tehtäväksi pysyvästi ampumakelvottomaksi ja aseen osa tehtäväksi pysyvästi toimintakelvottomaksi.

10 luku. **Erinäiset säännökset**

105 §. *Huolellisuusvelvollisuus.* Ehdotettu pykälä koskisi kaikkia ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten luvallisia haltijoita. Se koskisi siten esimerkiksi asealan elinkeinoluvan sekä hallussapito- ja rinnakkaisluvan ja yksityisen tuontiluvan haltijoita. Säännöstä sovellettaisiin myös niihin, jotka pitävät laillisesti hallussaan kuolinpesään kuuluvaa ampuma-asetta, aseen osaa, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia.

Ehdotettu pykälä vastaisi ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 17 ja 29 §:ää, joissa on säädetty huolellisuusvelvollisuus ampuma-aseiden ja ampumatarpeiden kaupan harjoittajalle sekä ampuma-aseen hallussapitoon annetun luvan haltijalle. Ehdotetun pykälän soveltamisala olisi kuitenkin edellä mainittuja säännöksiä laajempi. Siinä säädettäisiin yleisestä huolellisuusvelvollisuudesta, jonka vastainen toiminta voisi johtaa ainakin luvan peruuttamiseen tai esineiden ottamiseen poliisin haltuun ehdotetun lain 92 §:n nojalla.

106 §. *Säilyttäminen, kantaminen ja kuljettaminen.* Voimassa olevissa säännöksissä ei ole lainkaan ampuma-aseiden säilyttämistä koskevia säännöksiä. Tämä on kansainvälisenkin vertailun valossa poikkeuksellista.

Suomessa anastetaan vuosittain noin tuhat ampuma-asetta. Takaisin saadaan noin viidennes. Valtaosa aseista anastetaan yksityisasunnoista, joihin on tässä luettu myös kesäasunnot. Aseiden nykyistä turvallisemmalla säilyttämisellä voitaisiin anastettujen aseiden määrää olennaisesti vähentää. Sillä voitaisiin myös ainakin jossakin määrin estää aseiden joutuminen riitojen selvittelyvälineiksi. Riita- ja perheväkivaltatilanteissa olisi eduksi, jos aseen esille ottaminen kestäisi ainakin jonkin aikaa. Myös aseiden kantamista ja kuljettamista koskevat säännökset ovat nykyisin hyvin puutteellisia.

1 mom. Ampuma-asetta tulisi pääsäännön mukaan säilyttää lukitussa paikassa tai muuten lukittuna. Tähän olisi käytettävissä monia vaihtoehtoisia keinoja. Aseen säilyttäminen lukitussa asunnossa ei olisi momentin mukaan riittävää. Asetta voitaisiin sen sijaan säilyttää lukitussa asetelineessä tai asekaapissa tai esimerkiksi siten, että ase on liipaisinkaarestaan kiinnitetty vaijerilla seinään. Revolveria tai pienoisrevolveria voitaisiin säilyttää lukittuna siten, että aseen rulla olisi lukittu riippulukolla. Säilytyskaapille tai -laatikolle ei asetettaisi uudistuksen tässä vaiheessa erityisiä rakenteellisia vaatimuksia. Niiden materiaali voisi siten olla yhtä hyvin esimerkiksi puuta kuin metalliakin. Ehdotetun 119 §:n 1 momentin 6 kohdan valtuussäännöksen nojalla aseiden säilyttämisestä voitaisiin säätää tarkemmin asetuksella. Aserekisterin tullessa kokonaisuudessaan käyttöön voitaisiin helposti selvittää, kuinka monta asetta ja minkälaatuisia aseita kullakin luvanhaltijalla on hallussaan. Tällöin voitaisiin ainakin suurille asekokoelmille tai erityisen vaarallisia ampuma-aseita sisältäville kokoelmille säätää tavanomaista täsmällisemmät säilytysvaatimukset. Tämä voisi koskea myös aseiden säilytystilojen teknistä rakennetta, josta ampuma-aseasioita käsittelevä ministeriö voisi ehdotetun 119 §:n 2 momentin 3 kohdan nojalla antaa tarkempia säännöksiä.

Vaihtoehtona ampuma-aseen lukittuna säilyttämiselle olisi aseen ja sen osien säilyttäminen erillään. Momentissa tarkoitettaisiin ehdotetun lain 3 §:ssä määriteltyjä aseen osia. Aseen ja siihen kuuluvien osien voitaisiin katsoa olevan momentissa tarkoitetulla tavalla erillään, jos ulkopuolinen henkilö ei voi kohtuullisella vaivalla niitä havaita ja päästä niihin käsiksi.

Kansalliseksi ongelmaksi on muodostunut ampuma-aseiden säilyttäminen kesäasunnoilla myös talviaikaan, jolloin tilat ovat asumattomat. Tällä tavoin säilytettyjä aseita anastetaan vuosittain noin 200. Momentissa kiellettäisiin aseiden ja aseen osien säilyttäminen paikassa, josta ne ovat helposti anastettavissa. Säännös koskisi myös muuten asianmukaisesti, esimerkiksi lukitussa kaapissa, säilytettyjä aseita. Säännöksen tarkoituksena olisi estää aseiden säilyttäminen kesämökeillä ja -huviloilla taikka muissa vastaavissa paikoissa, joista niiden anastaminen on mahdollisista turvarakenteista huolimatta yleensä kohtuullisen vaivatonta. Jos aseet ja aseen osat olisivat poikkeuksellisesti kuitenkin niin hyvin suojatut, ettei niitä ilman häirityksi tulemisen pelkoa voitaisi anastaa, voitaisiin aseita säilyttää asumattomissakin paikoissa. Niitä ei tällöin voitaisi katsoa säilytettävän säännöksessä tarkoitetulla tavalla paikassa, josta ne voidaan helposti anastaa. Aseita voitaisiin siten säännöksen estämättä säilyttää esimerkiksi ampumaseuran rakenteeltaan hyväksyttävinä pidetyissä säilytystiloissa, jotka olisi lisäksi tarvittaessa varustettu hälytyslaittein.

2 mom. Voimassa olevissa ampuma-aseita koskevissa säännöksissä ei aseiden kantamista ja kuljettamista yleisellä paikalla ole säännelty lainkaan. Säännöksiä on kuitenkin yleisistä kokouksista annetussa laissa, julkisista huvitilaisuuksista annetussa laissa sekä kuntien järjestyssäännöissä. Metsästyslaissa säädetään metsästysaseen kuljettamisesta. Sääntelyn aukollisuudesta on ollut seurauksena esimerkiksi sellainen epäkohta, ettei luvallisesti hallussa pidetyn aseen hallussapitoa ravintolassa voida pitää ampuma-aseita koskevien säännösten nojalla kiellettynä. Kyseessä ei näin ollen ole sen paremmin ampuma-aserikos kuin ampuma-aserikkomuskaan. Aseiden kantamisesta ja kuljettamisesta ehdotetaankin säädettäväksi keskitetysti ampuma-aselaissa. Metsästykseen liittyvästä aseen kuljettamisesta säädettäisiin kuitenkin edelleenkin metsästyslainsäädännössä.

Ampuma-asetta saisi momentin mukaan kuljettaa yleisellä paikalla sekä tiloissa, joihin yleisöllä on pääsy, vain lataamattomana suojuksessa. Asetta olisi pidettävä lataamattomana silloin, kun sen patruunapesässä ei ole patruunaa. Momentissa tarkoitettuna suojuksena pidettäisiin sellaista koteloa tai pussia, joka peittää ampuma-aseen kokonaan ja joka suojaa ampuma-aseen lataus- ja laukaisukoneistoa niin, ettei ase pääse kuljetuk-

sen aikana laukeamaan. Ase ei saisi olla suojuksen läpi selvästi nähtävissä.

Yleisellä paikalla tarkoitettaisiin tietä, katua, toria, puistoa tai muuta vastaavaa paikkaa, joka on yleisön tai muuten henkilöllisyydeltään määräämättömien henkilöiden käytettävissä. Yleisen paikan lisäksi ampuma-aseen kuljettamista ja kantamista säänneltäisiin ehdotetussa momentissa sellaisten tilojen osalta, joihin yleisöllä on pääsy. Viimeksi mainituilla tiloilla tarkoitettaisiin esimerkiksi ravintoloita, kahviloita, pankkeja, posteja ja kauppoja. Tilana, johon yleisöllä on pääsy, voitaisiin pääsääntöisesti pitää myös joukkoliikenteen kulkuneuvoja. Kyseeseen voisivat siten tulla järjestyksen pitämisestä joukkoliikenteessä annetun lain (472/1977) 1 §:n 1 momentissa tarkoitetut kulkuneuvot, eli rautateiden henkilöliikenteessä sekä raitiotie-, metro- ja linja-autoliikenteessä käytettävät kulkuneuvot. Momentti voisi luonnollisesti koskea myös matkustaja- ja ilma-aluksia. Paikkoja, joihin yleisöllä ei ainakaan säännönmukaisesti ole pääsyä, olisivat erilaiset tuotantolaitokset, puolustusvoimien hallussa olevat rakennukset sekä erilaiset rangaistuslaitokset.

Ampuma-asetta saisi yleisellä paikalla sekä tiloissa, joihin yleisöllä on pääsy, kantaa ja kuljettaa vain silloin, kun siihen on hyväksyttävä syy. Hyväksyttävänä syynä aseen kuljettamiseen voitaisiin pitää esimerkiksi sitä, että asetta viedään ampumaradalle tai korjattavaksi taikka tällaisesta paikasta takaisin luvanhaltijan asunnolle. Säännöksen tarkoituksena on antaa viranomaiselle mahdollisuus estää jo ennakolta sellaiset tilanteet, joissa kuljettamisen varjolla pyritään pitämään asetta mukana sen käyttämiseksi muulla kuin luvassa edellytetyllä tavalla.

Ampuma-aseen kantaminen yleisellä paikalla ja tiloissa, joihin yleisöllä on pääsy, tulisi kysymykseen esimerkiksi silloin, kun asetta kannetaan työtehtävässä. Työtehtävää olisi pidettävä momentissa tarkoitettuna hyväksyttävänä syynä. Lakiehdotuksen 56 §:n mukaan työtehtävässä olisi sallittua kantaa vain sellaista tai sitä vastaavaa asetta, jonka lupaviranomainen on nimenomaisesti hyväksynyt työtehtävässä kannettavaksi. Lisäksi kantamisen hyväksyttävyyttä arvioitaessa olisi otettava huomioon muut mahdolliset asiaa koskevat säännökset, kuten vartioimisliikeasetuksen 15 a §:ssä säädetyt edellytykset vartijan aseen kantamiselle.

Kuten edellä on todettu, moottorikäyttöistä, luvanvaraisessa henkilöliikenteessä käytettävää linja-autoa voitaisiin yleensä pitää tilana, johon yleisöllä on pääsy. Tavanomaisen yksityiseen henkilöliikenteeseen käytettävän henkilöauton sisätilat kuuluvat sen sijaan kotirauhan piiriin. Ilman asiaa koskevaa nimenomaista säännöstä voisi asetta siten laillisesti kuljettaa siten, että se on näkyvissä auton sisätiloissa ladattuna ja käyttövalmiina vaikka keskellä taajamaa. Tarvetta aseen ladattuna kuljettamiseen moottorikäyttöisessä ajoneuvossa ei kuitenkaan pääsääntöisesti ole. Tämän vuoksi momentissa säädettäisiin, ettei asetta saisi moottorikäyttöisessä ajoneuvossa kuljettaa muuten kuin lataamattomana. Aseen tulisi lisäksi olla suojuksessa tai sijoitettuna suojattuun tilaan. Suojattuna tilana pidettäisiin autossa olevaa erillistä, suljettua tavaratilaa. Erillinen tavaratila ei saisi olla ajoneuvon sisäpuolelta avattavissa.

Ampuma-aseen kantamista kotirauhan suojaamassa moottorikäyttöisessä ajoneuvossa esimerkiksi yleisellä tiellä ei pääsääntöisesti voida pitää tarpeellisena eikä hyväksyttävänä. Tämä voi olla perusteltua ainoastaan eräissä harvoissa tapauksissa, joissa aseen kantamiselle on jokin hyväksyttävä syy. Hyväksyttävänä syynä voisi olla lähinnä vain aseen kantaminen työtehtävässä.

Metsästysaseen kuljettamisesta säädetään metsästyslain 35 §:ssä hyvin täsmällisesti. Momenttiin sisällytettäisiinkin viittaussäännös, jonka mukaan metsästysaseen kuljettamisessa noudatetaan lisäksi mitä metsästyslaissa ja sen nojalla säädetään. Viittaussäännöksen tarkoituksena olisi siten se, että metsästyksessä käytettävän aseen kuljettamisessa nimenomaan metsästystilanteessa noudatettaisiin metsästyslainsäädäntöä. Muilta osin noudatettaisiin metsästyksessä käytettäväksi suunnitellun ja valmistetun aseen osaltakin ampuma-aselain säännöksiä. Myös aseen kantamisessa noudatettaisiin kaikilta osin ampuma-aselakia. Näin ollen metsästyksessä käytettävän aseen kantaminen yleiseksi paikaksi katsottavalla tiellä olisi ehdotetun momentin mukaan sallittua, sillä aseen metsästyksen yhteydessä tapahtuvalle kantamiselle olisi momentissa tarkoitettu hyväksyttävä syy.

3 mom. Patruunoiden ruuti on räjähdeasetuksen 4 §:ssä tarkoitettua räjähdysainetta. Myös eräät erityisen vaaralliset ammukset saattavat sisältää ruutia. Näin ollen edellä tarkoitettujen esineiden osalta tulisi ehdote-

tun lain mukaan soveltaa myös, mitä räjähdysvaarallisista aineista annetussa laissa ja sen nojalla säädetään. Vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain (719/1994) 3 §:n mukaan mainittua lakia sovelletaan muun muassa aineisiin, jotka räjähdysvaarallisuutensa vuoksi voivat aiheuttaa vahinkoa ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle. Momenttiin sisällytettäisiinkin informatiivinen viittaussäännös, jonka mukaan patruunoiden ja räjähdysainetta sisältävien erityisen vaarallisten ammusten säilyttämisessä ja kuljettamisessa noudatetaan ehdotetun lain lisäksi, mitä edellä mainituissa laeissa ja niiden nojalla säädetään.

107 §. *Säilyttämiseen ja kuljettamiseen sekä lupiin, ennakkosuostumuksiin ja suostumukseen liittyvät ehdot. 1 mom.* Ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten asianmukaisen valvonnan merkitys yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiselle on suuri. Edellä lausutusta huolimatta poliisi ei voi voimassa olevien ampuma-aseita koskevien säännösten perusteella asettaa edellä mainittujen esineiden säilyttämiselle tai kuljettamiselle ehtoja.

Pykälän 2 momentin mukaan ehdotetun lain nojalla annettaviin lupiin voitaisiin sisällyttää yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi tarpeellisia ehtoja. Tästä huolimatta on käytännössä ilmennyt, että erityistapauksissa poliisin tulisi voida tapauskohtaisestikin asianomaisen luvan sisällöstä riippumatta asettaa ampuma-aseiden säilyttämiselle ja kuljettamiselle yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta tarpeellisia ehtoja. Esimerkiksi tapauksessa, jossa asetehtaalta toimitetaan satoja rynnäkkökivääreitä satamakaupunkiin edelleen ulkomaille toimitettaviksi, on välttämätöntä, että poliisi voi asettaa kyseisen ase-erän säilyttämistä ja kuljettamista koskevia ehtoja. Tämän menettelyn mahdollistava valtuussäännös ehdotetaan otettavaksi pykälän 1 momenttiin.

2 mom. Voimassa olevien säännösten mukaan ei ole selvää, voiko lupaviranomainen asettaa ampuma-aseita koskeviin lupiin yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisen kannalta tarpeellisia ehtoja. Käytännössä mainittuja ehtoja on kuitenkin lupiin sisällytetty.

Momentissa ehdotetaan, että lupaviranomainen ja ennakkosuostumuksen tai suostumuksen antava viranomainen voisi asettaa lupiin, ennakkosuostumuksiin ja suostumukseen yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi tarpeellisia ehtoja. Ehdot voisivat koskea niin ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita kuin erityisen vaarallisia ammuksiakin. Ehdot voisivat käsittää aseenkäsittelyluvan osalta esimerkiksi rajoituksia kyseessä olevalle henkilölle kuljettaa ase-elinkeinonharjoittajan toimitilojen ulkopuolella yksinään tietyn tyyppisiä aseita. Ehdot voisivat myös koskea rajoituksia ampua ase-elinkeinonharjoittajan hallussa olevilla aseilla. Hallussapitoon oikeuttavien lupien osalta rajoitukset voisivat koskea esimerkiksi aseen käytön rajoittamista vain tietyssä paikassa tapahtuvaksi tai tietyn henkilön, kuten huoltajan tai kouluttajan, läsnä ollessa. Mahdollista voisi myös olla sellaisen ehdon asettaminen, että asetta tulisi säilyttää luvanhaltijan huoltajan hallussa. Ennakkosuostumukseen voitaisiin sisällyttää ainakin ehto, jonka perusteella ennakkosuostumuksen nojalla annettavan siirtoluvan mukaan aseen kuljetus tulisi suorittaa vain jotakin tiettyä kuljetusvälinettä käyttäen.

Momentin nojalla asetettavat ehdot voisivat siten olla hyvin monenlaisia. Niiden tulisi kuitenkin aina olla yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta perusteltavissa, eikä niiden asettamisella saisi aiheuttaa tarpeettomasti haittaa luvanhaltijalle.

108 §. *Kuolinpesään kuuluvat ampuma-aseet, aseen osat, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset.* Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 28 §:n mukaan se, joka on saanut ampuma-aseen omistukseensa perinnön, pesänosituksen tai testamentin kautta, on velvollinen viimeistään 30 päivän kuluessa siitä hakemaan kotikuntansa poliisilta lupaa aseen hallussapitoon. Säännöksen sanamuodon mukaan kuolinpesään kuuluvaan aseeseen, johon kukaan ei ole saanut omistusoikeutta, ei kenenkään tarvitse hakea hallussapitoon oikeuttavaa lupaa. Kuolinpesässä, joka jää kokonaan tai ainakin aseiden osalta jakamatta, ei kukaan saa aseisiin omistusoikeutta. Monesti on myös niin, ettei lupaviranomainen käytännössä saa edes tietoa luvanhaltijan kuolemasta. Tästä on ollut seurauksena vaikeasti arvioitavissa olevan asemäärän joutuminen käytännössä pysyvästi lupajärjestelmän ulkopuolelle.

Edellä kuvattu tilanne helpottuu käytännössä viimeistään uudistuksen toisessa vaiheessa kokonaisuudessaan käyttöön otettavan automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidet-

tävän ampuma-aserekisterin myötä. Tällöin luvanhaltijan kuolemaa koskeva tieto saataisiin siirretyksi ampuma-aserekisteriin suoraan väestötietojärjestelmästä. Lisäksi ehdotettuun ampuma-aselakiin otettaisiin tarpeelliset säännökset siitä, että se, jonka hallussa kuolinpesän omaisuus on, on velvollinen ryhtymään toimenpiteisiin kuuden kuukauden kuluessa luvanhaltijan kuolemasta.

1 mom. Vaikka kuolinpesä saattaakin jäädä jakamatta, ei ampuma-aseiden joutumista pitkäksi aikaa ilman omistajaa ja vastuullista, aserekisteriin merkittyä haltijaa voida kuitenkaan pitää hyväksyttävänä. Aseiden omistussuhteet tulisikin saada selvitetyksi kohtuullisen lyhyen ajan kuluessa luvanhaltijan kuoleman jälkeen.

Ehdotettuun pykälään on otettu säännös, jonka mukaan toimimisvelvollisuus asetettaisiin sille, jonka hallussa kuolinpesän omaisuus on. Edellä mainitulla henkilöllä, esimerkiksi eloon jääneellä puolisolla, pesänosakkaalla, pesänselvittäjällä tai pesänjakajalla, joka tosiasiallisesti hoitaa ja hallitsee pesän omaisuutta, olisi oikeus ilman ehdotetun lain mukaista lupaa väliaikaisesti säilyttää ja hyväksyttävästä syystä myös kuljettaa pesään kuuluvaa ampuma-asetta, aseen osaa, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia. Enimmäisaika olisi kuitenkin kuusi kuukautta luvanhaltijan kuolemasta. Kuuden kuukauden kuluessa olisi muun muassa luvanhaltijan jäämistöä koskeva perunkirjoitus jo yleensä suoritettu, ja näin ollen pesään kuuluvat ampuma-aseet, aseen osat, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset olisivat ainakin yleensä kuolinpesän osakkaiden tiedossa. Esineiden kuljettaminen olisi sallittua vain poikkeuksellisesti esimerkiksi niiden keräämiseksi yhdessä paikassa säilytettäviksi. Momentin nojalla ei kenellekään annettaisi sitä vastoin oikeutta aseen kantamiseen. Näin ollen kuolinpesään kuuluvalla aseella ampuminen ei olisi momentin nojalla sallittua.

Jos kuolinpesään kuuluviin ampuma-aseisiin, aseen osiin, patruunoihin tai erityisen vaarallisiin ammuksiin voitaisiin katsoa liittyvän väärinkäytön vaara, esineet voitaisiin ottaa lakiehdotuksen 92 §:n nojalla väliaikaisesti poliisin haltuun. Uudistuksen myöhemmässä vaiheessa, kun automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidettävä aserekisteri on kokonaisuudessaan käytössä, poliisi voisi ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin nopeastikin luvanhaltijan kuoltua, jos väärinkäytön vaaraa voitaisiin etukäteen epäillä.

Kuuden kuukauden määräajan kuluessa voisi se, jonka hallussa kuolinpesän omaisuus on, hankkia itselleen esineiden hallussapitoon oikeuttavan luvan. Tämä tietysti riippuisi muun muassa siitä, kenet yksityisoikeudellisten säännösten mukaan katsottaisiin esineiden omistajaksi. Esineet voitaisiin lisäksi luovuttaa muulle henkilölle, jolla olisi esineiden hankkimiseen oikeuttava asianmukainen lupa. Tämä henkilö voisi olla joko täysin ulkopuolinen henkilö tai myös kuolinpesän osakas. Tällä tavoin toimien esineistä saatava vastike muodostuisi yleensä mahdollisimman hyväksi. Ampuma-aseen voisi lisäksi edellä mainitun määräajan kuluessa tehdä pysyvästi ampumakelvottomaksi tai aseen osan tehdä pysyvästi toimintakelvottomaksi. Näissä tapauksissa esineet olisi lisäksi esitettävä poliisille määräajan kuluessa. Yhtenä mahdollisuutena olisi esineiden toimittaminen poliisille.

2 mom. Käytännössä saattaa joskus käydä siten, että vainajan jäämistöstä löytyy vielä perukirjan laatimisen jälkeenkin ampuma-ase tai muita ehdotetun lain soveltamisalaan kuuluvia esineitä. Pykälän 1 momentin mukaisen kuuden kuukauden määräajan jälkeen kuolinpesästä löytyneet edellä tarkoitetut esineet olisi toimitettava viipymättä poliisille.

3 mom. Jos kuolinpesään kuuluvat ampuma-aseet, aseen osat, patruunat tai erityisen vaaralliset ammukset päätettäisiin pykälän 1 momentin 4 kohdan nojalla luovuttaa kuuden kuukauden määräajan kuluessa poliisille, poliisin olisi tehtävä päätös niiden ottamisesta poliisin haltuun. Sama koskisi kuolinpesästä pykälän 1 momentissa tarkoitetun määräajan jälkeen löytyneitä edellä tarkoitettuja esineitä. Haltuunotosta olisi laadittava pöytäkirja tai tehtävä merkintä muuhun asiakirjaan. Säännös vastaisi tältä osin lain 95 §:n 2 momentin säännöstä.

109 §. *Poliisille luovutetut kuolinpesään kuuluvat ampuma-aseet, aseen osat, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset.* Poliisin haltuun luovutettuja kuolinpesään kuuluvia ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia koskeva menettely vastaisi ehdotetun 99 ja 100 §:n mukaista menettelyä. Pykälässä viitattaisiin mainittuihin pykäliin.

Käytännössä ehdotettu sääntely merkitsisi, että esimerkiksi keräilykokoelmaan kuuluvia, usein varsin lukuisia ja arvokkaita aseita koskeville toimenpiteille olisi aikaa yhteensä

vuosi luvanhaltijan kuolemasta. Tätä voitaisiin pitää riittävänä aikana varsin mittavankin asekokoelman myymiseen. Edellä lausuttu edellyttää, että poliisi on erityisestä syystä antanut pykälän nojalla kolmen kuukauden pidennyksen tavanomaiseen kolmen kuukauden määräaikaan.

110 §. *Ampuma-aseiden ja patruunoiden tarkastus.* Pykälässä säädettäisiin ampuma-aseiden ja patruunoiden tarkastuttamisvelvollisuudesta. Suomea sitovassa C.I.P.-sopimuksessa edellytetään tällaista sääntelyä. Pykälä on pääosin saman sisältöinen ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun lain 1 a §:n kanssa.

1 mom. Momentissa säädettäisiin myyntiä varten valmistettujen, korjattujen, Suomeen siirrettyjen ja tuotujen ampuma-aseiden ja patruunoiden tarkastuttamisesta. Tarkastuttamisesta säädettäisiin tarkemmin asetuksella. Tarkastuttamisesta säädetään tällä hetkellä ampuma-aseiden ja -tarvikkeiden tarkastuksesta annetussa asetuksessa, joka jäisi ehdotetun lain 120 §:n voimaantulosäännöksen nojalla edelleen voimaan.

2 mom. Ampuma-aseiden käyttöön liittyvä turvallisuus edellyttää, että myös omaan käyttöön valmistettu ase voidaan määrätä tarkastutettavaksi. Momentin nojalla yksityiseen valmistamislupaan voitaisiin sisällyttää asiaa koskeva ehto. Tällaisen ehdon asettaminen olisikin yleensä perusteltua.

3 mom. Lakiehdotuksen 101 §:n 1 momentin 5 kohdassa säädettäisiin ampuma-aserikoksena rangaistavaksi myyntiä varten valmistettujen, korjattujen, Suomeen siirrettyjen tai tuotujen ampuma-aseiden ja patruunoiden tarkastuttamisvelvollisuuden laiminlyönti. Momenttiin sisältyisi kielto pitää kaupan tai muuten luovuttaa ampuma-asetta tai patruunaa, jota ei ole tarkastuksessa hyväksytty.

111 §. *Kadonnut tai anastettu ampuma-ase, aseen osa, lupatodistus tai Euroopan ampuma-asepassi. 1 mom.* Viranomaisen pitämän ampuma-aserekisterin tietojen oikeellisuuden vuoksi on välttämätöntä, että ampuma-aseen tai aseen osan katoamisesta taikka anastetuksi tulemisesta ilmoitetaan viranomaiselle. Tieto voi olla myös rikostutkinnallisista syistä tärkeä. Tämän vuoksi momentissa ehdotetaan säädettäväksi edellä mainittuihin tapahtumiin liittyvästä ilmoittamisvelvollisuudesta. Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 31 §:ssä säädetään aseen katoamiseen liittyvän ilmoituksen tekemisestä, mutta ei sen sijaan aseen anastamista koskevan ilmoituksen tekemisestä.

2 mom. Ampuma-asetta, aseen osaa, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia koskevan lupatodistuksen esittävää henkilöä pidetään lähtökohtaisesti sen oikeuden haltijana, josta lupatodistus on annettu. Niinpä esimerkiksi hallussapitolupaa koskevan todistuksen esittämällä voi käytännössä ostaa aseliikkeestä patruunoita. Jokaista edellä mainittuihin esineisiin liittyvää oikeutta tulisi toisaalta ilmentää vain yksi lupatodistus. Aseiden käyttöön liittyvän turvallisuuden sekä lupatodistusten ja muiden asiakirjojen luotettavuuden kannalta on välttämätöntä, että alkuperäinen lupatodistus tai Euroopan ampuma-asepassi toimitetaan sen myöhemmin löytyessä poliisille, jos sen tilalle on jo annettu uusi lupatodistus tai ampuma-asepassi. Momentissa säädettäisiin velvollisuudesta palauttaa kadonnut tai anastettu lupatodistun ja Euroopan ampuma-asepassi.

112 §. *Pysyvästi ampumakelvottomaksi tehdyn ampuma-aseen ja pysyvästi toimintakelvottomaksi tehdyn aseen osan esittäminen.* Jos ampuma-ase tehdään pysyvästi ampumakelvottomaksi tai aseen osa tehdään pysyvästi toimintakelvottomaksi, merkitsee toimenpide esineen muuttamista ominaisuuksiltaan siten, ettei sitä enää voida pitää ehdotetun lain määritelmien mukaisena ampuma-aseena tai aseen osana. Muun muassa rekisteritietojen oikeellisuuden vuoksi on siten tarpeellista, että viranomainen saa suoritetusta toimenpiteestä tiedon. Väärinkäytösten välttämiseksi ei asiaa voida myöskään jättää pelkästään luvanhaltijan oman ilmoituksen varaan. Tämän vuoksi ase tai aseen osa olisi ehdotetun pykälän mukaan esitettävä poliisille 30 päivän kuluessa edellä mainitusta toimenpiteestä. Samalla voitaisiin tarkastaa erityisesti ampuma-aseen deaktivoinnin asianmukaisuus. Säännöksellä täytettäisiin asedirektiivin liitteessä I aseiden deaktivoinnille asetettu deaktivointimenetelmän hyväksymisvaatimus tai deaktivoidun aseen tarkastamisvaatimus. Käytännössä juuri ampuma-aseiden deaktivointeihin on usein liittynyt väärinkäytöksiä.

Luvanhaltijan kannalta ehdotettu säännös merkitsisi muun muassa sitä, ettei hänen tulisi tuhota ampuma-asetta tai aseen osaa siten, ettei siitä jää jäljelle tunnistettavissa olevaa esinettä. Jos ase tai aseen osa ilmoitettaisiin tuhotuksi kokonaisuudessaan, esinettä olisi pidettävä kadonneena.

Jos lupatodistukseen olisi merkittynä vain edellä mainitun toimenpiteen kohteena ollut esine, sitä koskeva lupatodistus olisi yleensä luovutettava poliisille. Jos lupatodistukseen olisi sen sijaan merkittynä muitakin ampuma-aseita tai aseen osia, riittävää voisi olla, että poliisi tekee tarpeelliset merkinnät lupatodistukseen. Pykälän mukaan hallussapitoon oikeuttava lupatodistus olisi esitettävä ja pyydettäessä luovutettava poliisille. Näin ollen lupatodistuksen suhteen voitaisiin menetellä rekisterinpidon kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla.

113 §. *Poliisin velvollisuus tiedostojen pitämiseen.* Ampuma-aseiden käyttöön liittyvä valvonta edellyttää, että viranomaiset pitävät tiedostoa ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia koskevista luvista. Sen lisäksi, että tiedostojen pitäminen on kansallisista syistä välttämätöntä, on Euroopan yhdentyessä myös eri maiden viranomaisten edellä mainittuihin esineisiin liittyvä tietojenvaihto tiivistymässä. Sekä asedirektiivin 13 artiklan 3 kohdan säännöksen että Schengenin yleissopimuksen 91 artiklan määräyksen mukaan jäsenvaltioiden on luotava edellä mainittujen esineiden hankkimisen ja jäsenvaltiosta toiseen tapahtuvan kuljettamisen valvonnan järjestämiseksi tarpeellinen tietojenvaihtojärjestelmä. Tietojenvaihtojärjestelmän asianmukainen toiminta edellyttää, että viranomaiset kokoavat edellä tarkoitetut tiedot rekistereihin. Lisäksi esimerkiksi Schengenin yleissopimuksen jäsenvaltioiden keskuudessa on vireillä selvitys, jossa pyritään kartoittamaan kunkin jäsenvaltion mahdollisuuksia perustaa valtakunnallinen automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidettävä ampuma-aserekisteri. Rajattomassa Euroopassa myös aseet liikkuvat entistä vapaammin. Tämä asettaa uusia vaatimuksia myös niitä koskevan valvonnan järjestämiselle.

Ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia koskevat tiedostot sisältävät tietoja, jotka vääriin käsiin joutuessaan voivat olla omiaan aiheuttamaan vakavaa vaaraa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiselle ja jopa kansalliselle turvallisuudelle. Jos tiedostot olisivat julkisia, kenellä tahansa olisi mahdollisuus saada tieto siitä, kenen hallussa ampuma-aseita on, kuinka paljon niitä on, minkälaisia aseet ovat ja missä niitä säilytetään. Esityksen mukaan edellä tarkoitetut tiedostot olisivat salassa pidettäviä. Vaikka hallitusmuodon 10 §:n 2 momentin mukaan asiakirjojen julkisuus onkin pääsääntönä, pääsäännöstä poikkeaminen on erityisen perusteltua ja välttämätöntä juuri edellä mainittujen esineiden osalta.

Viimeistään ampuma-aselain kokonaisuudistuksen toisen vaiheen yhteydessä kaikissa poliisilaitoksissa otettaisiin kokonaisuudessaan käyttöön automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidettävä ampuma-aserekisteri. Rekisteri on jo käytössä useissa poliisilaitoksissa. On kuitenkin mahdollista, että poliisilaitoksissa pidetään ainakin uudistuksen toiseen vaiheeseen asti rinnakkain automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidettävän rekisterin kanssa myös manuaalisia rekistereitä.

1 mom. Momentissa säädettäisiin poliisin velvollisuudesta pitää ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia koskevia tiedostoja. Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen liittyvien tehtävien tarkoituksenmukainen järjestäminen edellyttää, että edellä tarkoitettuja esineitä koskevia lupa-asioita käsitellään vain poliisihallinnossa. Tämän vuoksi momentissa säädettäisiin edellä tarkoitettuja esineitä koskevien tiedostojen pitäminen nimenomaisesti poliisin tehtäväksi. Vaatimus merkitsisi tehtävien osittaista uudelleenjärjestelyä joissakin lääninhallituksissa, joissa ampuma-aseasioita käsittelee nykyisin jokin muu osasto kuin poliisiosasto.

Tiedostoihin voitaisiin merkitä tiedot ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia koskevista lupa- ja vastaavista hakemuksista sekä hakemusten johdosta annetuista päätöksistä. Tiedostoihin voitaisiin merkitä myös asedirektiivissä, räjähdedirektiivissä ja Schengenin yleissopimuksessa tarkoitettujen tietojenvaihtojärjestelmien toiminnan kannalta tarpeelliset tiedot ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hankkimisesta, hallussapidosta, siirrosta, tuonnista ja viennistä. Tiedostoihin olisi näin ollen mahdollista merkitä niin Suomessa kuin muissakin valtiossa tehtyjä lupapäätöksiä koskevia tietoja. Momenttiin otettavaksi ehdotettu maininta Schengenin yleissopimuksesta on välttämätön, jotta tietojenvaihtojärjestelmän piiriin voitaisiin sisällyttää myös Islanti ja Norja. Islanti ja Norja ovat sitoutuneet Schengenin yleissopimuksen ampuma-aseita koskevien säännösten noudattamiseen Islannin ja Norjan yhteistyösopimuksen nojalla.

2 mom. Ampuma-aseista ja ampumatar-

peista annetun asetuksen 30 §:n mukaan poliisin tulee pitää ampuma-aseiden ja ampumatarpeiden hankkimista ja hallussapitoa koskevista hakemuksista luetteloa tai kortistoa. Poliisilaitoksissa pidetäänkin ampuma-aseita koskevista lupa-asioista yllä monenlaisia tiedostoja. Haettaessa lupaa ampuma-aseen hankkimiseen hakijan on täytettävä tähän tarkoitukseen suunniteltu hakulomake. Poliisi tekee hakulomakkeeseen omia merkintöjään. Lomake saattaa näin ollen sisältää henkilötietojen ja asetta koskevien tietojen lisäksi myös arkaluonteisia henkilöä koskevia tietoja muun muassa luvan hakijan terveydentilasta, hänen aikaisemmasta syyllistymistään rikoksiin tai mahdollisesta päihdyttävien aineiden väärinkäytöstä. Päätös tehdään säännönmukaisesti niin sanottuna kaprokkipäätöksenä merkitsemällä se hakulomakkeeseen. Jos lupa annetaan, hakija saa todistuksen hänelle annetusta hankkimisluvasta. Hankittuaan aseen luvansaaja joutuu esittämään aseen poliisille. Samalla hänelle annetaan hallussapitolupa.

Hallussapitoluvista laaditaan poliisilaitoksissa asekortisto, joka on muun ohessa poliisin valvontatehtävien kannalta tarpeellinen. Aakkosjärjestyksessä henkilöittäin järjestetyt asekortit sisältävät henkilötietojen lisäksi muun muassa ampuma-asetta koskevat tiedot. Asekortin ohella useissa poliisipiireissä pidetään myös asekirjaa, johon sisältyvät muun muassa hakemuksista ilmenevät tiedot sekä aseen myyjää tai muuta luovuttajaa koskevat tiedot ajanluvun mukaisessa järjestyksessä. Joissakin poliisilaitoksissa on lisäksi jo otettu käyttöön automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidettävä ampuma-aserekisteri. Ampuma-aserekisteri on poliisin henkilörekistereistä annetun asetuksen (1116/1995) 3 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan osa poliisin hallintoasiain tietojärjestelmää.

Eräitä poikkeuksia yleisten asiakirjain julkisuudesta sisältävän asetuksen (650/1951) 1 §:n 1 momentin 4 kohdan nojalla salassa pidettäviä ovat poliisiviranomaisten laatimat tai hankkimat, poliisiviranomaisten käytettäviksi tarkoitetut, rikosten ehkäisemistä ja selvittämistä, valtion turvallisuuden ylläpitämistä taikka poliisille kuuluvien huolto, tarkastus- ja valvontatehtävien hoitamista varten tarpeelliset luettelot, kortistot, päiväkirjat, tiedotukset ynnä muut selvitykset. Mainittu asetus on annettu yleisten asiakirjain julkisuudesta annetun lain (83/1951) 9 §:n 2 momentin nojalla.

Poliisihallinnon piirissä on vakiintuneesti katsottu, että sekä asekortisto että automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidettävä ampuma-aserekisteri ovat edellä mainitun asetuksen nojalla salassa pidettäviä henkilörekistereitä. Henkilörekisterilain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen (HE 49/1986 vp) perusteluissa todetaan, että se, mitkä aineistot katsotaan kuuluviksi henkilörekisteriin, vaihtelee tapauksittain. Jos henkilötietoja sisältävä tiedosto sisältää viittaustiedot erillisinä säilytettävistä tausta-aineistoista, myös sanotut tausta-aineistot luetaan henkilörekisteriin kuuluviksi. Kaikissa ampuma-aselupia koskevissa asiakirjoissa on yhteisenä viittaustietona aselupa-asian numero. Tiettyä henkilöä koskevat tiedot ovat niistä helposti ja kohtuuttomitta kustannuksitta löydettävissä. Näin ollen voitaisiin katsoa, että kaikki salassa pidettävän henkilörekisterin, kuten asekortiston tai automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidettävän ampuma-aserekisterin, tausta-aineistona pidettävä materiaali on niin ikään salassa pidettävää. Voimassa olevien säännösten mukaan ampuma-aseita koskevien rekistereiden julkisuus on kuitenkin ollut hyvin vaikeasti tulkittava asia. Muun muassa eduskunnan apulaisoikeusasiamies on vastauksessaan 23 päivänä toukokuuta 1996 (691/4/95) katsonut, ettei poliisin pitämiä ampuma-aseita koskevia rekistereitä voida pitää salassa pidettävinä.

Ehdotetun pykälän 1 momentissa tarkoitetut tiedostot sisältävät tietoja, joiden joutuminen vääriin käsiin on estettävä. Tietoja siitä, missä osoitteessa säilytetään minkäkin tyyppisiä ampuma-aseita, ei ole syytä antaa muille kuin eräille viranomaisille. Pääsääntöisesti tietoja tulisi antaa ainoastaan poliisille. Ehdotetussa pykälässä tarkoitettujen rekistereiden käyttöoikeus olisi myös poliisin keskuudessa rajoitettava vain niihin henkilöihin, joiden välttämättä tulee voida käyttää kyseisiä rekistereitä. Ampuma-aseiden sijoituspaikkaa koskevat tiedot voivat olla vahingollisia jopa kansalliselle turvallisuudelle. Esimerkiksi yhdellä ainoalla asekeräilijällä saattaa olla hallussaan kymmeniä, jopa satoja sarjatuliaseita. Eräissä maissa on valtakunnallisen automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidettävän ampuma-aserekisterin perustamista vastustettu juuri sen vuoksi, että aseiden sijoituspaikkaa koskevien tietojen on pelätty joutuvan vääriin käsiin.

Edellä lausutun perusteella momentissa eh-

dotetaan, että pykälän 1 momentissa tarkoitetut tiedostot ja ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia koskeva lupahakemus sekä ennakkosuostumusta, suostumusta ja asekeräilijälle annettavaa hyväksyntää koskeva hakemus ovat salassa pidettäviä. Salassa pidettävä olisi myös asiassa annettu päätös. Salassa pidettäviä olisivat siten muun muassa asekortisto, asekirja, automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidettävä ampuma-aserekisteri sekä asealan elinkeinonharjoittajia ja hyväksyttyjä asekeräilijöitä koskevat tiedostot.

Hallinnon julkisuuden periaatteen on yleensä katsottu edellyttävän, että lupahakemus on julkinen. Lupa- ja vastaavien hakemusten sisällyttäminen salassa pidettävien asiakirjojen piiriin on kuitenkin välttämätöntä, koska muuten aseiden sijoituspaikkaa ja niiden haltijaa koskevat tiedot olisivat käytännössä melkoisella varmuudella selvitettävissä lääninhallituksista tai poliisilaitoksista pelkästään lupa- ja vastaaviin hakemuksiin tutustumalla.

Ehdotetussa pykälässä tarkoitettujen tiedostojen pitämiseen, käyttöön ja tietojen luovuttamiseen niistä sovellettaisiin muuten mitä poliisin henkilörekistereistä annetussa laissa ja sen nojalla säädetään. Tällä sääntelyllä varmistettaisiin, että pykälässä tarkoitettuja tiedostoja pidettäisiin yksilön tietosuojan kannalta hyväksyttävällä tavalla ja muutenkin hyvän rekisterinpitotavan mukaisesti.

Esitykseen sisältyy ehdotus poliisin henkilörekistereistä annetun lain 19 ja 20 §:n muuttamisesta. Mainitulla muutoksella mahdollistettaisiin muun muassa asedirektiivin, räjähdedirektiivin ja Schengenin yleissopimuksen mukaisen tietojenvaihtojärjestelmän toiminnan kannalta tarpeellinen tietojen luovuttaminen muun valtion viranomaisille.

114 §. *Luvanhaltijan kotikunnan vaihtuminen.* Ampuma-aselain kokonaisuudistuksen yhteydessä käyttöön otettavan valtakunnallisen automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidettävän ampuma-aserekisterin kannalta luvanhaltijan kotipaikalla ei enää ole merkitystä, sillä rekisteri on nähtävissä kaikissa poliisin yksiköissä niiden maantieteellisestä sijainnista riippumatta. Ennen rekisterin käyttöönottoa luvanhaltijoiden ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia koskevat tiedot on merkitty ainoastaan luvanhaltijan kotikunnan poliisilaitoksessa pidettävään asekortistoon. Jotta kortiston tiedot pysyisivät ajantasaisina, olisi ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon annetun luvan haltijan muutettuaan toisen kihlakunnan alueelle esitettävä lupatodistuksensa luvanhaltijan uuden kotikunnan poliisilaitokselle. Säännökset vastaisivat keskeisiltä osiltaan ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 32 §:ää. Lupatodistusta ei tarvitsisi esittää kotikunnan muutoksesta, ellei kihlakunta muutu. Lupatodistus olisi esitettävä kolmen kuukauden kuluessa kotikunnan vaihtumisesta.

115 §. *Lain noudattamisen valvonta.* Ehdotetun lain noudattamista valvoisivat ampuma-aseasioita käsittelevä ministeriö, rajavartiolaitos, tullilaitos ja poliisi. Ampuma-aseasioita käsittelevälle ministeriölle kuuluisi säännösten noudattamisen yleinen valvonta. Lain pääasiallinen valvontavastuu olisi nykyiseen tapaan poliisilla. Rajavartiolaitos ja tullilaitos valvoisivat lain noudattamista toimialoillaan.

116 §. *Ase-elinkeinonharjoittajien ja asekeräilijöiden valvonta. 1 mom.* Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 39 §:n mukaan poliisi on velvollinen ainakin kerran vuodessa tarkastamaan ampuma-aseiden ja ampumatarpeiden valmistajien ja kaupan harjoittajien ampuma-aseita, aseen osia ja ampumatarpeita koskevat tiedostot sekä tarpeen mukaan myös varastot. Lisäksi asetuksen 4 §:n 2 momentin ja 12 §:n 2 momentin mukaan poliisia on kuultava ennen kuin lääninhallitus antaa luvan ampuma-aseiden tai niiden osien valmistamiseen taikka ampuma-aseiden, niiden osien ja ampumatarpeiden kauppaan.

Schengenin yleissopimuksen 85 artiklan 1 kappaleessa edellytetään, että jäsenvaltiot valvovat tehokkaasti ase-elinkeinonharjoittajia, jotka valmistavat ampuma-aseita tai harjoittavat niiden kauppaa. Ehdotetun lain 20 §:n 3 momentin mukaan säilytystilojen sijaintipaikan poliisilaitoksen olisi tarkastettava asealan elinkeinolupaa hakevan ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten säilytystilat. Lupaa ei annettaisi, ellei säilytystiloja ole hyväksytty. Jos säilytystiloissa tapahtuu muutoksia, ase-elinkeinonharjoittajan olisi lain 22 §:n 2 momentin nojalla viipymättä ilmoitettava siitä poliisille. Ehdotetussa momentissa poliisille säädettäisiin edellä mainittuihin lainkohtiin liittyvä velvollisuus tarkastuksen tekemiseen ja sen uusimiseen.

Voimassa olevia säännöksiä vastaavasti

poliisin olisi vähintään kerran vuodessa tarkastettava alueellaan toimivien ase-elinkeinonharjoittajien ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia koskevat tiedostot. Poliisin olisi samalla tarkastettava edellä mainittujen esineiden varastot sekä myös säilytystilat niiden turvallisuuden arvioimiseksi. Tarkastuksen tekeminen olisi siis pakollista vähintään kerran vuodessa. Poliisilla olisi oikeus tutustua myös ase-elinkeinonharjoittajan kirjanpitoon. Tämä olisi välttämätöntä, jotta edellä mainittujen esineiden ja niitä koskevien tiedostojen tietoja voitaisiin verrata esimerkiksi varastokirjanpitoon. Selvyyden vuoksi säädettäisiin, että poliisilla on myös oikeus päästä tiloihin, jossa ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia säilytetään.

2 mom. Lakiehdotuksen 45 §:n 3 momentin nojalla lupa museossa tai kokoelmassa pitämiseen voitaisiin antaa vain asekeräilijälle, jonka ampuma-aseiden ja aseen osien säilytystilat säilytystilojen sijaintipaikan poliisilaitos on hyväksynyt. Lain 59 §:n mukaan asekeräilijän olisi ilmoitettava poliisille säilytystiloja koskevista muutoksista. Momentissa säädettäisiin edellä mainittuihin lainkohtiin liittyvästä poliisin velvollisuudesta tehdä ja uusia säilytystiloja koskeva tarkastus. Tarkastus olisi momentin mukaan tehtävä, ennen kuin asekeräilijälle annetaan lupa ensimmäiseen ampuma-aseeseen tai aseen osaan asekeräilyn perusteella.

Asekeräilijä voisi ehdotetun lain 60 §:n mukaan pitää hankkimistaan ja hallussapitämistään aseen osista tiedostoa. Tiedoston pitäminen olisi vaihtoehto aseen osaa koskevan hankkimis- ja hallussapitoluvan hankkimiselle. Ehdotetussa momentissa poliisille annettaisiin oikeus tarkastaa asekeräilijän aseen osia koskeva tiedosto. Poliisilla ei kuitenkaan olisi ehdotetun momentin nojalla oikeutta tunkeutua kotirauhan suojaamaan paikkaan tiedoston tarkastamiseksi, vaan kotietsinnän osalta olisi noudatettava, mitä siitä erikseen säädetään.

3 mom. Poliisille säädettäisiin momentissa velvollisuus laatia suorittamistaan tarkastuksista pöytäkirja tai tehdä merkintä muuhun asiakirjaan. Tämä olisi tarpeellista ase-elinkeinonharjoittajan ja asekeräilijän oikeusturvan kannalta, mutta myös siitä syystä, että asealan elinkeinoluvan voimassaolon edellytykset saattavat tulla vasta pitkänkin ajan kuluttua tarkastuksesta uudelleen tarkasteltaviksi.

117 §. *Asiakirjojen ja aseiden esittäminen.* Pykälässä säädettäisiin viranomaisvalvonnan kannalta välttämättömästä velvollisuudesta asiakirjojen sekä ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten esittämiseen lain valvontaa suorittavalle viranomaiselle. Asiakirjat ja niiden nojalla hallussa pidetyt esineet olisi siten esitettävä pykälässä mainituille viranomaisille, joiden toimivaltaan edellä mainittuihin esineisiin liittyvä valvonta kuuluu. Ne olisi esitettävä aina, kun pykälässä mainittu viranomainen sitä virkatehtävänsä suorittamiseksi vaatii.

118 §. *Muutoksenhaku.* Nykyisten säännösten mukaan ampuma-aseasioita koskevista paikallispoliisin päätöksistä valitetaan lääninhallitukseen, jossa valitukset ratkaisee yleensä poliisiosasto. Lääninhallituksen valitusviranomaisena tekemistä päätöksistä ei voi valittaa. Mainittua, osittain vain kaksiasteista ja merkittäviltä osiltaan poliisihallinnon sisäistä järjestelmää ei voida pitää hallinnon oikeusturvaperiaatteiden mukaisena. Lisäksi yleistä hallintopäätösten valitusmenettelyä koskevaa hallintolainkäyttölakia säädettäessä on edellytetty, että mainitun lain säännöksistä poikkeavat erityislaeissa olevat hallintopäätöksien valitussäännökset muutetaan hallintolainkäyttölain mukaisiksi.

1 mom. Ehdotetun lain nojalla tehtävät päätökset olisivat hallintopäätöksiä, joista valitettaessa tulisi edellä mainituin perustein noudattaa hallintolainkäyttölakia. Tämän vuoksi momentissa viitattaisiin muutoksenhaun osalta hallintolainkäyttölain säännöksiin. Poliisilaitoksen samoin kuin lääninhallituksenkin tekemästä päätöksestä valitettaisiin yleisenä hallintotuomioistuimena toimivaan lääninoikeuteen. Lääninoikeuden tekemästä päätöksestä valitettaisiin puolestaan korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valitus käsiteltäisiin siten aina riippumattomassa tuomioistuimessa. Ehdotettua järjestelyä voidaan pitää hallintopäätöksen kohteena olevan yksilön oikeusturvan kannalta tarpeellisena.

2 mom. Momentin mukaan luvan tai hyväksynnän peruuttamista koskevat päätökset sekä esineiden haltuunottoa, väliaikaista haltuunottoa ja väliaikaisen haltuunoton voimassaoloajan jatkamista koskevat päätökset olisi pantava muutoksenhausta huolimatta täytäntöön. Tämä olisi tarpeen ottaen huomioon edellä mainittujen päätösten välittömän täytäntöönpanon tärkeys yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta ja rikosten

ennalta ehkäisemisessä. Lisäksi säännöksellä pyrittäisiin estämään yksinomaan päätösten täytäntöönpanon lykkäämiseksi tehdyt valitukset, joilla yritettäisiin välttää päätösten välittömien vaikutusten syntymistä. Valitusviranomaisella olisi puolestaan oikeus kieltää päätösten välitön täytäntöönpano, jos se katsoisi sen olevan yksittäisessä tapauksessa tarpeellista.

3 mom. Kysymyksessä olevat päätökset koskisivat yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta erityisen merkityksellisinä pidettäviä esineitä. Päätökset liittyisivät suuresti myös rikosten ennalta ehkäisemiseen. Edellä mainittujen tehtävien hoitaminen on säädetty poliisin nimenomaiseksi ja yksinomaiseksi velvollisuudeksi.

Edellä lausutun vuoksi pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että valitusta lääninoikeudessa käsiteltäessä valtion puhevaltaa käyttäisi lääninhallituksen tehtävään määräämä poliisin lääninjohtoon kuuluva virkamies. Poliisin lääninjohdosta säädetään poliisin hallinnosta annetun lain (110/1992) 5 §:ssä. Valtionasiamiehen velvollisuutena olisi valvoa, että päätöksenteossa otettaisiin riittävästi huomioon yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen. Valtionasiamiehen tulisi olla oikeustieteellisen tutkinnon suorittanut. Käytännössä tehtävässä voisi toimia lähinnä lääninhallituksen tehtävään määräämä poliisitarkastaja.

4 mom. Valtionasiamiehellä olisi itsenäinen valitusoikeus lääninoikeuden päätöksestä. Jos valtionasiamies katsoisi, ettei päätös ole yleinen järjestys ja turvallisuus huomioon ottaen tämän lain säännösten mukainen, hänellä olisi mahdollisuus valittaa päätöksestä. Valtionasiamiehen puhevallan käyttäminen rajoitettaisiin pykälän 3 momentissa vain hankkimista ja hallussapitoa koskeviin valitusasioihin. Näitä olisivat poliisilaitosten ja lääninhallitusten tekemät hankkimiseen ja hallussapitoon oikeuttavia lupia koskevat päätökset, lupien peruuttamispäätökset samoin kuin myös valitukset esineiden poliisin haltuun ottamista koskevista päätöksistä.

Valtionasiamies voisi valvoa valtion puhevaltaa myös kirjallisesti ilman, että hän olisi velvollinen olemaan käsittelyssä aina henkilökohtaisesti paikalla. Lääninoikeus voisi kuitenkin kutsua valtionasiamiehen saapuville asian käsittelyyn, jos se katsoisi sen tarpeelliseksi valtionasiamiestä henkilökohtaisesti kuullakseen. Muutoin asiaa lääninoikeudessa käsiteltäessä ja sen päätöksestä valitettaessa noudatettaisiin hallintolainkäyttölain säännöksiä. Valtionasiamiestä koskisivat soveltuvin osin hallintolainkäyttölain asianosaista koskevat säännökset.

119 §. *Tarkemmat säännökset. 1 mom.* Momentissa annettaisiin tarpeelliset valtuussäännökset eräiden lähinnä teknisiä seikkoja tai menettelytapoja koskevien asioiden säätämisestä tarkemmin asetuksella.

Momentin 1 kohdan nojalla voitaisiin asetuksella antaa tarkempia säännöksiä lain soveltamisalaan kuuluvien esineiden mittaamisesta. Valtuussäännös olisi tarpeellinen, sillä lain 6 §:ssä olevissa ampuma-aseiden tyyppien määritelmissä juuri aseen kokonaispituudella ja piipun tai putken pituudella on keskeisen tärkeä merkitys. Asetuksella voitaisiin momentin 2 kohdan nojalla määritellä myös tarkemmin, mitä patruunoita ja ammuksia olisi pidettävä ehdotetussa ampuma-aselaissa tarkoitettuina erityisen vaarallisina patruunoina ja ammuksina. Tämä on välttämätöntä, sillä markkinoilla on valtava määrä erilaisia patruunoita ja ammuksia, jotka saattavat lähestulkoon täyttää ehdotetussa ampuma-aselaissa tarkoitetun erityisen vaarallisen patruunan tai ammuksen määritelmän, vaikkei niitä olekaan tarkoitettu sisällyttää edellä mainittujen käsitteiden piiriin.

Momentin 3 kohdan nojalla asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä muun muassa lupien hakemisessa noudatettavasta menettelystä, asioiden ratkaisemiseksi tarpeellisista selvityksistä sekä hakemusten sisällöstä. Momentin 4 kohdan nojalla asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä lupatodistusten, ennakkosuostumuksen, suostumuksen, asekeräilijälle annettavan hyväksynnän ja Euroopan ampuma-asepassin sisällöstä. Euroopan ampuma-asepassin sisällöstä on annettu komission suositus (93/216/ETY), jossa asepassin sisältö on käytännössä tarkoin säännelty.

Valtiolle menetetyiksi tuomituista ampuma-aseista ja ampumatarpeista säädetään sakkorangaistuksen täytäntöönpanosta annetun asetuksen (321/1969) 27 a §:ssä. Momentin 5 kohdan valtuussäännöksen tarkoituksena on, että ehdotetun lain nojalla valtiolle menetetyiksi tuomittavien ja valtion omistukseen muuten tulevien ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten osalta noudatettavasta menettelystä säädettäisiin keskitetysti ehdotetun lain nojalla annettavassa asetuksessa.

Ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoi-

den ja erityisen vaarallisten ammusten kuljettamisesta ja säilyttämisestä voitaisiin momentin 6 kohdan nojalla antaa tarkempia säännöksiä asetuksella. Säännöksellä mahdollistettaisiin erityisesti suuria asekokoelmia koskevien nykyistä täsmällisempien säilytysvaatimusten asettaminen. Käytännössä tarkempia säännöksiä aseiden säilyttämisestä voitaisiin antaa sitten, kun automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidettävä ampuma-aserekisteri on kokonaisuudessaan käytössä koko maassa. Käytännössä säännöksen perusteella olisi mahdollista velvoittaa esimerkiksi tiettyä kappalemäärää suuremman asekokoelman omistavia hankkimaan aseilleen tavanomaista turvallisempi säilytyskaappi.

Schengenin yleissopimuksen 85 artiklan 2 kappaleessa edellytetään, että kaikki ampuma-aseet on varustettu pysyvällä sarjanumerolla ja valmistajaa koskevalla merkinnällä. Käytännössä aseen valmistajan selville saaminen on joissakin tapauksissa mahdotonta. Momentin 7 kohtaan ehdotetaan kuitenkin valtuussäännöstä, jonka nojalla asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin ampuma-aseen ja aseen osan varustamisesta sarjanumerolla tai muulla vastaavalla esineen yksilöinnin mahdollistavalla merkinnällä. Schengenin yleissopimuksen lisäksi säännös on myös rikostutkinnallisista syistä tarpeellinen.

2 mom. Ampuma-aseasioita käsittelevä ministeriö voisi momentin 1 kohdan nojalla vahvistaa ehdotetun lain mukaisissa menettelyissä käytettävät lomakkeet, kuten muun muassa Euroopan ampuma-asepassin mallin. Sakkorangaistuksen täytäntöönpanosta annetun asetuksen 25 §:n 1 momentin nojalla sisäasiainministeriö antaa määräyksen menetetyksi tuomitun esineen tai muun omaisuuden ottamisesta valtion haltuun. Momentin 2 kohdan valtuussäännöksellä annettaisiin ampuma-aseasioita käsittelevälle ministeriölle oikeus antaa tarkempia säännöksiä ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hävittämisestä, käyttämisestä valtion tarpeisiin tai luovuttamisesta esimerkiksi museossa pidettäviksi. Momentin 3 kohdan nojalla voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä esimerkiksi asekaappien teknisestä rakenteesta. Momentin 4 kohdan nojalla ministeriö voisi antaa tarkempia säännöksiä muun muassa ehdotetussa laissa tarkoitetuissa hyväksyttävissä käyttötarkoituksissa käytettäviksi soveltuvista ampuma-aseista. Säännösten antamiselle pyrittäisiin osaltaan edistämään lupakäytännön yhtenäisyyttä. Ministeriö voisi niin ikään antaa momentin 5 kohdan nojalla tarkempia säännöksiä asekeräilijäksi hyväksymiselle säädettyjen edellytysten arvioimiseen liittyvästä menettelystä sekä momentin 6 kohdan nojalla yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi tarpeellisista ehdoista.

3 mom. Ehdotetun momentin nojalla ampuma-aseasioita käsittelevä ministeriö voisi antaa tarkempia ohjeita aseiden deaktivoinnissa noudatettavista menettelyistä.

11 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

120 §. *Voimaantulo.* Pykälässä olisi tavanomainen voimaantulosäännös. Ampuma-aselailla kumottaisiin ampuma-aseista ja ampumatarpeista annettu laki. Samalla kumoutuisivat viimeksi mainitun lain nojalla annetut asetukset. Kumoutuvia asetuksia olisivat ampuma-aseista ja ampumatarpeista annettu asetus sekä puolustuslaitoksessa palvelevien ja suojeluskuntaan kuuluvien henkilöiden ampuma-aseista ja ampumatarpeista annettu asetus. Ampuma-aseiden ja -tarvikkeiden tarkastuksesta annettu asetus jäisi kuitenkin edelleen voimaan, koska Suomi on edelleen C.I.P. -sopimuksen jäsenvaltio ja näin ollen sitoutunut järjestämään ampuma-aseiden ja patruunoiden tarkastuksen niiden käyttöturvallisuuden toteamiseksi.

121 §. *Aikaisemman lain nojalla annetut luvat.* Luvansaaja, joka on saanut ampuma-asetta, aseen osaa tai patruunoita koskevan luvan ennen ehdotetun lain voimaantuloa, on saattanut sijoittaa huomattavia summia rahaa edellä mainittujen esineiden hankkimiseen. Syynä on voinut olla asealalla harjoitettava elinkeinotoiminta, työ tai ammatti taikka harrastustoiminta. Jos ehdotukseen sisältyvillä säännöksillä puututtaisiin näiden lupien voimassaoloaikaan, puututtaisiin samalla hallitusmuodon II luvussa säädettyihin yksilön perusoikeuksiin. Lakiehdotuksella puututtaisiin tällöin edellä mainittujen esineiden vapaaseen käyttöoikeuteen ja mahdollisesti myös asianomaisen luovutuskompetenssiin omaisuuteensa suhteen. Ottaen erityisesti huomioon hallitusmuodon 12 §:ssä turvattu omaisuuden suoja esityksessä ehdotetaan, että aiemman lain nojalla annetut luvat jäisivät mahdollisine lupaehtoineen voimaan. Näin ollen aikaisemman lain nojalla annettu lupa jäisi voimaan, vaikkei samansisältöistä lupaa olisikaan uuden lain voimassa ollessa

mahdollista saada.

122 §. *Asealan elinkeinoluvan hankkiminen patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten kaupalliseen valmistamiseen.* Patruunoiden valmistaminen kaupallista tarkoitusta varten edellyttää voimassa olevan räjähdeasetuksen 3 luvun säännösten mukaista lupaa. Patruunoiden valmistaminen kaupallisessa tarkoituksessa ei sen sijaan edellytä ampuma-aselainsäädännön mukaista lupaa. Erityisen vaarallisten ammusten valmistaminen ei nykyisin edellytä lupaa, elleivät ne sisällä räjähdysaineita. Ehdotettujen muutosten jälkeen patruunoiden valmistaminen kaupallista tarkoitusta varten edellyttäisi myös ampuma-aselainsäädännön mukaista asealan elinkeinolupaa.

Hallitusmuodon 15 §:n mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Pääsääntönä on siten elinkeinovapaus. Uuden luvanvaraisuuden säätäminen toimialalalle, jolla jo harjoitetaan asianomaista toimintaa, on perusoikeuksien kannalta ongelmallista. Tämän vuoksi pykälässä ehdotetaan, että se, joka lain voimaan tullessa harjoittaa patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten kaupallista valmistamista, olisi velvollinen hankkimaan asealan elinkeinoluvan kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta. Luvan saisi kuitenkin ehdotetun ampuma-aselain 128 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla käytännössä ilman normaalia lupaharkintaa.

Käytännössä ehdotettu pykälä koskee vain muutamia patruunoiden ja ammusten valmistajia.

123 §. *Aseenkäsittelyluvan hankkiminen.* Esityksen mukaan edellytyksenä ase-elinkeinonharjoittajan palveluksessa työskentelemiselle olisi pääsääntöisesti lakiehdotuksen 27 §:ssä tarkoitettu aseenkäsittelylupa. Voimassa olevien säännösten mukaan ase-elinkeinonharjoittajan palveluksessa työskenteleminen ei edellytä minkäälaista lupaa.

Koska ehdotettu järjestely on erityisesti hallitusmuodon 15 §:n kannalta ongelmallinen, ehdotetaan, että se, joka lain voimaan tullessa työskentelee ase-elinkeinonharjoittajan palveluksessa, saisi aseenkäsittelyluvan ehdotetun ampuma-aselain 128 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla ilman normaalia lupaharkintaa, kunhan hän hankkisi sen vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Aseenkäsittelyluvan tarvitsisi arviolta korkeintaan muutama tuhat ase-elinkeinonharjoittajan palveluksessa olevaa.

124 §. *Luvan hankkiminen ampuma-aseita ja aseen osia varten.* Esityksen mukaan eräät sellaiset esineet, joiden hallussapito ei voimassa olevien säännösten mukaan edellytä lupaa, tulisivat luvanvaraisiksi. Tällaisia esineitä olisivat valopistoolit, aseen osat ja erityisen vaaralliset ammukset. Luvanvaraisiksi tulisivat myös eräät vanhat ampuma-aseet, joiden hallussapitoa ei käytännössä ole ainakaan kaikissa tapauksissa pidetty luvanvaraisena.

1 mom. Momentin mukaan sellaiseen ampuma-aseeseen, jonka hallussapito ei voimassa olevien säännösten mukaan ole edellyttänyt lupaa, olisi hankittava ehdotetun lain mukainen lupa hallussapitoon vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Luvan saisi lain 128 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla käytännössä pelkän ilmoituksen tekemällä. Käytännössä momentissa tarkoitettaisiin juuri vanhoja aseita ja valopistooleita. Edellytyksenä olisi, että esine on hankittu ennen lain voimaantuloa. Muussa tapauksessa esineen hankkimiseen olisi hankittava lakiehdotuksen 42 §:n mukainen hankkimislupa.

Niiden ampuma-aseiden määrä, jota ehdotettu momentti koskisi, on vaikeasti arvoitavissa. Tämän vuoksi siirtymäajan pituudeksi ehdotetaan yhtä vuotta, jonka on katsottava olevan riittävän pitkä aika luvan hakemiselle.

2 mom. Momentissa annettaisiin 1 momenttia vastaavat säännökset aseen osien osalta. Aseen osien suhteen on kuitenkin otettava huomioon, että hallussapitoon oikeuttavan luvan sijasta lääninhallituksen hyväksymä asekeräilijä voisi pitää hallussa pitämistään aseen osista ehdotetussa 60 §:ssä tarkoitettua tiedostoa. Tämä mahdollisuus otettaisiin huomioon momentin 1 kohdassa. Sen, joka laatii edellä tarkoitetun tiedoston momentissa mainitun määräajan kuluessa, ei tarvitsisi hankkia aseen osan hallussapitoon oikeuttavaa hallussapitolupaa.

Esityksen mukaan aseen osan hallussapito ei edellyttäisi erityistä lupaa myöskään siinä tapauksessa, että aseen osan hankkijalla tai hallussapitäjällä on oikeus kyseisiä aseen osia vastaavista aseen osista kootun ampuma-aseen hallussapitoon. Tästä säädettäisiin lain 19 §:n 1 momentin 2 kohdassa. Tämän vuoksi momentin 2 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, ettei luvan hankkiminen aseen osan hallussapitoon olisi tarpeellista, jos aseen osan haltijalla on oikeus vastaavista

aseen osista kootun ampuma-aseen hallussapitoon.

3 mom. Ampuma-ase ja aseen osa olisi ehdotetun lain 52 §:n 2 momentin nojalla aina esitettävä hallussapitolupaa haettaessa. Aseen tai aseen osan esittäminen olisi myös lain siirtymäsäännösten mukaan pääsääntönä siirtymäsäännösten perusteella lupaa haettaessa. Siirtymäsäännöksien osalta esineen esittäminen ei mahdollisesti kuitenkaan olisi kaikissa tapauksissa aivan välttämätöntä. Tämän vuoksi ehdotetaan, että lupaviranomainen voisi harkintansa mukaan luopua velvoittamasta esittämään hakemuksen kohteena olevaa esinettä.

125 §. *Luvan hankkiminen erityisen vaarallisia patruunoita ja ammuksia varten. 1 mom.* Voimassa olevien säännösten mukaan se, jolla on lupa ampuma-aseen hankkimiseen ja hallussapitoon, saa hankkia aseeseen soveltuvia ampumatarpeita. Asiasta säädetään ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 25 §:n 1 momentissa. Ampumatarpeiden hankkimiseen voidaan antaa myös erillinen lupa. Edellä tarkoitetut luvat oikeuttavat siten hankkimaan ja pitämään hallussa minkälaisia patruunoita tahansa, myös sellaisia patruunoita, jotka asedirektiivin säännösten tai Schengenin yleissopimuksen määräysten mukaan ovat lähtökohtaisesti kiellettyjä. Ammusten hankkiminen ja hallussapito ei puolestaan edellytä lupaa, ellei ammus sisällä räjähdysainetta.

Esityksen mukaan asedirektiivin tai Schengenin yleissopimuksen mukaan kiellettyjen patruunoiden ja ammusten hankkiminen ja hallussapito olisi sallittua vain lakiehdotuksen 62 §:ssä tarkoitetun ampumatarvikeluvan nojalla. Jokaisella, jolla on oikeus pitää hallussaan patruunoita, voi olla hallussaan myös edellä tarkoitettuja patruunoita, jotka on lakiehdotuksen 10 §:ssä määritelty erityisen vaarallisiksi patruunoiksi. Erityisen vaarallisia ammuksia saattaa puolestaan kenellä tahansa olla hallussaan ilman minkäänlaista lupaa, elleivät ammukset sisällä räjähdysainetta.

Ehdotettujen uusien säännösten noudattamisen valvonnan kannalta on välttämätöntä, että myös ennen ehdotetun lain voimaantuloa hankittujen erityisen vaarallisten patruunoiden ja ammusten hallussapito on sallittua vain ampumatarvikeluvan nojalla. Esityksessä ehdotetaankin, että jokainen, joka lain voimaan tullessa pitää laillisesti hallussaan edellä mainittuja esineitä, olisi velvollinen hankkimaan ampumatarvikeluvan kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta. Luvan saisi käytännössä lain 128 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla pelkästään ilmoituksen tekemällä. Edellytyksenä olisi, että kyseinen patruuna tai ammus on hankittu ennen ehdotetun lain voimaantuloa. Ehdotetulla sääntelyllä ei siten loukkattaisi yksilön omistusoikeutta eikä muitakaan hänen perusoikeuksiaan.

Pykälän nojalla annettu lupa tulisi rajoittaa koskemaan vain juuri viranomaiselle esitetyn tyyppisiä patruunoita ja ammuksia. Lisäksi lupaan voitaisiin tarvittaessa sisällyttää lain 107 §:n 2 momentin nojalla yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi tarpeellisia ehtoja.

2 mom. Lupaviranomainen voisi vapauttaa luvan hakijan velvollisuudesta esittää patruuna tai ammus lupaa haettaessa, jos se ei katso sitä tarpeettomaksi.

126 §. *Puolustushallinnon alalla annetun luvan nojalla hallussa pidetyt ampuma-aseet. 1 mom.* Puolustuslaitoksessa palvelevien ja suojeluskuntiin kuuluvien henkilöiden ampuma-aseista ja ampumatarpeista annettu asetus ehdotetaan kumottavaksi. Tämä on välttämätöntä sekä asedirektiivin säännösten että Schengenin yleissopimuksen määräysten vuoksi, sillä mainitun asetuksen säännökset eivät täytä asedirektiivissä ja Schengenin yleissopimuksessa asetettuja vaatimuksia muun muassa luvan antamisen ja luvan peruuttamisen edellytysten suhteen. Yksityishenkilöiden hallussa olevia ampuma-aseita koskevan kaksinkertaisen lupajärjestelmän purkamista edellyttävät myös ampuma-aseiden keskitetty valvonta ja poliisin toiminnalliset tarpeet.

Esityksen mukaan se, joka on saanut edellä mainitun asetuksen nojalla, ja siten ennen ehdotetun lain voimaantuloa, oikeuden ampuma-aseen hankkimiseen tai hallussapitoon, olisi velvollinen hankkimaan hallussapitoluvan vuoden kuluessa ehdotetun ampuma-aselain voimaantulosta. Hallussapitolupa olisi hankittava kotikunnan poliisilaitokselta. Lupa tulisi antaa, vaikkei kyseisen aseen hankkimiseen ja hallussapitoon oikeuttavan luvan saaminen olisikaan mahdollista enää siinä tapauksessa, että ase haluttaisiin hankkia lain voimaantulon jälkeen. Luvan antamisella ilman tavanomaista lupaharkintaa varmistettaisiin, ettei luvanhaltijan perusoikeuksia, lähinnä omaisuuden suojaa, loukattaisi.

Hallussapitolupaan olisi lakiehdotuksen 107 §:n 2 momentin mukaan mahdollista sisällyttää yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi tarpeellisia ehtoja. Tällaisia ehtoja voitaisiin sisällyttää myös ehdotetun pykälän nojalla annettavaan hallussapitolupaan. Luvan sisällön tulisi kuitenkin, luvan voimassaoloaika mukaan lukien, poiketa mahdollisimman vähän edellä mainitun asetuksen nojalla annetun luvan sisällöstä, jottei luvanhaltijan mahdollisuutta hänen omaisuutensa järkevään käyttöön tarpeettomasti rajoitettaisi.

2 mom. Ampuma-ase olisi ehdotetun lain 52 §:n 2 momentin nojalla aina esitettävä hallussapitolupaa haettaessa. Myös ehdotetun pykälän nojalla hallussapitolupaa haettaessa olisi ase yleensä esitettävä, jotta sitä koskevat yksilöintitiedot voitaisiin kirjata asianmukaisesti poliisin pitämään tiedostoon. Lupaviranomainen voisi kuitenkin harkintansa mukaan luopua velvoittamasta luvan hakijaa esittämään hakemuksen kohteena olevaa esinettä, jos tällainen menettely jostakin syystä osoittautuisi tarkoituksenmukaiseksi. Tämä voisi olla perusteltua esimerkiksi siinä tapauksessa, että puolustushallinnolta saataisiin riittävän täsmälliset tiedot kulloinkin kyseessä olevaa asetta koskevasta luvasta.

127 §. *Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten luovuttaminen toiselle tai valtiolle.* Sillä, jolla on ehdotetun lain voimaan tullessa hallussaan esine, joiden hallussapitoon hänen olisi ehdotetun 124—126 §:n mukaan hankkittava lupa, tulee olla myös mahdollisuus välttää luvan hakeminen, jollei hän halua edelleen pitää pykälissä tarkoitettuja esineitä hallussaan. Niinpä pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että tällainen henkilö voisi asianomaisessa pykälässä mainitussa määräajassa luovuttaa hallussa pitämänsä esineen sille, jolla on ehdotetun lain nojalla oikeus kyseisen esineen hankkimiseen. Vaihtoehtoisesti esineen voisi luovuttaa poliisille, jolloin se siirtyisi lunastuksetta valtion omistukseen.

Pykälän tarkoituksena on tarjota sellaisen esineen haltijalle, jolla on ehdotetun lain siirtymäsäännösten nojalla velvollisuus ryhtyä toimenpiteisiin asianmukaisen luvan saamiseksi, mahdollisuus päästä mahdollisimman vaivattomasti eroon hallussa pitämästään esineestä, jonka hallussapito oli aiemmin sallittu ilman ehdotetun lain mukaista lupaa. Tällöin hänellä olisi omien perusoikeuksiensa kannalta riitttävästi erilaisia toimintamahdollisuuksia saattaakseen asian ehdotetun lain mukaiseen tilaan.

128 §. *Luvan antamisen edellytykset ja lupamaksut.* Ehdotetussa laissa periaatteena on, että sen, jolla on hallussaan ennen lain voimaantuloa hankittu esine, jonka hallussapito oli aiemmin sallittu ilman lupaa, tulee mahdollisimman vähäisessä määrin joutua kärsimään uudistuksen hänelle aiheuttamista haitallisista seuraamuksista. Saman periaatteen tulee luonnollisesti koskea myös niitä, jotka aiemmin harjoittivat ilman ehdotetun lain mukaista lupaa sallittua toimintaa. Johdonmukaisesti tämän periaatteen kanssa lain 122—126 §:ssä tarkoitetut luvat annettaisiin ilman tavanomaista luvan antamisen tarkoituksenmukaisuuteen liittyvää lupaharkintaa ja ilman lupamaksua.

1 mom. Momentin 1 kohdan nojalla asealan elinkeinoluvan saisi elinkeinon harjoittamiseen oikeutettu, joka ilmoittaa vastuuhenkilön. Asealan elinkeinolupaa hakevaa luonnollisella henkilöllä tulisi olla aseenkäyttölupa. Lisäksi patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten säilytystilojen tulisi olla poliisin hyväksymät. Asealan elinkeinoluvan saamisen edellytykseksi ei momentissa sen sijaan asetettaisi lakiehdotuksen 20 §:n 3 momentissa tarkoitettua taloudellisten edellytysten riittävyyttä. Vastuuhenkilöltä ja asealan elinkeinolupaa hakevalta luonnolliselta henkilöltä edellytettävä aseenkäsittelylupa annettaisiin momentin 2 kohdan nojalla ilman tavanmukaista lupaharkintaa.

Momentin 2 kohdan nojalla aseenkäsittelylupa annettaisiin ilman tavanmukaista aseenkäsittelyluvan antamiseen liittyvää lupaharkintaa. Luvan saisi siten momentin 2 kohdan nojalla hakija, joka lain voimaan tullessa toimii ase-elinkeinonharjoittajan palveluksessa kuljettaakseen, säilyttääkseen tai muuten käsitelläkseen ase-elinkeinonharjoittajalla olevia ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia.

Momentin 3 kohdan mukaan ehdotetun lain 124—126 §:ssä tarkoitetun luvan saisi ilman, että luvan antamisen edellytyksiä arvioitaisiin lakiehdotuksen 45 §:n perusteella. Näin ollen esimerkiksi puolustushallinnon alalla annettu lupa ampuma-aseen hallussapitoon olisi vaihdettavissa poliisin antamaan lupaan ilman luvan antamisen tarkoituksenmukaisuuden arviointia ja siitä riippumatta, voisiko aseeseen enää ehdotetun lain voimaantulon jälkeen saada hankkimiseen tai hallussapitoon oikeuttavaa lupaa.

2 *mom.* Kaikki ehdotetussa pykälässä tarkoitetut luvat annettaisiin momentin nojalla ilman lupamaksua.

129 §. *Asekeräilyyn liittyvä siirtymäsäännös.* Ehdotetun lain 121 §:n mukaan aikaisemman lain nojalla annetut luvat jäisivät voimaan. Jos lääninhallitus on siten antanut jollekulle joidenkin ampuma-aseiden hankkimisen edellytyksenä olevan ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 19 §:n 5 momentissa tarkoitetun poikkeusluvan, kyseinen lupa voisi olla voimassa vielä esimerkiksi yhden vuodenkin ehdotetun lain voimaantulon jälkeen. Kyseinen lupa ei kuitenkaan yksinään oikeuta aseen hankkimiseen, vaan luvan ampuma-aseen hankkimiseen antaa ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 18 §:n mukaan kotipaikan poliisi. Kotipaikan poliisin antama lupa voisi siten oikeuttaa voimassaoloaikanaan aseen hankkimiseen museossa tai kokoelmassa pitämistä varten ehdotetun lain voimaantulon jälkeenkin. Lupa voisi kuitenkin olla ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 21 §:n mukaan voimassa enintään vain 60 päivää lain voimaantulon jälkeen.

Ehdotetun lain mukaan lupa ampuma-aseen tai aseen osan hankkimiseen museossa tai kokoelmassa pitämistä varten voitaisiin antaa vain lääninhallituksen hyväksymälle asekeräilijälle, jolle lääninhallitus on antanut lain 57 §:n 1 momentissa tarkoitetun hyväksynnän. Tällainen järjestely ruuhkauttaisi uuden lain voimaan tullessa pahasti lääninhallitukset, sillä kenellekään ei voitaisi antaa lupaa ampuma-aseen tai aseen osan hankkimiseen museossa tai kokoelmassa pitämistä varten ilman, että lääninhallitus olisi ensin hyväksynyt luvan hakijan asekeräilijäksi.

Tämän vuoksi pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että lupa ampuma-aseen museossa tai kokoelmassa pitämiseen voitaisiin antaa kuuden kuukauden aikana ehdotetun lain voimaantulon jälkeen riippumatta siitä, onko luvan hakijalle annettu ehdotetun lain 57 §:n 1 momentissa tarkoitettu hyväksyntä vai ei. Ehdotettu pykälä on käytännössä välttämätön, jotta lääninhallitukset kykenisivät selviämään asekeräilijälle annettavaa hyväksyntää koskevista oletettavasti melko lukuisista hakemuksista.

130 §. *Aikaisemman lain aikana kuolinpesään tulleet ampuma-aseet, aseen osat, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset.* Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen 28 §:n mukaan se, joka on perinnön, pesänosituksen tai testamentin nojalla saanut ampuma-aseen haltuunsa, on velvollinen viipymättä ja viimeistään 30 päivän kuluessa aseen haltuun saamisesta hakemaan kotipaikkansa poliisilta lupaa aseen hallussapitoon. Edellä lausutusta johtuu, että jos kuolinpesä jää jakamatta, ei kenelläkään ole velvollisuutta hakea lupaa aseen hallussapitoon. Tämän vuoksi huomattava määrä ampuma-aseita on joutunut käytännössä pysyvästi lupahallinnon ulkopuolelle.

Kuolinpesiin kuuluvia ampuma-aseita koskevat ehdotetut muutokset jäisivät suurelta osin merkityksettömiksi, jollei ennen lain voimaantuloa kuolleiden henkilöiden ampuma-aseista otettaisi säännöksiä ehdotettuun lakiin. Ehdotuksen mukaan myös ennen lain voimaantuloa kuolleiden henkilöiden jakamatta olevissa kuolinpesissä olevia ampuma-aseita koskisi, mitä 108 §:ssä säädetään. Sama koskisi aseen osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia. Jotta myös kuolinpesiin kuuluvien esineiden osalta annettaisiin pesän osakkaille riittävän pitkä aika saattaa asiat ehdotetun lain mukaisiksi, ehdotetaan, että lain 108 §:n 1 momentissa mainittu kuuden kuukauden määräaika alkaisi lain voimaantulopäivänä. Tällöin sillä, jonka hallussa kuolinpesän omaisuus on, olisi kuusi kuukautta aikaa toimia lain 108 §:ssä säädetyllä tavalla.

131 §. *Aikaisemman lain aikana vireille tullut lupa- tai valitusasia.* Pykälässä säädettäisiin selvyyden vuoksi, että ennen ehdotetun lain voimaantuloa vireille tulleeseen lupa- tai valitusasiaan sovellettaisiin sen vireille tullessa voimassa olleita säännöksiä.

1.2. Laki poliisilain 23 §:n muuttamisesta

23 §. *Vaarallisten esineiden ja aineiden haltuunotto.* Pykälän mukaan poliisimiehellä on siinä mainituin edellytyksin yleinen oikeus ottaa tilapäisesti niiden haltijalta pois räjähdysaineet ja aseet sekä muutkin vaaralliset esineet ja aineet. Edellytyksenä pois ottamiselle on, että edellä mainittujen esineiden tai aineiden haltijan voidaan perustellusti epäillä ikänsä, päihtymyksensä, mielentilansa tai muiden olosuhteiden perusteella aiheuttavan välitöntä vaaraa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle.

Poliisilain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen (HE 57/1994 vp) perusteluista ilmenee, että pykälän yhtenä tarkoituksena

on ollut mahdollistaa ampuma-aseen pois ottaminen sen haltijalta tapauksessa, jossa hallussapitoluvan peruuttaminen ei ole vireillä, eikä aseen pois ottaminen mainitulla perusteella ole siten ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen nojalla mahdollista.

Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten pois ottamisesta niiden haltijalta säädettäisiin ehdotetun ampuma-aselain 92 §:ssä. Pykälässä säädettäisiin näiden esineiden väliaikaisesta haltuunotosta. Esineiden väliaikainen haltuunotto olisi mahdollinen, jos on perusteltua syytä epäillä, että esinettä käytetään väärin. Ehdotettu säännös mahdollistaisi siten ampuma-aseiden sekä lisäksi aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten pois ottamisen niiden haltijalta kaikissa niissä tilanteissa, joissa aseen pois ottaminen on voimassa olevan poliisilain nojalla mahdollista. Tämän vuoksi pykälästä ehdotetaan poistettavaksi asetta koskeva maininta. Pykälä koskisi siten edelleen kaikkia muita pykälässä tarkoitettuja esineitä ja aineita, mutta ampuma-aseista säädettäisiin keskitetysti niitä koskevassa erityislaissa.

Poliisilaki on keskeinen poliisitoimintaa sääntelevä säädös. Käytännössä poliisin on joissakin tilanteissa välttämätöntä kyetä nopeasti selvittämään oikeus vaarallisten esineiden haltuunottoon. Informatiivisuuden vuoksi pykälän 4 momentiksi ehdotetaankin otettavaksi viittaussäännös, jonka mukaan ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten haltuunotosta säädetään ampuma-aselaissa.

1.3. Laki poliisin henkilörekistereistä annetun lain 19 ja 20 §:n muuttamisesta

19 §. Pykälän 4 kohdan maininta ampuma-aseista muutettaisiin vastaamaan ehdotetun ampuma-aselain käsitteistöä. Kohdassa mainittaisiin ampuma-aseiden lisäksi aseen osat, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset.

20 §. Asedirektiivissä, räjähdedirektiivissä ja Schengenin yleissopimuksessa edellytetään ampuma-aseisiin, aseen osiin, patruunoihin ja ehdotetussa ampuma-aselaissa tarkoitettujen erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen, hallussapitoon ja valtiosta toiseen tapahtuvan kuljetuksen valvontaan soveltuvan tietojenvaihtojärjestelmän käyttöön ottamista. Tietojen vaihdon tulee tapahtua kunkin valtion tehtävään asettamien viranomaisten välillä. Käytännössä kyse on pääsääntöisesti poliisiviranomaisista.

Poliisin olisi ehdotetun ampuma-aselain 113 §:n nojalla pidettävä ampuma-aseista, aseen osista, patruunoista ja erityisen vaarallisista ammuksista tiedostoa. Tiedostot sisältäisivät myös henkilötietoja, joten ne olisivat henkilörekistereitä. Näiden tiedostojen pitämiseen, käyttöön ja tietojen luovuttamiseen niistä sovellettaisiin, mitä poliisin henkilörekistereistä annetussa laissa ja sen nojalla säädetään. Tiedostot olisivat salassa pidettäviä.

Tietojenvaihtojärjestelmän toiminta edellyttäisi erilaisten tietojen tallettamisen lisäksi tietojen luovuttamista poliisin ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia koskevista henkilörekistereistä. Lailla salassa pidettäväksi säädetystä rekisteristä voidaan luovuttaa tietoja vain sen mukaan kuin lailla säädetään. Tämän vuoksi pykälän 4 momenttiin otettaisiin säännökset, jotka mahdollistaisivat tietojen luovuttamisen edellä tarkoitetuista tiedostoista tietojenvaihtojärjestelmän toiminnan edellyttämällä tavalla muun valtion viranomaiselle. Tietojen luovuttaminen suomalaisille rajavartio- ja tulliviranomaisille on mahdollista jo voimassa olevien poliisin henkilörekistereistä annetun lain säännösten nojalla. Käytännössä tietojen luovuttaminen ehdotetun pykälän nojalla olisi tarpeellista muun EU:n jäsenvaltion viranomaisille sekä Islannin ja Norjan solmiman Schengen yhteistyösopimuksen vuoksi myös Islannin ja Norjan viranomaisille.

Tietojenvaihtojärjestelmän edellyttämistä käytännön toimenpiteistä voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä poliisin henkilörekistereistä annetun lain 25 §:n nojalla.

2. Tarkemmat säännökset

Ehdotetulla ampuma-aselailla kumottaisiin ampuma-aseista ja ampumatarpeista annettu laki, jolloin myös sen nojalla ampuma-aseista ja ampumatarpeista annettu asetus sekä puolustuslaitoksessa palvelevien ja suojeluskuntiin kuuluvien henkilöiden ampuma-aseista ja ampumatarpeista annettu asetus kumoutuvat. Ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun lain nojalla on annettu myös asetus ampuma-aseiden ja -tarvikkeiden tarkastuksesta. Se ehdotetaan jätettäväksi edelleen voimaan.

Ampuma-aselain 119 §:n 1 momentin nojalla annettaisiin ampuma-aseasetus. Asetuksessa olisi tarkempia säännöksiä muun muassa lupamenettelystä ja lupien sisällöstä. Asetuksella annettaisiin myös tarkempia säännöksiä valtion omistukseen tulleiden ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten osalta noudatettavasta menettelystä.

Ampuma-aseasioita käsittelevä ministeriö voisi ampuma-aselain 119 §:n 2 momentin nojalla antaa tarkempia säännöksiä muun muassa ehdotetun lain mukaisissa hyväksyttävissä käyttötarkoituksissa käytettäviksi soveltuvista ampuma-aseista. Tällaisten säännösten antamisella pyrittäiseen osaltaan lupakäytännön yhtenäistämiseen.

Ampuma-aseasioita käsittelevä ministeriö voisi ehdotetun ampuma-aselain 119 §:n 3 momentin nojalla antaa tarkempia ohjeita muun muassa teknisistä menettelyistä, joita noudatten suoritettua ampuma-aseen pysyvästi ampumakelvottomaksi tekemistä ja aseen osan pysyvästi toimintakelvottomaksi tekemistä olisi pidettävä hyväksyttävänä. Sisäasiainministeriössä on jo valmisteltu ohje ampuma-aseiden pysyvästi ampumakelvottomaksi tekemisessä noudatettavasta teknisestä menettelystä.

3. Voimaantulo

Asedirektiivi on pantava täytäntöön kiireellisesti. EY:n komissio on 20 päivänä joulukuuta 1996 päättänyt antaa Suomelle perustellun lausunnon asedirektiivin täytäntöönpanon laiminlyömisen vuoksi. Käytännössä perusteltu lausunto edeltää kannetta EY:n tuomioistuimeen yhteisöoikeuden rikkomuksen vuoksi. Mitä pidemmälle ehdotetun ampuma-aselain voimaantulo siirtyy, sitä ankarammat voivat laiminlyönnin seuraamukset olla.

Ehdotettu ampuma-aselaki tulisi muuttamaan nykyisen aselupajärjestelmän ja -käytännön perusteellisesti. Erityisesti asedirektiivin mukaiset menettelyt ovat monimutkaisia ja poliisin henkilöstölle uusia. Tämän vuoksi erityisesti poliisin, mutta myös rajavartiolaitoksen ja tullilaitoksen henkilökunnalle tulisi antaa riittävä koulutus. Sisäasiainministeriö toteutti keväällä 1996 asedirektiivin säännöksiä koskevan koulutuksen. Kussakin läänissä järjestetyn yksipäiväisen koulutustapahtuman tarkoituksena oli perehdyttää poliisin, rajavartiolaitoksen ja tullilaitoksen henkilökunta säännösmuutoksiin, jotka oli tuolloin tarkoitus toteuttaa muuttamalla ampuma-aseista ja ampumatarpeista annettua lakia ja ampuma-aseista ja ampumatarpeista annettua asetusta. Koulutuksessa keskityttiin lähes yksinomaan asedirektiivin mukaisiin menettelyihin. Edellä mainittua koulutusta ei kuitenkaan yksinään voida pitää riittävänä esitetyn uudistuksen laajuus huomioon ottaen. Useat ehdotetuista muutoksista merkitsevät myös luvanhaltijoille melkoisia muutoksia. Tämän vuoksi muutoksista tulisi tiedottaa tehokkaasti. Asedirektiivin mukaiset menettelyt edellyttävät myös lukuisten uusien lomakkeiden suunnittelua ja muun muassa poliisin arkistointijärjestelmien muuttamista.

Edellä selostettujen keskenään ristiriidassa olevien näkökohtien vuoksi ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1998. Suunniteltu koulutus voitaisiin tällöin toteuttaa vuoden 1998 alussa.

Esitetyn uudistuksen toteutumista seurattaisiin aktiivisesti, ja mahdollisesti tarvittavat muutokset toteutettaisiin ampuma-aselainsäädännön kokonaisuudistuksen toisen vaiheen yhteydessä.

4. Säätämisjärjestys

Monista esitykseen sisältyvistä asioista säädetään nykyisin ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetussa asetuksessa. Nykyistä säädöstasoa on monilta osin pidettävä erityisesti perusoikeusuudistuksen valossa vääränä. Useimmista nyt asetuksella säädetyistä asioista ehdotetaankin säädettäväksi lailla.

Ehdotetussa ampuma-aselaissa keskeisessä asemassa on ampuma-aseisiin, aseen osiin, patruunoihin ja erityisen vaarallisiin ammuksiin liittyvä luvanvaraisuus. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on katsonut, että lupamenettelystä, luvan antamisen ja peruuttamisen sekä raukeamisen edellytyksistä, luvan raukeamisesta ja peruuttamisesta aiheutuvista toimenpiteistä samoin kuin valtiolle tulevien ampuma-aseiden, ampumatarpeiden ja aseen osien lunastusmenettelystä ja toimivaltaisesta viranomaisesta tulee ottaa keskeiset perussäännökset lakiin (PeVL 15/1996 vp). Kaikista edellä mainituista asioista ehdotetaankin nykyisen asetustasoisen sääntelyn sijasta säädettäväksi lailla.

Perusoikeusuudistuksen yhteydessä on hallitusmuodon 15 §:ää muutettu. Perusoi-

keusuudistukseen johtaneen hallituksen esityksen perustelujen (HE 309/1993 vp, s. 67) mukaan lainsäädännön uudistamisen tavoitteena on viime vuosina ollut elinkeinotoiminnan sääntelyn hierarkkisen tason nostaminen asetuksesta lain tasolle. Perustuslakivaliokunta on katsonut, ettei elinkeinovapauden rajoittamisvaltaa saada delegoida lakia alemmalle säädöstasolle (PeVL 15/1996 vp). Esityksessä kaikki asealan elinkeinon harjoittamisen oikeutta koskevat ja sitä rajoittavat säännökset on voimassa olevasta sääntelystä poiketen sisällytetty lain tasolle. Edellytyksenä toimimiselle ase-elinkeinonharjoittajan palveluksessa on esityksen mukaan aseenkäsittelylupa. Myös mainittua, työn tekemisen oikeutta rajoittavaa aseenkäsittelylupaa koskeva sääntely on esityksessä sijoitettu kokonaisuudessaan lain tasolle.

Perusoikeusuudistuksen yhteydessä on hallitusmuodon 6 a §:ään sisällytetty säännös, jossa ensimmäisen kerran ilmaistaan Suomessa yleisenä oikeusperiaatteena voimassa ollut laillisuus- eli legaliteettiperiaate. Perusoikeusuudistukseen johtaneen hallituksen esityksen perusteluissa (s.50) todetaan, että eräs legaliteettivaatimuksen tärkeimmistä ainesosista on vaatimus rikoksina rangaistavien tekojen määrittelemisestä laissa. Tärkein sanotusta vaatimuksesta johtuva seikka on, ettei lakia alemman asteiseen säädökseen perustuvaa kriminalisointisäännöstä saada antaa eikä soveltaa. Myös perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt (PeVM 25/1994 vp) huomiota siihen, että rikosoikeudellisten normien pitää olla laintasoisia.

Esityksessä on edellä lausutun johdosta lähdetty siitä, että ampuma-aselainsäädännössä tekojen rangaistavuus määräytyisi kokonaisuudessaan laintasoisin normein. Tämä merkitsee käytännössä säädöstason nostamista nykyisestä. Ehdotetun ampuma-aselain keskeisimpiä käsitteitä on lakiehdotuksen 2 §:ään sisältyvä ampuma-aseen käsite. Lain 6 §:ssä määriteltäisiin ampuma-aseiden tyypit. Aseen tyyppi on puolestaan määriteltävissä pääsääntöisesti ainoastaan aseessa käytettäviksi soveltuvien patruunoiden avulla. Patruunoiden määritelmät sisältyisivät lain 5 §:ään. Lain 7 §:ssä määriteltäisiin ampuma-aseiden toimintatavat. Ampuma-aseen tyypin, toimintatavan tai kaliiperin muuttamista olisi lain 12 §:n mukaan pidettävä ampuma-aseen muuntamisena. Tällainen toimenpide voisi olla esimerkiksi haulikon piipun katkaiseminen. Aseen muuntaminen ilman lupaa olisi lain 101 §:n 1 momentin nojalla ampuma-aserikoksena rangaistavaa, koska aseen muuntaneella olisi hallussaan ase, jonka hallussapitoon hänellä ei ole asianmukaista lupaa.

Viime kädessä laillisuusperiaatteesta siis johtuu, että eräitä nykyisin asetuksen tasolla säänneltyjä määritelmiä ehdotetaan otettaviksi lakiin. Vaikka osa edellä mainittujen pykälien määritelmäsäännöksistä, kuten aseen piipun tai putken mittoja koskeva sääntely, voitaisiinkin ottaa lain sijasta asetukseen, tästä olisi seurauksena muutenkin teknisen ja vaikeasti miellettävän kokonaisuuden vaikea ymmärrettävyys. On havainnollisempaa, ettei saman esineen määritelmää jaeta kahdelle eri säädöstasolle.

Esitykseen sisältyy joitakin säännöksiä, joiden voidaan katsoa rajoittavan hallitusmuodon II luvussa turvattuja perusoikeuksia. Perusoikeuksien rajoittaminen on mahdollista perusoikeussäännöksiin sisältyvien lakivarausten lisäksi yleisten rajoitusoppien perusteella (PeVM 25/1994 vp, s. 4-5). Edellä mainittujen yleisten oppien mukaan rajoituksille tulee olla hyväksyttävä peruste, niiden tulee olla välttämättömiä hyväksyttävän tarkoituksen saavuttamiseksi ja niiden tulee olla tarkkarajaisia sekä riittävän täsmällisesti määriteltyjä.

Ehdotetun ampuma-aselain mukaan useat ampuma-aseisiin, aseen osiin, patruunoihin ja erityisen vaarallisiin ammuksiin liittyvät toiminnot olisivat luvanvaraisia. Luvanvaraisuutta edellytetään monilta osin niin asedirektiivissä kuin Schengenin yleissopimuksessakin. Luvanvaraisuuden voidaan katsoa rajoittavan ainakin hallitusmuodon 12 §:ssä säädettyä omaisuuden suojaa ja 15 §:ssä jokaiselle säädettyä oikeutta hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Kumpaankaan edellä mainittuun pykälään ei sisälly esityksen kannalta merkityksellistä lakivarausta. Ehdotetun ampuma-aselain 11 luvun mukaan joidenkin sellaisten esineiden hallussapitoon, joiden hankkiminen ja hallussapito on voimassa olevien säännösten mukaan mahdollista kokonaan ilman lupaa tai ainakin ilman ampuma-aselainsäädännön mukaista lupaa, tulisi hankkia asianmukainen lupa mainitun luvun mukaisten määräaikojen kuluessa.

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että omaisuuden käyttörajoituksen kannalta on suhteellisuusvaatimuksen valossa arvioitava viime kädessä sitä, loukkaako rajoitus omis-

tajan oikeutta omaisuutensa normaaliin, kohtuulliseen ja järkevään käyttöön (PeVL 8/1996 vp). Omaisuuden käyttövapauden rajoittamisen tulee lisäksi olla suhteellisuusvaatimuksen mukaista. Tämä merkitsee sitä, että rajoitusten tulee olla välttämättömiä hyväksyttävän tarkoituksen saavuttamiseksi. Rajoitukset eivät myöskään saa mennä pidemmälle kuin on perusteltua ottaen huomioon rajoituksen taustalla oleva yhteiskunnallisen intressin painavuus suhteessa omaisuudensuojaan.

Ehdotetun ampuma-aselain soveltamisalaan kuuluvien esineiden käytön rajoittaminen on välttämätöntä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi. Ehdotetut rajoitukset eivät myöskään estäisi omistajan oikeutta omaisuutensa normaaliin, kohtuulliseen ja järkevään käyttöön. Näin ollen voidaan katsoa, että rajoitukset ovat myös suhteellisuusvaatimuksen mukaisia. Lakiehdotuksen 11 luvun siirtymäsäännösten mukaan esineen omistajalla olisi lukuisia vaihtoehtoisia tapoja menetellä, jos hänellä on lain voimaan tullessa esineitä, joiden hallussapito ei tällä hetkellä edellytä lupaa.

Perustuslakivaliokunta on tulkinnut hallitusmuodon 15 §:n 1 momenttia siten, että elinkeinon harjoittamisen vapautta on pidettävä pääsääntönä, mutta että poikkeuksellisesti luvanvaraisuuskin on mahdollinen (PeVL 15/1996 vp). Luvanvaraisuudesta on kuitenkin säädettävä lailla. Esitykseen sisältyvillä säännöksillä ei asealan elinkeinon harjoittamisen oikeutta rajoitettaisi enempää kuin yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi on tarpeen. Ehdotetun ampuma-aselain 128 §:n nojalla se, joka lain voimaan tullessa harjoittaa patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten valmistamista kaupallisessa tarkoituksessa, saisi toiminnan harjoittamiseen oikeuttavan asealan elinkeinoluvan käytännössä ilman lupaharkintaa. Lisäksi lain 128 §:n siirtymäsäännöksen nojalla se, joka on ase-elinkeinonharjoittajan palveluksessa lain voimaan tullessa, saisi aseenkäsittelyluvan niin ikään ilman tavanomaista lupaharkintaa.

Hallitusmuodon 10 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat pääsääntöisesti julkisia. Momenttiin sisältyy lakivaraus, jonka mukaan viranomaisen hallussa olevien asiakirjojen ja muiden tallenteiden julkisuutta voidaan välttämättömien syiden vuoksi rajoittaa. Julkisuutta koskevista poikkeuksista on kuitenkin säädettävä lailla. Ehdotetun ampuma-aselain 113 §:n mukaan poliisin ampuma-aseista, aseen osista, patruunoista ja erityisen vaarallisista ammuksista pitämät tiedostot ovat salassa pidettäviä. Perusteena ehdotetulle salassapidettävyydelle on yleisen järjestyksen ja turvallisuuden sekä myös kansallisen turvallisuuden ylläpitäminen. Esityksessä on katsottu, että salassapidettävyydestä on mahdollista säätää edellä mainitun lakivarauksen nojalla.

Poliisin ehdotetun ampuma-aselain 113 §:n nojalla ampuma-aseista, aseen osista, patruunoista ja erityisen vaarallista ammuksista pitämät tiedostot sisältäisivät henkilötietoja. Tiedostoihin tallennettaisiin siten henkilörekisterilaissa tarkoitettuja henkilötietoja. Henkilötietojen suojasta on hallitusmuodon 8 §:n 1 momentin mukaan säädettävä tarkemmin lailla. Säännös ei viittaa pelkästään henkilörekisterilakiin, vaan myös henkilötietojen käsittelyä ja henkilörekistereitä koskevaan erityislainsäädäntöön.

Asedirektiivin säännösten ja Schengenin yleissopimuksen määräysten mukaan EU:n tai Schengenin yleissopimuksen jäsenvaltion on tehtävä muille jäsenvaltioille erilaisia ilmoituksia ampuma-aseista, aseen osista, patruunoista ja erityisen vaarallisista ammuksista. Jäsenvaltio myös vastaanottaa muiden jäsenvaltioiden vastaavia ilmoituksia. Poliisin henkilörekistereistä annettuun lakiin tehtäisiin samanaikaisesti ehdotetun ampuma-aselain kanssa voimaan tulevat, edellä tarkoitettujen ilmoitusten tekemisen mahdollistavat muutokset.

Poliisin ehdotetun ampuma-aselain 113 §:n nojalla ampuma-aseista, aseen osista, patruunoista ja erityisen vaarallisista ammuksista pitämistä tiedostoista saisi luovuttaa tietoja vain siten, kuin poliisin henkilörekistereistä annetussa laissa ja sen nojalla säädetään. Tiedostojen pitämisessä, käyttämisessä tai tietojen luovuttamisessa niistä olisi muutenkin noudatettava poliisin henkilörekistereistä annetun lain säännöksiä. Näin ollen tiedostojen pitäminen, tietojen poistamisajat ja tiedostoissa olevien tietojen luovuttaminen olisi säännelty asianmukaisesti lakitasolla.

Ehdotetun ampuma-aselain 92 §:n nojalla poliisimiehellä olisi siinä mainituin edellytyksin oikeus ottaa väliaikaisesti poliisin haltuun ampuma-ase, aseen osa, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset. Poliisille pykälässä annettavaksi ehdotettu oikeus vastaisi asiasisällöltään poliisilain 23 §:ssä olevaa

sääntelyä. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että perusoikeuksia mahdollisesti rajoittavia toimivaltuuksia käyttävien virkamiesten tulisi olla näiden tehtävien vaatimuksiin nähden riittävästi koulutettuja (PeVL 8/1995 vp). Poliisimiesten voidaan katsoa olevan saamansa koulutuksen johdosta riittävästi koulutettuja suorittamaan väliaikaisen haltuunoton.

Hallitusmuodon 8 §:n 1 momentin mukaan jokaisen kotirauha on suojattu. Ase-elinkeinonharjoittajan liike, tehdas tai työpaja on kotirauhan piirissä. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että suojan ydinalueena on henkilön asunto (PeVL 19/1985 vp, PeVL 1/1986 vp ja PeVL 3/1987 vp). Poliisilla olisi ehdotetun ampuma-aselain 116 §:n 1 momentin nojalla oikeus päästä tiloihin, joissa ase-elinkeinonharjoittaja säilyttää ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia. Tämä on ehdottoman välttämätöntä, sillä suurien asevarastojen voidaan katsoa muodostavan merkittävän uhan yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle. Ne muodostavat siten uhan myös hallitusmuodon 6 §:n 1 momentissa jokaiselle säädetylle oikeudelle henkilökohtaiseen turvallisuuteen. Hallitusmuodon 8 §:n 3 momentin lakivarauksen mukaan lailla voidaan säätää muun muassa perusoikeuksien turvaamiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä. Edellä mainitun lakivarauksen on esityksessä katsottu mahdollistavan sen, että poliisille säädetään oikeus päästä ase-elinkeinonharjoittajan tiloihin, joissa ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia säilytetään.

Ehdotetun ampuma-aselain säännöksillä suojattaisiin laajemminkin kansalaisten perusoikeuksia. Jokaisella on hallitusmuodon 6 §:n 1 momentin nojalla oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Ampuma-aseisiin liittyvän väkivallan ja tapaturman vaaran vuoksi niihin liittyvät rajoitukset ovat perusteltavissa juuri edellä mainitun hallitusmuodon pykälän valossa.

Ehdotukseen poliisilain 23 §:n muuttamiseksi ei sisälly säätämisjärjestykseen liittyviä ongelmia.

Näin ollen ehdotettu ampuma-aselaki, laki poliisilain 23 §:n muuttamisesta sekä laki poliisin henkilörekistereistä annetun lain 19 ja 20 §:n muuttamisesta voitaisiin käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n mukaisessa järjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Ampuma-aselaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Soveltamisala

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan ampuma-aseisiin, aseen osiin, patruunoihin ja erityisen vaarallisiin ammuksiin.

Mitä tässä laissa säädetään ampuma-aseista, koskee myös ohjus- ja raketinheitinjärjestelmiä ja kaasusumuttimia. Kaasusumuttimiin ei kuitenkaan sovelleta 2—10, 12, 15, 31—33, 35, 36, 57—63, 68, 70—72, 74—77, 80—82, 110, 122, 124, 125 eikä 129 §:ää. Muista soveltamisalaa koskevista poikkeuksista säädetään 17 §:ssä.

2 §

Ampuma-ase

Ampuma-aseella tarkoitetaan välinettä, jolla ruutikaasunpaineen, nallimassan räjähdyspaineen tai muun räjähdyspaineen avulla voidaan ampua luoteja, hauleja tai muita ammuksia taikka lamaannuttavia aineita siten, että siitä voi aiheutua vaaraa ihmiselle.

Ampuma-aseina ei pidetä seuraavia välineitä, elleivät ne ole ilman erityistietoja ja -taitoja muutettavissa välineiksi, joilla voidaan ampua luoteja tai hauleja siten, että siitä voi aiheutua vaaraa ihmiselle:

1) rakennustyössä käytettäviksi suunnitellut ja valmistetut naulaimet;

2) hengenpelastuksessa taikka tieteellisessä tai teollisessa käyttötarkoituksessa käytettäviksi suunnitellut ja valmistetut välineet.

Ampuma-aseen tekemisestä pysyvästi ampumakelvottomaksi säädetään asetuksella.

3 §

Aseen osa

Aseen osalla tarkoitetaan ampuma-aseesta irrallisena olevaa patruunapesää ja sitä vastaavaa osaa, piippua ja putkea sekä sulkulaitetta.

Aseen osan tekemisestä pysyvästi toimintakelvottomaksi säädetään asetuksella.

4 §

Ammus

Ammuksella tarkoitetaan ruutikaasunpaineen, nallimassan räjähdyspaineen tai muun räjähdyspaineen avulla ammuttavaa luotia, haulia ja muuta tarviketta, joka voi aiheuttaa vaaraa ihmiselle.

5 §

Patruuna

Patruunalla tarkoitetaan ampuma-aseessa käytettäväksi soveltuvaa käyttövalmista hylsyn, nallin, ruudin ja ammuksen sekä nallin, ruudin ja ammuksen yhdistelmää sekä vastaavaa tarviketta.

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *haulikon patruunalla* käyttövalmista reunakantaista patruunaa, joka koostuu hylsystä, hylsyn kannasta, luodista tai hauleista, välitulpista, ruudista ja patruunan kannan kes-

kelle sijoitetusta nallista, sekä rakenteeltaan vastaavaa patruunaa;

2) *keskisytytteisellä patruunalla* käyttövalmista patruunaa, joka koostuu hylsystä, luodista tai hauleista, ruudista ja patruunan kannan keskelle sijoitetusta nallista, sekä rakenteeltaan vastaavaa patruunaa;

3) *reunasytytteisellä patruunalla* käyttövalmista reunakantaista patruunaa, joka koostuu hylsystä, luodista tai hauleista, ruudista ja ruudin syttymisen aiheuttavasta, kannan reunaan sijoitetusta nallimassasta, sekä rakenteeltaan vastaavaa patruunaa;

4) *kaasupatruunalla* käyttövalmista, kyynelkaasua tai käyttötarkoitukseltaan ja vaikutukseltaan siihen verrattavaa lamaannuttavaa ainetta levittävää patruunaa, joka koostuu hylsystä, ruudista, nallista ja ammuttaessa kaasuksi muodostuvasta osasta, sekä rakenteeltaan vastaavaa patruunaa;

5) *merkinantopatruunalla* käyttövalmista, merkinantoon ja valaisuun valmistettua, reunakantaista tai keskisytytteistä patruunaa, joka koostuu hylsystä, ruudista, nallista ja ammuttaessa valoa, savua tai ääntä synnyttävästä osasta, sekä rakenteeltaan vastaavaa patruunaa.

Patruunoiden osista, jotka ovat tai jotka sisältävät räjähdysvaarallisia aineita, on voimassa, mitä niistä räjähdysvaarallisista aineista annetussa laissa (263/1953) ja sen nojalla säädetään.

6 §

Ampuma-aseiden tyypit

Tässä laissa tarkoitetut ampuma-aseiden tyypit ovat haulikko, kivääri, pienoiskivääri, pistooli, pienoispistooli, revolveri, pienoisrevolveri, yhdistelmäase, kaasuase, merkinantopistooli, mustaruutiase ja muu ampuma-ase.

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *haulikolla* kahdella kädellä olkapäätä vasten tuettavaksi valmistettua sileä- tai rihlapiippuista ampuma-asetta, jonka kokonaispituus on vähintään 840 millimetriä ja piipun pituus vähintään 400 millimetriä sekä jossa käytetään haulikon patruunaa;

2) *kiväärillä* kahdella kädellä olkapäätä vasten tuettavaksi valmistettua rihlapiippuista ampuma-asetta, jonka kokonaispituus on vähintään 840 millimetriä ja piipun tai putken pituus vähintään 400 millimetriä sekä jossa käytetään keski- tai reunasytytteistä patruunaa;

3) *pienoiskiväärillä* kivääriä, jossa käytetään reunasytytteistä .22 kaliiperista patruunaa;

4) *pistoolilla* ampuma-asetta, jonka kokonaispituus on alle 840 millimetriä ja piipun pituus alle 400 millimetriä ja jossa käytetään keski- tai reunasytytteistä patruunaa;

5) *pienoispistoolilla* pistoolia, jossa käytetään reunasytytteistä .22 kaliiperista patruunaa;

6) *revolverilla* ampuma-asetta, jonka kokonaispituus on alle 840 millimetriä ja piipun pituus alle 400 millimetriä ja jossa käytetään pyörivään patruunarullaan ladattavaa keski- tai reunasytytteistä patruunaa;

7) *pienoisrevolverilla* revolveria, jossa käytetään pyörivään patruunarullaan ladattavaa reunasytytteistä .22 kaliiperista patruunaa;

8) *yhdistelmäaseella* olkapäätä vasten tuettavaksi valmistettua ampuma-asetta, jossa on ainakin kaksi piippua tai putkea ja jonka kokonaispituus on vähintään 840 millimetriä ja piippuyhdistelmän pituus vähintään 400 millimetriä sekä jossa käytetään keski- tai reunasytytteistä patruunaa ja haulikon patruunaa;

9) *kaasuaseella* ampuma-asetta, jossa käytetään kaasupatruunaa ja jolla ei voida ampua muita patruunoita;

10) *merkinantopistoolilla* ampuma-asetta, jossa käytetään merkinantopatruunaa ja jolla ei voida ampua muita patruunoita;

11) *mustaruutiaseella* ampuma-asetta, joka on suunniteltu ja valmistettu vain mustalla ruudilla käytettäväksi;

12) *muulla ampuma-aseella* asetta, joka rakenteeltaan, mitoiltaan tai muilta ominaisuuksiltaan poikkeaa tässä pykälässä määritellyistä ampuma-aseista.

7 §

Ampuma-aseiden toimintatavat

Tässä laissa tarkoitetut ampuma-aseiden toimintatavat ovat kertatuli, lippaallinen kertatuli, itselataava kertatuli ja sarjatuli.

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *kertatulella* toimintatapaa, jossa lippaattoman ampuma-aseen jokainen piippu tai putki on laukauksen jälkeen ladattava uudella patruunalla ja jossa aseen laukaisukoneisto on jokaisen piipun tai putken osalta viritettävä ulkopuolisella voimalla uu-

destaan laukauksen jälkeen;

2) *lippaallisella kertatulella* toimintatapaa, jossa lippaalla varustetun ampuma-aseen jokainen piippu tai putki on laukauksen jälkeen ladattava uudella patruunalla ja jossa aseen laukaisukoneisto on jokaisen piipun tai putken osalta viritettävä ulkopuolisella voimalla uudestaan laukauksen jälkeen;

3) *itselataavalla kertatulella* toimintatapaa, jossa ampuma-ase latautuu ja virittyy jokaisen laukauksen jälkeen automaattisesti aseessa syntyvän energian tai siihen liitetyn energialähteen avulla ja jossa aseella voidaan laukaista yhdellä liipaisimen painalluksella vain yksi patruuna kussakin patruunapesässä;

4) *sarjatulella* toimintatapaa, jossa ampuma-ase latautuu ja virittyy jokaisen laukauksen jälkeen automaattisesti aseessa syntyvän energian tai siihen liitetyn energialähteen avulla ja jossa aseella voidaan laukaista yhdellä liipaisimen painalluksella peräkkäin useita patruunoita.

8 §

Taskuase

Taskuaseella tarkoitetaan revolveria tai pienoisrevolveria, joka mahtuu suorakulmaiseen, sisämitoiltaan 130 x 180 millimetrin suuruiseen laatikkoon, sekä sellaista muuta 6 §:ssä mainittua ampuma-asetta, joka mahtuu suorakulmaiseen, sisämitoiltaan 140 x 190 millimetrin suuruiseen laatikkoon siten asetettuna, että aseen piippu ja perä ovat laatikon pohjan tason suuntaisina.

Ampuma-asetta laatikkoon asetettaessa aseen lippaan tulee olla irrotettuna ja aseen olla varustettuna sen tavanomaisella tähtäinlaitteella ja kahvalla tai perän sivulevyillä sekä ilman aseen ulkoisia mittoja lisääviä osia.

9 §

Erityisen vaarallinen ampuma-ase

Erityisen vaarallisella ampuma-aseella tarkoitetaan:

1) sinkoa, kranaatinheitintä, takaaladattavaa tykkiä sekä rakenteeltaan ja käyttötarkoitukseltaan vastaavaa ampuma-asetta sekä ohjus- ja raketinheitinjärjestelmää;

2) sarjatuliasetta;

3) muuksi esineeksi kuin ampuma-aseeksi naamioitua ampuma-asetta.

10 §

Erityisen vaaralliset patruunat ja ammukset

Erityisen vaarallisilla patruunoilla tarkoitetaan:

1) panssarin lävistämiseen suunniteltuja ja valmistettuja patruunoita;

2) räjähtävällä tai sytyttävällä ammuksella varustettuja patruunoita;

3) pistoolissa tai revolverissa käytettäviksi suunniteltuja ja valmistettuja keskisytytteisiä patruunoita, joissa on reikäpäinen ammus tai kohteeseen osuessaan vaikutukseltaan laajenevuuteen perustuva ammus;

4) sirpaloitumaan suunniteltuja ja valmistettuja patruunoita;

5) patruunoita, joissa on nuoliammus;

6) patruunoita, joissa on useampi kuin yksi luoti.

Erityisen vaarallisilla ammuksilla tarkoitetaan 1 momentin 1-3 kohdassa tarkoitettujen patruunoiden ammuksia.

11 §

Kaasusumutin

Kaasusumuttimella tarkoitetaan välinettä, jolla voidaan levittää ilmaan kyynelkaasua tai käyttötarkoitukseltaan ja vaikutukseltaan siihen verrattavaa lamaannuttavaa ainetta.

12 §

Ampuma-aseen ja aseen osan muuntaminen

Ampuma-aseen muuntamisella tarkoitetaan toimenpidettä, jonka seurauksena aseen tyyppi, toimintatapa tai kaliiperi muuttuvat taikka muusta aseesta kuin taskuaseesta tulee taskuase.

Aseen osan muuntamisella tarkoitetaan sellaista aseen osalle tehtyä toimenpidettä, jonka seurauksena ampuma-ase muuttuu 1 momentissa tarkoitetulla tavalla, jos kyseinen osa kiinnitetään aseeseen.

13 §

Kantaminen, kuljettaminen, säilyttäminen ja hallussapito

Tässä laissa tarkoitetaan ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten:

1) *kantamisella* niiden käyttämistä 43 §:ssä tarkoitettuun hyväksyttävään käyttötarkoitukseen;
2) *kuljettamisella* niiden siirtämistä paikasta toiseen;
3) *säilyttämisellä* niiden hallintaa silloin, kun niitä ei kanneta tai kuljeteta;
4) *hallussapidolla* niiden kantamista, kuljettamista tai säilyttämistä.

14 §

A sealan elinkeino

A sealan elinkeinolla tarkoitetaan kaupallisessa tarkoituksessa harjoitettavaa:
1) ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten kauppaa ja valmistamista;
2) ampuma-aseiden ja aseen osien korjaamista ja muuntamista.

15 §

A sekeräilijä

A sekeräilijällä tarkoitetaan luonnollista henkilöä, jonka lääninhallitus on hyväksynyt asekeräilijäksi.

16 §

Kuljettamiseen liittyvät määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:
1) *lähtömaalla* maata, josta maiden välinen ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten kuljetus alkaa;
2) *määrämaalla* maata, jonne maiden välinen ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten kuljetus päättyy;
3) *kauttakulkumaalla* maata, jonka kautta ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia kuljetetaan maasta toiseen;
4) *ennakkosuostumuksella* Euroopan unionin (*EU*) jäsenvaltion viranomaiselle esitettävää todistusta, josta ilmenee, ettei ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten kuljettamiselle toiseen EU:n jäsenvaltioon ole estettä;
5) *loppukäyttäjätodistuksella* määrämaan viranomaisen antamaa tai muuta luotettavaa todistusta ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten lopullisesta käyttäjästä;
6) *siirtoluvalla* lupaa, joka annetaan ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten kuljettamiseen EU:n jäsenvaltiosta toiseen;
7) *Euroopan ampuma-asepassilla* aseiden hankinnan ja hallussapidon valvonnasta annetun neuvoston direktiivin (91/477/ETY), jäljempänä *asedirektiivi,* 1 artiklan 4 kohdassa tarkoitettua EU:n jäsenvaltion viranomaisen antamaa todistusta, josta ilmenee, että todistuksessa nimetyllä on siinä valtiossa oikeus ampuma-asepassiin merkittyjen ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon.

Tässä laissa tarkoitetaan ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten:
1) *tuonnilla* kuljetusta Suomeen muualta kuin EU:n jäsenvaltiosta;
2) *viennillä* kuljetusta Suomesta muualle kuin EU:n jäsenvaltioon;
3) *siirrolla* kuljetusta EU:n jäsenvaltiosta toiseen;
4) *kauttakuljetuksella* kuljetusta muualta kuin EU:n jäsenvaltiosta Suomen kautta muualle kuin EU:n jäsenvaltioon.

17 §

Soveltamisalaa koskevat poikkeukset

Tämä laki ei koske:
1) valtion harjoittamaa ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoa Suomeen tai Suomesta, tuontia, vientiä, hankkimista eikä luovuttamista valtion tarkoituksiin;
2) valtion omistamien ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoa, jos perusteena hallussapidolle on valtion palveluksessa olevien, valtion oppilaitoksissa opiskelevien tai asevelvollisuuteen perustuvaa asepalvelusta taikka vapaaehtoista asepalvelusta suorittavien henkilöiden tehtävien hoitaminen;
3) patruunoiden hankkimista 2 kohdassa tarkoitettuihin ampuma-aseisiin, jos patruunoita hankkivat valtion palveluksessa

olevat tai valtion oppilaitoksessa opiskelevat;

4) puolustusvoimien järjestämiä, sen palveluksessa olevan johdolla tapahtuvia vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön liittyviä harjoituksia ja kilpailuja;

5) valtion omistamien ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten kuljettamista eikä säilyttämistä;

6) ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten valmistamista valtion laitoksissa;

7) ampuma-aseiden ja aseen osien korjaamista ja muuntamista valtion laitoksissa;

8) valtion käytöstään poistamien ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten luovuttamista;

9) valtion viranomaisten haltuun niiden toimivaltaan kuuluvien tehtävien perusteella tulleita ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia;

10) vieraan valtion sotavoimille kuuluvien ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoa Suomeen tai Suomesta, tuontia, vientiä, valmistamista, korjaamista, muuntamista ja hallussapitoa, jos toiminta perustuu Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimusvaltioiden ja muiden rauhankumppanuuteen osallistuvien valtioiden välillä niiden joukkojen asemasta tehtyyn sopimukseen (SopS 65/1997).

2 luku

Luvanvaraisuus

18 §

Luvanvaraisuus

Jollei tässä laissa toisin säädetä, tämän lain mukaan luvanvaraista on:

1) ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirto ja tuonti Suomeen, siirto ja vienti Suomesta, kauttakuljetus kaupallisessa tarkoituksessa, kauppa, hankkiminen, hallussapito ja valmistaminen;

2) ampuma-aseiden ja aseen osien korjaaminen ja muuntaminen.

Lupa 1 momentissa tarkoitettuun toimintaan voidaan antaa, jos luvan antamiselle on hyväksyttävä peruste eikä ole syytä epäillä, että lupaa tai sen nojalla hankittuja tai hallussapidettyjä esineitä käytetään väärin.

19 §

Poikkeukset luvanvaraisuudesta

Tämän lain mukaan luvanvaraista ei ole:

1) ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten vienti yksityistä tarkoitusta varten;

2) sellaisten aseen osien hankkiminen ja hallussapito, joiden hankkijalla tai hallussapitäjällä on oikeus kyseisiä aseen osia vastaavista aseen osista kootun ampuma-aseen hallussapitoon;

3) aseen osien hankkiminen ja hallussapito, jos hankkija tai hallussapitäjä on säädettyä tiedostoa pitävä asekeräilijä;

4) ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten kuljettaminen kaupallisessa tarkoituksessa ja kuljettamisen suorittamiseksi välttämätön säilyttäminen, jos kuljettaja harjoittaa ammattimaista tavaroiden kuljettamista;

5) muiden kuin erityisen vaarallisten patruunoiden valmistaminen yksityistä tarkoitusta varten, jos valmistajalla on kyseisten patruunoiden hallussapitoon oikeuttava lupa;

6) asianmukaisen luvan nojalla hallussa pidetyn ampuma-aseen tai aseen osan korjaaminen yksityistä tarkoitusta varten.

Ennen vuotta 1890 valmistettujen mustaruutiaseiden kuljettaminen ja säilyttäminen ei ole luvanvaraista. Luvanvaraista ei myöskään ole tällaisten mustaruutiaseiden pitäminen museossa tai kokoelmassa, ellei aseilla ammuta. Ampuma-aseasioita käsittelevä ministeriö voi antaa säännöksiä muidenkin asehistoriallisesti arvokkaiden vanhojen ampuma-aseiden vapauttamisesta luvanvaraisuudesta tässä momentissa tarkoitetuin edellytyksin.

Asetuksella säädetään, mitä aseen osia pidetään 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla vastaavina aseen osina.

3 luku

Asealan elinkeinon harjoittaminen

20 §

Asealan elinkeinolupa

Lääninhallitus, jonka alueella asealan elinkeinoa harjoitetaan, antaa ja peruuttaa luvan asealan elinkeinon harjoittamiseen (*asealan elinkeinolupa*).

Lupa voidaan antaa:

1) ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten kaupan harjoittamiseen;

2) ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten valmistamiseen kaupallisessa tarkoituksessa; sekä

3) ampuma-aseiden ja aseen osien korjaamiseen ja muuntamiseen kaupallisessa tarkoituksessa.

Lupa voidaan antaa hakijalle, joka on elinkeinon harjoittamiseen oikeutettu, joka ilmoittaa 26 §:ssä tarkoitetun vastuuhenkilön sekä jolla taloudellisen tilansa puolesta on riittävät edellytykset asealan elinkeinon asianmukaiseen harjoittamiseen. Jos hakija on luonnollinen henkilö, hänellä on lisäksi oltava 27 §:n 1 momentissa tarkoitettu aseenkäsittelylupa. Lupaa ei anneta, ellei säilytystilojen sijaintipaikan poliisilaitos ole hyväksynyt ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten säilytystiloja.

21 §

Asealan elinkeinoluvan sisältö ja voimassaoloaika

Asealan elinkeinoluvassa on mainittava toiminta, jota lupa koskee, sekä se, minkälaisia ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia lupa koskee. Lupa oikeuttaa harjoittamaan asealan elinkeinoa vain luvassa mainitussa liikkeessä, tehtaassa tai työpajassa. Tilapäisesti elinkeinoa saa kuitenkin harjoittaa muuallakin.

Lupa annetaan toistaiseksi, jollei sitä erityisestä syystä ole annettava määräajaksi.

22 §

Ilmoitus asealan elinkeinoluvan sisältämien tietojen sekä säilytystilojen muutoksesta

Asealan elinkeinoa harjoittavan (*ase-elinkeinonharjoittaja*) on ilmoitettava harjoittamansa asealan elinkeinon lopettamisesta, ase-elinkeinonharjoittajan yhtiömuodon muutoksesta sekä liikkeen, tehtaan tai työpajan sijaintia koskevista muutoksista lupaviranomaiselle 30 päivän kuluessa asealan elinkeinon lopettamisesta, yhtiömuodon muutoksesta taikka liikkeen, tehtaan tai työpajan sijaintia koskevista muutoksista.

Ase-elinkeinonharjoittajan on viipymättä ilmoitettava ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten säilytystiloja koskevista muutoksista säilytystilojen sijaintipaikan poliisilaitokselle.

23 §

Asealan elinkeinoluvan raukeaminen ja peruuttaminen

Asealan elinkeinolupa raukeaa, jollei luvassa tarkoitettua toimintaa ole aloitettu vuoden kuluessa päivästä, jona lupa on annettu.

Lupa on peruutettava, jos:

1) luvanhaltija sitä pyytää; taikka

2) luvanhaltija ei enää täytä 20 §:n 3 momentissa säädettyjä edellytyksiä.

Lupa voidaan peruuttaa määräajaksi tai kokonaan, jos:

1) luvassa tarkoitettu toiminta on keskeytettynä vähintään kolmen kuukauden ajan; taikka

2) luvanhaltija tai 26 §:ssä tarkoitettu vastuuhenkilö on rikkonut tätä lakia, sen nojalla annettuja säännöksiä tai lupaehtoja taikka muuten osoittautunut sopimattomaksi harjoittamaan luvassa tarkoitettua toimintaa.

24 §

Ase-elinkeinonharjoittajan konkurssi tai kuolema

Ase-elinkeinonharjoittajan konkurssi- tai kuolinpesä saa jatkaa asealan elinkeinon harjoittamista ase-elinkeinonharjoittajalle annetun luvan nojalla vuoden ajan konkurssin alkamisesta tai kuolinpäivästä. Konkurssi- tai kuolinpesän hoitajan on ilmoitettava ase-elinkeinonharjoittajan konkurssista tai kuolemasta lupaviranomaiselle 30 päivän kuluessa konkurssin alkamisesta tai kuolinpäivästä.

Mitä 1 momentissa säädetään ase-elinkeinonharjoittajan konkurssista ja kuolemasta, on soveltuvin osin voimassa, kun yhteisö tai säätiö on niitä koskevien säännösten mukaan lakannut.

25 §

Velvollisuus tiedoston pitämiseen

Ase-elinkeinonharjoittajan on pidettävä tiedostoa ampuma-aseista, aseen osista, pat-

ruunoista ja erityisen vaarallisista ammuksista siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Ase-elinkeinonharjoittajan on, siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään, vaadittaessa esitettävä tiedosto poliisille sekä luovutettava se lupaviranomaiselle, kun asealan elinkeinolupa raukeaa tai jos se peruutetaan.

Tiedosto on säilytettävä vähintään kymmenen vuotta siihen viimeksi tehdyn merkinnän jälkeen.

26 §

Vastuuhenkilö

Ase-elinkeinonharjoittajan palveluksessa on oltava asealalla harjoitettavasta elinkeinotoiminnasta vastaava henkilö (*vastuuhenkilö*), joka vastaa siitä, että toimintaa harjoitetaan tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten sekä lupaehtojen mukaisesti. Vastuuhenkilö vastaa siitä, että ainoastaan ne ase-elinkeinonharjoittajan palveluksessa olevat henkilöt, joilla on 27 §:n 1 momentissa tarkoitettu aseenkäsittelylupa, ase-elinkeinonharjoittajan palveluksessa ollessaan kuljettavat, säilyttävät tai muuten käsittelevät 27 §:n 1 momentissa tarkoitettuja ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia.

Vastuuhenkilön hyväksyy ja hyväksynnän peruuttaa se lääninhallitus, joka antaa asealan elinkeinoluvan. Jos se on ase-elinkeinonharjoittajan toiminnan laajuuden vuoksi tarpeen, hyväksynnän antava viranomainen voi vaatia, että vastuuhenkilöitä on useampi kuin yksi.

Vastuuhenkilöksi voidaan hyväksyä luotettava ja asealan elinkeinon harjoittamiseen sopivana pidettävä henkilö, jolla on:

1) sellainen perehtyneisyys ampuma-aseisiin, aseen osiin, patruunoihin ja erityisen vaarallisiin ammuksiin, jota asealan elinkeinon asianmukainen harjoittaminen edellyttää; sekä

2) 27 §:n 1 momentissa tarkoitettu aseenkäsittelylupa.

27 §

Aseenkäsittelylupa

Ase-elinkeinonharjoittajan palveluksessa olevalla henkilöllä, joka kuljettaa, säilyttää tai muuten käsittelee ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia, on oltava siihen lupa (*aseenkäsittelylupa*). Lupa oikeuttaa luvanhaltijan kuljettamaan, säilyttämään ja muuten käsittelemään ase-elinkeinonharjoittajalla tämän lain mukaisesti annetun luvan nojalla kuljetettavina tai säilytettävinä olevia ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia asealalla harjoitettavaan elinkeinotoimintaan kuuluvalla tavalla. Lupa oikeuttaa esittely- tai kokeilutarkoituksessa myös ampumaan edellä tarkoitetuilla ampuma-aseilla, jos se on asealalla harjoitettavan elinkeinotoiminnan kannalta tarpeellista.

Aseenkäsittelylupa voidaan antaa ase-elinkeinonharjoittajan palveluksessa olevalle 18 vuotta täyttäneelle henkilölle, jota terveydentilansa ja käyttäytymisensä perusteella on pidettävä sopivana käsittelemään ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia.

Aseenkäsittelyluvan antaa ja peruuttaa luvan hakijan kotikunnan poliisilaitos.

28 §

Aseenkäsittelyluvan voimassaoloaika

Aseenkäsittelylupa annetaan enintään viideksi vuodeksi kerrallaan.

29 §

Aseenkäsittelyluvan raukeaminen ja peruuttaminen

Aseenkäsittelylupa raukeaa, kun luvanhaltija kuolee.

Lupa on peruutettava, jos luvanhaltija sitä pyytää.

Lupa voidaan peruuttaa, jos:

1) luvanhaltija on syyllistynyt väkivaltaista käyttäytymistä osoittaneeseen rikokseen, rikoslain (39/1889) 50 luvun 1-4 §:ssä tarkoitettuun rikokseen tai muuhun rikokseen, joka osoittaa hänet sopimattomaksi kuljettamaan, säilyttämään tai muuten käsittelemään ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia;

2) luvanhaltija on syyllistynyt ampuma-aserikokseen, törkeään ampuma-aserikokseen tai ampuma-aserikkomukseen taikka muuhun ampuma-asetta käyttäen tehtyyn rangaistavaan tekoon;

3) luvanhaltija on rikkonut lupaehtoja tai muuten osoittanut piittaamattomuutta ampu-

ma-aseita, aseen osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia koskevien säännösten noudattamisessa; taikka

4) luvanhaltijaa on hänen terveydentilansa taikka omaa tai toisen turvallisuutta vaarantavan elämäntapansa tai käyttäytymisensä vuoksi pidettävä sopimattomana kuljettamaan, säilyttämään tai muuten käsittelemään ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia.

30 §

Varoitus ja uuden vastuuhenkilön nimeäminen

Lupaviranomainen voi 23 §:n 3 momentin 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa luvan peruuttamisen sijasta antaa ase-elinkeinonharjoittajalle varoituksen, jos luvanhaltija on korjannut asealalla harjoitettavassa elinkeinotoiminnassa todetut puutteet ja luvan peruuttaminen olisi olosuhteisiin nähden kohtuutonta. Jos vastuuhenkilö on toiminut 23 §:n 3 momentin 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla, lupaviranomainen voi määrätä ase-elinkeinonharjoittajan ilmoittamaan uuden vastuuhenkilön.

Lupaviranomainen voi luvan peruuttamisen sijasta antaa aseenkäsittelyluvan haltijalle varoituksen, jos luvan peruuttaminen olisi olosuhteisiin nähden kohtuutonta.

31 §

Muut patruunoiden kaupallista valmistamista koskevat säännökset

Sen lisäksi, mitä tässä luvussa säädetään, patruunoiden ja räjähdysaineita sisältävien erityisen vaarallisten ammusten valmistamisessa kaupallista tarkoitusta varten noudatetaan, mitä räjähdysvaarallisista aineista annetussa laissa ja sen nojalla säädetään.

4 luku

Kaupallinen siirto, tuonti, vienti ja kauttakuljetus

32 §

Kaupallinen ennakkosuostumus

Ennakkosuostumuksen ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoon Suomeen kaupallista tarkoitusta varten (*kaupallinen ennakkosuostumus*) antaa ja peruuttaa ampuma-aseasioita käsittelevä ministeriö.

Ennakkosuostumus voidaan antaa ase-elinkeinonharjoittajalle, jolla on oikeus harjoittaa asealan elinkeinoa siirrettävillä ampuma-aseilla, aseen osilla, patruunoilla ja erityisen vaarallisilla ammuksilla. Ennakkosuostumuksen antamisen edellytyksenä on, ettei siirrosta aiheudu vaaraa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiselle.

Ennakkosuostumuksen antava viranomainen voi edellyttää loppukäyttäjätodistuksen esittämistä. Erityisen vaarallisesta ampuma-aseesta on aina esitettävä loppukäyttäjätodistus.

33 §

Kaupallinen tuontilupa

Luvan ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten tuontiin Suomeen kaupallista tarkoitusta varten (*kaupallinen tuontilupa*) antaa ja peruuttaa ampuma-aseasioita käsittelevä ministeriö.

Luvan antamisesta on voimassa, mitä 32 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

Kaupallisen tuontiluvan haltijan on annettava tullilaitokselle selvitys siitä, onko tuotavat ampuma-aseet ja patruunat tarkastutettu niiden käyttöturvallisuuden toteamiseksi siten kuin 110 §:n 1 momentissa tarkoitetaan.

34 §

Kaasusumuttimen kaupallinen tuontilupa

Luvan kaasusumuttimien siirtoon ja tuontiin Suomeen kaupallista tarkoitusta varten (*kaasusumuttimen kaupallinen tuontilupa*) antaa ja peruuttaa ampuma-aseasioita käsittelevä ministeriö.

Luvan antamisesta on voimassa, mitä 32 §:n 2 momentissa säädetään.

35 §

Kaupallinen siirtolupa

Luvan ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoon Suomesta kaupallista tarkoitusta varten (*kaupallinen siirtolupa*) antaa ja peruuttaa ampuma-aseasioita käsittelevä ministeriö.

Lupa voidaan antaa ase-elinkeinonharjoittajalle, jolla on oikeus harjoittaa asealan elinkeinoa siirrettävillä ampuma-aseilla, aseen osilla, patruunoilla ja erityisen vaarallisilla ammuksilla. Luvan antamisen edellytyksenä on, että siirtoon ei määrämaan viranomaisen antaman ilmoituksen perusteella ole estettä ja että siirto-olosuhteet ovat turvalliset.

Kaupallista siirtolupaa koskeva lupatodistus on pidettävä mukana esineitä siirrettäessä.

36 §

Kaupallinen vientilupa ja kaupallinen kauttakuljetuslupa

Luvan ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten vientiin Suomesta kaupallista tarkoitusta varten (*kaupallinen vientilupa*) ja kauttakuljetukseen kaupallista tarkoitusta varten (*kaupallinen kauttakuljetuslupa*) antaa ja peruuttaa ampuma-aseasioita käsittelevä ministeriö.

Kaupallinen vientilupa voidaan antaa ase-elinkeinonharjoittajalle, jolla on oikeus harjoittaa asealan elinkeinoa vietävillä ampuma-aseilla, aseen osilla, patruunoilla ja erityisen vaarallisilla ammuksilla. Kaupallisen vientiluvan antaja voi vaatia hakijaa esittämään loppukäyttäjätodistuksen tai muun luotettavan selvityksen siitä, ettei luvan antamiselle ole estettä.

Kaupallinen kauttakuljetuslupa voidaan antaa hakijalle, joka esittää loppukäyttäjätodistuksen tai muun luotettavan selvityksen siitä, ettei luvan antamiselle ole estettä.

Lupaviranomaisen on, jos lupa-asian käsittely sitä edellyttää, selvitettävä ulkoasioita käsittelevältä ministeriöltä, ettei luvan antamiseen ole ulko- tai turvallisuuspoliittista estettä.

37 §

Kaasusumuttimen kaupallinen vientilupa ja kaasusumuttimen kaupallinen kauttakuljetuslupa

Luvan kaasusumuttimien siirtoon ja vientiin Suomesta kaupallista tarkoitusta varten (*kaasusumuttimen kaupallinen vientilupa*) sekä kauttakuljetukseen kaupallista tarkoitusta varten (*kaasusumuttimen kaupallinen kauttakuljetuslupa*) antaa ja peruuttaa ampuma-aseasioita käsittelevä ministeriö. Kaasusumuttimen kaupallinen kauttakuljetuslupa voidaan antaa myös sellaiseen kauttakuljetukseen, jossa lähtö- ja määrämaa tai jompikumpi niistä on EU:n jäsenvaltio.

Kaasusumuttimen kaupallinen vientilupa voidaan antaa ase-elinkeinonharjoittajalle, jolla on oikeus harjoittaa asealan elinkeinoa vietävillä kaasusumuttimilla. Kaasusumuttimen kaupallisen vientiluvan antaja voi vaatia hakijaa esittämään loppukäyttäjätodistuksen tai muun luotettavan selvityksen siitä, ettei luvan antamiselle ole estettä.

Kaasusumuttimen kaupallinen kauttakuljetuslupa voidaan antaa hakijalle, joka esittää loppukäyttäjätodistuksen tai muun luotettavan selvityksen siitä, ettei luvan antamiselle ole estettä.

Lupaviranomaisen on, jos lupa-asian käsittely sitä edellyttää, selvitettävä ulkoasioita käsittelevältä ministeriöltä, ettei luvan antamiseen ole ulko- tai turvallisuuspoliittista estettä.

38 §

Kaupallisen ennakkosuostumuksen sekä lupien voimassaoloaika

Kaupallinen ennakkosuostumus sekä tässä luvussa tarkoitetut muut luvat kuin kaupallinen siirtolupa annetaan asealan elinkeinoluvan voimassaoloajaksi. Ne annetaan kuitenkin enintään kolmeksi vuodeksi.

39 §

Kaupallisen ennakkosuostumuksen sekä lupien raukeaminen ja peruuttaminen

Kaupallinen ennakkosuostumus, kaupallinen tuontilupa, kaasusumuttimen kaupallinen tuontilupa, kaupallinen siirtolupa, kaupallinen vientilupa ja kaasusumuttimen kaupallinen vientilupa raukeavat, jos asealan elinkeinolupa raukeaa tai peruutetaan.

Lupaviranomaisen on peruutettava antamansa kaupallinen siirtolupa, kaupallinen vientilupa, kaupallinen kauttakuljetuslupa, kaasusumuttimen kaupallinen vientilupa ja kaasusumuttimen kaupallinen kauttakuljetuslupa, jos siirrolle, viennille tai kauttakuljetukselle on määrämaan viranomaisen ilmoituksen mukaan este. Kaupallinen siirtolupa on peruutettava myös, jos siirto-olosuhteet eivät enää ole turvalliset.

Lupaviranomainen ja kaupallisen ennak-

kosuostumuksen antava viranomainen voi peruuttaa antamansa kaupallisen ennakkosuostumuksen, kaupallisen tuontiluvan ja kaasusumuttimen kaupallisen tuontiluvan, jos siirrosta tai tuonnista voi aiheutua vaaraa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiselle.

40 §

Tullilaitoksen ilmoittamisvelvollisuus

Tullilaitoksen on kolmen kuukauden välein ilmoitettava ampuma-aseasioita käsittelevälle ministeriölle kaupallisessa tuontiluvassa ja kaasusumuttimen kaupallisessa tuontiluvassa mainittujen esineiden tuonnista Suomeen siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

41 §

Puolustustarvikkeiden siirto, vienti ja kauttakuljetus

Puolustustarvikkeiksi katsottavien ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirrossa, viennissä ja kauttakuljetuksessa noudatetaan, mitä puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetussa laissa (242/1990) ja sen nojalla säädetään.

5 luku

Hankkiminen, yksityinen valmistaminen ja muuntaminen sekä hallussapito

42 §

Hankkimislupa

Luvan ampuma-aseen ja aseen osan hankkimiseen (*hankkimislupa*) antaa ja peruuttaa hakijan kotikunnan poliisilaitos. Luvan erityisen vaarallisen ampuma-aseen ja sen osan hankkimiseen antaa ja peruuttaa kuitenkin hakijan kotikunnan lääninhallitus. Hankkimislupa oikeuttaa myös aseen ja aseen osan väliaikaiseen hallussapitoon. Hallussapitoluvasta säädetään 52 §:ssä.

Jos hakijalla ei ole kotikuntaa Suomessa, hänen on esitettävä asuinmaansa viranomaisen antama suostumus hakemuksessa tarkoitetun ampuma-aseen ja aseen osan hankkimiseen. Hänen on lisäksi annettava kirjallinen selvitys aikomuksestaan pitää hallussa ampuma-asetta ja aseen osaa Suomessa.

Lupahakemus jätetään kotikunnan poliisilaitokseen henkilökohtaisesti. Erityisestä syystä sen voi jättää myös muuhun poliisilaitokseen tai Suomen ulkomaan edustustoon.

43 §

Hyväksyttävät käyttötarkoitukset

Hankkimislupa voidaan antaa seuraaviin käyttötarkoituksiin:

1) metsästyslainsäädännön mukaan sallittu eläinten ampuminen;
2) ampumaurheilu ja -harrastus;
3) työ, jossa ase on välttämätön;
4) näytös, kuvaus tai muu vastaava esitys;
5) museossa tai kokoelmassa pitäminen;
6) muistoesineenä säilyttäminen;
7) merkinanto;
8) henkilökohtaisen koskemattomuuden tai omaisuuden suojeleminen.

Muistoesineenä säilyttämiseksi lupa voidaan antaa muun kuin erityisen vaarallisen ampuma-aseen tai sen osan hankkimiseen yksittäisessä tapauksessa, jos hakija osoittaa ampuma-aseella tai aseen osalla olevan hänelle erityistä historiallista tai muuta muistoarvoa.

Henkilökohtaisen koskemattomuuden tai omaisuuden suojelemiseksi lupa voidaan antaa vain kaasusumuttimen hankkimiseen.

44 §

Hankittavaa ampuma-asetta ja aseen osaa koskevat edellytykset

Hankkimislupa voidaan antaa vain sellaista ampuma-asetta tai aseen osaa varten, joka ei lippaan patruunamäärän, kaliiperin tai muiden ominaisuuksien perusteella ole hakijan ilmoittamaan käyttötarkoitukseen nähden tarpeettoman tulivoimainen ja tehokas sekä joka soveltuu hyvin hakijan ilmoittamaan käyttötarkoitukseen. Jos hakijan ilmoittama käyttötarkoitus on metsästyslainsäädännön mukaan sallittu eläinten ampuminen, ampuma-aseen soveltuvuutta arvioitaessa noudatetaan lisäksi, mitä metsästyslaissa (615/1993) ja sen nojalla säädetään.

Lupa taskuasetta tai sen osaa varten voidaan antaa museossa tai kokoelmassa pitä-

miseen, muistoesineenä säilyttämiseen sekä työhön, jossa ase on välttämätön.

Lupa sarjatuliasetta, sinkoa, kranaatinheitintä, takaaladattavaa tykkiä tai rakenteeltaan ja käyttötarkoitukseltaan vastaavaa ampuma-asetta taikka ohjus- tai raketinheitinjärjestelmää taikka näiden aseiden osaa varten voidaan antaa vain, jos hakijan ilmoittama käyttötarkoitus on näytös, kuvaus tai muu vastaava esitys taikka museossa tai kokoelmassa pitäminen. Lupa edellä mainittuja ampuma-aseita tai niiden osia varten voidaan erityisestä syystä antaa myös työhön, jossa ase on välttämätön.

Lupa muuksi esineeksi kuin ampuma-aseeksi naamioitua ampuma-asetta tai sen osaa varten voidaan antaa vain erityisestä syystä.

45 §

Hankkimisluvan saajaa koskevat edellytykset

Hankkimislupa voidaan antaa sellaiselle 18 vuotta täyttäneelle henkilölle, jota terveydentilansa ja käyttäytymisensä perusteella on pidettävä sopivana pitämään hallussa ampuma-aseita ja aseen osia. Huoltajien suostumuksella lupa voidaan kuitenkin antaa metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista taikka ampumaurheilua tai -harrastusta varten alle 18-vuotiaallekin mutta 15 vuotta täyttäneelle henkilölle, joka muuten täyttää hankkimisluvan saajaa koskevat edellytykset.

Haettaessa lupaa:

1) metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista taikka ampumaurheilua tai -harrastusta varten hakijan on esitettävä harrastuksestaan luotettava selvitys;

2) työtä varten hakijan on esitettävä selvitys siitä, että hän on koulutuksessaan tai muuten riittävästi perehtynyt ampuma-aseen turvalliseen käsittelemiseen ja että hänellä on hyväksyttävä peruste ampuma-aseen kantamiseen työssään.

Muuta ampuma-asetta kuin kaasusumutinta sekä aseen osaa varten lupa museossa tai kokoelmassa pitämiseen voidaan antaa vain asekeräilijälle, jolla on lääninhallituksen hyväksyntä ampuma-aseiden tai aseen osien keräilyyn ja jonka ampuma-aseiden ja aseen osien säilytystilat säilytystilojen sijaintipaikan poliisilaitos on hyväksynyt.

46 §

Hankkimisluvan voimassaoloaika ja lupaehdot

Hankkimislupa annetaan enintään kuudeksi kuukaudeksi. Lupa asekeräilijälle annetaan kuitenkin enintään vuodeksi.

Lupaviranomainen voi sisällyttää lupaan ehdon, jonka mukaan keräilykokoelmaan kuuluvalla ampuma-aseella ei saa ampua.

47 §

Hankkimislupa ulkomailla asuvalle

Ulkomailla asuvalle henkilölle luvan ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen (*hankkimislupa ulkomailla asuvalle*) antaa ja peruuttaa hakijan oleskelupaikan tai esineiden hankkimispaikan poliisilaitos. Lupa oikeuttaa hankkimaan luvassa mainitun ampuma-aseen ja aseen osan sekä siinä mainitut patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset. Lupa ei oikeuta niiden hallussapitoon, eikä niitä saa Suomessa luovuttaa luvansaajalle, vaan ne on viipymättä toimitettava luvassa mainittuun osoitteeseen luvansaajan asuinmaahan.

48 §

Edellytykset hankkimisluvan antamiselle ulkomailla asuvalle

Hankkimislupa ulkomailla asuvalle voidaan antaa hakijalle, joka esittää asuinmaansa viranomaisen antaman suostumuksen hakemuksessa tarkoitetun ampuma-aseen tai aseen osan taikka siinä tarkoitettujen patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen taikka muun selvityksen, jonka perusteella luvan antamiselle ei ole estettä.

Muussa EU:n jäsenvaltiossa asuvalla, muuhun kuin kaasusumuttimeen lupaa hakevalla henkilöllä tulee lisäksi olla Suomessa annettu yksityinen siirtolupa esineen siirtämiseksi omaan asuinmaahansa.

49 §

Ulkomailla asuvalle annettavan hankkimisluvan voimassaoloaika

Hankkimislupa ulkomailla asuvalle annetaan enintään 30 päiväksi.

50 §

Yksityinen valmistamislupa

Luvan ampuma-aseen ja aseen osan valmistamiseen tai muuntamiseen yksityistä tarkoitusta varten (*yksityinen valmistamislupa*) antaa ja peruuttaa 42 §:n 1 momentissa tarkoitettu viranomainen. Lupa oikeuttaa väliaikaisesti pitämään hallussa ampuma-asetta ja aseen osaa sekä hankkimaan ja pitämään hallussa ampuma-aseen ja aseen osan valmistamiseen tai muuntamiseen tarpeellisia aseen osia. Hallussapitoluvasta säädetään 52 §:ssä.

Lupa voidaan antaa 45 §:ssä säädetyin edellytyksin noudattaen soveltuvin osin, mitä 42 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 43 ja 44 §:ssä säädetään.

51 §

Yksityisen valmistamisluvan voimassaoloaika ja lupaehdot

Yksityinen valmistamislupa annetaan enintään yhdeksi vuodeksi.

Lupaviranomainen voi sisällyttää lupaan ehdon, jonka mukaan keräilykokoelmaan kuuluvalla ampuma-aseella ei saa ampua.

52 §

Hallussapitolupa

Sen, joka on hankkimisluvan nojalla hankkinut taikka yksityisen valmistamisluvan nojalla valmistanut tai muuntanut ampuma-aseen tai aseen osan, on luvan voimassa ollessa haettava lupaa ampuma-aseen tai aseen osan hallussapitoon (*hallussapitolupa*). Lupaa on kuitenkin haettava viimeistään 30 päivän kuluessa hankkimisesta taikka valmistamisesta tai muuntamisesta. Luvan antaa ja peruuttaa kotikunnan poliisilaitos.

Ampuma-ase ja aseen osa on esitettävä poliisille hallussapitolupaa haettaessa. Lisäksi hankkimislupaa tai yksityistä valmistamislupaa koskeva lupatodistus on esitettävä sekä pyydettäessä luovutettava poliisille. Sen, joka ei ole saamansa hankkimisluvan nojalla hankkinut tai yksityisen valmistamisluvan nojalla valmistanut tai muuntanut ampuma-asetta tai aseen osaa, on 30 päivän kuluessa luvan voimassaoloajan päättymisestä toimitettava lupatodistus kotikuntansa tai muulle poliisilaitokselle.

53 §

Hallussapitoluvan voimassaoloaika ja lupaehdot

Hallussapitolupa annetaan toistaiseksi, jollei sitä erityisestä syystä ole annettava määräajaksi. Kaasusumutinta sekä sellaista työtä varten, jossa ampuma-ase on välttämätön, lupa annetaan kuitenkin enintään viideksi vuodeksi kerrallaan.

Lupaviranomainen voi sisällyttää lupaan ehdon, jonka mukaan keräilykokoelmaan kuuluvalla ampuma-aseella ei saa ampua. Sellaista työtä varten annettuun lupaan, jossa ase on välttämätön, on sisällytettävä ehto, jonka mukaan lupa on voimassa vain niin kauan kuin luvansaaja toimii kyseisessä työtehtävässä.

54 §

Rinnakkaislupa

Ampuma-aseeseen tai aseen osaan, johon toisella on hallussapitolupa, voidaan luvanhaltijan suostumuksella antaa rinnakkainen oikeus hallussapitoon (*rinnakkaislupa*). Valtion suostumuksella rinnakkaislupa voidaan antaa myös valtion omistamaan ampuma-aseeseen tai aseen osaan. Keräilykokoelmaan kuuluvaan ampuma-aseeseen tai aseen osaan rinnakkaislupa voidaan antaa vain asekeräilijälle. Luvan antaa ja peruuttaa 42 §:n 1 momentissa tarkoitettu viranomainen.

Lupa voidaan antaa 45 §:ssä säädetyin edellytyksin noudattaen soveltuvin osin, mitä 42 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 43 ja 44 §:ssä säädetään.

Lupaa haettaessa on esitettävä joko hallussapitolupaa koskeva lupatodistus ja luvanhaltijan suostumus tai valtion suostumus rinnakkaisluvan antamiseen. Lupaviranomainen voi lisäksi vaatia, että ampuma-ase tai aseen osa esitetään poliisille.

55 §

Rinnakkaisluvan voimassaoloaika ja lupaehdot

Rinnakkaislupa annetaan hallussapitoluvan voimassaoloajaksi, jollei sitä erityisestä syystä ole annettava lyhyemmäksi ajaksi. Lupa annetaan kuitenkin enintään kymmeneksi vuodeksi.

Lupaviranomainen voi sisällyttää lupaan ehdon, jonka mukaan keräilykokoelmaan kuuluvalla ampuma-aseella ei saa ampua.

56 §

Ampuma-aseen kantaminen työtehtävässä

Ampuma-aseen hallussapitoon työtä varten annettu lupa oikeuttaa kantamaan kyseisessä työtehtävässä vain ampuma-asetta tai sitä ominaisuuksiltaan vastaavaa asetta, jonka hallussapitoon lupa on annettu.

57 §

Asekeräilijäksi hyväksyminen

Asekeräilijän hyväksyy ja hyväksynnän peruuttaa hakijan kotikunnan lääninhallitus.

Asekeräilijäksi voidaan hyväksyä luonnollinen henkilö, joka täyttää 45 §:n 1 momentissa säädetyt edellytykset ja joka ampuma-aseita tai aseen osia museossa tai kokoelmassa pitääkseen esittää hyväksyttävän suunnitelman järjestelmällistä asekeräilyä varten sekä jolla on toiminnan harjoittamista varten tarpeellinen asehistoriallinen ja asetekninen asiantuntemus.

Hakemus jätetään kotikunnan poliisilaitokseen henkilökohtaisesti. Erityisestä syystä sen voi jättää myös muuhun poliisilaitokseen.

58 §

Asekeräilijälle annettavan hyväksynnän sisältö ja voimassaoloaika

Asekeräilijälle annettavassa hyväksynnässä on mainittava, minkälaisia ampuma-aseita ja aseen osia hyväksyntä koskee. Hyväksynnän antava viranomainen voi asettaa hyväksynnälle rajoituksia asekeräilijän asehistoriallisen ja aseteknisen asiantuntemuksen, keräilyalan sekä harrastuksesta tehdyn kokonaisarvioinnin perusteella.

Hyväksyntä annetaan toistaiseksi, jollei sitä erityisestä syystä ole annettava määräajaksi.

59 §

Ilmoitus asekeräilijän ampuma-aseiden ja aseen osien säilytystilojen muutoksesta

Asekeräilijän on viipymättä ilmoitettava ampuma-aseiden ja aseen osien säilytystiloja koskevista muutoksista säilytystilojen sijaintipaikan poliisilaitokselle.

60 §

Tiedosto asekeräilijän aseen osista

Asekeräilijän tulee pitää tiedostoa hankkimistaan ja hallussa pitämistään aseen osista siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään tai hankkia aseen osan hankkimiseen ja hallussapitoon oikeuttava lupa. Tiedostoa ei kuitenkaan tarvitse pitää tai lupaa hankkia, jos asekeräilijällä on oikeus 19 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuista vastaavista aseen osista kootun ampuma-aseen hallussapitoon.

Asekeräilijän on, siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään, vaadittaessa esitettävä tiedosto poliisille sekä luovutettava se, kun hänelle annettu hyväksyntä raukeaa tai jos hyväksyntä peruutetaan.

61 §

Patruunoiden hankkiminen ja hallussapito

Hankkimislupa, yksityinen valmistamislupa, hallussapitolupa ja rinnakkaislupa oikeuttavat hankkimaan ja pitämään hallussa luvassa tarkoitettuun ampuma-aseeseen soveltuvia muita kuin erityisen vaarallisia patruunoita. Lupaviranomainen voi kuitenkin sisällyttää lupaan ehdon, jonka mukaan lupa ei oikeuta hankkimaan ja pitämään hallussa keräilykokoelmaan kuuluvaan aseeseen soveltuvia patruunoita.

62 §

Ampumatarvikelupa

Luvan patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen, valmistamiseen

ja hallussapitoon (*ampumatarvikelupa*) antaa ja peruuttaa hakijan kotikunnan poliisilaitos.

Lupa voidaan antaa 45 §:n 1 momentissa säädetyin edellytyksin noudattaen soveltuvin osin, mitä ampuma-aseista ja aseen osista 42 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

Lupa erityisen vaarallisten patruunoiden ja ammusten hankkimiseen, valmistamiseen ja hallussapitoon voidaan antaa vain erityisestä syystä.

63 §

Ampumatarvikeluvan voimassaoloaika

Ampumatarvikelupa annetaan toistaiseksi, jollei sitä erityisestä syystä ole annettava määräajaksi.

64 §

Kansainvälisten valtiovierailujen turvatehtäviin liittyvä lupa

Luvan ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon kansainvälisten valtiovierailujen turvatehtävien järjestämiseksi antaa ja peruuttaa ampuma-aseasioita käsittelevä ministeriö.

Lupa voidaan antaa, jos se on tarpeen erityissuojelua nauttivien henkilöiden henkilökohtaisen koskemattomuuden tai omaisuuden suojelemiseksi.

Lupa annetaan määräajaksi.

65 §

Suostumus

Sille, jolla on kotikunta Suomessa, annetaan hänen pyynnöstään ulkomaan viranomaiselle esitettäväksi tarkoitettu suostumus (*suostumus*), josta ilmenee, että hänelle voidaan antaa ulkomailla ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen oikeuttava lupa. Suostumuksen antaa kotikunnan poliisilaitos.

Suostumus annetaan henkilölle, jolla on kyseistä ampuma-asetta tai aseen osaa koskeva hankkimislupa, yksityinen valmistamislupa taikka oikeus kyseisten patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen ja hallussapitoon. Hankkimislupaa, yksityistä valmistamislupaa taikka patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen ja hallussapitoon oikeuttavaa lupaa koskeva lupatodistus on esitettävä poliisille suostumusta haettaessa.

Suostumus annetaan 2 momentissa tarkoitettujen lupien voimassaoloajaksi. Se annetaan kuitenkin enintään yhdeksi vuodeksi.

66 §

Lupien ja suostumuksen raukeaminen

Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon oikeuttava lupa raukeaa:

1) jos luvanhaltija luovuttaa toiselle pysyvästi ampuma-aseen tai aseen osan;

2) jos ampuma-ase, aseen osa, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset on tuomioistuimen päätöksellä tuomittu valtiolle menetetyiksi;

3) jos ampuma-ase on tehty pysyvästi ampumakelvottomaksi tai aseen osa pysyvästi toimintakelvottomaksi;

4) kun luvanhaltija kuolee.

Rinnakkaislupa raukeaa, kun hallussapitolupa raukeaa tai jos se peruutetaan.

Suostumus raukeaa, kun hankkimislupa taikka patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen ja hallussapitoon annettu lupa raukeaa tai jos se peruutetaan.

67 §

Lupien peruuttaminen

Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen tai hallussapitoon oikeuttava lupa on peruutettava, jos:

1) luvanhaltija sitä pyytää;

2) huoltajat peruuttavat 45 §:n 1 momentissa tarkoitetun suostumuksen;

3) hallussapitoluvan haltija tai valtio peruuttaa 54 §:n 1 momentissa tarkoitetun suostumuksen.

Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen tai hallussapitoon oikeuttava lupa voidaan peruuttaa, jos:

1) luvanhaltija on syyllistynyt väkivaltaista käyttäytymistä osoittavaan rikokseen, rikoslain 50 luvun 1—4 §:ssä tarkoitettuun rikokseen tai muuhun rikokseen, joka osoittaa hänet sopimattomaksi hankkimaan tai pitämään hallussa ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuk-

sia;

2) luvanhaltija on syyllistynyt törkeään ampuma-aserikokseen,ampuma-aserikokseen tai ampuma-aserikkomukseen taikka muuhun ampuma-asetta käyttäen tehtyyn rangaistavaan tekoon;

3) luvanhaltija on rikkonut lupaehtoja tai muuten osoittanut piittaamattomuutta ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia koskevien säännösten noudattamisessa;

4) luvanhaltijaa on hänen terveydentilansa taikka omaa tai toisen turvallisuutta vaarantavan elämäntapansa tai käyttäytymisensä vuoksi pidettävä sopimattomana hankkimaan tai pitämään hallussa ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia;

5) ampuma-aseen hallussapito ei enää ole työn vuoksi välttämätöntä; taikka

6) ampuma-ase tai aseen osa on kadonnut tai anastettu.

68 §

Asekeräilijälle annetun hyväksynnän raukeaminen ja peruuttaminen

Asekeräilijälle annettu hyväksyntä raukeaa, kun asekeräilijä kuolee.

Asekeräilijälle annettu hyväksyntä on peruutettava, jos asekeräilijä sitä pyytää.

Asekeräilijälle annettu hyväksyntä voidaan peruuttaa 67 §:n 2 momentin 1-4 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa.

69 §

Varoitus

Lupaviranomainen tai asekeräilijälle hyväksynnän antanut viranomainen voi ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen tai hallussapitoon oikeuttavan luvan tai hyväksynnän peruuttamisen sijasta antaa varoituksen, jos luvan tai hyväksynnän peruuttaminen olisi olosuhteisiin nähden kohtuutonta.

70 §

Aseen osasta tehtävä ilmoitus ja aseen osan esittäminen

Jos oikeus aseen osan hankkimiseen ja hallussapitoon perustuu siihen, että jollakulla on oikeus 19 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuista vastaavista aseen osista kootun ampuma-aseen hallussapitoon, hänen on 30 päivän kuluessa aseen osan hankkimisesta tehtävä hankkimisesta ilmoitus kotikuntansa poliisilaitokselle siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Aseen osa on samalla esitettävä.

71 §

Muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa asuvan ilmoittamisvelvollisuus

Muussa EU:n jäsenvaltiossa asuvan, jolle on Suomessa annettu ampuma-aseen tai aseen osan hankkimiseen tai hallussapitoon oikeuttava lupa, on viipymättä ilmoitettava siitä asuinmaansa asianomaiselle viranomaiselle.

72 §

Muut patruunoiden yksityistä valmistamista koskevat säännökset

Sen lisäksi, mitä tässä luvussa säädetään, patruunoiden valmistamisessa yksityistä tarkoitusta varten noudatetaan, mitä räjähdysvaarallisista aineista annetussa laissa ja sen nojalla säädetään.

6 luku

Yksityinen siirto ja tuonti

73 §

Siirto ja tuonti Suomeen hallussapitoon annettujen lupien nojalla

Hankkimislupa, yksityinen valmistamislupa, hallussapitolupa ja rinnakkaislupa oikeuttavat siirtämään ja tuomaan Suomeen yksityistä tarkoitusta varten luvassa mainitun ampuma-aseen ja aseen osan sekä luvassa mainitussa aseessa käytettäviksi soveltuvia muita kuin erityisen vaarallisia patruunoita.

Ampumatarvikelupa oikeuttaa siirtämään ja tuomaan Suomeen luvassa mainitut patruunat ja ammukset.

Norjassa, Ruotsissa tai Tanskassa ampuma-aseen tai aseen osan hallussapitoon annettu lupa oikeuttaa siirtämään ja tuomaan

Suomeen luvassa mainitun ampuma-aseen ja aseen osan sekä tarpeellisen määrän luvassa mainitussa aseessa käytettäviksi soveltuvia muita kuin erityisen vaarallisia patruunoita sekä pitämään niitä hallussa enintään kolme kuukautta siitä, kun ne on siirretty tai tuotu Suomeen. Edellytyksenä on, että siirron tai tuonnin tarkoituksena on osallistuminen Norjassa, Ruotsissa, Tanskassa tai Suomessa järjestettävään ampuma- tai metsästystapahtumaan. Lupa oikeuttaa myös siirtämään esineet takaisin Ruotsiin tai Tanskaan.

74 §

Euroopan ampuma-asepassi

Kotikunnan poliisilaitos antaa Euroopan ampuma-asepassin sille, jolla on hallussapitoluvan tai rinnakkaisluvan nojalla oikeus ampuma-aseen tai aseen osan hallussapitoon. Hallussapitolupaa tai rinnakkaislupaa koskeva lupatodistus on esitettävä poliisille ampuma-asepassia haettaessa.

Euroopan ampuma-asepassin haltijan on esitettävä sekä pyydettäessä luovutettava ampuma-asepassi kotikuntansa poliisilaitokselle tarpeellisten merkintöjen tekemiseksi seikoista, jotka koskevat:

1) ampuma-asepassin haltijan henkilötietojen muuttumista;

2) hallussapitoluvan tai rinnakkaisluvan voimassaoloajan tai lupaehtojen muuttumista;

3) ampuma-aseen tai aseen osan muuntamista;

4) ampuma-aseen tai aseen osan luovuttamista, katoamista, anastetuksi tulemista sekä ampuma-aseen pysyvästi ampumakelvottomaksi ja aseen osan pysyvästi toimintakelvottomaksi tekemistä.

Edellä 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa Euroopan ampuma-asepassi on esitettävä sekä pyydettäessä luovutettava 30 päivän kuluessa momentin 1—4 kohdassa mainituista tapahtumista.

Euroopan ampuma-asepassi on voimassa siihen merkittyjen ampuma-aseiden tai aseen osien hallussapitoon oikeuttavien lupien voimassaoloajan. Se on kuitenkin voimassa enintään viisi vuotta päivästä, jona se on annettu. Ampuma-asepassin voimassaoloaikaa voidaan jatkaa.

75 §

Siirto ja tuonti Suomeen sekä hallussapito Euroopan ampuma-asepassin nojalla

Euroopan ampuma-asepassin haltija saa siirtää ja tuoda Suomeen ampuma-urheilussa käytettäväksi soveltuvan, asedirektiivissä tarkoitettuun B, C tai D luokkaan kuuluvan ja metsästyksessä käytettäväksi soveltuvan, asedirektiivissä tarkoitettuun C tai D luokkaan kuuluvan, ampuma-asepassiin merkityn ampuma-aseen ja aseen osan sekä tarpeellisen määrän aseessa käytettäviksi soveltuvia muita kuin erityisen vaarallisia patruunoita. Ampuma-asepassin haltijalla on lisäksi oltava hallussaan kirjallinen kutsu tai muu luotettava selvitys, josta ilmenee, että siirto tai tuonti on tarpeellinen ampumaurheilu- tai metsästystapahtumaan osallistumiseksi. Ampuma-asepassin haltija saa myös pitää hallussaan ampuma-asetta, aseen osaa ja patruunoita niin kauan kuin se on välttämätöntä ampumaurheilu- tai metsästystapahtumaan osallistumiseksi.

Euroopan ampuma-asepassi on pidettävä mukana ampuma-asetta, aseen osaa tai patruunoita kannettaessa ja kuljetettaessa.

76 §

Yksityinen ennakkosuostumus

Ennakkosuostumuksen ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoon Suomeen yksityistä tarkoitusta varten (*yksityinen ennakkosuostumus*) antaa ja peruuttaa hakijan kotikunnan tai oleskelupaikan poliisilaitos.

Yksityinen ennakkosuostumus voidaan antaa sille, jolla on oikeus kyseisen ampuma-aseen tai aseen osan taikka kyseisten patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon. Ennakkosuostumuksen antamisen edellytyksenä on, ettei siirrosta aiheudu vaaraa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiselle.

77 §

Yksityisen ennakkosuostumuksen voimassaoloaika

Yksityinen ennakkosuostumus annetaan 76 §:n 2 momentissa tarkoitettujen esineiden hallussapitoon oikeuttavan luvan voimassa-

oloajaksi. Se annetaan kuitenkin enintään yhdeksi vuodeksi.

78 §

Yksityinen tuontilupa

Luvan ampuma-aseen, aseen osan ja aseessa käytettäviksi soveltuvien muiden kuin erityisten vaarallisten patruunoiden siirtoon ja tuontiin Suomeen yksityistä tarkoitusta varten (*yksityinen tuontilupa*) antaa ja peruuttaa hakijan kotikunnan tai oleskelupaikan poliisilaitos. Lupa oikeuttaa pitämään hallussa ampuma-asetta ja aseen osaa sekä tarpeellista määrää edellä tarkoitettuja patruunoita.

Lupa voidaan antaa 45 §:n 1 momentissa säädetyin edellytyksin noudattaen soveltuvin osin, mitä 43 ja 44 §:ssä säädetään. Sen, jolla ei ole kotikuntaa Suomessa, on lisäksi esitettävä asuinmaansa viranomaisen antama todistus, josta ilmenee, että hänellä on asuinmaassaan oikeus kyseisen ampuma-aseen tai aseen osan hallussapitoon.

79 §

Yksityisen tuontiluvan voimassaoloaika

Yksityinen tuontilupa annetaan enintään kolmeksi kuukaudeksi.

80 §

Suomesta tapahtuvan siirron luvanvaraisuus

Jollei 2 tai 3 momentista muuta johdu, ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirto Suomesta yksityistä tarkoitusta varten edellyttää, että siirtäjällä on Suomessa niiden siirtoon annettu yksityinen siirtolupa.

Euroopan ampuma-asepassin haltija saa kuitenkin siirtää Suomesta ampuma-urheilussa käytettäväksi soveltuvan, asedirektiivissä tarkoitettuun B, C tai D luokkaan kuuluvan ja metsästyksessä käytettäväksi soveltuvan, asedirektiivissä tarkoitettuun C tai D luokkaan kuuluvan, ampuma-asepassiin merkityn ampuma-aseen ja aseen osan sekä tarpeellisen määrän aseessa käytettäviksi soveltuvia muita kuin erityisen vaarallisia patruunoita. Siirtäjällä on lisäksi oltava hallussaan kirjallinen kutsu tai muu luotettava selvitys, josta ilmenee, että siirto on tarpeellinen ampumaurheilu- tai metsästystapahtumaan osallistumiseksi.

Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirto Suomesta yksityistä tarkoitusta varten ei edellytä erityistä lupaa, jos siirtäjällä on kunkin EU:hun kuuluvan kauttakulkumaan ja määrämaan viranomaisen niiden hallussapitoon antama lupa.

81 §

Yksityinen siirtolupa

Luvan ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoon Suomesta yksityistä tarkoitusta varten (*yksityinen siirtolupa*) antaa ja peruuttaa hakijan kotikunnan tai oleskelupaikan poliisilaitos.

Lupa voidaan antaa, jos siirtoon ei määrämaan viranomaisen antaman ilmoituksen perusteella ole estettä ja siirto-olosuhteet ovat turvalliset.

Yksityistä siirtolupaa koskeva lupatodistus on pidettävä mukana esineitä siirrettäessä.

82 §

Euroopan ampuma-asepassin voimassaolon lakkaaminen ja ennakkosuostumuksen raukeaminen

Euroopan ampuma-asepassin voimassaolo lakkaa, kun oikeus kaikkiin siihen merkittyjen ampuma-aseiden ja aseen osien hallussapitoon lakkaa.

Yksityinen ennakkosuostumus raukeaa, kun oikeus kaikkiin siihen merkittyjen ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon lakkaa.

83 §

Yksityisen ennakkosuostumuksen, tuontiluvan ja siirtoluvan peruuttaminen

Yksityinen ennakkosuostumus voidaan peruuttaa, jos siirrosta voi aiheutua vaaraa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiselle.

Yksityisen tuontiluvan peruuttamisesta on soveltuvin osin voimassa, mitä 67 §:ssä säädetään.

Yksityinen siirtolupa on peruutettava, jos

siirrolle on määrämaan viranomaisen ilmoituksen mukaan este tai jos siirto-olosuhteet eivät enää ole turvalliset.

7 luku

Luovuttaminen, lainaaminen ja valvottu käyttö

84 §

Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten luovuttaminen

Ampuma-asetta, aseen osaa, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia ei saa luovuttaa toiselle, ellei tässä laissa toisin säädetä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut esineet saadaan kuitenkin luovuttaa poliisille ja muulle viranomaiselle, jonka toimivaltaan kuuluu ampuma-aseita koskevien asioiden käsitteleminen.

85 §

Pysyvään luovuttamiseen oikeutetut

Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia saa kaupallisessa tarkoituksessa luovuttaa pysyvästi vain ase-elinkeinonharjoittaja, jolla on siihen asealan elinkeinoluvan nojalla oikeus.

Jollei tässä laissa toisin säädetä, ampuma-aseen, aseen osan, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia saa yksityistä tarkoitusta varten luovuttaa pysyvästi vain hallussapitoluvan haltija ja patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia lisäksi rinnakkaisluvan tai ampumatarvikeluvan haltija.

86 §

Luovutuksen vastaanottajaa koskevat edellytykset

Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia saa luovuttaa:

1) pysyvästi vain sille, jolla on oikeus esineen hankkimiseen;

2) kuljetettavaksi vain sille, jolla on oikeus esineen kuljettamiseen;

3) säilytettäväksi vain sille, jolla on oikeus esineen säilyttämiseen.

Ase-elinkeinonharjoittaja, jolla on oikeus ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten valmistamiseen, saa luovuttaa valmistetut esineet pysyvästi vain ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten kaupan harjoittamiseen oikeutetulle ase-elinkeinonharjoittajalle.

87 §

Ampuma-aseen ja aseen osan lainaaminen

Ampuma-aseen saa lainata toiselle seuraavasti:

1) haulikon saa lainata vain sille, jolla on oikeus haulikon, kiväärin tai yhdistelmäaseen hallussapitoon;

2) kiväärin tai yhdistelmäaseen saa lainata vain sille, jolla on oikeus kiväärin tai yhdistelmäaseen hallussapitoon;

3) pienoiskiväärin tai mustaruutiaseen saa lainata vain sille, jolla on oikeus haulikon, kiväärin, pienoiskiväärin, pistoolin, revolverin tai yhdistelmäaseen hallussapitoon;

4) pistoolin tai revolverin saa lainata vain sille, jolla on oikeus pistoolin tai revolverin hallussapitoon;

5) pienoispistoolin tai pienoisrevolverin saa lainata vain sille, jolla on oikeus pistoolin, pienoispistoolin, revolverin tai pienoisrevolverin hallussapitoon;

6) kaasuaseen saa lainata vain sille, jolla on oikeus kaasuaseen hallussapitoon;

7) merkinantopistoolin saa lainata vain sille, jolla on oikeus merkinantopistoolin hallussapitoon;

8) 6 §:n 2 momentin 12 kohdassa tarkoitetun muun ampuma-aseen saa lainata vain sille, jolla on oikeus vastaavan ampuma-aseen hallussapitoon;

9) taskuaseen saa lainata vain sille, jolla on oikeus taskuaseen hallussapitoon;

10) erityisen vaarallisen ampuma-aseen saa lainata vain sille, jolla on oikeus toimintatavaltaan ja muuten vastaavan ampuma-aseen hallussapitoon;

11) kaasusumuttimen saa lainata vain sille, jolla on oikeus kaasusumuttimen hallussapitoon.

Sille, jolle ampuma-ase lainataan, saadaan samalla luovuttaa myös tarpeellinen määrä aseessa käytettäviksi soveltuvia muita kuin erityisen vaarallisia patruunoita.

Jos ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttavaan lupaan on sisällytetty ehto, jonka mukaan aseella ei saa ampua, lainaksiantajan on

ilmoitettava siitä lainaajalle. Lainaajan on noudatettava ehtoa.

Aseen osan saa lainata toiselle, jos hänelle 1 momentin mukaan saisi lainata ampuma-aseen, jossa lainattava aseen osa on suunniteltu ja valmistettu käytettäväksi. Aseen osan saa lisäksi lainata sille, jolla muuten on oikeus kyseisen aseen osan hallussapitoon.

88 §

Ampuma-aseen valvottu käyttö

Joka on 18 vuotta täyttänyt ja jolla on oikeus ampuma-aseen hallussapitoon, saa antaa ampuma-aseen välittömässä valvonnassaan käytettäväksi, jos hän kykenee tehokkaasti valvomaan ja ohjaamaan aseen käyttäjää siten, ettei aseen käyttämisestä aiheudu vaaraa.

89 §

Luovutusilmoitus

Sen, joka luovuttaa pysyvästi toiselle ampuma-aseen tai aseen osan, on tehtävä 30 päivän kuluessa luovuttamisesta asiasta ilmoitus (*luovutusilmoitus*) ampuma-aseen tai aseen osan hankkimiseen oikeuttaneen luvan antaneelle tai muulle poliisilaitokselle. Ilmoitusvelvollisuus ei koske ase-elinkeinonharjoittajien välisiä luovutuksia. Ilmoituksessa on mainittava asetuksella tarkemmin säädettävät tiedot.

90 §

Hallussapitolupaa koskevan todistuksen esittämis- ja luovuttamisvelvollisuus

Hallussapitoluvan haltijan on 30 päivän kuluessa ampuma-aseen tai aseen osan luovuttamisesta pysyvästi toiselle esitettävä sekä pyydettäessä luovutettava hallussapitolupaa koskeva lupatodistus kotikuntansa poliisilaitokselle.

8 luku

Menettelytapasäännökset ja turvaamistoimenpiteet

91 §

Haltuunotto

Kun asealan elinkeinolupa tai yksityistä käyttöä varten annettu hallussapitoon oikeuttava lupa raukeaa tai se peruutetaan, poliisin on tehtävä päätös ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten ottamisesta poliisin haltuun, jollei niitä jo ole luovutettu asianmukaisen luvan haltijalle.

92 §

Väliaikainen haltuunotto

Jos on perusteltu syy epäillä, että ampuma-asetta, aseen osaa, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia käytetään väärin, taikka jos niitä koskevan luvan peruuttaminen on pantu vireille, poliisin on viipymättä tehtävä päätös esineiden ottamisesta väliaikaisesti poliisin haltuun.

Poliisimiehen on otettava ampuma-ase, aseen osa, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset pois niiden haltijalta, jos niiden väärinkäytön vaara on ilmeinen. Poliisimiehen on viipymättä ilmoitettava pois ottamisesta sen paikan poliisilaitokselle, jonka toimialueella esineet on otettu pois niiden haltijalta, tai luvanhaltijan kotikunnan poliisilaitokselle. Poliisin on 14 vuorokauden kuluessa esineiden pois ottamisesta ryhdyttävä toimenpiteisiin päätöksen tekemiseksi esineiden ottamisesta väliaikaisesti poliisin haltuun tai luovutettava pois otetut esineet takaisin niiden haltijalle.

93 §

Väliaikaisen haltuunoton vaikutus luvan voimassaoloon

Väliaikaisesti haltuun otettua ampuma-asetta, aseen osaa, patruunoita tai erityisen

vaarallisia ammuksia koskeva asealan elinkeinolupa tai yksityistä käyttöä varten annettu hallussapitoon oikeuttava lupa lakkaa olemasta voimassa.

Jos poliisin haltuun on väliaikaisesti otettu rinnakkaisluvan nojalla hallussa pidetty ampuma-ase tai aseen osa, ampuma-asetta tai aseen osaa koskeva hallussapitolupa ja muut rinnakkaisluvat ovat edelleen voimassa.

94 §

Väliaikaisen haltuunoton kesto

Päätös, jolla ampuma-ase, aseen osa, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia on väliaikaisesti otettu poliisin haltuun, on voimassa enintään kolme kuukautta. Poliisi voi erityisestä syystä jatkaa päätöksen voimassaoloaikaa enintään kuudella kuukaudella kerrallaan. Päätöksen voimassaoloaikana:

1) ampuma-asetta, aseen osaa, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia koskeva lupa on peruutettava;

2) poliisin on tehtävä päätös kuolinpesään kuuluvien ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten haltuunotosta;

3) luvanhaltijalle on annettava varoitus ja haltuun otetut esineet on palautettava hänelle; taikka

4) haltuun otetut esineet on palautettava luvanhaltijalle tai sille, jonka hallussa kuolinpesän omaisuus on.

Jos haltuun otetut esineet palautetaan luvanhaltijalle, niitä koskeva lupa tulee uudelleen voimaan.

Jos poliisin haltuun on väliaikaisesti otettu rinnakkaisluvan nojalla hallussa pidetty ampuma-ase tai aseen osa, ase tai aseen osa voidaan 1 momentin estämättä luovuttaa hallussapitoluvan haltijalle, jollei siitä aiheudu vaaraa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiselle.

95 §

Haltuunottoa ja väliaikaista haltuunottoa koskeva menettely

Poliisin on viipymättä ilmoitettava haltuunotosta, väliaikaisesta haltuunotosta ja väliaikaisen haltuunoton voimassaoloajan jatkamisesta tehdystä päätöksestä luvanhaltijalle tai sille, jonka hallussa kuolinpesän omaisuus on. Jos poliisin haltuun on otettu rinnakkaisluvan nojalla hallussa pidetty ampuma-ase tai aseen osa, päätöksestä on viipymättä ilmoitettava myös hallussapitoluvan haltijalle. Haltuunottoa ja väliaikaista haltuunottoa koskevassa ilmoituksessa on mainittava haltuunoton syy sekä väliaikaista haltuunottoa koskevassa ilmoituksessa myös sen vaikutus luvan voimassaoloon.

Poliisin on laadittava haltuunotosta, väliaikaisesta haltuunotosta ja väliaikaisen haltuunoton jatkamisesta pöytäkirja tai tehtävä niistä merkintä muuhun asiakirjaan.

96 §

Lupatodistuksen ja suostumuksen luovuttaminen, poliisin haltuun ottaminen ja palauttaminen

Kun asealan elinkeinolupa tai yksityistä käyttöä varten annettu hankkimiseen tai hallussapitoon oikeuttava lupa tai suostumus lakkaa olemasta voimassa, lupatodistus tai suostumus on viipymättä luovutettava poliisille. Poliisilla on oikeus ottaa lupatodistus tai suostumus poliisin haltuun.

Jos 1 momentissa tarkoitettu lupa tulee uudelleen voimaan, lupatodistus on viipymättä palautettava luvanhaltijalle.

97 §

Kotietsintä

Oikeudesta päästä kotirauhan suojaamaan paikkaan ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten haltuun ottamiseksi epäillyn rikoksen johdosta taikka vaarallisen teon tai tapahtuman estämiseksi säädetään pakkokeinolaissa (450/1987) ja poliisilaissa (493/1995).

98 §

Poliisitutkinta

Tämän lain nojalla annetun luvan peruuttamista koskevassa tutkinnassa noudatetaan, mitä poliisilain 4 luvussa säädetään.

99 §

Poliisin hallussa olevien esineiden luovuttaminen

Ampuma-ase, aseen osa, patruunat ja eri-

tyisen vaaralliset ammukset, jotka ovat haltuunotosta tehdyn päätöksen nojalla poliisin hallussa, voidaan luovuttaa kolmen kuukauden kuluessa päätöksen tekemisestä omistajan ilmoittamalle tai hyväksymälle asianmukaisen luvan haltijalle. Poliisi voi erityisestä syystä jatkaa määräaikaa enintään kolmella kuukaudella.

100 §

Myyminen omistajan lukuun ja siirtyminen valtion omistukseen

Poliisi myy julkisella huutokaupalla omistajan lukuun ampuma-aseen, aseen osan, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset, jotka ovat haltuunotosta tehdyn päätöksen nojalla poliisin hallussa ja joita ei ole 99 §:n nojalla luovutettu asianmukaisen luvan haltijalle. Myyntihinnasta saadaan vähentää huutokaupan toimittamisesta aiheutuneet tarpeelliset kustannukset.

Ampuma-ase, aseen osa, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset, joita ei 1 momentin nojalla ole myyty, siirtyvät lunastuksetta valtion omistukseen.

9 luku

Seuraamukset

101 §

Ampuma-aserikos

Joka tämän lain vastaisesti

1) siirtää tai tuo Suomeen, siirtää Suomesta, kaupallisessa tarkoituksessa vie, kauttakuljettaa tai valmistaa taikka pitää kaupan, hankkii, pitää hallussaan tai luovuttaa ampuma-aseen, aseen osan, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia,

2) kaupallisessa tarkoituksessa korjaa tai muuntaa ampuma-aseen tai aseen osan,

3) lainaa ampuma-aseen tai aseen osan sille, jolla ei ole oikeutta sen hallussapitoon,

4) kokonaan tai osittain laiminlyö ase-elinkeinonharjoittajalle 25 §:n 1 momentissa säädetyn velvollisuuden tiedoston pitämiseen taikka

5) laiminlyö 110 §:n 1 momentissa säädetyn velvollisuuden tarkastuttaa myyntiä varten valmistetut, korjatut, Suomeen siirretyt tai tuodut ampuma-aseet tai patruunat,

on tuomittava *ampuma-aserikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

102 §

Törkeä ampuma-aserikos

Jos ampuma-aserikoksessa

1) rikoksen kohteena on erityisen vaarallinen ampuma-ase taikka suuri määrä ampuma-aseita tai aseen osia,

2) rikoksella tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä taikka

3) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti

ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä ampuma-aserikoksesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

103 §

Ampuma-aserikkomus

Jos ampuma-aserikos, huomioon ottaen rikoksen kohteena olleiden esineiden laatu tai määrä taikka muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava *ampuma-aserikkomuksesta* sakkoon.

Ampuma-aserikkomuksesta on tuomittava myös se, joka tämän lain vastaisesti

1) laiminlyö 22 §:n 1 momentissa, 24 §:n 1 momentissa, 89 §:ssä tai 111 §:n 1 momentissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden,

2) laiminlyö 22 §:n 2 momentissa tai 59 §:ssä säädetyn velvollisuuden ilmoittaa säilytystiloja koskevista muutoksista,

3) laiminlyö hallussapitoluvan hakemisen 52 §:n 1 momentissa säädetyssä määräajassa,

4) kokonaan tai osittain laiminlyö asekeräilijälle 60 §:n 1 momentissa säädetyn velvollisuuden tiedoston pitämiseen,

5) laiminlyö 52 §:n 2 momentissa, 90 §:ssä tai 112 §:ssä säädetyn velvollisuuden esittää tai luovuttaa lupatodistus poliisille, 74 §:n 3 momentissa säädetyn velvollisuuden esittää tai luovuttaa Euroopan ampuma-asepassi poliisille, 96 §:n 1 momentissa säädetyn velvollisuuden luovuttaa lupatodistus tai suostumus poliisille taikka 114 §:ssä säädetyn velvollisuuden esittää lupatodistus po-

liisille,

6) laiminlyö 70 §:ssä säädetyn velvollisuuden tehdä ilmoitus aseen osan hankkimisesta tai esittää aseen osa poliisille,

7) laiminlyö valvontavelvollisuutensa annettuaan ampuma-aseen 88 §:n nojalla toisen käytettäväksi,

8) säilyttää ampuma-asetta tai aseen osaa taikka kantaa tai kuljettaa ampuma-asetta,

9) laiminlyö 108 §:n 1 momentin 3 kohdassa tai 112 §:ssä säädetyn velvollisuuden esittää pysyvästi ampumakelvottomaksi tehty ampuma-ase tai pysyvästi toimintakelvottomaksi tehty aseen osa poliisille,

10) laiminlyö velvollisuuden tarkastuttaa ampuma-ase yksityiseen valmistamislupaan 110 §:n 2 momentin nojalla sisällytetyn ehdon mukaisesti taikka

11) laiminlyö 117 §:ssä säädetyn velvollisuuden esittää lupatodistus tai Euroopan ampuma-asepassi taikka lupatodistuksen tai Euroopan ampuma-asepassiin merkittyjen lupien nojalla hallussa pidetyt ampuma-aseet, aseen osat, patruunat tai erityisen vaaralliset ammukset.

104 §

Menettämisseuraamus

Joka on syyllistynyt ampuma-aserikokseen, törkeään ampuma-aserikokseen tai ampuma-aserikkomukseen, on tuomittava menettämään valtiolle esine, jonka osalta hän on rikkonut tämän lain säännöksiä, taikka sen arvo. Jos ampuma-ase tuomitaan menetetyksi, myös kyseisen aseen osat ja aseessa käytettäviksi soveltuvat patruunat ja ammukset on tuomittava menetetyiksi.

Menetetyksi ei saa tuomita esinettä, joka kokonaan tai osaksi kuuluu muulle kuin rikoksentekijälle, muulle kuin rikokseen osalliselle tai muulle kuin sille, jonka puolesta tai suostumuksin rikos on tehty. Esine voidaan kuitenkin tuomita menetetyksi siltä, jolle se on rikoksen jälkeen siirretty, jos hän esineen vastaanottaessaan tiesi rikoksesta.

Jos menettämisseuraamus olisi olosuhteisiin nähden kohtuuton, se voidaan jättää tuomitsematta. Menettämisseuraamuksen sijasta ampuma-ase voidaan myös määrätä tehtäväksi pysyvästi ampumakelvottomaksi ja aseen osa pysyvästi toimintakelvottomaksi.

10 luku

Erinäiset säännökset

105 §

Huolellisuusvelvollisuus

Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten haltija on velvollinen pitämään ampuma-aseesta, aseen osasta, patruunoista ja erityisen vaarallisista ammuksista sellaista huolta, ettei vaaraa niiden joutumisesta asiattomien haltuun ole.

106 §

Säilyttäminen, kantaminen ja kuljettaminen

Ampuma-asetta tulee säilyttää lukitussa paikassa tai muuten lukittuna taikka siten, että ampuma-aseeseen kuuluvaa aseen osaa säilytetään erillään. Ampuma-asetta ja aseen osia ei näinkään säilytettyinä saa pitää paikassa, josta ne ovat helposti anastettavissa.

Ampuma-asetta saa yleisellä paikalla sekä tiloissa, joihin yleisöllä on pääsy, kuljettaa vain lataamattomana suojuksessa sekä kantaa ja kuljettaa vain silloin, kun siihen on hyväksyttävä syy. Moottorikäyttöisessä ajoneuvossa ampuma-asetta saa kuljettaa vain lataamattomana suojuksessa tai sijoitettuna suojattuun tilaan sekä kantaa vain silloin, kun siihen on hyväksyttävä syy. Metsästysaseen kuljettamisessa noudatetaan lisäksi, mitä metsästyslaissa ja sen nojalla säädetään.

Patruunoiden ja räjähdysainetta sisältävien erityisen vaarallisten ammusten säilyttämisessä ja kuljettamisessa sovelletaan lisäksi, mitä räjähdysvaarallisista aineista annetussa laissa ja vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetussa laissa (719/1994) sekä niiden nojalla säädetään.

107 §

Säilyttämiseen ja kuljettamiseen sekä lupiin, ennakkosuostumuksiin ja suostumukseen liittyvät ehdot

Poliisi voi asettaa ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten säilyttämiselle ja kuljettamiselle yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi tarpeellisia ehtoja.

Lupaviranomainen ja ennakkosuostumuk-

sen tai suostumuksen antava viranomainen voi sisällyttää tämän lain nojalla annettaviin lupiin, ennakkosuostumuksiin ja suostumukseen yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi tarpeellisia ehtoja.

108 §

Kuolinpesään kuuluvat ampuma-aseet, aseen osat, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset

Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon oikeuttavan luvan haltijan kuoltua sen, jonka hallussa kuolinpesän omaisuus on, tulee ottaa ampuma-ase, aseen osa, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset välittömästi haltuunsa. Hänellä on oikeus säilyttää ja hyväksyttävästä syystä myös kuljettaa edellä tarkoitettuja esineitä kuuden kuukauden ajan luvanhaltijan kuolemasta. Hänen on tämän määräajan kuluessa:

1) hankittava ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon oikeuttava lupa;

2) luovutettava ampuma-ase, aseen osa, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset niiden hankkimiseen oikeutetulle;

3) huolehdittava ampuma-aseen tekemisestä pysyvästi ampumakelvottomaksi ja aseen osan tekemisestä pysyvästi toimintakelvottomaksi sekä esitettävä ne poliisille; taikka

4) luovutettava ampuma-ase, aseen osa, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset poliisille.

Edellä 1 momentissa mainitun määräajan jälkeen kuolinpesästä löydetyt ampuma-aseet, aseen osat, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset on luovutettava viipymättä poliisille.

Edellä 1 momentin 4 kohdassa ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa poliisin on tehtävä päätös ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten ottamisesta poliisin haltuun. Poliisin on laadittava haltuunotosta pöytäkirja tai tehtävä merkintä muuhun asiakirjaan.

109 §

Poliisille luovutetut kuolinpesään kuuluvat ampuma-aseet, aseen osat, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset

Kuolinpesään kuuluviin ampuma-aseisiin, aseen osiin, patruunoihin ja erityisen vaarallisiin ammuksiin, jotka ovat haltuunotosta tehdyn päätöksen nojalla poliisin hallussa, sovelletaan, mitä 99 ja 100 §:ssä säädetään.

110 §

Ampuma-aseiden ja patruunoiden tarkastus

Myyntiä varten valmistetut, korjatut, Suomeen siirretyt ja tuodut ampuma-aseet ja patruunat on ennen kauppaan laskemista tai muuta luovuttamista tarkastutettava niiden käyttöturvallisuuden toteamiseksi siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Yksityiseen valmistamislupaan voidaan sisällyttää ehto, jonka mukaan myös omaa käyttöä varten valmistettu ampuma-ase on tarkastutettava sen käyttöturvallisuuden toteamiseksi.

Ampuma-asetta tai patruunaa, jota ei ole tarkastuksessa hyväksytty, ei saa pitää kaupan eikä muuten luovuttaa.

111 §

Kadonnut tai anastettu ampuma-ase, aseen osa, lupatodistus tai Euroopan ampuma-asepassi

Jolta on kadonnut tai anastettu hänen hallussa pitämänsä ampuma-ase tai aseen osa, on velvollinen ilmoittamaan siitä viipymättä poliisille. Ilmoituksen yhteydessä on esitettävä lupatodistus tai muu selvitys oikeudesta ampuma-aseen tai aseen osan hallussapitoon.

Luvanhaltijan, jolta on kadonnut tai anastettu lupatodistus tai Euroopan ampuma-asepassi ja joka on saanut kadonneen tai anastetun lupatodistuksen tai ampuma-asepassin tilalle uuden lupatodistuksen tai ampuma-asepassin, on viipymättä luovutettava myöhemmin löytynyt lupatodistus tai ampuma-asepassi poliisille.

112 §

Pysyvästi ampumakelvottomaksi tehdyn ampuma-aseen ja pysyvästi toimintakelvottomaksi tehdyn aseen osan esittäminen

Ampuma-aseen tai aseen osan hallussapitoon oikeuttavan luvan haltijan on 30 päivän kuluessa ampuma-aseen pysyvästi ampuma-

kelvottomaksi tai aseen osan pysyvästi toimintakelvottomaksi tekemisestä esitettävä ase tai aseen osa kotikuntansa poliisilaitokselle. Hallussapitoon oikeuttavaa lupaa koskeva lupatodistus on samalla esitettävä sekä pyydettäessä luovutettava poliisille.

113 §

Poliisin velvollisuus tiedostojen pitämiseen

Poliisin on pidettävä ampuma-aseista, aseen osista, patruunoista ja erityisen vaarallisista ammuksista lupahallinto- ja valvontatehtävien suorittamiseksi tarpeellisia tiedostoja. Tiedostoihin voidaan merkitä myös edellä tarkoitettujen esineiden hankkimista, hallussapitoa, siirtoa, tuontia ja vientiä koskevia tietoja asedirektiivissä, siviilikäyttöön tarkoitettujen räjähdystarvikkeiden markkinoille saattamista ja valvontaa koskevien säännösten yhdenmukaistamisesta annetussa neuvoston direktiivissä (93/15/ETY) ja tarkastusten asteittaisesta lakkauttamisesta yhteisillä rajoilla Schengenissä 14 päivänä kesäkuuta 1985 tehdyn sopimuksen soveltamisesta Schengenissä 19 päivänä kesäkuuta 1990 tehdyssä sopimuksessa tarkoitettujen ilmoitusten tekemiseksi muiden valtioiden viranomaisille.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut tiedostot ovat salassa pidettäviä. Salassa pidettäviä ovat myös ampuma-asetta, aseen osaa, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia koskeva lupahakemus ja ennakkosuostumusta, suostumusta ja asekeräilijälle annettavaa hyväksyntää koskeva hakemus sekä asiassa annettu päätös. Tiedostojen pitämiseen, käyttöön ja tietojen luovuttamiseen sovelletaan muuten mitä poliisin henkilörekistereistä annetussa laissa (509/1995) ja sen nojalla säädetään.

114 §

Luvanhaltijan kotikunnan vaihtuminen

Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon oikeuttavan luvan haltija, joka muuttaa asumaan toisen kihlakunnan alueelle, on velvollinen kolmen kuukauden kuluessa kotikuntansa vaihtumisesta esittämään lupatodistuksensa uuden kotikuntansa poliisilaitokselle tarpeellisten merkintöjen tekemiseksi 113 §:ssä tarkoitettuun tiedostoon.

115 §

Lain noudattamisen valvonta

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten yleinen valvonta kuuluu ampuma-aseasioita käsittelevälle ministeriölle. Lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista valvoo poliisi. Rajavartiolaitos ja tullilaitos valvovat lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista toimialallaan.

116 §

Ase-elinkeinonharjoittajien ja asekeräilijöiden valvonta

Poliisin on tarkastettava asealan elinkeinoluvan hakijan ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten säilytystilat. Tarkastus on uusittava, jos säilytystiloissa tapahtuu muutoksia. Lisäksi poliisin on vähintään kerran vuodessa tarkastettava alueellaan toimivien ase-elinkeinonharjoittajien 25 §:n 1 momentin nojalla pitämät tiedostot sekä kirjanpito, varastot ja säilytystilat. Poliisilla on oikeus tarkastusta suorittaessaan saada nähtäväkseen ase-elinkeinonharjoittajan kirjanpito sekä päästä tiloihin, joissa edellä tarkoitettuja esineitä säilytetään.

Poliisin on ennen luvan antamista ensimmäisen keräilykokoelmaan kuuluvan ampuma-aseen tai aseen osan hankkimiseen tarkastettava tilat, joissa aseita ja aseen osia säilytetään. Tarkastus on uusittava, jos säilytystiloissa tapahtuu muutoksia. Poliisi voi myös tarvittaessa tarkastaa asekeräilijän 60 §:n 1 momentin nojalla pitämän tiedoston.

Poliisin on laadittava suorittamistaan tarkastuksista pöytäkirja tai tehtävä merkintä muuhun asiakirjaan.

117 §

Asiakirjojen ja aseiden esittäminen

Tässä laissa tarkoitettu lupatodistus ja Euroopan ampuma-asepassi sekä lupatodistuksen tai Euroopan ampuma-asepassiin merkittyjen lupien nojalla hallussa pidetyt ampuma-aseet, aseen osat, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset on pyynnöstä esitettävä poliisille sekä rajavartio- ja tulliviranomaiselle.

118 §

Muutoksenhaku

Muutoksen hakemisesta tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen on voimassa, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Tässä laissa tarkoitettu päätös luvan tai hyväksynnän peruuttamisesta taikka haltuunotosta, väliaikaisesta haltuunotosta tai väliaikaisen haltuunoton voimassaoloajan jatkamisesta pannaan muutoksenhausta huolimatta täytäntöön, jollei valitusviranomainen sitä kiellä.

Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hankkimista tai hallussapitoa koskevaa valitusasiaa lääninoikeudessa käsiteltäessä valtion puhevaltaa käyttää lääninhallituksen tehtävään määräämä poliisin lääninjohtoon kuuluva virkamies.

Valtionasiamiehellä on valitusoikeus lääninoikeuden päätöksestä.

119 §

Tarkemmat säännökset

Asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

1) ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten mittaamisesta;

2) siitä, mitkä ovat erityisen vaarallisia patruunoita ja ammuksia;

3) lupien, ennakkosuostumusten, suostumuksen, asekeräilijälle annettavan hyväksynnän ja Euroopan ampuma-asepassin hakemisessa noudatettavasta menettelystä, hakemuksen sisällöstä sekä asioiden ratkaisemiseksi tarpeellisista selvityksistä;

4) lupatodistusten, ennakkosuostumusten, suostumuksen, asekeräilijälle annettavan hyväksynnän ja Euroopan ampuma-asepassin sisällöstä;

5) menettelystä, jota noudatetaan, kun valtiolle menetetyksi on tuomittu tai valtion omistukseen on tämän lain nojalla tullut ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia;

6) ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten kuljettamisesta ja säilyttämisestä;

7) ampuma-aseiden ja aseen osien merkitsemisestä sarjanumerolla tai muulla vastaavalla esineen yksilöintiin soveltuvalla merkinnällä.

Ampuma-aseasioita käsittelevä ministeriö voi antaa tarkempia säännöksiä:

1) tässä laissa tarkoitetuissa menettelyissä käytettävistä lomakkeista;

2) valtiolle menetetyiksi tuomittujen tai valtion omistukseen tämän lain nojalla tulleiden ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hävittämisestä, käyttämisestä valtion tarpeisiin tai luovuttamisesta museossa tai kokoelmassa pitämistä varten;

3) ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten kuljettamisessa ja säilyttämisessä edellytettävistä teknisistä turvarakenteista sekä rakenteiden arvioimiseen liittyvästä menettelystä;

4) tässä laissa tarkoitetuissa hyväksyttävissä käyttötarkoituksissa käytettäviksi soveltuvista ampuma-aseista, aseen osista, patruunoista ja erityisen vaarallisista ammuksista;

5) asekeräilijäksi hyväksymiselle säädettyjen edellytysten arvioimiseen liittyvästä menettelystä;

6) tämän lain nojalla annettavista yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi tarpeellisista ehdoista.

Ampuma-aseasioita käsittelevä ministeriö antaa tarvittaessa tarkempia ohjeita ampuma-aseiden pysyvästi ampumakelvottomiksi ja aseen osien pysyvästi toimintakelvottomiksi tekemiseen liittyvistä teknisistä seikoista.

11 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

120 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta .

Tällä lailla kumotaan ampuma-aseista ja ampumatarpeista 27 päivänä tammikuuta 1933 annettu laki (33/1933) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Lain nojalla ampuma-aseiden ja -tarvikkeiden tarkastuksesta 27 päivänä elokuuta 1982 annettu asetus (656/1982) jää kuitenkin edelleen voimaan.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

121 §

Aikaisemman lain nojalla annetut luvat

Aikaisemman lain nojalla annetut ampuma-aseisiin, aseen osiin ja patruunoihin liittyvät luvat jäävät lupaehtoineen voimaan.

122 §

Asealan elinkeinoluvan hankkiminen patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten kaupalliseen valmistamiseen

Sen, joka tämän lain voimaan tullessa kaupallisessa tarkoituksessa valmistaa patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia, on hankittava toiminnan harjoittamiseen oikeuttava asealan elinkeinolupa kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta.

123 §

Aseenkäsittelyluvan hankkiminen

Sen, joka tämän lain voimaan tullessa toimii ase-elinkeinonharjoittajan palveluksessa kuljettaakseen, säilyttääkseen tai muuten käsitelläkseen ase-elinkeinonharjoittajalla olevia ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia, on vuoden kuluessa lain voimaantulosta hankittava aseenkäsittelylupa.

124 §

Luvan hankkiminen ampuma-aseita ja aseen osia varten

Ennen tämän lain voimaantuloa sellaisen ampuma-aseen hankkineen, jonka hallussapito ei lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan ole edellyttänyt lupaa, on vuoden kuluessa lain voimaantulosta hankittava lupa aseen hallussapitoon.

Ennen tämän lain voimaantuloa 1 momentissa tarkoitetun aseen osan hankkineen on vuoden kuluessa lain voimaantulosta hankittava lupa aseen osan hallussapitoon. Luvan hankkimisen sijasta:

1) asekeräilijä voi laatia 60 §:ssä tarkoitetun tiedoston hallussa pitämistään aseen osista; ja

2) se, jolla on oikeus 19 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuista vastaavista aseen osista kootun ampuma-aseen hallussapitoon, voi tehdä 70 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen kotikuntansa poliisilaitokselle.

Ampuma-ase tai aseen osa on esitettävä lupaa haettaessa, jollei lupaviranomainen katso sitä tarpeettomaksi.

125 §

Luvan hankkiminen erityisen vaarallisia patruunoita ja ammuksia varten

Sen joka ennen tämän lain voimaantuloa on hankkinut erityisen vaarallisen patruunan, jonka hallussapitoon hänellä on oikeus, tai erityisen vaarallisen ammuksen, on hankittava patruunan tai ammuksen hallussapitoon oikeuttava ampumatarvikelupa kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta.

Patruuna tai ammus on esitettävä lupaa haettaessa, jollei lupaviranomainen katso sitä tarpeettomaksi.

126 §

Puolustushallinnon alalla annetun luvan nojalla hallussa pidetyt ampuma-aseet

Sen, jolle on annettu puolustuslaitoksessa palvelevien ja suojeluskuntiin kuuluvien henkilöiden ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen (128/1933) nojalla oikeus ampuma-aseen hankkimiseen tai hallussapitoon, on vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta hankittava tämän lain mukainen hallussapitolupa.

Ampuma-ase on esitettävä lupaa haettaessa, jollei lupaviranomainen katso sitä tarpeettomaksi.

127 §

Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten luovuttaminen toiselle tai valtiolle

Sen joka ennen tämän lain voimaantuloa on hankkinut ampuma-aseen, aseen osan, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia, joiden hallussapitoon hänen olisi 124—126 §:n mukaan hankittava lupa, voi luvan hankkimisen sijasta asianomaisessa pykälässä mainitussa määräajassa luovuttaa esineen sille, jolla tämän lain nojalla on oikeus esineen hankkimiseen. Esineet voidaan myös luovuttaa poliisille, jolloin ne siirtyvät lunastuksetta valtion omistukseen.

128 §

Luvan antamisen edellytykset ja lupamaksut

Lupa, jota haetaan:

1) 122 §:n nojalla, annetaan hakijalle, joka on elinkeinon harjoittamiseen oikeutettu, joka ilmoittaa 26 §:ssä tarkoitetun vastuuhenkilön, jolla on 20 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa aseenkäsittelylupa ja jonka patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten säilytystilat säilytystilojen sijaintipaikan poliisilaitos on hyväksynyt;

2) 123 §:n nojalla, annetaan ilman 27 §:ssä säädettyä luvan antamisen edellytysten arviointia;

3) 124—126 §:n nojalla, annetaan ilman 45 §:ssä säädettyä luvan antamisen edellytysten arviointia.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut luvat annetaan ilman lupamaksua.

129 §

A sekeräilyyn liittyvä siirtymäsäännös

Lupa ampuma-aseen tai aseen osan hankkimiseen ja hallussapitoon keräilykokoelmassa pitämistä varten voidaan antaa kuuden kuukauden ajan tämän lain voimaantulosta, vaikkei hakijalla ole 57 §:n 1 momentissa tarkoitettua hyväksyntää.

130 §

A ikaisemman lain aikana kuolinpesään tulleet ampuma-aseet, aseen osat, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset

Jos tämän lain voimaan tullessa jakamatta olevaan kuolinpesään kuuluu ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia, noudatetaan, mitä 108 §:ssä säädetään. Pykälän 1 momentissa mainittu määräaika alkaa lain voimaantulopäivänä.

131 §

A ikaisemman lain aikana vireille tullut lupa- tai valitusasia

Ampuma-aseita, aseen osia tai patruunoita koskevaan lupa- tai valitusasiaan, joka on tullut vireille ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

2.

Laki

poliisilain 23 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 7 päivänä huhtikuuta 1995 annetun poliisilain (493/1995) 23 § seuraavasti:

23 §

Vaarallisten esineiden ja aineiden haltuunotto

Sen lisäksi, mitä tässä tai muussa laissa säädetään, poliisimiehellä on oikeus ottaa tilapäisesti poliisin haltuun räjähdysaineet ja muut vaaralliset esineet tai aineet siltä, jonka voidaan perustellusti epäillä ikänsä, päihtymyksensä, mielentilansa tai muiden olosuhteiden perusteella aiheuttavan välitöntä vaaraa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle.

Koko esineen sijasta saadaan ottaa haltuun sellainen esineeseen kuuluva tai siihen liittyvä osa, jonka poistamisella 1 momentissa tarkoitetun vaaran aiheuttaminen voidaan estää.

Omaisuuden haltuunotosta on laadittava pöytäkirja tai tehtävä merkintä muuhun asiakirjaan.

Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten haltuunotosta säädetään ampuma-aselaissa (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta .

3.

Laki

poliisin henkilörekistereistä annetun lain 19 ja 20 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan poliisin henkilörekistereistä 7 päivänä huhtikuuta 1995 annetun lain (509/1995) 19 §:n 4 kohta ja

lisätään 20 §:ään uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 momentti siirtyy 5 momentiksi, seuraavasti:

19 §

Tietojen luovuttaminen muille kuin poliisille

Poliisi saa luovuttaa poliisin henkilörekistereistä teknisen käyttöyhteyden avulla tietoja, jotka ovat tarpeen:

— — — — — — — — — — — — — — —

4) tuomioistuimille ja syyttäjäviranomaisille ampuma-aseisiin, aseen osiin, patruunoihin tai erityisen vaarallisiin ammuksiin liittyvien asioiden käsittelyä varten;

— — — — — — — — — — — — — — —

20 §

Tietojen luovuttaminen ulkomaille

— — — — — — — — — — — — — — —

Poliisilla on oikeus luovuttaa ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hankkimista, hallussapitoa, siirtoa, tuontia ja vientiä koskevia poliisin henkilörekisterin tietoja muun valtion asevalvonnasta vastaavalle viranomaiselle, jos tietojen luovuttaminen on asevalvonnan kannalta tarpeellista.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta .

Helsingissä 24 päivänä lokakuuta 1997

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Sisäasiainministeri *Jan-Erik Enestam*

Liite 1

2.

Laki

poliisilain 23 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 7 päivänä huhtikuuta 1995 annetun poliisilain (493/1995) 23 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

23 §

Vaarallisten esineiden ja aineiden haltuunotto

Sen lisäksi mitä tässä tai muussa laissa säädetään, poliisimiehellä on oikeus ottaa tilapäisesti poliisin haltuun räjähdysaineet, *aseet* ja muut vaaralliset esineet tai aineet siltä, jonka voidaan perustellusti epäillä ikänsä, päihtymyksensä, mielentilansa tai muiden olosuhteiden perusteella aiheuttavan välitöntä vaaraa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle.

Ehdotus

23 §

Vaarallisten esineiden ja aineiden haltuunotto

Sen lisäksi, mitä tässä tai muussa laissa säädetään, poliisimiehellä on oikeus ottaa tilapäisesti poliisin haltuun räjähdysaineet ja muut vaaralliset esineet tai aineet siltä, jonka voidaan perustellusti epäillä ikänsä, päihtymyksensä, mielentilansa tai muiden olosuhteiden perusteella aiheuttavan välitöntä vaaraa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle.

Koko esineen sijasta saadaan ottaa haltuun sellainen esineeseen kuuluva tai siihen liittyvä osa, jonka poistamisella 1 momentissa tarkoitetun vaaran aiheuttaminen voidaan estää.

Omaisuuden haltuunotosta on laadittava pöytäkirja tai tehtävä merkintä muuhun asiakirjaan.

Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten haltuunotosta säädetään ampuma-aselaissa (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta .

Liite 2

3.

Laki

poliisin henkilörekistereistä annetun lain 19 ja 20 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan poliisin henkilörekistereistä 7 päivänä huhtikuuta 1995 annetun lain (509/1995) 19 §:n 4 kohta ja

lisätään 20 §:ään uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 momentti siirtyy 5 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
19 §	19 §
Tietojen luovuttaminen muille kuin poliisille	*Tietojen luovuttaminen muille kuin poliisille*
Poliisi saa luovuttaa poliisin henkilörekistereistä teknisen käyttöyhteyden avulla tietoja, jotka ovat tarpeen:	Poliisi saa luovuttaa poliisin henkilörekistereistä teknisen käyttöyhteyden avulla tietoja, jotka ovat tarpeen:
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
4) tuomioistuimille ja syyttäjäviranomaisille ampuma-aseisiin liittyvien asioiden käsittelyä varten;	4) tuomioistuimille ja syyttäjäviranomaisille ampuma-aseisiin, *aseen osiin, patruunoihin tai erityisen vaarallisiin ammuksiin* liittyvien asioiden käsittelyä varten;
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —

20 §

Tietojen luovuttaminen ulkomaille

— — — — — — — — — — — — — — —

Poliisilla on oikeus luovuttaa ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hankkimista, hallussapitoa, siirtoa, tuontia ja vientiä koskevia poliisin henkilörekisterin tietoja muun valtion asevalvonnasta vastaavalle viranomaiselle, jos tietojen luovuttaminen on asevalvonnan kannalta tarpeellista.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta .

Liite 3

Ampuma-aseasetus

Sisäasiainministerin esittelystä säädetään päivänä kuuta 199 annetun ampuma-aselain (/) nojalla:

1 §

Ampuma-aseen pituuden mittaaminen

Ampuma-aseen kokonaispituudella tarkoitetaan sen suurinta pituutta piipun tai putken suunnassa mitattuna. Jos ampuma-aseessa on taitettava, kokoontyönnettävä tai muuten helposti irrotettava lisäperä tai muu laite, mitataan kokonaispituus perä taitettuna, kokoontyönnettynä tai irrotettuna.

Piipun tai putken pituudella tarkoitetaan sen suurinta pituutta mitattuna iskupohjasta piipun suuhun. Jos ampuma-aseen piippuun on kiinnitetty osa tai laite, joka on työkalulla tai muuten helposti irrotettavissa, mitataan aseen kokonaispituus sekä piipun tai putken pituus ilman tällaista osaa tai laitetta.

2 §

Pysyvästi ampumakelvoton ampuma-ase

Ampuma-asetta pidetään *pysyvästi ampumakelvottomana*, kun se on romutettu tai deaktivoitu.

Romutettuna pidetään ampuma-asetta, jota ei enää voida muuttaa ampumakelpoiseksi.

Deaktivoituna pidetään ampuma-asetta, jonka iskupohjan sisältävä sulkulaitteen osa, patruunapesä tai sitä vastaava osa sekä piippu tai putki on muutettu siten, että aseella ampuminen on pysyvästi estetty. Ampuma-asetta ei pidetä deaktivoituna, jos se on ilman erityistietoja ja -taitoja muutettavissa ampumakelpoiseksi.

3 §

Pysyvästi toimintakelvoton aseen osa

Pysyvästi toimintakelvottomana pidetään aseen osaa, joka ei siihen tehtyjen muutosten seurauksena enää sovellu käytettäväksi siinä tarkoituksessa, johon se on suunniteltu ja valmistettu.

4 §

Panssarin lävistämiseen suunniteltu ja valmistettu ammus

Panssarin lävistämiseen suunnitellulla ja valmistetulla ammuksella tarkoitetaan ammusta, joka on panssarilevyn lävistävän vaikutuksen aikaansaamiseksi varustettu vaipalla ja kovametallisella tai vastaavasta materiaalista varustetulla ytimellä.

5 §

Räjähtävä ammus

Räjähtävällä ammuksella tarkoitetaan ammusta, jonka sisältämä aine räjähtää ammuksen osuessa kohteeseen.

6 §

Sytyttävä ammus

Sytyttävällä ammuksella tarkoitetaan am-

musta, jonka sisältämä aine syttyy tuleen sen joutuessa kosketuksiin ilman kanssa tai ammuksen osuessa kohteeseen.

7 §

Reikäpäinen ammus

Reikäpäisellä ammuksella tarkoitetaan ammusta, jonka kärjessä on vähintään 3 millimetrin syvyinen reikä, jonka tarkoituksena on aikaansaada ammuksen laajeneminen sen osuessa kohteeseen.

8 §

Ammus, jonka tehovaikutus perustuu laajenevuuteen

Ammuksella, jonka tehovaikutus perustuu laajenevuuteen, tarkoitetaan ammusta, jonka kärjessä oleva leikkaus, ontelo tai vastaava rakenne aikaansaa ammuksen laajenemisen sen osuessa kohteeseen siten, että ammus laajenee vähintään 30 prosenttia kaliiperiaan suuremmaksi.

9 §

Toisiaan vastaavat aseen osat

Aseen osaa pidetään ampuma-aselain (/) 19 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla vastaavana aseen osana, jollei aseen tyyppi, toimintatapa tai kaliiperi muutu, kun ampuma-aseen osa korvataan tällaisella aseen osalla. Aseen osaa ei kuitenkaan pidetä vastaavana aseen osana, jos muusta aseesta kuin taskuaseesta tulee osan vaihdon seurauksena taskuase.

10 §

Asealan elinkeinoluvan hakeminen

Asealan elinkeinolupaa on haettava kirjallisesti. Hakemuksessa on mainittava:

1) luvan hakija;
2) toiminnot, joita halutaan harjoittaa;
3) liikkeen, tehtaan tai työpajan sijaintipaikka
4) ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten säilytystilojen sijaintipaikka;
5) vastuuhenkilö;
6) kaupan pidettävien, valmistettavien, korjattavien tai muunnettavien:
a) ampuma-aseiden tyyppi ja toimintatapa;
b) aseen osien laji;
c) patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten laji;
d) kaasusumuttimien laji.

Hakemukseen on liitettävä poliisin laatima ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten säilytystilojen tarkastusta koskeva pöytäkirja tai muu asiakirja, selvitys hakijan taloudellisesta tilasta sekä jäljennös vastuuhenkilön aseenkäsittelyluvasta. Jos hakija on luonnollinen henkilö, on hakemukseen liitettävä jäljennös myös hänen aseenkäsittelyluvastaan.

Lupaviranomaisen on hankittava hakemuksesta sen kunnan palo- ja pelastusviranomaisen sekä poliisilaitoksen lausunto, jonka alueella asealan elinkeinoa aiotaan harjoittaa. Lupaviranomainen voi vaatia hakijaa esittämään muitakin luvan antamisen edellytyksiä koskevia selvityksiä.

11 §

Asealan elinkeinolupaa koskeva todistus

Asealan elinkeinoluvassa on mainittava:

1) luvan saaja;
2) luvan voimassaoloaika;
3) toiminnot, joita lupa koskee;
4) 10 §:n 1 momentin 3-6 kohdassa tarkoitetut tiedot.

12 §

Kaupan harjoittamiseen annetun asealan elinkeinoluvan haltijan velvollisuus pitää tiedostoa

Ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten kaupan harjoittamiseen annetun asealan elinkeinoluvan haltijan on pidettävä tiedostoa, johon merkitään:

1) hankittujen ja luovutettujen ampuma-aseiden lukumäärä, tyyppi, toimintatapa, kaliiperi sekä tiedossa oleva tehtaan merkki, malli tai mallinumero ja sarjanumero;
2) hankittujen ja luovutettujen aseen osien lukumäärä, laji, piipun tai putken kaliiperi sekä tiedossa oleva tehtaan merkki, malli tai mallinumero ja sarjanumero;
3) hankittujen ja luovutettujen patruunoi-

den ja erityisen vaarallisten ammusten määrä, laji ja kaliiperi;
4) hankittujen ja luovutettujen kaasusumuttimien lukumäärä, laji ja pitoisuus;
5) luovuttaja ja luovutuksensaaja;
6) hankkimis- ja luovutusaika;
7) luovutuksensaajan ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapidon oikeutta tai asealan elinkeinolupaa koskevat tiedot.

13 §

Valmistamiseen annetun asealan elinkeinoluvan haltijan velvollisuus pitää tiedostoa

Ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten valmistamiseen annetun asealan elinkeinoluvan haltijan on pidettävä tiedostoa, johon merkitään:
1) valmistettujen ampuma-aseiden lukumäärä, tyyppi, toimintatapa, kaliiperi, tehtaan merkki, malli tai mallinumero ja sarjanumero;
2) valmistettujen aseen osien lukumäärä, laji, piipun tai putken kaliiperi, tehtaan merkki, malli tai mallinumero sekä tiedossa oleva sarjanumero;
3) valmistettujen patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten määrä, laji ja kaliiperi;
4) valmistettujen kaasusumuttimien lukumäärä, laji ja pitoisuus;
5) luovutuksensaaja;
6) luovutusaika;
7) luovutuksensaajan asealan elinkeinolupaa koskevat tiedot.

14 §

Korjaamiseen tai muuntamisen annetun asealan elinkeinoluvan haltijan velvollisuus pitää tiedostoa

Ampuma-aseiden ja aseen osien korjaamiseen ja muuntamiseen annetun asealan elinkeinoluvan haltijan on pidettävä tiedostoa, johon merkitään:
1) korjattavien tai muunnettavien ampuma-aseiden lukumäärä, tyyppi, toimintatapa, kaliiperi sekä tiedossa oleva tehtaan merkki, malli tai mallinumero ja sarjanumero;
2) korjattavien tai muunnettavien aseen osien lukumäärä, laji, piipun tai putken kaliiperi sekä tiedossa oleva tehtaan merkki, malli tai mallinumero ja sarjanumero;
3) korjattavien tai muunnettavien kaasusumuttimien lukumäärä, laji ja pitoisuus;
4) toimeksiantaja;
5) vastaanotto- ja luovutusaika;
6) toimeksiantajan ampuma-aseen tai aseen osan hallussapidon oikeutta tai asealan elinkeinolupaa koskevat tiedot.

15 §

Ase-elinkeinonharjoittajan pitämän tiedoston muoto

Ase-elinkeinonharjoittaja voi pitää 12-14 §:ssä tarkoitettuja tiedostoja merkitsemällä tiedot erilliseen kirjaan tai automaattisen tietojenkäsittelyn avulla laadittuun tiedostoon. Jos tiedot on merkitty automaattisen tietojenkäsittelyn avulla laadittuun tiedostoon, tiedosto on esitettävä poliisin vaatimuksesta paperitulosteena sekä luovutettava luvan antajalle paperitulosteena, kun asealan elinkeinolupa raukeaa tai jos se peruutetaan.

16 §

Vastuuhenkilöä koskeva selvitys

Lupaviranomaisen on hankittava ase-elinkeinonharjoittajan vastuuhenkilöksi ehdotetusta henkilöstä tämän kotikunnan poliisilaitoksen lausunto. Lupaviranomainen voi vaatia hakijaa esittämään muitakin vastuuhenkilöksi hyväksymisen edellytyksiä koskevia selvityksiä.

17 §

Aseenkäsittelyluvan hakeminen

Aseenkäsittelylupaa on haettava kirjallisesti. Hakemuksessa on mainittava:
1) luvan hakija;
2) ase-elinkeinonharjoittaja, jonka palveluksessa hakija on.
Lupaviranomainen voi vaatia hakijaa esittämään muitakin luvan antamisen edellytyksiä koskevia selvityksiä.

18 §

Aseenkäsittelylupaa koskeva todistus

Aseenkäsittelylupaa koskevassa todistuk-

sessa on mainittava:
1) luvansaaja;
2) luvan voimassaoloaika;
3) mahdolliset lupaehdot.

19 §

Ennakkosuostumuksen hakeminen

Kaupallista ja yksityistä ennakkosuostumusta on haettava kirjallisesti. Hakemuksessa on mainittava:
1) ennakkosuostumuksen hakija;
2) ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten lähettäjä ja lähettäjän osoite sekä lisäksi omistaja ja omistajan osoite, jos omistaja on eri kuin lähettäjä;
3) siirrettävien ampuma-aseiden lukumäärä, tyyppi, toimintatapa, kaliiperi, asedirektiivissä tarkoitettu luokka sekä tiedossa oleva tehtaan merkki, malli tai mallinumero ja sarjanumero;
4) siirrettävien aseen osien lukumäärä, laji, piipun tai putken kaliiperi sekä tiedossa oleva tehtaan merkki, malli tai mallinumero ja sarjanumero;
5) siirrettävien patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten määrä, laji ja kaliiperi;
6) onko siirrettävät ampuma-aseet ja patruunat tarkastutettu siten kuin ampuma-aselain 110 §:ssä säädetään;
7) osoite, johon esineet kuljetetaan.

Ennakkosuostumuksen antava viranomainen voi hankkia kaupallista ennakkosuostumusta koskevasta hakemuksesta sen lääninhallituksen ja poliisilaitoksen lausunnon, jonka alueella asealan elinkeinoa harjoitetaan. Ennakkosuostumuksen antava viranomainen voi vaatia hakijaa esittämään muitakin kaupallisen ja yksityisen ennakkosuostumuksen antamisen edellytyksiä koskevia selvityksiä.

20 §

Ennakkosuostumusta koskeva todistus

Kaupallista ja yksityistä ennakkosuostumusta koskevassa todistuksessa on mainittava:
1) ennakkosuostumuksen saaja;
2) ennakkosuostumuksen voimassaoloaika;
3) 19 §:n 1 momentin 2-7 kohdassa tarkoitetut tiedot;
4) mahdolliset ennakkosuostumukselle asetetut ehdot.

21 §

Kaupallisen tuontiluvan hakeminen

Kaupallista tuontilupaa on haettava kirjallisesti. Hakemuksessa on mainittava:
1) luvan hakija;
2) lähtömaa;
3) tuotavien ampuma-aseiden lukumäärä, tyyppi, toimintatapa, kaliiperi sekä tiedossa oleva merkki, malli tai mallinumero ja sarjanumero;
4) tuotavien aseen osien lukumäärä, laji, piipun tai putken kaliiperi sekä tiedossa oleva merkki, malli tai mallinumero ja sarjanumero;
5) tuotavien patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten määrä, laji ja kaliiperi.

Lupaviranomainen voi hankkia sen lääninhallituksen ja poliisilaitoksen lausunnon, jonka alueella asealan elinkeinoa harjoitetaan. Lupaviranomainen voi vaatia hakijaa esittämään muitakin luvan antamisen edellytyksiä koskevia selvityksiä.

22 §

Kaupallista tuontilupaa koskeva todistus

Kaupallista tuontilupaa koskevassa todistuksessa on mainittava:
1) luvansaaja;
2) luvan voimassaoloaika;
3) 21 §:n 1 momentin 2-5 kohdassa tarkoitetut tiedot;
4) mahdolliset lupaehdot.

23 §

Kaasusumuttimen kaupallisen tuontiluvan hakeminen

Kaasusumuttimen kaupallista tuontilupaa on haettava kirjallisesti. Hakemuksessa on mainittava:
1) luvan hakija;
2) lähtömaa;
3) siirrettävien tai tuotavien kaasusumuttimien lukumäärä, laji ja pitoisuus.

Lupaviranomainen voi hankkia sen lääninhallituksen ja poliisilaitoksen lausunnon,

jonka alueella asealan elinkeinoa harjoitetaan. Lupaviranomainen voi vaatia hakijaa esittämään muitakin luvan antamisen edellytyksiä koskevia selvityksiä.

24 §

Kaasusumuttimen kaupallista tuontilupaa koskeva todistus

Kaasusumuttimen kaupallista tuontilupaa koskevassa todistuksessa on mainittava:
1) luvansaaja;
2) luvan voimassaoloaika;
3) 23 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetut tiedot;
4) mahdolliset lupaehdot.

25 §

Siirtoluvan hakeminen

Kaupallista ja yksityistä siirtolupaa on haettava kirjallisesti. Hakemuksessa on mainittava:
1) luvan hakija;
2) 19 §:n 1 momentin 2-7 kohdassa tarkoitetut tiedot;
3) kuljetusväline ja tiedossa oleva siirtoreitti;
4) lähtöpäivä ja arvioitu saapumispäivä.

Lupaviranomainen voi hankkia kaupallista siirtolupaa koskevasta hakemuksesta sen lääninhallituksen ja poliisilaitoksen lausunnon, jonka alueella asealan elinkeinoa harjoitetaan. Lupaviranomainen voi vaatia hakijaa esittämään muitakin kaupallisen ja yksityisen siirtoluvan antamisen edellytyksiä koskevia selvityksiä.

26 §

Siirtolupaa koskeva todistus

Kaupallista ja yksityistä siirtolupaa koskevassa todistuksessa on mainittava:
1) luvansaaja;
2) 19 §:n 1 momentin 2-7 kohdassa tarkoitetut tiedot;
3) kuljetusväline ja tiedossa oleva siirtoreitti;
4) lähtöpäivä ja arvioitu saapumispäivä;
5) mahdolliset lupaehdot.

27 §

Kaupallisen vientiluvan ja kaupallisen kauttakuljetusluvan hakeminen

Kaupallista vientilupaa ja kaupallista kauttakuljetuslupaa on haettava kirjallisesti. Hakemuksessa on mainittava:
1) luvan hakija;
2) määrämaa sekä kauttakuljetuksen osalta myös lähtömaa;
3) vietävien tai kauttakuljetettavien ampuma-aseiden lukumäärä, tyyppi, toimintapa, kaliiperi sekä tiedossa oleva merkki, malli tai mallinumero ja sarjanumero;
4) vietävien tai kauttakuljetettavien aseen osien lukumäärä, laji, piipun tai putken kaliiperi sekä tiedossa oleva merkki, malli tai mallinumero ja sarjanumero;
5) vietävien tai kauttakuljetettavien patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten määrä, laji ja kaliiperi.

Hakemuksessa on ilmoitettava 1 momentin 3-5 kohdassa tarkoitetut tiedot erikseen kunkin määrämaan osalta.

Lupaviranomainen voi hankkia kaupallista vientilupaa koskevasta hakemuksesta sen lääninhallituksen ja poliisilaitoksen lausunnon, jonka alueella asealan elinkeinoa harjoitetaan. Lupaviranomainen voi vaatia hakijaa esittämään muitakin kaupallisen vientiluvan ja kaupallisen kauttakuljetusluvan antamisen edellytyksiä koskevia selvityksiä.

28 §

Kaupallista vientilupaa ja kaupallista kauttakuljetuslupaa koskeva todistus

Kaupallista vientilupaa ja kaupallista kauttakuljetuslupaa koskevassa todistuksessa on mainittava:
1) luvansaaja;
2) luvan voimassaoloaika;
3) 27 §:n 1 momentin 3-5 kohdassa tarkoitetut tiedot erikseen kunkin määrämaan osalta;
4) mahdolliset lupaehdot.

29 §

Kaasusumuttimen kaupallisen vientiluvan ja kaupallisen kauttakuljetusluvan hakeminen

Kaasusumuttimen kaupallista vientilupaa ja

kaupallista kauttakuljetuslupaa on haettava kirjallisesti. Hakemuksessa on mainittava:
1) luvan hakija;
2) määrämaa sekä kauttakuljetuksen osalta myös lähtömaa;
3) siirrettävien, vietävien tai kauttakuljetettavien kaasusumuttimien lukumäärä, laji ja pitoisuus;
Hakemuksessa on ilmoitettava 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetut tiedot erikseen kunkin määrämaan osalta.
Lupaviranomainen voi hankkia kaasusumuttimen kaupallista maastavientilupaa koskevasta hakemuksesta sen lääninhallituksen ja poliisilaitoksen lausunnon, jonka alueella asealan elinkeinoa harjoitetaan. Lupaviranomainen voi vaatia hakijaa esittämään muitakin kaasusumuttimen kaupallisen maastavientiluvan ja kaupallisen kauttakuljetusluvan antamisen edellytyksiä koskevia selvityksiä.

30 §

Kaasusumuttimen kaupallista vientilupaaja kaupallista kauttakuljetuslupaa koskeva todistus

Kaasusumuttimen kaupallista vientilupaa ja kaupallista kauttakuljetuslupaa koskevassa todistuksessa on mainittava:
1) luvansaaja;
2) luvan voimassaoloaika;
3) 29 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetut tiedot erikseen kunkin määrämaan osalta; ja
4) mahdolliset lupaehdot.

31 §

Euroopan ampuma-asepassin hakeminen

Euroopan ampuma-asepassia on haettava kirjallisesti. Hakemuksessa on mainittava:
1) ampuma-asepassin hakija;
2) ampuma-aseet ja aseen osat, jotka halutaan merkittäviksi ampuma-asepassiin; ja
3) ampuma-aseiden ja aseen osien hallussapitolupaa tai rinnakkaislupaa koskevat tiedot.
Hakemukseen on liitettävä hakijaa esittävä valokuva.

32 §

Euroopan ampuma-asepassin sisältö

Euroopan ampuma-asepassissa on oltava ampuma-asepassin haltijaa esittävä valokuva. Ampuma-asepassissa on mainittava:
1) ampuma-asepassin haltija;
2) ampuma-asepassin voimassaoloaika;
3) 31 §:n 2 ja 3 kohdassa tarkoitetut tiedot; ja
4) muiden Euroopan unionin (*EU*) jäsenvaltioiden ilmoitusten mukaiset tiedot ampuma-aseen ja aseen osan hallussapidon oikeudesta EU:n jäsenvaltioissa Euroopan ampuma-asepassin nojalla.

33 §

Yksityisen tuontiluvan hakeminen

Yksityistä tuontilupaa on haettava kirjallisesti. Hakemuksessa on mainittava:
1) luvan hakija;
2) hakemuksen peruste;
3) lähtömaa;
4) siirrettävien tai tuotavien ampuma-aseiden lukumäärä, tyyppi, toimintatapa, kaliiperi, asedirektiivissä tarkoitettu luokka sekä tiedossa oleva tehtaan merkki, malli tai mallinumero ja sarjanumero;
5) siirrettävien tai tuotavien aseen osien lukumäärä, laji, piipun tai putken kaliiperi sekä tiedossa oleva tehtaan merkki, malli tai mallinumero ja sarjanumero;
6) siirrettävien tai tuotavien kaasusumuttimien lukumäärä, laji ja pitoisuus;
7) ampuma-aseiden ja aseen osien erityistuntomerkit;
8) paikka, jossa ampuma-aseita tai aseen osia on tarkoitus pitää hallussa.
Lupaviranomainen voi vaatia hakijaa esittämään muitakin luvan antamisen edellytyksiä koskevia selvityksiä.

34 §

Yksityistä tuontilupaa koskeva todistus

Yksityistä tuontilupaa koskevassa todistuksessa on mainittava:
1) luvansaaja;
2) luvan voimassaoloaika;

3) 33 §:n 1 momentin 3-8 kohdassa tarkoitetut tiedot; ja
4) mahdolliset lupaehdot.

Yksityinen tuontilupa voidaan merkitä Euroopan ampuma-asepassiin.

35 §

Yksityistä tuontilupaa koskeva selvitys

Kun se, jolla on kotikunta Suomessa, hakee yksityistä tuontilupaa muulta kuin kotikuntansa poliisilaitokselta, on lupahakemusta käsittelevän poliisilaitoksen selvitettävä luvan hakijan kotikunnan poliisilaitokselta, ettei luvan antamiselle ole estettä.

36 §

Tullilaitoksen kaupallista tuontia koskeva ilmoittamisvelvollisuus

Tullilaitoksen on mainittava ampuma-aselain 40 §:ssä tarkoitetussa ilmoituksessa luvanhaltija sekä 21 §:n 1 momentin 2-5 kohdassa ja 23 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetut tiedot. Lisäksi on ilmoitettava, onko kaupallisen tuontiluvan nojalla tuotavat ampuma-aseet ja patruunat tarkastutettu siten kuin ampuma-aselain 110 §:n 1 momentissa tarkoitetaan.

37 §

Hankkimisluvan hakeminen

Hankkimislupaa on haettava kirjallisesti. Lupahakemuksessa on mainittava:
1) luvan hakija;
2) hakemuksen peruste;
3) hankittavan ampuma-aseen tyyppi, toimintatapa, kaliiperi sekä tiedossa oleva tehtaan merkki, malli tai mallinumero ja sarjanumero;
4) hankittavan aseen osan laji, piipun tai putken kaliiperi sekä tiedossa oleva tehtaan merkki, malli tai mallinumero ja sarjanumero;
5) hankittavan kaasusumuttimen laji ja pitoisuus;
6) hankittavan ampuma-aseen ja aseen osan erityistuntomerkit.

Lääninhallituksen on hankittava lupahakemuksesta hakijan kotikunnan poliisilaitoksen lausunto. Lupaviranomainen voi vaatia hakijaa esittämään muitakin luvan antamisen edellytyksiä koskevia selvityksiä.

38 §

Hankkimislupaa koskeva todistus

Hankkimislupaa koskevassa todistuksessa on mainittava:
1) luvan saaja;
2) luvan voimassaoloaika;
3) 37 §:n 1 momentin 3-6 kohdassa tarkoitetut tiedot;
4) mahdolliset lupaehdot.

39 §

Ulkomailla asuvan hankkimisluvan hakeminen

Ulkomailla asuvan hankkimislupaa on haettava kirjallisesti. Lupahakemuksessa on mainittava:
1) luvan hakija;
2) 37 §:n 1 momentin 3-6 kohdassa tarkoitetut tiedot;
3) hankittavien patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten määrä, laji ja kaliiperi;
4) osoite, jonne esineet halutaan toimitettaviksi.

40 §

Ulkomailla asuvan hankkimislupaa koskeva todistus

Ulkomailla asuvan hankkimislupaa koskevassa todistuksessa on mainittava:
1) luvan saaja;
2) luvan voimassaoloaika;
3) 37 §:n 1 momentin 3-6 kohdassa tarkoitetut tiedot;
4) 39 §:n 3 kohdassa tarkoitetut tiedot;
5) osoite, jonne esineet toimitetaan;
6) mahdolliset lupaehdot.

41 §

Yksityisen valmistamisluvan hakeminen

Yksityistä valmistamislupaa on haettava kirjallisesti. Hakemuksessa on mainittava:
1) luvan hakija;
2) hakemuksen peruste;
3) valmistettavan tai muunnettavan ampu-

ma-aseen, tyyppi, toimintatapa ja kaliiperi;
4) valmistettavan tai muunnettavan aseen osan laji sekä piipun tai putken kaliiperi;
5) valmistettavan kaasusumuttimen laji ja pitoisuus.

Lääninhallituksen on hankittava lupahakemuksesta hakijan kotikunnan poliisilaitoksen lausunto. Lupaviranomainen voi vaatia hakijaa esittämään muitakin luvan antamisen edellytyksiä koskevia selvityksiä.

42 §

Yksityistä valmistamislupaa koskeva todistus

Yksityistä valmistamislupaa koskevassa todistuksessa on mainittava:
1) luvansaaja;
2) luvan voimassaoloaika;
3) 41 §:n 1 momentin 3-5 kohdassa tarkoitetut tiedot;
4) mahdolliset lupaehdot.

43 §

Hallussapitolupaa koskeva todistus

Hallussapitolupaa koskevassa todistuksessa on mainittava:
1) luvansaaja;
2) luvan voimassaoloaika;
3) 37 § 1 momentin 3-6 kohdassa tarkoitetut tiedot;
4) mahdolliset lupaehdot.

Hallussapitolupaa koskevat tiedot voidaan väliaikaisesti merkitä hankkimislupaa tai yksityistä valmistamislupaa koskevaan lupatodistukseen.

44 §

Rinnakkaisluvan hakeminen

Rinnakkaislupaa on haettava kirjallisesti. Lupahakemuksessa on mainittava:
1) luvan hakija;
2) hakemuksen peruste;
3) hallussapitolupaa tai valtion antamaa suostumusta koskevat tiedot;
4) ampuma-aseen tyyppi, toimintatapa, kaliiperi sekä tiedossa oleva tehtaan merkki, malli tai mallinumero ja sarjanumero;
5) aseen osan laji, piipun tai putken kaliiperi sekä tiedossa oleva tehtaan merkki, malli tai mallinumero ja sarjanumero;
6) kaasusumuttimen laji ja pitoisuus;
7) ampuma-aseen ja aseen osan erityistuntomerkit.

Lääninhallituksen on hankittava lupahakemuksesta hakijan kotikunnan poliisilaitoksen lausunto. Lupaviranomainen voi vaatia hakijaa esittämään muitakin luvan antamisen edellytyksiä koskevia selvityksiä.

45 §

Rinnakkaislupaa koskeva todistus

Rinnakkaislupaa koskevassa todistuksessa on mainittava:
1) luvansaaja;
2) luvan voimassaoloaika;
3) 44 §:n 1 momentin 3-7 kohdassa tarkoitetut tiedot; ja
4) mahdolliset lupaehdot.

46 §

Asekeräilijälle annettavan hyväksynnän hakeminen

Asekeräilijälle annettavaa hyväksyntää on haettava kirjallisesti. Hakemuksessa on mainittava:
1) hyväksynnän hakija;
2) keräilysuunnitelma, jossa hakija määrittelee keräilyalan ja sen piiriin kuuluvat ampuma-aseet ja aseen osat sekä jossa hän perustelee kiinnostuksensa juuri keräilyalan piiriin kuuluviin ampuma-aseisiin ja aseen osin;
3) arvio keräilysuunnitelman mukaisen kokoelman hankkimisen aikataulusta.

Hakemukseen on liitettävä selvitys hakijan asehistoriallisesta ja aseteknisestä asiantuntemuksesta

Hyväksynnän antavan viranomaisen on hankittava hakemuksesta hakijan kotikunnan poliisilaitoksen lausunto. Hyväksynnän antava viranomainen voi vaatia hakijaa esittämään muitakin hyväksynnän antamisen edellytyksiä koskevia selvityksiä.

47 §

Asekeräilijälle annettua hyväksyntää koskeva todistus

Asekeräilijälle annettua hyväksyntää koskevassa todistuksessa on mainittava:
1) hyväksynnän saaja;

2) hyväksynnän voimassaoloaika;
3) lääninhallituksen vahvistama keräilysuunnitelma;
4) mahdolliset hyväksynnälle asetetut ehdot.

48 §

Asekeräilijän pitämän tiedoston sisältö ja muoto

Asekeräilijän on merkittävä ampuma-aselain 60 §:n nojalla pitämäänsä aseen osia koskevaan tiedostoon:
1) hallussapidettyjen aseen osien lukumäärä, laji, piipun tai putken kaliiperi sekä tiedossa oleva tehtaan merkki, malli tai mallinumero ja sarjanumero;
2) aseen osien erityistuntomerkit;
3) luovuttaja ja luovutuksen saaja;
4) hankkimis- ja luovutusaika.

Asekeräilijä voi pitää 1 momentissa tarkoitettua tiedostoa merkitsemällä tiedot erilliseen kirjaan tai automaattisen tietojenkäsittelyn avulla laadittuun tiedostoon. Jos tiedot on merkitty automaattisen tietojenkäsittelyn avulla laadittuun tiedostoon, tiedosto on esitettävä poliisin vaatimuksesta paperitulosteena sekä luovutettava hyväksynnän antajalle paperitulosteena, kun hyväksyntä raukeaa tai jos se peruutetaan.

49 §

Ampumatarvikeluvan hakeminen

Ampumatarvikelupaa on haettava kirjallisesti. Hakemuksessa on mainittava:
1) luvan hakija;
2) hakemuksen peruste;
3) patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten laji ja kaliiperi;

Lupaviranomainen voi vaatia hakijaa esittämään muitakin luvan antamisen edellytyksiä koskevia selvityksiä.

50 §

Ampumatarvikelupaa koskeva todistus

Ampumatarvikelupaa koskevassa todistuksessa on mainittava:
1) luvansaaja;
2) luvan voimassaoloaika;
3) 49 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetut tiedot;
4) mahdolliset lupaehdot.

51 §

Suostumuksen hakeminen

Suostumusta on haettava kirjallisesti. Hakemuksessa on mainittava:
1) suostumuksen hakija;
2) 37 §:n 1 momentin 3-5 kohdassa tarkoitetut tiedot;
3) patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten laji ja kaliiperi.

52 §

Suostumusta koskeva todistus

Suostumusta koskevassa todistuksessa on mainittava:
1) suostumuksen saaja;
2) suostumuksen voimassaoloaika;
3) 37 §:n 1 momentin 3-5 kohdassa tarkoitetut tiedot;
4) patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten laji ja määrä.

53 §

Aseen osasta tehtävän ilmoituksen sisältö ja muoto

Ampuma-aselain 70 §:ssä tarkoitettu ilmoitus aseen osan hankkimisesta on tehtävä kirjallisesti. Ilmoituksessa on mainittava:
1) aseen osan laji, piipun tai putken kaliiperi sekä tiedossa oleva tehtaan merkki, malli tai mallinumero ja sarjanumero;
2) luovuttaja ja luovutusaika.

54 §

Luvan ja asekeräilijälle annetun hyväksynnän peruuttamisen edellytyksiin liittyvä ilmoittamisvelvollisuus

Poliisin on viipymättä ilmoitettava hankkimisluvan, yksityisen valmistamisluvan ja rinnakkaisluvan antaneelle viranomaiselle seikoista, jotka voivat ampuma-aselain 67 §:n nojalla johtaa luvan peruuttamiseen.

Poliisin on viipymättä ilmoitettava asekeräilijälle hyväksynnän antaneelle viranomaiselle seikoista, jotka voivat ampuma-aselain 68 §:n 2 momentin nojalla johtaa hyväksynnän peruuttamiseen.

55 §

Luovutusilmoituksen sisältö

Luovutusilmoituksessa on mainittava:
1) luovuttaja;
2) luovutetun ampuma-aseen tyyppi, toimintatapa, kaliiperi sekä tiedossa oleva tehtaan merkki, malli tai mallinumero ja sarjanumero;
3) luovutetun aseen osan laji, piipun tai putken kaliiperi sekä tiedossa oleva tehtaan merkki, malli tai mallinumero ja sarjanumero;
4) luovutuksensaaja sekä tämän syntymäaika ja syntymäkotikunta, jos luovutuksensaaja on luonnollinen henkilö;
5) ulkomaalaisen luovutuksensaajan passin tai henkilöllisyystodistuksen numero;
6) luovutusaika;
7) luovutuksensaajan ampuma-aseen tai aseen osan hankkimiseen oikeuttavaa lupaa koskevat tiedot.

56 §

Poliisin haltuun väliaikaisesti otetut ampuma-aseet, aseen osat, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset

Muun kuin luvanhaltijan kotikunnan poliisilaitoksen tehtyä päätöksen ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten ottamisesta väliaikaisesti poliisin haltuun, on sen ilmoitettava asiasta viipymättä luvanhaltijan kotikunnan poliisilaitokselle. Poliisin haltuun otetut esineet ja lupatodistukset on tällöin viipymättä toimitettava luvanhaltijan kotikunnan poliisilaitokselle.

57 §

Menetetyiksi tuomitut ja valtion omistukseen siirtyneet ampuma-aseet, aseen osat, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset

Menetetyiksi tuomitut ja valtion omistukseen ampuma-aselain nojalla tulleet ampuma-aseet, aseen osat, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset on toimitettava poliisin tekniikkakeskukselle. Arvoltaan vähäinen aseen osa sekä vähäinen määrä patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia saadaan kuitenkin päällystöön kuuluvan poliisimiehen määräyksellä hävittää turvallisella tavalla.

58 §

Lupatodistuksen ja Euroopan ampuma-asepassin kaksoiskappale

Jos ampuma-aselain nojalla annettua lupaa koskeva lupatodistus tai Euroopan ampuma-asepassi on kadonnut, tuhoutunut taikka anastettu tai jos luvan haltijan henkilötiedot ovat muuttuneet, annetaan luvan tai asepassin haltijalle hänen pyynnöstään lupatodistuksen taikka Euroopan ampuma-asepassin kaksoiskappale. Kaksoiskappaletta on haettava luvanhaltijan tai asepassiin haltijan kotikunnan poliisilaitokselta taikka, jos hänellä ei ole kotikuntaa Suomessa, luvan tai asepassin antaneelta poliisilaitokselta.

59 §

Ampuma-aseiden merkitseminen sarjanumerolla tai muulla tunnisteella

Kaupan pidettävät ampuma-aseet ja kaasusumuttimet on varustettava sarjanumerolla tai muulla vastaavalla esineen yksilöintiin soveltuvalla merkinnällä.

Hallussapitoluvan antava lupaviranomainen voi edellyttää, että ilman sarjanumeroa oleva ampuma-ase tai kaasusumutin varustetetaan esineen yksilöintiin soveltuvalla merkinnällä.

60 §

Velvollisuus ilmoittaa luvanhaltijan kotipaikan vaihtumisesta

Poliisilaitoksen on ilmoitettava ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon oikeuttavan luvanhaltijan aikaisemman kotikunnan poliisilaitokselle luvanhaltijan muuttamisesta sen alueelle tarpeellisten merkintöjen tekemiseksi ampuma-aselain 113 §:ssä tarkoitettuun tiedostoon.